ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА I – VIII РАЗРЕДА ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Школске 2026/2027 – 2029/2030. године

Основна школа „Коста Ђукић“
11 400 Младеновац
Број телефона / факса школе: 011 / 8231 385
Директор: Ивана Митровић

Дел. Бр. 1264 од 1.7.2026.

На основу члана 119 Закона о основама система образовања и васпитања ("Сл. гл. РС, бр. 88/17, 27/18 – др. Закон, 10/19, 6/20, 129/21, 92/23, 19/25), Школски одбор основне школе „Коста Ђукић“ у Младеновцу, на својој 52 седници одржаној дана 25.6.2026. године, са 5 (пет) гласова „ЗА“

ДОНЕО ЈЕ

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА I – VIII РАЗРЕДА ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Школске 2026/2027 – 2029/2030. године

Директор школе,

Ивана Митровић

Председник Школског одбора,

Јасминка Вуковић

САДРЖАЈ

1. ЦИЉЕВИ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА 14
2. ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРВИ ЦИКЛУС ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА 15
3. ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРВИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА 17
   3.1. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ 17
      3.1.1. СРПСКИ ЈЕЗИК 17
      3.1.2. ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК 26
      3.1.3. МАТЕМАТИКА 38
      3.1.4. СВЕТ ОКО НАС 48
      3.1.5. ЛИКОВНА КУЛТУРА 58
      3.1.6. МУЗИЧКА КУЛТУРА 64
      3.1.7. ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ 70
      3.1.8. ДИГИТАЛНИ СВЕТ 77
   3.2. ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ 82
      3.2.1. ВЕРСКА НАСТАВА 82
      3.2.2. ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ 88
   3.3. ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА 92
      3.3.1. ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ 92
   3.4. ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНОГ-ВАСПИТНОГ РАДА 98
      3.4.1. ПЛАН РАДА ОДЕЉЕНСКОГ СТАРЕШИНЕ 98
      3.4.2. ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ 101
   3.5. СПИСАК УЏБЕНИКА И ПОМОЋНЕ ЛИТЕРАТУРЕ У ПРВОМ РАЗРЕДУ 108
4. ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ДРУГИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА 109
   4.1. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ 109
      4.1.1. СРПСКИ ЈЕЗИК 109

4.1.2. ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК ... 118
4.1.3. МАТЕМАТИКА ... 129
4.1.4. СВЕТ ОКО НАС ... 134
4.1.5. ЛИКОВНА КУЛТУРА ... 143
4.1.6. МУЗИЧКА КУЛТУРА ... 146
4.1.7. ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ ... 150
4.1.8. ДИГИТАЛНИ СВЕТ ... 156
4.2. ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ ... 161
4.2.1. ВЕРСКА НАСТАВА ... 161
4.2.2. ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ ... 166
4.3. ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА ... 171
4.3.1. ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ ... 171
4.4. ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНОГ-ВАСПИТНОГ РАДА ... 176
4.4.1. ПЛАН РАДА ОДЕЉЕНСКОГ СТАРЕШИНЕ ... 176
4.4.2. ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ ... 178
4.5. СПИСАК УЏБЕНИКА И ПОМОЋНЕ ЛИТЕРАТУРЕ У ДРУГОМ РАЗРЕДУ ... 186
5. ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ТРЕЋИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА ... 187
5.1. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ ... 187
5.1.1. СРПСКИ ЈЕЗИК ... 187
5.1.2. ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК ... 206
5.1.3. МАТЕМАТИКА ... 218
5.1.4. ПРИРОДА И ДРУШТВО ... 230
5.1.5. ЛИКОВНА КУЛТУРА ... 245
5.1.6. МУЗИЧКА КУЛТУРА ... 249
5.1.7. ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ ... 256
5.1.8. ДИГИТАЛНИ СВЕТ ... 264
5.2. ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ ... 268

5.2.1. ВЕРСКА НАСТАВА ... 268
5.2.2. ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ ... 274
5.3. ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА ... 282
5.3.1. ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ ... 282
5.3.2. ПЛАН РАДА ДОДАТНЕ НАСТАВЕ ... 291
5.4. ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНОГ-ВАСПИТНОГ РАДА ... 293
5.4.1. ПЛАН РАДА ОДЕЉЕНСКОГ СТАРЕШИНЕ ... 293
5.4.2. ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ ... 297
5.5. СПИСАК УЏБЕНИКА И ПОМОЋНЕ ЛИТЕРАТУРЕ У ТРЕЋЕМ РАЗРЕДУ ... 316
6. ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ЧЕТВРТИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА ... 317
6.1. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ ... 317
6.1.1. СРПСКИ ЈЕЗИК ... 317
6.1.2. ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК ... 341
6.1.3. МАТЕМАТИКА ... 353
6.1.4. ПРИРОДА И ДРУШТВО ... 365
6.1.5. ЛИКОВНА КУЛТУРА ... 377
6.1.6. МУЗИЧКА КУЛТУРА ... 382
6.1.7. ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ ... 387
6.1.8. ДИГИТАЛНИ СВЕТ ... 392
6.2. ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ ... 396
6.2.1. ВЕРСКА НАСТАВА ... 396
6.2.2. ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ ... 400
6.3. ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА ... 404
6.3.1. ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ ... 404
6.3.2. ПЛАН РАДА ДОДАТНЕ НАСТАВЕ ... 412
6.4. ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНОГ-ВАСПИТНОГ РАДА ... 417
6.4.1. ПЛАН РАДА ОДЕЉЕНСКОГ СТАРЕШИНЕ ... 417

6.4.2. ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ 420
6.5. СПИСАК УЏБЕНИКА И ПОМОЋНЕ ЛИТЕРАТУРЕ У ЧЕТВРТОМ РАЗРЕДУ 426
7. ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ДРУГИ ЦИКЛУС ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА 427
8. ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПЕТИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА 429
8.1. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ 429
8.1.1. СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ 429
8.1.2. ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК 437
8.1.3. ИСТОРИЈА 447
8.1.4. ГЕОГРАФИЈА 452
8.1.5. БИОЛОГИЈА 457
8.1.6. МАТЕМАТИКА 461
8.1.7. ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО 467
8.1.8. ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА 470
8.1.9. ЛИКОВНА КУЛТУРА 476
8.1.10. МУЗИЧКА КУЛТУРА 481
8.1.11. ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ 489
8.2. ИЗБОРНИ ПРОГРАМ 495
8.2.1. ВЕРСКА НАСТАВА 495
8.2.2. ГРАЂАНАСКО ВАСПИТАЊЕ 499
8.2.3. ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК 502
8.3. ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА 509
8.3.1. ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ 509
8.3.2. ПЛАН РАДА ДОДАТНЕ НАСТАВЕ 522
8.4. ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНОГ-ВАСПИТНОГ РАДА 531
8.4.1. СЛОБОДНЕ НАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ 531
8.5. СПИСАК УЏБЕНИКА И ПОМОЋНЕ ЛИТЕРАТУРЕ У ПЕТОМ РАЗРЕДУ 543
9. ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ШЕСТИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА 545

9.1. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ 545
9.1.1. СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ 545
9.1.2. ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК 559
9.1.3. ИСТОРИЈА 568
9.1.4. ГЕОГРАФИЈА 574
9.1.5. БИОЛОГИЈА 578
9.1.6. МАТЕМАТИКА 582
9.1.7. ФИЗИКА 589
9.1.8. ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО 593
9.1.9. ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА 596
9.1.10. ЛИКОВНА КУЛТУРА 603
9.1.11. МУЗИЧКА КУЛТУРА 607
9.1.12. ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ 610
9.2. ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ 616
9.2.1. ВЕРСКА НАСТАВА 616
9.2.2. ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ 620
9.2.3. ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК 623
9.3. ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА 634
9.3.1. ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ 634
9.3.2. ПЛАН РАДА ДОДАТНЕ НАСТАВЕ 645
9.4. ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНОГ-ВАСПИТНОГ РАДА 658
9.4.1. СЛОБОДНЕ НАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ 658
9.5. СПИСАК УЏБЕНИКА И ПОМОЋНЕ ЛИТЕРАТУРЕ У ШЕСТОМ РАЗРЕДУ 664
10. ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА СЕДМИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА 666
10.1. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ 666
10.1.1. СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ 666
10.1.2. ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК 682

10.1.3. ИСТОРИЈА 690
10.1.4. ГЕОГРАФИЈА 698
10.1.5. БИОЛОГИЈА 711
10.1.6. МАТЕМАТИКА 715
10.1.7. ФИЗИКА 721
10.1.8. ХЕМИЈА 725
10.1.9. ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО 729
10.1.10. ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА 732
10.1.11. ЛИКОВНА КУЛУРА 737
10.1.12. МУЗИЧКА КУЛТУРА 740
10.1.13. ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ 745
10.2. ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ 751
10.2.1. ВЕРСКА НАСТАВА 751
10.2.2. ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ 757
10.2.3. ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК 759
10.3. ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА 768
10.3.1. ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ 768
10.3.2. ПЛАН РАДА ДОДАТНЕ НАСТАВЕ 785
10.4. ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНОГ-ВАСПИТНОГ РАДА 800
10.4.1. СЛОБОДНЕ НАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ 800
10.5. СПИСАК УЏБЕНИКА И ПОМОЋНЕ ЛИТЕРАТУРЕ У СЕДМОМ РАЗРЕДУ 807
11. ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ОСМИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА 809
11.1. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ 809
11.1.1. СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ 809
11.1.2. ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК 826
11.1.3. ИСТОРИЈА 833
11.1.4. ГЕОГРАФИЈА 842

11.1.5. БИОЛОГИЈА 847
11.1.6. МАТЕМАТИКА 850
11.1.7. ФИЗИКА 861
11.1.8. ХЕМИЈА 866
11.1.9. ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО 870
11.1.10. ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА 873
11.1.11. ЛИКОВНА КУЛТУРА 879
11.1.12. МУЗИЧКА КУЛТУРА 881
11.1.13. ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ 893
11.2. ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ 899
11.2.1. ВЕРСКА НАСТАВА 899
11.2.2. ГРАЂАНАСКО ВАСПИТАЊЕ 903
11.2.3. ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК 906
11.3. ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА 912
11.3.1. ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ 912
11.3.2. ПЛАН РАДА ДОДАТНЕ НАСТАВЕ 927
11.4. ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНОГ-ВАСПИТНОГ РАДА 938
11.4.1. СЛОБОДНЕ НАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ 938
11.5. СПИСАК УЏБЕНИКА И ПОМОЋНЕ ЛИТЕРАТУРЕ У ОСМОМ РАЗРЕДУ 942
12. ОСТАЛИ ПРОГРАМИ КОЈИМА СЕ ОСТВАРУЈЕ ШКОЛСКИ ПРОГРАМ 944
12.1. ПРОГРАМ РАДА БИБЛИОТЕКЕ 944
12.2. ПРОГРАМ РАДА ПРОДУЖЕНОГ БОРАВКА 950
12.3. ПРОГРАМ РАДА СЕКЦИЈА 962
12.4. ПРОГРАМ ИЗЛЕТА, ЕКСКУРЗИЈА И НАСТАВЕ У ПРИРОДИ 972
12.5. ПРОГРАМ РАДА УЧЕНИЧКОГ ПАРЛАМЕНТА 980
12.6. ПРОГРАМ КУЛТУРНИХ АКТИВНОСТИ ШКОЛЕ 982
12.7. ПРОГРАМ ШКОЛСКОГ СПОРТА И СПОРТСКИХ АКТИВНОСТИ 984

12.8. ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ОД ДИСКРИМИНАЦИЈЕ, НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА 985
12.9. ПРОГРАМ СПРЕЧАВАЊА ДИСКРИМИНАЦИЈЕ 994
12.10. ПРОТОКОЛ О ПОСТУПАЊУШКОЛЕ У ОДГОВОРУ НА КРИЗНИ ДОГАЂАЈ 999
12.11. ПРОГРАМ ИНКЛУЗИВНОГ ОБРАЗОВАЊА 1006
12.12. ТИМ ЗА ПРАЋЕЊЕ КВАЛИТЕТА ИЗВОЂЕЊА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ 1008
12.13. ПРОГРАМ БЕЗБЕДНОСТИ И ЗДРАВЉА НА РАДУ 1010
12.14. ПРОГРАМ ПРОФЕСИОНАЛНЕ ОРИЈЕНТАЦИЈЕ 1011
12.15. ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ 1013
12.16. ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ПОРОДИЦОМ 1014
12.17. ПРОГРАМ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ 1017
12.18. ПРОГРАМ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ 1019
12.19. ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ЛОКАЛНОМ ЗАЈЕДНИЦОМ 1022
12.20. ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ЦРВЕНИМ КРСТОМ (од 4. до 8. разреда) 1027
12.21. ПРОГРАМ ПРОФЕСИОНАЛНЕ ОРИЈЕНТАЦИЈЕ 1028

УВОД

Полазне основе за израду Школског програма ОШ “Коста Ђукић ” за период од школске 2026/27. до 2029/30:

Закон о основама система образовања и васпитања (“Службени гласник РС ” бр. 88/17, 27/18 – др. Закон, 10/19, 6/20, 129/21, 92/23, 19/25),)

Закон о основном образовању и васпитању (“Службени гласник РС”, бр. 55/2013-3, 101/2017-11, 27/2018-3 (др. закон), 10/2019-3, 129/2021-8, 129/2021-9 (др. закон), 92/2023-340, 19/2025-7)

Правилник о плану наставе и учења за први циклус основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за први разред основног образовања и васпитања (“Службени гласник РС”, бр. 10/2017-1, 12/2018-1, 15/2018-1, 18/2018-1, 1/2019-18, 2/2020-1, 16/2022-1, 1/2023-79 (исправка), 13/2023-455, 14/2023-383, 11/2024-1, 1/2026-157)

Правилник о програму наставе и учења за други разред основног образовања и васпитања (“Службени гласник РС”, бр. 16/2018-47, 3/2019-1, 5/2021-1, 13/2023-457)

Правилник о програму наставе и учења за трећи разред основног образовања и васпитања (“Службени гласник РС”, бр. 5/2019-6, 1/2020-1, 6/2020-1, 7/2022-1, 13/2023-457)

Правилник о програму наставе и учења за четврти разред основног образовања и васпитања (“Службени гласник РС”, бр.: 11/2019-1, 6/2020-20, 7/2021-671, 1/2023-1, 13/2023-458)

Правилник о плану наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања (“Службени гласник РС”, бр.: 15/2018-77, 18/2018-1, 3/2019-83, 3/2020-3, 6/2020-94, 17/2021-1, 16/2022-1, 13/2023-458, 14/2023-384, 3/2024-1, 6/2025-7, 1/2026-219)

Правилник о плану наставе и учења за седми и осми разред основног образовања и васпитања (“Службени гласник РС”, бр 18/2018-1, 13/2023-469, 1/2026-339)

Правилник о програму наставе и учења за седми разред основног образовања и васпитања (“Службени гласник РС”, бр: 5/2019-61, 1/2020-60, 6/2020-99, 8/2020-597, 5/2021-4, 17/2021-42, 16/2022-2, 13/2023-460, 14/2023-399, 6/2025-22)

Правилник о програму наставе и учења за осми разред основног образовања и васпитања (“Службени гласник РС”, бр: 11/2019-61, 2/2020-6, 6/2020-118, 5/2021-8, 17/2021-58, 16/2022-2, 13/2023-470, 14/2023-407, 4/2024-1, 6/2025-38)

Услови рада у школи

Образовне потребе ученика, родитеља и локалне заједнице

1. ЦИЉЕВИ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

Реализацијом Школског програма остварiће се циљеви основног образовања и васпитања:

1) обезбеђивање добробити и подршка целовитом развоју ученика;

2) обезбеђивање подстицајног и безбедног окружења за целовити развој ученика, развијање ненасилног понашања и успостављање нулте толеранције према насиљу;

3) свеобухватна укљученост ученика у систем образовања и васпитања;

4) развијање и практиковање здравих животних стилова, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности;

5) развијање свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине и еколошке етике, заштите и добробити животиња;

6) континуирано унапређивање квалитета процеса и исхода образовања и васпитања заснованог на провереним научним сазнањима и образовној пракси;

7) развијање компетенција за сналажење и активно учешће у савременом друштву које се мења;

8) пун интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког ученика, у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима;

9) развијање кључних компетенција за целоживотно учење, развијање међупредметних компетенција за потребе савремене науке и технологије;

10) развој свести о себи, развој стваралачких способности, критичког мишљења, мотивације за учење, способности за тимски рад, способности самовредновања, самоиницијативе и изражавања свог мишљења;

11) оспособљавање за доношење ваљаних одлука о избору даљег образовања и занимања, сопственог развоја и будућег живота;

12) развијање осећања солидарности, разумевања и конструктивне сарадње са другима и неговање другарства и пријатељства;

13) развијање позитивних људских вредности;

2. ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРВИ ЦИКЛУС ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Ред. број	А. ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Српски језик _____ језик[1]	5	180	5	180	5	180	5	180
2.	Српски језик као нематерњи[2]	2	72	2	72	3	108	3	108
3.	Страни језик	2	72	2	72	2	72	2	72
4.	Математика	5	180	5	180	5	180	5	180
5.	Свет око нас	2	72	2	72	-	-	-	-
6.	Природа и друштво	-	-	-	-	2	72	2	72
7.	Ликовна култура	1	36	2	72	2	72	2	72
8.	Музичка култура	1	36	1	36	1	36	1	36
9.	Физичко и здравствено васпитање	3	108	3	108	3	108	3	108
10.	Дигитални свет	1	36	1	36	1	36	1	36
УКУПНО: А		20-22*	720-792*	21-23*	756-828*	21-24*	756-864*	21-24*	756-864*
Ред. број	Б. ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ								
1	Верска настава/ Грађанско васпитање[3]	1	36	1	36	1	36	1	36
2.	Матерњи језик/говор са елементима националне културе[4]	2	72	2	72	2	72	2	72
3.	Српски као страни језик[5]	2	72	2	72	2	72	2	72
УКУПНО: Б		1-3*	36-108*	1-3*	36-108*	1-3*	36-108*	1-3*	36-108*
УКУПНО: А + Б		21-23*	756-828*	22-24*	792-864*	22-25*	792-900*	22-25*	792-900*

Облици образовно-васпитног рада којима се остварују обавезни предмети и изборни програми

Ред. број	ОБЛИК ОБРАЗОВНО- ВАСПИТНОГ РАДА	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		нед.	**год.**	**нед.**	**год.**	**нед.**	**год.**	**нед.**	**год.**
1.	Редовна настава	21-23*	756-828*	22-24*	792-864*	22-25*	792-900*	22-25*	792-900*
2.	Допунска настава	1	36	1	36	1	36	1	36
3.	Додатна настава					1	36	1	36
4.	Настава у природи**	7-10 дана годишње		7-10 дана годишње		7-10 дана годишње		7-10 дана годишње	

Ред. број	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Час одељењског старешине	1	36	1	36	1	36	1	36
2.	Ваннаставне активности[6]	1-2	36-72	1-2	36-72	1-2	36-72	1-2	36-72
3.	Екскурзија	1-3 дана годишње		1-3 дана годишње		1-3 дана годишње		1-3 дана годишње	

1 Назив језика националне мањине у школама у којима се настава одржава на матерњем језику националне мањине.

2 Реализује се у школама у којима се настава одржава на матерњем језику националне мањине.

3 Ученик бира један од понуђених изборних програма.

4 Ученик припадник националне мањине који слуша наставу на српском језику може да изабере овај програм али није у обавези.

5 Ученик који је страни држављанин може да изабере овај програм али није у обавези. Програм наставе и учења Српског као страног језика остварује се у складу са Правилником о програму наставе и учења за предмет Српски као страни језик („Службени гласник РС – Просветни гласник”, број 11/19).

6 Школа реализује ваннаставне активности у области науке, технике, културе, уметности, медија и спорта.

* Број часова за ученике припаднике националних мањина

** Настава у природи организује се у складу са одговарајућим правилником.

3. ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРВИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

3.1. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

3.1.1. СРПСКИ ЈЕЗИК

Разред: ПРВИ

Годишњи фонд часова: 180 часова (обрада 97, остало 83)

Циљ: Циљ наставе српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика ради правилног усменог и писаног изражавања, негујући свест о значају улоге језика у очувању националног идентитета; да се оспособе за тумачење одабраних књижевних и других уметничких дела из српске и светске баштине, ради неговања традиције и културе српског народа и развијања интеркултуралности.

Међупредметне компетенције: комуникативна, за учење, за рад са подацима, за решавање проблема, естетичка, дигитална, за сарадњу, предузетничка, за одговорно учешће у демократском друштву, за одговоран однос према околини.

Кључни појмови: почетно читање и писање, књижевност,језик и језичка култура.

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ **По завршетку разреда ученик ће бити у стању да**	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
1. ПОЧЕТНО ЧИТАЊЕ И ПИСАЊЕ (47+43)	Речи и реченице као говорне целине Графомоторичке вежбе Аналитичка - синтетичка вежбања Слова – знакови за гласове Штампана слова ћириличног писма Речи и реченице као писане целине Писање штампаним словима ћириличног писма (преписивање, самостално писање, диктат) Читање текстова написаних штампаним	Разликује изговорене речи и реченице. Пише елементе слова. Уочава позицију гласова у речи која је изговорена и позицију слова у речи која је написана. Раставља речи на гласове. Речи које су растављене на гласове слива у целину. Разликује изговорени глас и написано слово. Правилно пише штампана слова ћириличног писма. Разликује написане речи и реченице. Влада основном техником писања штампаног ћириличног текста. Пише читко и уредно.	1. **Ликовна култура** : - Цртање цртежа који садрже елементе слова. Вајање слова од пластелина. - Бојење. - Израда паноа 2. **Музичка култура**: - Слушање и певање песама: „На слово, на слово“ др. **3. Свет око нас**

	словима ћириличног писма (шчитавање / глобално читање, гласно и тихо читање) Питања којима се проверева разумевање прочитаног Изговор гласова који ученицима причињавају тешкоће Писана слова ћириличног писма Писање писаним словима ћириличног писма (преписивање, самостално писање, диктат) Читање текстова написаних писаних словима ћириличног писма (шчитавање / глобално читање, гласно и тихо читање)	Влада основном техником читања штампаног ћириличног текста. Гласно чита, правилно са разумевањем. Тихо чита са разумевањем прочитаног. Разуме оно што прочита. Правилно изговара све гласове. Правилно пише писана слова ћириличног писма. Влада основном техником писања писаног ћириличног текста. Пише читко и уредно. Влада основном техником читања писаног ћириличног текста. Гласно чита, правилно са разумевањем. Тихо чита са разумевањем прочитаног.	Смерови кретања 4. **Математика**: Положај и величина предмета. - Бројеви 5. **Физичко и здравствено васпитање** - Развијање моторике руке
2. **КЊИЖЕВНОСТ** **(37+8)**	**Школска лектира Поезија** „Јесења песма“, Душан Радовић Љубивоје Ршумовић „Ау, што је школа згодна“ „Срећна Нова година“, Душан Радовић „Првак“, Десанка Максимовић „Деца су украс света“, Љубивоје Ршумовић „Добар друг ти вреди више“, Перо Зубац „Није лако бити дете“, Драгомир Ђорђевић „Постеља за зеку“, Гвидо Тартаља „Зимска песма“, Јован Јовановић Змај „Ја сам чудо видео“, шаљива народна песма	Активно слуша и разуме садржај књижевноуметничког текста који му се чита. Препознаје песму. Напамет говори краће песме. Проналази информације експлицитно изнете у тексту. Уочава битне појединости у описима бића и природе. Уочава стих и строфу. Уочава непознате речи у песми и пита учитеља за њихово објашњење.	1. **Ликовна култура** - Илустровање текстова школске лектире и доживљаја. - Бојење. - Израда сликовнице. - Уметничка занимања-сликар. - Установе културе-позориште **2. Музичка култура** Слушање и певање песама: „Ау, што је школа згодна“ Љубивије Ршумовић, „Другарство“, Драган

	„Пролеће“, Воја Царић „Ветар сејач“, Мира Алечковић „Хвалисави зечеви“, Десанка Максимовић „У гостима“, Десанка Максимовић „Цртанка“, Стеван Раичковић „Јежева кућица“, Бранко Ћопић **Проза** „Свети Сава и ђаци“, народна прича „Два друга“, Лав Толстој „Голуб и пчела“, народна прича „Два јарца“, „Две козе“, Доситеј Обрадовић „Лисица и гавран“, народна басна „Јоца вози тролејбус“, Драган Лукић „Ноћни ћошак“, Весна Ћоровић Бутрић Избор из ауторских загонетки (Десанка Максимовић, „Загонетке лаке за прваке ђаке“) Загонетке Григора Витеза и Бране Цветковића) Избор из народних загонетки **Драмски текстови** Гвидо Тартаља, Зна он унапред Душан Радовић, Тужибаба Александар Поповић, Неће увек да буде први Бора Ољачић, Први дан у школи **Популарни и информативни текстови** „Свети Сава“, из часописа „Свети Сава“ „Младост Вука Караџића“,	Препознаје и доживљава мелодичност песме. Доводи садржај песме у везу са илустрацијама. Препознаје причу. Одређује главни догађај, време (редослед догађаја) и место дешавања у вези са прочитаним текстом. Уочава ликове и прави разлику између позитивних и негативних особина. Изражава своје мишљење о понашању ликова у књижевном делу. Проналази информације експлицитно изнете у тексту. Препознаје басну и разуме њено значење. Обликује усмену поруку служећи се одговарајућим речима. Препознаје загонетку и разуме њено значење. Препознаје драмски текст. Зна правила понашања у позоришту. Реализује стваралачке активности (сценски наступ, драмска игра, драмски дијалози, коментарисање и сл.) Упознаје живот знаменитих личности српске културе. Стиче читалачке навике.	Лаковић, „На крај села жута кућа“, народна песма, Светосавска химна, „Све је пошло наопачке“, Миодраг Илић-Бели, „Пролеће у шуми“, дечја песма из Финске . **Свет око нас** - Показивање осећања. - Поштовање различитости. - Друштвене групе. 4. **Математика** (Положај и величина предмета и бића. Редни бројеви) 5. **Физичко и здравствено васпитање** - Развијање моторике руке

	Јохан Ангелус „О буквару“, Милан Шипка **Домаћа лектира** Јован Јовановић Змај, Песме за децу Избор из басни и сликовница за децу	Уочава догађаје, просторне и временске односе и битне појединости у описима бића и природе	
3. **ЈЕЗИК** **Граматика, правопис и** ортоепија (5+5)	Реченица. Велико слово на почетку реченице Реченица као обавештење. Тачка на крају реченице Писање личних имена и презимена и правилно потписивање Реченица као заповест. Место и функција узвичника у реченици Реченица као питање. Место и функција упитника у реченици Писање једночланих назива градова и села	Граматика Разликује реченице као обавештења, питања и заповести према изговору и препознавањем у тексту. Правопис Правилно употребљава велико слово (на почетку реченице, у писању личних имена и презимена, једночланих назива насеља). Зна правилно потписивање (име, па презиме). Правилно употребљава тачку, упитник и узвичник на крају реченице, односно зна место и функцију тачке, упитника и узвичника.	1**. Свет око нас** - Вршњаци. - Суседи. - Место. - Школа. - Осећања. - Потребе. - Оријентација у простору. - Кретање 2. Ликовна култура - Цртање друга/другарице, града, села, школе
4. ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА (8+27)	Говорење Омиљена играчка, вођени разговор Мој друг/моја другарица, вођени разговор Чланови породице Причање о јесени У библиотеци Разговорне и ситуационе игре Причање на тему по избору ученика из школског живота У сусрет летњем распусту Приче по низу слика Рецитовање Богаћење речника Сценско извођење драмских	Усавршава говор, слушање, читање и писање. Развија комуникативне способности (у вођеном разговору о одређеној теми одговара на питања, поставља питања и износи своје мишљење и ставове; учтиво започиње разговор; размењује информације, обликује усмену поруку). Прича о доживљајима и догађајима. Саставља и прича причу на основу слика. Рецитује. Богати речник (усваја нове речи). Учествује у сценском извођењу драмских текстова	1. Свет око нас - Породица. - Школа. -Вршњаци. - Временске прилике. - Исказивање осећања и потреба 2. Ликовна култура -Илустровање. - Односи у видном пољу. - Простор, облик и боја. - Фотографије 3.Музичка култура

	текстова из школске лектире Препричавање краћих обрађених текстова Слушање Описивање (годишњих доба, друга/другарице, чланова породице, временских прилика и сл.) Игре за развијање слушне пажње :препознавање ко говори, слушање како учитељ говори (тихо, брзо...). Писање Усвојеност вештине писања штампаним и писаним словима Писање реченица на основу слика Писање реченица о књижевном тексту (одговори на питања, самостално писање према захтевима учитеља) Писање краћих текстуалних целина о доживљају Решавање ребуса и укрштених речи Спајање више реченица у целину Писање порука Списак за куповину Читање Усвојеност вештине читања са разумевањем	из школске лектире. Препричава краће текстове из школске лектире. Описује бића, предмете и природу на основу слика и/или сопственог искуства. Пажљиво и културно слуша саговорника. У наставном контексту слуша интерпретативно читање и казивање књижевних текстова, шта други говоре и то потврђује репродуковањем или парафразирањем слушне поруке, као и поступањем по усменим инструкцијама и молбама одраслих и вршњака. Репродукује аудио-визуелне записе. Пише реченице/кратак текст по диктату. Пише краће текстуалне целине о сликама, поводом књижевног текста, о сопственом искуству, о доживљају. Решава ребусе и укрштене речи. Спаја више реченица у целину. Пише поруке којима износи информације из свакодневног школског живота. Пише списак за куповину. Чита књижевне текстове, позивнице, спискове, текстове у табели, распоред часова.	-Боја тона-различите боје људских гласова. -Јачина тона. -Висина тона. 4. Физичко и здравствено васпитање -Вежбе за развој координације. - Основни ставови и положаји.

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
- Кооперативна - Интерактивна - Перцептивне - Амбијентално учење - Игра - Цртање - Певање - Учење кроз игру - Демонстрација (показивање) - Разговор - Учење по моделу	Слушање, памћење, посматрање, препознавање, упоређивање, уочавање, разликовање, именовање, разговор, постављање питања, причање, замишљање, описивање, цртање, бојење, читање, писање, анализирање, откривање, закључивање, образлагање, груписање, примењивање, сарађивање, процењивање, играње	Припремање, организовање, посматрање, праћење, објашњавање, помагање, показивање, вођење, подстицање, предвиђање, проверавање, вредновање, саопштавање, иницирање, слушање, праћење, процењивање, идентификовање, поређење, одлучивање, разговор, читање, цртање	- Ученици - Наставници - Родитељи - Двориште - Учионица - Дидактичка средства и Материјали - Уџбеници - Искуство ученика - Фотографије - Слике - Краћи текстови - Касете - Апликације	Формативно и сумативно оцењивање Идентификација ситуација у којима ће ученици стећи и показати понашање у складу са прописаним исходима. Инструменти за проверавање остварености прописаних исхода (разговор, посматрање, десетоминутне провере знања, диктати, тематске провере знања, годишња провера знања, мерења брзине читања и писања). Примена инструмената прикупљања података и њихово поређење са прописаним исходима.

Наставни предмет : СРПСКИ ЈЕЗИК – ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ

Разред : ПРВИ

Укупан број часова	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Врем. динам.	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ПО НИВОИМА (Искази описују шта ученик/ученица зна и уме из наведене теме/ области)
	Обрада	Утврђ., Систем.			
90	**47**	**43**	**ПОЧЕТНО ЧИТАЊЕ И ПИСАЊЕ**	**Септембар Октобар Новембар Децембар Јануар Фебруар**	**Основни ниво** 1CJ.1.2.1. влада основном техником читања ћириличког текста 1CJ.1.2.2. одговара на једноставна питања у вези са текстом,проналазећи информације експлицитно исказане у једној реченици,пасусу,или у једноставној табели(ко,шта,где,када,колико и сл.) 1CJ.1.2.4. препозна и користи основне делове текста и књиге(наслов,пасус,име аутора,речник) 1CJ.1.2.8. процењује садржај текста на основу задатог критеријума: да ли му се допада,да ли му је занимљив;да ли постоји сличност између ликова и ситуација из текста и особа и ситуација које су му познате;издваја речи које су му непознате 1CJ.1.3.1. пише штампаним и писаним словиа ћирилице 1CJ.1.3.2. уме да се потпише 1CJ.1.3.5. пише кратким потпуним реченицама једноставне структуре 1CJ.1.3.7. препричава кратак једноставан текст 1CJ.1.3.8. користи скроман фонд речи(у односу на узраст);правилно их употребљава 1CJ.1.3.9 пише кратку поруку (о томе куда иде,зашто касни и сл) **Средњи ниво** 1CJ.2.2.1. чита текст природно,поштујући интонацију реченица/стиха; уме да одреди на ком месту у тексту је пауза,место логичког акцента; који део текста треба прочитати брже,а који спорије 1CJ.2.2.3. раздваја битне од небитних информација; одређује след догађаја у тексту 1CJ.2.2.7. изводи једноставне закључке на основу текста (предвиђа даљи ток радње,објашњава расплет,уочава међусобну повезаност догађаја,,на основу поступака јунака/актера закључује о њиховим особинама,осећањима,намерама и сл.) 1CJ.2.2.8. износи свој став о садржају текста и образлаже зашто му се допада/не допада,због чега му је занимљив/незанимљив; да ли се слаже/не слаже са поступцима ликова 1CJ.2.2.9.издваја делове текста који су му нејасни 1CJ.2.3.1. зна и користи писана и штампана слова ћирилице **Напредни ниво** 1CJ.3.2.1. изводи сложеније закључке на основу текста,обједињујући

					информације из различитих делова дужег текста 1СЈ.3.2.7. објашњава и вреднује догађаје и поступке ликова у тексту(нпр. Објашњава зашто је лик поступио на одређен начин, или вреднује крај приче у односу на своја предвиђања таком читања текста , или износи свој став о догађајима из текста) 1СЈ.3.3.1. пише јасним,потпуним,добро обликованим реченицама; користи разноврсне синтаксичке конструкције,укључујући и сложене 1ЦЈ.3.3.5. користи богат фонд речи (у односу на узраст)
10	**5**	**5**	**ЈЕЗИК**	**Март Април Мај јун**	**Основни ниво** 1СЈ.1.3.3. почиње реченицу веиким словом,завршава је одговарајућим интерпункцијским знаком 1СЈ.1.3.4.употребљава велико слово приликом писања личних имена,назива места(једночланих),назива школе 1СЈ. 1.4.5. познаје значења речи и фразеологизама који се употребљавају у свакодневној комуникацији(у кући,школи и сл.) **Средњи ниво** 1СЈ.2.3.2. употребљава велико слово приликом писања имена држава и места и њихових становника 1СЈ.2.3.3. пише јасним и потпуним реченицама; варира језички израз(ред речи у реченици,типови реченица,ду+ина реченице...) 1СЈ.2.3.4. држи се теме; излагање организује око основне идеје коју поткрепљује одговарајућим детаљима 1СЈ.2.3.6. саставља кратак наративни текст 1СЈ.2.3.7. користи фонд речи примерен узрасту; употребљава синониме (нпр. Да избегне понављање) **Напредни ниво** 1СЈ.3.3.6. издваја пасусе 1СЈ.3.4.1. именује врсте и подврсте речи (властите и заједничке именице) 1СЈ.3.4.4. одређује значења непознатих речи и фразеологизама на основу ситуације и текста/контекста у којем су употребљени
45	**37**	**8**	**КЊИЖЕВНОСТ**	**Новемар Децембар Јануар Фебруар Март Април Мај Јун**	**Основни ниво** 1СЈ.1.5.2. препознаје књижевне врсте (бајку и басну) 1СЈ.1.5.3. одређује главни догађај и ликове (који су носиоци радње) 1СЈ.1.5.4. одређује време и место дешавања радње у књижевноуметничком тексту **Средњи ниво** 1СЈ.2.5.2. одређује фолклорне форме (кратке народне умотворине – пословице,загонетке,брзалице)

Начин прилагођавања

На часовима треба комбиновати различите методе и облике рада, што доприноси већој рационализацији наставног процеса, подстиче интелектуалну активност ученика и наставу чини интересантнијом и ефикаснијом. Избор метода и облика рада зависи од наставних садржаја које треба реализовати на часу и предвиђених исхода, али и од специфичности одређеног одељења и индивидуалних карактеристика ученика.

Напредовање сваког ученика се редовно прати и бележи у педагошкој евиденцији наставника и електронском дневнику. За ученике који напредују изузетно успешно и за ученике који имају потешкоћа у савладавању градива, спроводе се различита прилагођавања и додатне врсте подршке.

За ученике који имају слабија постигнућа и одређене тешкоће у учењу, у сарадњи са психологом и педагогом школе, за њих се може припремити и индивидуални образовни план (ИОП 1 и ИОП 2), који може подразумевати да се прилагоди начин на који наставник ради са учеником (нпр. материјали које добија за рад на часу, да ли ће више бити оцењиван усмено или писмено, седи близу наставника и сл.), а може се односити и на ослобађање ученика од неких делова градива и исхода и стандарда које ученик треба да достигне или њихове измене.

Мали тимови формирани на нивоу школе, прате рад и напредовање ученика, остваренost исхода планираних индивидуалним образовним плановима и дају предлог мера за наредни период на основу чега се, након евалуације, праве нови индивидуално образовни планови.

3.1.2. ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Годишњи фонд часова: 72 часа

ЦИЉ: учења страног језика у основном образовању и васпитању је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну усмену и писану комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

Кључни појмови: комуникација,рано учење, језичка активност, језичке компетенције и интеркултуралност

ОБЛАСТ/ТЕМА **(Комуникативне функције)**	**САДРЖАЈИ** **Ученици у усменој комуникацији уче и увежбавају:**	**ИСХОДИ** **По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:**	**МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ**
1. Let's start! **- Поздрављање**	- препознавање и именовање ликова из уџбеника; - изразе који се користе за поздрављање - *good morning, goodnight* - песму *Smile* **(Интер)културни садржаји**:Формално и неформално поздрављање; устаљена правила учтивости	Разумеју и именују бића и предмете који се односе на тему; - поздраве и отпоздраве користећи најједноставнија језичка средства;	Српски језик, математика, ликовна култура, музичка култура, свет око нас,
2. Module 1 My Family **- Представљање себе и других; давање основних информација о себи; давање и тражење**	- изразе који се користе за поздрављање - goodbye, hello - изразе и речи које се користе код представљања и упознавања - *Hello!. My name's ... . What's your name?* *I'm ... . Goodbye, ... !* - речи којима се именују чланови породице - *brother, daddy,mummy, sister*	Разумеју и именују бића и предмете који се односе на тему; разумеју једноставне исказе који се односе на поздрављање и представљање; поздрављају, отпоздрављају, размењују информације личне природе (питају и кажу како се зову); препознају и именују чланове породице; представе чланове своје породице;уоче сличности и	

основних информација о другима	- речи којима се именују боје - *blue, green, orange, purple, red, yellow* - језичке структуре – *Who's this? This is my mummy!* *What colour is it? Red! Stop!* *Is he/she your … ?* *Yes, he/she is. / No, he/she isn't.* *This is my friend. His/Her name is … .* *How are you, …? I'm fine, thank you, and you?* - песме *Hello!, Family* и *Colours.* **(Интер)културни садржаји**:Препознавање најосновнијих сличности и разлика у начину упознавања и представљања у нашој земљи и земљама енглеског говорног подручја	разлике у породичним односима у Великој Британији и код нас;разумеју једноставна упутства и налоге и реагују на њих; поштују правила учтиве комуникације.	Српски језик, математика, ликовна култура, музичка култура, свет око нас,
3. Smiles Magazine I **- Представљање себе и других;давање основних информација о себи;давање и и тражење основних информација о другима** **- Разумевање и давање једноставних упутстава и налога**	-речи и изразе који су се радили у темама 1 и 2; - језичке структуре из тема 1 и 2; - језичке структуре *This is Winnie the Pooh, my favourite character.Stop! No!Go and find them!Thank you!* - имена познатих филмских ликова; - песму *Mixing Colours* **(Интер)културни садржаји**:Препознавање најосновнијих сличности и разлика у начину упознавања и представљања у нашој земљи и земљама енглеског говорног подручја кратку причу која се односи на тему. **(Интер)културни садржаји:**Поштовање основних норми учтивости;дечје песме одговарајућег садржаја.	Препознају и именују боје; описују предмете користећи најједноставнија језичка средства; уоче сличности и разлике у начину забаве вршњака у циљној култури и код нас;разумеју једноставне исказе који се односе на поздрављање и представљање; поздрављају, отпоздрављају; поштују правила учтиве комуникације.	Српски језик, математика, ликовна култура, музичка култура, свет око нас,

4. Module 2 My School **-Описивање живих бића, предмета и појава**	- речи којима се именује школски прибор - *book, pen, pencil, rubber,schoolbag* - бројеве од 1 до 10; - језичке структуре - *One. What colour is it? It's … .* *It's a (blue) schoolbag.* *How many pens? Six pens.* *Is it a … ? Yes, it is. / No, it isn't.* *What colour are they? They're … .* - песме *Numbers, Get your pencil* и *Pencils in my schoolbag.* **(Интер)културни садржаји:**Дечје песме и приче одговарајућег садржаја.	Препознају и именују школске предмете и бројеве до 10;разумеју једноставан опис предмета; описују предмете користећи најједноставнија језичка средства; разумеју једноставне исказе који се односе на количине и изражавају количине једноставним језичким средствима	Српски језик, математика, ликовна култура, музичка култура, свет око нас
5. Smiles Magazine II **-Описивање живих бића, предмета,места и појава**	- речи и изразе који су се радили у 4. теми. - језичке структуре из 4. теме; - језичке структуре *I'm Alex. I'm ten. This is my school.Please help me! I can't move!* (**Интер)културни садржаји:**Дечје песме и приче одговарајућег садржаја.кратку причу која се односи на тему.	Препознају и именују школске предмете и бројеве до 10;разумеју једноставан опис предмета; описују предмете користећи најједноставнија језичка средства; разумеју једноставне исказе који се односе на количине и изражавају количине једноставним језичким средствима; уоче сличности и разлике у изгледу школског простора у циљној култури и код нас.	Српски језик, математика, ликовна култура, музичка култура, свет око нас
6. Module 3 My Room **-Описивање живих бића, предмета,**	- речи којима се именује намештај и играчке - *bed, chair, desk,table, TV, bike, car, doll, kite, plane, train* - једноставне наредбе -*clap your hands, dance, jump, stamp your feet, stand up, sit down* - језичке структуре-*This is my bed. It's … .*	Препознају и именују речи које се односе на тему; разумеју једноставна обавештења о положају у простору и реагују на њих; траже и пруже кратка и једноставна обавештења о положају у простору; разумеју једноставна упутства и налоге и реагују на њих; уоче	

места и појава **-Разумевање и давање једноставних упутстава и налога** **-Честитање** **-Изражавање припадања/ неприпадања и поседовања/ непоседовања**	*I've got a doll. It's ... .* *Stamp your feet!* *It's a ... .* *In picture A, I can see a blue kite.* - дијалошки модел - *How old are you? I'm ... .* *Happy birthday! Thank you.* - песме *My room, My toys* и *Come everybody.* **(Интер)културни садржаји:**Поштовање основних норми учтивости;дечје песме одговарајућег садржаја. - (**Интер)културни садржаји:** Пригодне дечје песме и игре	сличности разлике у начину живота у циљној култури и код нас.	
7. Smiles Magazine III **-Описивање живих бића, предмета, места и појава** **-Исказивање положаја у простору**	- речи и изразе који су се радили у 6. теми. - језичке структуре из 6. теме; - предлоге за место *in the air, on land, at sea;* - језичке структуре *This is a bus from the UK.* - кратку причу која се односи на тему. **(Интер)културни садржаји:**Поштовање основних норми учтивости;дечје песме одговарајућег садржаја.	Препознају и именују речи које се односе на тему; разумеју једноставна обавештења о положају у простору и реагују на њих; траже и пруже кратка и једноставна обавештења о положају у простору	Српски језик, математика, ликовна култура, музичка култура, свет око нас,
8. Christmas Day! **-Честитање**	**-** изразе иречи које се односе на Божић –*milk, stocking, biscuits, reindeer, Merry Christmas! I want a doll for Christmas.* **-** сличности и разлике у начину прославе Божића код нас и у Великој Британији; - кратку причу која се односи на тему - песму *Christmas Day-* (**Интер)културни садржаји:** Пригодне дечје песме и	Разумеју једноставне честитке и одговоре на њих; упуте једноставне честитке; уоче сличности и разлике у начину прославе Божића код нас и у Великој Британији	

	игре, најзначајнији празници и начин обележавања.прославе и честитања		
9. My Green Passport **-Описивање живих бића, предмета, места и појава**	- речи и изразе који се односе на животиње и очување животне средине: *seal, panda, water pollution.* - речи и изразе које се односе на боје, воће и поврћеи природу. (**Интер)културни садржаји:** Дечје песме и приче одговарајућег садржаја	Препознају и именују речи које се односе на тему; опишу биљке и животиње користећи најједноставнија језичка средства; разумеју једноставан опис предмета и места; описују предмете и места користећи најједноставнија језичка средства; разумеју позив и реагују на њега; упућују позив на заједничку активност; разумеју и поштују правила учтиве комуникације.	Српски језик, математика, ликовна култура, музичка култура, свет око нас,
10. Module 4 My Pets **-Описивање живих бића, предмета, места и појава** **-Исказивање положаја у простору**	- речи којима се именују кућни љубимци, боје и величине: *cat, dog, fish, mouse, parrot,rabbit, spider, tortoise, black, brown, pink, white, big, small* - језичке структуре *This is my pet. It's a (cat). Is it big? Yes, it is. / No, it isn't. There's a tortoise on the table. Where's the tortoise? It's on the table.* - песме *Look at all the pets, Where's the rabbit?* и *Look at all the pets.* (**Интер)културни садржаји:** Дечје песме и приче одговарајућег садржаја	Препознају и именују кућне љубимце и појмове који се односе на животиње; разумеју једноставан опис предмета; описују жива бића користећи најједноставнија језичка средства; разумеју и поштују правила учтиве комуникације.	Српски језик, математика, ликовна култура, музичка култура, свет око нас,
11.Smiles Magazine IV **-Описивање живих бића, предмета, места и појава**	- речи и изразе који су се радили у 10. теми. - језичке структуре из 10. теме; - речи које се односе на животиње*elephant, zebra, lion, panda, mouse, dog, rabbit, parrot, fish* - језичке структуре *I'm Jenny. My favourite animal is the kangaroo.* - кратку причу која се односи на тему. - песму *Animals* (**Интер)културни садржаји:** Дечје песме и приче одговарајућег садржаја	Препознају и именују кућне љубимце и појмове који се односе на животиње; разумеју једноставан опис места; описују жива бића користећи најједноставнија језичка средства; уоче сличности разлике између кућних љубимаца и дивљих животиња.	Српски језик, математика, ликовна култура, музичка култура, свет око нас,

12. Module 5 My Food **-Изражавање допадања/ недопадања** **-Исказивање потреба, осета и осећања**	- речи којима се именује храна -*apples, bananas, carrots, cheese,chicken, eggs, juice, milk, onions, pears,* *tomatoes, hungry, thirsty* - језичке структуре - *I've got some milk for you!* *I like milk. Yum! / I don't like milk. Yuk!* *What's in your basket? Apples!* *I'm hungry/thirsty. Can I have some ...?* *Here you are. Thank you. You're welcome.* *Do you like juice? Yes, I do. / No. I don't.* *They are apples.* *This/That is a/an … .* - песме *I like milk,What's in your basket*и *I'm hungry.* (**Интер)културни садржаји:** Храна и пиће; правила лепе комуникације	Препознају и именују храну и пиће; разумеју једноставне исказе за изражавање допадања/ недопадања и реагују на њих; траже мишљење и изражавају допадање/недопадање једноставним језичким средствима; разумеју и поштују правила учтиве комуникације; разумеју свакодневне исказе у вези са непосредним потребама и реагују на њих; изразе основне потребе кратким и једноставним језичким средствима;	Српски језик, математика, ликовна култура, музичка култура, свет око нас,
13. Smiles Magazine V **-Изражавање допадања/ недопадања** **-Исказивање потреба, осета и осећања**	- речи и изразе који су се радили у 12. теми. - језичке структуре из 12. теме; - речи које се односе на храну*burgers, paella, ćevapi;* - језичке структуре *My favourite food is burgers. Yummy!* - кратку причу која се односи на тему. (**Интер)културни садржаји:** Храна и пиће; правила лепе комуникације	Препознају и именују храну и пиће; разумеју једноставне исказе за изражавање допадања/ недопадања и реагују на њих; траже мишљење и изражавају допадање/недопадање једноставним језичким средствима; разумеју и поштују правила учтиве комуникације; разумеју свакодневне исказе у вези са непосредним потребама и реагују на њих; изразе основне потребе кратким и једноставним језичким средствима; уоче сличности и разлике у начину исхране у Великој Британији и код нас.	Српски језик, математика, ликовна култура, музичка култура, свет око нас,
14. Easter is Here **-Честитање**	- изразе и речи које се односе на Ускрс - *Happy Easter!, Easter bunny, eggs, children, basket, hot-cross* *bun* - сличности и разлике у начину прославе Ускрса код нас и у Великој Британији; - Ускршње игре.	Разумеју једноставне честитке и одговоре на њих; упуте једноставне честитке; уоче сличности и разлике у начину прославе Ускрса код нас и у Великој Британији	Српски језик, математика, ликовна култура, музичка култура, свет око нас,

	- песму *Easter is Here* (**Интер)културни садржаји:** Пригодне дечје песме и игре, најзначајнији празници и начин обележавања.прославе и честитања		
15. Module 6 My Music **-Описивање живих бића, предмета, места и појава** **-Позив и реаговање на позив за учешће у заједничкој активности**	- речи којима се именују музички инструменти, глаголи радње и делови тела -*drum, guitar,piano, recorder, trumpet, sing, skip, ears, eyes, hair,mouth, nose* - језичке структуре *I can play the trumpet. Listen! I can dance. Look!* *Touch your ears!* *Let's play the guitar…* *Hi! I'm … . I've got a big nose.* *He's got blue eyes.* - песме *I can play..., I can skip* и *Touch your eyes.* **(Интер)културни садржаји:** Дечје песме и приче одговарајућег садржаја. **(Интер)културни садржаји:** прикладно прихватање и одбијање позива.	-Препознају и именују делове тела; разумеју једноставан опис људи; описују себе користећи најједноставнија језичка средства; уоче сличности разлике у начину забаве и учења у циљној култури и код нас	
16. Smiles Magazine VI **-Описивање живих бића, предмета, места и појава**	- речи и изразе који су се радили у 15. теми. - језичке структуре из 15. теме; - речи које се односе на положај у простору - *left, right, up, down* - језичке структуре *Taz has got a very big mouth and very big feet! I can play the piano!They play all day!* - кратку причу која се односи на тему. **(Интер)културни садржаји:** Дечје песме и приче одговарајућег садржаја	Препознају и именују делове тела; разумеју једноставан опис људи; описују себе користећи најједноставнија језичка средства; уоче сличности разлике у начину забаве и учења у циљној култури и код нас.	Српски језик, математика, ликовна култура, музичка култура, свет око нас,

ИСКАЗИВАЊЕ МОЛБЕ, ЗАХВАЛНОСТИ И ИЗВИЊЕЊА	**Језичке активности** **у комуникативним ситуацијама** Слушање једноставних исказа којима се тражи помоћ, услуга или обавештење; давање једноставног, усменог одговора на исказану молбу; изражавање и прихватање молби, захвалности и извињења. **Садржаји** *Can I have an apple, please? Yes, here you are. Thank you/Thank you, Maria/Thanks. You're welcome. No, sorry/Not now/No, you can't. Can you help me, please? Can/May I have some water, please? Can/May I go to the toilet/go out/come in? Excuse me, Teacher, …? I can't see. Can you move, please? Sorry, can you repeat that, please? I'm sorry I'm late. It's OK. No problem.* Модални глаголи за изражавање молбе - *can*/*may* Наведени садржаји се прожимају током реализације садржаја осталих тема током године. **(Интер)културни садржаји:** Правила учтиве комуникације.	- искаже и прихвати захвалност и извињење на једноставан начин;	Српски језик, математика, ликовна култура, музичка култура, свет око нас,

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
- Кооперативна - Интерактивна - Перцептивне - Амбијентално учење - Игра - Цртање - Певање - Учење кроз игру - Демонстрација (показивање) - Разговор - Учење по моделу	Слушање, памћење, посматрање, препознавање, упоређивање, уочавање, разликовање, именовање, разговор, постављање питања, причање, замишљање, описивање, цртање, бојење, читање, писање, анализирање, откривање, закључивање, образлагање, груписање, примењивање, сарађивање, процењивање, играње	Припремање, организовање, посматрање, праћење, објашњавање, помагање, показивање, вођење, подстицање, предвиђање, проверавање, вредновање, саопштавање, иницирање, слушање, праћење, процењивање, идентификовање, поређење, одлучивање, разговор, читање, цртање	- Ученици - Наставници - Родитељи - Двориште - Учионица - Дидактичка средства и материјали - Уџбеници - Искуство ученика - Фотографије - Слике - Краћи текстови - Касете - Апликације	Формативно и сумативно оцењивање. Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радном делу уџбеника, тестови слушања, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти, разговор, посматрање, десетоминутне провере знања, диктати, тематске провере знања...

Број и назив теме	Стандарди постигнућа	Процена и провера постигнућа	Међупредметна повезаност
1. Let's start!	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.15. 1.2.1. 1.2.4. 1.3.1.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама.	Грађанско васпитање, српски језик
2. Module 1 My Family	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.2.1. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.3. 2.1.12.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радном делу уџбеника, тестови слушања, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти.	Грађанско васпитање, српски језик, свет око нас, музичка култура, ликовна култура
3. Smiles Magazine I	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.15. 1.1.21. 1.1.22. 1.2.1. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радном делу уџбеника, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти..	Српски језик, ликовна култура, музичка култура
4. Module 2 My School	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.21. 1.1.22. 1.2.1. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радном делу уџбеника, тестови слушања, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти..	Српски језик, математика, ликовна култура, музичка култура, свет око нас,
5. Smiles Magazine II	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.21. 1.1.22. 1.2.1. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радном делу уџбеника, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти..	Српски језик, математика, ликовна култура, свет око нас

6. Module 3 My Room	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.2.1. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.3. 2.1.12.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радном делу уџбеника, тестови слушања, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти.	Свет око нас, српски језик, музичка култура, ликовна култура, математика
7. Smiles Magazine III	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.2.1. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.3. 2.1.12.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радном делу уџбеника, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти.	Свет око нас, српски језик, ликовна култура,
8. Christmas Day!	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.21. 1.1.22. 1.2.1. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.12.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радном делу уџбеника, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти.	Грађанско васпитање, верска настава, музичка и ликовна култура
9. My Green Passport	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.2.1. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.3. 2.1.12.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радном делу уџбеника, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти.	Свет око нас, српски језик, ликовна култура
10. Module 4 My Pets	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.2.1. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радном делу уџбеника, тестови слушања, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти.	Свет око нас, српски језик, музичка култура, ликовна култура

11.Smiles Magazine IV	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.2.1. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радном делу уџбеника, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти.	Свет око нас, српски језик, музичка култура, ликовна култура
12. Module 5 My Food	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.15. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.2.1. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.3. 2.1.12.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радном делу уџбеника, тестови слушања, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти.	Свет око нас, српски језик, музичка култура, ликовна култура
13. Smiles Magazine V	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.15. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.2.1. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.3. 2.1.12.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радном делу уџбеника, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти.	Свет око нас, српски језик, ликовна култура
14. Easter is Here	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.15. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.2.1. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.3. 2.1.12.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радном делу уџбеника, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти.	Грађанско васпитање, верска настава, музичка и ликовна култура
15. Module 6 My Music	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13 1.1.15. 1.120. 1.1.21. 1.1.22. 1.2.1. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.12.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радном делу уџбеника, тестови слушања, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти.	Свет око нас, српски језик, музичка култура, ликовна култура, физичко и здравствено васп.
16. Smiles Magazine VI	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13 1.1.15. 1.120. 1.1.21. 1.1.22. 1.2.1. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.12.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радном делу уџбеника, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти.	Свет око нас, српски језик, ликовна култура, физичко и здравствено васпитање

3.1.3. МАТЕМАТИКА

Разред: ПРВИ

Годишњи фонд часова: 180 часова (обрада 71, остало 109)

Циљ:. наставе и учења математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.

Међу предметне компетенције: комуникативна, за учење, за рад са подацима, за решавање проблема, естетичка, дигитална, за сарадњу, предузетничка, за одговорно учешће у демократском друштву, за одговоран однос према околини.

Кључни појмови: односи у простору, геометријски облици, број,сабирање и одузимање и мерење.

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
1. ПОЛОЖАЈ, ВЕЛИЧИНА И ОБЛИК ПРЕДМЕТА (12+5)	Горе, доле; изнад, испод Лево, десно Испред, иза, између Усправно и водоравно Са исте стране, са супротних страна У, на, ван Унутрашњост Спољашњост Мање, веће Краће, дуже Више, ниже Уже, шире Лопта, квадар, коцка, ваљак, купа и пирамида Правоугаоник, квадрат, круг и троугао	Одређује међусобни положај предмета и бића и њихов положај у односу на тло. Разликује релације: у, на и ван. Разликује унутрашњост и спољашњост. Упоређује предмете и бића по величини. Упоређује предмете и бића по дужини. Упоређује предмете и бића по висини. Упоређује предмете и бића по ширини. Уочава и именује геометријска тела: лопту, квадар, коцку, ваљак, купу и прамиду. Уочава и именује геометријске фигуре: правоугаоник, квадрат, круг и троугао	1.**Ликовна култура** -Цртање геометријских фигура. - Вајање геометријских тела. -Бојење. **2. Музичка култура** -Краћи и дужи тон. Виши и нижи тон. **3. Свет око нас** -Смерови кретања **4. Српски језик** -Описивање - Загонетке о лопти

			5.**Физичко и здравствено васпитање** -Ходање по шведској клупи. - Вођење и додавање лопте. -Вежбе обликовања са реквизитима-обруч. - Усправно и водоравно кретање
2. **ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ ДО 10 И НУЛА, САБИРАЊЕ И ОДУЗИМАЊЕ ДО 10**	Бројање Скуп Елемент скупа Придруживање елемената једног скупа елементима другог скупа Скупови са једнаким бројем елемената Скупови са различитим бројем елемената Бројеви до 5 Упоређивање бројева до 5. Знаци мање и веће Редни бројеви Сабирање Одузимање Текстуални задаци са одузимањем Нула Представљање бројева до 5 на бројевној правој Претходници и следбеници броја Бројеви до 10 Цифре Бројеви прве десетице Представљање бројева до 10	Врши једноставна пребројавања. Групише предмете и бића са заједничким својством.Користи математички термин-скуп. Разуме математички термин-елемент скупа и користи га. Придружује елементе једног скупа елементима другог скупа. Препознаје скупове са једнаким бројем елемената. Препознаје скупове са различитим бројем елемената. Пише и чита бројеве до 5. Упоређује бројеве до 5. Користи математичке знакове- мање и веће. Чита и пише редне бројеве. Сабира до 5. Користи појам сабирање. Одузима до 5. Користи појам одузимање. Решава текстуалне задатке са одузимањем до 5. Чита и пише нулу. Приказује бројеве до 5 на бројевној правој. Броји унапред и уназад. Одређује претходник и следбеник броја. Пише и чита бројеве до 10. Упоређује, сабира и одузима до 10.	**1. Ликовна култура** -Цртање предмета и бића -Бојење **2. Музичка култура** –Бројалице **3. Свет око нас** -Жива природа. -Разликовање природе од производа људског рада. -Карактеристични објекти у окружењу- продавница. - Делови тела-пар руку, ногу) 4. **Српски језик** - Састављање и писање краћег текста-текстуалног задатка. - Читање 5. **Физичко и здравствено** васпитање -Поскоци, скокови и вежбе обликовања -бројање

	на бројевној правој Новчанице вредности до 10 динара. Упоређивање њихове вредности Парни и непарни бројеви Сабирци и збир Замена места сабирака. Здруживање сабирака Умањеник, умањилац и разлика Веза сабирања и одузимања За толико већи број. За толико мањи број Растављање бројева на сабирке Одређивање непознатог сабирка, умањиоца и умањеника	Користи појам цифра. Пише и чита бројеве прве десетице. Користи појам прва десетица. Приказује бројеве до 10 на бројевној правој. Разликује новчане апоене до 10 динара. Упоређује вредност новчаница до 10 динара. Разликује парне и непарне бројеве. Користи појмове сабирак и збир. Користи својство замене места сабирака и својство здруживања сабирака. Користи појмове умањеник, умањилац и разлика. Уочава везу сабирања и одузимања. Одређује за толико већи и за толико мањи број. Раставља бројеве на сабирке. Одређује непознат сабирак, умањилац и умањеник.	
3. ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ ДО 20, САБИРАЊЕ И ОДУЗИМАЊЕ ДО 20	Бројеви од 11 до 20. Десетице и јединице. Упоређивање бројева до 20 Сабирање десетице и јединица Сабирање облика 10+5. Одузимање облика 15-5 Сабирање двоцифреног и једноцифреног броја до 20	Чита, пише, уређује и упоређује бројеве до 20. Одређује најмањи и највећи број међу датим бројевима. Одређује десетице и јединице. Сабира десетицу и јединице. Сабира десетицу и јединице. Одузима једноцифрени број од двоцифреног броја до 20. Сабира двоцифрени и једноцифрени број до 20. Одузима једноцифрени број од двоцифреног до 20.	**1. Ликовна култура** -Цртање и бојење **2. Музичка култура** -Бројалице. Свирање на дечјем инструменту „Пишем, пишем петнаест“ **3. Свет око нас** -Одељење-број дечака и девојчица у одељењу **4. Српски језик**

	Одузимање двоцифреног и једноцифреног броја до 20 Сабирање двоцифреног и једноцифреног броја чији је збир број 20 Сабирање једноцифрених бројева са прелазом преко 10 Одузимање једноцифреног од двоцифреног броја (са прелазом преко десетице) Одузимање броја 10 од двоцифреног броја из друге десетице. Одузимање двоцифрених бројева друге десетице	Сабира двоцифрени и једноцифрени број чији је збир број 20. Сабира једноцифрене бројеве са прелазом преко десетице. Одузима једноцифрени број од двоцифреног са прелазом преко десетице. Одузима једноцифрени број од двоцифреног са прелазом преко десетице. Одузима двоцифрене бројеве друге десетице.	-Састављање и писање краћег текста-текстуалног задатка. -Читање **5. Физичко и здравствено васпитање** -Поскоци, скокови и вежбе обликовања -бројање
4. **ЛИНИЈЕ**	Криве и праве линије Тачка. Дуж Изломљена линија Отворене и затворене линије Унутрашњост и спољашњост затворене линије	Разликује и црта криву и праву линију. Црта дуж помоћу лењира. Користи појмове тачка и дуж. Пресликава тачке и фигуре у квадратној мрежи на основу задатог упутства. Уочава и именује изломљену линију. Разликује отворене и затворене линије и црта их. Разликује унутрашњост и спољашњост затворене линије.	1. **Ликовна култура** - Цртање и бојење **2. Музичка култура** -„Бумбаров лет“, Николај Римски-Корсаков **3. Свет око нас** -Кретање од куће до школе **4. Српски језик** -Описивање **5. Физичко и здравствено васпитање** -Ходање и трчање по правој и кривој линији.

			-Елементарна игра „Вук и јагње“-кретање унутар и изван **6.** затворене криве линије
5. МЕРЕЊЕ И МЕРЕ	Мерење дужине нестандардним јединицама мере.	разликује новчане апоене до 100 динара и упореди њихову вредност; – уочи правило и одреди следећи члан започетог низа; – прочита и користи податке са једноставнијег стубичног и сликовног дијаграма или табеле; – измери дужину задатом, нестандардном јединицом мере; – преслика тачке и фигуре у квадратној мрежи на основу задатог упутства.	1. Ликовна култура - Цртање и бојење 2. Свет око нас - Занимања људи 3. Српски језик -Састављање и писање краћег текста-текстуалног задатка. -Читање 4. Физичко васпитање - Скок удаљ – мерење дужине скока -Трчање на 20 **1.** метара
5. **ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ ДО 100, САБИРАЊЕ И ОДУЗИМАЊЕ ДО 100**	Десетице прве стотине. Упоређивање десетица прве стотине Сабирање и одузимање десетица Писање и читање бројева од 21 до 100 Приказивање бројева до 100 на бројевној правој Упоређивање бројева до 100 Сабирање двоцифреног и једноцифреног броја (20 + 5).	Чита, пише и упоређује десетице прве стотине. Сабира и одузима десетице. Пише и чита бројеве од 21 до 100. Приказује бројеве до 100 на бројевној правој. Упоређује бројеве до 100. Одређује најмањи и највећи број међу датим бројевима. Сабира и одузима бројеве датих облика. Решава текстуалне задатке са једном операцијом.	1. **Ликовна култура** - Цртање и бојење 2. **Свет око нас** - Карактеристични објекти у окружењу- продавница **3. Српски језик** -Састављање и писање краћег текста-текстуалног задатка. -Читање

	Одузимање једноцифреног броја од двоцифреног броја (25 – 5) Сабирање двоцифреног и једноцифреног броја (25 + 2). Одузимање једноцифреног броја од двоцифреног броја (27 – 5) Сабирање двоцифреног и једноцифреног броја чији је збир вишеструка десетица Сабирање двоцифреног броја и десетице. Одузимање десетица од двоцифреног броја Сабирање и одузимање двоцифрених бројева без прелаза преко десетице	Сабира и одузима бројеве датих облика. Решава текстуалне задатке са једном операцијом. Сабира бројеве датог облика. Решава текстуалне задатке са једном операцијом. Сабира двоцифрени број и десетице. Одузима десетице од двоцифреног броја. Сабира и одузима двоцифрене бројеве без прелаза преко десетице.	

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
- Кооперативна - Интерактивна - Перцептивне - Амбијентално учење - Игра - Цртање - Певање - Учење кроз игру - Демонстрација (показивање) - Разговор - Учење по моделу	Слушање, разговор, постављање питања, памћење, посматрање, уочавање, разликовање, именовање, цртање, бојење, описивање, играње	Припремање, организовање, посматрање, праћење, објашњавање, помагање, показивање, вођење, подстицање, предвиђање, проверавање, вредновање, саопштавање, иницирање, слушање, праћење, процењивање, идентификовање, поређење, одлучивање, разговор, читање, цртање	- Ученици - Наставници - Родитељи - Двориште - Учионица - Дидактичка средства и материјали - Уџбеници - Искуство ученика - Фотографије - Слике - Краћи текстови - Касете - Апликације средства и материјали - Уџбеници - Искуство ученика - Фотографије - Слике - Краћи текстови - Касете - Апликације	Формативно и сумативно оцењивање Идентификација ситуација у којима ће ученици стећи и показати понашање у складу са прописаним исходима. Инструменти за проверавање остварености прописаних исхода (разговор, посматрање, десетоминутне провере знања, диктати, тематске провере знања, годишња провера знања, мерења брзине читања и писања). Примена инструмената прикупљања података и њихово поређење са прописаним исходима.

Наставни предмет : МАТЕМАТИКА– ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ

Укупан број часова	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Врем. динам.	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ПО НИВОИМА (Искази описују шта ученик/ученица зна и уме из наведене теме/ области)
	За обраду	За Ост. Тип. часа			
17	12	5	ПОЛОЖАЈ, ВЕЛИЧИНА И ОБЛИК ПРЕДМЕТА	Септембар Октобар	**Основни ниво** 1МА.1.2.1. Уме да именује геометријске објекте у равни (квадрат, круг, троугао, правоугаоник).
75	41	34	ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ ДО 10 И НУЛА, САБИРАЊЕ И ОДУЗИМАЊЕ ДО 10	Октобар Новембар Децембар Јануар Фебруар	**Основни ниво** 1МА.1.1.1. Зна да прочита и запише дати број, уме да упореди бројеве по величини и да прикаже број на датој бројевној полуправој. **Средњи ниво** 1МА.2.1.3. Зна да сабира и одузима, рачуна вредност израза **Основни ниво** 1МА.1.1.4. Уме да на основу текста правилно постави израз са једном рачунском операцијом. **Средњи ниво** 1МА.2.1.1. Уме да примени својства природних бројева (паран, непаран, највећи, најмањи, претходни, следећи број). **Основнии ниво** 1МА. 1.4.1. Уме да изрази одређену суму новца преко различитих апоена и рачуна са новцем у једноставним ситуацијама.
29	14	15	ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ ДО 20, САБИРАЊЕ И ОДУЗИМАЊЕ ДО 20	Фебруар Март Април Мај јун	**Средњи ниво** 1МА.2.1.1. Уме да примени својства природних бројева (паран, непаран, највећи, најмањи, претходни, следећи број). **Основни ниво** 1МА.1.1.4. Уме да на основу текста правилно постави израз са једном рачунском операцијом. **Средњи ниво** 1МА.2.1.3. Сабира и одузима, рачуна вредност израза.
10	5	5	ЛИНИЈЕ	Април	**Основни ниво** 1МА.1.2.1. уме да именује тачку и дуж.

7	**3**	**4**	**МЕРЕЊЕ И МЕРЕ**	**Април**	**Основни ниво** 1МА.1.2.3. Користи поступак мерења дужине објекта, приказаног на слици, при чему је дата мерна јединица. **Средњи ниво** 1МА.2.4.5. Уме да користи податке приказане графички или табеларно у решавању једноставних задатака и уме графички да представи дате податке. **Средњи ниво** 1МА.2.4.1. уме да изрази одређену суму новца преко различитих апоена и рачуна са новцем у сложенијим ситуацијама 1МА.2.4.2. зна јединице за време(секунда, миунут,сат,дан, месец, година) и уме да претвара веће у мање и пореди временске интервале у једноставним ситуацијама **Напредни ниво** 1МА.3.4.1. зна јединице за време(секунда, миунут,сат,дан, месец, година, век) и уме да претвара из једне јединице у другу и пореди временске интервале у сложенијим ситуацијама
42	**19**	**23**	**ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ ДО 100, САБИРАЊЕ И ОДУЗИМАЊЕ ДО 100**	**Април Мај јун**	**Основни ниво** 1МА.1.1.1. зна да прочита и запише задати број,уме да упореди бројеве по величини и да прикаже број на датој бројевној полуправој **Основни ниво** **1МА.1.1.4. уме да на основу текста правилно постави израз са једном рачунском операцијом** **Средњи ниво** **1МА.2.1.1.уме да примени својство природних бројева (паран, непаран, највећи, најмањи, претходни, следећи број)** **Средњи ниво** **1МА.2.1.3. сабира и одузима, рачуна вредност израза** **Средњи ниво** **1МА.2.1.4. рачуна вредност израза са највише две операције** **Напредни ниво** **1МА.3.1.1. уме да примени својства природних бројева у решавању проблемских задатака** **Напредни ниво** **1МА.3.1.2. зна својства операција сабирања и одузимања и уме да их примени** **Напредни ниво** **1МА.3.1.4. уме да одреди решења неједначине са једном операцијом**

Начин прилагођавања

На часовима треба комбиновати различите методе и облике рада, што доприноси већој рационализацији наставног процеса, подстиче интелектуалну активност ученика и наставу чини интересантнијом и ефикаснијом. Избор метода и облика рада зависи од наставних садржаја које треба реализовати на часу и предвиђених исхода, али и од специфичности одређеног одељења и индивидуалних карактеристика ученика.

Напредовање сваког ученика се редовно прати и бележи у педагошкој евиденцији наставника и електронском дневнику. За ученике који напредују изузетно успешно и за ученике који имају потешкоћа у савладавању градива, спроводе се различита прилагођавања и додатне врсте подршке.

За ученике који имају слабија постигнућа и одређене тешкоће у учењу, у сарадњи са психологом и педагогом школе, за њих се може припремити и индивидуални образовни план (ИОП 1 и ИОП 2), који може подразумевати да се прилагоди начин на који наставник ради са учеником (нпр. материјали које добија за рад на часу, да ли ће више бити оцењиван усмено или писмено, седи близу наставника и сл.), а може се односити и на ослобађање ученика од неких делова градива и исхода и стандарда које ученик треба да достигне или њихове измене.

Мали тимови формирани на нивоу школе, прате рад и напредовање ученика, оствареност исхода планираних индивидуалним образовним плановима и дају предлог мера за наредни период на основу чега се, након евалуације, праве нови индивидуално образовни планови.

3.1.4. СВЕТ ОКО НАС

Годишњи фонд часова: 72 часа (обрада 42, остало 30)

Циљ учења предмета свет око нас јесте упознавање себе, свог природног и друштвеног окружења и развијање способности за одговоран живот у њему.

Међупредметне компетенције: комуникативна, за учење, за рад са подацима, за решавање проблема, естетичка, дигитална, за сарадњу, предузетничка, за одговорно учешће у демократском друштву, за одговоран однос према околини.

Кључни појмови: оријентација, култура живљења и друштвена стварност у непосредном окружењу.

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
НЕПОСРЕДНО ОКРУЖЕЊЕ **1.** **ЈА И ДРУГИ** **(4+2)**	Основне животне потребе и осећања Сличности и разлике између људи	Правовремено и примерено ситуацији исказује своје основне животне потребе за храном, водом и одласком у тоалет. Препознаје и исказује радост, страх, тугу и бес, уважавајући себе и друге.	1.**Ликовна култура**: Цртање и бојење
2. **ПОРОДИЧНИ ДОМ, ШКОЛА** (7+2)	Породица и дом Понашање у породици Породични празници	Понаша се тако да уважава различитости својих вршњака и других људи Именује чланове своје породице. Зна шта је дом. Придржава се договорених правила понашања у породици. Зна које породичне празнике прославља његова/њена породица, као и да постоје људи који славе другачије празнике.	**1.Ликовна култура:** Цртање и бојење **2.Музичка култура:** „Пажљивко“, хор Чаролија, „Другарство“, Драган Лаковић, „Кад си срећан“, „Нек свуд љубав сја“, дечја песма из Белгије, Школска химна, „Светосавска химна“, „Божић“, народна песма, „Ускршња песма“, Светлана Милић,

	Школа. Школски празници Дечја права и обавезе	Именује просторије у школи и зна шта се у свакој од њих ради. Зна школске празнике. Зна основна дечја права и обавезе.	„Најлепша мама на свету“, Александар Корађ, „ Рођендањска песма“, непознати аутор **3.Математика :** Члан и елемент скупа **4.Српски језик:** Описивање
2. ПОРОДИЧНИ ДОМ, ШКОЛА	Понашање у школи Суседи	Придржава се договорених правила понашања у школи и прихвата последице ако их прекрши. Сарађује са вршњацима у заједничким активностима. Зна ко су суседи. Уважава их.	**5.Физичко и здравствено васпитање:**Правила елементарних игара. Заједно за столом. Видим, чујем, осећам **6.Грађанско васпитање**: Сарадња. Уважавање различитости.
3. **ЗДРАВЉЕ И БЕЗБЕДНОСТ** (7 +3)	Очување здравља (одевање, исхрана, хигијена, одмор, физичка активност) Ја као пешак Прелажење преко улице. Кретање улицом Правилно понашање у саобраћају. Опасне ситуације у саобраћају	Адекватно се одева и храни у циљу очувања здравља. Адекватно одржава личну хигијену и хигијену простора у коме борави. Довољно спава и бави се физичком активношћу у циљу очувања здравља. Зна ко су учесници у саобраћају. Примењује правила безбедног понашања на путу од куће до школе, приликом кретања улицом са и без тротоара и преласка улице.	**1.Ликовна култура:** Цртање и бојење. **2.Музичка култура**: „Како се прелази улица“, Бранко Милићевић, „Саобраћајац“, Надежда Хиба, „Успорите поред школе“, хор Чаролија **3.Српски језик:** Описивање **4.Математика:** Просторне релације **5.Физичко и здравствено васпитање:** Моје здравље. Растемо. Ко све брине о мом здрављу. Лична хигијена. Хигијена простора у коме живим. Хигијена простора у

	Безбедна места за игру Опасне ситуације	Примењује правила безбедног понашања на путу од куће до школе, приликом кретања улицом са и без тротоара и преласка улице. Зна која су безбедна места за игру. Прати инструкције одраслих у опасним ситуацијама. Својим речима описује пример неке опасне ситације из свог непосредног окружења.	коме вежбам. Животне намирнице и правилна исхрана. Вежбам безбедно.
4. ОРИЈЕНТАЦИЈА У ПРОСТОРУ И ВРЕМЕНУ (4+4)	Кретање и сналажење у простору Дан. Пре, сад и после Јуче, данас, сутра, прекјуче и прекосутра Дани у седмици	Сналази се у простору помоћу просторних одредница: напред-назад, лево-десно, горе-доле и карактеристичних објеката. Одређује време својих активности помоћу временских одредница: делови дана, обданоца, ноћ, пре, сада и после. Одређује време својих активности помоћу временских одредница: јуче, данас, сутра, прекјуче и прекосутра. Одређује време својих активности помоћу временске одреднице-дани у недељи	1.**Ликовна култура**: Цртање и бојење. Фотографије. 2.**Музичка култура**:„Добро јутро, добар дан“, Татјана Дробни, „Седмица“, Миња Субота, „Синоћ кад је пао мрак“, народна песма. 3.**Српски језик**: Описивање. Причање на основу слика и сопственог искуства. 4.**Математика**: Просторне релације. Коришћење података са једноставнијег сликовног дијаграма или табеле. Описивање на мапи путање од једне до друге тачке. **5.Физичко и здравствено васпитање**: Трчање лево-десно. Кретање горе-доле**.**

5. **РАЗВНОВРСНОСТ ПРИРОДЕ** (16+ 12)	Природа Разноврсност биљака Делови тела биљака Разноврсност животиња	Зна ко и шта чини природу. Разликује живу и неживу природу. Идентификује биљке из непосредног окружења на основу њиховог спољашњег изгледа. Уочава разноврсност биљака на основу њиховог спољашњег изгледа. Препознаје делове тела биљака. Идентификује животиње из непосредног окружења на основу њиховог спољашњег изгледа. -Уочава разноврсност животиња на основу њиховог спољашњег изгледа.	**1.Ликовна култура:** Цртање и бојење. **2.Музичка култура:** „Ал је леп овај свет“, Стеван Ст.Мокрањац и Александар Кораћ“, „Бубамара“, Никола Вукомановић“, „Јеж“, народна песма, „Коњ има четири ноге“, „Петлић“, Емил Главник, „Иде маца поред тебе“, Зорислава М. Васиљевић, „Берем, берем грожђе“, музичка игра, „Плива патка преко Саве“, музичка игра, „Дуње ранке“, музичка игра, „Ишли смо у Африку“,
5. **РАЗВНОВРСНОСТ ПРИРОДЕ**	Делови тела животиња Делови тела човека Чуло вида, слуха, мириса, укуса и додира Сунчева светлост и топлота Вода у природи	Препознаје делове тела животиња. Препознаје главу, труп, руке и ноге као делове тела и њихову улогу у њиховом свакодневном животу. Препознаје улогу чула вида, слуха, мириса, укуса и додира у свакодневном функционисању и сазнавању окружења. Зна због чега су сунчева светлост и топлота потребни живим бићима. Препознаје облике појављивања воде у непосредном окружењу: потоци, реке, баре, језера.	Мања Субота, „Лептирићу шаренићу, дечја песма, „Лептир и цвет“, бројалица. **3.Српски језик:** Описивање. Причање на основу слике и сопственог искуства. **4.Математика:** Цело-део. **5.Физичко и здравствено васпитање**: Култура вежбања и играња-Чувам своје и туђе ствари.

	Својства воде	Учествује у извођењу једноставних огледа којима испитује природне феномене. Зна основна својства воде.	
	Ваздух	Учествује у извођењу једноставних огледа којима испитује природне феномене. Зна основна својства ваздуха.	
	Изглед земљишта	Препознаје изглед земљишта у непосредном окружењу: равница, брдо, планина.	
	Својства земљишта	Учествује у извођењу једноставних огледа којима испитује природне феномене. Зна основна својства земљишта.	
	Значај неживе природе за живу природу	Зна због чега су Сунце, вода, ваздух и земљиште потребни живим бићима.	
	Одговоран однос човека према животној средини. Заштита природе	Штеди воду и одлаже отпад на предвиђена места. Понаша се тако да не угрожава биљке и животиње у непосредном окружењу	

6. **ЧОВЕК СТВАРА** (4+ 4)	Човек као свесно биће Материјали Својства материјала Веза природа-материјал-предмет	Зна да су људи способни да мисле, закључују, раде и стварају Именује и разликује различите материјале: папир, дрво, пластику, стакло, гуму, тканину и камен. Посматрањем и опипавањем предмета одређује својства материјала: тврдо-меко, провидно- непровидно, храпаво-глатко. Разликује природу од производа људског рада на примерима из непосредног окружења.	**1.Ликовна култура:** Цртање, бојење и обликовање. **2.Музичка култура:** „Иде меда у дуњан“, Д. Марковић. **3.Српски језик:** Описивање на основу посматрања и сопственог искуства. **4.Математика:** Величина предмета. **5.Физичко и здравствено васпитање:** Игре уз коришћење различитих реквизита: лопте, вијаче, струњаче, шведског стола, балона.

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
- Кооперативна - Интерактивна - Перцептивне - Амбијентално учење - Игра - Цртање - Певање - Учење кроз игру	Слушање, памћење, посматрање, препознавање, експериментисање, описивање, процењивање, груписање, праћење, бележење, практиковање, стварање, играње, осмишљавање, сарађивање, одређивање, упоређивање, разговор, постављање питања, причање,	Припремање, организовање, посматрање, праћење, објашњавање, помагање, показивање, вођење, подстицање, предвиђање, проверавање, вредновање, саопштавање, иницирање, слушање, процењивање, идентификовање, поређење, одлучивање, разговор, читање, цртање	- Ученици - Наставници - Родитељи - Двориште - Учионица - Дидактичка средства и материјали - Уџбеници	Формативно и сумативно оцењивање. Идентификација ситуација у којима ће ученици стећи и показати понашање у складу са прописаним исходима. Инструменти за проверавање остварености прописаних исхода (разговор, посматрање,

- Демонстрација (показивање) - Разговор - Учење по моделу	замишљање, цртање, бојење, читање, образлагање		- Искуство ученика - Фотографије - Слике - Крађи текстови - Компакт дискови - Апликације - Природна и друштвена средина - Предмети из окружења - Стручна литература - Библиотека	праћење, тематске провере знања). Примена инструмената прикупљања података и њихово поређење са прописаним исходима.

Наставни предмет : СВЕТ ОКО НАС– ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ

Ред. Бр. Наст. ТЕМЕ	Број часова		НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ	Врем. динам.	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ПО НИВОИМА (Искази описују шта ученик/ученица зна и уме из наведене теме/ области)
	За обраду	За Ост. Тип. часа			
1.	**4**	**2**	**ЈА И ДРУГИ**		**Основни ниво** 1ПД.1.5.1. зна које друштвене групе постоје и ко су њихови чланови 1ПД.1.5.2. зна основна правила понашања у породици,школи и насељу **Средњи ниво** 1ПД.2.5.1. зна које су улоге различитих друштвених група и њихових чланова 1ПД.2.5.2. зна која су права и обавезе чланова у различитим друштвеним групама
2.	**7**	**5**	**ПОРОДИЧНИ ДОМ И ШКОЛА**		**Напредни ниво** 1ПД.3.5.1. разуме заједничке карактеристике друштвених група и разлике међу њима 1ПД.3.5.2. разуме да се права и обавезе чланова друштвених група међусобно допуњују
3.	**7**	**3**	**ЗДРАВЉЕ И БЕЗБЕДНОСТ**	**Новембар Децембар**	**Основни ниво** 1.ПД1.5.2. зна основна правила понашања у насељу 1ПД1.5.4. . зна који су главни извори опасности по здравље и живот људи и основне мере заштите 1ПД1.5.5. зна поступке за очување и унапређивање људског здравља

4.	**4**	**4**	**ОРЈЕНТАЦИЈА У ПРОСТОРУ И ВРЕМЕНУ**	**Децембар Јануар**	**Основни ниво** 1ПД1.4.1. уме да препозна кретање тела у различитим појавама 1ПД1.4.2. зна помоћу чега се људи оријентишу у простору; лева и десна страна, карактеристични објекти 1ПД1.4.4. зна јединице за мерење времена: дан,недеља,месец.година, деценије и век.
5.	**16**	**12**	**РАЗНОВРСНОСТ ПРИРОДЕ**	**Јануар Фебруар Март Април**	**Основни ниво** 1ПД1.1.2. зна ко и шта чини живу и неживу природу 1ПД1.1.4. уме да класификује жива бића према једном од следећих критеријума: изгледу,начину исхране, кретања и размножавања 1ПД1.1.5. препознаје и именује делове тела живих бића 1ПД.1.6.1. зна основне олчике рељефа и површинских вода 1ПД. 1.3.1. зна основна својства воде, ваздуха и земљишта
65.	**4**	**4**	**ЧОВЕК СТВАРА**	**Април Мај Јун**	**Средњи ниво** 1ПД,2.1.4. зна улогу основних делова живих бића 1ПД,2.1.1. разуме повезаност живе и неживе природе на очигледним примерима 1ПД.2.2.3. зна основне мере заштите живе и неживе природе као природних ресурса
					Напредни ниво 1ПД.3.1.1. разуме повезаност живе и неживе природе на мање очигледним примерима 1ПД.3.1.2. разуме функционалну повезаност различитих делова тела живих бића **Основни ниво** 1ПД1.3.4. зна основна својства матерјала: тврдоћа, растворљивост,провидност 1ПД1.3.5. зна да својства материјала одређују њихову употребу и препознаје примере у свом окружењу 1ПД1.1.1. прави разлику између природе и производа људског рада

Начин прилагођавања

На часовима треба комбиновати различите методе и облике рада, што доприноси већој рационализацији наставног процеса, подстиче интелектуалну активност ученика и наставу чини интересантнијом и ефикаснијом. Избор метода и облика рада зависи од наставних садржаја које треба реализовати на часу и предвиђених исхода, али и од специфичности одређеног одељења и индивидуалних карактеристика ученика.

Напредовање сваког ученика се редовно прати и бележи у педагошкој евиденцији наставника и електронском дневнику. За ученике који напредују изузетно успешно и за ученике који имају потешкоћа у савладавању градива, спроводе се различита прилагођавања и додатне врсте подршке.

За ученике који имају слабија постигнућа и одређене тешкоће у учењу, у сарадњи са психологом и педагогом школе, за њих се може припремити и индивидуални образовни план (ИОП 1 и ИОП 2), који може подразумевати да се прилагоди начин на који наставник ради са учеником (нпр. материјали које добија за рад на часу, да ли ће више бити оцењиван усмено или писмено, седи близу наставника и сл.), а може се односити и на ослобађање ученика од неких делова градива и исхода и стандарда које ученик треба да достигне или њихове измене.

Мали тимови формирани на нивоу школе, прате рад и напредовање ученика, оствареност исхода планираних индивидуалним образовним плановима и дају предлог мера за наредни период на основу чега се, након евалуације, праве нови индивидуално образовни планови.

3.1.5. ЛИКОВНА КУЛТУРА

Годишњи фонд часова: 36 часова (обрада – 22, остало – 14)

Циљ учења предмета *ликовна култура* је да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз стваралачки рад, оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос преме култури и уметничком наслеђу свог и других народа.

Међупредметне компетенције: комуникативна, за учење, за рад са подацима, за решавање проблема, естетичка, дигитална, за сарадњу, предузетничка, за одговорно учешће у демократском друштву, за одговоран однос према околини.

Кључни појмови: простор, облик и линија..

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
1. **ЛИКОВНА КУЛТУРА И ОКРУЖЕЊЕ** **(2+4=6)**	**Простор.** Отворени и затворени простор, природа и простор који је човек обликовао. Карактеристичне визуелне одлике по којима се препознаје врста простора. Значај чувања споменика или значајних објеката у најближем окружењу. Значај уређења простора у коме ученик борави. **Уметничка занимања и продукти.** Сликар – слика, вајар – скулптура, фотограф – фотографија... Изглед употребних предмета које су дизајнирали уметници. **Установе културе** (биоскоп, музеј, галерија, позориште, библиотека…). Правила понашања	- опише, својим речима, визуелне карактеристике по којима препознаје облике и простор - пореди своје утиске и утиске других о уметничким делима, изгледу објеката/предмета и облицима из природе и окружења - одреди, самостално и у сарадњи са другима, положај облика у простору и у равни - црта на различитим подлогама и форматима папира - користи материјал и прибор у складу са инструкцијама - обликује једноставне фигуре од меког	1.Српски језик 2.Ликовна култура 3.Свет око нас 4. Физичко и здравствено васпитање

	и облачења у различитим установама културе, договорена правила понашања.	материјала - преведе једноставне појмове и информације у ликовни рад - изрази, материјалом и техником по избору, своје замисли, доживљаје, утиске, сећања и опажања преобликује, сам или у сарадњи са другима, употребне предмете мењајући им намену	
2. **ОДНОСИ У ВИДНОМ ПОЉУ** **(3+2=5)**	**Облици.** Облици из природе, облици које је створио човек, правилни и неправилни облици. Својства облика (цело, део, велико, мало, високо, ниско, краће, дуже, уско, широко, светло, тамно, обојено, безбојно, једнобојно, шарено, меко, тврдо, глатко, храпаво, обло, рогљасто). **Положај облика у простору и у равни** (горе, доле, између, испод, у, на, испред, иза, усправно, положено, косо, лево, десно). **Кретање.** Покретни и непокретни облици. Кретање бића и машина. Смер кретања облика (налево, надесно, нагоре и надоле). Безбедност усаобраћају – илузија величине покретних и непокретних објеката у односу на удаљеност од посматрача. **Светлост и сенка.** Природни и вештачки извори осветљења.	- пореди облике из природе, окружења и уметничких дела према задатим условима - црта на различитим подлогама и форматима папира - гради апстрактне и/или фантастичне облике користећи одабране садржаје као подстицај за стваралачки рад - наслика реалне облике у простору самостално мешајући боје да би добио/-ла жељени тон - обликује препознатљиве тродимензионалне облике одабраним материјалом и поступком	1.Српски језик 2.Ликовна култура 3.Свет око нас 4. Физичко и здравствено васпитање

	Промена осветљености у току дана. Изглед облика и сенке у зависности од осветљења.		
3. ОБЛИКОВАЊЕ (11+4=15)	**Материјал и прибор.** Поступци правилног и безбедног руковања и одржавања материјала, прибора и радне површине, значај одржавања хигијене и безбедног руковања прибором. **Обликовање скулптуре.** Обликовање меких материјала поступком додавања. Спајање разноврсних материјала. **Обликовање цртежа.** Врсте линија (отворена, затворена, права, крива, светла, тамна, широка, уска, дугачка, кратка, непрекинута, испрекидана,	- преобликује предмет за рециклажу дајући му нову употребну вредност - одабере, самостално, начин спајања најмање два материјала - комбинује ритам, линије и облике стварајући оригиналан орнамент за одређену намену - објасни зашто је дизајн важан и ко дизајнира одређене производе	1.Српски језик 2.Ликовна култура 3.Свет око нас 4. Физичко и здравствено васпитање
	груба, нежна, спирална, таласаста, степенаста...). Изражајна својства линија у односу на материјал и прибор. **Обликовање слике.** Боја природних облика и боја облика које је створио човек. Изражајна својства боје у односу на материјал и прибор. **Преобликовање.** Предмети и материјал погодни за преобликовање (оштећени предмети, амбалажа, остаци тканина...). **Различите информације као мотивација за стваралачки рад.**	- разматра, у групи, како је учио/-ла о облицима и где та знања примењује - искаже своје мишљење о томе зашто је уметничко наслеђе важно	

	Природа и непосредно окружење; машта и стварни догађаји; приче, песме и текстови из књига и часописа за децу и уџбеника, уметничка дела...		
4. СПОРАЗУМЕВАЊЕ (6+4=10)	**Читање визуелних информација.** Илустрација у дечјим књигама и уџбеницима. Стрип. Цртани и анимирани филм – традиционално урађени (слободоручно обликовани или нацртани ликови) и савремени (урађени у апликативном програму). Прича у цртаном и анимираном филму. Изглед места и ликова. **Знак.** Графички знак (ноте, слова и цифре), гестовни и звучни знак. Лепо писање. Украсна слова. **Традиција.** Празници и украшавање. **Невербално изражавање.** Пантомима, игре, перформанс.	- изрази познате појмове мимиком и покретом тела, без звука - повеже одабрану установу културе са њеном наменом - поштује договоре и правила понашања и облачења приликом посете установама културе	1.Српски језик 2.Ликовна култура 3.Свет око нас 4. Физичко и здравствено васпитање

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
- Кооперативна - Интерактивна - Перцептивне - Амбијентално учење - Игра - Цртање - Учење кроз игру - Демонстрација (показивање) - Разговор - Учење по моделу	- Уочава на примерима у окружењу - Именује - Разликује - Црта - Упоређује - Посматра - Препознаје	-Планира - Ораганизује - Бира садржаје - Усмерава - Реализује - Демонстрира - Објашњава - Даје упутства	Ученици - Наставници - Родитељи - Природна и друштвена средина - Предмети из окружења - Искуство ученика - Дидактички материјал - Стручна литература - Прибор за цртање - Окружење - Уџбеник	Формативно оцењивање. Ученичка мотивација и ставови у односу на извођење и стваралаштво. Квлитет перцепције и начин размишљања. Допринос ученика за време групног облика рада. Ученик даје решење за неки проблем и одговара на конкретне потребе. Изражајно и стваралачко ангажовање ученика/креативно размишљање и стварање

Начин прилагођавања

На часовима треба комбиновати различите методе и облике рада, што доприноси већој рационализацији наставног процеса, подстиче интелектуалну активност ученика и наставу чини интересантнијом и ефикаснијом. Избор метода и облика рада зависи од наставних садржаја које треба реализовати на часу и предвиђених исхода, али и од специфичности одређеног одељења и индивидуалних карактеристика ученика.

Напредовање сваког ученика се редовно прати и бележи у педагошкој евиденцији наставника и електронском дневнику. За ученике који напредују изузетно успешно и за ученике који имају потешкоћа у савладавању градива, спроводе се различита прилагођавања и додатне врсте подршке.

За ученике који имају слабија постигнућа и одређене тешкоће у учењу, врши се прилагођавање метода и облика рада, као и средстава за рад на часу. Ученицима подршку пружају учитељ и вештији ученици у одељењу.

3.1.6. МУЗИЧКА КУЛТУРА

Разред: ПРВИ

Годишњи фонд часова: 36 часова (обрада 25, остало 11)

Циљ учења предмета *музичке културе* је да код ученика развије интересовање и љубав према музици кроз индивидуално и колективно музичко искуство којим се подстиче развијање креативности, естетског сензибилитета и духа заједништва, као и одговорног односа према очувању музичког наслеђа и културе свог и туђег народа

Међупредметне компетенције: комуникативна, за учење, естетичка , дигитална, за сарадњу, предузетничка, за одговорно учешће у демократском друштву, за одговоран однос према околини

Кључни појмови: тон, покрет, мелодија, ритам, извођење.

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
1. **СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ** **8-обрада**	Уметничка музика у цртаним и анимираним филмовима. Однос звук – лик, музика – радња. Композиције које илуструју различита осећања. Звук и тон (извори). Звуци тела (пулс, куцање срца, дисање...). Звуци из природе и окружења. Звучни знак (школско звоно, аутомобилска сирена...). Тон: боја (различити гласови и инструменти), трајање (кратак – дуг), јачина (гласан – тих), висина (висок – дубок).	- објасни својим речимаутиске о слушаном делу, особине тона, доживљај прегласне музике и њеног утицаја на телои зашто је тишина важна; - разликује одабране звукове и тонове, певање/свирање; хор/један певач/група певача; оркестар/један свирач/група свирача, боју различитих певачких гласова и инструмената и музичке изражајне	1.Српски језик 2. Ликовна култура 3.Свет око нас 4 Физичко и здравствено васпитање

	Тишина и одсуство звука. Композиције које илуструју различите боје људског гласа и инструмената. Музички дијалог (хор, глас и хор, глас и инструмент, два гласа, два инструмента, један свирач, група свирача, оркестар). Различити жанрови везани за ситуације значајне за ученике (празници, приредбе, свечаности, рођендани, венчања, новогодишње и божићне песме...). Музичка прича. Карактер дела и елементи музичке изражајности (условљеност). Музички бонтон. Музика и здравље. Носиоци звука (це-де плејер, ем пе 3 плејер, рачунар...).	елементе; - препозна музички почетак и крај и понављање теме или карактеристичног мотива у слушаном делу; - повезује музичко дело у односу на њему блиске ситуације, врсту гласа и боју инструмента са карактером дела; - поштује договорена правила понашања при слушању музике; користи самостално или уз помоћ одраслих, доступне носиоце звука	
2. ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ (17+11=28)	Изговор бројалице у ритму уз покрет – пљескање, пуцкетање прстима, корачање, длaном о надланицу, ударом о клупу. Звучне ономатопеје и илустрације. Држање тела и дисање – правилан начин певања. Правилна дикција – изговарање брзалица и бројалица. Певање песама по слуху различитог садржаја и карактера. Певање песама уз покрет – песме уз игру и народне песме. Певање модела и наменских песама и повезивање њихових почетних тонова уз	- изговара у ритму уз покрет бројалице; - пева по слуху песме различитог садржаја и расположења; - пева по слуху уз покрет народне песме, музичке игре; - примењује правилан начин певања и договорена правила понашања у групном певању и свирању;	1.Српски језик 2. Ликовна култура 3.Свет око нас 4 Физичко и здравствено васпитање

	бoју (до-зелено, ре-браон, ми-жуто, фа-плаво и сол-црвено). Дечји ритмички инструменти и начин свирања на њима. Свирање по слуху пратње уз бројалице и песме – пулс, ритам, груписање удара. Певање и извођење музичких игара уз свирање на дечјим инструментима – песме уз игру, дидактичке игре, музичке драматизације. Свирање инструменталних аранжмана на дечјим ритмичким инструментима и на алтернативним изворима звука. Свирање графички представљеног ритма. Музички бонтон.	свира по слуху звучне ономатопеје и илустрације, ритмичку пратњу уз бројалице и песме, једноставне аранжмане, свирачке деонице у музичким играма; - повезује почетне тонове песама-модела и једноставних наменских песама са бојама, ритам са графичким приказом; - објашњава својим речима доживљај свог и туђег извођења; - учествује у школским приредбама и манифестацијама; -	
3. МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО **(заступљено на свим часовима као и на часовима из осталих области**	Израда дечјих ритмичких инструмената од различитих материјала. Стварање звукова из непосредне околине и природе спонтаном или договореном импровизацијом. Креирање сопствених покрета уз музику која се изводи или слуша. Стварање звучних ефеката и једноставне ритмичке пратње користећи различите изворе звука. Бирање	- направи дечје ритмичке инструменте; - ствара звучне ефекте, покрете уз музику, мању ритмичку целину помоћу различитих извора звука, ритмичку пратњу за бројалице, песме и музичке игре помоћу различитих извора звука, музичко питање и одговор на ритмичким удараљкама, једноставну мелодију на крађи задати текст;	- Српски језик - Ликовна култура 3.Свет око нас - 4. Физичко и здравствено васпитање

	инструмената на основу звука и стварање једноставне ритмичке пратње уз бројалице, песме и музичке игре. Стварање мањих ритмичких целина на основу музичког искуства – изговором у ритму, различитим покретима, предметима и дечјим ритмичким инструментима. Стварање музичких питања и одговора на дечјим ритмичким инструментима у дијалогу. Стварање једноставне мелодије на краћи текст. Бирање познатих музичких садржаја, звучних ономатопеја и илустрација за стварање звучне приче – праћење литерарног текста.	- -изабере према литерарном садржају одговарајући музички садржај.	

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
- Кооперативна - Интерактивна - Перцептивне - Амбијентално учење - Игра - Певање - Учење кроз игру - Демонстрација (показивање) - Разговор - Учење по моделу	Слушање, памћење, посматрање, препознавање, упоређивање, уочавање, разликовање, именовање, разговор, постављање питања, причање, замишљање, описивање, цртање, бојење, читање, писање, анализирање, откривање, закључивање, образлагање, груписање, примењивање, сарађивање, процењивање, играње	- Планира - Ораганизује - Бира садржаје - Усмерава - Реализује - Демонстрира - Објашњава - Даје упутства - Омогућује примену наученог - Партнер у учењу - Прати ефекте рада	Ученици - Наставници - Родитељи - Природна и друштвена средина - Предмети из окружења - Искуство ученика - Дидактички материјал - Стручна литература - Прибор за цртање - Окружење - Уџбеник	Формативно оцењивање. Ученичка мотивација и ставови у односу на извођење и стваралаштво. Квлитет перцепције и начин размишљања. Допринос ученика за време групног облика рада. Ученик даје решење за неки проблем и одговара на конкретне потребе. Изражајно и стваралачко ангажовање ученика

Начин прилагођавања

На часовима треба комбиновати различите методе и облике рада, што доприноси већој рационализацији наставног процеса, подстиче интелектуалну активност ученика и наставу чини интересантнијом и ефикаснијом. Избор метода и облика рада зависи од наставних садржаја које треба реализовати на часу и предвиђених исхода, али и од специфичности одређеног одељења и индивидуалних карактеристика ученика.

Напредовање сваког ученика се редовно прати и бележи у педагошкој евиденцији наставника и електронском дневнику. За ученике који напредују изузетно успешно и за ученике који имају потешкоћа у савладавању градива, спроводе се различита прилагођавања и додатне врсте подршке.

За ученике који имају слабија постигнућа и одређене тешкоће у учењу, врши се прилагођавање метода и облика рада, као и средстава за рад на часу. Ученицима подршку пружају учитељ и вештији ученици у одељењу.

3.1.7. ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

Разред:ПРВИ

Годишњи фонд часова: 108 часа (обрада 46, остало 62)

Циљ наставе и учења *физичког и здравственог васпитања* је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота.

Међупредметне компетенције: комуникативна, за учење, за решавање проблема, естетичка , за сарадњу, за одговорно учешће у демократском друштву, за одговоран однос према околини.

Кључни појмови: васпитање, физичко вежбање, игра, здравље и култура.

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
1. **ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ** **(заступљено на свим часовима)**	Вежбе за развој снаге. Вежбе за развојпокретљивости. Вежбе за развој издржљивости. Вежбе за развој брзине. Вежбе за развој координације.	- примени једноставне, двоставне општеприпремне вежбе (вежбе обликовања); - правилно изведе вежбе, разноврсна природна и изведена	1.Српски језик 2. Ликовна култура 3. Музичка култура 3.Свет око нас

2. МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ Ходање и трчање (10 + 20)	Ходање: - кратким корацима, - дугим корацима, - у различитом ритму, - ходање са реквизитом, - ходање са променом, правца и смера, Техника трчања: - трчање преко препрека, - трчање са променом правца и смера, - брзо трчање 20 m са стартом из различитих почетних положаја, - игре са коришћењем научених облика ходања и трчања	- комбинује и користи усвојене моторичке вештине у игри и свакодневном животу;	
Скакања и прескакања (8+7)	Поскоци у месту. Поскоци у кретању. Скакања удаљ. Скакања увис. Прескакање дуге вијаче. Вежбе скакања и прескакања упором рукама. Игре уз коришћење различитих облика скакања и прескакања.	- одржава равнотежу у различитим кретањима; - разликује правилно од неправилног држања тела и правилно држи тело; - примењује правилну технику - изведе кретања, вежбе и кратке саставе уз музичку пратњу; - игра дечји и народни плес;	1.Српски језик 2. Ликовна култура 3. Музичка култура 3.Свет око нас

Бацања и хватања (4+7)	Бацање лоптице из места у даљину и у циљ. Бацање лоптице из кретања. Бацање лопте увис. Вођење лопте. Додавање лопте. Игре са вођењем, додавањем лопте и гађањем у циљ.	- користи основну терминологију вежбања; - поштује правила понашања у и на просторима за вежбање; - поштује мере безбедности током вежбања;	
Пузања, вишења, упори и	Пузања на тлу. Пењања. Провлачења. Вис лежећи опружено.		
Пењања (9+4)	Помицања улево и удесно у вису лежећем и вису слободном. Упори.	- одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима у просторима	1.Српски језик 2. Ликовна култура

Вежбе на тлу (1+2)	Основни садржаји Основни ставови и положаји. Поваљка на леђима. Став на лопатицама (свећа). Колут напред из чучња у чучањ. Поваљка на стомаку. Састав од научених елемната. Игре са усвојеним вежбама. Проширени садржаји Колут назад из чучња у чучањ, низ косу површину. Одељењско такмичење са задатом комбинацијом вежби.	за вежбање; - поштује правила игре; - навија фер и бодри учеснике у игри; - прихвати сопствену победу и пораз - уредно одлаже своје ствари пре и након вежбања; – наведе делове свога тела и препозна њихову улогу; – уочи промену у расту код себе и других;	3. Музичка култура 3.Свет око нас
Вежбе равнотеже (3+3)	Ходање по линији. Ходање по шведској клупи. Лагано трчање на шведској клупи или ниској греди. Кратак састав на линији обележеној на тлу, шведској клупи и ниској греди.		
Вежбе са Реквизитима (9+11)	Вежбе обликовања са реквизитима. Трчања, поскоци и скокови уз коришћење реквизита. Дизање и ношење предмета и реквизита на различите начине. Елементарне игре са реквизитима. Игре са ластишом.		

		– уочи разлику између здравог и болесног стања; – примењује здравствено–хигијенске мере пре, у току и након вежбања; – одржава личну хигијену; – учествује у одржавању простора у коме живи и борави; – схвати значај коришћења воћа у исхрани; - се правилно понаша за столом	1.Српски језик 2. Ликовна култура 3. Музичка култура 3.Свет око нас
Плес и ритимика **(2+7)**	Ходње и трчање са променом ритма, темпа и динамике уз пљесак и уз музичку пратњу. Галоп напред. Дечији поскок. Њихање и кружење вијачом или траком. Суножни скокови кроз вијачу са обртањем напред. Народно коло по избору.		
Полигони **(0+1)**	Кобиновани полигон од усвојених вештина (вежби).		
3. ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА **Култура вежбања и играња** **Здравствено васпитање** **(заступљено на свим часовима)**	Основни термини у вежбању. Вежбам безбедно. Чувам своје и туђе ствари. Правила елементарних игара. Некад изгубим, а некада. победим. Навијам фер. Упознај своје тело. Растемо. Видим, чујем, осећам. Моје здравље. Ко све брине о мом здрављу. Лична хигијена. Хигијена простора у коме живим. Хигијена простора у коме вежбам. Животне намирнице и правилна исхрана. Заједно за столом.		

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
- Кооперативна - Интерактивна - Перцептивне - Амбијентално учење - Игра - Цртање - Учење кроз игру - Демонстрација (показивање) - Разговор - Учење по моделу	- Уочава на примерима у окружењу - Именује - Разликује - Црта - Упоређује - Посматра - Препознаје - Изводи	- Планира - Ораганизује - Бира садржаје - Усмерава - Реализује - Демонстрира - Објашњава - Даје упутства - Омогућује примену наученог - Партнер у учењу - Обезбеђује ресурсе - Прати ефекте рада	- Ученици - Наставници - Родитељи - Игралиште - Двориште - Учионица - Искуство ученика	Формативно оцењивање. Стање физичких способности Стање здравља и хигијенске навике Достигнути ниво савладаности моторичких вештина Однос према раду

Начин прилагођавања

На часовима треба комбиновати различите методе и облике рада, што доприноси већој рационализацији наставног процеса, подстиче интелектуалну активност ученика и наставу чини интересантнијом и ефикаснијом. Избор метода и облика рада зависи од наставних садржаја које треба реализовати на часу и предвиђених исхода, али и од специфичности одређеног одељења и индивидуалних карактеристика ученика.

Напредовање сваког ученика се редовно прати и бележи у педагошкој евиденцији наставника и електронском дневнику. За ученике који напредују изузетно успешно и за ученике који имају потешкоћа у савладавању градива, спроводе се различита прилагођавања и додатне врсте подршке.

3.1.8. ДИГИТАЛНИ СВЕТ

БРОЈ ЧАСОВА : 36 часова

ЦИЉ :
Предмет Дигитални свет намењен је развијању дигиталне компетенције код ученика првог разреда основне школе, ради њиховог оспособљавања за безбедну и правилну употребу дигиталних уређаја за учење, комуникацију, сарадњу и развој алгоритамског начина размишљања. Програм наставе и учења за први разред оријентисан је на процес учења и остваривање исхода.
Међупредметне компетенције: комуникативна, за учење, за рад са подацима, за решавање проблема, естетичка , дигитална, за сарадњу, предузетничка, за одговорно учешће у демократском друштву, за одговоран однос према околини.

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
1.ДИГИТАЛНО ДРУШТВО .	Различит изглед дигиталних уређаја. Дигитални уређаји у различитим занимањима. Учење уз помоћ дигиталних уџбеника. Креативно изражавање са дигиталним уређајима и без њих. Комуникација посредством	– препозна дигиталне уређаје из окружења и именује неке од њих; – наведе неке од животних ситуација у којима дигитални уређаји олакшавају обављање послова; – упореди начине рада и живота људи пре и после појаве дигиталних уређаја; – упореди начине креативног изражавања са дигиталним уређајима и без њих; – користи дигиталне уџбенике за учење (самостално и/или уз помоћ наставника);	- Српски језик - Математика - Ликовна култура - Музичка култура - Физичко и здравствено васпитање - Свет око нас -Верска настава -Грађанско васпитање -Слободне

	дигиталних уређаја. Дигитални уређај и паметни дигитални уређај. Коришћење дигиталних уређаја за повећање прилика за учење и стицање искуства ученика у области науке, културе и уметности.	– упореди дигитални и папирни уџбеник; – упореди традиционалне видове комуникације са комуникацијом посредством дигиталних уређаја; – наведе неке од карактеристика „паметног“ дигиталног уређаја; – наведе на који начин дигитални уређаји могу да допринесу упознавању културне баштине; – наведе основна правила за коришћење дигиталних уређаја како не би угрозио здравље; – наведе неке од здравствених ризика везаних за прекомерно или неправилно коришћење дигиталних уређаја; – доведе у везу начин одлагања електронског отпада са загађењем животне средине; – наброји основне податке о личности; – објасни зашто саопштавање података о личности представља ризично понашање при комуникацији помоћу дигиталних уређаја; – именује особе или институције којима се треба обратити за помоћ у случају контакта са непримереним дигиталним садржајем, непознатим, злонамерним особама или особама које комуницирају на неприхватљив	активности
2.БЕЗБЕДНО КОРИШЋЕЊЕ ДИГИТАЛНИХ УРЕЂАЈА	Дигитални уређај и наше здравље (вид, положај тела, време пред екраном, дигитални уређај као отпад). Подаци о личности и њихова заштита при комуникацији помоћу дигиталних уређаја. Помоћ у случају контакта са непримереним дигиталним садржајем, непознатим, злонамерним особама или особама које комуницирају на неприхватљив начин. Одговорно руковање дигиталним уређајем (мере физичке заштите, коришћење лозинке).		

3.АЛГОРИТАМСКИ НАЧИН РАЗМИШЉАЊА	Разлагање проблема на мање целине. Осмишљавање корака који воде до решења једноставног проблема. Тумачење постојећих и креирање алгоритама изражених симболима. Уочавање и исправљање грешака у алгоритму. Тумачење понашања дигиталног уређаја у односу на приказани алгоритам.	начин; – наведе основне препоруке за руковање дигиталним уређајем на одговоран начин (примена мера физичке заштите) и објасни зашто је важно примењивати их; – анализира једноставан познати поступак/активност и предлаже кораке за његово спровођење; – протумачи симболе познатог/договореног значења и спроведе поступак описан њима; – уочи и исправи грешку у симболима израженом упутству (алгоритму), провери ваљаност свог решења и по потреби га поправи (самостално или сарадници); доведе у везу алгоритам и понашање дигиталног уређаја.	

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
- кооперативна - интерактивна - перцептивне	-тумачи симболе - процењује и даје мишљење о постигнућима - формулише задатке -проналази изворе	Планира-одређује садржаје у сагласности са очекиваним исходима -координира,	-Дигитални уређаји - друштвене мреже -различити	**- самопроцена**: неговање праксе исказивања рефлексивних коментара током

- игра - цртање -искуствена -практичан рад -рад на тексту са визуелним материјалима - учење кроз игру - демонстрација (показивање) - разговор - учење по моделу - истраживање, - учење решавањем проблема -анализа и синтеза - демонстрација -одређивање циља повезан са битним странама дечјег живота -повезан садржај са осталим предметима ослањање на постојећа знања указивање на изворе додатних информација	--прикупља информације - анализира добијене информације - стиче нова знања -самопроцењивање у оквиру коришћења дигиталних уређаја као извора знања -препознавање - пореди - понавља -користи дигитални уџбеник - комуницира са другима - чита -повезује -разматра садржаје , -објашњава -именује -утврђује,разликује, креира	-подстиче - ораганизује - усмерава - реализује - демонстрира - објашњава - даје упутства - омогућује примену наученог - партнер у учењу -сагледава слабости, -оцењује педагошки ефекат рада -мотивише ученике - обезбеђује ресурсе - прати ефекте сопственог рада - прати ефекте рада ученика	материјали са интернета - просторије у школи - стручна лица из области информатике	представљања онога што су урадили. **– вршњачка процена**: ова врста процене постигнућа ученика природно се надовезује на процес самопроцене **– отворена питања:** знање ученика о концептима који су обухваћени програмом неће увек бити лако уочљиво. **– Већ знам – Желим да научим – Научио/ла сам:** коришћење рубрика за идентификацију онога што већ знају, шта желе да науче и, накнадно, онога што су научили.

-решавање једноставних логичких задатака из свакодневног живота-развијање логичког и алгоритамског начина мишљења -консултације међу ученицима и међу ученика и наставника -стварање осећаја за решавање проблема у корацима -превазилажење слабости и развијање самопоуздања и сигурности приликом решавања логичких задатака из свакодневног живота -оцењивање позитивних страна које се могу још побољшати -Усвојеност и применљивост нових сазнања алгоритми,симболи				

3.2. ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ

3.2.1. ВЕРСКА НАСТАВА

Разред: Први
Годишњи фонд часова: 36 часова
Циљ: Циљ верске наставе јесте да се њоме посведоче садржај вере и духовно искуство традиционалних цркава и религијских заједница које живе и делују на нашем животном простору, да се ученицима пружи целовит религијски поглед на свет и живот и да им се омогући слободно усвајање духовних и животних вредности цркве или заједнице којој историјски припадају, односно чување и неговање сопственог верског и културног идентитета. Ученици треба да упознају веру и духовне вредности сопствене, историјски дате цркве или верске заједнице у отвореном и толерантном дијалогу, уз уважавање других религијских искустава и филозофских погледа, као и научних сазнања и свих позитивних искустава и достигнућа човечанства.

Кључни појмови: заједница, Света Тројица, Црква, крштење, Христово рођење, Свети Сава, стварање света, Христово учење о љубави, Христово крштење, љубав према природи, људима и Богу.

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
I – УВОД 1. Учимо о нашој вери - уводни час	Упознавање са садржајем програма и начином рада	Когнитивни аспект: да разуме основна сазнања о темама које ће се обрађивати на настави Православног катихизиса Афективни аспект: бити подстакнут да активно учествује на часовима верске наставе	1. Српски језик и књижевност област Језичка култура 2. Свет око нас област Разноврсност пгироде 3. Ликовна култура област Ликовна

II - ЗАЈЕДНИЦА КАО ОСНОВ ЖИВОТА 2. Моја породица 3. Моја школа и другари 4. Ми смо део Божје породице (Цркве)	приче и слике које приказују породицу може и прича о „малој породици“ (деца са једним родитељем, или старатељем) садржаји у вези са животом у школи (нова заједница); односи у заједници, правила понашања Божја породица (ко су чланови Божје породице; како се постаје њен члан...)	Когнитивни аспект: моћи да опише и објасни значење појма заједнице као и његов однос према њему блиским особама (породици) моћи да препозна да не можемо једни без других знати да нас љубав повезује са другима знати да се правилно осени крсним знаком знати да је Бог Света Тројица (Заједница) знати да крштењем постајемо чланови Божје породице (Цркве) Афективни аспект: пожелети да чини добро другима (ближњима) у својој заједници желети да изражава хришћанску љубав према Богу и ближњима	култура и окружење 4. Музичка култура област Слушање музике 5. Грађанско васпитање област Процеси у савременом свету
III - ЗАЈЕДНИЦА ЉУБАВИ БОГА, ЧОВЕКА И ПРИРОДЕ 5. Послушност 6. Даривање – наша љубав 7. Цео свет на дар 8. Оче наш - зовемо нашег Бога	приче које говоре о томе да када некога волимо, онда га и слушамо како можемо да помогнемо другоме; љубављу чиним добра дела садржаји који говоре и приказују лепоту створеног света песмица: „Ал` је леп овај свет“, Ј.Ј. Змај Бог је цео свет створио из љубави	Когнитивни аспект: знати да заједница са Богом почива на слободи знати да је послушност израз љубави моћи да препозна да је даривање плод љубави моћи да сазна да је молитва разговор са Богом моћи да усвоји текст молитве Оче наш знати да је Бог Отац створио свет из љубави моћи да препозна да је наш живот Божји дар знати да Бог жели да живимо у заједници са Њим Афективни аспект: показивати жељу да љубав исказује на конкретан начин бити мотивисан да љубав према Богу изражава молитвом	
IV - НЕИЗМЕРНА ЉУБАВ БОЖЈА - ХРИСТОС СЕ РОДИ!	Христовом Рођењу (препричано и прилагођено) Божићна песма: „Божић, Божић благи дан“	Когнитивни аспект: •моћи да препозна основне догађаје библијске приповести о Христовом рођењу • моћи да препозна и именује	

9. Бог долази у овај свет 10. Христос се роди – Божић у мом дому 11. Како је Растко постао Св. Сава 12. Свети Сава, слава у школи и у мојој породици	Свети Сава – остварени син Бога Оца (кроз љубав и заједницу са Богом, свако од нас постаје као Свети Сава) Химна Светом Сави	главне личности из библијске приче о Христовом рођењу (уз помоћ иконе празника и по кључним симболима) •моћи да препозна да је прослава празника догађај целе породице кроз који се остварује заједница љубави •моћи да усвоји текст (садржај) и мелодију песме (Божић, Божић) • моћи да препозна да је Свети Сава посветио свој живот Богу због љубави према Њему Афективни аспект: По завршетку теме: • код ученика ће се развити жеља да активно учествује у прослави Христовог рођења • код ученика ће се развити жеља да према ближњима подражава пример љубави Светога Саве	
V - ЦРКВА - ЗАЈЕДНИЦА СА БОГОМ 13. Бог ствара свет 14. Свет је наш дом 15. Прихватимо дарове Божје 16. Где је љубав ту	Библијско казивање о стварању света Живот првих људи- Божја жеља да свет буде Црква Човек не прихвата Божје дарове-непослушност и себичност Прича:“Где је љубав, ту је Бог“, Л.Н. Толстој	Когнитивни аспект: •моћи да опише појединости библијске повести о стварању света • моћи да разликује оно што је Бог створио од онога што је човек направио на примерима из непосредног окружења • знати зашто за Бога кажемо да је Творац •моћи да објасни, на елементарном нивоу, повезаност људи и природе • уочити да се у Цркви остварује јединство људи и	

је Бог 17. Христова вечера са ученицима 18. Литургија - окупљање Божје породице 19. Пост – стаза љубави	Прва Литургија (Христови ученици); „Православна читанка“, с. Нина Неранџић и Ана Савковић	природе са Богом • знати да у заједници са Богом учествујемо слободно – само ако то желимо (пример Светога Саве и његовог слободног избора) • да се упозна са Литургијом као догађајем (заједничком трпезом) на којем се окупља Божја породица Афективни аспект: • код ученика ће се развити жеља да својом послушношћу изражава своју љубав и слободу • ученик ће желети да учествује у Литургији	
VI – ХРИСТОВА ЉУБАВ ПРЕМА ЧОВЕКУ И СВЕТУ 20. Христова љубав према човеку и свету 21. Препознајемо Христову љубав 22. Христос васкрсе!	Јеванђељска прича Милостиви Самарјанин Песмица: „Знаш ли ко те љуби слилно“ Новозаветно сведочанство о Христовом Васкрсењу (препричано и прилагођено) Прича: „Добро дрво“ Ш. Силверстејн	Когнитивни аспект: • упознати Христово учење као „учење“ о љубави и праштању (на примерима из јеванђељских прича) • препознати и разумети да је права љубав када је показујемо делима • усвојити садржај и мелодију песме „Знаш ли ко те љуби силно“ • бити у могућности да опише појединости библијске повести о Христовом Васкрсењу • препознати и именовати главне личности из библијске приче о Христовом Васкрсењу (уз помоћ иконе празника и по кључним симболима) • препознати да је прослава	

		празника догађај целе породице кроз који се остварује заједница љубави • моћи да опише прослављање Васкрса у својој породици • знати обичаје у вези са Васкрсом Афективни аспект: • развијати потребу да делима исказују љубав • развијати жељу да учествује у припремама за прославу овог највећег хришћанског празника	
VII – НАША БРИГА О СВЕТУ 23. Човек – домаћин у свету 24. Радост служења 25. Љубав према људима и природи је љубав према Богу 26. Сваки човек је за нас Христос 27.Научили смо о нашој вери	Разне приче о које говоре о служењу човека човеку Човекова брига за очување природе, биљака и животиња Прича Свети Герасим и лав Јордан Приче и слике о кућним љубимцима	Когнитивни аспект: •моћи да преприча одабране приче које говоре о Христовој љубави према свету и човеку • на елементарном нивоу моћи да објасни међусобну повезаност свих људи и природе • препознати и именовати поступке људи који су прожети љубављу према природи, људима и Богу • уочити у којој мери је напредовао и савладао градиво Православног катихизиса 1. разреда основне школе Афективни аспект: • развијати жељу да се брине о биљкама и животињама и целокупној природи	

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	АКТИВНОСТИ		РЕСУРСИ	НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА
	а) Ученик	б) Наставник		
Монолошка Дијалошка Илустративна Демонстративна	Повезивање градива са свакодневним животом	прати, усмерава, вреднује, ствара ситуацију, сугерише, подстиче, дискутује, анализира, наводи на повезивање и примену знања	- Ученици - Наставници - Родитељи - Учионица - Дидактичка средства и материјали - Уџбеници - Искуство ученика - Фотографије - Слике - Краћи текстови - Апликације	Идентификација ситуација у којима ће ученици стећи и показати понашање у складу са прописаним исходима; Инструменти за проверавање остварености прописаних исхода (разговор, посматрање, петнаестоминутне провере знања, тематске провере знања, полугодишња и годишња провера знања); Наставник ће остварити на два начина:процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова;

3.2.2. ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

Годишњи фонд часова: 36 часова

Циључењапрограма*грађансковаспитање*јеподстицањеразвојаличностикоја јеодговорнапремасвојимправимаиправимадругих,отвореназа договор и сарадњу и спремна да активно учествује у животу школске заједнице, уважавајући принципе, процедуре и вредности демократског друштва.

Кључни појмови: различитости, комуникација и права.

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
1. **ЉУДСКА ПРАВА** **Ја и други у одељењу**	**Идентитет** Косам ја? Наше јаке стране, у чему смо успешни, у чему бисмо волели да напредујемо. Таленти и интересовања која поседујемо. Наше сличности и разлике. Основна осећања (радост, страх, туга, бес) и како се препознају **Потребе и права** Разлике између жеља и основних животних потреба. **Права детета** **Кршење и заштита права** Препознавање кршења права детета. Коме се обратити у ситуацијама кршења права детета. Одговорност према себи и другима	- наведе у чему је успешан и у чему жели да напредује; - уочава међусобне разлике и сличности са другим ученицима у одељењу; - понаша се на начин који не угрожава потребе, права и осећања других; - препозна код себе и других основна осећања; - препознаје примере поштовања и кршења права детета у свом окружењу, причама, филмовима; - преиспитује своје поступке и прихвата да не мора увек да буде у праву; - тражи помоћ у ситуацијама кршења својих и туђих права; -	1.Ликовна култура 2. Музичка култура 3. Свет око нас 4. Српски језик 5 .Физичко и здравствено васпитање
2.	**Функционисање заједнице** Одељење/група као заједница.	- сарађује и преузима различите улоге у групи/тиму;	

ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО **Одељење/група као заједница**	Вредности одељења/групе - равноправност, одговорност, солидарност, поштовање и брига за друге, толерантност, праведност, поштење. Уважавање различитости. Правила у одељењу/групи и њихова функција. Одлучивање у одељењу/групи. Одговорност деце и одраслих за функционисање заједнице другима	- договара се и одлучује у доношењу одељенских правила и да се понаша у складу са њима; својим речима образложи неопходност правила која регулишу живот у заједници; - препозна добре стране свог одељења и оно што би требало променити/побољшати; - заједно са вршњацима и наставником учествује у решавању проблема у одељењу;	
3. **ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ** **Комуникација и сарадња**	**Комуникација** Слушање/неслушање. Кад разговарамо држимо се теме. Изношење мишљења. Уважавање саговорника. **Сарадња** Групни рад, договарање и сарадња са вршњацима и одраслима	- разликује добру и лошу комуникацију у сопственом искуству, ближем окружењу, књижевним делима, филмовима; - комуницира слушајући саговорника и тражи објашњење онога што не разуме; - слободно износи мишљење, образлаже идеје, даје предлоге и прихвата да други могу имати другачије мишљење; -	
4. **ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ**	**Планирање и извођење једноставне акције у одељењу/групи** Кораци у планирању иизвођењу акције. Чиме се поносимо и чиме нисмо	учествује у изради плана једноставне акције; - са другим ученицима изводи и документује једноставну акцију;	

Акција одељења/групе	задовољни у одељењу. Избор теме/проблема/ активности којом ћемо се бавити. Одређивање циља и израда плана акције – подела улога, договор роковима, начину реализације. Извођење и документовање акције - видео, фотографије, текстови и сл. Промоција акције на нивоу школе – приказивање другим одељењима, родитељима и сл., прављење постера илпаноа, објављивање прилога у школском листу. Вредновање акције – чиме смо задовољни, шта је могло бити боље.	- доприноси промоцији акције; на једноставан начин вреднује изведену акцију.	

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
- Кооперативна - Интерактивна - Перцептивне - Амбијентално учење - Игра - Цртање - Певање - Учење кроз игру - Демонстрација (показивање) - Разговор - Учење по моделу	- Кроз размену о томе шта воле да раде и цртање својих аутопортрета и осећања, откривају своје особености, међусобне разлике и сличности. - Кроз игру преображаја, размену о сопственим особеностима и вредностима, цртање сопственог знака, упознају себе и друге. - Евоцирање и цртање пријатних и непријатних успомена, интегришу прошла искуства. - Кроз игру поверења уче да се узајамно подржавају. - Кроз евоцирање и цртање снова, уче да изразе и контролишу своја приватна искуства. - Кроз цртање и игру маште, уче да артикулишу своје жеље и захтеве. - Кроз цртање и размену, уче да остваре право на развој и - сагледавају себе из различитих перспектива.	- Планира - Ораганизује - Бира садржаје - Усмерава - Реализује - Демонстрира - Објашњава - Даје упутства - Омогућује примену наученог - Партнер у учењу - Обезбеђује ресурсе - Прати ефекте сопственог рада - Прати ефекте рада ученика - Води циљни разговор.	- Ученици - Наставници - Родитељи - Двориште - Учионица - Дидактичка средства и материјали - Уџбеници - Искуство ученика - Фотографије - Слике - Краћи текстови - Касете - Апликације	Формативно оцењивање Идентификација ситуација у којима ће ученици стећи и показати понашање у складу са прописаним исходима. Инструменти за проверавање остварености прописаних исхода (разговор, посматрање). Примена инструмената прикупљања података и њихово поређење са прописаним исходима.

3.3. ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА

3.3.1. ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ

ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ СРПСКОГ ЈЕЗИКА

Разред: ПРВИ
Годишњи фонд часова: 18 часова
Циљ.: Даљи рад на оспособљавању ученика да се служе матерњим језиком, да овладају словима, писањем и читањем, да усвоје елементарна знања из граматике и правописа предвиђене планом и програмом.

Кључни појмови: почетно читање и писање, књижевност, језик и језичка култура.

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
1.Основи читања и писања **3.Језик** **3.Књижевност** **4.Језичка култура**	Познавање слова, читање и писање -Реченица, реч, глас, слово – препознавање -Препознавање реченица као обавештења, питања и заповести; употреба тачке, упитника и узвичника -Употреба великог слова на почетку реченице, у писању личних имена и презимена и назива насеља	-Влада основном техником читања ћириличног текста. -Пише штампана слова ћирилице Препознаје реченице, речи, гласове и слова. Препознаје врсте реченица по комуникативној функцији (обавештајне, упитне, заповедне). Почиње реченицу великим словом, завршава је одговарајућим интерпункцијским знаком; употребљава велико слово приликом писања личних имена/презимена и назива насеља.	1.Свет око нас 2.Музичка култура 3.Ликовна култура

	-Појмови: текст (песма, прича); тумачење текстова (остваривање комуникације са текстом -Усмено причање о догађајима и доживљајима -Препричавање -Описивање	Разликује песму од приче; одговара на једноставна питања у вези са текстом; познаје и користи основне делове текста (наслов, име аутора, садржај текста); препознаје основну тему текста; процењује да ли му се садржај текста допада. Постиже напредак у развијању слободе у вербалној комуникацији и развоју комуникативних способности. Уме својим речима да прича на задату тему. Уме да преприча краћи текст на основу датог плана препричавања. Уме својим речима да описује илустрацију, предмет, биће.	

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
Кооперативна - Интерактивна - Вербална - Игра - Демонстрација (показивање) - Разговор -на тексту	Слушање, памћење, посматрање, препознавање, упоређивање, уочавање, разликовање, именовање, разговор, постављање питања, причање, замишљање, описивање, цртање, бојење, читање, писање, анализирање, откривање, закључивање, образлагање, груписање, примењивање, сарађивање, процењивање, играње	Припремање, организовање, посматрање, праћење, објашњавање, помагање, показивање, вођење, подстицање, предвиђање, проверавање, вредновање, саопштавање, иницирање, слушање, праћење, процењивање, идентификовање, поређење, одлучивање, разговор, читање, цртање	- Ученици - Наставници - Родитељи - Двориште - Учионица - Дидактичка средства и материјали - Уџбеници - Искуство ученика - Фотографије	Формативно оцењивање Идентификација ситуација у којима ће ученици стећи и показати понашање у складу са прописаним исходима. Инструменти за проверавање остварености прописаних исхода (разговор, посматрање, десетоминутне провере знања, диктати, мерења брзине читања и писања). Примена инструмената прикупљања података.

4.3.2.1. ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ МАТЕМАТИКЕ

Разред: ПРВИ
Годишњи фонд часова: 18 часова
Циљ.Даљи рад на усвајању бројева прве стотине и оспособљавање ученика да изводе основне рачунске операције у оквиру броја.

Кључни појмови: односи у простору, геометријски облици,бројеви, сабирање и одузимање и мерење..

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
1.Положај, величина и облик предмета	Горе – доле Изнад – испод Лево – десно Испред – иза, између Краће, дуже Више, ниже Уже, шире Предмети облика круга, правоугаоника квадрата и троугла Предмети облика коцке, квадра, ваљка, пирамиде и купе	Ученик/ца треба да уме да уочи положаје предмета у непосредној околини. Ученик/ца треба да уме да упореди предмете и бића по дужини, висини и ширини. Ученик/ца треба да уме да разликује предмете по облику и именује предмете облика круга, правоугаоника и квадрата. Ученик/ца треба да уме да разликује предмете по облику и именује предмете облика коцке, квадра, ваљка, пирамиде и купе.	1.Свет око нас 2.Музичка култура 3.Ликовна култура

2.Линија и област **3. Бројеви до 100**	Линија Тачка Дуж Скуп Писање, читање и упоређивање бројева до 10 Сабирање и одузимање бројева у првој десетици Писање, читање и упоређивање бројева до 20 Сабирање и одузимање бројева до 20 Писање, читање и упоређивање бројева до 100 Сабирање и одузимање од 20 до 100 (без прелаза преко десетице)	Ученик/ца треба да уме да уочи, именује и црта линију, тачку и дуж. Ученик/ца треба да уочава разне примере скупова. Ученик/ца треба да зна да прочита и запише дати број и уме да упореди бројеве по величини. Ученик/ца треба да зна да сабира и одузима бројеве у првој десетици. Ученик/ца треба да зна да прочита и запише дати број и уме да упореди бројеве по величини. Ученик/ца треба да зна да сабира и одузима бројеве до 20. Ученик/ца треба да зна да прочита и запише дати број и уме да упореди бројеве по величини. Ученик/ца треба да зна да сабира и одузима до 100 (без прелаза преко десетице).	

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
Кооперативна - Интерактивна - Вербална - Игра - Демонстрација (показивање) - Разговор -на тексту	-посматра - слуша - уочава, издваја, пребројава - записује и именује бројеве - сабира и одузима - решава једноставне задатке	-бира садржаје -организује -реализује -излаже -објашњава -показује Усмерава -прати сваки облик рада ученика -пружа помоћ у раду -процењује резултате Свога рада -процењује и даје -мишљење о Постигнућима ученика	-наставници -уџбеници -дидактичка средства -просторије у школи и	Формативно оцењивање Идентификација ситуација у којима ће ученици стећи и показати понашање у складу са прописаним исходима. Инструменти за проверавање остварености прописаних исхода. Примена инструмената прикупљања података и њихово поређење са прописаним исходима.

3.4. ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНОГ-ВАСПИТНОГ РАДА

3.4.1. ПЛАН РАДА ОДЕЉЕНСКОГ СТАРЕШИНЕ

Годишњи фонд часова: 36 Недељни фонд часова: 1

Тема и садржај теме	Укупан број часова за тему	Основни циљеви
1. Сазнање о себи и другима 1. Хајде да се упознамо! 2. Ја сам ја, а ти си ти! 3. Моја права и моја одговорност 4. Осећања 5. Како се ко осећа у школи? 6. Моја мама и ја 7. Врлине и мане	7	• Сазнавања о себи и другима. • Давање могућности ученицима да постану свесни својих унутрашњих доживљаја и да их сагледају у новом светлу. • Поштовање договора о правима којих треба да се придржавају сви ученици. • Оспособљавање ученика да препознају и разумеју сопствена осећања и потребе и њихову међусобну повезаност; да штите и остварују своје потребе на начин који не угрожава друге. • Оспособљавање ученика да упознају непосредно друштвено окружење, сопствено место у њему и да активно доприносе развоју школе по мери детета. • Оспособљавање ученика да упознају и уважавају дечја права и да буду способни да активно учествују у њиховом остваривању

2. Комуникација, сарадња и социјална интеракција 1. Непожељна понашања у школи 2. Како да ти кажем? 3. Слушање 4. Неслушање 5. Сарадња 6. Поверење 7. Наговорили су ме 8. Да ли се сукоб може спречити? 9. Размена личних искустава у конфликту 10. Шта да радим када ме другови одбацују? 11. Сад знам како са проблемима 12. Школска слава 13. Пажљиво са речима 14. Чаробне речи извини, хвала) 15. Хајде да се договоримо! 16. Оговарање	16	• Побољшање квалитета узајамног слушања. • Изграђивање сазнања, умења, способности и вредности неопходних за формирање одговорне и креативне личности отворене за договор и сарадњу, која поштује и себе и друге. • Развијање комуникативне способности, невербалне и вербалне комуникације, вештине ненасилне комуникације. • Оспособљавање ученика за примену вештина ненасилне комуникације у решавању сукоба и вршњачком посредовању. • Подстицање развоја самосвести, договарања и сарадње са вршњацима и одраслима. • Подстицање развоја личности и социјалног сазнања. • Развијање и неговање основних људских вредности.

3. Креативно изражавање 1. Мој први зимски распуст 2. Шта можемо да урадимо да би нам у школи било лепше? 3. Уређујемо нашу учионицу 4. Изложба наших радова у холу школе 5. Мој први летњи распуст	5	• Подстицање и одржавање интересовања и мотивације за креативно изражавање ученика. • Развијање креативног изражавања.
4. Вредновање, самовредновање и планирање 1. Моје описне оцене 2. Моје описне оцене 3. Да ли сам задовољан/задовољна својим понашањем у школи? 4. Шта се коме допада/не допада у школи? 5. Моје описне оцене 6. Моје описне оцене 7. Да ли сам задовољан/задовољна својим оценама? 8. Предлози активности за ЧОС за наредну школску годину	8	• Оспособљавање ученика да активно доприносе развоју школе по мери детета/постану активни учесници у процесу образовања и васпитања.
Укупно:	36	

3.4.2. ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ

Друштвене и слободне активности ученика се организују током читаве године и за њих се опредељују ученици свих разреда у зависности од испољених жеља, интересовања, склоности и способности, без обзира на степен постигнутог успеха.
Опредељења се врше и на основу степена њихове развијености, од потребе друштва, средине, од циља и задатка нашег васпитања, као и од могућности наставника и школе. Опредељивање се организује на почетку школске године у договору са наставником и по принципу добровољности и самоопредељења.
За остваривање програма слободних активности одржаће се по једанчас недељно за сваку активност. У оквиру истих слободних активности окупљају се ученици различитих разреда и узраста.
Ученик може бити ангажован у једној односно две слободне активности уколико је једна од активности у физичком васпитању, о чему су дужни да се старају разредне старешине и о томе подносе писан извештај стручним органима школе

РЕЦИТАТОРСКА СЕКЦИЈА

Број часова: 36

ЦИЉ: Оспособљавање ученика за изражајно рецитовање песама различитог карактера, неговање културне баштине.

Садржај	Начин и поступци остваривања	Кључне компетенције
-Формирање секције, план и програм рада - Чиниоци иражајног казивања, артикулација и дикција - Врсте рецитовања (соло и хорско) - Слушање : Познати рецитују- слушање снимка - Избор рецитација и вежбање изражајног рецитовања - Припрема приредби - Увежбавање рацитација за приредбу - Вежбе изражајног рецитовања - Рецитовање на приредбама - Избор песама и рецитатора за такмичење	коришћење претходног знања и искуства из разних области и повезивање са новим градивом коришћење разних метода, облика, средстава корелација свих предмета коришћење различитих извора знања повратна информација наставника и ученика дијалог између ученика и наставника коришћење разноврсних метода које подстичу радозналост коришћење разних облика учења подстицајне методе у раду као што су,	Способност изражавања и тумачења концепата, мисли, осећања, чињеница и мишљења. Самопоуздано и критичко коришћење информационих и комуникационих технологија за рад, одмор и комуникацију Способност да се схвати значај креативних идеја, искустава и емоција у различитим медијима - музика, књижевност, плес, ликовна уметност и друго. Способност да се идеје претворе у акцију кроз креативност, иновативност и преузимање ризика, као и способност за планирање и управљање

- Изражајно казивање одабраних текстова - Анализа рада секција	похвале, награде извештавање и информисање о постигнућима ученика	пројектима; Способност да се, коришћење претходних знања и вештина, примена знања и вештина у различитим ситуацијама, индивидуално и/или у групи.

ОБРАЗОВНА ОБЛАСТ (КОРЕЛАЦИЈА)	АКТИВНОСТИ		РЕСУРСИ	САРАДНИЦИ
	а) Ученик	б) Наставник		
- Српски језик - Ликовна култура - Музичка култура - Свет око нас - Физичко и здравствено Васпитање	-читање -причање -слушање различитих Песама -презентовање -рецитовање -самостално бира Садржаје -користи различите изворе информација	-планира -организује -усмерава -реализује -демонстрира -објашњава -мотивише -бира методе и технике -прати ефекте свога рада и рада ученика	-ученици -наставници -природна и друштвена средина у окружењу -дидактичка средства -збирке песама	- Ученици - Наставници - Родитељи

ДРАМСКА СЕКЦИЈА

Број часова: 36

Циљ: Развој дечијег искуства и оспособљавање ученика да изражавају осећања и доживљено користећи глас и тело – покрет.
Укључивање ученика у културне активности школе и локалне средине.

Садржај	Начин и поступци остваривања	Опште компетенције
-Формирање секције и одабир текстова за драмско изражавање - Вежбе: акцента, паузе, ритма, темпа, покрета, гестова, паузе, мимике, гестикулације -Драма, појам ,особине -Слушање аудио-снимака,гледање позоришних представа -Изражајно читање текстова,разговор и анализа -Подела улога -Припрема приредбе -Глумимо, изводимо представу -Анализа урађеног	Пролазећи кроз програм драмске секције чланови групе се оспособљавају за обављање сценских задатака(глума, вођење програма...) Индивидуалним радом, радом у малим групама, групним радом, ученици усвајају, увежбавају, правилан изговор брзалица, песама , краћих драмских текстова Кроз сценске игре, импровизације, драмске књижевне текстове, сценски покрет, вежбе правилног изговора ученици уче да изразе своја осећања речима , покретом и мимиком. Складне активности –игре у којима учитељ обезбеђује стимуланс ,а сваки ученик игра исту улогу, симултано али ипак независно од осталих ученика. Игре загревања које ученицима помажу да се фокусирају и изразе себе.	-комуникација на матерњем језику; - учење учења; - друштвене и грађанске; - културолошка освешћеност и изражавање

ОБРАЗОВНА ОБЛАСТ (КОРЕЛАЦИЈА)	АКТИВНОСТИ		РЕСУРСИ	САРАДНИЦИ
	а) Ученик	б) Наставник		
- Српски језик - Ликовна култура - Музичка култура - Свет око нас - Физичко и здравствено Васпитање	-читање -причање -слушање различитих Песама -презентовање -рецитовање -самостално бира Садржаје -користи различите изворе информација	-планира -организује -усмерава -реализује -демонстрира -објашњава -мотивише -бира методе и технике -прати ефекте свога рада и рада ученика	-ученици -наставници -природна и друштвена средина у окружењу -дидактичка средства -збирке песама	- Ученици - Наставници - Родитељи

ПЛЕСНА И РИТМИЧКА СЕКЦИЈА

Број часова: 36
Циљ: Развијање слуха и способности за ритмичко-кретно изражавање, навикавање на рад у групама, развијање колективног духа.

Садржај	Начин и поступци остваривања	Кључне компетенције
Ритмичко ходање и трчање са променом ритма, темпа и динамике уз пљесак и одговарајућу музичку пратњу. Основни положаји руку, ногу и трупа (једноставни комплекси вежби обликовања од научених елемената). Композиција са музичком пратњом од научених елемената. Традиционалне дечје игре и игре у природи. Плесни кораци: валцер, диско, модерни плес,... Народна кола.	Кроз групни рад, рад у паровима и по станицама; вежбе обликовања, ходања, трчања, спајање научених елемената у кореографију; коришћење реквизита (лопта, вијаче, ластиш, хула хоп, траке, палице, маркери,...); коришћење разноврсних музичких жанрова и извора звука; тематско повезивање са предметима Физичко и здравствено васпитање, Музичка култура, пројектне активности и садржаји); учешће у приредбама на нивоу одељења, разреда и школе (Нова година, Светосавска приредба, приредба поводом 8. марта...)	- комуникација на матерњем језику; - учење учења; - друштвене и грађанске; - културолошка освешћеност и изражавање.

ОБРАЗОВНА ОБЛАСТ (КОРЕЛАЦИЈА)	АКТИВНОСТИ		РЕСУРСИ	САРАДНИЦИ
	а) Ученик	б) Наставник		
- Српски језик - Ликовна култура - Музичка култура - Свет око нас - Физичко и здравствено васпитање	- посматра - слуша - понавља - пева - опонаша - сарађује са другима - игра	- планира - бира садраје - организује - реализује - објашњава - показује - пружа помоћ у раду - координира радом групе - процењује резултате свога рада процењује и даје мишљење о постигнућима ученика	- народна баштина - касете - народна кола - просторије у школи - игралиште - сала	- Ученици - Наставници - Родитељи

ЛИКОВНА СЕКЦИЈА

БРОЈ ЧАСОВА: 36

ЦИЉ васпитно-образовног рада секције јесте да се подстиче и развија учениково стваралачко мишљење и деловање у складу са карактером ове секције.

Садржај	Начини и поступци остваривања	Кључне компетенције
Упознавање са ликовним техникама и материјалима Односи у видном пољу Обликовање и споразумевање Израда радова и учешће на ликовним конкурсима	Практичан рад ученици изводе индивидуално, у пару или мањим групама. Наставник подстиче ученике да изразе своје ликовне идеје у складу са ликовним задатком. Након завршених радова врши се процењивање успешности заједно са ученицима.	- комуникација на матерњем језику -математичка писменост - култура изражавања - учење како се учи - решавање проблема - међуљудска и грађанска компетенција - развијање код ученика смисла за спајање различитих облика и материјала и предмета како би добили нову, занимљиву целину, и то посматрањем и прикупљањем материјала и предмета из непосредног окружења - развијање толеранције и сарадње - развијање осећања припадања у групи.

МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ	АКТИВНОСТИ		РЕСУРСИ	САРАДНИЦИ
	а) ученик	б) наставник		
-Физичко васпитање - Српски језик - Ликовна култура - Музичка култура - Свет око нас - Пријектнанастава - Математика -Од играчке до рачунара	-Самостално истражује,експериментише -Образлаже, наводи примере -Употребљује, анализира -Размишља, саопштава -Комуницира, дискутује, поставља питања, спонтано се изражава - Именује, описује, показује сензитивност - Црта, слика, ваја -Посматра, опажа, уочава, распоређује - Препознаје, открива -Повезује појмове, гради мрежу појмова -Проналази и систематизује информације -Осмишљава,ствара	- планира - бира садржаје - организује - реализује - објашњава - показује - пружа помоћ у раду - координира радом групе - процењује резултате свога рада - процењује и даје мишљење о постигнућима ученика	- разни текстови - различити материјали - просторије у школи,школско двориште - природна и друштвена средина - предмети из окружења - искуство ученика - дидактичкиматеријал, -ИКТ,е-уџбеник заЛиковнукултуру	- ученици - наставници - родитељи

3.5. СПИСАК УЏБЕНИКА И ПОМОЋНЕ ЛИТЕРАТУРЕ У ПРВОМ РАЗРЕДУ

Назив издавача	Наслов уџбеника писмо	Име/имена аутора	Број и датум решења министра
„ВУЛКАН ИЗДАВАШТВО”	***Буквар 1,*** *Српски језик за први разред основне школе* (1. део, 2. део и 3. део) са *Словарицом*	Ивана Цмиљановић Косовац	650-02-00330/2022-07 од 9.12.2022.
	Читанка 1, *Српски језик за први разред основне школе;* уџбенички комплет; ћирилица	Маја Димитријевић	
„ВУЛКАН ИЗДАВАШТВО”	***Математика 1,*** *уџбеник за први разред основне школе* (први и други део); ћирилица	Нела Малиновић Јовановић, Јелена Малиновић	650-02-00393/2018-07 од 8.2.2019.
	Математика 1, *радна свеска за први разред основне школе* (први и други део***);*** ћирилица		
„ВУЛКАН ИЗДАВАШТВО”	***Свет око нас 1****, уџбеник за први разред основне школе*	Јелена Љубинковић	650-02-00309-2022-07 од 21.11.2022.
	Свет око нас 1*, радна свеска за први разред основне школе*		
„ВУЛКАН ИЗДАВАШТВО”	***Музичка култура 1,*** *уџбеник за први разред основне школе;* ћирилица	Маја Обрадовић	650-02-00374/2018-07 од 24.1.2019.
„ВУЛКАН ИЗДАВАШТВО”	***Дигитални свет 1***, уџбеник за први разред основне школе	Гордана Рацков, Арпад Пастор	1098-3/2020 од 21.8.2020.
„ВУЛКАН ИЗДАВАШТВО”	***Ликовна култура 1****, уџбеник за ликовну културу за први разред основне школе; ћирилица*	Виолета Радовановић	650-02-00296/2023-07 од 10.1.2024.
„ВУЛКАН ИЗДАВАШТВО”	***Ликовница 1,*** за први разред основне школе, додатно наставно средство	Славица Младеновић Ивановић и Снежана Илић	2510-3/2022 од 7.3.2023.
Фреска	Smiles 1, енглески језик за трећи разред основне школе; уџбенички комплет (уџбеник, радна свеска и компакт диск)	Jenny Dooley	650-02-00124/2022- 07 од 6.2.2023.

4. ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ДРУГИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

4.1. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

4.1.1. СРПСКИ ЈЕЗИК

Годишњи фонд часова: 180 (обрада 104 и остало – 76 часова)

Циљ: Циљ наставе српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика ради правилног усменог и писаног изражавања, негујући свест о значају улоге језика у очувању националног идентитета; да се оспособе за тумачење одабраних књижевних и других уметничких дела из српске и светске баштине, ради неговања традиције и културе српског народа и развијања интеркултуралности.

Међупредметне компетенције: комуникативна, за учење, за рад са подацима, за решавање проблема, естетичка , дигитална, за сарадњу, предузетничка, за одговорно учешће у демократском друштву, за одговоран однос према околини.

Кључни појмови: књижевност, језик, језичка култура, усвајање другог писма (латинице).

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
1. **Књижевност** (обрада – 49, остало – 21 часа)	ШКОЛСКА ЛЕКТИРА Поезија Народна песма: Да вам певам што истина није/Мишја моба Народна песма: Мајка Јова у ружи родила/Санак иде низ улицу Јован Јовановић Змај: Пролећница/Хвала Војислав Илић: Први снег Бранко Ћопић: Огласи "Шумских новина" (одломци), Болесник на три	- По завршетку теме, ученик ће моћи да; – разликује књижевне врсте: песму, причу, басну, бајку, драмски текст; – одреди главни догађај, време и место дешавања у прочитаном тексту; – одреди редослед догађаја у тексту; – уочи главне и споредне ликове и разликује њихове позитивне и негативне особине; -разликује стих и строфу; – уочи стихове који се римују;	1. **Ликовна култура** : - Илустрација текстова домаће и школске лектире 2. **Музичка култура**: - Слушање и певање песама 3. **Свет око нас** - -Годишња доба

	спрата Душан Радовић: Лепо је све што је мало, Мама Драган Лукић: Школа, Равнотежа Мирослав Антић: Тајна Душко Трифуновић: Два јарца Григор Витез: Дохвати ми, тата, мјесец Александар Сергејевич Пушкин: Бајка о рибару и рибици (читање у наставцима) Проза Народна прича: Свети Сава, отац и син/Свети Сава и отац и мати са малим дететом Народна прича: Седам прутова Народна басна: Бик и зец/Коњ и магарац Доситеј Обрадовић: Пас и његова сенка/Коњ и магаре Десанка Максимовић: Бајка о лабуду Гроздана Олујић: Шаренорепа Градимир Стојковић: Деда Милоје Мирјана Стефановић: Златне рибице не праве штету Ђани Родари: Кад дедица не зна да прича приче Су Ју Ђин: Свитац тражи пријатеља Феликс Салтен: Бамби (одломак по избору) Драмски текстови Александар Поповић: Два писма Ана Миловановић: Слатка математика Гвидо Тартаља: Оцене Тоде Николетић: Шума живот значи Популарни и информативни текстови Избор из илустрованих енциклопедија и часописа за децу о значајним	– објасни значење пословице и поуке коју уочава у басни; – наведе једноставне примере поређења из текстова и свакодневног живота;	-Жива и нежива природа -Показивање осећања. - Поштовање различитости. Друштвене групе. 4. **Математика**: - Бројеви 5. **Физичко и здравствено васпитање** - Развијање моторике руке -Природни облици кретања

	личностима српског језика, књижевности и културе (Доситеј Обрадовић (баснописац), Никола Тесла (приче из детињства), знаменита завичајна личност и др.) ДОМАЋА ЛЕКТИРА 1. Избор из кратких народних умотворина (загонетке, пословице, брзалице, питалице, разбрајалице) 2. Ханс Кристијан Андерсен: Принцеза на зрну грашка, Царево ново одело, Девојчица са шибицама 3. Десанка Максимовић: Ако је веровати мојој баки, Прстен на морском дну, Бајка о трешњи, Сликарка зима, Како су пужу украли кућу, Три патуљка, Чика-Мраз, Божић-батини цртежи, Траве говоре бакиним гласом, Орашчићи-палчићи, Кћи вилиног коњица (три бајке по избору ученика) 4. Љубивоје Ршумовић, избор из збирке песама Ма шта ми рече (Једног дана, Др, Десет љутих гусара, Ишли смо у Африку, Ако желиш мишице, Уторак вече ма шта ми рече, Има један, Телефонијада, Дете, Вуче вуче бубо лења, Вук и овца) 5. Драгомир Ђорђевић, избор песама (Кад сам био мали, Бабе су нам сјајне, Рецепт за деду, Све су мајке, Ја сам био срећно дете, Једном давно ко зна када, Првоаприлска песма, Ми имамо машту, Тајанствена песма, Бити пекар то је сјајно, Успон једног лава, Стонога, Вештице су само трик)		

	6. Избор из кратких прича за децу: Бранко Стевановић, Прича из ормана, Весна Видојевић Гајевић, Бркљача, Дејан Алексић, Једном је један дечко зевнуо. Књижевни појмови: - стих, строфа, рима; - народна успаванка; - басна; - бајка; - тема, место и време збивања, редослед догађаја; - главни и споредни лик (изглед, основне особине и поступци); - лица у драмском тексту за децу.		
2. **Језик** (обрада – 25, остало – 15 часова)	Глас и слог; самогласници и сугласници. Врсте речи: именице (властите и заједничке); род и број именица; глаголи; глаголска времена: прошло, садашње, будуће време; потврдни и одрични глаголски облици; придеви (описни); бројеви (основни и редни). Реченице: обавештајне, упитне, заповедне и узвичне. Потврдне и одричне реченице. Велико слово: писање назива држава, градова и села (једночланих и вишечланих) и једночланих географских назива. Спојено и одвојено писање речи: писање речце ли и речце не уз глаголе. Интерпункција: тачка (на крају реченице и иза редног броја); две тачке и запета у набрајању; писање датума арапским и	По завршетку теме, ученик ће моћи да: разликује глас и слог и препозна самогласнике и сугласнике; – разликује врсте речи у типичним случајевима; – одређује основне граматичке категорије именица и глагола; – разликује реченице по облику и значењу; – поштује и примењује основна правописна правила; – влада основном техником читања и писања латиничког текста; ноуметничког текста који му се чита.	1. **Свет око нас** **-** Околина 2. **Математика** -Редни бројеви -Мерење и мере 3. **Физичко и здравствено васпитање** - Развијање моторике руке

	римским цифрама. Писање скраћеница: (мерне јединице и опште скраћенице ОШ, бр., итд., стр. и нпр.).		
3. **Језичка култура** (обрада – 30 остало – 40 часова)	Друго писмо (латиница): штампана и писана слова. Разумевање прочитаног кроз одговоре на питања. План за препричавање кратких текстова (лирских, епских, драмских) састављен од уопштених питања. План описивања на основу непосредног посматрања. Правописне вежбе: преписивање, диктат и самостално писање. Језичке вежбе: загонетке, ребуси, укрштене речи, осмосмерке, асоцијације, састављање реченица, проширивање задатих реченица. Лексичко-семантичке вежбе: допуњавање реченица, опис бића и предмета. Сценско приказивање драмског/драматизованог текста	По завршетку теме,ученик ће моћи да: -влада основном техником читања и писања латиничког текста; – пронађе експлицитно исказане информације у једноставном тексту (линеарном и нелинеарном); – користи различите облике усменог и писменог изражавања: препричавање, причање, описивање; – правилно састави дужу и потпуну реченицу и споји више реченица у крађу целину; – учествује у разговору и пажљиво слуша саговорника; – разликује основне делове текста (наслов, пасус, име аутора, садржај); – изражајно чита ћирилички текст – чита текст поштујући интонацију реченице/стиха; – изражајно рецитује песму; – изводи драмске текстове; – износи своје мишљење о тексту	1. **Свет око нас** - Породица. - Школа. -Вршњаци. - Временске прилике. - Исказивање осећања и потреба 2. **Ликовна култура** -Илустровање. - Односи у видном пољу. - Простор, облик и боја. - Фотографије 3.**Музичка култура** -Боја тона-различите боје људских гласова. -Јачина тона. -Висина тона. 4. **Физичко и здравствено васпитање** -Вежбе за развој координације. - Основни ставови и положаји.

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
- Кооперативна - Интерактивна - Перцептивне - Амбијентално учење - Игра - Цртање - Певање - Учење кроз игру - Демонстрација (показивање) - Разговор - Учење по моделу	Слушање, памћење, посматрање, препознавање, упоређивање, уочавање, разликовање, именовање, разговор, постављање питања, причање, замишљање, описивање, цртање, бојење, читање, писање, анализирање, откривање, закључивање, образлагање, груписање, примењивање, сарађивање, процењивање, играње	Припремање, организовање, посматрање, праћење, објашњавање, помагање, показивање, вођење, подстицање, предвиђање, проверавање, вредновање, саопштавање, иницирање, слушање, праћење, процењивање, идентификовање, поређење, одлучивање, разговор, читање, цртање	- Ученици - Наставници - Родитељи - Двориште - Учионица - Дидактичка средства и материјали - Уџбеници - Искуство ученика - Фотографије - Слике - Краћи текстови - Касете - Апликације	Формативно и сумативно оцењивање Идентификација ситуација у којима ће ученици стећи и показати понашање у складу са прописаним исходима. Инструменти за проверавање остварености прописаних исхода (разговор, посматрање, десетоминутне провере знања, диктати, тематске провере знања, годишња провера знања, мерења брзине читања и писања). Примена инструмената прикупљања података и њихово поређење са прописаним исходима.

Наставни предмет : СРПСКИ ЈЕЗИК – ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ

Разред : ДРУГИ

Редни број наста. теме	Број часова		НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ	Временска динамика	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ПО НИВОИМА (по реализацији наставне теме ученик ће бити у стању да)
	За обраду	За ост. тип. час.			
1.	49	21	Књижевност	Септембар јун	***Основни ниво***: 1.СЈ.1.5.1.препознаје књижевне родове на основу формалних одлика поезије, прозе и драме 1СЈ.1.5.2.препознаје књижевне врсте, бајку и басну 1СЈ.1.5.3.одређује главни догађај и ликове, носиоци радње у књижевно уметничком тексту 1СЈ.1.5.4.одређује време и место дешавања радње у књижевно уметничком тексту ***Средњи ниво***: 1СЈ.2.5.2.одређује кратке народне умотворине, пословице, брзалице, загонетке 1СЈ2.5.3.препознаје риму, стих и строфу у лирској песми 1СЈ.2.5.4.одређује карактеристичне особине, осећања, изглед и поступке ликова, као и њихове међусобне односе 1СЈ.2.5.5.одређује редослед догађаја у тексту ***Напредни ниво***: 1СЈ.3.5.1.тумачи особине, понашање и поступке ликова позивајући се на текст 1СЈ.3.5.2.уочава узрочно последичне везе међу догађајима у тексту 1СЈ.3.5.3.тумачи идеје у књижевно уметничком тексту и аргументује их
2.	25	15	Језик	Септембар јун	***Основни ниво***: 1СЈ1.3.1.пише писаним словима ћирилице 1СЈ1.3.3.почиње реченицу великим словом,завршава је одговарајућим знаком 1СЈ1.3.5пише кратким потпуним реченицама једноставне структуре

					1CJ1.4.3.препознаје врсте реченица по комуникативној функцији,обавештајне,упитне,заповедне,узвичне и по потврдности. ***Средњи ниво***: 1CJ2.3.1.зна и користи оба писма 1CJ2.3.2.употребљава велико слово приликом писања имена држава и места и њихових становника,правилно пише речцу ли и не,употребљавазапету при набрајању 1CJ2.3.3.пише јасним и потпуним реченицама,варира језички израз,ред речи у реченици,типове реченице,дужину реченице 1CJ.2.3.4.држи се теме,излагање организује око основне идеје текста коју поткрепљује одговарајућим детаљима ..3.6.саставља кратак наративни текст 1CJ.2.3.7.саставља кратак дескриптивни текст 1CJ.2.4.5.препознаје субјекат и глаголски предикат 1CJ.2.4.7.саставља реченице различите по комуникативној функцији и облику ***Напредни ниво***: 1CJ3.3.2.јасно структуира текст,уводни,средишњи завршни део текста,добро распоређује основну информацију и додатне информације унутар текста и пасуса 1CJ.3.3.3.прилагођава језичко стилски израз типу текста 1CJ.3.3.4.саставља кратак експозиторни текст 1CJ.3.3.5.користи богат фонд речи у односу на узраст 1CJ.3.3.6.издваја пасусе 1CJ.3.4.4.одређује значења непознатих речи и контекста у којем су употребљени
3.	30	40	Језичка култура	Септембар јун	***Основни ниво***: 1CJ.0.1.1.познаје основна начела вођења разговора,уме да започне разговор,учествује у њему и оконча га,пажљиво слуша своје саговорнике 1CJ.1.2.1.влада основном техником читања ћириличног и латиничног текста 1CJ.1.2.5.одређује основну тему текста ***Средњи ниво***: 1CJ.2.2.1.чита текст природно,поштујући интонацију реченице или стиха,уме да одреди који део текста треба прочитати брже а који спорије 1CJ.2.2.2.изводи једноставне закључке у вези са текстом анализирајући

					информације исказане у тексту 1CJ.2.2.3.раздваја битне од небитних информација,одређује след догађаја у тексту 1CJ.2.2.5.одређује смисао текста и његову намену 1CJ.2.2.8.износи свој став о садржају текста и образлаже зашто му се допада или не,да ли се слаже или не са поступцима ликова 1CJ2.2.9.издваја делове текста који су му нејасни 1CJ.2.2.10.вреднује примереност илустрација која прате текст,наводи разлоге за избор одређене илустрације ***Напредни ниво***: 1CJ.3.2.1.изводи сложеније закључке на основу текста обједињујући информације из различитих делова дужег текста 1CJ.3.2.3.разликује различита гледишта заступљена у тексту 1CJ.3.2.4.изводи сложеније закључке на основу текста и издваја делове текста који их поткрепљују,резимира наративни текст 1CJ.3.2.6.процењује сврху информативног текста у односу на предвиђену намену 1CJ.3.2.7.објашњава и вреднује догађаје и поступке ликова у тексту

Начин прилагођавања

На часовима треба комбиновати различите методе и облике рада, што доприноси већој рационализацији наставног процеса, подстиче интелектуалну активност ученика и наставу чини интересантнијом и ефикаснијом. Избор метода и облика рада зависи од наставних садржаја које треба реализовати на часу и предвиђених исхода, али и од специфичности одређеног одељења и индивидуалних карактеристика ученика.

Напредовање сваког ученика се редовно прати и бележи у педагошкој евиденцији наставника и електронском дневнику. За ученике који напредују изузетно успешно и за ученике који имају потешкоћа у савладавању градива, спроводе се различита прилагођавања и додатне врсте подршке.

За ученике који имају слабија постигнућа и одређене тешкоће у учењу, у сарадњи са психологом и педагогом школе, за њих се може припремити и индивидуални образовни план (ИОП 1 и ИОП 2), који може подразумевати да се прилагоди начин на који наставник ради са учеником (нпр. материјали које добија за рад на часу, да ли ће више бити оцењиван усмено или писмено, седи близу наставника и сл.), а може се односити и на ослобађање ученика од неких делова градива и исхода и стандарда које ученик треба да достигне или њихове измене.

Мали тимови формирани на нивоу школе, прате рад и напредовање ученика, остварености исхода планираних индивидуалним образовним плановима и дају предлог мера за наредни период на основу чега се, након евалуације, праве нови индивидуално образовни планови.

4.1.2. ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Годишњи фонд часова: 72 часа

ЦИЉ: учења страног језика у основном образовању и васпитању је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну усмену и писану комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

Кључни појмови: комуникација,рано учење, језичка активност, језичке компетенције и интеркултуралност

ОБЛАСТ/ТЕМА **(Комуникативне функције)**	**САДРЖАЈИ** **Ученици у усменој комуникацији уче и увежбавају:**	**ИСХОДИ** **По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:**	**МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ**
2. Let's start! **-Лични идентитет** **-Породица и уже друштвено уређење** Поздрављање; представљање себе и других; давање основних информација о себи; тражење и давање основних информација о другима; разумевање и давање једноставних упутстава и налога.	- препознавање и именовање ликова из уџбеника; - изразе који се користе за поздрављање -*good afternoon, good evening,good morning, goodnight* - налози -*close your book, open yourbook, pick up your rubber, put downyour pencil, sit down, stand up* - изразе и речи које се користе код представљања и упознавања - *Hello! I'm … . This is my friend, … .* *Hi! My name's … . How are you, …?* *I'm fine, thank you, and you?* *I'm fine, thanks* - песме *Hello*и *Keep moving*. **(Интер)културни садржаји**:Формално и неформално поздрављање; устаљена правила учтивости	Препознају и именују бића и предмете који се односе на тему; поздраве и отпоздраве, примењујући најједноставнија језичкасредства;представе себе и другог;разумеју јасно постављена једноставна питања личне природе иодговарају на њих;разумеју кратка и једноставна упутства и налоге и реагују на њих;разумеју и дају кратка и једноставна упутства и налоге.	Српски језик, математика, ликовна култура, музичка култура, свет око нас,

3. Module 1 My Family **-Породица и уже друштвено уређење** **- Уметност за децу** - Представљање себе и других; давање основних информација о себи; давање и тражење основних информација о другима	- речи којима се именују чланови породице - *daddy, grandma,grandpa, mummy, sister* - речи којима се именују облици -*circle, rectangle, square, triangle* - речи којима се именују боје - *colours: blue, green, orange, pink, red,yellow* - речи које се односе на величину *big, small* - допуњавање речи одговарајућим словом - *My First ABC: Aa – apple, Bb – bed,Cc – cat, Dd – dog, Ee –egg, Ff – fish,Gg – glass, Hh – house* - језичке структуре – *This is my… .* *It's a circle.* *What colour is it? It's… .* *This is Charlie's… .* *This is my sister Lilly and me.* *It's red.* *Who's that? That's Charlie's…* - песме: *My family, Shapes*и *Goodbye.* - имена познатих светских грађевина различитих облика; - кратку причу која се односи на тему. **(Интер)културни садржаји**:Препознавање најосновнијих сличности и разлика у начину упознавања и представљања у нашој земљи и земљама енглеског говорног подручја	Препознају и именују бића и предмете који се односе на тему: чланове породице, боје и облике; препознају и именују бића, предмете и места из непосредног окружења;разумеју једноставне описе бића, предмета и места;опишу бића, предмете и места користећи једноставна језичкасредства: представе чланове своје породице; поштују правила учтиве комуникације.	Српски језик, математика, ликовна култура, музичка култура, свет око нас,
4. Module 2 My House **Становање – форме и навике** - **Уметност за децу** Представљање и	- - речи којима се исказује положај у простору: things inside/outside - речи којима се именује намештај: *bath, bed, chair, radio, table, tree house* - речи којима се именују просторије у кући: *bathroom, bedroom,garden, kitchen, living room* - допуњавање речи одговарајућим словом -	Препознају и именују бића и предмете који се односе на тему: намештај, просторије у кући; препознају и именују бића, предмете и места из непосредног окружења;разумеју једноставне описе бића, предмета и места; опишу бића, предмете и места користећи	Српски језик, математика, ликовна култура, музичка култура, свет око нас,

описивање живих бића и предмета; исказивање положаја у простору.	*My First ABC: Ii – igloo, Jj – jam, Kk – kite,Ll – lemon, Mm – milk, Nn – nest,Oo – orange, Pp – pen* - језичке структуре - *What's this? It's a … .* *Where's …? She's in the … .* *It's a … chair.* *In picture A, Grandpa is in the kitchen.* *Is … in the …? Yes, he/she is.* *No, he/she isn't. He/She is in the … .* *The table is in the bedroom. It isn't in the kitchen.* - песме *My tree house, Where's Charlie?*и *Where am I?* - речи којима се именују различити типови кућа, - кратку причу која се односи на тему. **(Интер)културни садржаји:**Поштовање основних норми учтивости;дечје песме одговарајућег садржаја.	једноставна језичкасредства;разумеју једноставна обавештења о положају у простору и реагују нањих; траже и пруже кратка и једноставна обавештења о положају упростору;поштују правила учтиве комуникације.	
5. Module 3 **My Birthday** **- Обичаји и традиција** **- Исхрана и гастрономске навике** Честитање;	- бројеве од 1 до 20 - речи којима се именују храна и пића - *apples, bananas,burgers, cake, chips, chocolate,ice cream, orange juice, milk, pizza,sandwiches* - допуњавање речи одговарајућим словом - *My First ABC: Qq – queen, Rr – rabbit,Ss – snake, Tt – train, Uu – umbrella,Vv – van, Ww – whale, Xx – fox, Yy – yo-yo,Zz – zebra* - језичке структуре -*Happy Birthday! How old are you? I'm … !* *I like/don't like … .* *What's your favourite food?* *My favourite food is … .* *I'm thirsty/hungry. Do you want some …?*	Препознају и именују бића и предмете који се односе на тему: храну и пића; разумеју једноставно исказане честитке и одговарају на њих;упуте једноставне честитке;разумеју и саопште једноставне исказе који се односе на бројеве иколичине; разумеју једноставне исказе за изражавање допадања/недопадања иреагују на њих;траже мишљење и изражавају допадање/недопадање једноставнимјезичким средствима; разумеју свакодневне исказе у вези са непосредним потребама, осетима и осећањима и реагују на њих;изразе основне потребе, осете и осећања кратким и једноставнимјезичким средствима;поштују	Српски језик, математика, ликовна култура, музичка култура, свет око нас

изражавање количине и бројева; изражавање допадања/недопадања; исказивање потреба, осета и осећања.	*Yes, please! No, thank you!* *Here's a birthday card for you! Happy Birthday.* *How many apples? … apples.* *He/She likes … , but he/she doesn't like … .* *Do you like … ? Yes, I do. No, I don't.* - песме *Birthday, Food* и *Happy Birthday to you.* - речи којима се именују различите врсте хране у свету; - кратку причу која се односи на тему. **(Интер)културни садржаји:**Дечје песме и приче одговарајућег садржаја.	правила учтиве комуникације.	
6. Happy New Year! **- Обичаји и традиција, фолклор, прославе** **- Србија- моја домовина** **- Емоције** **- Географске особености** Честитање, исказивање захвалности.	- изразе иречи које се односе на Нову годину и Божић – *North Pole, toys, Santa, Christmas, shiny nose, reindeer, It's New Year's Eve!* *Here's a… for you! / Thank you. Happy New Year!* - сличности и разлике у начину прославе Божића код нас и у Великој Британији; - кратку причу која се односи на тему - песму *Jingle bells.* (**Интер)културни садржаји:** Пригодне дечје песме и игре, најзначајнији празници и начин обележавања.прославе и честитања	Разумеју једноставне честитке и одговоре на њих; упуте једноставне честитке; уоче сличности и разлике у начину прославе Божића код нас и у Великој Британији; искажу и прихвате захвалност и извињење на једноставан начин; поштују правила учтиве комуникације.	Српски језик, математика, ликовна култура, музичка култура, свет око нас
7. My Green Passport (A) - **Слободно време** Описивање живих бића и предмета; разумевање	- речи којима се именује намештај и играчке - *bed, chair, desk,table, TV, bike, car, doll, kite, plane, train* - једноставне наредбе -*clap your hands, dance, jump, stamp your feet, stand up, sit down* - језичке структуре-*This is my bed. It's … .*	Препознају и именују бића и предмете који се односе на тему: животиње, играчке, просторије у кући; разумеју кратка и једноставна упутства и налоге и реагују на њих; дају кратка и једноставна упутства и налоге; поштују правила учтиве	

и давање једноставних упутстава и налога.	*I've got a doll. It's ... .* *Stamp your feet!* *It's a ... .* *In picture A, I can see a blue kite.* - дијалошки модел - *How old are you? I'm ... .* *Happy birthday! Thank you.* - песме *My room, My toys* и *Come everybody.* **(Интер)културни садржаји:**Поштовање основних норми учтивости;дечје песме одговарајућег садржаја. - (**Интер)културни садржаји:** Пригодне дечје песме и игре	комуникације.	
8. Module 4 My Animals **- Живи свет** **-Спорт** Описивање живих бића и предмета;изражавање способности.	- речи којима се именују животиње -*bird, cat, chimp, fish, frog, horse,parrot, rabbit, snake* - речи којима се именују различите врсте активности -*climb, crawl, dance, fly, hop,jump, run, sing, swim* - речи које се односе на циркус - *circus, clown, magician* - речи којима се именују спортови - *basketball, play football,play tennis* - допуњавање речи одговарајућим словом - језичке структуре *I can jump like a frog!* *The cat can't swim.* *Lilly can ... and ... .* *The parrot can ... .* *What can Lilly do? She can ... like a ... .* *The cat can climb, but it can't hop.* *Can he dance? Yes, he can.* *Can the clown play football? No, he can't.* *He's got a pet rabbit. His rabbit likes ... .* - песме *Animals, I can jump*и *At the circus.*	Препознају и именују бића и предмете који се односе на тему: животиње, активности, циркус и спортове. препознају и именују бића, предмете и места из непосредног окружења;разумеју једноставне описе бића, предмета и места;опишу бића, предмете и места користећи једноставна језичкасредства;разумеју једноставне исказе који се односе на изражавање способности;траже информацију о туђим способностима и саопште шта ониили неко други може/не може/уме/не уме да уради;поштују правила учтиве комуникације.	Српски језик, математика, ликовна култура, музичка култура, свет око нас,

	- речи којима се именују традиционални плесови у свету: - кратку причу која се односи на тему. **(Интер)културни садржаји:**Поштовање основних норми учтивости;дечје песме одговарајућег садржаја.		
9. Module 5 My Toys **- Здравље и хигијена** Представљање и описивање живих бића и предмета; исказивање положаја у простору; разумевање и давање једноставних упутстава и налога; позив и реаговање на позив за учешће у заједничкој активности.	- речи којима се именују играчке -*ballerina, elephant, mouse, teddybear, toy box, toy soldier* - речи којима се именују делови тела -*ears, eyes, hair, mouth,nose* - предлоге заместо -*in, on, under* - речи које се односе на величину - *big, small* - речи које се односе на налоге и упуства - *clap your hands, nod your head, stamp your feet, wave your arms* - речи које се односе на хигијену -*brush your hair, brush your teeth, wash your hair, wash your hands* - допуњавање речи одговарајућим словом - језичке структуре - *Is it on the …? Yes, it is. No, it isn't. It's there … .* *It's got yellow hair.* *It's got … . It hasn't got … .* *In picture A, there is a green teddy on the … .* *In picture B, there are two … teddy bears… the … .* - песме *Toys, Teddy bear*и *I'm big;.* - речи којима се именују различите играчке у свету; - кратку причу која се односи на тему. (**Интер)културни садржаји:** Дечје песме и приче одговарајућег садржаја.	Препознају и именују бића и предмете који се односе на тему: играчке и делове тела;препознају и именује бића, предмете и места из непосредног окружења;разумеју једноставне описе бића, предмета и места; опишу бића, предмете и места користећи једноставна језичкасредства;разумеју једноставна обавештења о положају у простору и реагују нањих;траже и пруже кратка и једноставна обавештења о положају упростору;разумеју кратка и једноставна упутства и налоге и реагују на њих;дају кратка и једноставна упутства и налоге;разумеју позив и реагују на њега; упуте позив на заједничку активност;поштују правила учтиве комуникације.	
9. Easter		Препознају и именују речи које се односе на	Српски језик,

- Обичаји и традиција **- Србија- моја домовина** **- Географске особености** Честитање.	- изразе и речи које се односе на Ускрс - *Happy Easter!, chick, lamb, butterfly, bonnet, sweets* - сличности и разлике у начину прославе Ускрса код нас и у Великој Британији; - Ускршње игре. - песму *Chick, chick, chicken.* (**Интер)културни садржаји:** Пригодне дечје песме и игре, најзначајнији празници и начин обележавања.прославе и честитања.	тему; опишу биљке и животиње користећи најједноставнија језичка средства; разумеју једноставан опис предмета и места; описују предмете и места користећи најједноставнија језичка средства; разумеју позив и реагују на њега; упућују позив на заједничку активност; разумеју и поштују правила учтиве комуникације.	математика, ликовна култура, музичка култура, свет око нас,
10. Module 6 **My Holidays** - **Временске прилике** - **Временско искуство** - **Превозна средства** - **Мода и облачење** - **Путовања** Описивање предмета; исказивање времена; изражавање припадања/неприпадања/ и поседовања/ непоседовања; исказивање молбе, захвалности и извињења.	- речи којима се именује одећа -*dress, hat, jeans, shorts, skirt,T-shirt* - речи којима се именују временске прилике - *It's cold., It's hot.,It's raining., It's snowing., It's sunny.* - речи којима се именују годишња доба - *autumn, spring, summer, winter* - речи којима се именују дани у недељи - *Monday, Tuesday,Wednesday, Thursday, Friday, Saturday,* *Sunday* - речи којима се именују превозна средства - *fly a helicopter,ride a scooter, sail a boat* - речи којима се именују активности у слободно време - *ice-skate, listen to music, play computer games* - допуњавање речи одговарајућим словом - језичке структуре - *I'm wearing my new blue jeans today!* *What's your favourite season?* *My favourite season is … .* *She's wearing a yellow dress. I know. It's … .*	Препознају и именују бића и предмете који се односе на тему: одећу, временске прилике, годишња доба, дане у недељи и превозна средства; препознају и именују бића, предмете и места из непосредног окружења;разумеју једноставне описе бића, предмета и места;опишу бића, предмете и места користећи једноставна језичкасредства;разумеју и саопште једноставне исказе који се односе на хронолошкои метеоролошко време;разумеју једноставне исказе којима се изражава припадање/неприпадање, поседовање/непоседовање и реагују на њих;траже и дају једноставне исказе којима се изражаваприпадање/неприпадање,поседовање/непоседовање:разумеју кратке и једноставне молбе и реагују на њих;упуте кратке и једноставне молбе; искажу и прихвате захвалност и извињење на једноставан начин;поштују правила учтиве	Српски језик, математика, ликовна култура, музичка култура, свет око нас,

	Can I wear your …? Sorry, no! Yes, of course! *What's the weather like? It's … .* *What's he wearing? He's wearing … .* *He's sailing a boat.* *It's snowing. Is he …? Yes, he is. No, he isn't.* - песме *Clothes, Weather*и *Summer holiday;.* - речи којима се именују различити временски услови у свету: - кратку причу која се односи на тему. (**Интер)културни садржаји:** Дечје песме и приче одговарајућег садржаја	комуникације.	
11. My Green Passport (B) - **Живи свет-очување животне средине** - **Млади – живот деце и омладине** - **Школа и школски живот** Описивање живих бића и предмета; разумевање и давање једноставних упутстава и налога; изражавање количине.	- речи и изразе који се односе на очување животне средине и речи и изразе *No rubbish!, Make new things from old!, water bottle, carton of milk, tub of yoghurt.* - речи и изразе које се односе на боје, акције и предмете из свакодневног окружења.	Препознају и именују бића и предмете који се односе на тему; разумеју кратка и једноставна упутства и налоге и реагују на њих; дају кратка и једноставна упутства и налоге; разумеју кратка и једноставна упутства и налоге и реагују на њих;дају кратка и једноставна упутства и налоге; разумеју и саопште једноставне исказе који се односе на количину; поштују правила учтиве комуникације.	Српски језик, математика, ликовна култура, музичка култура, свет око нас,

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
- Кооперативна - Интерактивна - Перцептивне - Амбијентално учење - Игра - Цртање - Певање - Учење кроз игру - Демонстрација (показивање) - Разговор - Учење по моделу	Слушање, памћење, посматрање, препознавање, упоређивање, уочавање, разликовање, именовање, разговор, постављање питања, причање, замишљање, описивање, цртање, бојење, читање, писање, анализирање, откривање, закључивање, образлагање, груписање, примењивање, сарађивање, процењивање, играње	Припремање, организовање, посматрање, праћење, објашњавање, помагање, показивање, вођење, подстицање, предвиђање, проверавање, вредновање, саопштавање, иницирање, слушање, праћење, процењивање, идентификовање, поређење, одлучивање, разговор, читање, цртање	- Ученици - Наставници - Родитељи - Двориште - Учионица - Дидактичка средства и материјали - Уџбеници - Искуство ученика - Фотографије - Слике - Краћи текстови - Касете - Апликације	Формативно и сумативно оцењивање. Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радном делу уџбеника, тестови слушања, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти, разговор, посматрање, десетоминутне провере знања, диктати, тематске провере знања...

Број и назив теме	Стандарди постигнућа	Процена и провера постигнућа	Корелација
1. Let's start!	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.15. 1.1.22. 1.2.1. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.12. 2.1.25.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, задаци у радном делу уџбеника,симулације у паровима и групама.	Грађанско васпитање, српски језик, свет око нас, физичко и здравствено васпитање.
2. Module 1 My Family	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.22. 1.2.1. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.12. 2.1.25.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радном делу уџбеника, тестови слушања, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти.	Српски језик, грађанско васпитање, свет око нас, музичка култура, ликовна култура, пројектна настава.
3. Module 2My House	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.21. 1.1.22. 1.2.1. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.12. 2.1.25.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радном делу уџбеника, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти..	Српски језик, грађанско васпитање, свет око нас, музичка култура, ликовна култура, пројектна настава.
4. Module 3 My Birthday	1.1.1. 1.1.2. 1.2.1. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.22. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.12. 2.1.25. 2.3.1.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радном делу уџбеника, тестови слушања, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти..	Српски језик, математика, ликовна култура, музичка култура, свет око нас, математика, пројектна настава.
5. Happy New Year!	11.1.1. 1.1.2. 1.2.1. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.22. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.12. 2.1.25. 2.3.1.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радном делу уџбеника, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти..	Грађанско васпитање, верска настава, музичка и ликовна култура, српски језик, свет око нас, пројектна настава.
6. My Green Passport (A)	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.22. 1.2.1. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.12. 2.1.25.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радном делу уџбеника, тестови слушања, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти.	Свет око нас, српски језик, ликовна култура, пројектна настава.

7. Module 4 My Animals	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.22. 1.2.1. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.12. 2.1.25.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радном делу уџбеника, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти.	Свет око нас, српски језик, музичка култура, ликовна култура, грађанско васпитање, пројектна настава.
8. Module 5 My Toys	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.21. 1.1.22. 1.2.1. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.12. 2.1.25.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радном делу уџбеника, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти.	Свет око нас, српски језик, музичка култура, ликовна култура, грађанско васпитање, пројектна настава.
9. Easter	11.1.1. 1.1.2. 1.2.1. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.22. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.12. 2.1.25. 2.3.1.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радном делу уџбеника, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти.	Верска настава, музичка култура, ликовна култура, српски језик, свет око нас, пројектна настава.
10. Module 6My Holidays	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.22. 1.2.1. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.12. 2.1.25.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радном делу уџбеника, тестови слушања, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти.	Свет око нас, српски језик, музичка култура, ликовна култура, пројектна настава.
11. My Green Passport (B)	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.22. 1.2.1. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.12. 2.1.25.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радном делу уџбеника, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти.	Свет око нас, српски језик, ликовна култура, пројектна настава.

4.1.3. МАТЕМАТИКА

Разред: ДРУГИ

Годишњи фонд часова: 180 часова (обрада-68, остало-112)

Циљ:. наставе и учења математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.

Међупредметне компетенције: комуникативна, за учење, за рад са подацима, за решавање проблема, естетичка , дигитална, за сарадњу, предузетничка, за одговорно учешће у демократском друштву, за одговоран однос према околини.

Кључни појмови: сабирање, одузимање, множење, дељење, једначина, део целине, мерење и дужине и времена, правоугаоник, квадрат, дужина, обим, римске цифре

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
1. **Бројеви** (обрада -55, остало -90)	Први део Сабирање и одузимање са преласком. Замена места и здруживање сабирака. Веза сабирања и одузимања. Једначине са једном операцијом (сабирање или одузимање). Римске цифре И, В, Х, Л, Ц Други део Множење и дељење (таблично) Нула и јединица као чиниоци; нула као дељеник. Замена места и здруживање чинилаца. Трећи део Редослед рачунских операција. Множење и дељење збира и разлике бројем. Веза множења и дељења. Једначине са једном операцијом (множење или	- одреди десетице најближе датом броју; - усмено сабира и одузима бројеве до 100; - користи појмове чинилац, производ, дељеник, делилац, количник, садржалац; - примени замену места и здруживање сабирака и чинилаца ради лакшег рачунања; - усмено множи и дели у оквиру прве стотине; - израчуна вредност бројевног израза са највише две операције; - реши текстуални задатак постављањем израза са највише две рачунске операције и провери тачност решења; - одреди непознати број у једначини са једном аритметичком операцијом; - одреди делове (облика) дате величине; - изрази одређену суму новца преко различитих апоена; - прочита број записан римским цифрама и напише	1.**Ликовна култура** -Цртање -Бојење. 2. **Свет око нас** -Смерови кретања -Сналажење у времену 3. **Српски језик** - Описивање и писање - Састављање и писање краћег текста-текстуалног задатка. - Читање 4.**Физичко и здравствено васпитање**

	дељење). Бројевни изрази. Формирање израза на основу реалистичних ситуација. Разломци облика $\frac{1}{н}$, $1 \leq н \leq 10$, визуелно и симболичко представљање	дати број римским цифрама; - прикаже мањи број података у таблици и стубичастим дијаграмом; - уочи правило и одреди следећи члан започетог низа;	-Природни облици кретања
2. **Геометрија** (обрада-8, остало-14)	Први део Дуж, права и полуправа. Тачка и права. Отворена и затворена изломљена линија. Графичко надовезивање дужи. Дужина изломљене линије. Обим геометријских фигура без употребе формула. Други део Цртање правоугаоника, квадрата и троугла на квадратној мрежи, на тачкастој мрежи. Симетричне фигуре. Подударност фигура (интуитивно).	- разликује дуж, полуправу и праву; - одреди дужину изломљене линије (графички и рачунски); - одреди обим геометријске фигуре; - нацрта правоугаоник, квадрат и троугао на квадратној мрежи и тачкастој мрежи; - уочи подударне фигуре на датом цртежу; - уочи симетричне фигуре; - допуни дати цртеж тако да добијена фигура буде симетрична у односу на дату праву;	1. **Ликовна култура** - Цртање геометријских фигура и линија -Бојење 2. **Свет око нас** -Кретање 4. **Српски језик** -Читање -Писање латинице 5. **Физичко и здравствено васпитање** -Природни облици кретања
3. **Мерење и мере** (обрада-5, остало-8)	Мерење дужине стандардним мерним јединицама (м, дм, цм). Мерење времена (дан, месец, година, час, минут).	- изрази дужину у различитим јединицама за мерење дужине; - измери дужину дужи и нацрта дуж дате дужине - чита и запише време са часовника; - користи јединице за време у једноставним ситуацијама	1. **Ликовна култура** - Цртање и бојење 2. **Музичка култура** - Бројалице, песме 3. **Свет око нас** - Сналажење у времену 4. **Српски језик** -Састављање и писање краћег текста-текстуалног задатка. -Читање 5. **Физичко и здравствено васпитање** -Поскоци, скокови и вежбе обликовања -бројање

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
- Кооперативна - Интерактивна - Перцептивне - Амбијентално учење - Игра - Цртање - Певање - Учење кроз игру - Демонстрација (показивање) - Разговор - Учење по моделу	Слушање, разговор, постављање питања, памћење, посматрање, уочавање, разликовање, именовање, цртање, бојење, описивање, играње	Припремање, организовање, посматрање, праћење, објашњавање, помагање, показивање, вођење, подстицање, предвиђање, проверавање, вредновање, саопштавање, иницирање, слушање, праћење, процењивање, идентификовање, поређење, одлучивање, разговор, читање, цртање	- Ученици - Наставници - Родитељи - Двориште - Учионица - Дидактичка средства и материјали - Уџбеници - Искуство ученика - Фотографије - Слике - Краћи текстови - Касете - Апликације	Формативно и сумативно оцењивање Идентификација ситуација у којима ће ученици стећи и показати понашање у складу са прописаним исходима. Инструменти за проверавање остварености прописаних исхода (разговор, посматрање, десетоминутне провере знања, диктати, тематске провере знања, годишња провера знања, мерења брзине читања и писања). Примена инструмената прикупљања података и њихово поређење са прописаним исходима.

Наставни предмет : МАТЕМАТИКА– ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ
Разред : ДРУГИ

Редни број наставне теме	Број часова		НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ	Временска динамика	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ПО НИВОИМА (по реализацији наставне теме ученик ће бити у стању да)
	За обраду	За остале типове часова			
1.	55	90	БРОЈЕВИ	Септембар Јун	1 МА 1.1.1. Зна да прочита и запише дати број , уме да упореди бројеве по величини и да прикаже број на датој бројевној полуправој . 1 МА 1. 1. 2 .Рачуна вредност бројевног израза са највише две операције сабирања и одузимања у оквиру прве стотоине. 1 МА 1.1.3. Множи и дели без остатка природне бројеве у оквиру прве стотине. 1 МА 1.1.4. Уме да решава једноставније једначине у оквиру прве стотине. 1 МА 2.1.1. Уме да примени својства природних бројева (паран, непаран, највећи, најмањи, следећи број) и разуме декадни бројни систем. 1 МА 2.1.2. Уме да одреди јединицу и десетицу најближу датом броју. 1 МА 2.1.3. Сабира и одузима , рачуна вредност израза. 1 МА 2.1.4. Рачуна вредност израза са највише две операције . 1 МА 2.1.5. Уме да решава једначине. 1 МА 3.1.1. Уме да примени својства природних бројева у решавању проблемских задатака. 1 МА 3.1.2. Зна својства операција сабирања и одузимања и уме да их примени. 1 МА 3.1.3. Уме да израчуна бројевну вредност израза са више операција ,поштујући приоритет. 1 МА 3.1.4. Уме да решава сложеније проблемске задатке дате у текстуалној форми. 1 МА 1.2. 1. Уме да именује геомеријске објекте у равни (квадрат,круг, троугао, правоугаоник, тачка , дуж, права ,полуправа) и уочава међусобне односе два геометријска објекта у равни (паралелност,припадност).

2.	8	14	ГЕОМЕТРИЈА		1 МА 1.2.2. Зна јединице за мерење дужине (1m, 1 dm , 1 cm) и њихове односе. 1 МА 1.2.3. Користи поступак мерења дужине објеката ,приказаног на слици, при чему је дата мерна јединица. 1 МА 2.2.1. Уочава међусобне односе геометријских објеката у равни. 1 МА 2.2.2. Претвара јединице за мерење дужине (1 m ,1 dm ,1 cm)
3.	5	8	МЕРЕЊЕ И МЕРЕ		1 МА 1.4.1. Уме да чита једноставније графиконе , табеле , дијаграме. 1 МА 1.4.2. Мерење времена. 1 МА 2.4.1. Зна јединице за време (минут, сат, дан , месец , година) и уме да претвара веће у мање и пореди временске интервале у једноставнијим ситуацијама. 1 МА 2.4.2. Уме да користи податке приказане графички или табеларно у решавању једноставнијих задатака и уме графички да представи те податке . 1 МА 3.4.1. Зна јединице за време (минут, сат , дан , месец , година) и уме да претвара из једне јединице у другу и пореди временске интервале у сложенијим ситуацијама.

Начин прилагођавања

На часовима треба комбиновати различите методе и облике рада, што доприноси већој рационализацији наставног процеса, подстиче интелектуалну активност ученика и наставу чини интересантнијом и ефикаснијом. Избор метода и облика рада зависи од наставних садржаја које треба реализовати на часу и предвиђених исхода, али и од специфичности одређеног одељења и индивидуалних карактеристика ученика.

Напредовање сваког ученика се редовно прати и бележи у педагошкој евиденцији наставника и електронском дневнику. За ученике који напредују изузетно успешно и за ученике који имају потешкоћа у савладавању градива, спроводе се различита прилагођавања и додатне врсте подршке.

За ученике који имају слабија постигнућа и одређене тешкоће у учењу, у сарадњи са психологом и педагогом школе, за њих се може припремити и индивидуални образовни план (ИОП 1 и ИОП 2), који може подразумевати да се прилагоди начин на који наставник ради са учеником (нпр. материјали које добија за рад на часу, да ли ће више бити оцењиван усмено или писмено, седи близу наставника и сл.), а може се односити и на ослобађање ученика од неких делова градива и исхода и стандарда које ученик треба да достигне или њихове измене.

Мали тимови формирани на нивоу школе, прате рад и напредовање ученика, остварености исхода планираних индивидуалним образовним плановима и дају предлог мера за наредни период на основу чега се, након евалуације, праве нови индивидуално образовни планови.

4.1.4. СВЕТ ОКО НАС

Разред: ДРУГИ

Годишњи фонд часова: 72 часа (обрада-37, остало-35)

Циљ учења предмета свет око нас јесте упознавање себе, свог природног и друштвеног окружења и развијање способности за одговоран живот у њему.

Међупредметне компетенције: комуникативна, за учење, за рад са подацима, за решавање проблема, естетичка , дигитална, за сарадњу, предузетничка, за одговорно учешће у демократском друштву, за одговоран однос према околини.

Кључни појмови: природа, оријентација у простору и времену, кретање, култура живљења.

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
1. **ДРУГИ И ЈА** (обрада-5, остало-3)	Групе људи: родбина, (ван)школска заједница, становници насеља. Права и обавезе чланова група. Однос потреба и жеља. Правила понашања појединаца и група. Породични, школски и празници насеља.	идентификује групе људи којима припада и своју улогу у њима; - оствари права и изврши обавезе у односу на правила понашања у групама којима припада; - се понаша тако да уважава различитости других људи; - прихвати последице када прекрши правила понашања групе; - сарађује са другима у групи на заједничким активностима; - разликује потребе од жеља на једноставним примерима из сопственог живота;	1.**Ликовна култура**: Цртање и бојење **2. Музичка култура** Певање и слушање песама **3. Грађанско васпитање** Осећања и потребе Уважавање и комуникација Дечја права **4. Српски језик** Причање о оппсивање
		- препозна грб, заставу и химну Републике	

2. **КУЛТУРА ЖИВЉЕЊА** (обрада-13, остало-10)	Симболи Републике Србије: грб, застава и химна. Типови насеља: село, град. Здрав начин живота: хигијена тела, разноврсна исхрана, број оброка, боравак у природи и физичка активност. Врсте саобраћаја (копнени, водни и ваздушни и одговарајућа превозна средства). Безбедно понашање у саобраћају у насељу (кретање улицом и путем без тротоара, прелажење улице и пута без пешачког прелаза. Правила понашања у превозним средствима (аутомобил и јавни превоз). Временске непогоде (олуја, град, мећава) и безбедно понашање у затвореном и на отвореном простору.	Србије и примерено се понаша према симболима; - одреди тип насеља на основу његових карактеристика; - повеже личну хигијену, боравак у природи, физичку активност и разноврсну исхрану са очувањем здравља; - одржава личну хигијену - руку, зуба и чулних органа; - примени правила културног и безбедног понашања у саобраћају и превозним средствима у насељу са околином; - безбедно поступа пре и током временских непогода;	**1.Ликовна култура:** Цртање и бојење **2.Музичка култура:** Певање и слушање **3.Српски језик:** Описивање и причање **4.Физичко и здравствено васпитање** Моје здравље. Растемо. Ко све брине о мом здрављу. Лична хигијена. Хигијена простора у коме живим. Хигијена простора у коме вежбам. Животне намирнице и правилна исхрана. Вежбам безбедно **5.Грађанско васпитање**: Сарадња Уважавање различитости.
3. **ЧОВЕК СТВАРА** (обрада-2, остало-6)	Материјали (дрво, камен, метал, стакло, гума, пластика, папир, тканина, глина/пластелин) и производи људског рада. Еластичност материјала. Својства материјала одређују њихову употребу. Нова намена предмета направљених од различитих материјала. Занимања људи у граду и селу.	- истезањем, савијањем и сабијањем одреди својства материјала; - одабере материјале који својим својствима највише одговарају употреби предмета; - пронађе нову намену коришћеним предметима - именује занимања људи у свом насељу са околином;	**1.Ликовна култура** Цртање, бојење и вајање **2.Музичка култура** Певање и слушање **3.Српски језик** Описивање Причање

4. **КРЕТАЊЕ И ОРИЈЕНТАЦИЈА У ПРОСТОРУ И ВРЕМЕНУ** (обрада-6, остало-5)	Различити облици кретања тела (хода, скаче, трчи, пада, лети, плива, котрља се, клизи). Утицај облика тела, подлоге и средине на кретање по равној подлози и пређено растојање тела. Сналажење у насељу помоћу адресе (улица, кућни број) и карактеристичних објеката. Сналажење у времену у односу на временске одреднице: минут, сат, дан, седмица, месец, година, датум, годишња доба. Средства за мерење времена: часовник, календар, лента времена	- наводи примере различитих облика кретања у окружењу; - одабере начин кретања тела, узимајући у обзир облик тела, врсту подлоге и средину у којој се тело креће; - измери растојање које тело пређе током свог кретања; - пронађе тражени објекат у насељу помоћу адресе/карактеристичних објеката; - одреди време помоћу часовника и календара користећи временске одреднице: сат, дан, седмицу, месец, годину; - забележи и прочита податке из личног живота помоћу ленте времена	1.**Ликовна култура**: Цртање и бојење. Фотографије. 2.**Музичка култура** Певање и слушање 3.**Српски језик**: Описивање Причање на основу слика и сопственог искуства. 4.**Математика**: Мерење и мере 5.**Физичко и здравствено васпитање**: Природни облици кретања Елемнтарне игре
5. **РАЗНОВРСНОСТ ПРИРОДЕ** (обрада-11, остало-11)	Рељеф и облици рељефа: узвишења, (брдо, планина) удубљења (долине, котлине) и равнице. Рељеф у насељу и околини. Облици појављивања воде: површинске воде (текуће, стајаће) и њихови делови (извор, ток, корито, обала). Површинске воде у насељу и околини. Заједничке особине живих бића (дисање, исхрана, раст, остављање потомства). Функције (улога) делова тела живих бића. Разноврсност биљака у окружењу (зељасте и дрвенасте; лишћарске и четинарске).	- разликује облике рељефа у свом насељу и околини; - разликује облике и делове површинских вода у свом насељу и околини; - идентификује заједничке особине живих бића на примерима из окружења; - повеже делове тела живих бића са њиховом улогом/улогама; - разврста биљке из окружења на основу изгледа листа и стабла; - разврста животиње из окружења на основу начина живота и начина исхране; - наведе примере који показују значај биљака и животиња за човека;	**1.Ликовна култура:** Цртање и бојење. **2.Музичка култура:** Певање и свирање **3.Српски језик:** Описивање. Причање на основу слике и сопственог искуства **4.Физичко и здравствено васпитање**: Правилна исхрана

	Разноврсност животиња у околини (домаће и дивље; биљоједи, месоједи и сваштоједи). Значај биљака и животиња за човека. Улога човека у очувању природе (штедња производа који се користе у свакодневном животу, разврставање отпада на предвиђена места, брига о биљкама и животињама). Сунчева светлост и топлота, вода, ваздух и земљиште - неопходни услови за живот. Промене у природи и активности људи у зависности од годишњих доба.	- штедљиво троши производе које користи у свакодневним ситуацијама; - разврста отпад на предвиђена места; - негује и својим понашањем не угрожава биљке и животиње у окружењу; - препозна примере повезаности живих бића са условима за живот; - повеже промене у природи и активности људи са годишњим добима; - изведе једноставне огледе пратећи упутства; - повеже резултате рада са уложеним трудом	

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
- Кооперативна - Интерактивна - Перцептивне - Амбијентално учење - Игра - Цртање - Певање	Слушање, памћење, посматрање, препознавање, експериментисање, описивање, процењивање, груписање, праћење, бележење, практиковање, стварање, играње, осмишљавање, сарађивање, одређивање, упоређивање, разговор, постављање питања, причање,	Припремање, организовање, посматрање, праћење, објашњавање, помагање, показивање, вођење, подстицање, предвиђање, проверавање, вредновање, саопштавање, иницирање, слушање, процењивање, идентификовање, поређење, одлучивање, разговор, читање, цртање	- Ученици - Наставници - Родитељи - Двориште - Учионица - Дидактичка средства и материјали	Формативно и сумативно оцењивање. Идентификација ситуација у којима ће ученици стећи и показати понашање у складу са прописаним исходима. Инструменти за проверавање остварености прописаних исхода (разговор, посматрање,

- Учење кроз игру - Демонстрација (показивање) - Разговор - Учење по моделу	замишљање, цртање, бојење, читање, образлагање		- Уџбеници - Искуство ученика - Фотографије - Слике - Краћи текстови - Компакт дискови - Апликације - Природна и друштвена средина - Предмети из окружења - Стручна литература - Библиотека	праћење, тематске провере знања). Примена инструмената прикупљања података и њихово поређење са прописаним исходима.

Наставни предмет : СВЕТ ОКО НАС– ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ

Разред : ДРУГИ

Ред. Бр. Наст. ТЕМЕ	Број часова		НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ	Врем. динам.	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ПО НИВОИМА (Искази описују шта ученик/ученица зна и уме из наведене теме/ области)
	За обраду	За Ост. Тип. часа			
1.	**5**	**3**	**ДРУГИ И ЈА**	новембар	**Основни ниво** **Друштво** 1ПД.1.5.1. зна које друштвене групе постоје и ко су њихови чланови 1ПД.1.5.2. зна основна правила понашања у породици, школи и насељу **Средњи ниво** **Друштво** 1ПД.2.5.1. зна које су улоге различитих друштвних група и њихових чланова 1ПД.2.5..2. зна која су права и обавезе чланова у различитим друштвеним групама **Напредни ниво** **Друштво** 1ПД.3.5.1. разуме заједничке карактеристике друштвених група и разлике међу њима 1ПД.3.5.2. разуме да се права и обавезе чланова друштвених група међусобно допуњују
2.	**13**	**10**	**КУЛТУРА ЖИВЉЕЊА**	јануар	**Основни ниво** 1ПД.1.5.4. зна који су главни извори опасности по здравље људи и основне мере заштите 1ПД.1.5.5. зна поступке за очување и унапређивање људског здравља 1ПД.1.6.2. зна основне типове насеља и њихове карактеристике
3.	**2**	**6**	**ЧОВЕК СТВАРА**	март април	**Основни ниво** **Материјали** 1ПД.1.3.1. зна основна својства воде, ваздуха и земљишта 1ПД.1.3.2. зна да су вода у природи, ваздух и земљиште састављени од више материјала 1ПД.1.3.3. зна да својства материјала одређују њихову употрбу и

					препознаје примере у свом окружењу
					Средњи ниво **Материјали** 1ПД.2.3.1. зна сложенија својства воде и ваздуха: агрегатно стање и кретање 1ПД.2.3.2. зна да су различита својства воде, ваздуха и земљишта последица њиховог различитог састава **Напредни ниво** **Материјали** 1ПД.3.3.1. разуме како загревање и хлађење воде и ваздуха утичу на појаве у природи 1ПД:3.3.2. примењује знање о променама материјала за објашњење појава у свом окружењу
4.	**6**	**5**	**КРЕТАЊЕ И ОРИЈЕНТАЦИЈА У ПРОСТОРУ И ВРЕМЕНУ**	септембар октобар децембар	**Основни ниво** **Кретање и орјентација у простору** 1ПД.1.4.1. уме да препозна кретање тела у различитим појавама 1ПД.1.4.2. зна помоћу чега се људи орјентишу у простору: лева и десна страна, стране света, адреса, карактеристични објекти 1ПД.1.4.3. уме да одреди стране света помоћу Сунца 1ПД.1.4.4. зна јединице за мерење времена: дан, недеља, месец, година 1ПД.1.4.5. уме да прочита тражене информације са часовника **Средњи ниво** **Кретање и орјентација у простору** 1ПД.2.4.1. зна да кретање тла зависи од силе која на њега делује, врсте подлоге и облика тела **Кретање и орјентација у простору** 1ПД.3.4.1. уме да примењује знања о странама света

5.	**11**	**11**	**РАЗНОВРСНОСТ ПРИРОДЕ**	април мај јун	**Основни ниво** **Живимо у насељу** 1ПД.1.6.1. зна основне облике рељефа и површинских вода 1ПД.1.6.2. зна основне типове насеља и њихове карактеристике **Жива и нежива природа** 1ПД.1.1.1. прави разкику између живе и неживе природе 1ПД.1.1.2. зна ко и шта чини живу и неживу природу 1ПД.1.1.3. зна заједничке карактеристике живих бића 1ПД.1.1.4. уме да класификује жива бића према једном од следећих критеријума: изгледу, начину исхране, кретања и размножавања 1ПД.1.1.5. препознаје и именује делове тела живих бића 1ПД.1.1.6. разликује станишта према условима живота и живим бићима у њима **Средњи ниво** **Живимо у насељу** 1ПД.2.6.1. препознаје и именује облике рељефа и површинских вода у свом месту и у околини 1ПД..2.6.2. разуме повезаност природно-географских фактора- рељефа, вода, климе- и делатности људи **Жива и нежива природа** 1ПД.2.1.1. разуме повезаност живе и неживе природе на очигледним примерима 1ПД.2.1.2. зна основне разлике између биљака, животиња и људи 1ПД.2.1.3. примењује вишеструке критеријуме класификације живих бића 1ПД.2.1.4. зна улогу основних делова живих бића 1ПД.2.1.5. разуме повезаност услова живота и живих бића у станишту 1ПД.2.1.6. разуме међусобну зависност живих бића у животној заједници **Напредни ниво** **Живимо у насељу** 1ПД.3.6.1. зна шта је претходило, а шта је уследило након важних догађаја и појава **Жива и нежива природа** 1ПД.3.1.1. разуме повезаност живе и неживе природе на мање очигледним примерима 1ПД.3.1.2. разуме функционалну повезаност различитих делова тела живих бића

Начин прилагођавања

На часовима треба комбиновати различите методе и облике рада, што доприноси већој рационализацији наставног процеса, подстиче интелектуалну активност ученика и наставу чини интересантнијом и ефикаснијом. Избор метода и облика рада зависи од наставних садржаја које треба реализовати на часу и предвиђених исхода, али и од специфичности одређеног одељења и индивидуалних карактеристика ученика.

Напредовање сваког ученика се редовно прати и бележи у педагошкој евиденцији наставника и електронском дневнику. За ученике који напредују изузетно успешно и за ученике који имају потешкоћа у савладавању градива, спроводе се различита прилагођавања и додатне врсте подршке.

За ученике који имају слабија постигнућа и одређене тешкоће у учењу, у сарадњи са психологом и педагогом школе, за њих се може припремити и индивидуални образовни план (ИОП 1 и ИОП 2), који може подразумевати да се прилагоди начин на који наставник ради са учеником (нпр. материјали које добија за рад на часу, да ли ће више бити оцењиван усмено или писмено, седи близу наставника и сл.), а може се односити и на ослобађање ученика од неких делова градива и исхода и стандарда које ученик треба да достигне или њихове измене.

Мали тимови формирани на нивоу школе, прате рад и напредовање ученика, остваренost исхода планираних индивидуалним образовним плановима и дају предлог мера за наредни период на основу чега се, након евалуације, праве нови индивидуално образовни планови

4.1.5. ЛИКОВНА КУЛТУРА

Разред: ДРУГИ

Годишњи фонд часова: 72 часа (обрада-23, остало 49)

Циљ учења предмета *ликовна култура* је да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз стваралачки рад, оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос преме култури и уметничком наслеђу свог и других народа.

Међупредметне компетенције: комуникативна, за учење, за решавање проблема, естетичка , дигитална, за сарадњу, предузетничка, за одговорно учешће у демократском друштву, за одговоран однос према околини

Кључни појмови: оростор, облик, линија, боја

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
1. **ОБЛИЦИ** (обрада-8, остало-16)	Облици (светлост као услов за опажање облика; визуелне карактеристике природних и вештачких облика; дизајн предмета за свакодневну употребу). Супротности (обојено и безбојно, једноставно и сложено, испупчено и удубљено, ближе и даље...). Облик и целина (истакнути део целине; везивање и спајање облика).	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да -Користи материјал и прибор на безбедан и одговоран начин -изрази,одабраним материјалом и техникама своје емоције,машту,сећања и замисли -Користи једноставне информације и одабрана ликовна дела као подстицај за стваралачки рад -изражава,светлим или тамним бојама,свој доживљај уметничког дела -идентификује истакнуте целине и визуелне супротности у свом окружењу -преобликује,самостално или у сарадњи са другима ,материјале и предмете за рециклажу -тумачи једноставне визуелне информације које опажа у свакодневном животу -изражава мимиком или телом различита расположења,покрете и кретања	1.Српски језик 2.Математика 3.Свет око нас 4. Физичко и здравствено васпитање

		-упоређује свој и туђ естетски доживљај простора ,дизајна и уметничких дела -повезује уметничко занимање и одговарајуће продукте -пружи основне информације о одабраном музеју -разматра у групи,шта и како је учио,и где та знања може применити	
2. **СПОРАЗУМЕВАЊЕ** (обрада-6, остало-6)	Тумачење (невербално и визуелно изражавање; садржај визуелних информација). Слика и реч (редослед радње у стрипу; знаци; лепо писање; честитке).		1.Српски језик 2. Математика 3.Свет око нас 4. Физичко и здравствено васпитање
3. **ЛИКОВНЕ ИГРЕ** (обрада-4, остало-14)	Боја (светле и тамне боје; боја и облик; боја и звук). Замишљања (стварност и машта).		1.Српски језик 2.Музичка култура 3. Физичко и здравствено васпитање
4. **ПРОСТОР** (обрада-5, остало - 13)	Простор (обликовање простора - школа, учионица, соба; музеј). Кретање (кретање једног облика у простору; кретање више облика у простору). Сцена (маске, костими, реквизити**).**		1.Српски језик 2. Математика 3.Свет око нас 4. Физичко и здравствено васпитање

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
- Кооперативна - Интерактивна - Перцептивне - Амбијентално учење - Игра - Цртање - Учење кроз игру - Демонстрација (показивање) - Разговор - Учење по моделу	- Уочава на примерима у окружењу - Именује - Разликује - Црта - Упоређује - Посматра - Препознаје	-Планира - Ораганизује - Бира садржаје - Усмерава - Реализује - Демонстрира - Објашњава - Даје упутства	Ученици - Наставници - Родитељи - Природна и друштвена средина - Предмети из окружења - Искуство ученика - Дидактички материјал - Стручна литература - Прибор за цртање - Окружење - Уџбеник	Формативно оцењивање. Ученичка мотивација и ставови у односу на извођење и стваралаштво. Квлитет перцепције и начин размишљања. Допринос ученика за време групног облика рада. Ученик даје решење за неки проблем и одговара на конкретне потребе. Изражајно и стваралачко ангажовање ученика/креативно размишљање и стварање

Начин прилагођавања

На часовима треба комбиновати различите методе и облике рада, што доприноси већој рационализацији наставног процеса, подстиче интелектуалну активност ученика и наставу чини интересантнијом и ефикаснијом. Избор метода и облика рада зависи од наставних садржаја које треба реализовати на часу и предвиђених исхода, али и од специфичности одређеног одељења и индивидуалних карактеристика ученика.

Напредовање сваког ученика се редовно прати и бележи у педагошкој евиденцији наставника и електронском дневнику. За ученике који напредују изузетно успешно и за ученике који имају потешкоћа у савладавању градива, спроводе се различита прилагођавања и додатне врсте подршке.

За ученике који имају слабија постигнућа и одређене тешкоће у учењу, врши се прилагођавање метода и облика рада, као и средстава за рад на часу. Ученицима подршку пружају учитељ и вештији ученици у одељењу.

4.1.6. МУЗИЧКА КУЛТУРА

Разред: ДРУГИ

Годишњи фонд часова: 36 часова

Циљ учења предмета *музичке културе* је да код ученика развије интересовање и љубав према музици кроз индивидуално и колективно музичко искуство којим се подстиче развијање креативности, естетског сензибилитета и духа заједништва, као и одговорног односа према очувању музичког наслеђа и културе свог и туђег народа.

Међупредметне компетенције: комуникативна, за учење, естетичка , дигитална, за сарадњу, предузетничка, за одговорно учешће у демократском друштву, за одговоран однос према околини.

Кључни појмови: звук, тон, певање, свирање, слушање, музичке игре, музички бонтон

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
1. **СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ** **(обрада-10, остало-4)**	Уметничка музика у цртаним и анимираним филмовима. Однос звук-лик, музика-радња. Композиције које илуструју различита осећања. Звук и тон (извори) - звуци из природе и окружења. Тон: боја (различити гласови и инструменти), трајање (кратак-дуг), јачина (гласан-тих), висина (висок-дубок). Композиције које илуструју различите боје људског гласа и инструмената. Музички дијалог (хор, глас и хор, глас и инструмент, два гласа, два инструмента, један свирач, група свирача, оркестар). Различити жанрови везани за ситуације значајне у животу ученика. Музичка прича. Композиције различитог карактера и елементи	- објасни својим речима утиске о слушаном делу, особине тона, доживљај прегласне музике и њеног утицаја на тело; - разликује различите инструменте по боји звука и изражајним могућностима; - издвоји основне музичке изражајне елементе; - препозна музичку тему или карактеристични мотив који се понавља у слушаном делу; - повезује карактер дела са изражајним музичким елементима и инструментима; - поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике; - користи самостално или уз помоћ одраслих, доступне носиоце звука	1.Српски језик 2. Ликовна култура 3.Свет око нас 4. Физичко и здравствено васпитање

	музичке изражајности (мелодијска линија, темпо, ритам, динамика). Музички бонтон. Музика и здравље. Носиоци звука (цеде плејер, рачунар...).		
2. ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ (обрада-11, остало-5)	Изговор бројалице у ритму уз покрет. Звучне ономатопеје и илустрације Правилан начин певања - држање тела и дисање. Правилна дикција - изговарање брзалица и бројалица. Певање песама по слуху различитог садржаја и карактера. Певање песама уз покрет - песме уз игру и народне песме. Певање модела и наменских песама и повезивање њихових почетних тонова уз боју (а1 бела, ха1 љубичаста боја). Дечји и алтернативни инструменти и начини свирања на њима. Инструментална пратња по слуху уз бројалице и песме - пулс, ритам, груписање удара. Певање и извођење музичких игара уз свирање на дечјим инструментима - песме уз игру, дидактичке игре, музичке драматизације. Свирање инструменталних аранжмана на дечјим ритмичким инструментима и на алтернативним изворима звука. Музички бонтон.	- изговара бројалице у ритму, уз покрет; - пева по слуху песме различитог садржаја и расположења; - изводи уз покрет музичке и традиционалне игре; - примењује правилан начин певања и договорена правила понашања у групном певању и свирању; - свира по слуху ритмичку пратњу уз бројалице и песме, једноставне аранжмане, свирачке деонице у музичким играма; - повезује почетне тонове песама-модела и једноставних наменских песама са бојама; - повезује ритам са графичким приказом; - објашњава својим речима доживљај свог и туђег извођења; - учествује у школским приредбама и манифестацијама; -направи дечје ритмичке инструменте; - осмисли покрете уз музику;	1.Српски језик 2. Ликовна култура 3.Свет око нас 4 Физичко и здравствено васпитање

3. МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТО (обрада-3, остало-3)	Израда дечјих ритмичких инструмената од различитих материјала. Креирање сопствених покрета уз музику. Стварање једноставне ритмичке пратње коришћењем различитих извора звука. Музичка питања и одговори и музичка допуњалка. Стварање звучне приче од познатих музичких садржаја, звучних ономатопеја и илустрација на краћи литерарни	- осмисли ритмичку пратњу за бројалице, песме и музичке игре помоћу различитих извора звука; - осмисли одговор на музичко питање; - осмисли једноставну мелодију на краћи задати текст; - према литерарном садржају изабере од понуђених, одговарајући музички садржај;	1.Српски језик 2. Ликовна култура 3.Свет око нас 4. Физичко и здравствено васпитање

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
- Кооперативна - Интерактивна - Перцептивне - Амбијентално учење - Игра	Слушање, памћење, посматрање, препознавање, упоређивање, уочавање, разликовање, именовање, разговор, постављање питања, причање, замишљање, описивање, цртање, бојење, читање,	- Планира - Ораганизује - Бира садржаје - Усмерава - Реализује	Ученици - Наставници - Родитељи - Природна и друштвена средина - Предмети из	Формативно оцењивање. Ученичка мотивација и ставови у односу на извођење и стваралаштво. Квлитет перцепције и начин размишљања.

- Певање - Учење кроз игру - Демонстрација (показивање) - Разговор - Учење по моделу	писање, анализирање, откривање, закључивање, образлагање, груписање, примењивање, сарађивање, процењивање, играње	- Демонстрира - Објашњава - Даје упутства - Омогућује примену наученог - Партнер у учењу - Прати ефекте рада	окружења - Искуство ученика - Дидактички материјал - Стручна литература - Прибор за цртање - Окружење - Уџбеник	Допринос ученика за време групног облика рада. Ученик даје решење за неки проблем и одговара на конкретне потребе. Изражајно и стваралачко ангажовање ученика

Начин прилагођавања

На часовима треба комбиновати различите методе и облике рада, што доприноси већој рационализацији наставног процеса, подстиче интелектуалну активност ученика и наставу чини интересантнијом и ефикаснијом. Избор метода и облика рада зависи од наставних садржаја које треба реализовати на часу и предвиђених исхода, али и од специфичности одређеног одељења и индивидуалних карактеристика ученика.

Напредовање сваког ученика се редовно прати и бележи у педагошкој евиденцији наставника и електронском дневнику. За ученике који напредују изузетно успешно и за ученике који имају потешкоћа у савладавању градива, спроводе се различита прилагођавања и додатне врсте подршке.

За ученике који имају слабија постигнућа и одређене тешкоће у учењу, врши се прилагођавање метода и облика рада, као и средстава за рад на часу. Ученицима подршку пружају учитељ и вештији ученици у одељењу.

4.1.7. ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

Разред:ДРУГИ

Годишњи фонд часова: 108 часа (обрада-66, остало-42)

Циљ наставе и учења *физичког и здравственог васпитања* је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.

Међупредметне компетенције: комуникативна, за учење, за решавање проблема, естетичка , за сарадњу, за одговорно учешће у демократском друштву, за одговоран однос према околини.

Кључни појмови: базична кретања, вежбање, игра, здравље, васпитање.

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
1. **ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ** (реализује се на свим часовима)	Вежбе за развој снаге. Вежбе за развој покретљивости. Вежбе за развој издржљивости. Вежбе за развој брзине. Вежбе за развој координације.	- примени једноставне, двоставне општеприпремне вежбе (вежбе обликовања); - правилно изведе вежбе, разноврсна природна и изведена	1.Српски језик 2. Ликовна култура 3. Музичка култура 4.Свет око нас
2. **МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ** (обрада-66,	Ходање: - кратким корацима, - дугим корацима, - у различитом ритму, - ходање са реквизитом,	- комбинује и користи усвојене моторичке вештине у игри и свакодневном животу;	1.Српски језик

остало-42) **Ходање и трчање** **Скакања и прескакања** **Бацања и хватања**	- ходање са променом, правца и смера, -ходање комбиновано са различитим покретима -ходање преко ниских препрека -елементарне игре са ходањем Техника трчања: - трчање преко препрека, - трчање са променом правца и смера, - брзо трчање стартом из различитих почетних положаја, -трчање 30 м -елементарне игре са трчањем Прескакање вијача, палица и других реквизита поређаних на тлу једноножним и суножним одскоком. Комбинације скокова, Скок удаљ и увис из места и залета. Скок са повишене површине. Припремне вежбе за прескок: игре уз коришћење различитих облика скакања и прескакања Ходање и трчање са котрљањем лопте. Бацање лоптице из места у даљину и у циљ. Бацање лоптице из кретања. Бацање лопте увис без и са окретом за 360о. Вођење лопте једном и другом руком у месту и кретању. Додавање лопте једном и другом руком. Вођење лопте у ходању и трчању.	- одржава равнотежу у различитим кретањима; - разликује правилно од неправилног држања тела ; - успостави правилно држање тела; - правилно дише током вежбања; - изведе кретања, вежбе и кратке саставе уз музичку пратњу; - изведе дечји и народни плес; - користи основну терминологију вежбања; - поштује правила понашања у и на просторима за вежбање; - поштује мере безбедности током вежбања; - одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима у просторима за вежбање; - поштује правила игре; - навија и бодри учеснике у игри на начин који никога не вређа; - прихвати победу и пораз као саставни део игре и такмичења;	2. Ликовна култура 3. Музичка култура 4.Свет око нас

Пузања, вишења, упори и пењања **Вежбе на тлу** **Вежбе**	Гађање лоптом у импровизовани кош, ниски кош и гол. Елементарне игре са вођењем, додавањем и гађањем лоптом у циљ. Штафетне игре и друге елементарне игре лоптом (вођење, хватање, додавање). Помицање на дохватном вратилу са погрченим ногама у вису предњем. Помицање у вису предњем окретањем за 180о, са укрштеним хватом. Њихање уз помоћ. Проширени садржаји Узмак корацима уз косу површину. Бочно пењање уз лествице са наизменичним прехватањем и опирањем истовремено обема ногама. Основни садржаји Два повезана колута напред. Колут напред и скок пруженим телом. Колут назад из чучња у чучањ, низ косу површину. Колут назад. Састав од научених елемената. Игре усвојених вежби. Проширени садржаји Колут напред из упора стојећег опружених ногу. Колут преко лопте. Одељењско такмичење са задатом комбинацијом вежби.	- уредно одлаже своје ствари пре и након вежбања; – уочава улогу делова тела у вежбању; – уочи промене у расту код себе и других; – препозна сопствено болесно стање и не вежба када је болестан; – примењује здравствено–хигијенске мере пре, у току и након вежбања; – одржава личну хигијену; – учествује у одржавању простора у коме живи и борави; -наведе всрте намирница у исхрани; – препозна везу вежбања и уноса воде; -повежже ходање и трчање са позитивним утицајем на здравље;	1.Српски језик 2. Ликовна култура 3. Музичка култура 4.Свет око нас

равнотеже **Вежбе са реквизитима** **Плес и ритимика**	Основни садржаји Мала вага на тлу, клупи и ниској греди. Ходање привлачењем на целом стопалу и успон. Ходање опружањем стајне и предножењем замајне ноге. Ходање уназад на греди. Састав из првог разреда допунити наученим вежбама. Проширени садржаји Наскок кораком на греду. Чучањ и окрет у чучњу за 90о и 180о. Састав из првог разреда допунити вежбама ходањем уназад и окретом у чучњу за 180°. Одељенско такмичење. Вежбе обликовања сареквизитима. Трчања, поскоци и скокови уз коришћење реквизита. Прескакање вијаче на различите начине. Дизање и ношење предмета и реквизита на различите начине. Елементарне игре са реквизитима. Игре са ластишом. Полигон и елементарне игре уз коришћење реквизита Основни садржаји Народно коло и дечији плес по избору. Повезивање елемената из првог разреда у композицију - састав. Основни ритмички покрети са реквизитима.	-препозна лепоту покрета у вежбању; -се придржава правила вежбања; -вреднује успех у вежбању;	

Полигони	Проширени садржаји Прескакање вијаче уназад. Комбиновано прескакање вијаче напред-назад. Ходање и трчање са бацањем и хватањем лопте и обруча. Вежба са вијачом Комбиновани полигон од усвојених вештина (вежби).		
3. ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА (реализује се на свим часовима) **Култура вежбања и играња** **Здравствено васпитање**	Основни термини у вежбању. Вежбам безбедно. Чувам своје и туђе ствари. Правила елементарних игара. Некад изгубим, а некада. победим. Навијам пристојно. Моје здравље и вежбање. Мишићи, зглобови и кости мога тела. Телесни развој.. Лична хигијена. Хигијена простора за вежбање. "Шарени-разноврсни оброк" - правилна исхрана. Значај воде за организам и вежбање.		1.Српски језик 2. Ликовна култура 3. Музичка култура 4.Свет око нас

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
- Кооперативна - Интерактивна - Перцептивне - Амбијентално учење - Игра - Цртање - Учење кроз игру - Демонстрација (показивање) - Разговор - Учење по моделу	- Уочава на примерима у окружењу - Именује - Разликује - Црта - Упоређује - Посматра - Препознаје - Изводи	- Планира - Ораганизује - Бира садржаје - Усмерава - Реализује - Демонстрира - Објашњава - Даје упутства - Омогућује примену наученог - Партнер у учењу - Обезбеђује ресурсе - Прати ефекте рада	- Ученици - Наставници - Родитељи - Игралиште - Двориште - Учионица - Искуство ученика	Формативно оцењивање. Стање физичких способности Стање здравља и хигијенске навике Достигнути ниво савладаности моторичких вештина Однос према раду

Начин прилагођавања

На часовима треба комбиновати различите методе и облике рада, што доприноси већој рационализацији наставног процеса, подстиче интелектуалну активност ученика и наставу чини интересантнијом и ефикаснијом. Избор метода и облика рада зависи од наставних садржаја које треба реализовати на часу и предвиђених исхода, али и од специфичности одређеног одељења и индивидуалних карактеристика ученика.

Напредовање сваког ученика се редовно прати и бележи у педагошкој евиденцији наставника и електронском дневнику. За ученике који напредују изузетно успешно и за ученике који имају потешкоћа у савладавању градива, спроводе се различита прилагођавања и додатне врсте подршке.

За ученике који имају слабија постигнућа и одређене тешкоће у учењу, врши се прилагођавање метода и облика рада, као и средстава за рад на часу. Ученицима подршку пружају учитељ и вештији ученици у одељењу.

4.1.8. ДИГИТАЛНИ СВЕТ

БРОЈ ЧАСОВА : 36 часова (обрада – 21 , остало – 15 часова)

ЦИЉ : Циљ наставе и учења предмета Дигитални свет јесте развијање дигиталне компетенције ученика неопходне за безбедну и правилну употребу дигиталних уређаја за учење, комуникацију, сарадњу и развијање основа алгоритамског начина размишљања
Међупредметне компетенције: комуникативна, за учење, за рад са подацима, за решавање проблема, естетичка , дигитална, за сарадњу, предузетничка, за одговорно учешће у демократском друштву, за одговоран однос према околини.

Кључни појмови садржаја: онлајн учење, дигитална слика, покретна слика, умрежавање дигиталних уређаја, комуникација, лични подаци, одлагање електронског отпада, алгоритам, програмирање у визуелном програмском језику.

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
1. **ДИГИТАЛНО ДРУШТВО**	Учење путем школске платформе за онлајн учење. Учење уз помоћ дигиталних уџбеника. Креативно графичко изражавање коришћењем дигиталног уређаја. Умрежавање дигиталних уређаја и прилике за размену материјала, комуникацију и заједнички рад који из умрежавања произилазе.	упореди начин на који учи у школи са онлајн учењем путем школске платформе; – користи школску платформу за онлајн учење (уз помоћ наставника и/или родитеља/законског заступника); – самостално користи дигиталне уџбенике за учење; – креира, чува и поново уређује дигиталну слику (самостално и/или уз помоћ наставника) користећи одговарајућу апликацију; – својим речима објасни појам покретне слике; – креира елементе покретне слике;	- Српски језик - Математика - Ликовна култура - Музичка култура - Физичко и здравствено васпитање - Свет око нас -Верска настава -Грађанско васпитање -Слободне активности
2. БЕЗБЕДНО КОРИШЋЕЊЕ ДИГИТАЛНИХ	Добици и ризици који произилазе из комуникације путем дигиталних уређаја. Понашање на интернету – интернет		

УРЕЂАЈА	бонтон. Остављање личних података при коришћењу дигиталних уређаја. Примерена реакција у случају контакта са непримереним дигиталним садржајем, непознатим, злонамерним особама или особама које комуницирају на неприхватљив начин. Организација времена и услова за рад при онлајн учењу. Коришћење дигиталних уређаја и заштита животне средине.	– креира једноставан графички дигитални материјал намењен познатој публици; – својим речима објасни због чега дигиталне уређаје повезујемо на мреже, укључујући интернет; – наведе могућности за размену материјала, комуникацију и заједнички рад (учење) које су настале захваљујући умрежавању дигиталних уређаја; – објасни добитке и ризике који произилазе из комуникације путем дигиталних уређаја; – разликује неприхватљиво од прихватљивог понашања при комуникацији на интернету; – реагује на одговарајући начин ако дође у додир са непримереним дигиталним садржајем, непознатим, злонамерним особама или особама које комуницирају на неприхватљив начин; – наведе неке од начина на које корисници дигиталних уређаја остављају личне податке у дигиталном окружењу; – организује сопствено учење у онлајн окружењу на начин који не угрожава здравље и личну безбедност, као и сигурност дигиталног уређаја; – предложи начине одлагања електронског отпада који не угрожавају животну средину;	
3. АЛГОРИТАМСКИ НАЧИН РАЗМИШЉАЊА	Разлагање проблема на мање целине. Осмишљавање алгоритама линијске и цикличне структуре који води до решења једноставног проблема. Креирање рачунарског програма у визуелном програмском језику. Анализа постојећег програма креираног	– својим речима објасни појам алгоритам; – анализира једноставан познати поступак који садржи понављања одређених радњи и представи га	

	у визуелном програмском језику и тумачење функције блокова од којих је сачињен. Управљање понашањем физичког дигиталног уређаја креирањем програма у визуелном програмском језику. Уочавање и исправљање грешака у програму.	алгоритамски; – креира одговарајући рачунарски програм у визуелном програмском језику; – анализира једноставан програм креиран у визуелном програмском језику и објасни шта и на који начин тај програм ради; – уочи и исправи грешку у једноставном програму, провери ваљаност новог решења и по потреби га додатно поправи (самостално или сарадднички); – креира програм у визуелном програмском језику којим управља понашањем расположивог физичког дигиталног уређаја.	

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
- кооперативна - интерактивна - перцептивне - игра - цртање -искуствена -практичан рад -рад на тексту са визуелним материјалима - учење кроз игру - демонстрација (показивање) - разговор - учење по моделу - истраживање, - учење решавањем проблема -анализа и синтеза - демонстрација -одређивање циља повезан са битним странама дечјег живота	-тумачи симболе - процењује и даје мишљење о постигнућима - формулише задатке -проналази изворе --прикупља информације - анализира добијене информације - стиче нова знања - самопроцењивање у оквиру коришћења дигиталних уређаја као извора знања -препознавање - пореди - понавља -користи дигитални уџбеник - комуницира са другима - чита -повезује -разматра садржаје , -објашњава -именује -утврђује,разликује, креира	Планира-одређује садржаје у сагласности са очекиваним исходима -координира, -подстиче - ораганизује - усмерава - реализује - демонстрира - објашњава - даје упутства - омогућује примену наученог - партнер у учењу -сагледава слабости, -оцењује педагошки ефекат рада -мотивише ученике - обезбеђује ресурсе - прати ефекте сопственог рада - прати ефекте рада ученика	-Дигитални уређаји - друштвене мреже -различити материјали са интернета - просторије у школи - стручна лица из области информатике	**- самопроцена**: неговање праксе исказивања рефлексивних коментара током представљања онога што су урадили. **– вршњачка процена**: ова врста процене постигнућа ученика природно се надовезује на процес самопроцене **– отворена питања:** знање ученика о концептима који су обухваћени програмом неће увек бити лако уочљиво. **– Већ знам – Желим да научим – Научио/ла сам:** коришћење рубрика за идентификацију онога што већ знају, шта желе да науче и, накнадно, онога што су научили.

-повезан садржај са осталим предметима ослањање на постојећа знања указивање на изворе додатних информација -решавање једноставних логичких задатака из свакодневног живота-развијање логичког и алгоритамског начина мишљења -консултације међу ученицима и међу ученика и наставника -стварање осећаја за решавање проблема у корацима -превазилажење слабости и развијање самопоуздања и сигурности приликом решавања логичких задатака из свакодневног живота -оцењивање позитивних страна које се могу још побољшати -Усвојеност и применљивост нових сазнања алгоритми,симболи				

4.2. ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ

4.2.1. ВЕРСКА НАСТАВА

Годишњи фонд часова: 36 часова

Циљ: Циљ верске наставе јесте да се њоме посведоче садржај вере и духовно искуство традиционалних цркава и религијских заједница које живе и делујуна нашем животном простору, да се ученицима пружи целовит религијски поглед на свет и живот и да им се омогући слободно усвајање духовних и животних вредности цркве или заједнице којој историјски припадају, односно чување и неговање сопственог верског и културног идентитета.Ученици треба да упознају веру и духовне вредности сопствене, историјски дате цркве или верске заједнице у отвореном и толерантном дијалогу, уз уважавање других религијских искустава и филозофских погледа, као и научних сазнања и свих позитивних искустава и достигнућа човечанства.

Кључни појмови: крштење, заједница, Црква, храм, Литургија, епископ, свештеник, ђаккон, народ Божији, монаси, Богородица, Божић, Богојављење, Свети Сава, Свети Симеон, Причешће, слава, Васкрсење Христово, икона, Свети.

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
I – УВОД 1. Ми смо Црква – уводни час	Упознавање са садржајем програма и начином рада	Когнитивни аспект: моћи да сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног катихизиса у току 2. разреда основне школе; моћи да уочи какво је његово предзнање из градива Православног катихизиса обрађеног у претходном разреду школовања. Афективни аспект: желети да активно учествује на часовима верске наставе	Српски језик Ликовна култура Музичка култура Грађанско васпитање

II – МОЈЕ МЕСТО У ЦРКВИ 2.Крштењем постајемо чланови Цркве 3.Црква – заједница 4.Храм – место окупљања заједнице 5. Литургија – догађај Цркве 6.Заједница радости	Икона Христовог Крштења Библијска прича о Ноју – Нојева барка – брод спасења Народна приповетка „Седам прутова“ Слике различитих православних храмова (спољашњи и унутрашњи изглед) Новозаветно сведочанство о Свадби царевог сина (препричано и прилагођено)	Когнитивни аспект: знати да се Крштењем постаје члан Цркве знати да је Црква заједница потпуно другачија од свих знати да је Црква заједница са Богом разликовати значења појмова Црква (заједница) и храм (место на којем се сабирамо) на елементарном нивоу моћи да опише зашто се подижу храмови моћи да уочи да је Литургија догађај Цркве знати да у Литургији учесвује само онај ко је крштен и ко то жели Афективни аспект: желети да посети храм и боље упозна основна обележја православних храмова	
III ЛИТУРГИЈСКЕ СЛУЖБЕ 7.Народ Божји, различите службе 8. Литургијске службе: Епископ, свештеник и ђакон 9.Многе службе, једна Црква 10.Епископ – слика Христова на Литургији 11.Ко су монаси?	Садржаји који се односе на разне службе људи у свету Прича „Отац управља бродом“ Садржаји који се односе на службе у цркви(примери светитеља и њихових служби (епископи: Св. Сава, Св. Никола...;Св. ава Јустин; Св. Серафим Саровски ; Св. архиђакон Стефан, Св.ђакон Авакум;народ: Св. Петка, Св. Димитрије, Св.Ђорђе) Разне илустрације епископа, свештеника, ђакона. Слике са Литургије Слике монаха, монахиња; Прича: „Велики монаси најсличнији анђелима“ Манастири – извори љубави и светлости Слике манастира	Когнитивни аспект: препознати и именовати основне службе које постоје на Литургији знати да свако у Цркви има своју службу уочити међусобну повезаност службе у Цркви уочити од колико је значаја за неку заједницу окупљање свих њених чланова уочити да је и он сам важан и посебан у животу Цркве моћи да објасни службу Епископа у Цркви моћи да увиди сличност службе Епископа са првосвештеником Христом уочити да Епископ предводи молитву Цркве моћи да објасни ко су монаси и шта су манастири Афективни аспект: ученик ће бити подстакнут да размишља о својој служби у Цркви	
IV – ЖИВОТ У ЦРКВИ – ЛЕПОТА ПРАЗНИКА	Пресвета Богородица - Ваведење и Благовести Богородичини празници Молитва	Когнитивни аспект: уочити разлог нашег великог поштовања према Богородици знати да је Богородица много волела Бога и желела да му служи и да много	

12. Пресвета Богородица – мајка Христова 13.Божић – Христос се роди! 14.Богојављење – Христос је Син Божји 15. Свети Сава и Свети Симеон	„Богородице Дјево“ Рођење Христово Прича „ Мали Данило сведок Христовог рођења“ Божићна песма: „Витлејеме славни граде“ Крштење Христово Казивање о Светом Сави и Светом Симеону Песме Св. Владике Николаја: Брижни син (о Св. Сави и Св. Симеону) и Хиландар	воли нас уочити да Богородицу сматрамо светијом од свих светих знати молитву Богородице Дјево усвојити текст и мелодију песме „Витлејеме славни граде“ знати да се приликом Крштења Христовог, Бог открива као Света Тројица знати да је Свети Сава наш први Архиепископ знати ко је подигао манастир Хиландар Афективни аспект: пожелети да радо учествује у прослављању празника пожелети да стваралачки (кроз песму, молитву, цртеж), искаже своју љубав и поштовање према Богородици)	
V – ТРПЕЗА ГОСПОДЊА 16. Литургија наш дар Богу 17. Литургијски предмети 18. Причешће - храна за живот вечни 19. Слава у мојој породици	Прича о Литургијским даровима: вину и хлебу Слике литургијских предмета:Путир, кашичица, дискос, звездица, кадионица... Слике славе	Когнитивни аспект: •моћи да увиди и каже зашто приносимо дарове природе Богу уочити да су дарови које приносимо Богу, свет у малом моћи на елементарном нивоу да препозна и именује литургијске предмете уочити да је заједничка трпеза израз љубави знати да је Литургија заједничка трпеза око које се окупљају чланови Цркве •моћи да уочи разлику између Светог Причешћа и друге хране уочити сличности елемената Литургије и славе Афективни аспект: код ученика ће се развити жеља да учествује у Литургији	
VI – СВЕТА ЛИТУРГИЈА – ПРОСЛАВА ВАСКРСЕЊА 20. Христос је са нама у Литургији 21. Причешће у мом животу 22.Празнујемо Васкрсење	Причешће, храна љубави – прича из књиге «Мали анђео», Невена Витошевић „Корица хлеба“ (Из житија Св. Онуфрија)Божије старање“ (о томе како је у сиромашном манастиру аве Теодосија понестало хлеба и вина, а ава се уздао у Божју помоћ. И Бог се постарао да монаси добију све што је потребно за причешће)	Когнитивни аспект: препознати значај празновања Васкрса проширити своја знања о Христовом Васкрсењу уочити да је Христово Васкрсење изузетан догађај у који је укључена читава природа знати да је Христос увек са нама Афективни аспект: исказати свој доживљај Христовог Васкрсења кроз самостални креативни израз	

Христово 23. Христово Васкрсење – наше васкрсење			
VII ИКОНА - ПРОЗОР У ВЕЧНОСТ 24.Православни храм 25. Икона - прозор у Царство Божје 26. Буди и ти иконописац 27. Царство Божје у Светима	основни делови храма иконе Господа, Богородице, празника, светитеља прилагођена и препричана житија Светих	Когнитивни аспект: знати да набројиосновне делове храма уочити да је унутрашњост храмова уређена за служење Литургије знати да објасни ко су светитељи испричати ко су и шта су све чинили светитељи које славимо уочити да постоје светитељи и у данашње време сазнати о неким светитељима новијег доба Афективни аспект: бити подстакнут на поштовање и правилан однос према храму и иконама бити подстакнут да воли природу и друге људе бити подстакнут да у свим људима види пријатеље Божје	

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
Монолошка Дијалошка Илустративна Демонстративна	Цртају, певају, коментаришу	Објашњава непознате појмове организује гледање цртаних филмова учи ученике празничне песме	- Ученици - Наставници - Родитељи - Учионица - Дидактичка средства и материјали - Уџбеници - Искуство ученика - Фотографије - Слике - Краћи текстови - Апликације	Идентификација ситуација у којима ће ученици стећи и показати понашање у складу са прописаним исходима; Инструменти за проверавање остварености прописаних исхода (разговор, посматрање, петнаестоминутне провере знања, тематске провере знања, полугодишња и годишња провера знања); Наставник ће остварити на два начина:процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова;

4.2.2. ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

Годишњи фонд часова: 36 часова

Циљ учења програма *Грађанског васпитање* је подстицање развоја личности која је одговорна према својим правима и правима других,отворена за договор и сарадњу и спремна да активно учествује у животу школске заједнице, уважавајући принципе, процедуре и вредности демократског друштва.

Кључни појмови: група, школа као заједница, безбедност у школи.

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
1. **ЉУДСКА ПРАВА** **Ја и други у различитим групама**	**Групни идентитет** Ко смо ми - сличности и разлике? Групе којима припадамо (породица, одељење, школа, спортски клуб, музичка школа...). Од чега зависи функционисање и напредак групе: комуникација, сарадња, узајамно подржавање, блискост. Понашања појединаца која ојачавају или ометају односе у групи. **Осећања** Изражавање сопствених осећања. Осећања других, како их препознајемо и уважавамо. Веза осећања са мислима и понашањима.	- разликује понашања појединаца која доприносе или ометају функционисање и напредовање групе; - успоставља, гради и чува успешне односе са члановима групе којој припада; - искаже своја осећања и потребе на начин који не угрожава друге; - препозна и уважи осећања и потребе других; - наведе и својим речима објасни основна права детета садржана у Конвенцији о дечјим правима; - прихвата и образлаже на примерима из живота да свако дете има иста права без обзира на	1.Ликовна култура 2. Музичка култура 3. Свет око нас 4. Српски језик 5 .Физичко и здравствено васпитање

	Потребе и права Моје потребе и потребе других. Осећања, потребе, вредности и начин њиховог остваривања. Веза са правима. **Права детета** Конвенција о дечјим правима. Различити смо, али су нам права иста. Људска права важе свуда и за сваког. **Кршење и заштита права** Нисам посматрач, реагујем на ситуације кршења права деце у одељењу и школи. Знам како и коме да се обратим за помоћ.	различитости; - препозна ситуације кршења својих и туђих права и показује спремност да тражи помоћ; - се договара и одлучује у доношењу правила групе и да се понаша у складу са њима; - наводи примере међусобне повезаности права и одговорности; - разликује ненасилну од насилне комуникације међу члановима групе на примерима из свакодневног живота, из књижевних дела које чита и филмова које гледа; - саслуша излагање саговорника без упадица и са уважавањем;	
2. **ДЕМОКРАТСК ОДРУШТВО Школа као заједница**	**Школа као заједница** Вредности школе као заједнице - равноправност, одговорност, солидарност, брига за друге, толерантност, праведност, поштење. **Правила** у школи и њихова функција. **Одговорности** ученика и одраслих за функционисање школе као	- даје и прихвата предлоге водећи рачуна о интересу свих страна у сукобу; - представи шта садржи и чему служи Правилник о безбедности ученика његове школе; - се понаша у складу са Правилником о безбедности ученика;	

3. **ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ** **Школа као безбедно место**	заједнице. **Односи у заједници** Како радим сам, а како у групи? Шта у школи радимо заједно? У чему смо добри? У чему бисмо могли бити бољи? Како комуницирамо у групи? Насилна и ненасилна комуникација. **Сукоби** Узроци сукоба и шта са њима. Сукоб из угла оног другог. Посредовање у сукобу. Конструктивно решавање сукоба. **Безбедност ученика у школи** Ученици имају право на заштиту и безбедност. Правилник школе о безбедности ученика. Безбедност ученика у школи и школском дворишту, на путу између куће и школе, ван школе - на излету и на настави у природи. Безбедност ученика је одговорност свих - запослених у школи, ученика, родитеља, институција ван школе. Безбедно и небезбедно понашање на интернету. Одговорна употреба	- наводи примере одговорности одраслих и ученика за безбедност у школи; - препознаје предности, ризике и опасности по себе и друге и одговорно поступа при коришћењу мобилног телефона и интернета; - сарађује и преузима различите улоге на основу договора у групи; - износи мишљење, образлаже идеје, даје предлоге који могу унапредити безбедност ученика у школи; - учествује у изради плана једноставне акције; - са другим ученицима изводи и документује једноставну акцију; - доприноси промоцији акције; - на једноставан начин вреднује изведену акцију	

4. ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ Шкопла као безбедно место за све	мобилног телефона. **Како учинити школу безбедним местом за све - планирање и извођење једноставне акције.** Кораци у планирању и извођењу акције. Избор теме/проблема/активности којом ћемо се бавити. Одређивање циља и израда плана акције - подела улога, договор о роковима, начину реализације. Извођење и документовање акције - видео-снимци фотографије, текстови и сл. Промоција акције на нивоу школе - приказивање другим одељењима, родитељима и сл., прављење постера или паноа, објављивање прилога у школском листу. Вредновање акције - чиме смо задовољни, шта је могло бити боље.		

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
- Кооперативна - Интерактивна - Перцептивне - Амбијентално учење - Игра - Цртање - Певање - Учење кроз игру - Демонстрација (показивање) - Разговор - Учење по моделу	- Кроз размену о томе шта воле да раде и цртање својих аутопортрета и осећања, откривају своје особености, међусобне разлике и сличности. - Кроз игру преображаја, размену о сопственим особеностима и вредностима, цртање сопственог знака, упознају себе и друге. - Евоцирање и цртање пријатних и непријатних успомена, интегришу прошла искуства. - Кроз игру поверења уче да се узајамно подржавају. - Кроз евоцирање и цртање снова, уче да изразе и контролишу своја приватна искуства. - Кроз цртање и игру маште, уче да артикулишу своје жеље и захтеве. - Кроз цртање и размену, уче да остваре право на развој и сагледавају себе из различитих перспектива.	- Планира - Ораганизује - Бира садржаје - Усмерава - Реализује - Демонстрира - Објашњава - Даје упутства - Омогућује примену наученог - Партнер у учењу - Обезбеђује ресурсе - Прати ефекте сопственог рада - Прати ефекте рада ученика - Води циљни разговор.	- Ученици - Наставници - Родитељи - Двориште - Учионица - Дидактичка средства и материјали - Уџбеници - Искуство ученика - Фотографије - Слике - Краћи текстови - Касете - Апликације	Формативно оцењивање Идентификација ситуација у којима ће ученици стећи и показати понашање у складу са прописаним исходима. Инструменти за проверавање остварености прописаних исхода (разговор, посматрање). Примена инструмената прикупљања података и њихово поређење са прописаним исходима.

4.3. ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА

4.3.1. ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ

ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ СРПСКОГ ЈЕЗИКА

Годишњи фонд часова: 18 часова
Циљ : Даљи рад на оспособљавању ученика за правилно коришћење матерњег језика уз поштовање правописних и граматичких норми.

Кључни појмови: читање и писање, књижевност, језик и језичка култура.

ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
1. Језик **2.Књижевност**	Познавање слова, читање и писање ћирилице и латинице -Реченица, реч, глас, слово – препознавање -Препознавање реченица као обавештења, питања и заповести; употреба тачке, упитника и узвичника -Употреба великог слова -Појмови: текст (песма, прича); тумачење текстова (остваривање комуникације са текстом	-Влада основном техником читања ћириличног и латиничног текста текста. -Пише штампана слова ћирилице и латинице Препознаје реченице, речи, гласове и слова. Препознаје врсте реченица по комуникативној функцији (обавештајне, упитне, заповедне). Почиње реченицу великим словом, завршава је одговарајућим интерпункцијским знаком; употребљава велико слово приликом писања личних имена/презимена и назива насеља. Разликује песму од приче; одговара на једноставна питања у вези са текстом; познаје и користи основне делове текста (наслов, име аутора, садржај текста);	1.Свет око нас 2.Музичка култура 3.Ликовна култура

3.Језичка култура	-Усмено причање о догађајима и доживљајима -Препричавање -Описивање	препознаје основну тему текста; процењује да ли му се садржај текста допада. Постиже напредак у развијању слободе у вербалној комуникацији и развоју комуникативних способности. Уме својим речима да прича на задату тему. Уме да преприча краћи текст на основу датог плана препричавања. Уме својим речима да описује илустрацију, предмет, биће.	

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
Кооперативна - Интерактивна - Вербална - Игра - Демонстрација (показивање) - Разговор -на тексту	Слушање, памћење, посматрање, препознавање, упоређивање, уочавање, разликовање, именовање, разговор, постављање питања, причање, замишљање, описивање, цртање, бојење, читање, писање, анализирање, откривање, закључивање, образлагање, груписање, примењивање, сарађивање, процењивање, играње	Припремање, организовање, посматрање, праћење, објашњавање, помагање, показивање, вођење, подстицање, предвиђање, проверавање, вредновање, саопштавање, иницирање, слушање, праћење, процењивање, идентификовање, поређење, одлучивање, разговор, читање, цртање	- Ученици - Наставници - Родитељи - Двориште - Учионица - Дидактичка средства и материјали - Уџбеници - Искуство ученика - Фотографије	Формативно оцењивање Идентификација ситуација у којима ће ученици стећи и показати понашање у складу са прописаним исходима. Инструменти за проверавање остварености прописаних исхода (разговор, посматрање, десетоминутне провере знања, диктати, мерења брзине читања и писања). Примена инструмената прикупљања података.

ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ МАТЕМАТИКЕ

Разред: ДРУГИ
Годишњи фонд часова: 18 часова

Циљ: Даљи рад на усвајању бројева, релација међу њима и извођење рачунских операција у оквиру прве стотине.

Кључни појмови: сабирање, одузимање, таблица множења и дељења, геометријске фигуре

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
1.Бројеви **2.Геометрија**	Сабирање и одузимање са преласком. Замена места и здруживање сабирака. Веза сабирања и одузимања. Једначине са једном операцијом (сабирање или одузимање). Римске цифре И, В, Х, Л, Ц Множење и дељење (таблично) Нула и јединица као чиниоци; нула као дељеник. Замена места и здруживање чинилаца Дуж, права и полуправа. Тачка и права. Отворена и затворена изломљена линија. Графичко надовезивање дужи. Дужина изломљене линије. Обим геометријских фигура без употребе формула.	- одреди десетице најближе датом броју; - усмено сабира и одузима бројеве до 100; - користи појмове чинилац, производ, дељеник, делилац, количник, садржалац; - примени замену места и здруживање сабирака и чинилаца ради лакшег рачунања; - усмено множи и дели у оквиру прве стотине; - израчуна вредност бројевног израза са највише две операције; - реши текстуални задатак постављањем израза са највише две рачунске операције и провери тачност решења; - одреди непознати број у једначини са једном аритметичком операцијом; - изрази одређену суму новца преко различитих апоена;	1.Свет око нас 2.Музичка култура 3.Ликовна култура

3.Мерење и мере	Цртање правоугаоника, квадрата и троугла на квадратној мрежи, на тачкастој мрежи. Мерење дужине стандардним мерним јединицама (м, дм, цм). Мерење времена (дан, месец, година, час, минут).	- прочита број записан римским цифрама и напише дати број римским цифрама; уочи правило и одреди следећи члан започетог низа; - разликује дуж, полуправу и праву; - одреди обим геометријске фигуре; - нацрта правоугаоник, квадрат и троугао на квадратној мрежи и тачкастој мрежи; - уочи подударне фигуре на датом цртежу; допуни дати цртеж тако да добијена фигура буде симетрична у односу на дату праву; - изрази дужину у различитим јединицама за мерење дужине; - измери дужину дужи и нацрта дуж дате дужине - чита и запише време са часовника; користи јединице за време у једноставним ситуацијама	

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
Кооперативна - Интерактивна - Вербална - Игра - Демонстрација (показивање) - Разговор -на тексту	-посматра - слуша - уочава, издваја, пребројава - записује и именује бројеве - сабира и одузима - решава једноставне задатке	-бира садржаје -организује -реализује -излаже -објашњава -показује Усмерава -прати сваки облик рада ученика -пружа помоћ у раду -процењује резултате Свога рада -процењује и даје -мишљење о Постигнућима ученика	-наставници -уџбеници -дидактичка средства -просторије у школи и	Формативно оцењивање Идентификација ситуација у којима ће ученици стећи и показати понашање у складу са прописаним исходима. Инструменти за проверавање остварености прописаних исхода. Примена инструмената прикупљања података и њихово поређење са прописаним исходима.

4.4. ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНОГ-ВАСПИТНОГ РАДА

4.4.1. ПЛАН РАДА ОДЕЉЕНСКОГ СТАРЕШИНЕ

Годишњи фонд часова: 36
Недељни фонд часова: 1

ЦИЉ : - Олакшавање процеса адаптације на школску средину и подстицање социјалне интеграције-успостављање и развијање односа другарства и сарадње са вршњацима и одраслима.

РАЗРЕД: ДРУГИ

ТЕМЕ	ИСХОДИ	ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ И НАЧИН ОСТВАРИВАЊА	НАСТАВНА СРЕДСТВА
-Ево нас у другом разреду -Да обновимо правила саобраћаја -Како да направим распоред рада и учења -Моја права и обавезе -Обележавање Дечје недеље -Форум театар, Школа без насиља -Уређујемо школско двориште -Књига је најбољи друг-Сајам књига -Вук Стефановић Караџић, значај и дело -Како да боље учим -Универзални дан деце –УНИЦЕФ -Моја осећања, поштујем и ја друге -Различити народи, различити обичаји -Лична и колективна хигијена -Правимо честитке за Нову годину -Новогодишња приредба -Свети Сава, Дан школе -Како сам провео зимски распуст -Негујемо другарство -Прочитали смо, сазнали из штампе -Безбедност ученика у школи и ван ње	- Олакшавање процеса адаптације на школску средину и подстицање социјалне интеграције-успостављање и развијање односа другарства и сарадње са вршњацима и одраслима; -Подстицање дечијих интересовања, питања, идеја и одговора у вези са појавама, процесима и ситуацијама у окружењу; - Подстицање и развијање истраживачких активности деце; -Подстицање уочавања једноставних узрочно-последичних веза, појава и процеса, слободног исказивања својих запажања и предвиђања; - Развијање одговорног односа према себи и окружењу и уважавање других. - Подстицање социјалног сазнања, разумевања и прихватања међусобних разлика; - Подстицање групног рада,	- Кооперативна - Интерактивна - Перцептивне - Амбијентално учење - Игра - Цртање - Певање - Учење кроз игру -Пројектна настава	- Фотографије - Слике - Краћи текстови - ЦД - Буквар дечјих права - Дидактички материјали

-Како помажемо другачијима од нас -Слике из прошлости нашег града, насеље некад и сад -Дан жена, приредба за оне које волимо и поштујемо -Стиже нам пролеће,правимо хранилице за птице и уређујемо двориште -Пролећни празници и обичаји, Врбица, Бибијака -Толеранција, Школа без насиља -Међународни Дан Рома -Бонтон, е баш хоћу да се лепо понашам -Христос Васкрсе, обичаји -Ђурђевдан, различити обичаји, традиција, веровање -Које ме особине красе, а које ћу да променим -Конструктивно решавање конфликата -Непосредна припрема за једнодневни излет -Школа какву бих волео да имам - Успех на крају школске године	споразумевања и сарадње; - Развијање комуникативне способности са вршњацима и одраслима; - Развијање креативног истраживања; - Упознавање ученика са дечијим правима; - Подстицање и оспособљавање за активну партиципацију у животу школе при чему је битно да све што ученици раде, раде из унутрашње, позитивне мотивације, а не због принуде и послушности засноване на страху.		

МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ	АКТИВНОСТИ		РЕСУРСИ	САРАДНИЦИ
	а) Ученик	б) Наставник		
- Српски језик - Ликовна култура - Музичка култура - Свет око нас - Физичко и здравствено васпитање -Грађанско васпитање	- Разговор - Слуша - Посматра - Самосталан и интерактивни рад - Упоређује - Процењује - Сарађује - Креира - Комуницира са другима - Презентује	- Планира - Ораганизује - Бира садржаје - Усмерава - Реализује - Преноси информације - Даје упутства - Мотивише - Омогућује примену наученог - Формира групе - Упознаје индивидуалне способности - Прати ефекте сопственог рада - Прати ефекте рада ученика - Води циљни разговор	- Ученици - Наставници - Родитељи - Природна и друштвена средина - Предмети из окружења - Искуство ученика - Дидактички материјал - Стручна литература - Окружење -Икт	- Ученици - Наставници - Родитељи - ПП служба - Друштвна средина

4.4.2. ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ

Друштвене и слободне активности ученика се организују током читаве године и за њих се опредељују ученици свих разреда у зависности од испољених жеља, интересовања, склоности и способности, без обзира на степен постигнутог успеха.
Опредељења се врше и на основу степена њихове развијености, од потребе друштва, средине, од циља и задатка нашег васпитања, као и од могућности наставника и школе. Опредељивање се организује на почетку школске године у договору са наставником и по принципу добровољности и самоопредељења.
За остваривање програма слободних активности одржаће се по један час недељно за сваку активност. У оквиру истих слободних активности окупљају се ученици различитих разреда и узраста.
Ученик може бити ангажован у једној односно две слободне активности уколико је једна од активности у физичком васпитању, о чему су дужни да се старају разредне старешине и о томе подносе писан извештај стручним органима школе

РЕЦИТАТОРСКА СЕКЦИЈА
БРОЈ ЧАСОВА: 36
ЦИЉ: Оспособљавање ученика за изражајно рецитовање песама различитог карактера и неговање културне баштине.

Садржај	Начин и поступциостваривања	Кључнекомпетенције
1.Упознавање са радом секције, циљевима и задацима 2. Рецитујемо омиљене песме 3. Песме о јесени – разговор, уочавање описа 4. Рецитујемо песме о јесени 5. Песме Драгана Лукића,читање 6. „ Фифи“,читање 7. „Фифи“,рецитовање 8. Успаванке,читање 9.Успаванке,рецитовање 10.Песме Душка Радовића,читање 11. Песме Душка Радовића,читање 12. Песме Душка Радовића,рецитовање 13. Песме Душка Радовића,изражајно рецитовање 14. Песме о зими,читање 15. Песме о зими,рецитовање 16. Песме о Новој години и Божићу 17. У сусрет Новој години и Божићу, рецитовање песама	коришћење претходног знања и искуства из разних области и повезивање са новим градивом коришћење разних метода, облика, средстава корелација свих предмета коришћење различитих извора знања повратнаинформациј а наставника иученика	Способност изражавања и тумачења концепата, мисли, осећања, чињеница и мишљења. Самопоуздано и критичко коришћење информационих и комуникационих технологија за рад, одмор и комуникацију Способност да се схвати значај креативних идеја, искустава и емоција у различитим медијима - музика, књижевност, плес, ликовна уметност и друго. Способност да се идеје претворе у акцију кроз креативност, иновативност

18. Ко је био Свети Сава, читање песама 19. Свети Сава у песми, рецитовање 20. Свети Сава у песми, рецитовање 21. Песме о мамама, бакама – читање и избор 22. Рецитовање песама о мамама и бакама - вежбање 23. Приредба поводом 8. марта 24. Песме о пролећу, читање 25. Песме о пролећу, рецитовање 26. Шаљиве песме,читање 27. Шаљиве песме,рецитовање 28. Ко ће боље – рецитовање 29. Песме Десанке Максимовић,читање 30. Песме Десанке Максимовић,рецитовање 31. Тоде Николетић,читање песама 32. Рецитовање научених песама 33. Дружили смо се са песмама Драгана Лукића, рецитовање 34. Дружили смо се са песмама Душка Радовића, рецитовање 35. Дружили смо се са песмама Десанке Максимовић,рецитовање 36. Час је ваш	дијалог између ученика и наставника коришћење разноврснихметода које подстичурадозналост коришћење разнихоблика учења подстицајне методе у радукао што су, похвале,награде извештавање и информисање о постигнућимаученика	и преузимање ризика, као и способност за планирање и управљање пројектима; Способност да се, коришћење претходних знања и вештина, примена знања и вештина у различитим ситуацијама, индивидуално и/или у групи.

ОБРАЗОВНАОБЛАСТ(КОРЕЛАЦИЈА)	АКТИВНОСТИ		РЕСУРСИ	САРАДНИЦИ
	а)Ученик	б)Наставник		
-Српскијезик -Ликовнакултура -Музичкакултура -Светоконас -Физичкоиздравствено васпитање	-читање -причање -слушање различитих ресама -презентовање -рецитовање -самостално бира садржаје -користира зличите Изворе информација	-планира -организује -усмерава -реализује -демонстрира -објашњава -мотивише -бираметодеитехнике -пратиефектесвога радаирадаученика	-ученици -наставници -природнаидруштвена срединауокружењу -дидактичкасредства -збиркепесама	-Ученици -Наставници -Родитељи

ДРАМСКА СЕКЦИЈА

БРОЈ ЧАСОВА: 36

ЦИЉ: Развој дечијег искуства и оспособљавање ученика да изражавају осећања користећи глас и тело – покрет; Развијање стваралачке способност, сособности за јавно наступање и способност за концентрацију; Развијање опажања, размишљања и слободног изражавања;

Садржај	Начин и поступци остваривања	Опште компетенције
Шта ћемо радити у 2. Разреду; 2. Вежбе правилног дисања, покрета и кординације – обнављање; 3. Вежбе чула-гест,покрет,мимика – обављање; 4. Вежбе говорних радњи са брзалицама; 5. Драмске игре,,Погоди која је бајка,,; 6. Састави причу на основу слике; 7. Измисли причу на основу задатих речи; 8. Испричај причу покретом; 9. Оживи лутку или плишану играчку; 10. Моје позориште; 11. Убацивање речи у причу 12. Интервју 13. Лутка од чарапе 14. Лутка од фишека 15. Припремамо програм за Нову годину 16. Припремамо програм за Нову годину 17. Припремамо програм за Светог Саву 18. Мале драмске ситуације 19. Мале драмске ситуације 20. Мале драмске ситуације 21. Мале драмске ситуације 22. Мале драмске ситуације 23. Мале драмске ситуације 24. Рецитовање 25. Рецитовање 26. Рецитовање ,,Нестрпљива мачка– сценско извођење 27. Мале драмске форме 28. Мале драмске форме 29. Мале драмске форме 30. Избор текста	Пролазећи кроз програм драмске секције чланови групе се оспособљавају за обављање сценских задатака(глума, вођење програма...) Индивидуалним радом, радом у малим групама, групним радом, ученици усвајају, увежбавају, правилан изговор брзалица, песама , краћих драмских текстова Кроз сценске игре, импровизације, драмске књижевне текстове, сценски покрет, вежбе правилног изговора ученици уче да изразе своја осећања речима , покретом и мимиком. Складне активности –игре у којима учитељ обезбеђује стимуланс ,а сваки ученик игра исту улогу, симултано али ипак независно од осталих ученика. Игре загревања које ученицима помажу да се фокусирају и изразе себе.	-комуникација на матерњем језику; - учење учења; - друштвене и грађанске; - културолошка освешћеност и изражавање

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

31. Увежбавање текста 32. Увежбавање текста 33. Увежбавање текста 34. Припрема за приредбу 35. Припрема за приредбу 36. Завршна приредба		

ОБРАЗОВНАОБЛАСТ(КОРЕЛАЦИЈА)	АКТИВНОСТИ		РЕСУРСИ	САРАДНИЦИ
	а)Ученик	б)Наставник		
-Српскијезик Ликовна култура Музичка култура Свет око нас Физичко и здравствено васпитање	-посматра - слуша - понавља - рецитује уз гестикулацију - пева - опонаша - комуницира са другима - чита - изражава осећање кроз покрет -глуми	- Планира - Организује - Усмерава - Реализује - Демонстрира - Мотивише - Објашњава - Бира методе и технике - Прати ефекте свог рада и рада ученика	-ученици - наставници - природна и друштвена средина у окружењу - дидактичка средства - збирке драмских текстова	-Ученици - наставници - родитељи

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

ХОРСКА СЕКЦИЈА

БРОЈ ЧАСОВА: 36
ЦИЉ: Подстицати и развијати таленте код ученика за лепо певање,за упознавање народне музичке традиције и културе свог и других народа.

Садржај	Начин и поступциостваривања	Кључне компетенције
1.Упознавање са програмом хорске секције 2.Од школе и књиге,М.Субота 3.Од школе и књиге,М.Субота 4.Док месец ција,Ж.Б.Лили 5.Док месец ција,Ж.Б.Лили 6.Певање научених песама 7.Јесења соната,Владимир Босанчић 8.Јесења соната,Владимир Босанчић 9.Дуње ранке,Народна песма 10.Дуње ранке,Народна песма 11.Певање научених песама 12. Новогодишња песма,хор Колибри 13. Новогодишња песма,хор Колибри 14.Божић,Божић,Народна песма 15.Божић,Божић,Народна песма 16.Певање научених песама 17.Светосавска химна, 18.Светосавска химна 19.Мали слонови,М.Бајагић 20.Мали слонови,М.Бајагић 21.Молимо за фину тишину,А.Кораћ 22.Молимо за фину тишину,А.Кораћ 23.Певање научених песама 24.Ласте,Б.Милићевић 25.Ласте,Б.Милићевић 26.Пролећна песма.С.Коруновић 27.Пролећна песма,С.Коруновић 28. Припрема за завршну приредбу, за пријем првака 29. Припрема за завршну приредбу, за пријем првака 30.Програм за пријем првака	Кроз групни рад; коришћење разноврсних музичких жанрова и извора звука; тематско повезивање са предметима Физичко и здравствено васпитање И Музичка култура, пројектне активности и садржаји; учешће у приредбама на нивоу одељења, разреда и школе (Нова година, Светосавска приредба, приредба поводом 8. марта...)	- комуникација на матерњем језику; - учење учења; - друштвене и грађанске; - културолошка освешћеност и изражавање.

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

31.Ајде Като,Народна песма 32.Ајде Като,Народна песма 33. Седи Ћира на врх сламе,Народна песма 34.Седи Ћира на врх сламе,Народна песма 35.Утврђивање научених песама 36. Играмо и певамо за вас		

ОБРАЗОВНАОБЛАСТ (КОРЕЛАЦИЈА)	АКТИВНОСТИ		РЕСУРСИ	САРАДНИЦИ
	а)Ученик	б)Наставник		
- Српскијезик - Ликовнакултура - Музичкакултура - Светоконас - Физичко и здравственоваспитање	- посматра - слуша - понавља - пева - опонаша - сарађује са другима	- планира - бира садржаје - организује - реализује - објашњава - показује - пружа помоћ ураду - координира радомгрупе - процењује резултате свога рада процењује и даје мишљење о постигнућима ученика	- народнабаштина - одабране музичке нумере и видео материјали - народнакола - просторијеушколи - игрлиште - сала	- Ученици - Наставници - Родитељи

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

ЛИКОВНА СЕКЦИЈА

БРОЈ ЧАСОВА: 36
ЦИЉ:Развој дечијег искуства и оспособљавање ученика да се изражавају користећи различите технике и материјале.

Садржај	Начин и поступциостваривања	Кључне компетенције
1. Упознавање са радом секције 2. Корпа с воћем, Флаша 3. Шаре лептира, Годови на пању 4. Точкови и трагови /аутомобила,бицикле../ 5. Деца целог света-Дечја недеља 6. Октобарски дан и 7. Шаре на тлу, Мрље на поду /доцртавање/ 8. Раскрсница , Саобраћајна средства Огрлица/ вајање/ 9. Торба познатог уметника 10. Замак пријатељства/предмети за рециклажу/ 11. Одраз у води /акварел/ 12. Омиљена басна /илустрација –колаж/ 13. Животиње у покрету /змија,зец,кокош…/ 14. Радња –махање,руковање,дириговање../ 15. Кретање у природи /Њихање крошњи,../ 16. Долази зима и Нова година 17. Дизајн за честитку /дводимензионално обликовање/ 18. Украсна слова,Илустрација лепе речи 19. Светли -тамни тонови /прављење колажа/ 20. Лик из књижевног дела 21. Лик Светог Саве 22. Зимски пејзаж 23. Лик из филма 24. Честитка за 8.март /преклапалица/ 25. Моја соба-илустрација 26. Моја соба-израда макете 27. Моја соба-израда макете 28. Моја соба-презентација макети 29. Ветрењача	Кроз индивидуални, групни рад и рад у пару; коришћење разноврсних ликовних подстицаја, примера из непосредног окружења; тематско повезивање са предметима Српски језик, Свет око нас, Математика, Музичка култура, пројектне активности и садржаји; приказивање радова у оквиру приредба на нивоу одељења, разреда и школе (Нова година, Светосавска приредба, приредба поводом 8. марта...)	- учење учења; - друштвене и грађанске; - културолошка освешћеност и изражавање.

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

30. Балерина 31. Игра лудих фризера/колажирање готових елемената у целину/ 32. Весели плесачи /стрип трака –Весели плесачи у низу/ 33. Замишљена журка животиња 34. Недеља моде –илустрације/са улице,из школског дворишта,са пијаце../ 35. Изложба радова 36.Завршни час-приредба		

ОБРАЗОВНАОБЛАСТ (КОРЕЛАЦИЈА)	АКТИВНОСТИ		РЕСУРСИ	САРАДНИЦИ
	а)Ученик	б)Наставник		
- Српскијезик - Ликовнакултура - Музичкакултура - Светоконас - Физичко и здравственоваспитање	- посматра - слуша - уочава - црта - слика - лепи - сарађује са другима	- планира - бира садржаје - организује - реализује - објашњава - показује - пружа помоћ ураду - координира радом - процењујерезултатесвога рада - процењује и даје мишљење о постигнућима ученика	- слике - фотографије - предмети из окружења - дигитални уџбеник - веб алати - апликације - природна и друштвена средина - просторије школе	- Ученици - Наставници - Родитељи

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

4.5. СПИСАК УЏБЕНИКА И ПОМОЋНЕ ЛИТЕРАТУРЕ У ДРУГОМ РАЗРЕДУ

Назив издавача	Наслов уџбеника писмо	Име/имена аутора	Број и датум решења министра
„ВУЛКАН ИЗДАВАШТВО”	***Читанка 2****, Уџбеник за други разред основне школе* ***Латинница,*** *Српски језик за други разред основне школе* ***Граматика 2,*** *Српски језик за други разред основне школе* ***Радна свеска,*** *Српски језик за други*	Маја Димитријевић Ивана Цмиљановић Косовац Радица Ристић, Јелена Јоксимовић, Тања Мартиновић Маја Димитријевић, Јелена Јоксимовић,	650-02-00379/2022-07 од 6.2.2023.
„ВУЛКАН ИЗДАВАШТВО”	***Математика 2 ,*** *уџбеник за други разред основне школе* (први и други део) ћирилица ***Математика 2 ,*** *радна свеска за други разред основне школе* (први и други део) ћирилица; (уџбенички комплет)	Нела Малиновић Јовановић, Јелена Малиновић	650-02-00165/2019-07 од 21.5.2019.
„ВУЛКАН ИЗДАВАШТВО”	***СВЕТ ОКО НАС 2,*** *за други разред основне школе (уџбеник и радна свеска); уџбенички комплет; ћирилица*	Јелена Љубинковић	650-02-00325/2023-07 од 29. 1.2024.
„ВУЛКАН ИЗДАВАШТВО”	***Дигитални свет 2,*** *уџбеник за други разред основне школе;* ћирилица	Гордана Рацков, Арпад Пастор	650-02-00161/2021-07 од 16.9.2021.
„ВУЛКАН ИЗДАВАШТВО”	***Музичка култура 2,*** *уџбеник за други разред основне школе;* ћирилица	Маја Обрадовић	650-02-00164/2019-07 од 21.5.2019.
„ВУЛКАН ИЗДАВАШТВО”	***ЛИКОВНА КУЛТУРА 2,*** *уџбеник за други разред основне школе; ћирилица*	Милена Стојановић Стошић, Душан Стошић	650-02-00242/2023-07 од 21.12.2023.
„ВУЛКАН ИЗДАВАШТВО”	***Ликовница 2,*** за други разред основне школе, додатно наставно средство	Славица Младеновић Ивановић и Снежана Илић	1058-3/2019 од 5.6.2019.
Фреска	Smiles 2, енглески језик за трећи разред основне школе; уџбенички комплет (уџбеник, радна свеска и компакт диск)	Jenny Dooley	650-02- 00515/2019-07 од 10.2.2020.

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

5. ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ТРЕЋИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

5.1. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

5.1.1. СРПСКИ ЈЕЗИК

Годишњи фонд часова: 180 (обрада -70 и остало – 110 часова)

Циљ: Циљ наставе српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика ради правилног усменог и писаног изражавања, негујући свест о значају улоге језика у очувању националног идентитета; да се оспособе за тумачење одабраних књижевних и других уметничких дела из српске и светске баштине, ради неговања традиције и културе српског народа и развијања интеркултуралности.

Међупредметне компетенције: комуникативна, за учење, за рад са подацима, за решавање проблема, естетичка , дигитална, за сарадњу, предузетничка, за одговорно учешће у демократском друштву, за одговоран однос према околини.

Кључни појмови: књижевност, језик, језичка култура,

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
1. **Књижевност** (обрада – 39, остало – 31)	**ШКОЛСКА ЛЕКТИРА** Лирска поезија 1. Душан Костић: Септембар 2. Григор Витез: Какве је боје поток / Десанка	- чита са разумевањем различите текстове; - опише свој доживљај прочитаних књижевних дела; - изнесе своје мишљење о тексту;	1. **Ликовна култура** : - Илустрација текстова домаће и школске лектире 2. **Музичка култура**: - Слушање и певање

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

	Максимовић: Вожња 3. Душан Васиљев: Зима 4. Мирослав Антић: Шта је највеће/ Ф. Г. Лорка: Луцкаста песма 5. Драган Лукић: Свакога дана / Шта је отац 6. Бранислав Црнчевић: Љутито мече / Љубивоје Ршумовић: Аждаја своме чеду тепа 7. Милован Данојлић: Љубавна песма 8. Љубивоје Ршумовић: Домовина се брани лепотом 9. Химна Светоме Сави 10. Бранко Стевановић: Занимање Марка Краљевића Епска поезија 11. Народне песме: Марко Краљевић и бег Костадин, Орање Марка Краљевића Проза 1. Ла Фонтен: Цврчак и мрав / Езоп: Корњача и зец 2. Народна приповетка: Свети Сава и сељак без среће 3. Народна бајка: Чардак ни на небу ни на земљи 4. Народна приповетка: Свијету се не може угодити	- разликује књижевне врсте: лирску и епску песму, причу, басну, бајку, роман и драмски текст; - одреди тему, редослед догађаја, време и место дешавања у прочитаном тексту; - именује главне и споредне ликове и разликује њихове позитивне и негативне особине; - уочи основне одлике лирске песме (стих, строфа и рима); - разуме пренесено значење пословице и басне и њихову поучност; - разуме идеје књижевног дела; - уочи основне одлике народне бајке; - разликује народну од ауторске бајке; - представи главне особине јунака; - уочи основне одлике народне епске песме; - уочи поређење у књижевном делу и разуме његову улогу; - разликује опис од приповедања у књижевном делу; - покаже примере дијалога у песми,	песама 3. **Природа и друштво** -Годишња доба -Жива и нежива природа -Показивање осећања. - Поштовање различитости. Друштвене групе. 4. **Математика**: - Бројеви 5. **Физичко и здравствено васпитање** - Развијање моторике руке -Природни облици кретања

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

	5. Бранко Ћопић: Изокренута прича 6. Оскар Вајлд: Себични џин 7. Светлана Велмар Јанковић: Златно јагње 8. Бранко В. Радичевић: Прича о дечаку и Месецу 9. Ијан Макјуен: Реч -две о Питеру 10. Јохана Шпири: Хајди (одломак) 11. Народна бајка: Баш-Челик (читање у наставцима) 12. Јасминка Петровић: Од читања се расте (читање у наставцима) Драмски текстови 1. Душан Радовић: А зашто он вежба 2. Александар Поповић: Лед се топи 3. Јованка Јоргачевић: Никад два добра 4. Лаза Лазић: Суђење Популарни и информативни текстови Избор из илустрованих енциклопедија и часописа за децу о значајним личностима српског језика, књижевности и културе (Милева Ајнштајн, Михаило Пупин), знаменита завичајна личност и др.	причи и драмском тексту; - уочи хумор у књижевном делу;	

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

	ДОМАЋА ЛЕКТИРА 1. Бранко Ћопић: Доживљаји Мачка Тоше 2. Избор из поезије Душана Радовића (Замислите, Да ли ми верујете, Страшан лав, Кад је био мрак, Тужне ђачке исповести, Здравица, Плави зец и друге песме) 3. Браћа Грим: Бајке (три бајке по избору) 4. Астрид Линдгрен: Пипи Дуга Чарапа Књижевни појмови: –лирска песма, – химна, – епска песма, – народна бајка, – роман, – поређење, – персонификација (на нивоу препознавања), – опис, – дијалог, – приповедање, – епски јунак, – драмска радња		

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

2. **Језик** (обрада – 30, остало – 10 часова)	Врсте речи: именице (градивне, збирне); придеви (присвојни, градивни**);** род и број придева; заменице (личне заменице); глаголи; лице и број глагола. Подела речи на крају реда (граница на самогласник). Управни говор (први и други модел). Неуправни говор. Велико слово: писање имена народа, вишечланих географских назива (планина, река, језера, мора и сл.), празника, наслова књига и часописа; Писање присвојних придева изведених од властитих имена (суфикси: *-ов*, *-ев*, *-ин; -ски, -чки, -шки*). Речца *не* уз именице и придеве**.** Наводници (у управном говору, насловима дела, називима школа). Сугласник *ј* (између самогласника *и-о* и *о-и).* Скраћенице (мерне јединице за масу, дужину, време и запремину течности).	- разликује врсте (и подврсте) речи у типичним случајевима; - одреди основне граматичке категорије именица, придева и глагола; - примењује основна правописна правила;	**1. Природа и друштво** **-** Околина **2. Математика** -Редни бројеви -Мерење и мере **3. Физичко и здравствено васпитање** -Развијање моторике руке
3.	Краћи и дужи текстови – књижевни и некњижевни, као и нелинеарни текстови. Причање о догађајима и доживљајима, стварним и измишљеним (усмено и писано). Описивање људи, животиња и природе (плански приступ) – усмено и писано.	- чита текст поштујући интонацију реченице/стиха; - изражајно рецитује песму и чита прозни текст;	1.**Природа и друштво** - Породица. - Школа. -Вршњаци. -Временске прилике.

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

Језичка култура (обрада – 30 остало –40) 40)	Различите комуникативне ситуације (комуникација са одраслима и са вршњацима; у школи, у продавници, телефонски разговор, поздрављања, честитања и сл.). Богаћење речника: речи истог или сличног значења; речи супротног значења; речи које значе нешто умањено и увећано (уз одговарајуће текстове из лектире). Правописне вежбе: вежбе допуњавања и избора правилног облика речи; диктат, аутодиктат. Језичке вежбе: проширивање и допуњавање реченица различитим врстама речи, промена реда речи у реченици, промена дужине реченице. Лексичко-семантичке вежбе: речи који припадају различитим тематским скуповима; речи супротног значања али исте врсте и истог рода и броја, промена граматичког лица у тексту; основно и пренесено значење речи и друго. Стилске вежбе: састављање прича на основу задатих речи; сажимање или проширивање познате приче (текста), мењање краја приче (текста); настављање приче на основу датог почетка; промена становишта (нпр. увести у текст нове ликове; сместити бајку у далеку будућност...). Говорне вежбе: рецитовање, изражајно читање, сценско прикази- вање драмског/драматизованог текста и сл.	- изводи драмске текстове; - јасно и разговетно изговори обавештајну, упитну и заповедну реченицу, поштујући одговарајућу интонацију и логички акценат, паузе, брзину и темпо; - споји више реченица у краћу и дужу целину; - препричава, прича и описује и на сажет и на опширан начин; - извештава о догађајима водећи рачуна о прецизности, тачности, објективности и сажетости; - варира језички израз; - попуни једноставан образац у који уноси основне личне податке; - разликује формални од неформалног говора (комуникације); - учествује у разговору поштујући уобичајена правила комуникације и пажљиво слуша саговорника.	- Исказивање осећања и потреба 2. **Ликовна култура** -Илустровање. - Односи у видном пољу. - Простор, облик и боја. - Фотографије **3.Музичка култура** -Боја тона-различите боје људских гласова. -Јачина тона. -Висина тона. **4.Физичко и здравствено васпитање** -Вежбе за развој координације. - Основни ставови и положаји.

Наставни предмет : СРПСКИ ЈЕЗИК – ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

Редни број наст. теме	Број часова		НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ	Временска динамика	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ПО НИВОИМА (по реализацији наставне теме ученик ће бити у стању да)
	За обраду	За ост. тип. час.			
1.	**47**	**33**	**КЊИЖЕВНОСТ**	септембар јун	**ОСНОВНИ НИВО** 1CJ.1.5.1. препознаје књижевне родове на основу формалних одлика поезије, прозе и драме; 1CJ.1.5.2. препознаје књижевне врсте (бајку и басну); 1CJ.1.5.3. одређује главни догађај и ликове (који су носиоци радње) у књижевноуметничком тексту; 1CJ.1.5.4. одређује време и место дешавања радње у књижевноуметничком тексту. **СРЕДЊИ НИВО** 1CJ.2.5.1. разликује лирску од епске песме; 1CJ.2.5.2. одређује фолклорне форме (кратке народне умотворине – пословице, загонетке, брзалице); 1CJ.2.5.3. препознаје риму, стих и строфу у лирској песми; 1CJ.2.5.4. одређује карактеристичне особине, осећања, изглед и поступке ликова; и односе међу ликовима у књижевноуметничком тексту; 1CJ.2.5.5. уочава везе међу догађајима (нпр. одређује редослед догађаја у књижевноуметничком тексту); 1CJ.2.5.6. разликује приповедање од описивања и дијалога; 1CJ.2.5.7. разуме фигуративну употребу језика у књижевноуметничком тексту.

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

					НАПРЕДНИ НИВО 1CJ.3.5.1. тумачи особине, понашање и поступке ликова позивајући се на текст; 1CJ.3.5.2. уочава узрочно-последичне везе међу догађајима у тексту; 1CJ.3.5.3. тумачи идеје у књижевноуметничком тексту, аргументује их позивајући се на текст

2.	**18**	**42**	**ЈЕЗИК**	септембар јун	**ГРАМАТИКА** **ОСНОВНИ НИВО** 1CJ.1.4.1. препознаје врсте речи (именице, заменице, придеве, бројеве и глаголе); 1CJ.1.4.2. препознаје граматичке категорије променљивих речи (род и број заједничких именица); 1CJ.1.4.3. препознаје врсте реченица по комуникативној функцији (обавештајне, упитне, узвичне, заповедне) и по потврдности/одричности (потврдне и одричне). **СРЕДЊИ НИВО** 1CJ.2.4.1. одређује врсте речи (именице, заменице, придеве, бројеве и глаголе); 1CJ.2.4.2. препознаје подврсте речи (властите и заједничке именице; описне, присвојне и градивне придеве; личне заменице; основне и редне бројеве); 1CJ.2.4.3. препознаје лице, род и број личних заменица у номинативу; 1CJ.2.4.4. препознаје граматичке категорије глагола (лице, број и род) и уме да пребаци глаголе из једног глаголског времена у друго; 1CJ.2.4.6. одређује врсте реченица по комуникативној функцији (обавештајне, упитне, узвичне, заповедне) и по потврдности/одричности (потврдне и одричне); 1CJ.2.4.7.

					саставља реченице различите по комуникативној функцији и облику. **НАПРЕДНИ НИВО** 1СЈ.3.4.1. именује врсте и подврсте речи (властите и заједничке именице; описне, присвојне и градивне придеве; личне заменице; основне и редне бројеве; глаголе); **ЛЕКСИКОЛОГИЈА** **ОСНОВНИ НИВО** 1СЈ.1.4.4. препознаје антонимију; 1СЈ.1.4.5. познаје значења речи и фразеологизама који се употребљавају у свакодневној комуникацији (у кући, школи и сл.). **СРЕДЊИ НИВО** 1СЈ.2.4.8. препознаје синонимију; 1СЈ.2.4.9. познаје значења речи и фразеологизама који се јављају у школским текстовима (у уџбеницима, књигама из лектире и сл.) и правилно их употребљава. **НАПРЕДНИ НИВО**

					1CJ.3.4.4. одређује значења непознатих речи и фразеологизама на основу ситуације и текста/контекста у којем су употребљени.

3.	**5**	**35**	**ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА**	септембар јун	**ГОВОРНА КУЛТУРА** **ОСНОВНИ НИВО** 1СЈ.0.1.1. познаје основна начела вођења разговора: уме да започне разговор, учествује у њему и оконча га; пажљиво слуша своје саговорнике; 1СЈ.0.1.2. користи форме учтивог обраћања; 1СЈ.0.1.3. казује текст природно, поштујући интонацију реченице/стиха, без тзв. „певушења” или „скандирања”; 1СЈ.0.1.4. уме да преприча изабрани наративни или краћи информативни текст на основу претходне израде плана текста и издвајања значајних делова или занимљивих детаља; 1СЈ.0.1.5. уме самостално (својим речима) да описује и да прича на задату тему: држи се теме, јасно структурира казивање (уводни, средишњи и завршни део казивања), добро распоређујући основну информацију и додатне информације; 1СЈ.0.1.6. уме на занимљив начин да почне и заврши своје причање; 1СЈ.0.1.7. уме у кратким цртама да образложи неку своју идеју; 1СЈ.0.1.8. уме да одбрани своју тврдњу или став.

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

					ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ **ОСНИВНИ НИВО** 1CJ.1.3.1. пише писаним словима ћирилице; 1CJ.1.3.2. уме да се потпише; 1CJ.1.3.3. почиње реченицу великим словом, завршава је одговарајућим интерпункцијским знаком; 1CJ.1.3.4. употребљава велико слово приликом писања личних имена, назива места (једночланих), назива школе; 1CJ.1.3.5. пише кратким потпуним реченицама једноставне структуре; 1CJ.1.3.6. издваја наслов, углавном се држи теме; 1CJ.1.3.7. препричава кратак једноставан текст (до 400 речи); 1CJ.1.3.8. користи скроман фонд речи (у односу на узраст); правилно их употребљава; 1CJ.1.3.9. пише кратку поруку (о томе куда иде, зашто касни, и сл.); 1CJ.1.3.10. пише честитку (за Нову годину, рођендан), позивницу (за рођенданску прославу, забаву), разгледницу (са летовања, зимовања, екскурзије). **СРЕДЊИ НИВО** 1CJ.2.3.1. зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу);

					1CJ.2.3.2. употребљава велико слово приликом писања имена држава и места и њихових становника; користи наводнике при навођењу туђих речи; правилно пише присвојне придеве (-ов/-ев/-ин,-ски/-чки/-шки); правилно пише гласове ћ, ч, ђ, џ; правилно пише сугласник ј у интервокалској позицији; правилно пише речцу *ли* и речцу *не*; употребљава запету при набрајању; 1CJ.2.3.3. пише јасним и потпуним реченицама; варира језички израз (ред речи у реченици, типове реченица, дужину реченице...); 1CJ.2.3.4. држи се теме; излагање организује око основне идеје текста коју поткрепљује одговарајућим детаљима; 1CJ.2.3.5. језички израз прилагођава комуникативној ситуацији (формалној/неформалној); 1CJ.2.3.6. саставља кратак наративни текст; 1CJ.2.3.7. саставља кратак дескриптивни текст; 1CJ.2.3.8. користи фонд речи примерен узрасту; употребљава синониме (нпр. да избегне понављање); 1CJ.2.3.9. исправља свој текст (критички чита написано, поправља текст и исправља грешке); 1CJ.2.3.10. уме да попуни једноставан образац са основним подацима о себи (име, презиме, име родитеља, година рођења, адреса, телефон; школа, разред, одељење); 1CJ.2.3.11. пише писмо (приватно) и уме да га адресира.

					НАПРЕДНИ НИВО 1CJ.3.3.1. пише јасним, потпуним, добро обликованим реченицама; користи разноврсне синтаксичке конструкције, укључујући и сложене; 1CJ.3.3.2. јасно структурира текст (уводни, средишњи и завршни део текста); добро распоређује основну информацију и додатне информације унутар текста и пасуса; 1CJ.3.3.3. прилагођава језичко-стилски израз типу текста; 1CJ.3.3.4. саставља кратак експозиторни текст; 1CJ.3.3.5. користи богат фонд речи (у односу на узраст); 1CJ.3.3.6. издваја пасусе. **ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊА ПРОЧИТАНОГ** **ОСНОВНИ НИВО** 1CJ.1.2.1. влада основном техником читања ћириличког и латиничког текста; 1CJ.1.2.2. одговара на једноставна питања у вези са текстом, проналазећи информације експлицитно исказане у једној реченици, пасусу, или у једноставној табели (ко, шта, где, када, колико и сл.); 1CJ.1.2.3. препознаје да ли је тражена информација, која може да буде исказана на различите начине (синонимија, парафраза), садржана у тексту;

					1CJ.1.2.4. познаје и користи основне делове текста и књиге (наслов, пасус, име аутора; садржај, речник); 1CJ.1.2.5. одређује основну тему текста; 1CJ.1.2.6. разуме дословно значење текста; 18 1CJ.1.2.7. разликује књижевноуметнички од информативног текста; 1CJ.1.2.8. процењује садржај текста на основу задатог критеријума: да ли мусе допада, да ли му је занимљив; да ли постоји сличност између ликова и ситуација из текста и особа и ситуација које су му познате; издваја речи које су му непознате. **СРЕДЊИ НИВО** 1CJ.2.2.1. чита текст природно, поштујући интонацију реченице/стиха; уме да одреди на ком месту у тексту је пауза, место логичког акцента; који део текста треба прочитати брже, а који спорије; 1CJ.2.2.2. изводи једноставне закључке у вези са текстом, анализирајући и обједињујући информације исказане у различитим деловима текста (у различитим реченицама, пасусима, пољима табеле); 1CJ.2.2.3. раздваја битне од небитних информација; одређује след догађаја у тексту; 1CJ.2.2.4. успоставља везу између информација исказаних у линеарном и нелинеарном тексту (нпр. проналази део/детаљ који је приказан на илустрацији, у табели, или на дијаграму); 1CJ.2.2.5. одређује основни смисао текста и његову намену;

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

					1CJ.2.2.6. препознаје фигуративно значење у тексту; 1CJ.2.2.7. изводи једноставне закључке на основу текста (предвиђа даљи ток радње, објашњава расплет, уочава међусобну повезаност догађаја, на основу поступака јунака/актера закључује о њиховим особинама, осећањима, намерама и сл.); 1CJ.2.2.8. износи свој став о садржају текста и образлаже зашто му се допада/ не допада, због чега му је занимљив/незанимљив; да ли се слаже/не слаже са поступцима ликова; 1CJ.2.2.9. издваја делове текста који су му нејасни; 1CJ.2.2.10. вреднује примереност илустрација које прате текст; наводи разлоге за избор одређене илустрације. **НАПРЕДНИ НИВО** 1CJ.3.2.1. изводи сложеније закључке на основу текста, обједињујући информације из различитих делова дужег текста; 1CJ.3.2.2. повезује и обједињује информације исказане различитим симболичким системима (нпр. текст, табела, графички приказ); 1CJ.3.2.3. разликује различита гледишта заступљена у информативном тексту (нпр. мишљење аутора текста и мишљења учесника у догађају);

					1CJ.3.2.4. изводи сложеније закључке на основу текста и издваја делове текста који их поткрепљују; резимира наративни текст; 1CJ.3.2.5. представља текст у одговарајућој нелинеарној форми (уноси податке из текста у дату табелу или дијаграм); 1CJ.3.2.6. процењује сврху информативног текста у односу на предвиђену намену (нпр. који од два текста боље описује дату слику, да ли је упутство за (познату) игру потпуно и сл.); 1CJ.3.2.7. објашњава и вреднује догађаје и поступке ликова у тексту (нпр. објашњава зашто је лик поступио на одређен начин, или вреднује крај приче у односу на своја предвиђања током читања текста, или износи свој став о догађајима из текста).

Начин прилагођавања

На часовима треба комбиновати различите методе и облике рада, што доприноси већој рационализацији наставног процеса, подстиче интелектуалну активност ученика и наставу чини интересантнијом и ефикаснијом. Избор метода и облика рада зависи од наставних садржаја које треба реализовати на часу и предвиђених исхода, али и од специфичности одређеног одељења и индивидуалних карактеристика ученика.

Напредовање сваког ученика се редовно прати и бележи у педагошкој евиденцији наставника и електронском дневнику. За ученике који напредују изузетно успешно и за ученике који имају потешкоћа у савладавању градива, спроводе се различита прилагођавања и додатне врсте подршке.

За ученике који имају слабија постигнућа и одређене тешкоће у учењу, у сарадњи са психологом и педагогом школе, за њих се може припремити и индивидуални образовни план (ИОП 1 и ИОП 2), који може подразумевати да се прилагоди начин на који наставник ради са учеником (нпр. материјали које добија за рад на часу, да ли ће више бити оцењиван усмено или писмено, седи близу наставника и сл.), а може се односити и на ослобађање ученика од неких делова градива и исхода и стандарда које ученик треба да достигне или њихове измене.

Мали тимови формирани на нивоу школе, прате рад и напредовање ученика, оствареност исхода планираних индивидуалним образовним плановима и дају предлог мера за наредни период на основу чега се, након евалуације, праве нови индивидуално образовни планови.

5.1.2. ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Разред: ТРЕЋИ

Годишњи фонд часова: 72 часа

ЦИЉ: учења страног језика у основном образовању и васпитању је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну усмену и писану комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

Кључни појмови: комуникација,рано учење, језичка активност, језичке компетенције и интеркултуралност

ОБЛАСТ/ТЕМА **(Комуникативне функције)**	**САДРЖАЈИ** **Ученици у усменој комуникацији уче и увежбавају:**	**ИСХОДИ** **По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:**	**МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ**
1. Starter Unit Поздрављање; представљање себе и других; давање основних информација о себи; давање и тражење основних информација о другима; изражавање броја и количине.	- препознавање и именовање слова алфабета; - речи којима се именују боје: *black, blue, green, orange, pink, red, white, yellow* - основне бројеве 0-100 - изразе и речи које се користе код представљања и упознавања: *Hello. I'm Liam. What's your name?* *How do you spell it?* *How are you today?* *I'm fine, thank you, and you?* - изразе и речи који се односе на бројеве и количине: *Here you are.* *How much is that?*	Препознају и именују бића, предмете и места,који се односе на тему; поздраве и отпоздраве, примењујућиједноставнајезичкасредства;представесебе и другог;разумејуједноставнапитањаличнеприроде иодговарајунањих; разумеју и саопште једноставне исказе који се односе на бројеве и количине.	Српски језик, математика, ликовна култура, музичка култура, познавање природе и друштва

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

2. Module 1 Schoolagain, Comeandplay Поздрављање; описивање бића, предмета, места и појава; давање и тражење основних информација о другима; изражавање припадања / неприпадања и поседовања / непоседовања.	- речи којима се именују чланови породице: *brother, dad, grandma, grandpa, mum, sister* - речи које се односе на рођендан: *birthday card, cake, candle, decorations, party* *hat, present* - речи којима се именују просторије у кући: *bathroom, bedroom, garden, kitchen, living room* - речи којима се именују делови намештаја: *armchair, bath, bed, bookcase, box, chair, clock, sofa* - језичке структуре – *Happy Birthday! Thankyou! How old are you today?* *Are you eleven? Yes, we are./No, we aren't.* *My family is very big! Mydad's name is Mark.* *I'm Daisy and this is myhouse.* *There's a sofa in the bathroom.* *This doll is perfect for alittle princess!* - кратку причу и песму која се односи на тему.	Препознају и именују бића, предмете и места који се односе на тему; препознају и именују бића, предмете и места из непосредног окружења; разумеју једноставне описе бића, предмета и места; опишу бића, предмете и места користећи једноставна језичка средства;разумејуједноставноисказанечеститке и одговоренањих;упутејединственечеститке;разумеју и, примењујућијединственајезичкасредства, наведунајуобичајенијеактивностикојесеодносенапрославерођендана и празника: разумеју једноставна обавештења о положају у простору и реагују на њих;траже и пруже једноставна обавештења о положају у простору.	Српски језик, математика, ликовна култура, музичка култура, познавање природе и друштва
3. Module 2Fun time, A nice bed описивање бића, предмета, места и појава;честитање празника, рођендана и других значајних	- речи којима се именују чланови породице: *brother, dad, grandma, grandpa, mum, sister* - речи које се односе на рођендан: *birthday card, cake, candle, decorations, party* *hat, present* - речи којима се именују просторије у кући: *bathroom, bedroom, garden, kitchen, living room*	Препознају и именују бића, предмете и места који се односе на тему; препознају и именују бића, предмете и места из непосредног окружења; разумеју једноставне описе бића, предмета и места; опишу бића, предмете и места користећи једноставна језичка средства;разумејуједноставноисказанечеститке и	Српски језик, математика, ликовна култура, музичка култура познавање природе и друштва,

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

догађаја; исказивање положаја у простору.	- речи којима се именују делови намештаја: *armchair, bath, bed, bookcase, box, chair, clock, sofa* - језичке структуре – *Happy Birthday! Thankyou! How old are you today?* *Are you eleven? Yes, we are./No, we aren't.* *My family is very big! Mydad's name is Mark.* *I'm Daisy and this is myhouse.* *There's a sofa in the bathroom.* *This doll is perfect for alittle princess!* - кратку причу и песму која се односи на тему.	одговоренањих;упутејединственечеститке;разумеју и, примењујућијединственајезичкасредства, наведунајуобичајенијеактивностикојесеодносенапрославерођендана и празника: разумеју једноставна обавештења о положају у простору и реагују на њих;траже и пруже једноставна обавештења о положају у простору.	
4. Module 3 I can…, It's a monster! Изражавање припадања/ неприпадања и поседовања/ непоседовања; описивање догађаја и способности у садашњости	- речи којима се именују различите врсте активности:*climb, cook, dance, draw, fly, hear, jump, play football, play the guitar, read, ride a horse, run, see, sing, swim* - речи којима се именују делови тела: *ears, eyes, hair, hands, head, legs, mouth, nose* - речи којима се именују животиње на фарми: *chicken, cow, duck, frog, goat, rabbit* - језичке структуре – *What can you do? I can swim really well, but I can't cook.* *Can you hear the children?* *Time for bed!* *What's that?It's got two big eyes!* *Grandma has got fivechickens. They are very funny!*	Препознају и именују бића, предмете и места који се односе на тему; разумеју једноставне исказе којима се изражава припадање / неприпадање, поседовање / непоседовање и реагују на њих; траже и дају једноставне исказе којима се изражава припадање / неприпадање, поседовање / непоседовање;разумеју једноставне текстове у којима се описују радње и способности у садашњости; размене информације које се односе на дату комуникативну ситуацију;опишу радње и способности користећи једноставна језичка средства.	Српски језик, математика, ликовна култура, музичка култура, познавање природе и друштва

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

	I'm a farmer. I've got alot of animals on my farm! *How many legs?* - кратку причу и песму која се односи на тему. -		
5. Module 4 It's snowing!, Flying kites исказивањевремена, исказивање молбе, захвалности и извињења; описивање догађаја и способности у садашњости; позив и реаговање на позив за учешће у заједничкој активности.	- речи којима се именују различите врсте активности:*make a snowman, walk* - речи и изразе који се односе на метеоролошко време: *It's cold., It's hot., It's raining., It's snowing., It's sunny., It's windy.* - речи којима се именује одећа: *boots, coat, dress, jacket, shoes, shorts, skirt, trousers, T-shirt* - речи којима се именујугодишња доба: autumn, spring, summer, winter - речи којима се именују активности у слободно време: *drink milk, eat an ice cream, fish,* *fly a kite, go to school, listen to music, pick flowers, ride a bike, sleep, tidy my room, watch TV* - језичке структуре – *It's snowing! It's cold.* *It's hot and sunny! I'm wearing my red shorts and a blue T-shirt.* *It's a windy day in LondonTown.* *I'm not flying a kite.* *Are you watching TV?Yes, we are.* *Spring is here! It's lots offun!* *Can you help me?* - кратку причу и песму која се односи на тему.	Препознају и именују бића, предмете и места који се односе на тему; разумеју и саопште једноставне исказе који се односе на хронолошко и метеоролошко време;разумеју кратке и једноставне молбе и реагују на њих;упуте кратке и једноставне молбе; искажу и прихвате захвалност и извињење на једноставан начин;разумеју једноставне текстове у којима се описују радње и способности у садашњости; размене информације које се односе на дату комуникативну ситуацију;опишу радње и способности користећи једноставна језичка средства;разумеју позив на заједничку активност и на прикладан начин реагују на њега;упуте позив на заједничку активност.	Српски језик, математика, ликовна култура, музичка култура

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

6. Module 5 Time to eat!, Everyday исказивање потреба, осета и осећања; исказивање времена;изражавање допадања / недопадања.	- речи којима се именује храна: *biscuit, burger, carrot, chicken, chips, chocolate, egg, hot dog, orange juice, onion, pasta, pizza, popcorn, potato, rice, sausage* - речи и изразе који се односе на хронолошко време: *eight o'clock, half past eight, quarter past eight, quarter to eight* - речи којима се именују оброци: *breakfast, dinner, lunch* - речи којима се именују свакодневне активности: *brush my teeth, do my homework, get up, have a shower* - речи којима се именују дани у недељи: *Monday, Tuesday, Wednesday, Thursday, Friday, Saturday, Sunday* - језичке структуре – *Can I have some chips,please?* *I like chips, but I don't like burgers.* *There are some onions,but there aren't any eggs.* *My favourite food is applepie!* *Every day I get up at eighto'clock.* *My favourite day is Sunday.* *I get up at ten o'clock in the morning and I have a big breakfast.* *Cover your mouth andnose when you sneeze.* - кратку причу и песму која се односи на тему.	. Препознају и именују бића, предмете и места који се односе на тему;разумеју свакодневне исказе у вези са непосредним потребама, осетима и осећањима и реагују на њих;изразе основне потребе, осете и осећања једноставним језичким средствима: разумеју и саопште једноставне исказе који се односе на хронолошко и метеоролошко време;разумеју једноставне исказе за изражавање допадања / недопадања и реагују на њих;траже мишљење и изражавају допадање / недопадање једноставним језичким средствима.	
7. Holidays честитање празника,	- речи и изразе које се односе на празник *Halloween*: *costume, sweets, pumpkin, lantern*	Препознају и именују бића, предмете и места који се односе на тему;разумеју једноставно исказане честитке и одговоре на њих; упуте једноставне честитке	Српски језик, математика, ликовна култура, музичка култура, познавање природе и друштва

рођенда на и других значајн их догађај а	- речи и изразе које се односе на Нову годину: *hold hands, make a line, fireworks, heaven,* *alive* - речи и изразе који се односе на Ускрс: *bunny, chocolate egg, hot cross bun, spring, chick, lamb, basket, bonnet* - речи и изразе који се односе на Дан мајки: *roses, traditional, tune, cards, poem, hug* - речи и изразе који се односе на Дан очева: *day out, tree house, cool, ride, lie, tie* - језичке структуре – *Happy Halloween! Trick or treat!* *Happy New Year!* *Happy Easter!* *Atschool, children write poems to show theirlove for their mothers!* *Thank you Dad for all youdo! Thanks for my day out at the zoo!* - песме које се односе на тему.		
8. MyGreenPassport разумевање и давање једноставних упутстава и налога; описивање бића, предмета, места и појава.	- речи и изразе који се односе на играчке и очување животне средине: rocket, teddy bear, doll's house, puzzle, train, computer, music box; plastic, electricity, batteries - језичке структуре *Green toys are clean toys!* *No plastic, no electricity, no batteries.* *I recycle bottles and cans.* *I plant flowers and trees.* *Chickens have got feathers and beaks.* *A tree can be a great place to play!* *Ride a bike to school.* *Leave lights on.*	Препознају и именују бића и предмете који се односе на тему; разумеју једноставна упутства и налоге и реагују на њих;саопште једноставна упутства и налоге;препознају и именују бића, предмете и места из непосредног окружења; разумеју једноставне описе бића, предмета и места; опишу бића, предмете и места користећи једноставна језичка средства.	Српски језик, математика, ликовна култура, музичка култура, познавање природе и друштва

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
Током часа препоручује се динамично смењивање техника / активности које не би требало да трају дуже од 15 минута. Слушање и реаговање на упутства наставника на страном језику или са аудио-записа (слушај, пиши, повежи, одреди, пронађи, али и активности у вези са радом у учионици: нацртај, исеци, обој, отвори / затвори свеску, итд.) Рад у паровима, малим и великим групама (мини-дијалози, игра по улогама, симулације итд.)	Слушање, памћење, посматрање, препознавање, упоређивање, уочавање, разликовање, именовање, разговор, постављање питања, причање, замишљање, описивање, цртање, бојење, читање, писање, анализирање, откривање, закључивање, образлагање, груписање, примењивање, сарађивање, процењивање, играње, читање, писање	Припремање, организовање, посматрање, праћење, објашњавање, помагање, показивање, вођење, подстицање, предвиђање, проверавање, вредновање, саопштавање, иницирање, слушање, праћење, процењивање, идентификовање, поређење, одлучивање, разговор, читање, цртање, писање	- Ученици - Наставници - Родитељи - Двориште - Учионица - Дидактичка средства и материјали - Уџбеници - Искуство ученика - Фотографије - Слике - Краћи текстови - Касете - Апликације	Формативно и сумативно оцењивање. Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радном делу уџбеника, тестови слушања, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти, разговор, посматрање, десетоминутне провере знања, диктати, тематске провере знања...

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

Мануелне активности (израда паноа, презентација, зидних новина, постера и сл.) Вежбе слушања (према упутствима наставника или са аудио-записа повезати појмове, додати делове слике, допунити информације, селектовати тачне и нетачне исказе, утврдити хронологију и сл.) Игре примерене узрасту и дидактичком захтеву (за загревање, развијање пажње и концентрације, јачање мотивације, увођење нове језичке грађе или пак утврђивање). Класирање и упоређивање (по количини, облику, боји, годишњим добима, волим / не волим, компарације...). Решавање „проблем-ситуација” у разреду, тј. договори и мини-пројекти.				

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

„Превођење” исказа у гест и геста у исказ. Заједничко прављење илустрованих материјала (планирање различитих активности, рекламни плакат, програм приредбе или неке друге манифестације).				

Број и назив теме	Стандарди постигнућа	Процена и провера постигнућа	Корелација
1. Let's start!	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.15. 1.1.22. 1.2.1. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.12. 2.1.25.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, задаци у радном делу уџбеника,симулације у паровима и групама.	Грађанско васпитање, српски језик, свет око нас, физичко и здравствено васпитање.
2. Module 1 My Family	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.22. 1.2.1. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.12. 2.1.25.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радном делу уџбеника, тестови слушања, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти.	Српски језик, грађанско васпитање, свет око нас, музичка култура, ликовна култура, пројектна настава.
3. Module 2My House	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.21. 1.1.22. 1.2.1. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.12. 2.1.25.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радном делу уџбеника, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти..	Српски језик, грађанско васпитање, свет око нас, музичка култура, ликовна култура, пројектна настава.
4. Module 3 My Birthday	1.1.1. 1.1.2. 1.2.1. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.22. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.12. 2.1.25. 2.3.1.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радном делу уџбеника, тестови слушања, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти..	Српски језик, математика, ликовна култура, музичка култура, свет око нас, математика, пројектна настава.

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

5. Happy New Year!	11.1.1. 1.1.2. 1.2.1. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.22. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.12. 2.1.25. 2.3.1.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радном делу уџбеника, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти..	Грађанско васпитање, верска настава, музичка и ликовна култура, српски језик, свет око нас, пројектна настава.
6. My Green Passport (A)	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.22. 1.2.1. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.12. 2.1.25.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радном делу уџбеника, тестови слушања, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти.	Свет око нас, српски језик, ликовна култура, пројектна настава.
7. Module 4 My Animals	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.22. 1.2.1. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.12. 2.1.25.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радном делу уџбеника, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти.	Свет око нас, српски језик, музичка култура, ликовна култура, грађанско васпитање, пројектна настава.
8. Module 5 My Toys	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.21. 1.1.22. 1.2.1. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.12. 2.1.25.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радном делу уџбеника, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти.	Свет око нас, српски језик, музичка култура, ликовна култура, грађанско васпитање, пројектна настава.
9. Easter	11.1.1. 1.1.2. 1.2.1. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.22. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.12. 2.1.25. 2.3.1.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радном делу уџбеника, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти.	Верска настава, музичка култура, ликовна култура, српски језик, свет око нас, пројектна настава.

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

10. Module 6My Holidays	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.22. 1.2.1. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.12. 2.1.25.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радном делу уџбеника, тестови слушања, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти.	Свет око нас, српски језик, музичка култура, ликовна култура, пројектна настава.
11. My Green Passport (B)	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.22. 1.2.1. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.12. 2.1.25.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радном делу уџбеника, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти.	Свет око нас, српски језик, ликовна култура, пројектна настава.

5.1.3. МАТЕМАТИКА

Годишњи фонд часова: 180 часова (обрада-70, остало-110)

Циљ:. наставе и учења математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.

Међупредметне компетенције: комуникативна, за учење, за рад са подацима, за решавање проблема, естетичка , дигитална, за сарадњу, предузетничка, за одговорно учешће у демократском друштву, за одговоран однос према околини.

Кључни појмови: : бројеви прве хиљаде, разломак, децимални запис броја, круг, троугао, правоугаоник, квадрат, угао, паралелне праве, нормалне праве, појам површине, једначине и неједначине, мерење дужине, масе, времена и запремине течности.

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
1. **Бројеви** (обрада -53, остало -83)	Бројеви прве хиљаде. Сабирање и одузимање (усмени и писмени поступак). Множење једноцифреним бројевима и бројем 10 и дељење бројевима прве десетице са и без остатка (усмени и писмени поступак). Зависност резултата од промене компонената. Једначине облика: $a + x =$	- прочита, запише и упореди бројеве прве хиљаде и прикаже их на бројевној правој; - прочита број записан римским цифрама и напише дати број римским цифрама (до 1.000); - изврши четири основне рачунске операције, писмено и усме- но (до 1.000); - подели број бројем прве десетице, са и без остатка, и провери резултат; - процени вредност израза са једном рачунском	**1.Ликовна култура** -Цртање -Бојење. **2. Природа и друштво** -Смерови кретања -Сналажење у времену

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

	b, $a - x = b$, $x - a =$ b, $a \times x = b$. Неједначине облика: $a \pm x < b$, $a \pm x > b$, $x - a <$ b, $x - a > b$. Римске цифре D, M. Разломаци облика m/n (m≤n≤10) Упоређивање разломака са једнаким имениоцима. Децимални запис броја са једном децималом.	операцијом; - израчуна вредност бројевног израза са највише три рачунске операције; - одреди десетице и стотине најближе датом броју; - реши једначину са једном рачунском операцијом; - одреди и запише скуп решења неједначине са сабирањем и одузимањем; - реши проблемски задатак користећи бројевни израз или једначину; – уочи делове целине и запише разломке облика $\frac{m}{n}\ (m \le n \le 10)$; – упореди разломке облика $\frac{m}{n}$ са - упореди разломке облика са једнаким имениоцима	**3. Српски језик** -Описивање и писање - Састављање и писање краћег текста-текстуалног задатка. - Читање 4.**Физичко и здравствено васпитање** -Природни облици кретања
2. **Геометрија** (обрада-12, остало-20)	Узајамни положаји правих (паралелне праве и праве које се секу). Угао, врсте углова. Троугао, врсте троуглова. Кружница и	- резултат мерења дужине запише децималним бројем са једном децималом; - уочи и речима опише правило за настајање бројевног низа; - чита и користи податке представљене табеларно или графички (стубичасти дијаграм и сликовни	**1. Ликовна култура** -Цртање геометријских фигура и линија -Бојење **2. Природа и друштво**

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

	круг. Правоугаоник и квадрат. Обим троугла, квадрата и правоугаоника. Цртање паралелних и нормалних правих помоћу лењира. Конструкције троугла и кружнице. Пресликавање геометријских фигура на квадратној мрежи.	дијаграм); - црта паралелне и нормалне праве, правоугаоник и квадрат; - конструише троугао и круг; - именује елементе угла, правоугаоника, квадрата, троугла и круга; - разликује врсте углова и троуглова; - одреди обим правоугаоника, квадрата и троугла, применом обрасца; - опише особине правоугаоника и квадрата; - преслика геометријску фигуру у квадратној или тачкастој мрежи на основу задатог упутства; - користи геометријски прибор и софтверске алате	-Кретање **3.Српски језик** -Читање -Писање латинице **4. Физичко и здравствено васпитање** -Природни облици кретања

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

		за цртање;	
3. **Мерење и мере** (обрада-5, остало-7)	-Мерење масе (kg, g, t). -Мерење времена (деценија, век, секунд). -Мерење дужине (mm, km). -Мерење запремине течности (l, dl, cl, ml, hl). -Мерење површине геометријских фигура задатом мером.	– чита, упореди и претвара јединице за мерење дужине, масе, запремине течности и времена; – упореди величине (дужина, маса, запремина течности и време); – измери површину геометријске фигуре задатом мером (правоугаоником, квадратом и троуглом); -примењује концепт мерења у једноставним реалним ситуацијама.	**1.Ликовна култура** -Цртање и бојење **2. Музичка култура** -Бројалице, песме **3. Природа и друштво** - Сналажење у времену **4. Српски језик** -Састављање и писање краћег текста-текстуалног задатка. -Читање **5. Физичко и здравствено васпитање** -Поскоци, скокови и вежбе обликовања -бројање

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
- Кооперативна - Интерактивна - Перцептивне - Амбијентално учење - Игра - Цртање - Певање - Учење кроз игру - Демонстрација (показивање) - Разговор - Учење по моделу	Слушање, разговор, постављање питања, памћење, посматрање, уочавање, разликовање, именовање, цртање, бојење, описивање, играње	Припремање, организовање, посматрање, праћење, објашњавање, помагање, показивање, вођење, подстицање, предвиђање, проверавање, вредновање, саопштавање, иницирање, слушање, праћење, процењивање, идентификовање, поређење, одлучивање, разговор, читање, цртање	- Ученици - Наставници - Родитељи - Двориште - Учионица - Дидактичка средства и материјали - Уџбеници - Искуство ученика - Фотографије - Слике - Краћи текстови - Касете - Апликације	Формативно и сумативно оцењивање Идентификација ситуација у којима ће ученици стећи и показати понашање у складу са прописаним исходима. Инструменти за проверавање остварености прописаних исхода (разговор, посматрање, десетоминутне провере знања, диктати, тематске провере знања, годишња провера знања, мерења брзине читања и писања). Примена инструмената прикупљања података и њихово поређење са прописаним исходима.

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

Наставни предмет : МАТЕМАТИКА– ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ

Ред. Бр. Наст. ТЕМЕ	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Врем. динам.	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ПО НИВОИМА (Искази описују шта ученик/ученица зна и уме из наведене теме/ области)
	За обраду	За Ост. Тип. часа			
1.	53	83	Блок бројева до 1000	септембар октобар новембар децембар јануар фебруар	**Основни ниво** **Природни бројеви и операције са њима** 1МА.1.1.1. зна да прочита и запише дати број, уме да упореди бројеве по величини и прикаже број на датој полуправој 1МА.1.1.2. рачуна вредност бројевног израза са највише две операције сабирања и одузимања у оквиру прве хиљаде 1МА.1.1.3. множи и дели без остатка (троцифрене бројеве једноцифреним) у оквиру прве хиљаде 1МА.1.1.4. уме да на основу текста правилно постави израз са једном рачунском операцијом 1.МА.1.1.5. уме да решава једноставне једначине у оквиру прве хиљаде **Разломци** 1МА.1.3.1. уме да прочита и формално запише

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

				мај **јун**	разломак $\frac{1}{n}$ (n< 10) и препозна његов графички приказ 1МА.1.3.2. уме да израчуна половину, четвртину и десетину неке целине
				септембар **октобар** **новембар** **децембар** **јануар** **фебруар**	**Средњи ниво** **Природни бројеви и операције са њима** 1МА.2.1.1. уме да примени својства природних бројева (паран, непаран, највећи, најмањи, предходни, следећи број) и разуме декадни бројевни систем 1МА.2.1.2. уме да одреди десетицу, стотину и хиљаду најближу датом броју 1МА2.1..3.сабира и одузима, рачуна вредност израза 1МА2.1.4.рачуна вредност израза с највише две операције 1МА2.1.5.уме да решава једначине
				мај **јун**	**Разломци** 1МА.2.3.1. уме да препозна разломак $\frac{a}{b}$ (b≤10, a< b) када је графички приказан на фигури подељеној на b делова 1МА.2.3..2. уме да израчуна n-ти део неке целине и обрнуто, упоређује разломке облика $\frac{1}{n}$ (n<10)

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

				септембар **октобар** **новембар** **децембар** **јануар** **фебруар** **мај** **јун**	**Напредни ниво** **Природни бројеви и операције са њима** 1МА.3.1.1. уме да примени својства природних бројева у решавању проблемских задатака 1МА.3.1.2. зна својства операција сабирања и одузимања и уме да их примени 1МА.3.1.3. уме да израчуна бројевну вредност израза са више операција, поштујући приоритет 1МА.3.1.4. уме да решава сложеније проблемске задатке дате у текстуалној форми 1МА.3.1.5. уме да одреди решења неједначине са једном операцијом **Разломци** 1МА.3.3.1. уме да прочита, формално запише и графички прикаже разломак $\frac{a}{b}$ (b≤10, a< b) 1МА.3.3.2. зна да израчуна део $\frac{a}{b}$ (b≤10, a< b) неке целине и користи то у задацима
2.	**12**	**20**	**Геометрија**		**Основни ниво** **Мерење и мере** 1МА.1.4.1. уме да изрази одређену суму новца преко разкичитих апоена и рачуна са новцем у једноставним

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

				фебруар **март**	ситуацијама 1МА.1.4.2. зна коју јединицу мере да употреби за мерење задате запремине течности (l, dl,ml) 1МА. 1.4.3. зна коју јединицу мере да употрби за мерење задате масе (g, kg,t) 1МА. 1.4.4. уме да чита једноставније графиконе, табеле и дијаграме **Средњи ниво** **Мерење и мере** 1МА.2.4.1. уме да изрази одређену суму новца преко разкичитих апоена и рачуна са новцем у сложенијим ситуацијама 1МА.2.4.2.зна јединице за време (секунда, минут, сат, дан, месец, година) и уме да претвара веће у мање и пореди временске интервале у једноставним ситуацијама 1МА.2.4.3. претвара јединице за мерење запремине течности из већих у мање 1МА.2.4.4. претвара јединице за мерење масе из већих у мање 1МА.2.4.5. уме да користи податке приказане графички или табеларно у решавању једноставнијих задатака и уме графички да представи дате податке **Напредни ниво** **Мерење и мере**

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

					1МА.3.4.1. зна јединице за време (секунда, минут, сат, дан, месец, година,век) и уме да претвара из једне јединице у другу и пореди временске интервале у сложенијим ситуацијама 1МА.3.4.2. претвара јединице за мерење запремине течности 1МА.3.4.3. претвара јединице за мерење масе
3.	**5**	**7**	**Мерење и мере**	**септебар** **новембар** **април** **мај** **јун** **септембар** **новембар**	**Основни ниво** **Геометрија** 1МА.1.2.1. уме да именује геометријске објекте у равни (квадрат, круг,троугао, правоугаоник, тачка, дуж, права, полуправа, и угао) и уочава међусобне односе два геометријска објекта у равни (паралелност, нормалност, припадност) 1МА.1.2.2. зна јединице за мерење дужине и њихове односе 1МА.1.2.3. користи поступак мерења дужине објекта, приказаног на слици, при чему је дата мерна јединица 1МА.1.2.4. користи поступак мерења површине објекта, приказаног на слици, при чему је дата мерна јединица **Средњи ниво** **Геометрија** 1МА.2.2.1. уочава међусобне односе геометријских објеката у равни

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

				април **мај** **јун**	1МА.2.2.2. претвара јединице за мерење дужине 1МА.2.2.3. зна јединице за мерење површине и њихове односе 1МА.2.2.4. уме да израчуна обим троугла, квадрата и правоугаоника када су подаци дати у истим мерним јединицама 1МА.2.2.5. уме да израчуна површину квадрата и правоуаоника када су подаци дати у истим мерним јединицама 1МА.2.2.6. препознаје мрежу коцке и квадра и уме да израчуна њихову површину када су подаци дати у истим мерним јединицама
				април **мај** **јун**	**Напредни ниво** **Геометрија** 1МА.3.2.1. претвара јединице за мерење површине из већих у мање 1МА.3.2.2. уме да израчуна обим троугла, квадрата и правоугаоника 1МА.3.2.3. уме да израчуна површину квадрата и правоугаоника 1МА.3.2.4. уме да израчуна обим и површину сложених фигура у равни када су подаци дати у истим мерним јединицама 1МА.3.2.5. уме да израчуна запремину коцке и квадра када су подаци дати у истим мерним јединицама

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

Начин прилагођавања

На часовима треба комбиновати различите методе и облике рада, што доприноси већој рационализацији наставног процеса, подстиче интелектуалну активност ученика и наставу чини интересантнијом и ефикаснијом. Избор метода и облика рада зависи од наставних садржаја које треба реализовати на часу и предвиђених исхода, али и од специфичности одређеног одељења и индивидуалних карактеристика ученика.

Напредовање сваког ученика се редовно прати и бележи у педагошкој евиденцији наставника и електронском дневнику. За ученике који напредују изузетно успешно и за ученике који имају потешкоћа у савладавању градива, спроводе се различита прилагођавања и додатне врсте подршке.

За ученике који имају слабија постигнућа и одређене тешкоће у учењу, у сарадњи са психологом и педагогом школе, за њих се може припремити и индивидуални образовни план (ИОП 1 и ИОП 2), који може подразумевати да се прилагоди начин на који наставник ради са учеником (нпр. материјали које добија за рад на часу, да ли ће више бити оцењиван усмено или писмено, седи близу наставника и сл.), а може се односити и на ослобађање ученика од неких делова градива и исхода и стандарда које ученик треба да достигне или њихове измене.

Мали тимови формирани на нивоу школе, прате рад и напредовање ученика, оствареност исхода планираних индивидуалним образовним плановима и дају предлог мера за наредни период на основу чега се, након евалуације, праве нови индивидуално образовни планови.

5.1.4. ПРИРОДА И ДРУШТВО

Годишњи фонд часова: 72 часа (обрада-41, остало-31)

Циљ: учења предмета свет око нас јесте упознавање себе, свог природног и друштвеног окружења и развијање способности за одговоран живот у њему.

Међупредметне компетенције: комуникативна, за учење, за рад са подацима, за решавање проблема, естетичка , дигитална, за сарадњу, предузетничка, за одговорно учешће у демократском друштву, за одговоран однос према околини.

Кључни појмови: крај, човек, животне заједнице, оријентација у времену и простору, прошлост краја, кретање, материјали.

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
1. **ПРИРОДА, ЧОВЕК, ДРУШТВО** (обрада-15, остало- 13)	Облици рељефа**:** узвишења (подножје, стране, обронци, врх), равнице и удубљења. Рељеф у мом крају. Површинске воде: река и њене притоке (лева и десна обала); бара и језеро. Површинске воде у мом краја. Групе људи: становници и народи краја (права и обавезе; обичаји; суживот). Производне и непроизводне	– идентификује облике рељефа и површинских вода у свом крају; – одреди положај задатог објекта у односу на истакнуте облике рељефа и површинске воде у свом крају; – илуструје примерима како рељеф и површинске воде утичу на живот људи у крају; – примени правила друштвено прихватљивог понашања поштујући права, обавезе и различитости међу људима; – повеже различита занимања и делатности	1. **Ликовна култура**: Цртање и бојење **2. Музичка култура** Певање и слушање песама 3. **Грађанско** комуникација Дечја права

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

	делатности и њихова међузависност. Село и град, њихова повезаност, зависност и међуусловљеност. Значај и улога саобраћаја**.** Путнички, теретни и информациони саобраћај. Безбедно понашање ученика на саобраћајницама у крају. Опрема за безбедну вожњу ролера, тротинета и бицикла. Течно, гасовито и чврсто стање воде**.** Кружење воде у природи. Промене при загревању и хлађењу ваздуха (промена температуре, запремина и кретање ваздуха). Мерење температуре воде, ваздуха и тела. Услови за живот, ланац исхране и међусобни утицаји у животним заједницама: • Копнене животне заједнице: шуме, ливаде и пашњаци; • Водене животне заједнице: баре, језера и реке. Културисане животне заједнице: воћњаци, повртњаци, њиве и	са потребама људи у крају у коме живи; – повеже врсте и значај саобраћаја у свом крају са потребама људи; – примени правила безбедног понашања у саобраћају; – разликује чврсто, течно и гасовито стање воде у природи и свакодневном животу; – повеже температурне промене са променама запремине и кретања ваздуха; – очита вредности температуре воде, ваздуха и тела помоћу термометра; – прикаже везе међу живим бићима у различитим животним заједницама помоћу ланаца исхране; – илуструје примерима одговоран и неодговоран однос човека према животној средини; – примени поступке (мере) заштите од заразних болести;	**4. Српски језик** Причање и описивање

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

	паркови. Значај и заштита земљишта и копнених животних заједница. Значај и заштита вода и водених животних заједница. Животне заједнице у мом крају и човеков однос према њима. Начини преношења и мере заштите од заразних болести (грип, заразна жутица, варичеле) и болести које преносе животиње (крпељи, вашке).		
2. **ОРИЈЕНТАЦИЈА У ПРОСТОРУ И ВРЕМЕНУ** (обрада-5, остало- 3)	Главне стране света. Умањено приказивање објеката и приказивање из „птичије” перспективе. План насеља. Географска карта Републике Србије: картографске боје, картографски знаци). Мој крај на географској карти Републике Србије.	- се оријентише у простору помоћу компаса и оријентира из природе/окружења; - опише пут којим се може стићи од једне до друге тачке помоћу плана насеља; - идентификује географске објекте у свом крају користећи географску карту Републике Србије;	1.**Ликовна култура:** Цртање и бојење 2.**Музичка култура:** Певање и слушање 3.**Српски језик:** Описивање и причање 4.**Физичко и здравствено васпитање**

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

	Временске одреднице (датум, година, деценија и век).	- користи временске одреднице (година, деценија, век) у свакодневним ситуацијама и приликом описивања догађаја из прошлости;	Природни облици кретања Елементарне игре са одредницама за време **5.Грађанско васпитање**: Сарадња Уважавање различитости.
3. **ПРОШЛОСТ** (обрада-6, остало- 5)	Историјски извори (материјални, писани и усмени). Садашњост, прошлост, будућност: догађаји, људи и промене у мом крају. Породична прошлост (преци и потомци) и знаменити људи краја. Начин живота данас и у прошлости: занимања, одевање, исхрана, дечије игре.	– користи временске одреднице (година, деценија, век) у свакодневним ситуацијама и приликом описивања догађаја из прошлости; – прикупи и представи податке о прошлости породице и краја; – повеже јачину деловања на тело са његовим пређеним растојањем;	**1.Ликовна култура** Цртање, бојење и вајање **2.Музичка култура** Певање и слушање **3.Српски језик** Описивање Причање
4. **КРЕТАЊЕ**	Кретање тела по путањи (праволинијско и	- повеже јачину деловања на тело са његовим пређеним растојањем;	1.**Ликовна култура**: Цртање и бојење.

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

	криволинијско). Утицај јачине деловања на пређено растојање тела. Дејство Земљине теже – падање тела.	- доводи у везу брзину падања тела са његовим обликом; - разликује природне и вештачке изворе светлости;	Фотографије. 2.**Музичка култура** Певање и слушање
(обрада-4, остало-3)	Утицај облика тела на брзину падања. Извори светлости (природни и вештачки). Како настаје сенка – облик и величина сенке. Кретање производи звук: треперење затегнуте жице, гласних жица; различити звуци у природи. Звук као информација. Заштита од буке.	- повеже промену величине и положаја сенке са променом положаја извора светлости; - повеже промену јачине звука са променом удаљености од његовог извора;	3.**Српски језик**: Описивање Причање на основу слика и сопственог искуства. 4.**Математика** : Мерење и мере 5.**Физичко и здравствено васпитање**: Природни облици кретања Елемнтарне игре
	Промене материјала: повратне (истезање, савијање, ширење/ скупљање; испаравање,	-разликује повратне и неповратне промене	1.**Ликовна култура:** Цртање и бојење.

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

5. **МАТЕРИЈАЛИ** (обрада-11, остало-6)	кондензовање, топљење/очвршћавање) и неповратне (сагоревање, рђање). Сличности и разлике међу течностима (вода, уље, детерџент за прање судова, мед, млеко, сок од лимуна). Вода и друге течности као растварачи. Зависност брзине рас- тварања од уситњености материјала, температуре течности и мешања. Топлотна проводљивост материјала. Ваздух као топлотни изолатор	материјала; - уочи сличности и разлике међу течностима – тече, променљивост облика; провидност, боја, густина; - одабере материјале који по топлотној проводљивости највише одговарају употреби у свакодневном животу; - објасни како рециклажа помаже очувању	2.**Музичка култура:** Певање и свирање 3.**Српски језик:** Описивање. Причање на основу слике и сопственог искуства 4.**Физичко и здравствено васпитање**: Правилно одевање

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

	у природи и свакодневном животу (крзно и перје; слојевито облачење, вунене рукавице, грађевински блокови, термос-боца). Значај рециклаже. Разврставање отпада од пластике, стакла, папира, метала. Рационална потрошња. Међусобни утицај човека и окружења (начин на који човек мења окружење), утицај на здравље и живот кроз правила понашања који доприносе одрживом развоју.	природе; - изведе једноставне огледе/експерименте и повеже резултат са објашњењем/закључком; - сарађује са другима у групи на заједничким активностима; - представи резултате истраживања (писано, усмено, помоћу ленте времена, Power Point презентацијом и/или цртежом и др); --повеже резултате рада са уложеним трудом.	

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
- Кооперативна - Интерактивна - Перцептивне - Амбијентално учење - Игра - Цртање - Певање - Учење кроз игру - Демонстрација (показивање)	Слушање, памћење, посматрање, препознавање, експериментисање, описивање, процењивање, груписање, праћење, бележење, практиковање, стварање, играње, осмишљавање, сарађивање, одређивање, упоређивање, разговор, постављање питања, причање, замишљање, цртање, бојење, читање, образлагање	Припремање, организовање, посматрање, праћење, објашњавање, помагање, показивање, вођење, подстицање, предвиђање, проверавање, вредновање, саопштавање, иницирање, слушање, процењивање, идентификовање, поређење, одлучивање, разговор, читање, цртање	- Ученици - Наставници - Родитељи - Двориште - Учионица Дидактичка средства и материјали - Уџбеници - Искуство ученика	Формативно и сумативно оцењивање. Идентификација ситуација у којима ће ученици стећи и показати понашање у складу са прописаним исходима. Инструменти за проверавање остварености прописаних исхода (разговор, посматрање, праћење, тематске провере знања). Примена инструмената

- Разговор - Учење по моделу			- Фотографије - Слике - Краћи текстови - Компакт дискови - Апликације - Природна и друштвена средина - Предмети из окружења - Стручна литература - Библиотека	прикупљања података и њихово поређење са прописаним исходима.

Наставни предмет : СВЕТ ОКО НАС– ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ Разред : ТРЕЋИ

Ред. Бр. Наст. ТЕМЕ	Број часова		НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ	Врем. динам.	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ПО НИВОИМА (Искази описују шта ученик/ученица зна и уме из наведене теме/ области)
	За обраду	За Ост. Тип. часа			

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

1.	**15**	**13**	**Природа –човек- друштво**	септемб. октобар мај јун	**Основни ниво** 1ПД.1.1.1.прави разлику између природе и производа људског рада 1ПД.1.1.2.зна ко и шта чини живу и неживу природу 1ПД.1.1.3.зна заједничке карактеристике зивих бића 1ПД.1.1.4.уме да класификује жива бићаа према једном од следећих категорија; Исгледу,начину исхране,кретања и размножавања 1ПД.1.1.5.препознаје и именује делове тела живих бића 1ПД.1.1.6.разликује станишта према условима живота и живим бићима у њима **Средњи ниво** 1ПД.2.1.1.разуме повезаност живе и неживе природе на очигледним примерима 1ПД.2.1.2.зна основне разлике између жживотиња,биљака и људи 1ПД.2.1.3.примењује вишеструке критееријумекласификацијеживих бића 1ПД.2.1.4.зна улогу основних делова живих бића 1ПД.2.1.5.разуме повезаност услова живота и живих бића у станишту 1ПД.1.2.6.разуме међусобну зависност живих бића у животној заједници 1ПД.2.2.3.зна основне мере заштите живе и неживе

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

					природе као природних ресурса **Напредни ниво** 1ПД.3.1.1.разуме повезаност живи и неживе природе на мање очигледним примерима 1ПД.3.1.2.разуме функционалну повезаност различитих делова тела живих бића
2.	**4**	**3**	**Оријентација**	новембар децембар	**Основни ниво** 1ПД.1.4..2. зна помоћу чега се људи оријентишу у простору-ЛЕВА И ДЕСНА СТРАНА,СТРАНЕ СВЕТА,АДРЕСАКАРАКТЕРИСТИЧНИ ОБЈЕКТИ 1ПД.1.4.3..3. уме да одреди стране света помоћу сунца 1ПД.1.4.4.зна јединице за мерење времена-дан,недељамесец,година,деценија век 1ПД.1.4.5.уме да прочита тражене информације са часовника и календара **Средњи ниво** 1ПД.2.4.23.уме да пронађе тражене улице и објекте на плану насеља 1ПД.2.4.4.уме да пронађе основне информације на географској карти Србије-највећа и најважнија насеља,облике рељефа и површинских вода 1пПД.2.4.5.уме да пронађе и упише тражене информације на ленти времена **Напредни ниво**

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

					1ПД.3.4.1.уме да чита географску карту примењујући знања о странама света и значењу географских знакова
3.	**6**	**5**	**Прошлост**	фебруар март	**Основни ниво** 1ПД.1.6.1.зна све основне облике рељефа и површинских вода 1ПД.1.6.2.зна основне типове насеља и њихове карактеристике 1ПД.1.6.3.зна географски положај и основне одреднице државе Србије.-територија,границе,главни град,симболи,становништво 1ПД.1.6.4.зна најважније догађаје,појаве и личности из прошлости 1ПД.1.6.5.зна основне информације о начину живота људи у прошлости 1ПД.1.6.6.зна шта су историјски извори и именује их **Средњи ниво** 1ПД.2.6.1.препознаје и именује облике рељефа и површинских вода у свом месту и у околини 1ПД.2.6.2.зна основне одлике рељефа и вода у држави Србији 1ПД.2.6.3.разуме повезаност природно-географских фактора-рељефа,вода,климе-и делатности људи 1ПД.2.6.4.зна редослед којим су се јављали важни историјски догађаји,појаве и личности 1ПД.2.6.5.уочава сличности и разлике између начина

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

					живота некад и сад 1ПД.2.6.6.препознаје основна културна и друштвена обележја различитих историјских периода **Напредни ниво** 1ПД.3.6.1.зна шта је предходило,а шта је уследило након важних историјских догађаја и појава
4.	**11**	**6**	**Материјали**	фебруар март	**Основни ниво** 1ПД.1.3.1.зна основна својства воде, ваздуха и земљишта 1ПД.1.3.2. зна да су вода у природи, ваздух и земљиште састављени од више материјала 1ПД.1.3.3.зна да различите животне намирнице садрже различите састојке 1ПД.1.3.4.зна основна својства материјала-тврдоћа,еластичност ,густина,растворљивост,провидност,намагнетисаност 1ПД.1.3.5.зна да својства материјала одређују њихову употребу 1ПД.1.3.6.зна промене материјала које настају због промене температуре,услед механичког утицаја и деловање воде и ваздуха .**Средњи ниво** 1ПД.2.3.1.зна сложенија својства воде и ваздуха-агрегатно стање и кретање

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

					1ПД.2.3.2.зна да су различита својства воде,ваздуха и земљишта последица њиховог различитог састава 1ПД.2.3.3.разликује материјале који судобри проводници топлоте и електрицитета од оних који то нису 1ПД.12.23.5.разликује повратне и неповратне промене материјала **Напредни ниво** 1ПД.3.3.1.разуме како загревање и хлађење воде и ваздуха утичу на појаве у природи 1ПД.3.3.2.примењује знања о променама материјла за објашњење појава у свом окружењу
5.	**4**	**3**	**Кретање**	април мај јун	**Основни ниво** 1ПД.1.4.1.уме да препosна кретање тела у различитим појавама **Средњи ниво** 1ПД.2.4.1.sна да кретање тела зависи од силе која на њега делује,врсте подлоге и облика кретања 1ПД.2.4.2.зна да се светлост креће праволинијски

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

Начин прилагођавања

На часовима треба комбиновати различите методе и облике рада, што доприноси већој рационализацији наставног процеса, подстиче интелектуалну активност ученика и наставу чини интересантнијом и ефикаснијом. Избор метода и облика рада зависи од наставних садржаја које треба реализовати на часу и предвиђених исхода, али и од специфичности одређеног одељења и индивидуалних карактеристика ученика.

Напредовање сваког ученика се редовно прати и бележи у педагошкој евиденцији наставника и електронском дневнику. За ученике који напредују изузетно успешно и за ученике који имају потешкоћа у савладавању градива, спроводе се различита прилагођавања и додатне врсте подршке.

За ученике који имају слабија постигнућа и одређене тешкоће у учењу, у сарадњи са психологом и педагогом школе, за њих се може припремити и индивидуални образовни план (ИОП 1 и ИОП 2), који може подразумевати да се прилагоди начин на који наставник ради са учеником (нпр. материјали које добија за рад на часу, да ли ће више бити оцењиван усмено или писмено, седи близу наставника и сл.), а може се односити и на ослобађање ученика од неких делова градива и исхода и стандарда које ученик треба да достигне или њихове измене.

Мали тимови формирани на нивоу школе, прате рад и напредовање ученика, оствареност исхода планираних индивидуалним образовним плановима и дају предлог мера за наредни период на основу чега се, након евалуације, праве нови индивидуално образовни планови.

5.1.5. ЛИКОВНА КУЛТУРА
Разред: ТРЕЋИ

Годишњи фонд часова: 72 часа (обрада-55, остало 17)

Циљ учења предмета *ликовна култура* је да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз стваралачки рад, оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос преме култури и уметничком наслеђу свог и других народа.

Међупредметне компетенције: комуникативна, за учење, естетичка , дигитална, за сарадњу, предузетничка, за одговорно учешће у демократском друштву, за одговоран однос према околини.

Кључни појмови: простор, облик, линија, боја

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
1. **МАТЕРИЈА** (обрада-6,	Својства материјала. Својства материјала за ликовно обликовање – тврдоћа, еластичност, растворљивост или постојаност (промене у току сушења, у контакту са светлошћу, у контакту са различитим супстанцама и подлогама...), материјали који могу да се користе као алатке (пера, крзно, длака, лишће, дрвца...). Изглед материјала – основне и изведене боје, природне и створене	-поштује инструкције за припремање, коришћење, одржавање и одлагање материјала и прибора; -повеже уметничко занимање и уметнички занат са одговарајућим продуктом;	1.Српски језик 2.Математика 3.Свет око нас 4. Физичко и здравствено

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

остало- 12)	текстуре. Технике. Однос материјала, ликовне технике и идеје. Производи уметничких заната (накит, уметничке лутке, шешири, таписерије, ћилими, осликани текстил, собне светиљке и сенила, грнчарија, дуборез, гравуре...). Значај рециклирања, уметничка рециклажа	-преобликује, самостално или у сарадњи са другима, амбалажу и предмете за рециклажу мењајући им употребну функцију; -изрази своје доживљаје, емоције, имагинацију и запажања одабраним материјалом, прибором и техникама; -користи одабране податке и информације као подстицај за стваралачки рад;	васпитање
2. **СПОРАЗУМЕВАЊЕ** (обрада-6, остало-2)	Говор тела. Поглед, израз лица, држање тела, гест и кретање, однос вербалне и невербалне комуникације. Тумачење визуелних информација. Визуелне карактеристике бљака и животиња, знаци, симболи, униформе, заставе, ношње... Пејзаж, портрет, аутопортрет. Слика, текст, звук. Кратки анимирани филмови, рекламе, билборди... Лепо писање – плакат, позивнице, честитке...	-протумачи једноставне визуелне информације и поруке из свакодневног живота; -укаже на сличности и разлике које опажа у уметничким дели- ма и традицији различитих народа; -изрази одабране садржаје изразом лица, положајем тела, покретима или кретањем;	1.Српски језик 2. Математик а 3.Свет око нас 4. Физичко и здравствено васпитање

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

3. **КОМПОЗИЦИЈА** (обрада-17, остало- 7)	Композиција. Дводимензионалне и тродимензионалне компози- ције, организација композиције, равнотежа. Орнамент. Традиционална и савремена употреба орнамената, симетрија.	распореди облике, боје, линије и/или текстуре креирајући оригиналне композиције; разговара са вршњацима о доживљају простора, дизајна, уметничких и ученичких радова, уважавајући различитости;	1.Српски језик 2.Музичка култура 3. Физичко и здравствено васпитање
4. **ПРОСТОР** (обрада-12, остало - 4)	Облици у простору. Непокретни објекти у отвореном и затвореном простору (споменици, уметничка дела, експонати...). Композиција у простору – поставка изложбе, уређење просторије, уређење школе, уређење околине у локалној заједници... Оптичке илузије на дводимензионалној подлози, специјални ефекти на сцени, у филмовима, игрицама... Кретање. Покрет и кретање у природи, окружењу и уметничким делима.	-учествује у обликовању и уређењу простора у школи, код куће или у окружењу; -разматра, у групи, шта и како је учио/ла и где та знања може применити.	1.Српски језик 2. Математик а 3.Свет око нас 4. Физичко и здравствено васпитање

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
- Кооперативна - Интерактивна - Перцептивне - Амбијентално учење - Игра - Цртање - Учење кроз игру - Демонстрациј а (показивање) - Разговор - Учење по моделу	- Уочава на примерима у окружењу - Именује - Разликује - Црта - Упоређује - Посматра - Препознаје	-Планира - Ораганизује - Бира садржаје - Усмерава - Реализује - Демонстрира - Објашњава - Даје упутства	Ученици - Наставници - Родитељи - Природна и друштвена средина - Предмети из окружења - Искуство ученика - Дидактички материјал - Стручна литература - Прибор за цртање - Окружење - Уџбеник	Формативно оцењивање. Ученичка мотивација и ставови у односу на извођење и стваралаштво. Квлитет перцепције и начин размишљања. Допринос ученика за време групног облика рада. Ученик даје решење за неки проблем и одговара на конкретне потребе. Изражајно и стваралачко ангажовање ученика/креативно размишљање и стварање

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

Начин прилагођавања

На часовима треба комбиновати различите методе и облике рада, што доприноси већој рационализацији наставног процеса, подстиче интелектуалну активност ученика и наставу чини интересантнијом и ефикаснијом. Избор метода и облика рада зависи од наставних садржаја које треба реализовати на часу и предвиђених исхода, али и од специфичности одређеног одељења и индивидуалних карактеристика ученика.

Напредовање сваког ученика се редовно прати и бележи у педагошкој евиденцији наставника и електронском дневнику. За ученике који напредују изузетно успешно и за ученике који имају потешкоћа у савладавању градива, спроводе се различита прилагођавања и додатне врсте подршке.

За ученике који имају слабија постигнућа и одређене тешкоће у учењу, врши се прилагођавање метода и облика рада, као и средстава за рад на часу. Ученицима подршку пружају учитељ и вештији ученици у одељењу.

5.1.6. МУЗИЧКА КУЛТУРА

Разред: ТРЕЋИ

Годишњи фонд часова: 36 часова

Циљ учења предмета *музичке културе* је да код ученика развије интересовање и љубав према музици кроз индивидуално и колективно музичко искуство којим се подстиче развијање креативности, естетског сензибилитета и духа заједништва, као и одговорног односа према очувању музичког наслеђа и културе свог и туђег народа.

Међупредметне компетенције: комуникативна, за учење, естетичка , дигитална, за сарадњу, предузетничка, за одговорно учешће у демократском друштву, за одговоран однос према околини.

Кључни појмови: певање, свирање, слушање, музичке игре, музички бонтон, нотно писмо.

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
1. **СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ** **(обрада-3,** **остало- 1)**	Композиције различитог карактера и елементи музичке изражајности (мелодијска линија, темпо, ритам, динамика). Особине тона: боја (различити гласови и инструменти), трајање, јачина, тонске висине. Музички дијалог (хор, глас и хор, глас и инструмент, два гласа, два инструмента, један свирач, група свирача, оркестар). Различити жанрови везани за уобичајене ситуације у животу. Музичка прича. Филмска музика. Музички бонтон. Музика и здравље. Дигитализација.	– опише своја осећања у вези са слушањем музике; – примењује правилан начин држања тела и дисања при певању; – изговара бројалице у ритму, уз покрет; – пева по слуху и са нотног текста песме различитог садржаја и расположења;	1.Српски језик 2. Ликовна култура 3.Свет око нас 4. Физичко и здравствено васпитање

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

2. **ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ** **(обрада-20,** **остало- 10)**	Дидактичке музичке игре. Правилан начин певања – држање тела и дисање. Правилна дикција. Певање песама по слуху различитог садржаја и карактера Певање песама уз покрет. Певање модела и наменских песама и повезивање њихових почетних тонова у тонском опсегу од *ха* до *це*2. Певање и свирање песама из нотног текста. Дечји и алтернативни инструменти и начини свирања на њима. Инструментална пратња по слуху. Певање и извођење музичких игара уз свирање на дечјим инструментима –	повезује карактер дела са избором инструмента и музичким изражајним елементима; – препозна музичку тему или карактеристични мотив који се понавља у слушаном делу; – повезује почетне тонове песама – модела и једноставних наменских песама са тонском висином;	1.Српски језик 2. Ликовна култура 3.Свет око нас 4 Физичко и здравствено васпитање

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

	песме уз игру, дидактичке игре, музичке драматизације. Свирање инструменталних аранжмана на дечјим ритмичким инструментима и на алтернативним изворима звука. Музички бонтон. Особине тона: боја (различити гласови и инструменти), трајање (нотна трајања), јачина (динамичке ознаке – пиано, форте, кре- шендо и декрешендо), тонске висине (од це^{1} до ге^{1}). Елементи музичког писма: линијски систем, виолински кључ, трајање тонова (половина, четвртина, осмина ноте и одговарајуће паузе) у такту 2/4. Јединица бројања. Тактирање у 2/4 такту.		

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

3. **МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТО** **(обрада-1,** **остало- 1)**	Стварање једноставне ритмичке и мелодијске (једноставне) пратње. Музичка питања и одговори и музичка допуњалка. Стварање звучне приче од познатих музичких садржаја, звучних ономатопеја и илустрација на краћи литерарни текст (учење у контексту).	– комуницира са другима кроз извођење традиционалних и музичких игара уз покрет; – свира по слуху и из нотног текста ритмичку и мелодијску пратњу; – осмисли и изведе једноставну ритмичку и мелодијску пратњу; – осмисли музички одговор на музичко питање; – осмисли једноставну мелодију на краћи задати текст; – изабере одговарајући музички садржај(од понуђених) према литерарном садржају; – поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике; – коментарише своје и туђе извођење музике; – самостално или уз помоћ одраслих, користи предности дигитализације; – учествује у школским приредбама и манифестацијама	1.Српски језик 2. Ликовна култура 3.Свет око нас 4. Физичко и здравствено васпитање

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
- Кооперативна - Интерактивна - Перцептивне - Амбијентално учење - Игра - Певање - Учење кроз игру - Демонстрациј а (показивање) - Разговор - Учење по моделу	Слушање, памћење, посматрање, препознавање, упоређивање, уочавање, разликовање, именовање, разговор, постављање питања, причање, замишљање, описивање, цртање, бојење, читање, писање, анализирање, откривање, закључивање, образлагање, груписање, примењивање, сарађивање, процењивање, играње	- Планира - Ораганизује - Бира садржаје - Усмерава - Реализује - Демонстрира - Објашњава - Даје упутства - Омогућује примену наученог - Партнер у учењу - - Прати ефекте рада	Ученици - Наставници - Родитељи - Природна и друштвена средина - Предмети из окружења - Искуство ученика - Дидактички материјал - Ст Прибор за цртање - Окружење - Уџбеник ручна литература -	Формативно оцењивање. Ученичка мотивација и ставови у односу на извођење и стваралаштво. Квлитет перцепције и начин размишљања. Допринос ученика за време групног облика рада. Ученик даје решење за неки проблем и одговара на конкретне потребе. Изражајно и стваралачко ангажовање ученика

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

Начин прилагођавања

На часовима треба комбиновати различите методе и облике рада, што доприноси већој рационализацији наставног процеса, подстиче интелектуалну активност ученика и наставу чини интересантнијом и ефикаснијом. Избор метода и облика рада зависи од наставних садржаја које треба реализовати на часу и предвиђених исхода, али и од специфичности одређеног одељења и индивидуалних карактеристика ученика.

Напредовање сваког ученика се редовно прати и бележи у педагошкој евиденцији наставника и електронском дневнику. За ученике који напредују изузетно успешно и за ученике који имају потешкоћа у савладавању градива, спроводе се различита прилагођавања и додатне врсте подршке.

За ученике који имају слабија постигнућа и одређене тешкоће у учењу, врши се прилагођавање метода и облика рада, као и средстава за рад на часу. Ученицима подршку пружају учитељ и вештији ученици у одељењу.

5.1.7. ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

Годишњи фонд часова: 108 часа (обрада-49, остало-59)

Циљ наставе и учења *физичког и здравственог васпитања* је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.

Међупредметне компетенције: комуникативна, за учење, за решавање проблема, естетичка , за сарадњу, за одговорно учешће у демократском друштву, за одговоран однос према околини.

Кључни појмови: : физичке способности, моторичке вештине, здравље, плес и игра.

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
1. **ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ** (реализује се на свим часовима)	**Основни садржаји** Вежбе за развој снаге са и без реквизита. Вежбе за развој покретљивости са и без реквизита. Вежбе за развој аеробне издржљивости. Вежбе за развој брзине и експлозивне снаге. Примена националне батерије тестова за праћење физичког развоја	- примени једноставне, двоставне општеприпремне вежбе (вежбе обликовања); - правилно изведе вежбе, разноврсна природна и изведена	1. Српски језик 2. Ликовна култура 3. Музичка култура 4.Свет око нас

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

2. **МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ**		– правилно изводи вежбе, разноврсна природна и изведена кретања; – комбинује усвојене моторичке вештине у игри и свакодневном животу;	
Атлетика (обрада-15, остало-20)	Техника трчања. Истрајно трчање. Скок удаљ згрчном техником. Бацање лоптице из залета. Скок увис прекорачном техником.	– одржава равнотежу у различитим кретањима; – коригује сопствено држања тела на основу савета наставника;	

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

Спортска гимнастика (обрада-12, остало-8)	Вежбе на тлу: вежбе и комбинације. Прескоци и скокови. Вежбе у вису, вежбе у упору и вежбе и вежбе променама висова и упора. Вежбе равнотеже на шведској клупи и ниској греди.	– правилно држи тело; – правилно подиже, носи и спушта терет; – изведе кретања, вежбе – саставе уз музичку пратњу;	
Основе тимских, спортских и елементарних игара (обрада-10, остало12)	Између четири ватре Мини-рукомет. Футсал – „мали фудбал”.	-изведе дечји и народни плес; – користи терминологију вежбања; – поштује правила понашања на вежбалиштима; – поштује мере безбедности током вежбања;	1. Српски језик 2. Ликовна култура 3. Музичка култура 4. Свет око нас

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

Плес и ритимика (обрада-6, остало-7)	Вежбе са вијачом. Вежбе са лоптом. Народно коло „Савила се бела лоза винова”. Народно коло из краја у којем се школа налази.		
Пливање (обрада-/, остало-/)	Прилагођавање на водену средину и основна обука пливања.		
Полигони (обрада-4, остало-5)	Полигон у складу са реализованим моторичким садржајима. Скок са повишене површине. Припремне вежбе за прескок: игре уз коришћење различитих облика		

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

3.ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА Култура вежбања и играња (обрада-/, остало-5)	Основна правила: Између четири ватре, Мини-рукомета и Футсала. Понашање према осталим учесницима у игри (према судији, играчима супротне и сопствене екипе). Чување и одржавање материјалних добара. Постављање, склањање и чување справа и реквизита неопходних за вежбање. „Ферплеј” (навијање, победа, пораз). Породица и вежбање. Вежбање као део дневних активности.	– одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима; – примени правила игре; – навија и бодри учеснике у игри на начин којим никога не вређа; – прихвати победу и пораз као саставни део игре и такмичења; – уредно одлаже своје ствари пре и након вежбања и у другим ситуацијама; – правилно изводи и контролише покрете у различитим кретањима;	4.Српски језик 5.Ликовна култура 6.Музичка култура 4.Свет око нас
		– прати промене у тежини и висини код себе и	

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

Здравствено васпитање (обрада-2, остало-2)	Моје срце – пулс. Дисање и вежбање. Хигијена простора за вежбање. Значај воћа и поврћа у исхрани. Значај воде за организам и вежбање. Поступање у случају повреде.	других; -препозна здравствено стање када не треба да вежба; – примењује хигијенске мере пре, у току и након вежбања и другим животним ситуацијама; – уредно одржава простор у коме живи и борави; – користи здраве намирнице у исхрани; – повезује различита вежбања са њиховим утицајем на здравље; – препозна лепоту покрета у вежбању; – се придржава правила вежбања; – вреднује сопствена и туђа постигнућа у вежбању.	

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
- Кооперативна - Интерактивна - Перцептивне - Амбијентално учење - Игра - Цртање - Учење кроз игру - Демонстрација (показивање) - Разговор - Учење по моделу	- Уочава на примерима у окружењу - Именује - Разликује - Црта - Упоређује - Посматра - Препознаје - Изводи	- Планира - Ораганизује - Бира садржаје - Усмерава - Реализује - Демонстрира - Објашњава - Даје упутства - Омогућује примену наученог - Партнер у учењу - Обезбеђује ресурсе - Прати ефекте рада	- Ученици - Наставници - Родитељи - Игралиште - Двориште - Учионица - Искуство ученика	Формативно оцењивање. Стање физичких способности Стање здравља и хигијенске навике Достигнути ниво савладаности моторичких вештина Однос према раду

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

Начин прилагођавања

На часовима треба комбиновати различите методе и облике рада, што доприноси већој рационализацији наставног процеса, подстиче интелектуалну активност ученика и наставу чини интересантнијом и ефикаснијом. Избор метода и облика рада зависи од наставних садржаја које треба реализовати на часу и предвиђених исхода, али и од специфичности одређеног одељења и индивидуалних карактеристика ученика.

Напредовање сваког ученика се редовно прати и бележи у педагошкој евиденцији наставника и електронском дневнику. За ученике који напредују изузетно успешно и за ученике који имају потешкоћа у савладавању градива, спроводе се различита прилагођавања и додатне врсте подршке.

За ученике који имају слабија постигнућа и одређене тешкоће у учењу, врши се прилагођавање метода и облика рада, као и средстава за рад на часу. Ученицима подршку пружају учитељ и вештији ученици у одељењу.

5.1.8. ДИГИТАЛНИ СВЕТ

БРОЈ ЧАСОВА : 36 часова

ЦИЉ : Циљ наставе и учења предмета Дигитални свет јесте развијање дигиталне компетенције ученика неопходне за безбедну и правилну употребу дигиталних уређаја за учење, комуникацију, сарадњу и развијање основа алгоритамског начина размишљања.

Међупредметне компетенције: комуникативна, за учење, за рад са подацима, за решавање проблема, естетичка, дигитална, за сарадњу, предузетничка, за одговорно учешће у демократском друштву, за одговоран однос према околини.

Кључни појмови садржаја: уређивање текста, обрада слике, претраживање интернета, дигитални материјали, понашање у дигиталном окружењу, алгоритам, програмирање у визуелном програмском језику.

ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
1. **ДИГИТАЛНО ДРУШТВО**	Унос краћег текста помоћу физичке и виртуелне тастатуре (функције Shift, Enter, Space bar, Caps Lock, Delete, Backspace тастера). Селектовање и основно едитовање текста (брисање, додавање). Чување текстуалног документа, именовање и поновно отварање. Додавање текстуалног објашњења на слику, чување, именовање и поновно отварање. Претраживање интернета (прегледачи, претраживачи, кључне речи, информисаност о томе како су резултати претраге одабрани и рангирани; критички однос према резултатима претраге).	– унесе текст (речи и реченице) помоћу физичке и/или виртуелне тастатуре у програму за обраду текста; – селектује и измени (обрише, дода) текст; – именује, сачува и поново отвори текстуалну датотеку; – допише текст на слику коришћењем едитора за текст у програму за обраду слике; – именује, сачува и поново отвори графичку датотеку; – објасни својим речима сврху коришћења прегледача и претраживача за приступ садржајима светске мреже; – осмисли кључне речи на основу којих ће на интернету тражити потребне дигиталне садржаје;	- Српски језик - Математика - Ликовна култура - Музичка култура - Физичко и здравствено васпитање - Свет око нас -Верска настава -Грађанско васпитање -Слободне активности

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

	Етичко коришћење туђих дигиталних материјала. Коришћење технологије ван школе-примери дигитализације у свакодневном животу у чијој је основи вештачка интелигенција.	– објасни својим речима на који начин се формирају резултати претраге интернета; – објасни својим речима због чега треба критички прићи садржајима који се налазе на интернету; – објасни својим речима због чега је неопходно да дигиталне садржаје пронађене на интернету користимо на етички начин; – наведе примере дигитализације у свакодневном животу током којих се стиче утисак да се дигитални уређај понаша интелигентно; – објасни шта је дигитални углед и како се он изграђује; – одабира дигиталне садржаје на основу PEGI ознаке у складу са својим узрастом; – препозна дигитално насиље и реагује на одговарајући начин; – направи лични план коришћења дигиталних уређаја уз помоћ наставника; – означи начин комуникације путем интернета који највише одговара контексту у коме се комуникација дешава;	
2. БЕЗБЕДНО КОРИШЋЕЊЕ ДИГИТАЛНИХ УРЕЂАЈА	Дигитални углед. Усклађеност дигиталних садржаја са узрастом корисника. Дигитално насиље. Примерена комуникација у дигиталном окружењу. Израда личног плана коришћења дигиталних уређаја.		
3. АЛГОРИТАМСКИ НАЧИН РАЗМИШЉАЊА	Осмишљавање алгоритама са гранањем који води до решења једноставног проблема. Оператори поређења и аритметички оператори. Креирање рачунарског програма у визуелном програмском језику.	– решава алгоритамски једноставан проблем у визуелном програмском језику чије решавање може да захтева понављање (програмски циклус); – утврди шта је резултат извршавања датог једноставног алгоритма/програма који садржи понављање; – уочи и исправи грешку у једноставном алгоритму/програму који садржи понављање;	

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

	Анализа постојећег програма креираног у визуелном програмском језику и тумачење функције блокова од којих је сачињен. Уочавање и исправљање грешака у програму.	– решава алгоритамски једноставан проблем у визуелном програмском језику чије решавање може да захтева гранање; – наведе неке од оператора поређења (мање, веће и једнако) и у конкретном примеру предвиди резултат њиховог извршавања (тачно, нетачно); – наведе аритметичке операторе (+, -, * и /) и у конкретном примеру предвиди резултат њиховог извршавања; – примени блокове оператора поређења при креирању програма у визуелном програмском језику, који садрже гранање – објасни потребу употребе гранања и понављања у програмима својим речима.	

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
- кооперативна - интерактивна - перцептивне - игра - цртање -искуствена -практичан рад	-тумачи симболе - процењује и даје мишљење о постигнућима - формулише задатке -проналази изворе -прикупља информације - анализира добијене информације	Планира-одређује садржаје у сагласности са очекиваним исходима -координира, -подстиче - ораганизује - усмерава	-Дигитални уређаји - друштвене мреже -различити материјали са интернета - просторије у	**самопроцена**: неговање праксе исказивања рефлексивних коментара током представљања онога што су урадили.

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

-рад на тексту са визуелним материјалима - учење кроз игру - демонстрација (показивање) - разговор - учење по моделу - истраживање, -учење решавањем проблема -анализа и синтеза - демонстрација -одређивање циља повезан са битним странама дечјег живота -повезан садржај са осталим предметима ослањање на постојећа знања указивање на изворе додатних информација -решавање једноставних логичких задатака из свакодневног живота -развијање логичког и алгоритамског начина мишљења -консултације међу ученицима и међу ученика и наставника -стварање осећаја за решавање проблема у корацима -превазилажење слабости и развијање самопоуздања и сигурности приликом решавања логичких задатака из свакодневног живота -оцењивање позитивних страна које се могу још побољшати -Усвојеност и применљивост нових сазнања алгоритми,симболи	- стиче нова знања -самопроцењивање у оквиру коришћења дигиталних уређаја као извора знања -препознавање - пореди - понавља -користи дигитални уџбеник - комуницира са другима - чита -повезује -разматра садржаје , -објашњава -именује -утврђује,разликује, креира	- реализује - демонстрира - објашњава - даје упутства - омогућује примену наученог - партнер у учењу -сагледава слабости, -оцењује педагошки ефекат рада -мотивише ученике - обезбеђује ресурсе - прати ефекте сопственог рада - прати ефекте рада ученика	школи - стручна лица из области информатике	**вршњачка процена**: ова врста процене постигнућа ученика природно се надовезује на процес самопроцене **отворена питања:** знање ученика о концептима који су обухваћени програмом неће увек бити лако уочљиво. **Већ знам – Желим да научим – Научио/ла сам:** коришћење рубрика за идентификацију онога што већ знају, шта желе да науче и, накнадно, онога што су научили.

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

5.2. ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ

5.2.1. ВЕРСКА НАСТАВА

Годишњи фонд часова: 36 часова
Циљ: Циљ верске наставе јесте да се њоме посведоче садржај вере и духовно искуство традиционалних цркава и религијских заједница које живе и делују на нашем животном простору, да се ученицима пружи целовит религијски поглед на свет и живот и да им се омогући слободно усвајање духовних и животних вредности цркве или заједници којој историјски припадају, односно чување и неговање сопственог верског и културног идентитета.Ученици треба да упознају веру и духовне вредности сопствене, историјски дате цркве или верске заједнице у отвореном и толератном дијалогу, уз уважавање других религијских искуства и филозофских погледа, као и научних сазнања и свих позитивних искуства и достигнућа човечанства .

Кључни појмови: Свето Писмо, стварање невидљивог света, стварање видљивог света, слобода, љубав према људима, природи и Богу, човек сличан Богу, Божић, човек – домаћин и свештеник, Свети Сава, служење, благодарност, дарови природе, Литургија, васкрсење Лазарево, Васкрсење Христово, икона.

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
I – УВОД 1. Свет је створен за тебе, чувај га! – уводни час	Упознавање са садржајем програма и начином рада	Когнитивни аспект: моћи да сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног катихизиса у току 3. разреда основне школе; моћи да уочи какво је његово предзнање из градива Православног катихизиса обрађеног у претходном разреду школовања.	1. Српски језик и књижевност 2. Математика 3. Познавање природе и друштва 4. Музичка култура 5. Ликовна култура 6. Грађанско васпитање

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

		Афективни аспект: ученик ће бити мотивисан да активно учествује на часовима верске наставе	
II БОГ СТВАРА СВЕТ И ЧОВЕКА 2. Свето Писмо нам сведочи о настанку света 3. Света некада уопште није било (1. и 2. дан стварања) 4. Све је биље створено и Сунцем обасјано (3. и 4. дан стварања) 5. Све врви од живота (5. и 6. дан стварања) 6. Створен сам да личим на Бога	Појам Светога Писма као књиге откривења Стварање невидљивог света-духовних сила - анђела Библијско казивање о стварању света по данима Стварање човека Песма „Молитва“ Бранко Радичевић(песник се диви Божјем стварању и моли благослов...) Прича „Паче“ А. Солжењицин	Когнитивни аспект: препознати неке елементе библијске повести о стварању света; моћи да препозна и именује иконе на којима су представљени дани стварања света, на основу библијске повести; моћи да увиди да је свет скуп конкретних врста живих бића која су уједињена, једна другима потребна и да она чине велику заједницу љубави – Цркву; моћи да објасни да је свет створен љубављу Божјом; моћи да разуме да се права слобода изражава као љубав према другим је човек икона Божја уочити да је човек сличан Богу Афективни аспект: да буде домаћин света; бити подстакнут да развија љубав према ближњима, природи и Богу; развијати жељу и свест о важности бриге према ближњима и природи.	
III – БОГ НАС ВОЛИ 7. Бог ствара свет из љубави 8. Бог, људи и	Прича „Шишарка“ или прича „Себични џин“ О. Вајлд (са правим крајем, кад се појављује Христос...)	Когнитивни аспект: • знати да је Бог створио свет из љубави и да објасни како зна да Бог воли свет; • препознати да Бог брине о свету и да наведе примере Божјег старања о свету;	

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

природа 9. Свет не може без Бога 10. Бог се брине о свету 11. Божићни весници	Прича Св. Владике Николаја о томе како је Господ са Богородицом избавио пастира Давида из невоље (кад је заспао у пећини а змија му легла на груди...)А кад је одрастао Цар Давид је описао Богородицу и Христа у псалму „Љубавна песма“, М. Данојлић (о маслачку и облачку) Јављање анђела Богородици; Јављање анђела Јосифу; Сусрет Богородице и Јелисавете; Јављање анђела пастирима; Јављање анђела мудрацима; Анђео јавља Јосифу да склони породицу у Египат; Молитва Анђелу чувару; Песма: „Анђели	• увидети кроз своје креативне способности да је човек сличан Богу; • увидети да Бог жели да свет постоји вечно; • увидети да су Бог, људи и природа различити, али да нису потпуно раздељени; • увидети различитост која постоји између Бога и створеног света; • знати да је Бог из бриге према свету и човеку послао свога Сина у свет; • упознати улогу анђела као сарадника Божјих у старању о свету; • уочити да је свет смртан ван заједнице са Богом; • упознати сдржај молитве Анђелу чувару; • усвојити текст и мелодију песме „Анђели певају“. Афективни аспект: • бити подстакнут да развија свест о томе да је важан зато што га воли Бог и његови ближњи ; • бити подстакнут да се труди да воли све људе (чак и оне од којих је веома различит)	
IV – ЗАЈЕДНИЦА БОГА И СВЕТА КРОЗ ЧОВЕКА	Прича „ Три дрвета“(Ова прича је и Божићна и Васкршња)	Когнитивни аспект: • уочити да је човек посредник између Бога и природе и да Бог са природом разговара преко човека;	

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

12. Човек домаћин и свештеник у свету 13. Свети Сава 14. Свети Сава брине о нама 15. Радост служења	Подизање задужбина - најзначајније задужбине Светога Саве и Светог Симеона Мироточивог Јеванђељско казивање о Христовом служењу – прање ногу апостолима и Тајна вечера Прича: Доброчинство – најлепши начин да постојиш, из књиге «Мали анђео», Н. Витошевић.	• проширити своје знање о служењу Светога Саве Богу и нашем народу; • уочити да нема љубави без служења ближњима; упознати библијску повест о Христовом служењу Апостолима. • Афективни аспект: • бити подстакнут да љубав препознаје као служење; • знати да кроз чињење дела љубави према ближњима, постаје сличан Христу и светитељима Божијим	
V – ЛИТУРГИЈА-ПРЕОБРАЖЕНИ СВЕТ 16. Наши дарови благодарности (опис н.ј. - твар у Литургији) 17. Литургија - преображај света 18. Литургија – молитва за спасење човека и света 19. Васкресење Лазарево 20. Васкрсење Христово	Твар у Литургији – хлеб и вино Песма“Како настаје хлеб“ Лидија Поповић Твар у Литургији – тамјан, уље, восак, вода, врба, бадњак, јаје, жито, грожђе... Прича о удовичиној лепти Велика Јектенија Прича „Мудри чобанин“ Патријарх српски Иринеј Гавриловић(прича о причешћу) Библијско казивање о васкрсењу Лазара Казивање о женама	• Ученицима пружити основ за разумевање да хлеб и вино – наши дарови -представљају свет у малом; • Ученицима пружити основ за разумевање разлога приношења Богу хлеба и вина на Литургији; • Пружити основ за разумевање да се на Литургији молимо за спасење целога света; • Омогућити ученицима да увиде да се на Литургији остварује спасење човека и света; • Ученицима пружити	

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

	мироносицама на Христовом гробу („Зашто тражите живога међу мртвима“) Васкршња прича „ И животиње“ Зинаида Хипијус	основ за разумевање да нас Христос толико воли да је дао свој живот за нас и да је васкрсао да победи смрт за нас.	
VI – ЧОВЕК И ПРИРОДА 21. Све чека на љубав човека 22. Чувамо дарове Божије љубави 23. Стварање света у православној иконографији 24. Икона света створеног за мене	Поучне приче: „Свети Власије благосиља животиње“ „Игуман и медвед“ „Необична лађа“ (Свети Елије и крокодил) „Свети Серафим и медвед“ Песма „ Радуј се“ М. Одаловић Израда иконе Израда стрипа	Когнитивни аспект: • препознати личну одговорност за творевину; • увидити да се загађењем наше околине, загађује цео свет; • увидити да се на православним иконама стварања света и човека, приказује зависност природе од човека; • препознати представе које приказују догађаје везане за стварање света; • уочити у којој мери је напредовао и савладао градиво Православног катихизиса трећег разреда основне школе. Афективни аспект: • бити подстакнут на очување природе и своје животне средине; • бити подстакнут да гледа на природу као на Божју творевину; Ученици ће бити подстакнути да уреде школски простор изабраним радовима везаним за стварање и очување света	

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
Монолошка Дијалошка Илустративна Демонстративна	Активно слушање,памћење, посматрање, препознавање, упоређивање, уочавање, разликовање, именовање, разговор, постављање питања, замишљање, описивање, читање, писање, анализирање, откривање, закључивање, образлагање, груписање, примењивање, процењивање, претпостављање, повезивање са већ стеченим знањем, раздвајање битног од небитног, поређење, предвиђање, сарадња са другим ученицима.	Припремање, организовање, посматрање, праћење, објашњавање, помагање, показивање, вођење, подстицање, предвиђање, проверавање, вредновање, саопштавање, иницирање, слушање, праћење, процењивање, идентификовање, поређење, одлучивање, разговор, читање	- Ученици - Наставници - Родитељи - Учионица - Дидактичка средства и материјали - Уџбеници - Искуство ученика - Фотографије - Слике - Краћи текстови - Апликације	Идентификација ситуација у којима ће ученици стећи и показати понашање у складу са прописаним исходима; Инструменти за проверавање остварености прописаних исхода (разговор, посматрање, петнаестоминутне провере знања, тематске провере знања, полугодишња и годишња провера знања); Наставник ће остварити на два начина:процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова;

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

5.2.2. ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

Годишњи фонд часова: 36 часова

Циљ учења програма *Грађанског васпитање* је подстицање развоја личности која је одговорна према својим правима и правима других,отворена за договор и сарадњу и спремна да активно учествује у животу школске заједнице, уважавајући принципе, процедуре и вредности демократског друштва.

Кључни појмови: група, школа као заједница, безбедност у школи.

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
ЉУДСКА ПРАВА **Сви различити, а сви равноправни**	**Различитост** Живот у заједници у којој би сви људи били исти (по полу, узрасту, вери, националности, образовању, интересовању). Различитост као богатство једне друштвене заједнице. Отвореност и затвореност за различитости. Различитости у нашој локалној заједници.	- својим понашањем показује да прихвата различитост других; -препознаје у свом окружењу примере неједнаког поступања према некој особи или групи на основу неког њиховог личног својства;	1. Ликовна култура 2. Музичка култура 3. Свет око нас 4. Српски језик 5 .Физичко и здравствено васпитање

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

	Равноправност мушкараца и жена Уважавање разлика уз једнака права, одговорности и могућности. Дечаци и девојчице – сличности и разлике, иста права и могућности. **Осетљиве друштвене групе** Групе којима је услед специфичних разлика потребна додатна подршка како би имале исте шансе и могле равноправно да се укључе у живот заједнице и остваре своје потребе и права. **Стереотипи и предрасуде** Упрошћено, поједностављено, генерализовано и најчешће нетачно приказивање некога (сви дечаци су, све девојчице су, сви Роми су). Негативно мишљење појединаца о некоме ко се не познаје довољно. Стереотипи и предрасуде као основ за дискриминацију. **Дискриминација** Неједнако поступање према особи или некој групи на основу неког	-се понаша на начин који уважава сопствене и туђе потребе, права и осећања у свакодневним ситуацијама;	

	њиховог личног својства (пол, узраст, вера, националност, образовање, инвалидитет), што за последицу има нарушавање њихових права и достојанства. Једнако поступање према неједнакима као вид дискриминације. Етикетирање, ружни надимци као вид дискриминације.		
ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО **Ја и други у локалној заједници**	**Локална заједница** Место где грађани задовољавају највећи број својих потреба и остварују највећи број својих права. Потребе и права које деца задовољавају у локалној заједници – за образовањем, здравственом заштитом, одмором, игром, учествовањем у спортским, кулурним и уметничким активностима. **Комуналне услуге** Услуге од општег интереса за све	-препознаје примере солидарности у свом окружењу, причама, филмовима; -укаже вршњацима на особе или групе у свом окружењу којима је потребна помоћ и подршка; -објасни разлику између саосећања, солидарности и сажаљења на датом примеру; -укаже на упрошћено, поједностављено, генерализовано и најчешће нетачно приказивање некога на приказаним примерима;	

	грађане локалне заједнице – вода, превоз, путеви, паркинг, отпад, осветљење, паркови, пијаце, димничари. **Институције и организације** Локалне заједнице у области образовања, културе, здравља, спорта и рекреације, очувања околине, безбедности, верске организације. Активности и допринос удружења грађана у локалној заједници. **Наша локална заједница** Брига наше локалне заједнице о потребама и правима својих грађана,. Брига наше локалне заједнице о деци различитих својстава (пол, узраст, сиромаштво, здравље). Доступност садржаја у нашем окружењу слепим или глувим особама, родитељима са дечијим колицима или особама у инвалидским колицима (пешачки	-наведе неколико институција у свом окружењу које брину о потребама и правима грађана, посебно деце;	

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

	прелази, школа, дом здравља, продавница, превоз). Брига деце о својој локалној заједници – о отпаду, биљкама и животињама, споменицима културе, уметничким делима, потро- шњи воде, пружање помоћи онима којима је то потребно. Удружење грађана у нашем окружењу некад и сад.		
ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ **Снага узајамне помоћи**	**Солидарност** Потреба узајамне бриге и одговорности међу људима. Лажна солидарност. Разлика између саосећања, сажаљења и солидарности. Примери акција солидарности у нашој локалној заједници (мобе, добровољно давање крви и хуманитарне акције за лечење боле-сних, СМС акције прикупљања новца). Ситуације у којима свакоме може бити потребна помоћ (болест, сиромаштво, ратови, поплаве, земљотреси, пожари, миграције). Медији као подршка солидарности.	- тражи помоћ у ситуацијама кршења својих или туђих права; -наведе једно удружење грађана у свом окружењу и опише чиме се бави;	

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

	Волонтирање Добровољно ангажовање појединаца и група у пружању помоћи људима, животињама, биљкама. Мотиви волонтера – веровање у снагу узајамне помоћи, чо-векољубље и хуманост. Волонтерске акције ученика/ученица школе у локалној заједници (чишћење јавних површина, сађење биљака, помоћ старим људима, удомљавање напуштених кућних љубимаца). Активности волонтера Црвеног крста у нашој локалној заједници.	-опише на које све начине деца његових/њених година могу да брину о својој локалној заједници; -пажљиво слуша саговорника, слободно износи мишљење, образлаже идеје, даје предлоге и прихвата да други могу имати другачије мишљење;	
ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ **Акција солидарности у локалној заједници**	**Планирање и извођење акције солидарности у локалној заједници** Утврђивање коме је у заједници потребна помоћ. Одређивање циља акције. Припрема плана акције – подела улога, договор о роковима, начину реализације. Извођење и документовање акције – видео, фотографије, тексто- ви и сл.	-испољава заинтересованост за сарадњу и учешће у групном раду; -заједно са осталим ученицима учествује у проналажењу особа којима је потребна помоћ, у изради плана и реализацији акције, њеној промоцији и вредновању	

	Промоција акције на нивоу школе – приказивање другим одељењима, родитељима и сл., прављење постера или паноа, објављивање прилога у школском листу. Вредновање акције – чиме смо задовољни, шта је могло бити боље.		

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
- Кооперативна - Интерактивна - Перцептивне - Амбијентално учење - Игра - Цртање - Певање - Учење кроз игру - Демонстрациј а (показивање) - Разговор	- Кроз размену о томе шта воле да раде и цртање својих аутопортрета и осећања, откривају своје особености, међусобне разлике и сличности. - Кроз игру преображаја, размену о сопственим особеностима и вредностима, цртање сопственог знака, упознају себе и друге. - Евоцирање и цртање пријатних и непријатних успомена, интегришу	- Планира - Ораганизује - Бира садржаје - Усмерава - Реализује - Демонстрира - Објашњава - Даје упутства - Омогућује примену наученог - Партнер у учењу	- Ученици - Наставници - Родитељи - Двориште - Учионица - Дидактичка средства и материјали - Уџбеници - Искуство ученика - Фотографије	Формативно оцењивање Идентификација ситуација у којима ће ученици стећи и показати понашање у складу са прописаним исходима. Инструменти за проверавање остварености прописаних исхода (разговор, посматрање). Примена инструмената прикупљања података и њихово поређење са прописаним исходима.

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

- Учење по моделу	прошла искуства. - Кроз игру поверења уче да се узајамно подржавају. - Кроз евоцирање и цртање снова, уче да изразе и	- Обезбеђује ресурсе - Прати ефекте сопственог рада - Прати ефекте рада ученика - Води циљни разговор.	- Слике - Краћи текстови - Касете - Апликације	
	контролишу своја приватна искуства. - Кроз цртање и игру маште, уче да артикулишу своје жеље и захтеве. - Кроз цртање и размену, уче да остваре право на развој и сагледавају себе из различитих перспектива.			

5.3. ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА

5.3.1. ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ

ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ СРПСКОГ ЈЕЗИКА

Разред: ТРЕЋИ

Годишњи фонд часова: 18 часова

Циљ : Даљи рад на оспособљавању ученика за правилно коришћење матерњег језика уз поштовање правописних и граматичких норми.

Кључни појмови: читање и писање, књижевност, језик и језичка култура.

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
1. Језик	Читање и писање ћирилице и латинице -Реченица, реч, глас, слово -Препознавање реченица као обавештења, питања и заповести; употреба тачке, упитника и узвичника	-Влада основном техником читања ћириличног и латиничног текста текста. -Пише словима ћирилице и латинице -Препознаје реченице, речи, гласове и слова. -Препознаје врсте реченица по комуникативној функцији (обавештајне, упитне, заповедне). -Почиње реченицу великим словом, завршава је	1.Свет око нас 2.Музичка култура 3.Ликовна култура

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

2.Књижевност **3.Језичка култура**	-Употреба великог слова -Појмови: текст (песма, прича); тумачење текстова (остваривање комуникације са текстом -Усмено причање о догађајима и доживљајима -Препричавање -Описивање	одговарајућим интерпункцијским знаком; употребљава велико слово приликом писања личних имена/презимена и назива вишечланих географских назива насеља, имена народа, назива часописа и књига. -Разликује песму од приче; одговара на једноставна питања у вези са текстом; познаје и користи основне делове текста (наслов, име аутора, садржај текста); препознаје основну тему текста; процењује да ли му се садржај текста допада. -Постиже напредак у развијању слободе у вербалној комуникацији и развоју комуникативних способности. Уме својим речима да прича на задату тему. Уме да преприча краћи текст на основу датог плана препричавања. -Уме својим речима да описује илустрацију, предмет, биће.	

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
Кооперативна - Интерактивна - Вербална - Игра - Демонстрација (показивање) - Разговор -на тексту	Слушање, памћење, посматрање, препознавање, упоређивање, уочавање, разликовање, именовање, разговор, постављање питања, причање, замишљање, описивање, цртање, бојење, читање, писање, анализирање, откривање, закључивање, образлагање, груписање, примењивање, сарађивање, процењивање, играње	Припремање, организовање, посматрање, праћење, објашњавање, помагање, показивање, вођење, подстицање, предвиђање, проверавање, вредновање, саопштавање, иницирање, слушање, праћење, процењивање, идентификовање, поређење, одлучивање, разговор, читање, цртање	- Ученици - Наставници - Родитељи - Двориште - Учионица - Дидактичка средства и материјали - Уџбеници - Искуство ученика - Фотографије	Формативно оцењивање Идентификација ситуација у којима ће ученици стећи и показати понашање у складу са прописаним исходима. Инструменти за проверавање остварености прописаних исхода (разговор, посматрање, десетоминутне провере знања, диктати, мерења брзине читања и писања). Примена инструмената прикупљања података.

Садржај	Начин и поступци остваривања	Кључне компетенције
Књижевност	Индивидуални рад, рад у пару или у малим групама изводи се повезана са вежбама слушања и посматрања изводе се аналитичка и синтетичка вежбања, читање, анализа текста,	- комуникација на матерњем језику; - дигитална; - учење учења

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

	разговор, лексичке вежбе, препричавање, драматизација, рецитовање, анализа слика, описивање, посматрање, причање,	- осећај за иницијативу и предузетништво; -. културолошка освешћеност и изражавање
Језик – граматика и правопис	лексичке вежбе, ситуациона игра, синтаксичке вежбе , језичке вежбе	- комуникација на матерњем језику; - дигитална; - учење учења - осећај за иницијативу и предузетништво; -. културолошка освешћеност и изражавање
Култура изражавања (усмено и писмено)	увежбавати разумевање прочитаног. Користити аудио-визуелне записе и читање по моделу препричавање, драматизација, рецитовање, анализа слика, описивање, посматрање, причање,	- комуникација на матерњем језику; - дигитална; - учење учења - осећај за иницијативу и предузетништво; -. културолошка освешћеност и изражавање

ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ МАТЕМАТИКЕ

Разред: ТРЕЋИ

Годишњи фонд часова: 18 часова

Циљ: Даљи рад на усвајању бројева, релација међу њима и извођење рачунских операција у оквиру прве стотине.

Кључни појмови: сабирање, одузимање, таблица множења и дељења, геометријске фигуре

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
1.Бројеви	Сабирање и одузимање до 1 000 Замена места и здруживање сабирака. Веза сабирања и одузимања. Једначине са једном операцијом (сабирање или одузимање). Римске цифре до 1 000. Множење и дељење Замена места и здруживање чинилаца	- Броји, пише, чита и упоређује бројеве до 1000; - сабира и одузима бројеве до 1000; - користи појмове чинилац, производ, дељеник, делилац, количник, садржалац; - примени замену места и здруживање сабирака и чинилаца ради лакшег рачунања; - множи и дели у оквиру прве хиљаде; - израчуна вредност бројевног израза са највише две операције; - реши текстуални задатак постављањем	1.Свет око нас 2.Музичка култура 3.Ликовна култура

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

		израза са највише две рачунске операције и провери тачност решења; - одреди непознати број у једначини са једном аритметичком операцијом; - изрази одређену суму новца преко различитих апоена; - прочита број записан римским цифрама и напише дати број римским цифрама; - уочи правило и одреди следећи члан започетог низа;	
2. Геометрија	Угао и врсте троуглова Обим геометријских фигура. Цртање правоугаоника, квадрата и троугла на квадратној мрежи.	- разликује врсте углова и троуглова; - одреди обим геометријске фигуре; - нацрта правоугаоник, квадрат и троугао на квадратној мрежи и тачкастој мрежи;	
3. Мерење и мере	Мерење дужине стандардним мерним јединицама (mm, cm, dm, m). Мерење времена (дан, месец, година, час, минут,деценија, век). Јединице за запремину течности и мерење масе.	- црта паралелне и нормалне праве; - изрази дужину у различитим јединицама за мерење дужине; - измери дужину дужи и нацрта дуж дате дужине; - чита и запише време са часовника; - користи јединице за време, масу и запремину у једноставним ситуацијама	

Енглески језик **васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
Кооперативна - Интерактивна - Вербална - Игра - Демонстрација (показивање) - Разговор - -на тексту	-посматра - слуша - уочава, издваја, пребројава записује и именује бројеве - сабира и одузима - решава једноставне задатке	-бира садржаје -организује -реализује -излаже - објашњава - показује -усмерава -прати сваки облик рада ученика -пружа помоћ у раду -процењује резултате свога рада -процењује и даје мишљење о постигнућима ученика	-наставници -уџбеници -дидактичка средства -просторије у школи и	Формативно оцењивање Идентификација ситуација у којима ће ученици стећи и показати понашање у складу са прописаним исходима. Инструменти за проверавање остварености прописаних исхода. Примена инструмената прикупљања података и њихово поређење са прописаним исходима.

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

Садржај	Начин и поступци остваривања	Кључне компетенције
Бројеви до 1000 читање, писање и упоређивање природних бројева до 1000; Увежбавање и примена својстава рачунских операцијаЗависност резултата од промене компонентаЗаписивање помоћу слова својстава рачунских операција Одређивање вредности израза са словима и дате вредности слова	Индивидуални рад и рад у малим групама са ученицима кроз повезивање са претходним искуством,. малим групама . Број до кога се долази пребројавањем визуализује се на различите начине -дијаграмима, бројевним сликама, на бројевној правој). Бројање унапред и уназад, секвенцијално, у задатим интервалима, визуелизацијом на бројевној правој. Увежбавање сабирања и одузимања, множења и дељења кроз употребу дидаткичког материјала, бројевни дијаграми и бројевне слике. Учење путем открића, Учење кроз игру ,посматрање ...	- комуникација на матерњем језику; - математичке, научне, технолошке; - дигитална, - учење учења.
ГЕОМЕТРИЈСКИ ОБЈЕКТИ И ЊИХОВИ МЕЂУСОБНИ ОДНОСИ Цртање углова Цртање паралелних и нормалних права,квадрата Правоугаоника троугла и кружнице помоћу лењира, троугаоника и шестара Стицање представе о подударности фигура Одређивање обима квадрата,правоугао-ника и троугла	Индивидуални рад и рад у малим групама са ученицима кроз повезивање са претходним искуством, коришћење очигледног материјала, предмета и модела, цртање, спајање делова, прављење модела, упоређивање, процењивање.	- комуникација на матерњем језику; - математичке, научне, технолошке; - учење учења.
МЕРЕЊЕ И МЕРЕ Увежбавање мерења масе и тела и запремине течности , као и нове јединице за време (го-дина , век)Оспособљавање ученика за прецизност у мерењу,способност изражавања	Индивидуални рад и рад у малим групама са ученицима кроз повезивање са претходним искуством, Мерење дужине, ширине, висине учионице, фискултурне сале, клупе. Прављење модела метра, решавање проблемских задатака, прављење сата и календара, ленте времена и сналажење на њима, цртањем помоћу шестара, лењира, симулација продавнице са употребом новчаних апоена... Скок удаљ, скок увис, трчање (20 метара, 30 метара). одређивање трајања тона и дужине песме.	- комуникација на матерњем језику; - математичке, научне, технолошке; - учење учења

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА

Садржај	Начин и поступци остваривања	Кључне компетенције
- Numbers - Toys - Classroom objects - Home - Clothes - Food -This/That is…These/Those are… -We're/They're... Are they …? Yes, they are./No, they aren't. -She can/can't ... Can he…? Yes, he can. No, he can't. -Prepositions of place -Have you got…? Yes, I have. No, I haven't. -Has he got...? Yes, he has./No, he hasn't. -What have we got on Monday? We've got... -When have we got ...? -our, their -I visit my grandma on Tuesday; I go swimming every Thursday; I don't watch TV. -What do you like? I like/don't like...What does he like? He likes/doesn't like... -What's the time? It's 7 o'clock; he gets up at 6 o'clock. -Where does he work? He works in a bank. Does he work in a shop? Yes he does./No, he doesn't. -What's the weather like? It's windy/hot... -Put on/don't put on your coat. -Present continuous	-Комункативни приступ; -добро осмишљени контексти за ученике где је наставник сигуран да је схваћено значење поруке зајено са њеним културолошким, васпитним и социјализирајућим елементима; -упућивање на значај граматичке прецизности исказа; -мерење знања јасно одређеним релативним критеријумима; -социјална интеракција (с циљем да се унапреди квалитет и обим језичког материјала), -рад у учионици спроводи се путем групног или индивидуалног решавања проблема, потрагом за информацијама из различитих извора (Интернет, дечји часописи, проспекти и аудио-материјал) као и решавањем мање или више сложених задатака у реалним и виртуелним условима са јасно одређеним контекстм, поступком и циљем; -упућивање ученика на законитост усменог и писаног кода и њиховог међусобног односа; -усвајање језичког садржаја кроз циљано и осмишљено учествовање у друштвеном чину; -поимање наставног програма као динамичног, заједнички припремљеног и прилагођеног скупа задатака и активности; -наставник је ту да омогући приступ и прихватање нових идеја; -ученици се третирају као одговорни, креативни, активни учесници у друштвеном чину; -уџбеници постају извори активности и морају бити праћени употребом аутентичних материјала; -учионица постаје простор који је могуће прилагођавати потребама наставеиз дана у дан; -рад на пројекту као задатку који остварује корелацију с другим предметима и подстиче ученике на студиозан и истраживачки рад; -за увођење новог лексичког материјала користе се познате граматичке структуре и обрнуто.	-Способност изражавања и тумачења концепата, мисли, осећања, чињеница и мишљења у усменој или писаној форми укључујући вештине посредовања сумирањем, тумачењем, превођењем , парафразирањем и на друге начине, ка и интеркултурално разумевање; -Успешно учествовање у тимском раду -Способност за самостално учење -Способност заприкупљање и селектовање информација Испољавање креативности, истраживачког духа, толеранције, емпатије, позитивних естетских и моралнихставова -Усмереност ка очувању традиције, прихватању култура других народа, ширењу идеје космополитизма, прихватању вредности грађанског друштва, укључивању у живот локалне заједнице и усклађивању са глобалним кретањима.

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

5.3.2. ПЛАН РАДА ДОДАТНЕ НАСТАВЕ

ДОДАТНА НАСТАВА –Математика
Разред: ТРЕЋИ
Годишњи фонд часова: **18 часова**

Садржај	Начин и поступци остваривања	Опште компетенције
Бројеви до 1000 Бројеви Скупови Почеци формирања математичког језика Идеја функције Текстуални задаци *Геометријски објекти и њихови међусобни односи* Кружница. Угао. Праве и дужи. Правоугаоник, квадрат, троугао. Обим фигура. *Мерење и мере* Метарски систем мера Јединице за мерење	Кроз додатну наставу ученицима, који у свом раду показују веће интересовање за садржаје предмета Математика , се омогућава да се развијају у складу са потребама и могућностима, да развију своје менталне способности, развију своје способности посматрања, опажања, логичког , критичког, стваралачког и апстрактног мишљења, математичку радозналост и способност изражавања математичким језиком. Подстиче се њихова заинтересованост, самопоуздање , систематичност, тачност и прецизност изражавања у писменом и усменом облику. Садржаји у додатној настави треба да буду занимљиви, сложенији, изазовнији, да провоцирају активност ученика.	Кроз додатну наставу ученици усвајају сложене математичке концепте (нумерички, алгебарски, геометријски, статистички), овладавају комплекснијим математичким процесима (расуђивање, комуникација, повезивање, примена, моделовање) и вештинама (рачунање, алгебарски поступци, мерење, просторна визуелизација, рад са подацима, процена,предузимљивост и оријентацију ка предузетништву, коришћење ИКТ потребним за живот и даље школовање.

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

ДОДАТНА НАСТАВА –Српски језик
Разред: ТРЕЋИ
Годишњи фонд часова: **18 часова**

Садржај	Начин и поступци остваривања	Опште компетенције
Језик Граматика Правопис Ортоепија *Књижевност* Читање и тумачење текста Лирика, епика, драма Функционални појмови *Језичка култура* Облици усменог и писменог изражавања Усмена и писмена вежбања	Додатна настава се организује за ученике који показују веће интересовање за наставу Српског језика. Остварује се кроз сарадничко и истраживачко учење у складу са потребама и могућностима ученика. Настава ће се реализовати на средњем и напредном нивоу кроз интерактивне методе,кооперативни рад у пару и у групама и индивидуални рад.Такође ће се радити тематска,амбијентална и диференцирана настава, као и у настави ће бити симулација језичке игре,израда пројеката и тематских паноа.	Комуникација на матерњем језику-способност изражавања и тумачења концепата, мисли, осећања, чињеница и мишљења у усменој и писаној форми. Учење учења- способност да се ефективно управља сопственим учењем: планирање, управљање временом и информацијама, способност да се превазиђу препреке како би се успешно учило, коришћење претходних знања и вештина у различитим ситуацијама, индивидуално или у групи. Естетичка компетенција – развијање свести да се естетичка вредност не везује само за уметност, већ и за природне, социолошке, идеолошке, емотивно- афективне и практичне садржаје.

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

5.4. ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНОГ-ВАСПИТНОГ РАДА

5.4.1. ПЛАН РАДА ОДЕЉЕНСКОГ СТАРЕШИНЕ

Годишњи фонд часова: 36 часова

Недељни фонд часова:

1

ЦИЉ : - Олакшавање процеса адаптације на школску средину и подстицање социјалне интеграције- успостављање и развијање односа другарства и сарадње са вршњацима и одраслима.

Време	Садржај рада	Реализатор
IX	● Упознавање ученика са распоредом часова, ритмом и режимом рада у школи и кућним редом школе ● Вођење педагошке документације (електронски дневник)	учитељ
	● „Избор руководства одељењске заједнице“ ●„Изграђујемо имиџ своје заједнице „ (правимо амблем, симбол, бирамо име одељењске заједнице) ● „Улепшавамо учионицу“ ● „Подсећање на правила понашања у школи“ ● Родитељски састанак	

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

X	● „Укључивање ученика у допунски рад и друге ваннаставне активности“ ● „Обележавање Дечје недеље“ ● „Укључивање у хуманитарну акцију Деца-Деци“ (прикупљање половних уџбеника , школског прибора и сл.) ● Јесењи крос ● Посета позоришној представи ● „Како учити?“	учитељ
XI	- „Твоје знање мења све“ ● „Поштовање старијих, брижан однос према млађима“ ● „Како управљати љутњом и избећи бес“ ● „Правилна и разноврсна исхрана“ ● Формирање група за помоћ слабијим од стране бољих ученика ● Анализа успеха на крају 1. тромесечја и предлог мера за наредни период -Родитељски састанак	учитељ
XII	● „Дечаци и девојчице – сличности и разлике“ ● „Колико смо безбедни на Интернету?“ ● „Припрема за Новогодишње и Божићне празнике“ ● „Библиотека – најбогатија ризница знања и како је искористити“	учитељ библиотекар

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

I	● „Свети Сава наш учитељ – учешће у програму“ ● „Зимски распуст и како га провести?“ „Моји родитељи су срећни кад ја урадим...“	
II	● Анализа успеха и дисциплине на крају првог полугодишта у нашој одељењској заједници ● Вођење педагошке документације ● Како побољшати успех и дисциплину у другом полугодишту ● „Шта смо прочитали за време зимског распуста“ ● Родитељски састанак (анализа успеха и дисциплине и мере за побољшање успеха и упућивање родитеља на сарадњу са ПП службом) ● „Како и зашто учимо ?“ ● Колико смо успели да помогнемо нашим друговима да превазиђу тешкоће у учењу и понашању	учитељ педагог и психолог
III	● Израда честитки поводом 8. марта ● Припрема за рекреативну наставу ● „Мој радни дан у школи и код куће (учење , помоћ родитеља игра и спавање)“ ● „Безбедно кретање у саобраћају“ ● „Да ли лаж и крађу можемо оправдати?“	учитељ

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

IV	● Анализа успеха и мере одељењске заједнице за превазилажење слабости у раду ● Излет у ближу околину ● „Мој љубимац“- развијање љубави према животињама ● Родитељски састанак и припрема за одељењско веће ● „Пролећни крос „ ● Физичке активности ученика и здравље	учитељ наставници физичког васпитања
V	● Непосредна припрема за извођење једнодневног излета ● Укључивање у прославу Дана школе ● „Познајемо ли културу разговарања?“ ● „Занимања људи у мојој околини“	учитељ
VI	● „Шта смо урадили током ове школске године?“ ● „Како провести летњи распуст?“ ● Сређивање педагошке документације ● Израда плана одељењског старешине за наредну шк. год. ● Оцена рада и предлог плана за наредну школску годину ● Родитељски састанак	учитељ

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

5.4.2. ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ

Друштвене и слободне активности ученика се организују током читаве године и за њих се опредељују ученици свих разреда у зависности од испољених жеља, интересовања, склоности и способности, без обзира на степен постигнутог успеха.

Опредељења се врше и на основу степена њихове развијености, од потребе друштва, средине, од циља и задатка нашег васпитања, као и од могућности наставника и школе. Опредељивање се организује на почетку школске године у договору са наставником и по принципу добровољности и самоопредељења.

За остваривање програма слободних активности одржаће се по један час недељно за сваку активност. У оквиру истих слободних активности окупљају се ученици различитих разреда и узраста.

Ученик може бити ангажован у једној односно две слободне активности уколико је једна од активности у физичком васпитању, о чему су дужни да се старају разредне старешине и о томе подносе писан извештај стручним органима школе.

РЕЦИТАТОРСКАСЕКЦИЈА
БРОЈ ЧАСОВА: 36 часова

ЦИЉ: Оспособљавање ученика за изражајно рецитовање песама различитог карактера и неговање културне баштине.

Садржај	**Начин и поступци остваривања**	**Кључне компетенције**
-Формирање секције, план и програм рада - Чиниоци иражајног казивања, артикулација и дикција - Врсте рецитовања (соло и хорско) - Слушање : Познати рецитују-слушање снимка - Избор рецитација и вежбање изражајног рецитовања - Припрема приредби - Увежбавање рацитација за приредбу - Вежбе изражајног рецитовања - Рецитовање на приредбама - Избор песама и рецитатора за такмичење - Изражајно казивање одабраних текстова	коришћење претходног знања и искуства из разних области и повезивање са новим градивом коришћење разних метода, облика, средстава корелација свих предмета коришћење различитих извора знања повратна информација наставника и ученика дијалог између ученика и наставника коришћење разноврсних метода које подстичу радозналост коришћење разних облика	Способност изражавања и тумачења концепата, мисли, осећања, чињеница и мишљења. Самопоуздано и критичко коришћење информационих и комуникационих технологија за рад, одмор и комуникацију Способност да се схвати значај креативних идеја, искустава и емоција у различитим медијима - музика, књижевност, плес, ликовна уметност и друго. Способност да се идеје претворе у акцију кроз креативност, иновативност и преузимање ризика, као и способност за планирање и управљање пројектима; Способност да се, коришћење претходних знања и вештина, примена знања и вештина у различитим ситуацијама, индивидуално и/или у групи.

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

- Анализа рада секција	учења подстицајне методе у раду као што су, похвале, награде извештавање и информисање о постигнућима ученика	

ТЕМЕ	ИСХОДИ	ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ И НАЧИН ОСТВАРИВАЊА	НАСТАВНА СРЕДСТВА
1. Упознавање са планом и програмом секције, циљевима и задацима 2. Научили смо у претходном разреду - рецитовање по избору ученика 3. Чиниоци изражајног казивања, артикулација, дикција 4. Вежбе темпа, ритма 5. Обрада једне изабране песме 6. Паузе у рецитовању, понављање и рефрени	- изражајно рецитује -правилна дикција, јасан говор -развија интересовања за нове књиге, текстове -даље усавршава и негује језичку културу говора -богати речник -развија способности да дубље доживљава, уочава и тумачи	-кооперативна -интерактивна -перцепције -разговор -демонстративна -рада на тексту	-збирке песама -звучна читанка -ЦД -Е-уџбеник

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

7. Познати рецитују - слушање 8. Вежбање у изражајном рецитовању обрађене песме 9. Изражајно рецитовање песме 10. Песме о јесени, читање 11. Песме о јесени, вежбање 12. Песме о јесени, изражајно рецитовање 13. Избор песама за новогодишњу приредбу 14. Увежбавање песама за новогодишњу приредбу 15. Увежбавање песама зановогодишњу приредбу 16. Припрема приредбе за Нову годину 17. Св. Сави - избор песама 18. Св. Сава – рецитовање 19. Избор песама за такмичење рецитатора 20. Избор песама за Дан жена 21. Увежбавање песама за Дан жена 22. Рецитал за 8. март, припрема 23. Припрема за такмичење рецитатора 24. Припрема за такмичење рецитатора 25. Познати рецитују - слушање	песничке слике -оспособљен да емотивно изрази осећања везана за осећања испољена у песми -развија љубав према поезији и матерњем језику		

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

26. Песме о пролећу, читање 27. Песме о пролећу, вежбање 28. Песме о пролећу, изражајно рецитовање 29. Песме о школи, избор 30. Песме о школи, вежбање 31. Песме о школи, изражајно рецитовање 32. Познати рецитују - слушање 33. У сусрет лету – читање песама 34. У сусрет лету – рецитовање 35. Научили смо ове школске године 36. Покажи шта знаш…			

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ	АКТИВНОСТИ		РЕСУРСИ	САРАДНИЦИ
	а) ученика	б) наставника		
-- Српски језик - Музичка култура - Ликовна култура - Свет око нас - Пројектна настава	-читање -причање -слушање различитих песама -презентовање -рецитовање -самостално бира садржаје -користи различите изворе информација	-планира -организује -усмерава -реализује -демонстрира -објашњава -мотивише -бира методе и технике -прати ефекте свога рада и рада ученика	-ученици -наставници -природна и друштвена средина у окружењу -дидактичка средства -збирке песама -ИКТ	-ученици -наставници -ПП служба -родитељи

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

ДРАМСКА СЕКЦИЈА

Број часова: 36

ЦИЉ: Развој дечијег искуства и оспособљавање ученика да изражавају осећања користећи глас и тело – покрет; Развијање стваралачке способност, сособности за јавно наступање и способност за концентрацију; Развијање опажања, размишљања и слободног изражавања;

Садржај	Начин и поступци остваривања	Опште компетенције
-Формирање секције и одабир текстова за драмско изражавање - Вежбе:акцента,паузе,ритма, темпа,покрета,гестова,паузе,мимике, гестикулације -Драма, појам ,особине -Слушање аудио-снимака,гледање позоришних представа -Изражајно читање текстова,разговор и анализа -Стваралачки рад (писање сценских дела, дијалога, драматизација) -Подела улога -Припрема приредбе -Глумимо,изводимо представу -Анализа урађеног	Пролазећи кроз програм драмско-рецитаторске секције чланови групе се оспособљавају за обављање сценских задатака(рецитовање, глума, вођење програма, глума..) Индивидуалним радом, радом у малим групама, групним радом ,ученици усвајају, увежбавају, правилан изговор брзалица, песама , краћих драмских текстова Кроз сценске игре, импровизације, драмске књижевне текстове, сценски покрет, вежбе правилног изговора ученици уче да изразе своја осећања речима , покретом и мимиком. Складне активности –игре у којима учитељ обезбеђује стимуланс ,а сваки ученик игра исту улогу, симултано али ипак независно од осталих ученика. Игре загревања које ученицима помажу да се фокусирају и изразе себе.	-комуникација на матерњем језику; - учење учења; - друштвене и грађанске; - културолошка освешћеност и изражавање

Литература: Метод драмске радионице,аутори: Снежана Лубинић,Весна Јоцић

ОБРАЗОВНА ОБЛАСТ (КОРЕЛАЦИЈА)	АКТИВНОСТИ		РЕСУРСИ	САРАДНИЦИ
	а) ученик	б) наставник		
- српски језик - ликовна култура - музичка култура - физичко васпитање - свет око нас - пројектна настава	-посматра - слуша - понавља - рецитује уз гестикулацију - пева - опонаша - комуницира са другима - чита - изражава осећање кроз покрет - -глуми	- планира - бира садржаје - организује - реализује - објашњава - показује - пружа помоћ у раду - координира радом групе - процењује резултате свога рада - процењује и даје мишљење о постигнућима ученика групе - процењује резултате свога рада - процењује и даје мишљење о - постигнућима ученика	- драмски текстови - различити материјали - Читанка - просторије у школи - сала	- ученици - наставници - родитељи

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

ХОРСКА СЕКЦИЈА

БРОЈ ЧАСОВА: 36

ЦИЉ: Подстицати и развијати таленте код ученика за лепо певање,за упознавање народне музичке традиције и културе свог и других народа.

ТЕМЕ	ИСХОДИ	ТЕХНИКЕ И МЕТОД И НАЧИНИ ОСТВАРИВАЊА	НАСТАВНА СРЕДСТВА
1. Упознавање са планом и програмом хорске секције 2.Научили смо претходне године 3.Љубав је то, хор Колибри 4.Љубав је то, хор Колибри 5.Љубав је то, хор Колибри 6.Јесењска песма, В. Стојанов 7.Јесењска песма, В.Стојанов 8.Јесењска песма, В.Стојанов 9.Кажи мени ђаче, учениче, народна песма 10. Кажи мени ђаче, учениче, народна песма 11. Кажи мени ђаче, учениче, народна песма	- Разликује правилно од неправилног држања тела и правилно држи тело - -Примењује правилну технику дисања - Савлада технике певања и обликовање усана при изговарању-певању самогласника и сугласничких група слогова Ш,С,Ћ,Ђ,З - Развија осећај за ритам и способност певања у хору - Проширује знања	- метода разговора - учење по моделу - учење кроз игру - кооперативна демонстративна	- ЦД - народна ношња

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

12. Новогодишња песма по избору 13. Новогодишња песма по узбору 14. Новогодишња песма по избору 15. Божићна песма, народна песма 16. Божићна песма, народна песма 17. Божићна песма, народна песма 18. Химна Светом Сави 19. Химна Светом Сави 20. Јануарске звезде , Миодраг Илић Бели 21. Песма о мами, по избору 22. Песма о мами 23. Песма о мами 24. Киша пада, народна песма 25. Киша пада, народна песма 26. Киша пада, народна песма 27. Пролећна песма, Станко Коруновић 28. Пролећна песма, Станко Коруновић 29. Ал' је леп овај свет, Александар Корађ 30. Ал' је леп овај свет, Александар Корађ 31. Од школе и књиге, Миња Субота	и репертоар дечјих песама - Одговорно се односи према раду - Поседује репертоар певања и кретања - Придржава се договорених правила понашања у игри и песми уз подршку наставника		

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

32. Од школе и књиге, Мања Субота 33. Ти и ја , хор Врапчићи 34. Ти и ја , хор Врапчићи 35. Ти и ја , хор Врапчићи 36. Научили смо ове школске године			

МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**САРАДНИЦИ**
	а) ученик	**б) наставник**		
- српски језик	-посматра	- планира	- народна баштина	- ученици
- ликовна култура - музичка култура - физичко и здравствено васпитање - свет око нас - пројектна настава	- слуша - понавља - пева - опонаша - сарађује са другима - игра	- бира садраје - организује - реализује - објашњава - показује - пружа помоћ у раду - координира радом групе - процењује резултате свога рада - процењује и даје мишљење о постигнућима ученика	- касете - народна кола - просторије у школи - игрлиште - сала -икт	- наставници - родитељи

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

ЛИКОВНА СЕКЦИЈА

Број часова: 36

ЦИЉ: ЦИЉ васпитно-образовног рада секције јесте да се подстиче и развија учениково стваралачко мишљење и деловање у складу са карактером ове секције.

Задаци предмета:

- развијање способности ученика за опажање облика, величина, боја, положаја облика у природи;
- развијање памћења, повезивање опажених информација;
- стварање услова да ученици на сваком часу у процесу реализације садржаја користе адекватна средства и технике ликовно-визуелног изражавања;
- развијање моторичких способности;
- неговање уредности и естетског укуса у раду;
- развијање креативности ученика

Садржај	Начини и поступци остваривања	Кључне компетенције
Упознавање са ликовним техникама и материјалима Амбијент (израда маски и костима) Израда употребних предмета Израда радова и учешће на ликовним конкурсима.	Практичан рад ученици изводе индивидуално, у пару или мањим групама. Наставник подстиче ученике да изразе своје ликовне идеје у складу са ликовним задатком. Након завршених радова врши се процењивање успешности заједно са ученицима.	- комуникација на матерњем језику -математичка писменост - култура изражавања - учење како се учи - решавање проблема - међуљудска и грађанска компетенција - развијање код ученика смисла за спајање различитих облика и материјала и предмета како би добили нову, занимљиву целину, и то посматрањем и прикупљањем материјала и предмета из непосредног окружења - развијање толеранције и сарадње - развијање осећања припадања у групи

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ	АКТИВНОСТИ		РЕСУРСИ	САРАДНИЦИ
	а) ученик	б) наставник		
-Физичко васпитање - Српски језик - Ликовна култура - Музичка култура - Свет око нас - Математика	-Самостално истражује, експериментише -Образлаже, наводи примере -Упоређује, анализира -Размишља, саопштава -Комуницира, дискутује, поставља питања, спонтано се изражава - Именује, описује, показује сензитивност - Црта, слика, ваја -Посматра, опажа, уочава, распоређује - Препознаје, открива -Повезује појмове, гради мрежу појмова -Проналази и систематизује информације -Осмишљава, ствара	- планира - бира садржаје - организује - реализује - објашњава - показује - пружа помоћ у раду - координира радом групе - процењује резултате свога рада - процењује и даје мишљење о постигнућима ученика	- разни текстови - различити материјали - просторије у школи, школско двориште - природна и друштвена средина - предмети из окружења - искуство ученика - дидактички материјал, -ИКТ,е-уџбеник за Ликовну културу	- ученици - наставници - родитељи

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

ПЛЕСНА И РИТМИЧКА СЕКЦИЈА

БРОЈ ЧАСОВА: 36

Циљ: Развијање слуха и способности за ритмичко-кретно изражавање, навикавање на рад у групама, развијање колективног духа.

Садржај	Начин и поступци остваривања	Кључне компетенције
Ритмичко ходање и трчање са променом ритма, темпа и динамике уз пљесак и одговарајућу музичку пратњу. Основни положаји руку, ногу и трупа (једноставни комплекси вежби обликовања од научених елемената). Композиција са музичком пратњом од научених елемената. Традиционалне дечје игре и игре у природи. Плесни кораци: валцер, танго, диско, модерни плес,... Народна кола.	Кроз групни рад, рад у паровима и по станицама; вежбе обликовања, ходања, трчања, спајање научених елемената у кореографију; коришћење реквизита (лопта, вијаче, ластиш, хула хоп, траке, палице, маркери,...); коришћење разноврсних музичких жанрова и извора звука; тематско повезивање са предметима Физичко васпитање, Музичка култура, пројектне активности и садржаји); учешће у приредбама на нивоу одељења, разреда и школе (Нова година, Светосавска приредба, Дисово пролеће,...)	- комуникација на матерњем језику; - учење учења; - друштвене и грађанске; - културолошка освешћеност и изражавање.

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

ОБРАЗОВНА ОБЛАСТ (КОРЕЛАЦИЈА)	АКТИВНОСТИ		РЕСУРСИ	САРАДНИЦИ
	а) Ученик	б) Наставник		
- Српски језик - Ликовна култура - Музичка култура - Свет око нас - Физичко и здравствено васпитање	- посматра - слуша - понавља - пева - опонаша - сарађује са другима - игра	- планира - бира садраје - организује - реализује - објашњава - показује - пружа помоћ у раду - координира радом групе - процењује резултате свога рада процењује и даје мишљење о постигнућима ученика	- народна баштина - касете - народна кола - просторије у школи - игралиште - сала	- Ученици - Наставници - Родитељи

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

МЛАДИ МАТЕМАТИЧАРИ

БРОЈ ЧАСОВА: 36

ЦИЉ: : Продубљивање знања у подручју математике, усвајање математичких појмова, подстицање на математичка такмичења, сусрете и

смотре.

Садржај	Начин и поступци остваривања	Кључне компетенције
Геометријске фигуре и њихови међусобни односи **Бројеви до 1000.** **Занимљиви задаци**	Рад са ученицима кроз повезивање са претходним искуством и постигнућима на часовима математике. Коришћење очигледног материјала, предмета и модела, цртање, спајање делова, прављење нових модела, сликање, коришћењем различитог материјала и у корелацији са осталим предметима.Решавањем проблемских здатака кроз игровне активности самостално, у пару и у групи. Упоређивање и процењивање кроз логичко закључивање,довитљивост,умешност, самоконтролу,концентрацију и прецизност. Подстицати интерес за проналажење различитих начина решавања математичких проблема, примена математике у свакодневном животу. Ученици кроз практичне, логичке и математички оријентисане игре и мозгалице обогаћују знања, вештине и способности. Неговањем и подстицањем логичког мишљења, ученици уче како да уче, мисле и решавају проблеме, кроз игру. Задаци с новцем припрема ученика за такмичења. Задаци са табелама и графиконима, Решавање проблемских задатака (применом различитих метода) Математички квиз	- комуникација на матерњем језику; - математичке, научне, технолошке; - учење учења.

ЛИТЕРАТУРА:

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

„Методика разредне наставе“ В. Милатовић у: Ђ. Лекић
„Развој детета“ Завод за уџбенике и наставна средства, Београд
„Језичке игре“, Славица Јовановић
„Забавна математика“,Креативни центар
„Методика наставе математике“ – Др Мирко Дејић, др Милана Егерић;
-Математика – приручник за наставнике
„Математичарење“ – Мара Јанковић, Снежана Ковачевић

ТЕМЕ	ИСХОДИ	**ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ(начин остваривања пр.)**	НАСТАВНА СРЕДСТВА
1. Упознавање ученика са планом и програмом секције 2. Сабирање, одузимање, множење и дељење до 1000 – текстулани задаци 3. Троцифрени бројеви – занимљивости 4. Римске цифре до 1000 5. Мере за дужину, мерење масе, запремине и времена 6. Мерење и мере – занимљиви задаци 7. Сабирање и одузимање троцифених бројева 8. Припрема за школско такмичење 9. Припрема за школско такмичење 10. Припрема за школско такмичење 11. Школско такмичење 12. Задаци са две операције – текстуални задаци	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: - Прошири математичка знања - Савлада текстуалне и проблемске задатке - Решава сложеније једначине и неједначине	- Кооперативна - Интерактивна - Перцептивне - Амбијентално учење - Игра - Цртање - Учење кроз игру - Демонстрација	- припремљени примери и задаци -прибор за цртање и мерење -графички прикази - модели - апликације -дидактички материјал

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

13. Једначине и неједначине са сабирањем и одузимањем 14. Цртање круга и кружнице 15. Множење и дељење двоцифрених и једноцифрених бројева 16. Множење и дељење троцифрених бројева једноцифреним 17. Дељење са остатком 18. Једначине и неједначине са множењем и дељењем 19. Вежбамо за такмичење - Мислиша 20. Вежбамо за такмичење - Мислиша 21. Вежбамо за такмичење - Мислиша 22. Мислиша - такмичење 23. Цртање и обим правоугаоника и квадрата 24. Писмено сабирање и одузимање троцифрених бројева 25. Цртање и обим троугла 26. Бројевни ребуси 27. Задаци са две операције (сабирање и одузимање) 28. Магични квадрати 29. Задаци – досетке 30. Задаци са две операције (множење и дељење) 31. Занимљиве фигуре 32. Разломци 33. Задаци са две и више рачунских операција 34. Математичке игре 35. Разноврсни задаци 36. Математичке занимљивости	- Решава проблемске задатке са обимом квадрата и правоугаоника - Решава текстуалне задатке са разломцима		

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

ОБРАЗОВНА ОБЛАСТ (КОРЕЛАЦИЈА)	АКТИВНОСТИ		РЕСУРСИ	САРАДНИЦИ
	а) ученик	б) наставник		
- српски језик - ликовна култура - музичка култура - физичко васпитање - свет око нас - пројектна настава	- чита -пише - слуша - закључује - скицира -размишља	- планира - бира садржаје - организује - реализује - објашњава - показује - пружа помоћ у раду - координира радом	- ученици - наставници - природна и друштвена средина у окружењу - дидактичка средства - уџбеници - искуства ученика	- ученици - наставници - родитељи

Енглески језик**васпитање** Осећања и потребе Уважавање и

5.5. СПИСАК УЏБЕНИКА И ПОМОЋНЕ ЛИТЕРАТУРЕ У ТРЕЋЕМ РАЗРЕДУ

Назив издавача	Наслов уџбеника писмо	Име/имена аутора	Број и датум решења министра
„ВУЛКАН ИЗДАВАШТВО”	*СРПСКИ ЈЕЗИК 3 за трећи разред основне школе*; уџбенички комплет; ћирилица		650-02-00193/2024-07 од 27.12.2024.
	Читанка 3, *Српски језик за трећи разред основне школе*	Маја Димитријевић	
	Граматика 3, *Српски језик за трећи разред основне школе*	Јасмина Франолић	
	Радна свеска 3, *уз* ***Читанку и Граматику*** *за трећи разред основне школе*	Маја Димитријевић Јасмина Франолић	
„ВУЛКАН ИЗДАВАШТВО”	***Математика 3,*** *уџбеник за трећи разред основне школе*	Нела Малиновић Јовановић**,** Јелена Малиновић	650-02-00170/2024-07 од 20.11.2024.
	Математика 3, *радна свеска за трећи разред основне школе*; уџбенички комплет; ћирилица		
„ВУЛКАН ИЗДАВАШТВО”	***Природа и друштво 3*****,** *за трећи разред основне школе;* ћирилица	Јелена Љубинковић, Винко Ковачевић, Љубица Нешић	650-02-00644/2022-07 од 9.2.2023.
„ВУЛКАН ИЗДАВАШТВО”	***Дигитални свет 3,*** *уџбеник за трећи разред основне школе***;** ћирилица	Гордана Рацков, Арпад Пастор	650-02-00382/2022-07 од 21.10.2022.
„ВУЛКАН ИЗДАВАШТВО”	***Ликовна култура 3*****,** *уџбеник за трећи разред основне школе;* ћирилица	Милена Стојановић Стошић, Душан Стошић	650-02-00433/2019-07 од 3.12.2019.
„ВУЛКАН ИЗДАВАШТВО”	***Музичка култура 3*****,** *уџбеник за трећи разред основне школе;* ћирилица	Маја Обрадовић	650-02-00385/2019-07 од 25.11.2019.
Фреска	Smiles 3, енглески језик за трећи разред основне школе; уџбенички комплет (уџбеник, радна свеска и компакт диск)	Jenny Dooley	650-02- 00515/2019-07 (10.2.2020.)

6. ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ЧЕТВРТИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

6.1. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

6.1.1. СРПСКИ ЈЕЗИК

Годишњи фонд часова: 180 (обрада -95 и остало – 85)

Циљ: Циљ наставе српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика ради правилног усменог и писаног изражавања, негујући свест о значају улоге језика у очувању националног идентитета; да се оспособе за тумачење одабраних књижевних и других уметничких дела из српске и светске баштине, ради неговања традиције и културе српског народа и развијања интеркултуралности.

Међупредметне компетенције: комуникативна, за учење, за рад са подацима, за решавање проблема, естетичка, дигитална, за сарадњу, предузетничка, за одговорно учешће у демократском друштву, за одговоран однос према околини.

Кључни појмови: књижевност, језик, језичка култура

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
1. **Књижевност** (76 часова)	**ШКОЛСКА ЛЕКТИРА** **Поезија** 1. Шаљива народна песма „Женидба врапца Подунавца” 2. Војислав Илић: „Јесен” / Владислав	– чита са разумевањем различите врсте текстова; – укратко образложи свој утисак и мишљење поштујући и другачије ставове;	1. **Ликовна култура** : - Илустрација текстова домаће и школске лектире

	Петковић Дис: „Зима” 3. Момчило Мошо Одаловић: „Молитва за маму” 4. Мирослав Антић: „Космонаутска песма” 5. Бранко Миљковић: „Песма о цвету” 6. Добрица Ерић: „Завичај” / „Отаџбина је наша очевина” / Момчило Мошо Одаловић: „Птице косовчице” 7. Мирослав Антић: „Прва љубав” / „Најљубавнија песма” / Алексије Марјановић: „Љубав” 8. Бранко Ћопић: „Месец и његова бака” / Десанка Максимовић: „Пауково дело” 9. Бранислав Црнчевић: „Кад би мени дали један дан” 10. Владимир Андрић: „Дај ми крила један круг” 11. Народна песма: „Милош у Латинима” 12. Народна песма: „Јетрвица адамско колено” **Проза** 1. Народна прича о животињама: „Међед, свиња и лисица” 2. Народна приповетка: „Најбоље	– разликује књижевне врсте: шаљиву народну песму, басну и причу о животињама, приповетку, роман за децу и драмски текст; – одреди тему, редослед догађаја, време и место дешавања у прочитаном тексту; – именује позитивне и негативне особине ликова; – уочи и издвоји основне елементе лирске песме (стих, строфа, рима и ритам); – тумачи идеје књижевног дела; – препозна ситуације кршења/остваривања права детета и стереотипе у књижевним делима; – уочи персонификацију и разуме њену улогу у књижевном делу;	2. **Музичка култура**: - Слушање и певање песама 3. **Природа и друштво** - Годишња доба - Жива и нежива природа - Показивање осећања. - Поштовање различитости. Друштвене групе. 4. **Математика**: - Бројеви 5. **Физичко и здравствено васпитање** - Развијање моторике руке

	задужбине” 3. Народна приповетка: „Ветар и сунце” 4. Народна бајка: „Пепељуга” 5. Бранислав Нушић: „Прва љубав” (одломак из Аутобиографије) 6. Бранислав Црнчевић: „Босоноги и небо” 7. Гроздана Олујић: „Стакларева љубав” 8. Светлана Велмар Јанковић: „Стефаново дрво” 9. Лав Николајевич Толстој: „Врабац и ласте” / „Два мраза” 10. Драган Алексић: „Позориште на небу” 11. Весна Алексић: „Детективско срце” 12. Ханс Кристијан Андерсен: „Ружно Паче” – читање у наставцима Драмски текстови 1. Гвидо Тартаља: „Подела улога” 2. Љиљана Крстић: „Кад пролеће дође” 3. Дејан Алексић: „Слава” **Научнопопуларни и информативни текстови (из књига, енциклопедија и**	– разликује описивање, приповедање (у 1. и 3. лицу) и дијалог у књижевном делу; – преприча текст из различитих улога/перспектива; – уочи основни тон књижевног текста (ведар, тужан, шаљив); – уочи супротстављеност лица у драмском тексту; – чита текст поштујући интонацију реченице/стиха; – изражајно рецитује песму и чита прозни текст; – изводи драмске текстове; – усвоји позитивне људске вредности на основу прочитаних књижевних дела;	- Природни облици кретања

	часописа за децу) ● о нашим знаменитим књижевницама, сликаркама и научницама; ● о природним лепотама и културним знаменитостима Србије; ● о занимљивим пределима, народима, обичајима у свету ● бонтон **ДОМАЋА ЛЕКТИРА** 1. Милован Данојлић: Избор из поезије за децу 2. Драган Лукић: Избор из поезије за децу 3. Јасминка Петровић: „О дугмету и срећи” 4. Рене Гијо: „Бела Грива” 5. Ерик Најт: „Леси се враћа кући” 6. Александар Поповић: „Пепељуга” ДОПУНСКИ ИЗБОР (са наведеног списка или по сопственом избору бирају се три дела) 1. Избор драмских текстова за децу 2. Бранко В. Радичевић: „Песме о мајци”		

	3. Светлана Велмар Јанковић: „Књига за Марка” / „Очаране наочаре” 4. Горан Петровић: „Разлике” 5. Едмондо де Амичис: „Срце” 6. Јохана Шпири: „Хајди” 7. Михаел Енде: „Бескрајна прича” (одломак) 8. Астрид Линдгрен: „Пипи Дуга Чарапа” 9. Златко Васић: „Чаробно путовање” 10.Урош Петровић: „Мартинина велика загонетна авантура” 11.Гордана Тимотијевић: „Сличице” / „Владимир из чудне приче” 12. Угљеша Шајтинац: „Чарна и Несвет” 13. Момо Капор: „Сања” 14. Весна Алексић: „Брљиво срце” **Књижевни појмови:** – шаљива народна песма, – прича о животињама, – особине народне епске песме, – приповетка,		

	– роман за децу, – персонификација, – опис природе и ликова, – приповедање у 1. и 3. лицу, – сукоб драмских лица.		
2. **Језик** (52 часова)	Речи које у писању и говору мењају облик; речи које не мењају облик (без именовања врста непроменљивих речи). Реченица и реченични чланови (субјекат, предикат, објекат, прилошке одредбе). Појам субјекта; различите врсте речи (именице и личне заменице) у функцији субјекта; изостављени субјекат. Појам предиката (глаголски предикат). Појам објекта (именице у функцији објекта). Прилошке одредбе за време, место и начин. Речи и групе речи у функцији субјекта, објекта и прилошких одредаба; придев уз именицу у служби атрибута у	– повеже граматичке појмове обрађене у претходним разредима са новим наставним садржајима; – разликује речи које мењају облик (именице, заменице, придеви, бројеви, глаголи) и уочи оне које су увек у истом облику; – одреди основне реченичне чланове; – разликује врсту речи од службе речи у реченици; – поштује и примени основна правописна правила; – правилно пише сва три модела управног говора;	**4. Природа и друштво** **-** Околина **5. Математика** - Редни бројеви - Мерење и мере **6. Физичко и здравствено васпитање** - Развијање моторике руке

	оквиру групе речи која има службу субјекта или објекта. Управни говор (трећи модел). Велико слово: имена становника држава и насеља; називи улица и тргова; имена из уметничких дела – примери из обрађених дела (нпр. Ружно Паче...); устаљена и посебно наденута имена животиња; називи институција, предузећа и установа, манифестација; устаљена имена историјских догађаја и личности (усклађено са предметом Природа и друштво). Речца ли; скраћени упитни облик је ли (је л’) према узрочном везнику јер. Предлог са уз заменице (нпр. са мном, с њом и сл.). Писање вишечланих бројева.		
	Основни облици усменог и писменог изражавања: препричавање текста у целини и по деловима (по датом плану);	– употреби основне облике усменог и писменог изражавања: препричавање,	1.**Природа и друштво** - Породица. - Школа.

3. **Језичка култура** (52 часова)	причање у дијалошкој форми (уношење дијалога, управног говора у структуру казивања); описивање односа међу предметима, бићима и појавама; описивање природе, личности, књижевних ликова и сл. Речи истог облика, а различитог значења; речи истог значења, а различитог облика (на примерима књижевних текстова); устаљени језички изрази. Разгледница, честитка, писмо. Књижевни и други текстови (линеарни и нелинеарни) у функцији унапређивања језичке културе. Говорне вежбе: рецитовање, изражајно читање, сценско приказивање драмског/драматизованог текста и сл. Правописне вежбе: диктат; управни говор (сва три модела); наводници; велико слово; заменица Ви из поштовања; спојено и одвојено писање речи (речца ли, предлог са, вишечлани бројеви). Језичке вежбе: допуњавање реченица предикатом у садашњем, прошлом и будућем времену; проширивање реченица; укрштене речи; асоцијације.	причање и описивање; – употреби речи истог облика, а различитог значења, као и речи истог значења, а различитог облика; – препозна значење речи и фразеологизама који се употребљавају у свакодневној комуникацији; – напише разгледницу, честитку, приватно писмо; – прилагоди језички израз комуникативној ситуацији – формалној и неформалној; – повеже информације исказане у линеарном и нелинеарном тексту и на основу њих изводи закључак; – правилно структурира текст; - учествује у предлагању садржаја и начина рада.	- Вршњаци. - Временске прилике. - Исказивање осећања и потреба 2. **Ликовна култура** - Илустровање. - Односи у видном пољу. - Простор, облик и боја. - Фотографије **4.Музичка култура** - Боја тона-различите боје људских гласова. - Јачина тона. - Висина тона. **4.Физичко и здравствено васпитање** - Вежбе за развој координације.

	Лексичко-семантичке вежбе: одређивање значења устаљених израза; састављање речи на основу датог почетног и последњег слова; допуњавање низа речима које су повезане са датом речју. Два школска писмена задатка – један у првом и један у другом полугодишту.		- Основни ставови и положаји.

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
- Кооперативна - Интерактивна - Перцептивне - Амбијентално учење - Игра - Цртање - Певање - Учење кроз игру - Демонстрација - Разговор - Учење по моделу	Слушање, памћење, посматрање, препознавање, упоређивање, уочавање, разликовање, именовање, разговор, постављање питања, причање, замишљање, описивање, цртање, бојење, читање, писање, анализирање, откривање, закључивање, образлагање, груписање, примењивање, сарађивање, процењивање, играње	Припремање, организовање, посматрање, праћење, објашњавање, помагање, показивање, вођење, подстицање, предвиђање, проверавање, вредновање, саопштавање, иницирање, слушање, праћење, процењивање, идентификовање, поређење, одлучивање, разговор, читање, цртање	- Ученици - Наставници - Родитељи - Двориште - Учионица - Дидактичка средства и материјали - Уџбеници - Искуство ученика - Фотографије - Слике - Краћи текстови Апликације	Формативно и сумативно оцењивање. Идентификација ситуација у којима ће ученици стећи и показати понашање у складу са прописаним исходима. Инструменти за проверавање остварености прописаних исхода (разговор, посматрање, десетоминутне провере знања, диктати, тематске провере знања, годишња провера знања, мерења брзине читања и писања). Примена инструмената прикупљања података и њихово поређење са прописаним исходима.

Наставни предмет : СРПСКИ ЈЕЗИК – ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ

Разред : ЧЕТВРТИ

Редни број наставне теме	**Број часова**		**НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ**	**Временска динамика**	**ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ПО НИВОИМА (по реализацији наставне теме ученик ће бити у стању да)**
	За обраду	**За остале типове часа**			
1.	**53**	**23**	**КЊИЖЕВНОСТ**	септембар јун	**Основни ниво** **Вештина читања и разумевање прочитаног** 1CJ.1.2.1. влада основном техником читања ћириличног и латиничног текста 1CJ.1.2.2. одговара на једноставна питања у вези са текстом, проналазећи информације експлицитно исказане у једној реченици, пасусу или у једноставној табели (ко, шта, где, када, колико и сл.) 1CJ. 1.2.3. препознаје да ли је тражена информација, која може да буде исказана на различите начине (синонимија, парафраза), садржана у тексту

					1СЈ. 1.2.4. познаје и користи основне делове текста и књиге (наслов, пасус, име аутора; садржај, речник) 1СЈ. 1.2.5. одређује основну тему текста 1СЈ. 1.2.6. разуме дословно значење текста 1СЈ. 1.2.7. разликује књижевноуметнички од информативног текста 1СЈ. 1.2.8. процењује садржај текста на основу задатог критеријума: да ли му се допада, да ли му је занимљив; да ли постоји сличност између ликова и ситуација из текста и особа и ситуација које су му познате; издваја речи које су му непознате **Књижевност** 1СЈ.1.5.1. Препознаје књижевне родове на основу формалних одлика поезије, прозе и драме 1СЈ.1.5.2. препознаје књижевне врсте (бајку и басну) 1СЈ.1.5.3. одређује главни догађај и ликове (који су носиоци радње) у књижевноуметничком тексту 1СЈ.1.5.4. одређује време и место дешавања радње у књижевно уметничком тексту **Средњи ниво** **Вештина читања и разумевање прочитаног** 1СЈ.2.2.1. чита текст природно, поштујући интонацију

					реченице/стиха; уме да одреди на ком месту у тексту је пауза, место логичког акцента; који део текста треба прочитати брже, а који спорије 1СЈ.2.2.2. изводи једноставне закључке у вези са текстом, анализирајући и обједињујући информације исказане у различитим деловима текста (у различитим реченицама, пасусима, пољима табеле) 1СЈ.2.2.3. раздваја битне од небитних информација; одређује след догађаја у тексту 1СЈ.2.2.4. успоставља везу између информација исказаних у линеарном и нелинеарном тексту (нпр. Пронализи део/детаљ који је приказан на илустрацији, утабели, или дијаграму) 1СЈ.2.2.5. одређује основни смисао текста и његову намену 1СЈ.2.2.6. препознаје фигуративно значење у тексту 1СЈ.2.2.7. изводи једноставне закључке на основу текста (предвиђа даљи ток радње, објашњава расплет, уочава међусобну повезаност догађаја, на основу поступака јунака/актера закључује о њиховим особинама, осећањима , намерама и сл.) 1СЈ.2.2.8. износи свој став о садржају текста и образлаже зашто му се допада/не допада, због чега му је занимљив/незанимљив; да ли се слаже са поступцима ликова 1СЈ.2.2.9. издваја делове текста који су му нејасни

					1CJ.2.2.10. вреднује примереност информација које прате текст; наводи разлоге за избор одређене илустрације **Књижевност** 1CJ.2.5.1. разликује лирску од епске песме 1CJ.2.5.2. одређује фолклорне форме (кратке народне умотворине- пословице, загонетке, брзалице) 1CJ.2.5.3. препознаје риму, стих и строфу у лирској песми 1CJ.2.5.4. одређује карактеристичне особине, осећања, изглед и поступке ликова; и односе међу ликовима у књижевноуметничком тексту 1CJ.2.5.5. уочава везе међу догађајима (нпр. Одређује редослед догађаја у књижевноуметничком тексту) 1CJ.2.5.6. разликује приповедање од описивања и дијалога 1CJ.2.5.7. разуме фигуративну употрбу језика у књижевноуметничком тексту **Напредни ниво** **Вештина читања и разумевање прочитаног** 1CJ.3.2.1. изводи сложеније закључке на основу текста, обједињујући информације из различитих делова дужег текста 1CJ.3.2.2. повезује и обједињује информације исказане различитим симболичким системима (нпр. Текст, табела,

					графички приказ) 1СЈ.3.2.3. разликује различита гледишта заступљена у информативном тексту (нпр. Мишљење аутора текста vs. Мишљења учесника у догађају) 1СЈ.3.2.4. изводи сложеније закључке на основу текста и издваја делове текста који их поткрепљују; резимира наративни текст 1СЈ.3.2.5. представља текст у одговарајућој нелинеарној форми (уноси податке из текста у дату табелу или дијаграм) 1СЈ.3.2.6. процењује сврху информативног текста у односу на предвиђену намену (нпр. Који од два текста боље описује дату слику, да ли је упутство за познату игру потпуно и сл.) 1СЈ.3.2.7. објашњава и вреднује догађаје и поступке ликова у тексту (нпр. Објашњава зашто је лик поступио на одређен начин, или вреднује крај приче у односу на своја предвиђања током читања текста, или износи свој став о догађајима из текста) **Књижевност** 1СЈ. 3.5.1. тумачи особине, понашање и поступке ликова позивајући се на текст 1СЈ.3.5.2. уочава узрочно-последичне везе међу догађајима у тексту 1СЈ.3.5.3. тумачи идеје у књижевноуметничком тексту,

					аргументује их позивајући се на текст
2.	**24**	**28**	**ЈЕЗИК**	септембар јун	**Основни ниво** **Граматика и лексикологија** 1СЈ.1.4.1. препознаје врсте речи (именице, заменице, придеве, бројеве и глаголе) 1СЈ.1.4.2. препознаје граматичке категорије промењљивих речи (род и број заједничких именица) и глаголско време (презент, перфекат и футур) 1СЈ.1.4.3. препознаје врсте реченица по комуникативној функцији (обавештајне,упитне,узвичне,заповедне) и по потврдности/одричности (потврдне и одричне) 1СЈ.1.1.4. препознаје антонимију 1СЈ.1.1.5. познаје значења речи и фразеологизама који се употребљавају у свакодневној комуникацији (у кући, школи, и сл.) **Писано изражавање (правопис)** 1СЈ.1.3.1. пише писаним словима ћирилице

					1СЈ.1.3.2. уме да се потпише 1СЈ.1.3.3. почиње реченицу великим словом, завршава је одговарајућим интерпункцијским знаком 1СЈ.1.3.4. употребљава велико слово приликом писања личних имена, назива места (једночланих), назива школе 1СЈ.1.3.5. пише кратким потпуним реченицама једноставне структуре **Средњи ниво** **Граматика и лексикологија** 1СЈ.2.4.1. одређује врсте речи (именице, заменице, придеве, бројеве и глаголе) 1СЈ.2.4.2. препознаје подврсте речи (властите и заједничке именице; описне, присвојне придеве и градивне придеве; личне заменице; основне и редне бројеве) 1СЈ.2.4.3. препознаје лице, род и број личних заменица у номинативу 1СЈ.2.4.4. препознаје граматичке категорије глагола (лице, број и род) и уме да пребаци глаголе из једног глаголског времена у друго 1СЈ.2.4.5. препознаје субјекат и глаголски предикат 1СЈ.2.4.6. одређује врсте реченица по комуникативној функцији (обавештајне,упитне, узвичне, заповедне) и по потврдности/одричности (потврдне и одричне)

					1СЈ.2.4.7. саставља реченице различите по комуникативној функцији и облику 1СЈ.2.4.8. препознаје синонимију 1СЈ.2.4.9. познаје значења речи и фразеологизама који се јављају у школским текстовима (у уџбеницима, књигама из лектире и сл.) и правилно их употрбљава **Писано изражавање (правопис)** 1СЈ.2.3.1. зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу) 1СЈ.2.3.2. употрбљава велико слово приликом писања имена држава и места и њихових становника; користи наводнике при навођењу туђих речи; правилно пише присвојне придеве (-ов/ -ев/ -ин, -ски/-чки/-шки); правилно пише гласове ћ, ч, ђ, џ; правилно пише сугласник Ј у интервокалској позицији; правилно пише речцу ли и речцу не; употрбљава запету при набрајању 1СЈ.2.3.3. пише јасним и потпуним реченицама; варира језички израз (ред речи у реченици, типове реченица, дужину реченице...) **Напредни ниво** **Граматика и лексикологија** 1СЈ.3.4.1. именује врсте и подврсте речи (властите и заједничке именице; описне, присвојне и градивне придеве; личне заменице; основне и редне бројеве; глаголе) 1СЈ.3.4.2. уме да промени облик променљивих речи према

					задатом критеријуму: заједничких именица према броју, а глагола, придева и заменица према роду и броју 1CJ.3.4.3. препознаје прави објекат (у акузативу) и прилошке одредбе за време, место и начин 1CJ.3.4.4. одређује значења непознатих речи и фразеологизама на основу ситуације и текста/ контекста у којем су употрбљени 1CJ.3.4.5. употрбљава речи у основном и пренесеном/ фигуративном значењу **Писано изражавање (правопис)** 1CJ.3.3.1. пише јасним, потпуним, добро обликованим реченицама; користи разноврсне синтаксичке конструкције, укључујући и сложене.
3.	**18**	**34**	**ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА**	септембар јун	**Говорна култура** 1.CJ.0.1.1. познаје основна начела вођења разговора: уме да започне разговор, учествује у њему и оконча га; пажљиво слуша своје саговорнике 1CJ.0.1.2. користи форме учтивог обраћања 1CJ.0.1.3. казује текст природно, поштујући интонацију реченице/стиха, без тзв. «певушења» или «скандирања»

					1CJ.0.1.4. уме да преприча изабрани наративни или краћи информативни текст на основу претходне израде плана текста и издвајања значајних делова или занимљивих детаља 1CJ.0.1.5. уме самостално (својим речима) да описује и да прича на задату тему: држи се теме, јасно структурира казивање (уводни, средишњи и завршни део казивања), 1CJ.0.1.6. уме на занимљив начин да почне и заврши своје причање 1CJ.0.1.7. уме у кратким цртама да образложи неку своју идеју 1CJ.0.1.8. уме да одбрани своју тврдњу или став **Основни ниво** **Писано изражавање** 1CJ.1.3.1.) пише писаним словима ћирилице 1CJ.1.3.2. уме да се потпише 1CJ.1.3.3. почиње реченицу великим словом, завршава је одговарајућим интерпункцијским знаком 1CJ.1.3.4. уптребљава велико слово приликом писања личних имена, назива места (једночланих), назив школе

					1СЈ.1.3.5. пише кратким потпуним реченицама једноставне структуре 1СЈ.1.3.6. издваја наслов, углавном се држи теме 1СЈ.1.3.7. препричава кратак једносттаван текст (до 400 речи) 1СЈ.1.3.8. користи скроман фонд речи (у односу на узраст); правилноих употребљава 1СЈ.1.3.9. пише кратку поруку (о томе куда иде, зашто касни, и сл.) 1СЈ.1.3.10. пише честитку (за Нову годину, рођендан), позивницу (за рођенданску прославу, забаву), разгледницу (са летовања, зимовања, екскурзије) **Средњи ниво** **Писано изражавање (правопис)** 1СЈ.2.3.1. зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу) 1СЈ.2.3.2. употрбљава велико слово приликом писања имена држава и места и њихових становника; користи наводнике при навођењу туђих речи; правилно пише присвојне придеве (-ов/ -ев/ -ин, -ски/-чки/-шки); правилно пише гласове ћ, ч, ђ, џ; правилно пише сугласник Ј у интервокалској позицији;

					правилно пише речцу ли и речцу не; употрбљава запету при набрајању 1СЈ.2.3.3. пише јасним и потпуним реченицама; варира језички израз (ред речи у реченици, типове реченица, дужину реченице...) 1СЈ.2.3.4. држи се теме; излагање организује око основне идеје текста коју поткрепљује одговарајућим детаљима 1СЈ.2.3.5. језички изразприлагођава комуникативној ситуацији (формалној/неформалној) 1СЈ.2.3.6. саставља кратак наративни текст 1СЈ.2.3.7. саставља кратак дескриптивни текст 1СЈ.2.3.8. користи фонд речи примерн узрасту; употребљава синониме (нпр, да избегне понављање) 1СЈ.2.3.9. исправља свој текст (критички чита написано, поправља текст и исправља грешке) 1СЈ.2.3.10. уме да попуни једноставан образац са основним подацима о себи (име, презиме, име родитеља, година рођења, адреса, телефон; школа,разред, одељење) 1СЈ.2.3.11. пише писмо (приватно) и уме да га адресира

					Напредни ниво **Писано изражавање** 1CJ.3.3.1. пише јасним, потпуним, добро обликованим реченицама; користи разноврсне синтаксичке конструкције, укључујући и сложене 1CJ.3.3.2. јасно структурира текст (уводни,средишњи и завршни део текста); добро распоређује основну информацију и додатне информације унутар текста и пасуса 1CJ.3.3.3. прилагођава језичко-стилски израз типу текста 1CJ.3.3.4. саставља кратак експозиторни текст 1CJ.3.3.5. користи богат фонд речи (у односу на узраст) 1CJ.3.3.6. издваја пасусе

Начин прилагођавања

На часовима треба комбиновати различите методе и облике рада, што доприноси већој рационализацији наставног процеса, подстиче интелектуалну активност ученика и наставу чини интересантнијом и ефикаснијом. Избор метода и облика рада зависи од наставних садржаја које треба реализовати на часу и предвиђених исхода, али и од специфичности одређеног одељења и индивидуалних карактеристика ученика.

Напредовање сваког ученика се редовно прати и бележи у педагошкој евиденцији наставника и електронском дневнику. За ученике који напредују изузетно успешно и за ученике који имају потешкоћа у савладавању градива, спроводе се различита прилагођавања и додатне врсте подршке.

Напредним ученицима се омогућава да брже прелазе градиво и задају им се додатни задаци за рад на часу и код куће, како би проширили знања и максимално искористили свој потенцијал. У зависности од процене наставника и ПП службе, могу бити укључени и у индивидуални образовни план за надарене ученике (ИОП 3).

С друге стране, ученици који имају слабија постигнућа и одређене тешкоће у учењу могу посећивати часове допунске наставе, како би добили додатна објашњења од стране наставника и прилику да додатно вежбају градиво које им није довољно јасно. У сарадњи са психологом и педагогом школе, за њих се може припремити и индивидуални образовни план (ИОП 1 и ИОП 2), који може подразумевати да се прилагоди начин на који наставник ради са учеником (нпр. материјали које добија за рад на часу, да ли ће више бити оцењиван усмено или писмено, додељивање ученика ментора, седи близу наставника и сл.), а може се односити и на ослобађање ученика од неких делова градива и исхода и стандарда које ученик треба да достигне или њихове измене.

Мали тимови формирани на нивоу школе, прате рад и напредовање ученика, оствареност исхода планираних индивидуалним образовним плановима и дају предлог мера за наредни период на основу чега се, након евалуације, праве нови индивидуално образовни планови.

6.1.2. ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Разред: ЧЕТВРТИ
Годишњи фонд часова: 72 часа
ЦИЉ: учења страног језика у основном образовању и васпитању је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну усмену и писану комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

Кључни појмови: комуникација,рано учење, језичка активност, језичке компетенције и интеркултуралност

ОБЛАСТ/ТЕМА **(Комуникативне функције)**	**САДРЖАЈИ** **Ученици у усменој комуникацији уче и увежбавају:**	**ИСХОДИ** **По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:**	**МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ**
1. Starter Unit Поздрављање и представљање; изражавање количина.	- основне бројеве: 1-100 - речи којима се именујушколски предмети: *Art, English, ICT, Maths, Music, PE, Science* - речи којима се именујуврсте домова:*types of homes: cottage, flat, house* - речикоје се односе на временске прилике: *weather: It's cold. It's hot. It's raining. It's snowing. It's sunny. It's windy.*	- поздраве и отпоздраве, примењујући једноставнија језичка средства;представе себе и другог; - разумеју једноставнија питања личне природе и одговаре на њих; - постављају једноставнија питања личне природе;у неколико једноставнијих везаних исказа саопште информације личне природе о себи и другима водећи рачуна о приватности и поверљивости; - разумеју, питају и саопште колико нечега има	Српски језик, математика, ликовна култура, музичка култура, познавање природе и друштва

2. Module 1 A bigfamily, Watersports Описивање места и предмета; изражавање поседовања; Описивање тренутних радњи у садашњости; описивање способности у садашњости.	- речикоје се односе на физички изглед: *physical appearance: curly hair, fair hair, fat, freckles, glasses, longhair, short, short hair, slim, straight hair, tall* *family members: aunt, cousin, uncle* - речи којима се именују слободне активности: *activities: dive, do karate, get wet, have a picnic, hop, jog, play theviolin, sail, skateboard, skip, surf, waterski* *sporting location: pool* - језичке структуре – *She is sailing. (**present continuous**)Can he ski? Yes, he can. / No, he can't. (**the verb 'can'**)Look at me! (object pronouns) My name is Alex. (**the verb 'to be'**) Your brother is very tall. (**possessive adjectives**) I haven't got freckles. (**the verb 'have got'**)* - кратку причу и песму која се односи на тему.	- разумеу једноставније описе предмета и места; - опишу бића, предмете и места у неколико везаних - разумеју једноставније исказе којима се изражава поседовање / непоседовање и реагује на њих; - траже и дају једноставнија обавештења која се односе на поседовање / непоседовање; - разумеју једноставније текстове у којима се описују тренутне радње у садашњости; - размене информације које се односе на дату комуникативну ситуацију; - опишу тренутне радње у садашњости користећи једноставнија језичка средства; - разумеју једноставније текстове у којима се описују способности у садашњости; - размене информације које се односе на дату комуникативну ситуацију; - опишу радње и способности у садашњости користећи једноставнија језичка средства	Српски језик, математика, ликовна култура, музичка култура, познавање природе и друштва
3. Module 2Where is ...?, A green day Описивање места; описивање уобичајених	- речи које се односе на места у граду: *buildings: baker's, bank, butcher's, greengrocer's, hospital, post office, supermarket, sweet shop*	- разумеју једноставније описе места; - опишу места у неколико везаних једноставнијих исказа;	Српски језик, математика, ликовна култура, музичка култура познавање природе и друштва,

радњи у садашњости; Изражавање допадања и недопадања; исказивање хронолошког времена.	- речикоје се односе на занимања: jobs: *baker, chef, doctor, firefighter, pilot, police officer, postman, vet* - речи које се односе на активности у слободно време: *clean, go shopping, go to the gym, paint, plantflowers, read comics* - изразе који се односе на исказивање времена: *It's half past one. It's quarter past one. It's quarter to one.* *sports: badminton, baseball, hockey, table tennis, volleyball* - језичке структуре – *The supermarket is next to the baker's. **(prepositions of place)** He works in a kitchen. **(present simple)*** *Do you like going shopping? **(like + -ing)*** *I usually ride my bike to school. **(adverbs of frequency)*** **-** кратку причу и песму која се односи на тему.	- разумеју једноставније текстове у којима се описују уобичајене радње у садашњости; - размене информације које се односе на дату комуникативну ситуацију; - опишууобичајене радњеу садашњости користећи једноставнија језичка средства; - разумеју једноставније исказе за изражавање допадања / недопадања и реагују на њих; - изражавају допадање / недопадање уз најједноставније образложење; -разумеју и саопштеједноставнијеисказекојисеодносенахронолошковреме.	
4. Module 3Funny clothes, A fruit salad Изражавање допадања и недопадања и захвалности;	- речи које се односе на одећу: *clothes: boots, cap, gloves, jeans, jumper, scarf, uniformactions: put on, takeoff* - речикоје се односе на правила понашања у школи:*be quiet, chewgum, drop litter, make a noise, shout*	- речи које се односе на одећу: *clothes: boots, cap, gloves, jeans, jumper, scarf, uniformactions: put on, takeoff* - речикоје се односе на правила понашања у школи:*be quiet, chewgum, drop litter, make a noise, shout* - речикоје се односе на храну: *butter, cherry, flour, grapes, mango, salt, strawberry, sugar*	Српски језик, математика, ликовна култура, музичка култура,

изражавање количина; описивање људи.	- речикоје се односе на храну: *butter, cherry, flour, grapes, mango, salt, strawberry, sugar* - изразе за иражавање количине : *a bar of chocolate, a bottle of olive oil, a canof cola,a cartonofjuice, a jar of jam, a loaf of bread, a packet of biscuits* - језичке структуре – *There are twojumpers. There are five mice.(plurals (**regular, irregular**)You mustn't watch TV allthe time. (**must/mustn't**)May I open the window? Yes, you may. / No, you may not. (**can, may (permission**)* *Is there much sugar in it? Ooh, yes! A lot! (**much, many, a lot of**) There isn't any milk. (**some,any**)* **-** кратку причу и песму која се односи на тему.	- изразе за иражавање количине : *a bar ofchocolate, a bottleofoliveoil, a canof cola,a cartonofjuice, a jar ofjam, a loafofbread, a packetofbiscuits* - језичке структуре – *There are twojumpers. There are five mice.(plurals (**regular, irregular**)You mustn't watch TV all the time. (**must/mustn't**)May I open the window? Yes, you may. / No, you may not. (**can, may (permission**) Is there much sugar in it? Ooh, yes! A lot! (**much, many, a lot of**) There isn't any milk. (**some,any**)* **-** кратку причу и песму која се односи на тему.	познавање природе и друштва
5. Module 4 A greatzoo, Sorry, Miss! Описивање бића и предмета; разумевање и исказивање једонставних упутстава и налога; исказивање припадања;	- речикоје се односе на животиње/придеве: *a big elephant, a clever dolphin, a cutepanda, a fast cheetah, a funny monkey, a heavy hippo, a longsnake, a scary crocodile, a slow snail, a small penguin, a strong lion,a tall giraffe* - речикоје се односе на места у граду: *beach, funfair, library, market, museum, sportscentre, theatre*	- разумеју једноставније описе бића и предмета; - опишу бића и предмете у неколико везаних једноставнијих исказа; - разумеју једноставнија упутства и налоге и реагују на њих;саопште једноставнија упутства и налоге; - разумеју и формулишу једноставне искзе који се односе на припадање; - разумеју једноставнија обавештења о положају у простору и реагује на њих;	Српски језик, математика, ликовна култура, музичка култура

исказивање положаја у простору.	*personality adjectives: clever, cute, dirty, funny, naughty, noisy, quiet,shy* - језичке структуре – *The giraffe is taller than the elephant. (**comparisons**)* *Who's the tallest in your class? (**superlatives**)* *They weren't quiet. (**was/were**)There were two parks in my street. (**there was/there were**)* - кратку причу и песму која се односи на тему	- траже и пруже једноставнија обавештења о положају у простору.	
6. Module 5, A funnyday, Holidays! Исказивање хронолошког времена;описивање бића и предмета; исказивање једноставних предлога; честитање рођендана	- речикоје се односе на причу: *cave, discover, diver, footprint, rock, scream, visit* - речикоје се односе на месеце у години: *January, February, March, April, May, June, July, August, September, October, November, December* - речикоје се односе на одмор: *camera, rucksack, sleeping bag, suitcase,sunglasses, swimming trunks, swimsuit, tent* - речикоје се односе на географске појмове: *island, lake, mountain, ocean, rainforest, river, sand, waterfall* - језичке структуре – *They're going to jump. (**be going to**)* *Who is Ryan? My cousin. (**question words**)*	-разумеју и саопште једноставније исказе који се односе на хронолошко време; - разумеју једноставније описе бића и предмета; - опишу бића и предмете у неколико везаних једноставнијих исказа; - разумеју једноставне предлоге и реагују на њих; упуте једноставне предлоге; - упуте једноставне честитке. - разумеју и, примењујући једноставнија језичка средства, наведу најуобичајеније активности које се односе на прославе рођендана и празника; - разумеју и објасне сличности и разлике у породичним слављима у циљној култури и код нас.	

	- кратку причу и песму која се односи на тему.		
7. Holidays Честитање празника, рођендана и других значајних догађаја	- речи и изразе које се односе на Божић: *bells, sleigh, candles, stockings, star* - речи и изразе који се односе на Saint Sava's Day: *Saint Sava, church* - речи и изразе који се односе на Дан жена: *women, flowers, present, card, teacher* - речи и изразе који се односе на Ускрс: *bunny, chocolate egg, picnic, cheesecake, hot cross buns, garden, lamb* - речи и изразе који се односе на Дан шале: *April Fools, celebrate, joke, bad luck* - песме које се односе на тему.	- Препознају и именују бића, предмете и места који се односе на тему; - разумеју једноставно исказане честитке и одговоре на њих; - упуте једноставне честитке. - разумеју и, примењујући једноставнија језичка средства, наведу најуобичајеније активности које се односе на прославе рођендана и празника; - разумеју и објасне сличности и разлике у породичним слављима у циљној култури и код нас.	Српски језик, математика, ликовна култура, музичка култура, познавање природе и друштва
8.MyGreenPassport Разумевање и давање једноставних упутстава и налога; описивање бића, предмета, места и појава.	- речи и изразе који се односе на играчке и очување животне средине: green sports, litter, tap, planting a tree, grass, animals in danger, polar bear - језичке структуре *Keep dogs on a lead!* *Don't pick flowers!* *Put your rubbish in the bin!* *Don't play loud music!* *Keep off the grass!*	- Препознају и именују бића и предмете који се односе на тему; - разумеју једноставна упутства и налоге и реагују на њих; - саопште једноставна упутства и налоге; препознају и именују бића, предмете и места из непосредног окружења; - разумеју једноставне описе бића, предмета и места;	Српски језик, математика, ликовна култура, музичка култура, познавање природе и друштва

	Don't ride your skateboard!	- опишу бића, предмете и места користећи једноставна језичка средства.	

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
Током часа препоручује се динамично смењивање техника / активности које не би требало да трају дуже од 15 минута. Слушање и реаговање на упутства наставника на страном језику или са аудио-записа (слушај, пиши, повежи, одреди, пронађи, али и активности у вези са радом у учионици: нацртај, исеци, обој, отвори / затвори свеску,	Слушање, памћење, посматрање, препознавање, упоређивање, уочавање, разликовање, именовање, разговор, постављање питања, причање, замишљање, описивање, цртање, бојење, читање, писање, анализирање, откривање, закључивање, образлагање, груписање, примењивање, сарађивање, процењивање, играње, читање, писање	Припремање, организовање, посматрање, праћење, објашњавање, помагање, показивање, вођење, подстицање, предвиђање, проверавање, вредновање, саопштавање, иницирање, слушање, праћење, процењивање, идентификовање, поређење, одлучивање, разговор, читање, цртање, писање	- Ученици - Наставници - Родитељи - Двориште - Учионица - Дидактичка средства и материјали - Уџбеници - Искуство ученика - Фотографије - Слике - Краћи текстови	Формативно и сумативно оцењивање. Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радном делу уџбеника, тестови слушања, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти, разговор, посматрање, десетоминутне провере знања,

итд.) Рад у паровима, малим и великим групама (мини-дијалози, игра по улогама, симулације итд.) Мануелне активности (израда паноа, презентација, зидних новина, постера и сл.) Вежбе слушања (према упутствима наставника или са аудио-записа повезати појмове, додати делове слике, допунити информације, селектовати тачне и нетачне исказе, утврдити хронологију и сл.) Игре примерене узрасту и дидактичком захтеву (за загревање, развијање пажње и концентрације, јачање мотивације, увођење нове језичке грађе или пак утврђивање).			- Апликације	диктати, тематске провере знања...

Класирање и упоређивање (по количини, облику, боји, годишњим добима, волим / не волим, компарације...). Решавање „проблем-ситуација” у разреду, тј. договори и мини-пројекти. „Превођење” исказа у гест и геста у исказ. Заједничко прављење илустрованих материјала (планирање различитих активности, рекламни плакат, програм приредбе или неке друге манифестације).				

Број и назив теме	Стандарди постигнућа	Процена и провера постигнућа	Корелација
1. Starter Unit	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.8.1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15.1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.120. 2.3.2.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, задаци у уџбенику и радној свесци,симулације у паровима и групама.	Грађанско васпитање, српски језик, математика, ликовна култура, музичка култура.
2. Module 1 A bigfamily, Watersports	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8.1.1.9. 1.1.10. 1.1.11.1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.19. 2.1.22. 2.1.25 2.1.26. 2.3.2.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у уџбенику и радној свесци, тестови, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти.	Српски језик, грађанско васпитање, математика, природа и друштво, музичка култура, ликовна култура, физичко и здравствено васпитање, пројектна настава.
3. Module 2Where is ...?, A green day	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8.1.1.9. 1.1.10. 1.1.11.1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.19. 2.1.22. 2.1.25 2.1.26. 2.3.2.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у уџбенику и радној свесци, тестови, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти.	Српски језик, грађанско васпитање, математика, природа и друштво, музичка култура, ликовна култура, физичко и здравствено васпитање, пројектна настава.

4. Module 3 Funny clothes, A fruit salad	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8.1.1.9. 1.1.10. 1.1.11.1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.19. 2.1.22. 2.1.25 2.1.26. 2.3.2.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у уџбенику и радној свесци, тестови, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти.	Српски језик, грађанско васпитање, математика, природа и друштво, музичка култура, ликовна култура, физичко и здравствено васпитање, пројектна настава.
5. Module 4 A greatzoo, Sorry, Miss!	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.19. 2.1.22. 2.1.25 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у уџбенику и радној свесци, тестови, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти.	Српски језик, грађанско васпитање, математика, природа и друштво, музичка култура, ликовна култура, физичко и здравствено васпитање, пројектна настава.
6. Module 5, A funnyday, Holidays!	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.19. 2.1.22. 2.1.25 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у уџбенику и радној свесци, тестови, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти.	Српски језик, грађанско васпитање, математика, природа и друштво, музичка култура, ликовна култура, физичко и здравствено

			васпитање, пројектна настава.
7. Holidays	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.19. 2.1.22. 2.1.25 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у уџбенику и радној свесци, тестови, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти.	Српски језик, грађанско васпитање, верска настава, , природа и друштво, музичка култура, ликовна култура, пројектна настава.
8. MyGreenPassport	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.19. 2.1.22. 2.1.25 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у уџбенику и радној свесци, тестови, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти.	Српски језик, грађанско васпитање, , природа и друштво, , ликовна култура, физичко и здравствено васпитање, пројектна настава.

6.1.3. МАТЕМАТИКА

Разред:ЧЕТВРТИ

Годишњи фонд часова: 180 часова (обрада-55, остало-125)

Циљ:. наставе и учења математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.

Међупредметне компетенције: комуникативна, за учење, за рад са подацима, за решавање проблема, естетичка , дигитална, за сарадњу, предузетничка, за одговорно учешће у демократском друштву, за одговоран однос према околини.

Кључни појмови садржаја: природни бројеви, декадни систем, својства операција, израз, једначине и неједначине, разломци, децимални запис броја, коцка, квадар, површина и запремина.

.

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
1. **Бројеви** (132; 42 + 90)	Скуп природних бројева са нулом. Декадни систем записивања бројева. Месна вредност цифре. Својства скупа природних бројева. Сабирање и одузимање (писмени поступак). Множење и дељење (писмени поступак). Својства рачунских операција (изражена формулама). Изрази са више операција (бројевни изрази и изрази са променљивом). Једначине и неједначине у скупу N0. Разломци облика $(m, n \leq 10)$. Упоређивање разломака са једнаким бројиоцима. Једнакост разломака. Сабирање и одузимање разломака са једнаким имениоцима. Децимални запис броја са две децимале. Сабирање и одузимање	-прочита, запише и упореди природне бројеве и прикаже их на бројевној правој; –одреди месну вредност цифре; –изврши четири основне рачунске операције у скупу N0; –састави израз, израчуна вредност бројевног израза и примени својства рачунских операција; –реши једначине и неједначине и провери тачност решења; –реши проблемски задатак користећи бројевни израз, једначину или неједначину; –процени вредност израза са једном рачунском операцијом; –одреди вишеструке декадне јединице најближе датом броју; –прочита и запише разломке облика $(m, n \leq 10)$; –упореди разломке облика са једнаким	**4.Ликовна култура** -Цртање -Бојење. **5. Природа и друштво** -Смерови кретања -Сналажење у времену **6. Српски језик** -Описивање и писање - Састављање и писање краћег текста-текстуалног задатка. - Читање 4.**Физичко и здравствено васпитање** -Природни облици

	децималних бројева.	бројиоцима или имениоцима; –запише резултат мерења дужине децималним бројем са највише две децимале; –сабере и одузме децималне бројеве са највише две децимале; –чита, користи и представља податке у табелама или графичким дијаграмима; –формира низ на основу упутства; –реши задатак применом различитих начина представљања проблема; –сабере и одузме разломке са једнаким имениоцима;	кретања
2. **Геометрија** (12; 4 + 8)	Квадар и коцка.	–именује елементе и опише особине квадра и коцке; –црта мреже и прави моделе квадра и коцке; –препозна сликовну представу изгледа тела посматраног са различитих страна;	**3. Ликовна култура** -Цртање геометријских тела -Бојење **4. Природа и друштво** -Кретање **3.Српски језик** -Читање

			-Писање латинице **5. Физичко и здравствено васпитање** -Природни облици кретања
3. **Мерење и мере** (28; 9 + 19) **4.** **Писмени задаци** (8 часова)	Мерење површине (m2, dm2, cm2, mm2, km2, ha, a). Површина квадрата и правоугаоника. Површина квадра и коцке. Мерење запремине (m3, dm3, cm3, mm3). Запремина квадра и коцке.	– прочита, упореди и претвори јединице за мерење површине и запремине; – израчуна површину квадрата и правоугаоника; – израчуна површину и запремину квадра и коцке; – реши проблемске задатке у контексту мерења.	**1.Ликовна култура** -Цртање и бојење **4. Музичка култура** -Бројалице, песме **5. Природа и друштво** - Сналажење у времену **6. Српски језик** -Састављање и писање краћег текста - текстуалног задатка. -Читање **7. Физичко и здравствено васпитање** -Поскоци, скокови и вежбе обликовања -бројање

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
- Кооперативна - Интерактивна - Перцептивне - Амбијентално учење - Игра - Цртање - Певање - Учење кроз игру - Демонстрација (показивање) - Разговор - Учење по моделу	Слушање, разговор, постављање питања, памћење, посматрање, уочавање, разликовање, именовање, цртање, бојење, описивање, играње	Припремање, организовање, посматрање, праћење, објашњавање, помагање, показивање, вођење, подстицање, предвиђање, проверавање, вредновање, саопштавање, иницирање, слушање, праћење, процењивање, идентификовање, поређење, одлучивање, разговор, читање, цртање	- Ученици - Наставници - Родитељи - Двориште - Учионица - Дидактичка средства и материјали - Уџбеници - Искуство ученика - Фотографије - Слике - Краћи текстови - Е уџбеници - Апликације	Иницијална процена знања ученика. Формативно и сумативно оцењивање Идентификација ситуација у којима ће ученици стећи и показати понашање у складу са прописаним исходима. Инструменти за проверавање остварености прописаних исхода (разговор, посматрање, десетоминутне провере знања, диктати, тематске провере знања, годишња провера знања, мерења брзине читања и писања). Примена инструмената прикупљања података и њихово поређење са прописаним исходима.

Наставни предмет : МАТЕМАТИКА– ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ

Разред : ЧЕТВРТИ

Ред. Бр. Наст. ТЕМЕ	Број часова		НАСТАВНА ТЕМА	Врем. динам.	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ПО НИВОИМА (Искази описују шта ученик/ученица зна и уме из наведене теме/ области)
	За обраду	За Ост. Тип. часа			
1.	**42**	**90**	**Бројеви**	**септембар** **октобар** **новембар** **децембар** **фебруар** **март**	**Основни ниво** **Природни бројеви и операције са њима** 1МА.1.1.1. зна да прочита и запише дати број, уме да упореди бројеве по величини и прикаже број на датој полуправој 1МА.1.1.2. рачуна вредност бројевног израза са највише две операције сабирања и одузимања у оквиру прве хиљаде 1МА.1.1.3. множи и дели без остатка (троцифрене бројеве једноцифреним) у оквиру прве хиљаде 1МА.1.1.4. уме да на основу текста правилно постави израз са једном рачунском операцијом 1.МА.1.1.5. уме да решава једноставне једначине у оквиру прве хиљаде **Средњи ниво**

				мај	**Природни бројеви и операције са њима** 1МА.2.1.1. уме да примени својства природних бројева (паран, непаран, највећи, најмањи, предходни, следећи број) и разуме декадни бројевни систем 1МА.2.1.2. уме да одреди десетицу, стотину и хиљаду најближу датом броју 1МА2.1..3.сабира и одузима, рачуна вредност израза 1МА2.1.4.рачуна вредност израза с највише две операције 1МА2.1.5.уме да решава једначине **Напредни ниво** **Природни бројеви и операције са њима** 1МА.3.1.1. уме да примени својства природних бројева у решавању проблемских задатака 1МА.3.1.2. зна својства операција сабирања и одузимања и уме да их примени 1МА.3.1.3. уме да израчуна бројевну вредност израза са више операција, поштујући приоритет 1МА.3.1.4. уме да решава сложеније проблемске задатке дате у текстуалној форми 1МА.3.1.5. уме да одреди решења неједначине са

					једном операцијом **Разломци** 1МА.3.3.1. уме да прочита, формално запише и графички прикаже разломак $\frac{a}{b}$ (b≤10, a< b) 1МА.3.3.2. зна да израчуна део $\frac{a}{b}$ (b≤10, a< b) неке целине и користи то у задацима
2.	**4**	**8**	**Геометрија**	**март** **април**	**Основни ниво** **Геометрија** 1МА.1.2.1. уме да именује геометријске објекте у равни (квадрат, круг,троугао, правоугаоник, тачка, дуж, права, полуправа, и угао) и уочава међусобне односе два геометријска објекта у равни (паралелност, нормалност, припадност) 1МА.1.2.2. зна јединице за мерење дужине и њихове односе 1МА.1.2.3. користи поступак мерења дужине објекта, приказаног на слици, при чему је дата мерна јединица 1МА.1.2.4. користи поступак мерења површине објекта, приказаног на слици, при чему је дата

					мерна јединица **Средњи ниво** **Геометрија** 1МА.2.2.1. уочава међусобне односе геометријских објеката у равни 1МА.2.2.2. претвара јединице за мерење дужине 1МА.2.2.3. зна јединице за мерење површине и њихове односе 1МА.2.2.4. уме да израчуна обим троугла, квадрата и правоугаоника када су подаци дати у истим мерним јединицама 1МА.2.2.5. уме да израчуна површину квадрата и правоуаоника када су подаци дати у истим мерним јединицама 1МА.2.2.6. препознаје мрежу коцке и квадра и уме да израчуна њихову површину када су подаци дати у истим мерним јединицама **Напредни ниво** **Геометрија** 1МА.3.2.1. претвара јединице за мерење површине из већих у мање 1МА.3.2.2. уме да израчуна обим троугла, квадрата и правоугаоника

					1МА.3.2.3. уме да израчуна површину квадрата и правоугаоника 1МА.3.2.4. уме да израчуна обим и површину сложених фигура у равни када су подаци дати у истим мерним јединицама 1МА.3.2.5. уме да израчуна запремину коцке и квадра када су подаци дати у истим мерним јединицама
3.	**9**	**19**	**Мерење и мере**	**децембар** **јун**	**Основни ниво Мерење и мере** 1МА.1.4.1. уме да изрази одређену суму новца преко разкичитих апоена и рачуна са новцем у једноставним ситуацијама 1МА.1.4.2. зна коју јединицу мере да употреби за мерење задате запремине течности (l, dl,ml) 1МА. 1.4.3. зна коју јединицу мере да употрби за мерење задате масе (g, kg,t) 1МА. 1.4.4. уме да чита једноставније графиконе, табеле и дијаграме **Средњи ниво Мерење и мере** 1МА.2.4.1. уме да изрази одређену суму новца преко разкичитих апоена и рачуна са новцем у сложенијим ситуацијама 1МА.2.4.2.зна јединице за време (секунда, минут, сат, дан, месец, година) и уме да претвара веће у

					мање и пореди временске интервале у једноставним ситуацијама 1МА.2.4.3. претвара јединице за мерење запремине течности из већих у мање 1МА.2.4.4. претвара јединице за мерење масе из већих у мање 1МА.2.4.5. уме да користи податке приказане графички или табеларно у решавању једноставнијих задатака и уме графички да представи дате податке **Напредни ниво Мерење и мере** 1МА.3.4.1. зна јединице за време (секунда, минут, сат, дан, месец, година,век) и уме да претвара из једне јединице у другу и пореди временске интервале у сложенијим ситуацијама 1МА.3.4.2. претвара јединице за мерење запремине течности 1МА.3.4.3. претвара јединице за мерење масе

Начин прилагођавања

На часовима треба комбиновати различите методе и облике рада, што доприноси већој рационализацији наставног процеса, подстиче интелектуалну активност ученика и наставу чини интересантнијом и ефикаснијом. Избор метода и облика рада зависи од наставних садржаја које треба реализовати на часу и предвиђених исхода, али и од специфичности одређеног одељења и индивидуалних карактеристика ученика.

Напредовање сваког ученика се редовно прати и бележи у педагошкој евиденцији наставника и електронском дневнику. За ученике који напредују изузетно успешно и за ученике који имају потешкоћа у савладавању градива, спроводе се различита прилагођавања и додатне врсте подршке.

Напредним ученицима се омогућава да брже прелазе градиво и задају им се додатни задаци за рад на часу и код куће, како би проширили знања и максимално искористили свој потенцијал. У зависности од процене наставника и ПП службе, могу бити укључени и у индивидуални образовни план за надарене ученике (ИОП 3).

С друге стране, ученици који имају слабија постигнућа и одређене тешкоће у учењу могу посећивати часове допунске наставе, како би добили додатна објашњења од стране наставника и прилику да додатно вежбају градиво које им није довољно јасно. У сарадњи са психологом и педагогом школе, за њих се може припремити и индивидуални образовни план (ИОП 1 и ИОП 2), који може подразумевати да се прилагоди начин на који наставник ради са учеником (нпр. материјали које добија за рад на часу, да ли ће више бити оцењиван усмено или писмено, додељивање ученика ментора, седи близу наставника и сл.), а може се односити и на ослобађање ученика од неких делова градива и исхода и стандарда које ученик треба да достигне или њихове измене.

Мали тимови формирани на нивоу школе, прате рад и напредовање ученика, оствареност исхода планираних индивидуалним образовним плановима и дају предлог мера за наредни период на основу чега се, након евалуације, праве нови индивидуално образовни планови.

6.1.4. ПРИРОДА И ДРУШТВО

Разред:ЧЕТВРТИ

Годишњи фонд часова: 72 часа (обрада-31, остало-37)

Циљ: учења предмета природа и друштво јесте упознавање себе, свог природног и друштвеног окружења и развијање способности за одговоран живот у њему.

Међупредметне компетенције: комуникативна, за учење, за рад са подацима, за решавање проблема, естетичка , дигитална, за сарадњу, предузетничка, за одговорно учешће у демократском друштву, за одговоран однос према околини.

Кључни појмови: отаџбина, оријентација у времену и простору, интеркултуралност, природни ресурси

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
1. **Природне и друштвене одлике Србије** (обрада-12, остало-14)	Положај, територија, граница и симболи Србије (грб, застава и химна) и национална валута. Природне карактеристике Србије – рељеф, воде, шуме. Типичне, ретке и угрожене врсте биљака и животиња – значај и заштита. Национални паркови Србије. Друштвене карактеристике Србије (становништво, насеља и делатности). Грађани Србије (права	– одреди положај и границу Србије, положај главног града и већих насеља на географској карти Србије; – одреди положај и именује природне и друштвене објекте на географској карти Србије; – повеже различите природно-географске карактеристике Србије са размештајем становништва, изгледом насеља и делатностима људи; – уважава националну и културну	5. **Ликовна култура**: Цртање и бојење **6. Музичка култура** Певање и слушање песама 7. **Грађанско васпитање** Осећања и

	и обавезе, демократски односи и интеркултуралност). Привредне карактеристике Србије (природни ресурси и делатности у различитим крајевима). Одржива употреба природних ресурса (извори енергије, чиста вода, чист ваздух, плодно земљиште, руде, разноврсност биљног и животињског света).	разноликост као основу за суживот свих грађана Републике Србије; – представи знамените личности, културна добра и природне лепоте по којима је Србија препознатљива у свету; – у дискусији даје предност коришћењу локалних производа, производа направљених од рециклираних материјала, као и коришћењу обновљивих природних ресурса;	потребе Уважавање и комуникација Дечја права **8. Српски језик** Причање и описивање
2. **Човек – природно и друштвено биће** (обрада - 5, остало - 4)	Човек – природно, друштвено и свесно биће. Физичке промене у пубертету. Дигитална безбедност и последице прекомерног коришћења информационо-комуникационих технологија; непримерени садржаји.	– повеже промене у изгледу свог тела и понашања са одрастањем; – планира своје дневне активности и време проведено уз ИКТ уређаје; – затражи помоћ уколико се суочи са непримереним садржајима у дигиталном окружењу;	**5.Ликовна култура:** Цртање и бојење **6.Музичка култура:** Певање и слушање **7.Српски језик:** Описивање и причање **8.Физичко и здравствено васпитање** Природни облици кретања Елементарне игре **5.Грађанско васпитање**:

			Сарадња Уважавање различитости.
3. **Материјали** (обрада - 10, остало - 7)	Смеше (течности, храна, земљиште, ваздух). Раздвајање састојака смеше (просејавање, одливање, цеђење, испаравање). Наелектрисавање предмета од различитих материјала. Електрична проводљивост – проводници и изолатори. Рационална потрошња електричне енергије и правилно руковање електричним апаратима у домаћинству. Магнетна својства материјала (природни магнети, могућност намагнетисавања тела и својства које тада испољавају). Запаљиви материјали (ознаке за запаљиве материјале). Ваздух – кисеоник као чинилац сагоревања. Опасност и заштита од пожара.	- идентификује и самостално раздваја смеше просејавањем, одливањем, цеђењем и испаравњем; – испита електричну проводљивост материјала помоћу једноставног струјног кола; – наведе примере штедљивог коришћења електричне енергије; – наведе примере употребе магнета у свакодневном животу; – наведе примере превенције и заштите од пожара;	**4.Ликовна култура** Цртање, бојење и вајање **5.Музичка култура** Певање и слушање **6.Српски језик** Описивање. Причање

4. **Прошлост Србије** (обрада - 11 ; остало - 9)	Живот у далекој прошлости (долазак Словена на Балканско полуострво, области које су Срби населили; начин живота). Српска држава за време владарске породице Немањића – успон и слабљење (владари – Стефан Немања, цар Душан, цар Урош; култура, начин живота). Живот под турском влашћу (начин живота, облици пружања отпора). Настанак и развој модерне српске државе (Први и Други српски устанак – узрок и ток; вође устанка; култура, начин живота). Србија у савремено доба (Први светски рат, настанак југословенске државе, Други светски рат, промена облика владавине, распад југословенске државе и осамостаљење Србије; култура, начин живота).	– прикаже хронолошки на ленти времена значајне историјске догађаје и личности; – опише начин живота људи кроз време користећи различите изворе информација; – представи ток и резултате истраживања (писано, усмено, помоћу ленте времена, презентацијом и/или цртежом и др.); – пронађе и одабере потребне информације из различитих извора (писаних, сликовних, дигиталних); – повеже резултате рада са уложеним трудом; – сарађује са другима у групи на заједничким активностима; – учествује у друштвено-корисним акцијама уз подршку одраслих.	3.**Ликовна култура**: Цртање и бојење. Фотографије. **4.Музичка култура** Певање и слушање 6.**Српски језик**: Описивање Причање на основу слика и сопственог искуства. 7.**Математика**: Мерење и мере 8.**Физичко и здравствено васпитање**: Природни облици кретања Елемнтарне игре

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
- Кооперативна - Интерактивна - Перцептивне - Амбијентално учење - Игра - Цртање - Певање - Учење кроз игру - Демонстрација (показивање) - Разговор - Учење по моделу	Слушање, памћење, посматрање, препознавање, експериментисање, описивање, процењивање, груписање, праћење, бележење, практиковање, стварање, играње, осмишљавање, сарађивање, одређивање, упоређивање, разговор, постављање питања, причање, замишљање, цртање, бојење, читање, образлагање	Припремање, организовање, посматрање, праћење, објашњавање, помагање, показивање, вођење, подстицање, предвиђање, проверавање, вредновање, саопштавање, иницирање, слушање, процењивање, идентификовање, поређење, одлучивање, разговор, читање, цртање	- Ученици - Наставници - Родитељи - Двориште - Учионица - Дидактичка средства и материјали - Уџбеници - Искуство ученика - Фотографије - Слике - Краћи текстови - Компакт дискови - Апликације	Формативно и сумативно оцењивање. Идентификација ситуација у којима ће ученици стећи и показати понашање у складу са прописаним исходима. Инструменти за проверавање остварености прописаних исхода (разговор, посматрање, праћење, тематске провере знања). Примена инструмената прикупљања података и њихово поређење са прописаним исходима.

			- Природна и друштвена средина - Предмети из окружења - Стручна литература - Библиотека	

Наставни предмет : ПРИРОДА И ДРУШТВО – ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ

Разред : ЧЕТВРТИ

Редни број наставне теме	Број часова		НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ	Врем. динам.	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ПО НИВОИМА (Искази описују шта ученик/ученица зна и уме из наведене теме/ области)
	За обраду	За Ост. Тип. часа			
1.	**12**	**14**	**Природне и друштвене одлике Србије**	септембар октобар новембар	**Основни ниво** **Држава Србија и њена прошлост** 1ПД.1.6.1. зна основне облике рељефа и површинских вода 1ПД.1.6.2. зна основне типове насеља и њихове карактеристике 1ПД.1.6.3. зна географски положај и основне одреднице државе Србије: територија, границе, главни град, симболи, становништво **Друштво** 1ПД.1.5.1. зна које друштвене групе постоје и ко су њихови чланови 1ПД.1.5.2. зна основна правила понашања у породици, школи и насељу **Средњи ниво** **Држава Србија и њена прошлост** 1ПД.2.6.1. препознаје и именује облике рељефа и површинских вода у свом месту и у околини

					1ПД.2.6.2. зна основне одлике рељефа и вода у држави Србији 1ПД..2.6.3. разуме повезаност природно-географских фактора-рељефа, вода, климе- и делатности људи **Друштво** 1ПД.2.5.1. зна које су улоге различитих друштвних група и њихових чланова 1ПД.2.5..2. зна која су права и обавезе чланова у различитим друштвеним групама **Напредни ниво** **Друштво** 1ПД.3.5.1. разуме заједничке карактеристике друштвених група и разлике међу њима 1ПД.3.5.2. разуме да се права и обавезе чланова друштвених група међусобно допуњују
2.	**5**	**4**	**Човек – природно и душтвено биће**	децембар	1ПД.1.5.4. зна који су главни извори опасности по здравље и живот људи и основне мере заштите 1ПД.1.5.5. зна поступке за очување и унапређивање људског здравља 1ПД.2.5.1. зна које су улоге различитих друштвених група и њихових чланова 1ПД.3.5.1. разуме заједничке карактеристике друштвених група и разлике међу њима

3.	**10**	**7**	**Материјали**	децембар јануар фебруар март	**Основни ниво** **Материјали** 1ПД.1.3.1. зна основна својства воде, ваздуха и земљишта 1ПД.1.3.2. зна да су вода у природи, ваздух и земљиште састављени од више материјала 1ПД.1.3.3. зна да различите животне намирнице садрже различите састојке 1ПД.1.3.4. зна основна својства материјала: тврдоћа, еластичност, густина, растворљивост, провидност, намагнетисаност 1ПД.1.3.5. зна да својства материјала одређују њихову употрбу и препознаје примере у свом окружењу 1ПД.1.3.6. зна промене материјала које настају због промене температуре, услед механичког утицаја и деловања воде и ваздуха **Кретање и орјентација у простору** 1ПД.1.4.1. уме да препозна кретање тела у различитим појавама 1ПД.1.4.2. зна помоћу чега се људи орјентишу у простору: лева и десна страна, стране света, адреса, карактеристични објекти 1ПД.1.4.3. уме да одреди стране света помоћу Сунца 1ПД.1.4.4. зна јединице за мерење времена: дан, недеља, месец, година, деценија и век 1ПД.1.4.5. уме да прочита тражене информације са часовника и календара

					Средњи ниво **Материјали** 1ПД.2.3.1. зна сложенија својства воде и ваздуха: агрегатно стање и кретање 1ПД.2.3.2. зна да су различита својства воде, ваздуха и земљишта последица њиховог различитог састава 1ПД.2.3.3. разликује материјале који су добри проводници топлоте и електрицитета од оних који то нису 1ПД.2.3.4. зна да топлотна и и електрична проводљивост материјала одређују њихову употребу и препознаје примере у свом окружењу 1ПД.2.3.5. разликује повратне и неповратне промене материјала 1ПД.2.3.6. разликује промене материјала при којима настају други материјали од оних промена материјала при којима не настају други материјали **Кретање и орјентација у простору** 1ПД.2.4.1. зна да кретање тла зависи од силе која на њега делује, врсте подлоге и облика тела 1ПД.2.4.2. зна да се светлост креће праволинијски 1ПД.2.4.3. уме да пронађе тражене улице и објекте на плану насеља 1ПД.2.4.4. уме да пронађе основне информације на географској карти Србије: највећа и најважнија насеља, облике рељефа и површинских вода 1ПД.2.4.5. уме да пронађе и упише тржене информације на

					ленти времена **Напредни ниво** **Материјали** 1ПД.3.3.1. разуме како загревање и хлађење воде и ваздуха утичу на појаве у природи 1ПД:3.3.2. примењује знање о променама материјала за објашњење појава у свом окружењу **Кретање и орјентација у простору** 1ПД.3.4.1. уме да чита географску карту примењујући знања о странама света и значењу картографских знакова
4.	**11**	**9**	**Прошлост**	април мај јун	**Основни ниво** **Држава Србија и њена прошлост** 1ПД.1.6.4. зна најважније догађаје, појаве и личности из прошлости 1ПД.1.6.5. зна основне информације о начину живота људи у прошлости 1ПД.1.6.6. зна шта су историјски извори и именује их **Средњи ниво** 1ПД.2.6.4. зна редослед којим су се јављали важни историјски догађаји, појаве и личности 1ПД.2.6.5. уочава сличности и разлике између начина живота некад и сад 1ПД.2.6.6. познаје основна културна и друштвена обележја

					различитих историјских периода 1ПД.2.6.7. препознаје на основу карактеристичних историјских извора о ком историјском периоду или личности је реч **Напредни ниво** 1ПД.3.6.1. зна шта је претходило, а шта је уследило након важних историјских догађаја и појава

Начин прилагођавања

На часовима треба комбиновати различите методе и облике рада, што доприноси већој рационализацији наставног процеса, подстиче интелектуалну активност ученика и наставу чини интересантнијом и ефикаснијом. Избор метода и облика рада зависи од наставних садржаја које треба реализовати на часу и предвиђених исхода, али и од специфичности одређеног одељења и индивидуалних карактеристика ученика.

Напредовање сваког ученика се редовно прати и бележи у педагошкој евиденцији наставника и електронском дневнику. За ученике који напредују изузетно успешно и за ученике који имају потешкоћа у савладавању градива, спроводе се различита прилагођавања и додатне врсте подршке.

За ученике који имају слабија постигнућа и одређене тешкоће у учењу, у сарадњи са психологом и педагогом школе, за њих се може припремити и индивидуални образовни план (ИОП 1 и ИОП 2), који може подразумевати да се прилагоди начин на који наставник ради са учеником (нпр. материјали које добија за рад на часу, да ли ће више бити оцењиван усмено или писмено, седи близу наставника и сл.), а може се односити и на ослобађање ученика од неких делова градива и исхода и стандарда које ученик треба да достигне или њихове измене.

Мали тимови формирани на нивоу школе, прате рад и напредовање ученика, оствареност исхода планираних индивидуалним образовним плановима и дају предлог мера за наредни период на основу чега се, након евалуације, праве нови индивидуално образовни планови.

6.1.5. ЛИКОВНА КУЛТУРА
Разред: ЧЕТВРТИ

Годишњи фонд часова: 72 часа (обрада-30, остало-42)

Циљ учења предмета *ликовна култура* је да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз стваралачки рад, оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос преме култури и уметничком наслеђу свог и других народа.

Међупредметне компетенције: комуникативна, за учење, естетичка , дигитална, за сарадњу, предузетничка, за одговорно учешће у демократском друштву, за одговоран однос према околини.

Кључни појмови: простор, облик, линија, боја, текстура, светлина.

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
1. **КОМПОЗИЦИЈА**	Елементи композиције – облик, боја, линија, текстура, светлина (валер). Положај елемената у композицији – хоризонтални, вертикални, дијагонални. Материјали и технике – графитна оловка, туш и четка, туш и перо, акварел, гваш, темпере, фротаж, колаж, деколаж, асамблаж, меки материјали.	– поштује инструкције за припремање, одржавање и одлагање материјала и прибора; – изражава замисли, интересовања, сећања, емоције и машту традиционалним ликовним техникама; – примени, у стваралачком раду, основна знања о композицији; – користи одабрана уметничка дела и	1.Српски језик 2.Математика 3.Природа и друштво 4. Физичко и здравствено васпитање

(обрада - 14, остало - 22)		визуелне информације као подстицај за стваралачки рад;	
2. **СПОРАЗУМЕВАЊЕ** (обрада - 6, остало - 6)	Хералдика – застава, грб, печат. Пиктограми. Споразумевање сликом.	– поштује инструкције за припремање, одржавање и одлагање материјала и прибора; – изражава замисли, интересовања, сећања, емоције и машту традиционалним ликовним техникама; – користи амбалажу и предмете за једнократну употребу у стваралачком раду; – користи одабрана уметничка дела и визуелне информације као подстицај за стваралачки рад; – тумачи једноставне знаке, симболе и садржаје уметничких дела;	1.Српски језик 2.Математика 3.Природа и друштво 4. Физичко и здравствено васпитање
3. **НАСЛЕЂЕ** (обрада - 5, остало - 11)	Споменици природе и споменици културе у Србији. Археолошки локалитети, замкови и утврђења, манастири, музеји. Познати уметници и најзначајнија дела.	– разговара о значају одабраног уметника, уметничког дела, споменика и музеја; – учествује у планирању и реализацији ликовног пројекта или радионице; – разматра, у групи, шта и како је учио/учила и где та знања може применити.	1.Српски језик 2.Музичка култура 3. Физичко и здравствено васпитање

4. **СЦЕНА** (обрада - 3, остало - 5)	Сценографија за позориште, филм и телевизију. Елементи сценографије.	– користи амбалажу и предмете за једнократну употребу у стваралачком раду; – користи одабрана уметничка дела и визуелне информације као подстицај за стваралачки рад; – тумачи једноставне знаке, симболе и садржаје уметничких дела; – разговара о значају одабраног уметника, уметничког дела, споменика и музеја; – учествује у планирању и реализацији ликовног пројекта или радионице; – разматра, у групи, шта и како је учио/учила и где та знања може применити.	1.Српски језик 2.Математика 3.Природа и друштво 4. Физичко и здравствено васпитање

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
- Кооперативна - Интерактивна - Перцептивне - Амбијентално учење - Игра - Цртање - Учење кроз игру - Демонстрација (показивање) - Разговор - Учење по моделу	- Уочава на примерима у окружењу - Именује - Разликује - Црта - Упоређује - Посматра - Препознаје	-Планира - Ораганизује - Бира садржаје - Усмерава - Реализује - Демонстрира - Објашњава - Даје упутства	Ученици - Наставници - Родитељи - Природна и друштвена средина - Предмети из окружења - Искуство ученика - Дидактички материјал - Стручна литература - Прибор за цртање - Окружење - Уџбеник	Формативно оцењивање. Ученичка мотивација и ставови у односу на извођење и стваралаштво. Квлитет перцепције и начин размишљања. Допринос ученика за време групног облика рада. Ученик даје решење за неки проблем и одговара на конкретне потребе. Изражајно и стваралачко ангажовање ученика/креативно размишљање и стварање

Начин прилагођавања

На часовима треба комбиновати различите методе и облике рада, што доприноси већој рационализацији наставног процеса, подстиче интелектуалну активност ученика и наставу чини интересантнијом и ефикаснијом. Избор метода и облика рада зависи од наставних садржаја које треба реализовати на часу и предвиђених исхода, али и од специфичности одређеног одељења и индивидуалних карактеристика ученика.

Напредовање сваког ученика се редовно прати и бележи у педагошкој евиденцији наставника и електронском дневнику. За ученике који напредују изузетно успешно и за ученике који имају потешкоћа у савладавању градива, спроводе се различита прилагођавања и додатне врсте подршке.

За ученике који имају слабија постигнућа и одређене тешкоће у учењу, врши се прилагођавање метода и облика рада, као и средстава за рад на часу. Ученицима подршку пружају учитељ и вештији ученици у одељењу.

6.1.6. МУЗИЧКА КУЛТУРА

Разред: ЧЕТВРТИ

Годишњи фонд часова: 36 часова (обрада - 19; остало - 17)

Циљ учења предмета *музичке културе* је да код ученика развије интересовање и љубав према музици кроз индивидуално и колективно музичко искуство којим се подстиче развијање креативности, естетског сензибилитета и духа заједништва, као и одговорног односа према очувању музичког наслеђа и културе свог и туђег народа.

Међупредметне компетенције: комуникативна, за учење, естетичка , дигитална, за сарадњу, предузетничка, за одговорно учешће у демократском друштву, за одговоран однос према околини.

Кључни појмови: певање, свирање, слушање, музичке игре, музички бонтон, лествица, темпо, репетиција.

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
1. **СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ** **(обрада-3,** **остало-5)**	Композиције различитог карактера. Елементи музичке изражајности (инструмент, глас, мелодијска линија, темпо, ритам, динамика). Вокална и инструментална музика (композиције домаћих и страних композитора). Дела фолклорне традиције српског и других народа. Музичка прича.	– опише своја осећања у вези са слушањем музике; – препознаје народну и уметничку музику; – опише улогу музике у медијима; – разликује инструменте по боји звука и изражајним могућностима; – повеже карактер дела са избором инструмента и елементима музичке изражајности;	3. Српски језик 4. Ликовна култура 5. Природа и друштво 4. Физичко и здравствено васпитање

	Музика у служби других медија. Музички бонтон. Музика и здравље.	– изабере одговарајући музички садржај (од понуђених) према литерарном садржају – поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике; – самостално или уз помоћ одраслих користи предности дигитализације: – учествује у школским приредбама и манифестацијама.	
2. **ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ** **(обрада - 16,** **остало-7)**	Музичке игре (дидактичке). Певање песама различитог садржаја и карактера по слуху. Певање и свирање песама из нотног текста. Свирање песама по слуху на дечјим инструментима и/или на другим инструментима. Народни инструменти нашег и других народа. Музичке драматизације. Свирање инструменталних аранжмана на дечјим инструментима и на алтернативним изворима звука. Динамика (крешендо, декрешендо). Темпо (Andante. Moderato. Allegro). Боја (различити гласови и инструменти).	– пева и свира по слуху и са нотног текста песме различитог садржаја и расположења; – изабере одговарајући музички садржај (од понуђених) према литерарном садржају – поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике; – коментарише своје и туђе извођење музике; – самостално или уз помоћ одраслих користи предности дигитализације: – учествује у школским приредбама и манифестацијама.	3. Српски језик 4. Ликовна култура 3.Природа и друштво 4 Физичко и здравствено васпитање

	Трајање (цела нота и пауза. нота четвртине са тачком). Савладавање тонске висине и солмизације у обиму це1-це2. Тактирање у 3/4 и 4/4 такту. Це-дур лествица. Репетиција, прима и секонда волта.		
3. **МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТО** **(обрада-/,** **остало-5)**	Једноставна ритмичка и мелодијска пратња. Музичка питања и одговори и музичка допуњалка. Звучна прича на основу познатих музичких садржаја, звучне ономатопеје и илустрације на краћи литерарни текст (учење у контексту). Креирање покрета уз музику коју ученици изводе. Креирање мелодије на одабрани текст.	– примени изражајне музичке елементе; – осмисли и изведе једноставну ритмичку и мелодијску пратњу; – осмисли музички одговор на музичко питање; – осмисли једноставну мелодију на краћи задати текст;	3. Српски језик 4. Ликовна култура 5. Природа и друштво 4. Физичко и здравствено васпитање

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
- Кооперативна - Интерактивна - Перцептивне - Амбијентално учење - Игра - Певање - Учење кроз игру - Демонстрација (показивање) - Разговор - Учење по моделу	Слушање, памћење, посматрање, препознавање, упоређивање, уочавање, разликовање, именовање, разговор, постављање питања, причање, замишљање, описивање, цртање, бојење, читање, писање, анализирање, откривање, закључивање, образлагање, груписање, примењивање, сарађивање, процењивање, играње	- Планира - Ораганизује - Бира садржаје - Усмерава - Реализује - Демонстрира - Објашњава - Даје упутства - Омогућује примену наученог - Партнер у учењу - Прати ефекте рада	Ученици - Наставници - Родитељи - Природна и друштвена средина - Предмети из окружења - Искуство ученика - Дидактички материјал - Стручна литература - Уџбеник	Формативно оцењивање. Ученичка мотивација и ставови у односу на извођење и стваралаштво. Квлитет перцепције и начин размишљања. Допринос ученика за време групног облика рада. Ученик даје решење за неки проблем и одговара на конкретне потребе. Изражајно и стваралачко ангажовање ученика

Начин прилагођавања

На часовима треба комбиновати различите методе и облике рада, што доприноси већој рационализацији наставног процеса, подстиче интелектуалну активност ученика и наставу чини интересантнијом и ефикаснијом. Избор метода и облика рада зависи од наставних садржаја које треба реализовати на часу и предвиђених исхода, али и од специфичности одређеног одељења и индивидуалних карактеристика ученика.

Напредовање сваког ученика се редовно прати и бележи у педагошкој евиденцији наставника и електронском дневнику. За ученике који напредују изузетно успешно и за ученике који имају потешкоћа у савладавању градива, спроводе се различита прилагођавања и додатне врсте подршке.

За ученике који имају слабија постигнућа и одређене тешкоће у учењу, врши се прилагођавање метода и облика рада, као и средстава за рад на часу. Ученицима подршку пружају учитељ и вештији ученици у одељењу.

6.1.7. ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

Разред:ЧЕТВРТИ

Годишњи фонд часова: 108 часа (обрада - 57, остало -51)

Циљ наставе и учења *физичког и здравственог васпитања* је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.

Међупредметне компетенције: комуникативна, за учење, за решавање проблема, естетичка , за сарадњу, за одговорно учешће у демократском друштву, за одговоран однос према околини.

Кључни појмови: : физичке способности, моторичке вештине, здравље, плес и игра.

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
1. **ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ** (реализује се на свим часовима)	Вежбе за развој снаге са реквизитима и без реквизита. Вежбе за развој покретљивости са реквизитима и без реквизита. Вежбе за развој аеробне издржљивости. Вежбе за развој брзине и експлозивне снаге. Вежбе за развој координације. Национална батерија тестова за праћење физичког развоја и моторичких способности. Моторичке вештине и игре у развоју	- примени општеприпремне вежбе (вежбе обликовања); - правилно изводи вежбе, разноврсна природна и изведена кретања; - комбинује усвојене моторичке вештине у игри и свакодневном животу; - одржава равнотежу у различитим кретањима;	4. Српски језик 5. Ликовна култура 6. Музичка култура 7. Природа и

		моторичих способности	- правилно држи тело; - самостално коригује неправилно држање; - правилно подиже, носи и спушта терет; - изведе кретања, вежбе и саставе уз музичку пратњу; - изведе дечји и народни плес; - користи терминологију вежбања; - поштује правила понашања на вежбалиштима; - поштује мере безбедности током вежбања; - одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима; - поштује и примени правила игре; - навија и бодри учеснике у игри на начин којим никога не вређа; - прихвати победу и пораз као саставни део игре и такмичења; - уредно одлаже своје ствари пре и након вежбања; - прати промене у сопственој тежини и висини;	друштво
2. **МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ**	Атлетика (обрада - 10, остало - 10)	Технике трчања. Истрајно трчање. Скок удаљ згрчном техником. Бацање лоптице из залета. Скок увис прекорачном техником. Тробој.		1.Српски језик 2. Ликовна култура 3. Музичка култура 4. Природа и друштво
	Спортска гимнастика (обрада - 20, остало - 14)	***Основни садржаји*** Вежбе на тлу: вежбе и комбинације. Прескоци и скокови (прескок разношка). Вежбе у вису, вежбе у упору и вежбе са променама висова и упора. Вежбе равнотеже на шведској клупи и ниској греди. ***Проширени садржаји*** Вежбе на тлу: – летећи колут из места. – састав.		
	Основе тимских, спортских и елементарних игара (обрада - 20, остало - 15)	Мини–рукомет. Футсал – „мали фудбал“. Основни елементи кошарке и мини-кошарка. Основни елементи одбојке. Јацент.		
	Плес и ритимика (обрада-7, остало-6)	Вежбе са вијачом. Вежбе са лоптом. Вежбе са обручем. Народно коло „Моравац“. Народно коло из краја у којем се		

		школа налази.	- сагледа резултате физичких способности; - препозна здравствено стање када не треба да вежба; - примењује хигијенске мере пре, у току и након вежбања, као и у другим ситуацијама; - уредно одржава простор у коме живи и борави; - увиди значај правилне исхране за вежбање; - повеже различита вежбања са њиховим утицајем на здравље; - препозна лепоту покрета и кретања; - користи научена вежбања у рекреацији породице; - правилно реагује у случају повреде у школи; - вреднује сопствена и туђа постигнућа у вежбању; - учествује у предлагању садржаја и начина рада.	
	Пливање (обрада-/, остало-/)	Основна обука пливања. Скок на ноге.		
	Полигони (обрада-/, остало-3)	Полигон у складу са реализованим моторичким садржајима.		
3. ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА	Култура вежбања и играња	Основна правила вежбања. Основна правила мини- -рукомета, футсала, кошарке, мини-кошарке и одбојке. Понашање према осталим учесницима у игри (према судији, играчима супротне и сопствене екипе). Чување и одржавање материјалних добара. Постављање, склањање и чување справа и реквизита неопходних за вежбање. „Ферплеј” (навијање, победа, пораз, толеранција). Значај вежбања у породици. Вежбање у слободно време.		1.Српски језик 2. Ликовна култура 3. Музичка култура 4. Природа и друштво
	Здравствено васпитање (обрада-3, остало-/)	Правилно држање тела и здравље. Значај вежбања за правилан рад срца и плућа. Мишићи и зглобови тела. Хигијена простора за вежбање. Исхрана и вежбање. Значај лекарских прегледа за вежбање. Поступање у случају повреде (обавестити наставника и др.).		

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
- Кооперативна - Интерактивна - Перцептивне - Амбијентално учење - Игра - Цртање - Учење кроз игру - Демонстрација (показивање) - Разговор - Учење по моделу	- Уочава на примерима у окружењу - Именује - Разликује - Црта - Упоређује - Посматра - Препознаје - Изводи	- Планира - Ораганизује - Бира садржаје - Усмерава - Реализује - Демонстрира - Објашњава - Даје упутства - Омогућује примену наученог - Партнер у учењу - Обезбеђује ресурсе - Прати ефекте рада	- Ученици - Наставници - Родитељи - Игралиште - Двориште - Учионица - Искуство ученика	Формативно оцењивање. Стање физичких способности Стање здравља и хигијенске навике Достигнути ниво савладаности моторичких вештина Однос према раду

Начин прилагођавања

На часовима треба комбиновати различите методе и облике рада, што доприноси већој рационализацији наставног процеса, подстиче интелектуалну активност ученика и наставу чини интересантнијом и ефикаснијом. Избор метода и облика рада зависи од наставних садржаја које треба реализовати на часу и предвиђених исхода, али и од специфичности одређеног одељења и индивидуалних карактеристика ученика.

Напредовање сваког ученика се редовно прати и бележи у педагошкој евиденцији наставника и електронском дневнику. За ученике који напредују изузетно успешно и за ученике који имају потешкоћа у савладавању градива, спроводе се различита прилагођавања и додатне врсте подршке.

За ученике који имају слабија постигнућа и одређене тешкоће у учењу, врши се прилагођавање метода и облика рада, као и средстава за рад на часу. Ученицима подршку пружају учитељ и вештији ученици у одељењу.

6.1.8. ДИГИТАЛНИ СВЕТ

БРОЈ ЧАСОВА : 36 часова

ЦИЉ : Циљ наставе и учења предмета Дигитални свет јесте развијање дигиталне компетенције ученика неопходне за безбедну и правилну употребу дигиталних уређаја за учење, комуникацију, сарадњу и развијање основа алгоритамског начина размишљања

Међупредметне компетенције: комуникативна, за учење, за рад са подацима, за решавање проблема, естетичка, дигитална, за сарадњу, предузетничка, за одговорно учешће у демократском друштву, за одговоран однос према околини.

Кључни појмови садржаја: уређивање текста, пројектни задатак, дигитални материјали, алгоритам, програмирање у визуелном програмском језику.

ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
1. **ДИГИТАЛНО ДРУШТВО**	Селектовање и основно форматирање текста (величина и боја слова, подебљавање, искошавање и подвлачење текста). Селектовање, копирање/исецање и лепљење текста. Уметање слике у текст, додавање оквира, позиционирање слике у односу на текст. Креирање и уређивање текстова за познату публику. Пројектни задатак који подразумева: – претраживање интернета (пробрани елементи напредне претраге);	– промени величину и боју текста, подебља га, искоси и подвуче у програму за обраду текста; – исече, копира и налепи исечени/копирани текст на одговарајуће место у програму за обраду текста; – уметне слику у текст, дода јој оквир и позиционира је на жељени начин у односу на текст у програму за обраду текста; – активно учествује у наставном пројекту чији продукт представља граматички коректан текстуални документ намењен познатој публици који садржи слике са текстуалним објашњењима и информације које су пронађене на интернету;	- Српски језик - Математика - Ликовна култура - Музичка култура - Физичко и здравствено васпитање - Свет око нас -Верска настава -Грађанско васпитање -Слободне активности

	– израду или прилагођавање графике у складу са темом; – креирање текстуалног документа који садржи слике.	– активно учествује у наставном пројекту којим се промовише безбедно и одговорно понашање приликом коришћења интернета; – сарађује са осталим члановима групе у свим фазама пројектног задатка; – вреднује своју улогу у групи при изради пројектног задатка и активности из свог задужења; – утврди шта је резултат извршавања датог једноставног алгоритма који садржи понављање и гранање; – уочи и исправи грешку у једноставном алгоритму који садржи понављање и гранање;	
2. БЕЗБЕДНО КОРИШЋЕЊЕ ДИГИТАЛНИХ УРЕЂАЈА	Припрема и организација школског догађаја за ученике млађих разреда којим се промовише безбедно и одговорно понашање приликом коришћења интернета.		
3. АЛГОРИТАМСКИ НАЧИН РАЗМИШЉАЊА	Променљиве. Израда програма који садрже гранање, понављање и променљиве.	– креира програм у визуелном програмском језику на основу датог једноставног алгоритма који садржи понављање и гранање; – примени блокове аритметичких оператора при креирању програма у визуелном програмском језику; – предвиди садржај променљиве на основу интеракције корисника са програмом (нпр. блок *Питај и чекај* и блок *Одговор*) у датом једноставном програму; – креира програм у коме остварује интеракцију са корисником, користећи променљиве, уз помоћ наставника.	

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
- кооперативна - интерактивна - перцептивне - игра - цртање -искуствена -практичан рад -рад на тексту са визуелним материјалима - учење кроз игру - демонстрација (показивање) - разговор - учење по моделу - истраживање, -учење решавањем проблема -анализа и синтеза - демонстрација -одређивање циља повезан са битним странама дечјег живота -повезан садржај са осталим предметима ослањање на постојећа знања указивање на изворе додатних информација -решавање једноставних логичких задатака из	-тумачи симболе - процењује и даје мишљење о постигнућима - формулише задатке -проналази изворе --прикупља информације - анализира добијене информације - стиче нова знања - самопроцењивање у оквиру коришћења дигиталних уређаја као извора знања -препознавање - пореди - понавља -користи дигитални уџбеник - комуницира са другима - чита -повезује -разматра садржаје, -објашњава -именује -утврђује, разликује, креира	Планира-одређује садржаје у сагласности са очекиваним исходима -координира, -подстиче - ораганизује - усмерава - реализује - демонстрира - објашњава - даје упутства - омогућује примену наученог - партнер у учењу -сагледава слабости, -оцењује педагошки ефекат рада -мотивише ученике - обезбеђује ресурсе - прати ефекте сопственог рада - прати ефекте рада ученика	-Дигитални уређаји - друштвене мреже -различити материјали са интернета - просторије у школи - стручна лица из области информатике	**самопроцена**: неговање праксе исказивања рефлексивних коментара током представљања онога што су урадили. **вршњачка процена**: ова врста процене постигнућа ученика природно се надовезује на процес самопроцене **отворена питања:** знање ученика о концептима који су обухваћени програмом неће увек бити лако уочљиво. **Већ знам – Желим да научим – Научио/ла сам:** коришћење рубрика за идентификацију онога што већ знају, шта желе да науче и, накнадно, онога што су научили.

свакодневног живота-развијање логичког и алгоритамског начина мишљења -консултације међу ученицима и међу ученика и наставника -стварање осећаја за решавање проблема у корацима -превазилажење слабости и развијање самопоуздања и сигурности приликом решавања логичких задатака из свакодневног живота -оцењивање позитивних страна које се могу још побољшати -Усвојеност и применљивост нових сазнања алгоритми,симболи				

6.2. ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ

6.2.1. ВЕРСКА НАСТАВА

Годишњи фонд часова: 36 часова
Циљ: Циљ верске наставе јесте да се њоме посведоче садржај вере и духовно искуство да се ученицима пружи целовит религијски поглед на свет и живот и да им се омогући слободно усвајање духовних и животних вредности цркве или заједнице којој историјски припадају, односно чување и неговање сопственог верског и културног идентитета. Ученици треба да упознају веру и духовне вредности сопствене, историјски дате цркве.

Кључни појмови: Црква, слободна заједница, хришћани, живот – дар Божији, Христос, лични однос, апостоли, Свети, Литургија, грех, врлине, Царство Божије.

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
I – УВОД 1. Дружимо са Богом и светима – уводни час	Упознавање са садржајем програма и начином рада	Когнитивни аспект: стећи основне информације о темама које ће се обрађивати у настави Православног катихизиса током четвртог разреда уочити какво је његово предзнање из градива обрађеног у претходном разреду школовања Афективни аспект: желети да активно учествује на часовима верске наставе	1. Српски језик и књижевност 2. Математика 3. Познавање природе и друштва 4. Ликовна култура 5. Музичка култура 6. Грађанско васпитање
II – ЦРКВА ЈЕ НАШ ИЗБОР 2. Заједница је основ живота 3. Црква је наш избор 4. Црква је заједница са Светом Тројицом 5.	Прича „Недостајати “ (за заједницу као основ живота) Т. Телехтон Песма Св. Владике Николаја „Заједничарење са небом“ Одабрани одељци из књиге „Из Ја-града у Ти-град. Одломак из песме „Зимска идила“ Војислава Илића	Когнитивни аспект: уочити важност постојања заједнице уочити разлику између Цркве и сваке друге заједнице; уочити да је Црква слободна заједница у којој учествују само они који то желе; знати да се они који су у заједници са Христом називају хришћани и да је Црква њихова заједница; знати да се заједница Бога, људи и природе зове Црква; уочити да изван Цркве свет не може постојати вечно. Афективни аспект: бити подстакнут да активно учествује у животу Цркве бити подстакнут да	

Црква је циљ стварања света 6. Свет изван заједнице са Богом 7. Свет у заједници са Богом		препознаје живот као дар Божји; бити подстакнут да препознаје Живот Вечни као Божји дар.	
III – ХРИСТОС НАС СВЕ ЗОВЕ 8. Христос позива апостоле 9. Вера основ заједнице 10. Апостоли позивају свет 11.Човек само срцем јасно види 12. Христос нас зове 13. Божић	Прилагођена и препричана новозаветна прича о Христовом позиву Апостола Новозаветна прича о ап. Петру када тоне О делима Апостола «Мали принц», А. С. Егзипери - одломци Песма «Звезда се засја»	Когнитивни аспект: уочити да нас Христос позива у лични однос - заједницу љубави; увидети да су апостоли људи који су слични нама; уочити да је вера основ заједнице са Богом; увидети да су Апостоли позивали људе у заједницу љубави са Христом; разумети значај Христовог оваплоћења (рађања); Усвојити текст и мелодију песме „Звезда се засја“ Афективни аспект: бити подстакнут да доживи Христа као Личност која нам иде у сусрет.	
IV – ДИВАН ЈЕ БОГ У СВЕТИМА СВОЈИМА 14. Светитељи - сведоци љубави Божје 15. Свети Сава - путеводитељ у живот вечни 15. Успињање ка	Прилагођена и препричана нека житија светих Приче из живота Светога Саве Приповест о Светом Сави, његовим делима и духовним подвизима . Указати на неке од најважнијих поука из књига које је Свети Сава написао (Житије Св. Симеона, Законоправило, Хиландарски типик, Студенички типик,) Одломак из књиге Михајла Пупина „Са пашњака до научењака“ (одломак у коме се говори о нашој вери и Светоме Сави) Прича о	Когнитивни аспект: поступно изграђивати свест о томе ко су светитељи; увидети да су сви позвани да буду светитељи; уочити важност светитеља као наших узора за остваривање личног јединства са Богом; знати какву важност Савине речи и дела имају за нас данас; уочити да је за остваривање јединства са Богом потребна искрена жеља; знати да је Литургија начин на који сви остварујемо заједницу са Богом; препознати да у нашу заједницу са Богом уводимо све оне (и све оно) што волимо. Афективни аспект: бити подстакнут да следује светитељима Божјим и да буде добар човек; бити	

Христу (опис н.ј – прича о Закхеју) 16. Свети Симеон Богопримац - сусрет са Христом 17. Литургијско путовање заједнице свих светих	Закхеју – препричана и прилагођена Празник Сретење Господње Св. Владика Николај одломак из „Небеске Литургије“	подстакнут да препознаје љубав као највећу врлину	
V – ЗНАЧАЈ ВРЛИНСКОГ ЖИВОТА 18. На путу светости 19. Усавршавању нема краја 20.Пут ка вечности 21. Хришћанске врлине 22. Врлинослов – свети нас уче	Грех као промашај циља Последице пада у грех Обрада одабраних поглавља из књиге «Из Ти-града у Небески град» Поуке светих: Григорије С. Петров ; Васкршња прича дарови доброг мудраца ХристуСпаситељу „Четврти мудрац“; Свети Спиридон (прича о смирењу); Свети Василије Острошки - (прича „Свечев лијек“); Поуке владике Николаја Св. Јустин Ћелијски („Срна у изгубљеном рају“ одломак из казивања белих срна)	Когнитивни аспект: увидети да се грех јавља као последица одсуства истинске љубави; уочити да је грех наш погрешан избор; увидети шта је самољубље и по чему се оно разликује од љубави; увидети да без врлина нема љубави; уочити да је само врлинама могуће остварити однос љубави са Богом и људима; упознати најважније хришћанске врлине; увидети да врлине нису човеку дате, већ да се за њих треба трудити; увидети да се и врлине усавршавају. Афективни аспект: бити подстакнут да следује светитељима Божјим; бити подстакнут да се труди да у себи развија хришћанске врлине.	
VI - СА НАМА ЈЕ БОГ 24.Васкрсење и Педесетница 25. Црква је икона Царства Божјег 26. Црквена уметност - одсјај Царства Божјег	Педесетница – рођендан Цркве; Молитва Царе небески; Кроз одломке из јеванђелских текстова, допуњене фотографијама фресака, приказати домострој спасења.	Когнитивни аспект: уочити да служењем Литургије постајемо учесници Царства Божијег и сједињујемо се са Богом; упознати садржај молитве «Царе небески»; увидети да сам изглед православног храма изображава јединство Неба и земље. Афективни аспект: код ученика ће се развијати жеља за очувањем природе; бити подстакнут да уреди школски простор најуспешнијим радовима; бити подстакнут да и наредне године похађа часове Православног катихизиса; уочити у којој мери је напредовао и савладао градиво Православног катихизиса четвртог разреда основне школе.	

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
Монолошка Дијалошка Илустративна Демонстративна	Активно слушање,памћење, посматрање, препознавање, упоређивање, уочавање, разликовање, именовање, разговор, постављање питања, замишљање, описивање, читање, писање, анализирање, откривање, закључивање, образлагање, груписање, примењивање, процењивање, претпостављање, повезивање са већ стеченим знањем, раздвајање битног од небитног, поређење, предвиђање, сарадња са другим ученицима.	Припремање, организовање, посматрање, праћење, објашњавање, помагање, показивање, вођење, подстицање, предвиђање, проверавање, вредновање, саопштавање, иницирање, слушање, праћење, процењивање, идентификовање, поређење, одлучивање, разговор, читање	- Ученици - Наставници - Родитељи - Учионица - Дидактичка средства и материјали - Уџбеници - Искуство ученика - Фотографије - Слике	Идентификација ситуација у којима ће ученици стећи и показати понашање у складу са прописаним исходима; Инструменти за проверавање остварености прописаних исхода (разговор, посматрање, петнаестоминутне провере знања, тематске провере знања, полугодишња и годишња провера знања); Наставник ће остварити на два начина:процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова;

6.2.2. ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

Годишњи фонд часова: 36 часова

Циљ учења програма *Грађанског васпитање* је подстицање развоја личности која је одговорна према својим правима и правима других,отворена за договор и сарадњу и спремна да активно учествује у животу школске заједнице, уважавајући принципе, процедуре и вредности демократског друштва.

Кључни појмови: право на здраву животну средину, култура, интеркултуралност, права потрошача.

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
ЉУДСКА ПРАВА **Ја и други на планети Земљи**	**Планета Земља припада свима који на њој живе** Узајамни утицај природе и човека. Потребе појединца и опште добро – задовољавање људских потреба без угрожавања будућих генерација. Одговоран однос према свету у коме живимо – *Мисли глобално делуј локално*. **Право на здраву животну средину** Трећа генерација људских права. Вредности на којима почива – право на живот у здравој животној средини; право на одржив економски развој; - право на рационално коришћење природних и енергетских ресурса;	– разликује примере одговорног и неодговорног понашања људи према животној средини; – се понаша у свакодневним ситуацијама на начин који уважава животну средину и рационалну потрошњу ресурса; – образложи важност информисања о стању животне средине и начинима њене заштите;	4. Ликовна култура 5. Музичка култура 6. Природа и друштво 7. Српски језик 5 5.Физичко и здравствено васпитање

	-право на спречавање свих облика загађивања животне средине; -право на доступност информација о стању животне средине.		
ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО **Култура и традиција**	**Култура и традиција** Материјално и нематеријално наслеђе једне заједнице настало под утицајем свих народа који су ту живели и сада живе. **Културни идентитет** Неговање традиције и културе сопственог народа и поштовање традиције и културе других. **Мултикултуралност и интеркултуралност** Живот поред људи других култура или заједнички живот са њима. **Избеглице и мигранти** Невољно кретање људи из једне у другу културну заједницу. Непознавање других култура као основ за развој стереотипа, предрасуда и дискриминације. Уклопити се у нову средину, а сачувати свој културни идентитет. **Сусретање култура** Сусретање и прожимање различитих култура без губљења културног идентитета.	- аргументује добити од заједничког живота људи припадника различитих култура; – наведе елементе традиције и културе свог народа и покаже интересовање и поштовање за друге културе и традиције; – образложи значај подршке избеглицама и мигрантима да у новој средини сачувају свој језик, традицију, културу; – наведе примере из свакодневног живота којима се илуструје сусретање различитих култура; – дискутује о томе како непознавање других култура утиче на настанак стереотипа, предрасуда и дискриминације;	
	Потрошачко друштво		

ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ **Прекомерна потрошња**	Стварне потребе и прекомерна потрошња. Неравнотежа – гладни и жедни у свету у којем се храна баца а вода расипа. Амбалажа важнија од садржаја – гомилање отпада. Притисак произвођача – нови модели новог модела. Деца – омиљена циљна група произвођача. Медији и потрошачка култура Поруке медија у подстицању потрошње. Деца у рекламама. Права потрошача Информације од значаја за потрошаче. Однос цене и квалитета производа. Права и одговорност потрошача. Заштита потрошачких права.	- препознаје примере прекомерне потрошње; – препознаје у медијима поруке које подстичу прекомерну потрошњу, посебно деце и младих; – критички разматра појаву бацања хране и расипања воде; – процењује важне чињенице о производима које купује читајући декларацију и води рачуна о односу цене и квалитета;	
ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ **Еколошка акција**	Планирање и извођење еколошке акције. Одређивање циља и израда плана акције. Извођење и документовање акције. Промоција акције на нивоу школе. Вредновање акције.	– испољи заинтересованост за сарадњу и учешће у групном раду; – учествује у изради плана и реализацији акције, њеној промоцији и вредновању.	

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТ И ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
- Кооперативна - Интерактивна - Перцептивне - Амбијентално учење - Игра - Цртање - Певање - Учење кроз игру - Демонст рација (показива ње) - Разговор - Учење по моделу	- Кроз размену о томе шта воле да раде и цртање својих аутопортрета и осећања, откривају своје особености, међусобне разлике и сличности. - Кроз игру преображаја, размену о сопственим особеностима и вредностима, цртање сопственог знака, упознају себе и друге. - Евоцирање и цртање пријатних и непријатних успомена, интегришу прошла искуства. - Кроз игру поверења уче да се узајамно подржавају. - Кроз евоцирање и цртање снова, уче да изразе и контролишу своја приватна искуства. - Кроз цртање и игру маште, уче да артикулишу своје жеље и захтеве. - Кроз цртање и размену, уче да остваре право на развој и сагледавају себе из различитих перспектива.	- Планира - Ораганизује - Бира садржаје - Усмерава - Реализује - Демонстрира - Објашњава - Даје упутства - Омогућује примену наученог - Партнер у учењу - Обезбеђује ресурсе - Прати ефекте сопственог рада - Прати ефекте рада ученика - Води циљни разговор.	- Ученици - Наставници - Родитељи - Двориште - Учионица - Дидактичка средства и материјали - Уџбеници - Искуство ученика - Фотографије - Слике - Крађи текстови - Апликације	Формативно оцењивање Идентификација ситуација у којима ће ученици стећи и показати понашање у складу са прописаним исходима. Инструменти за проверавање остварености прописаних исхода (разговор, посматрање). Примена инструмената прикупљања података и њихово поређење са прописаним исходима.

6.3. ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА

6.3.1. ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ

ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ СРПСКОГ ЈЕЗИКА

Годишњи фонд часова: 18 часова

Циљ : Даљи рад на оспособљавању ученика за правилно коришћење матерњег језика уз поштовање правописних и граматичких норми.

Кључни појмови: читање и писање, књижевност, језик и језичка култура.

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
3. Језик	- Читање и писање ћирилице и латинице - Реченица и реченични чланови - Велико слово	-Влада основном техником читања ћириличног и латиничног текста текста; – одреди основне реченичне чланове; – разликује врсту речи од службе речи у реченици; – поштује и примени основна правописна правила;	1.Природа и друштво 2.Музичка култура 3.Ликовна култура

4.Књижевност **3.Језичка култура**	-Појмови: текст (песма, прича); тумачење текстова (остваривање комуникације са текстом) -Усмено причање о догађајима и доживљајима -Препричавање -Описивање	– чита са разумевањем различите врсте текстова; – укратко образложи свој утисак и мишљење поштујући и другачије ставове; – разликује књижевне врсте: шаљиву народну песму, басну и причу о животињама, приповетку, роман за децу и драмски текст; – одреди тему, редослед догађаја, време и место дешавања у прочитаном тексту; – употреби основне облике усменог и писменог изражавања: препричавање, причање и описивање; – напише разгледницу, честитку, приватно писмо;	

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
Кооперативна - Интерактивна - Вербална - Игра - Демонстрација (показивање) - Разговор -на тексту	Слушање, памћење, посматрање, препознавање, упоређивање, уочавање, разликовање, именовање, разговор, постављање питања, причање, замишљање, описивање, цртање, бојење, читање, писање, анализирање, откривање, закључивање, образлагање, груписање, примењивање, сарађивање, процењивање, играње	Припремање, организовање, посматрање, праћење, објашњавање, помагање, показивање, вођење, подстицање, предвиђање, проверавање, вредновање, саопштавање, иницирање, слушање, праћење, процењивање, идентификовање, поређење, одлучивање, разговор, читање, цртање	- Ученици - Наставници - Родитељи - Двориште - Учионица - Дидактичка средства и материјали - Уџбеници - Искуство ученика - Фотографије	Формативно оцењивање Идентификација ситуација у којима ће ученици стећи и показати понашање у складу са прописаним исходима. Инструменти за проверавање остварености прописаних исхода (разговор, посматрање, десетоминутне провере знања, диктати, мерења брзине читања и писања). Примена инструмената прикупљања података.

ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ МАТЕМАТИКЕ

Годишњи фонд часова: 18 часова

Циљ: Даљи рад на усвајању бројева, релација међу њима и извођење рачунских операција.

Кључни појмови: сабирање, одузимање, таблица множења и дељења, геометријске фигуре

ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
4. **Бројеви**	Скуп природних бројева Писмено сабирање и одузимање бројева већих од 1 000 Месна вредност цифре Веза сабирања и одузимања. Једначине са једном операцијом (сабирање или одузимање). Писмено множење и дељење Децимални запис бројева	- Броји, пише, чита и упоређује бројеве веће од 1000; - сабира и одузима бројеве веће од 1000; - одреди месну вредност цифре; - множи и дели у бројеве веће од 1000; - израчуна вредност бројевног израза са највише две операције; - реши текстуални задатак постављањем	1.Природа и друштво 2.Музичка култура 3.Ликовна култура

5. Геометрија **3. Мерење и мере**	Квадар и коцка Јединице за мерење дужине Површина правоугаоника и квадрата Јединице мере за површину Површина квадра и коцка	израза са највише две рачунске операције и провери тачност решења; - одреди непознати број у једначини са једном аритметичком операцијом; - запише резултат мерења дужине децималним бројем са највише две децимале; - именује елементе и опише особине квадра и коцке; –црта мреже и прави моделе квадра и коцке; – прочита, упореди и претвори јединице за мерење површине и запремине; – израчуна површину квадрата и правоугаоника; - израчуна површину квадра и коцку.	

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
Кооперативна - Интерактивна - Вербална - Игра - Демонстрација (показивање) - Разговор - -на тексту	-посматра - слуша - уочава, издваја, пребројава записује и именује бројеве - сабира и одузима - решава једноставне задатке	-бира садржаје -организује -реализује -излаже -објашњава показује Усмерава -прати сваки облик рада ученика -пружа помоћ у раду -процењује резултате Свога рада -процењује и даје -мишљење о Постигнућима ученика	-наставници -уџбеници -дидактичка средства -просторије у школи и	Формативно оцењивање Идентификација ситуација у којима ће ученици стећи и показати понашање у складу са прописаним

ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА

Садржај	Начин и поступци остваривања	Кључне компетенције
-This/That is…These/Those are… -We're/They're... Are they …? Yes, they are./No, they aren't. -She can/can't ... Can he…? Yes, he can. No, he can't. -Prepositions of place -Have you got…? Yes, I have. No, I haven't. -Has he got...? Yes, he has./No, he hasn't. -What have we got on Monday? We've got... -When have we got ...? -our, their -I visit my grandma on Tuesday; I go swimming every Thursday; I don't watch TV. -What do you like? I like/don't like...What does he like? He likes/doesn't like... -What's the time? It's 7 o'clock; he gets up at 6 o'clock. -Where dos he work? He works in a bank. Does he work in a shop? Yes he does./No, he doesn't. -What's the weather like? It's windy/hot... -Put on/don't put on your coat. -Present continuous	-Комункативни приступ; -добро осмишљени контексти за ученике где је наставник сигуран да је схваћено значење поруке зајено са њеним културолошким, васпитним и социјализирајућим елементима; -упућивање на значај граматичке прецизности исказа; -мерење знања јасно одређеним релативним критеријумима; -социјална интеракција (с циљем да се унапреди квалитет и обим језичког материјала), -рад у учионици спроводи се путем групног и ли индивидуалног решавања проблема, потрагом за информацијама из различитих извора (Интернет, дечји часописи, проспекти и аудио-материјал) као и решавањем мање или више сложених задатака у реалним и виртуелним условима са јасно одређеним контекстм, поступком и циљем; -упућивање ученика на законитост усменог и писаног кода и њиховог међусобног односа; -усвајање језичког садржаја кроз циљано и осмишљено учествовање у друштвеном чину; -поимање наставног програма као динамичног, заједнички припремљеног и прилагођеног скупа задатака и активности; -наставник је ту да омогући приступ и прихватање нових идеја; -ученици се третирају као одговорни, креативни, активни	-Способност изражавања и тумачења концепата, мисли, осећања, чињеница и мишљења у усменој или писаној форми укључујући вештине посредовања сумирањем, тумачењем, превођењем , парафразирањем и на друге начине, ка и интеркултурално разумевање; -Успешно учествовање у тимском раду -Способност за самостално учење -Способност заприкупљање и селектовање информација Испољавање креативности, истраживачког духа, толеранције, емпатије, позитивних естетских и моралнихставова -Усмереност ка очувању традиције, прихватању култура других народа,

-Comparatives -Past simple: be	учесници у друштвеном чину; -уџбеници постају извори активности и морају бити праћени употребом аутентичних материјала; -учионица постаје простор који је могуће прилагођавати потребама наставеиз дана у дан; -рад на пројекту као задатку који остварује корелацију с другим предметима и подстиче ученике на студиозан и истраживачки рад; -за увођење новог лексичког материјала користе се познате граматичке структуре и обрнуто.	ширењу идеје космополитизма, прихватању вредности грађанског друштва, укључивању у живот локалне заједнице и усклађивању са глобалним кретањима.

6.3.2. ПЛАН РАДА ДОДАТНЕ НАСТАВЕ

ДОДАТНА НАСТАВА ИЗ МАТЕМАТИКЕ

БРОЈ ЧАСОВА: 36

ЦИЉ: : Продубљивање знања у подручју математике, усвајање математичких појмова, подстицање на математичка такмичења, сусрете и смотре.

САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ(начин остваривања пр.)	НАСТАВНА СРЕДСТВА
-Упознавање са садржајем рада -Записивање бројева -Пребројавање бројевних скупова -Рачунске операије природним бројевима -Нумерација бројева -Дешифровање -Зависност резултата од промене компонената операције -Сложени задаци са природним бројевима -Магичне шеме -Пребројавање дужи, троугова, четвороуглова -Метода дужи и правоугаоника -Метода таблице и Веновог дијаграма -Обим квадрата и правоугаоника	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: - Прошири математичка знања - Савлада текстуалне и проблемске задатке - Решава сложеније једначине и неједначине	- Кооперативна - Интерактивна - Перцептивне - Амбијентално учење - Игра - Цртање - Учење кроз игру - Демонстрација	- припремљени примери и задаци -прибор за цртање и мерење -графички прикази - модели - апликације -дидактички материјал

-Површина квадрата и правоугаоника -Круг, кружница, троугао -Решавање задатака са прошлогодишњих такмичења -Решавање задатака са прошлогодишњих такмичења -Решавање задатака са такмичења --Метода лажне претпоставке -Проблемски задаци -Задаци размештаја, преметања и превожења -Задаци пресипања -Припрема за такмичење “Мислиша“ -Припрема за такмичење “Мислиша“ -Решавање задатака са такмичења -Задаци геометријског садржаја -Задаци досетке -Бројевни ребуси -Игре шибицама -Једначине и неједначине са множењем и дељењем -Задаци са разломцима -Задаци са разломцима -Запремина квадра и коцке -Запремина квадра и коцке -Математичке игре -Занимљиви задаци	- Решава проблемске задатке са обимом и површином квадрата и правоугаоника - Решава проблемске задатке са површином и запремином коцке и квадра - Решава текстуалне задатке са разломцима - Савлада решавање магичних квадрата, бројевних ребуса		

ОБРАЗОВНА ОБЛАСТ (КОРЕЛАЦИЈА)	АКТИВНОСТИ		РЕСУРСИ	САРАДНИЦИ
	а) ученик	б) наставник		
- српски језик - ликовна култура - музичка култура - физичко васпитање - природа и друштво - пројектна настава	- чита -пише - слуша - закључује - скицира -размишља	- планира - бира садржаје - организује - реализује - објашњава - показује - пружа помоћ у раду - координира радом	- ученици - наставници - природна и друштвена средина у окружењу - дидактичка средства - уџбеници - искуства ученика	- ученици - наставници - родитељи

ДОДАТНА НАСТАВА ИЗ ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА

Садржај	Начин и поступци остваривања	Кључне компетенције
-School things -Feelings -Outdoor activities -Prepositions of place -food -Numbers 20-100 -School subjects -School rooms -After-school activities -Special days -Everyday activities -Times of the day -Places -Weather -Weather activities -Clothes -Time -Celebrations -Getting ready -Farm animals -Adjectives -Memories -Tidying up -People -Ordinal numbers	-Комункативни приступ; -добро осмишљени контексти за ученике где је наставник сигуран да је схваћено значење поруке зајено са њеним културолошким, васпитним и социјализирајућим елементима; -упућивање на значај граматичке прецизности исказа; -мерење знања јасно одређеним релативним критеријумима; -социјална интеракција (с циљем да се унапреди квалитет и обим језичког материјала), -рад у учионици спроводи се путем групног и ли индивидуалног решавања проблема, потрагом за информацијама из различитих извора (Интернет, дечји часописи, проспекти и аудио-материјал) као и решавањем мање или више сложених задатака у реалним и виртуелним условима са јасно одређеним контекстм, поступком и циљем; -упућивање ученика на законитост усменог и писаног кода и њиховог међусобног односа; -усвајање језичког садржаја кроз циљано и осмишљено учествовање у друштвеном чину; -поимање наставног програма као динамичног, заједнички припремљеног и прилагођеног скупа задатака и активности; -наставник је ту да омогући приступ и прихватање нових идеја; -ученици се третирају као одговорни, креативни,	-Способност изражавања и тумачења концепата, мисли, осећања, чињеница и мишљења у усменој или писаној форми укључујући вештине посредовања сумирањем, тумачењем, превођењем , парафразирањем и на друге начине, ка и интеркултурално разумевање; -Успешно учествовање у тимском раду -Способност за самостално учење -Способност заприкупљање и селектовање информација Испољавање креативности, истраживачког духа, толеранције, емпатије, позитивних естетских и моралнихставова -Усмереност ка очувању традиције, прихватању култура других народа, ширењу идеје космополитизма, прихватању вредности грађанског друштва, укључивању у живот локалне заједнице и усклађивању са глобалним кретањима.

	активни учесници у друштвеном чину; -уџбеници постају извори активности и морају бити праћени употребом аутентичних материјала; -учионица постаје простор који је могуће прилагођавати потребама наставеиз дана у дан; -рад на пројекту као задатку који остварује корелацију с другим предметима и подстиче ученике на студиозан и истраживачки рад; -за увођење новог лексичког материјала користе се познате граматичке структуре и обрнуто.	

6.4. ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНОГ-ВАСПИТНОГ РАДА

6.4.1. ПЛАН РАДА ОДЕЉЕНСКОГ СТАРЕШИНЕ

Годишњи фонд часова: 36 часова

Недељни фонд часова: 1

ЦИЉ : - Олакшавање процеса адаптације на школску средину и подстицање социјалне интеграције-успостављање и развијање односа другарства и сарадње са вршњацима и одраслима.

Време	Садржај рада	Реализатор
IX	● Упознавање ученика са распоредом часова, ритмом и режимом рада у школи и кућним редом школе ● Вођење педагошке документације (електронски дневник)	учитељ
	● Избор руководства одељењске заједнице ● Стварање позитивне климе у одељењу ● Подсећање на правила понашања у школи ● Родитељски састанак	
	● Различите технике учења ● Увежбавање различитих техника учења ● Како постићи бољи успех на писменој вежби из српског језика	учитељ

X	● Како постићи бољи успех на писменој вежби из природе и друштва	
XI	● Колико смо мотивисани за учење ● План учења ● Није тешко бити фин ● Створимо миран кутак ● Анализа успеха на крају 1. тромесечја и предлог мера за наредни период ● Родитељски састанак	учитељ
XII	● Растргнуто срце ● Гашење сукоба «ја» порукама ● Гашење сукоба «ја» порукама - вежбање ● Тегла пуна врлина	учитељ
I	● Сви смо исти, али ипак различити – вршњачка подршка ● Свети Сава – школска слава	учитељ
II	● Анализа успеха и дисциплине на крају првог полугодишта у нашој одељењској заједници ● Отворено ћи рећи ● Како боље да живимо са другима – вандализам (радионица) ● Родитељски састанак (анализа успеха и дисциплине и мере за побољшање успеха и упућивање родитеља на сарадњу са ПП службом)	учитељ педагог и психолог

III	● „Моја мама, најлепша мама на свету“ ● Општа и лична хигијена ● Растемо, мењамо се ● Шта је пубертет? ● Недеља здраве хране	учитељ
IV	● Анализа успеха и мере одељењске заједнице за превазилажење слабости у раду ● Шта да радим у слободно време? ● Како да испланирам своје време? ● Родитељски састанак и припрема за одељењско веће ● Шта ћу да будем кад порастем (радионица)	учитељ
V	● Шта ћу да будем кад порастем (радионица) ● Прослављамо Дан школе ● Утицај бављења спортом на наш развој ● Болести зависности (Светски дан борбе против пушења – 31.5.)	учитељ
VI	● Светски Дан животне средине (5.6.) ● Шта смо радили и урадили ове школске године? ● Сређивање педагошке документације ● Родитељски састанак	учитељ

6.4.2. ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ

Друштвене и слободне активности ученика се организују током читаве године и за њих се опредељују ученици свих разреда у зависности од испољених жеља, интересовања, склоности и способности, без обзира на степен постигнутог успеха.

Опредељења се врше и на основу степена њихове развијености, од потребе друштва, средине, од циља и задатка нашег васпитања, као и од могућности наставника и школе. Опредељивање се организује на почетку школске године у договору са наставником и по принципу добровољности и самоопредељења.

За остваривање програма слободних активности одржаће се по један час недељно за сваку активност. У оквиру истих слободних активности окупљају се ученици различитих разреда и узраста.

Ученик може бити ангажован у једној односно две слободне активности уколико је једна од активности у физичком васпитању, о чему су дужни да се старају разредне старешине и о томе подносе писан извештај стручним органима шко

СЛОБОДНЕ АКТИВНОСТИ

БРОЈ ЧАСОВА: 36 часова

ЦИЉ: Оспособљавање ученика за активно укључивање у културне активности школе и локалне средине.

Садржај	Начин и поступци остваривања	Кључне компетенције
1. Позориштанце 2. Рецитујемо 3. Мали креативци 4. Игра и плес 5. Приредбе у мојој школи	Током године ће се смењивати активности које имају за циљ да истакну креативност деце и подстакну њихова интересовања.У оквиру слободних активности планира се реализација 6 тема уз учешће свих ученика . Пружа се могућност да сваки ученик бар у једној теми искаже своје праве могућности. После сваке теме ће бити извршена евалуација остварених циљева - презентација ученичких продуката рада.	-међуљудска и грађанска компетенција -вештина комуникације -дигитална компетенција -решавање проблема -вештина сарадње -вештина за живот у демократском друштву -естетска компетенција

СЕКЦИЈА ЗА НЕГОВАЊЕ ЈЕЗИКА

БРОЈ ЧАСОВА: 36 часова

ЦИЉ: Унапређивање знања ученика стечених на часовима српског језика. Читање са разумевањем и развој критичког мишљења. Унапређивање културе изражавања, богаћење речника.

Садржај	Начин и поступци остваривања	Кључне компетенције
УНАПРЕЂИВАЊЕ ЧИТАЊА	Примењује се поступак *Читањем и писањем до критичког мишљења*. Ученицима се чита део текста, а затим се разговара о делу текста и очекује се од ученика да предвиде даљи ток радње и дају своје мишљење и образложење зашто мисле да ће наставак бити такав. Наставник чита оригинални текст. Затим, ученици писмено у групи образлажу свој став о датој теми. Ученици процењују свој напредак у читању, разумевању текста, драматизовању и ликовном представљању дела. Радити на изражајном читању са емоционалном обојеношћу текста и читању по улогама.	- Комуникација на матерњем језику - Учење како се учи - ***Вештина сарадње*** (међуљудска и грађанска компетенција) - предузетништво и смисао за иницијативу - дигитална компетенција - културно изражавање -способност да се идеје претворе у акцију кроз креативност, иновативност и преузимање ризика, као и способност за планирање и управљање пројектима
УВЕЖБАВАЊЕ ПРАВОПИСНИХ ПРАВИЛА И ГРАМАТИЧКИХ ЗАХТЕВА	Кроз учење *граматичких садржаја* истовремено се уче и увежбавају *правописна правила*. У мањим групама ученици откривају смисао правописних правила (нпр. Због чега је потребно да се управни говор обележава наводницима, издваја од осталог текста), откривају и дефинишу својим речима правописно правило. Ученици постављају питања наставнику, а наставник их наводи да сами открију решење указујући на одређене аспекте и постављајући подпитања. Пишу краће текстове у којима ће применити учено правописно правило. Кроз међусобну интеракцију у мањим групама и интеракцију са наставником ученици уочавају и отклањају правописне грешке у својим радовима и радовима осталих ученика. Са ученицима се дискутује о томе шта су научили, колико су научили, шта им је остало нејасно, ученици процењују колико им је потребно још да увежбају примену правила и предлажу план за даље учење. Кроз језичке игре и изговором брзалица ученици вежбају изговор свих сугласника и гласовних група у складу са језичком нормом. Правилан изговор гласова увежбава се и на настави других предмета, кад год се за то укаже потреба.	

КУЛТУРА ИЗРАЖАВАЊА	Наставник са ученицима спонтано води разговоре у вези интересовања и искустава ученика ненаметљиво исправљајући грешке у говору ученика. Обрађени књижевни текстови се усмено или писмено препричавају: *према постављеним питањима, према плану, сажето, са проширивањем, са изменом краја, са наставком*. Ученик напамет казује одабране лирске текстове или делове лирског текста. Ученици пишу наративне и дескриптивне текстове, процењују успешност свог рада и радова других ученика на основу унапред договорених критеријума (одговор на тему, стил, правопис). У мањим групама или у пару ученици повезују наслове прочитаних текстова са књижевним родом или књижевном врстом и пишу образложење извршене класификације.	-културолошка освећеност и и изражавање способности да се схвати значај креативних идеја, искуства и емоција у различитим медијима-Музика, књижевност, плес, ликовна уметност и друго.
АРТИКУЛАЦИЈА ГЛАСОВА	Заступљена у свим осталим темама и активностима у оквиру теме.	
БОГАЋЕЊЕ РЕЧНИКА	Ученици у групама представљају табеларно и кроз илустрације преглед књижевних и функционалних појмова.	

РИТМИЧКА СЕКЦИЈА

БРОЈ ЧАСОВА: 36 часова

ЦИЉ ове секције је да подстиче, развија и усавршава ученичке моторичке способности, музикалност, осећај за ритам, позитиван однос према музици, слушању музике и плесу – изражавању музике кроз покрет. Такође подстиче стваралачко ангажовање у свим музичким активностима.

Садржај	Начин и поступци остваривања	Кључне Компетенције
Упознавање ученика са планом рада секције	Ученици се путем презентације упознају са планом рада секције.	- комуникација на матерњем језику - одговоран однос према здрављу - естетичка компетенција - учење учења - друштвене и грађанске компетенције - осећај за иницијативу и предузетништво - културолошка освешћеност и изражавање - сарадња
Правилно ходање и трчање – Естетско обликовање тела	Различити облици ходања и трчања уз правилно држање тела: брзо-полако на предњем и задњем делу стопала; са високим подизањем колена; забацивањем ногу назад; са променом ритма и темпа; кретање кратким и дугим корацима; на прстима и петама уз узручење са истезањем тела. Трчање уз правилно постављање стопала и правилан рад руку; укрштањем ногу и уназад из различитог положаја (седећи, лежећи, чучећи). Ходање и трчање напред и назад на различитим деловима стопала са променом правца кретања, са променом темпа у комбинацији са чучњевима; игре са различитим облицима ходања и трчања (*Леденичика, хваталице*); организовати игре са различитим облицима ходања и трчања. Еластично и мекоходање и трчање; естетско обликовање тела; окрети; скокови; вијача галоп и повезати са већ наученим елементима; повезати различите покрете руку, трупа и ногу у Комплекс вежби обликовања.	
Вежбе реквизитима	Вежбе обликовања са палицама, тракама, вијачама, обручима, лоптама, чуњевима, елементарне игре са реквизитима; правилно држање и руковање реквизитима	
Ритам – корак по ритму	Имитирање животиња, биљака, предмета, јунака из прича и цртаних филмова, догађаја и доживљаја помоћу пантомиме уз музичку и ритмичку пратњу. Ритмичко ходање и трчање са променом ритма, темпа и динамике уз пљесак и одговарајућу музичку пратњу; галоп напред и странце; дечји поскоци. Сачинити	
Кретање ногу и тела по ритму		

	композицију са музичком пратњом од научених елемената; естетско обликовање тела једноставним покретима руку, трупа и ногу; окретање обруча око струка и руке; вођење обруча напред, назад, у паровима, вежбе и са осталим реквизитима (вијача, лопта, траке, чуњеви)	
Одабир музичке нумере	Ученици заједно са наставником врше одабир музике, уз коју ће осмислити кореографију.	
Осмишљавање кореографије	Осмишљавање кореографије – кораци, који ће се реквизити користити...	
Припрема кореографије - Повезивање музике и плесних корака	После одабира музике и кореографије следи повезивање музике и плесних корака.	
Увежбавање кореографије	Ученици увежбавају кореографију, да је што тачније и правилније изведу.	
Дружење уз музику и плес	Учениципредстављајунаученекореографије. Ритмика и плес је део општег васпитања који утиче на тело, на дух и на ум. Код деце се развија и постиже бољи тонус мишића, држање тела, равнотежа, координација покрета. Дружење је замишљено да буде ревија научених и одиграних кореографија.	
Анализа рада секције у току године	Кроз разговор и дискусију вршимо анализу рада секције, шта је било добро, шта треба унапредити...	

ДРАМСКА СЕКЦИЈА

БРОЈ ЧАСОВА: 36 часова

Циљ: Оспособљавање ученика за извођење кратких драмских форми. Укључивање ученика у културне активности школе и локалне средине.

Садржај	Начин и поступци остваривања	Кључне компетенције
-Формирање секције и одабир текстова за драмско изражавање *** Игре** - Вежбе:акцента,паузе,ритма, темпа, дикције,покрета,гестова, паузе, мимике, гестикулације, ***Позориште** -Основни појмови - драма, појам ,особине, сценографрија, реквизити - Луткарско позориште -Говор - покрет и мимика -Изражајно читање текстова,разговор и анализа -Стваралачки рад (писање сценских дела, дијалога, драматизација) -Мали драмски текетови – подела улога -Припрема приредбе -Глумимо,изводимо представу -Анализа урађеног	Пролазећи кроз програм драмско-рецитаторске секције чланови групе се оспособљавају за обављање сценских задатака(правилан изговор текста, глума, вођење програма, гестикулација, употреба реквизита..) Индивидуалним радом, радом у малим групама, групним радом , ученици усвајају, увежбавају, правилан изговор брзалица, песама , краћих драмских текстова и прилагођавају га потребама драмског текста и његовој садржини. Кроз сценске игре, импровизације, драмске књижевне текстове, сценски покрет, вежбе правилног изговора ученици уче да изразе своја осећања речима , покретом и мимиком. Складне активности –игре у којима учитељ обезбеђује стимуланс ,а сваки ученик игра исту улогу, симултано али ипак независно од осталих ученика. Игре загревања које ученицима помажу да се фокусирају и изразе себе, самостално и на оригиналан начин.	-комуникација на матерњем језику; - учење учења; - друштвене и грађанске; - културолошка освешћеност и изражавање

6.5. СПИСАК УЏБЕНИКА И ПОМОЋНЕ ЛИТЕРАТУРЕ У ЧЕТВРТОМ РАЗРЕДУ

Назив издавача	Наслов уџбеника писмо	Име/имена аутора	Број и датум решења министра
Вулкан знање	*СРПСКИ ЈЕЗИК 4 за четврти разред основне школе*; уџбенички комплет; ћирилица ***Читанка 4,*** *Српски језик за четврти разред основне школе* ***Радна свеска 4****, уз* ***Читанку*** *за четврти разред основне школе* ***Граматика 4,*** *Српски језик за четврти разред основне школе* ***Радна свеска 4****, уз* ***Граматику*** *за четврти разред основне школе*	Маја Димитријевић Данијела Милићевић, Сунчица Ракоњац Николов, Катарина Колаковић, Анђелка Петровић	650-02-00059/2025-07 од 3.11.2025.
Вулкан знање	Математика 4, уџбеник за четврти разред основне школе (први, други, трећи и четврти део); Математика 4, уџбеник за четврти разред основне школе (први, други, трећи и четврти део);	Лаура Братић, Ружица Вукелић, Љиљана Мудринић	650-02-00093/2025-07 од 3.11.2025.
Вулкан знање	***Природа и друштво 4,*** *за четврти разред основне школе (1. и 2. део, уџбеник са географском картом); уџбенички комплет; ћирилица*	Јелена Љубинковић, Винко Ковачевић, Љубиша Нешић	650-02-00195/2023-07 од 1.11.2023.
Вулкан знање	***Дигитални свет 4,*** *уџбеник за четврти разред основне школе; ћирилица*	Арпад Пастор, Гордана Рацков	650-02-00147/2023-07 од 22.8.2023.
Вулкан знање	***Ликовна култура 4*****,** *уџбеник за четврти разред основне школе;* ћирилица	Данка Деспотовић Андрић	610-00-00057/2025-07 од 1.7.2025.
Вулкан знање	***Музичка култура 4***, уџбеник за четврти разред основне школе;	Маја Обрадовић	650-02-00154/2020-07 од 4.9.2020.
Фреска	Smiles 4, енглески језик за трећи разред основне школе; уџбенички комплет (уџбеник, радна свеска и компакт диск)	Jenny Dooley	650-02-00268/2020-07 од 4.12.2020.

7. ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ДРУГИ ЦИКЛУС ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Ред. број	А. ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ	ПЕТИ РАЗРЕД		ШЕСТИ РАЗРЕД		СЕДМИ РАЗРЕД		ОСМИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Српски језик и књижевност__језик[1]	5	180	4	144	4	144	4	144
2.	Српски као нематерњи језик [2]	3	108	3	108	3	108	3	108
3.	Страни језик	2	72	2	72	2	72	2	72
4.	Ликовна култура	2	72	1	36	1	36	1	36
5.	Музичка култура	2	72	1	36	1	36	1	36
6.	Историја	1	36	2	72	2	72	2	72
7.	Географија	1	36	2	72	2	72	2	72
8.	Физика	-	-	2	72	2	72	2	72
9.	Математика	4	144	4	144	4	144	4	144
10.	Биологија	2	72	2	72	2	72	2	72
11.	Хемија	-	-	-	-	2	72	2	72
12.	Техника и технологија	2	72	2	72	2	72	2	72
13.	Информатика и рачунарство	1	36	1	36	1	36	1	36
14.	Физичко и здравствено васпитање	2	72+54[3]	2	72+54[3]	2	108	2	108
УКУПНО: А		24-27*	918-1026*	25-28*	954-1062*	27-30*	1026-1138*	27-30*	1026-1138*
Ред. број	Б. ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ								
1	Верска настава/ Грађанско васпитање[4]	1	36	1	36	1	36	1	36
2.	Други страни језик[5]	2	72	2	72	2	72	2	72
3.	Матерњи језик/говор са елементима националне културе [6]	2	72	2	72	2	72	2	72
УКУПНО: Б		3-5*	108-180*	3-5*	108-180*	3-5*	108-180*	3-5*	108-180*
УКУПНО: А + Б		27-30*	1026-1134*	28-31*	1062-1170*	30-33*	1134-1242*	30-33*	1134-1242*

Облици образовно-васпитног рада којима се остварују обавезни предмети, изборни програми и активности

Ред. број	ОБЛИК ОБРАЗОВНО–ВАСПИТНОГ РАДА	ПЕТИ РАЗРЕД		ШЕСТИ РАЗРЕД		СЕДМИ РАЗРЕД		ОСМИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Редовна настава	27-30*	1026-1134*	28-31*	1062-1170*	30-33*	1134-1242*	30-33*	1134-1242*
2.	Слободне наставне активности[7]	1	36	1	36	1	36	1	36
3.	Допунска настава	1	36	1	36	1	36	1	36
4.	Додатна настава	1	36	1	36	1	36	1	36

Ред. број	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	ПЕТИ РАЗРЕД		ШЕСТИ РАЗРЕД		СЕДМИ РАЗРЕД		ОСМИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Час одељењског старешине	1	36	1	36	1	36	1	36
2.	Ваннаставне активности[8]	1	36	1	36	1	36	1	36
3.	Екскурзија	До 2 дана годишње		До 2 дана годишње		До 2 дана годишње		До 3 дана годишње	

1 Назив језика националне мањине у школама у којима се настава одржава на ма- терњем језику националне мањине.
2 Реализује се у школама у којима се настава одржава на матерњем језику нацио- налне мањине.
3 Обавезне физичке активности реализују се у оквиру предмета Физичко и здрав- ствено васпитање.
4 Ученик бира један од понуђених изборних програма.
5 Ученик бира страни језик са листе страних језика коју нуди школа у складу са својим кадровским могућностима и изучава га до краја другог циклуса.
6 Ученик припадник националне мањине који слуша наставу на српском језику може да изабере овај програм, али није у обавези.
7 Слободне наставне активности школа планира Школским програмом и Годи- шњим планом рада. Ученик обавезно бира једну активност са листе од три сло- бодне наставне активности које школа нуди.
8 Ваннаставне активности могу да буду: друштвене, уметничке, техничке, хума- нитарне, културне, као и друге активности у складу са просторним и људским ресурсима школе.
* Број часова за ученике припаднике националних мањина

8. ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПЕТИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

8.1. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

8.1.1. СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

Годишњи фонд часова: 180

Циљ: Циљеви наставе и учења *Српског језика и књижевности* јесу да се ученик оспособи да правилно користи српски језик у различитим комуникативним ситуацијама, у говору и писању, тако што ће овладати основним законитостима српског књижевног језика, да стиче основна знања о улози и значају језика у националној култури и изградњи националног идентитета, да кроз читање и тумачење књижевног дела из српске и светске баштине развија читалачке компетенције које, уз књижевно знање, обухватају емоционално и фантазијско уживљавање, живо памћење, истраживачко посматрање, подстичу имагинацију и уметнички сензибилитет, естетско доживљавање и критичко мишљење, морално просуђивање и асоцијативно повезивање; да се одговарајућим врстама читања оспособљава да усмерено приступа делу и приликом тумачења открива различите слојеве и значења; да стиче основна знања о месту, улози и значају језика и књижевности у српској и светској култури, негује љубав према српском језику и књижевности; да стиче и развија најшира хуманистичка знања и да научи како функционално да повезује садржаје предметних области

Међупредметне компетенције: комуникативна, за учење, за рад са подацима, за решавање проблема, естетичка, дигитална, за сарадњу, за одговорно учешће у демократском друштву, за одговоран однос према околини.

Кључни појмови: књижевност, језик, језичка култура

ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
1. Књижевност (70 часова)	**ШКОЛСКА ЛЕКТИРА** *Певам песму*, Милица С. Српкиња *Дечак и пас*, Данило Киш *Певам дању, певам ноћу*, Бранко Радичевић, *Кад књиге буду у моди*, Пеђа Трајковић *Народне лирске митолошке песме*, избор *Приче из класичне старине* , Г. Шваб (допунски избор) *Ерo с онога свијета*, народна приповетка *Шаљиве народне приче*, избор *Дјевојка цара надмудрил* , народна новела	Позавршенојтеми/областиученик ће бити у стању да: – разликује књижевни и некњижевни текст; упоређује одликефикционалне и нефикционалнекњижевности – чита са разумевањем и опише својдоживљај различитих врста књижевних дела - чита са разумевањем одабране примере осталих типова текстова – одреди род књижевног дела и књижевну	Ликовна култура Музичка култура Историја Географија Грађанско васпитање Веронаука

	Аждаја и царев син, народна бајка *Поход на Мјесец*, Б. Ћопић *Плава мачка – Тесла*, Гроздана Олујић *Зимско јутро*, В. Илић *Шала*, А. П. Чехов *Биберче*, Љ. Ћокић *Свети Саво*, народна песма, народна епска новела Квиз час: *Шта знам о Св. Сави?* *Десетица*, И. Цанкар *Прва бразда*, М. Глишић *Путовање у путопис*, В. Огњеновић (доп. избор) *Кирија*, Б. Нушић *Капетан Џон Пиплфокс*, Д. Радовић *Успомене, доживљаји и сазнања*, М. Миланковић (научнопопуларнитекст, доп. избор) *Чича Јордан*, С. Сремац *Месец над тепсијом,* Г. Петровић *Народне лирске породичне песме,* избор *Домовина* Д. Васиљев *Шљива*, М. Данојлић **ДОМАЋА ЛЕКТИРА** Избор из савремене поезије за децу *Хајдуци*, Б. Нушић *Шаљиве народне приче, народне новеле и бајке*, избор Кратке фолклорне форме (брзалице, загонетке, пословице и питалице – избор) *Избор ауторских бајки* Г. Олујић, *Женидба Душанова*, епска народна песма *Епске народне песме старијих времена о Немањићима иМрњавчевићима*, избор *Народне лирске песме о раду* (избор) *Живот и обичаји народа српског* *– Моба и прело*, В. Ст. Караџић(доп. избор)	врсту – разликује карактеристике народне од карактеристика уметничке књижевности – разликује реалистичну прозу и прозу засновану на натприродној мотивацији – анализира елементе композиције лирске песме (строфа, стих); епског дела у стиху и у прози (делови фабуле – поглавље, епизода; стих); драмског дела (чин, сцена, појава) – разликује појам песника и појам лирског субјекта; појам приповедача у односу на писца – разликује облике казивања – увиђа звучне, визуелне, тактилне, олфакторне елементе песничке слике – одреди стилске фигуре и разуме њихову улогу у књижевно-уметничком тексту – процени основни тон певања, приповедања или драмске радње (шаљив, ведар, тужан и сл.) – развија имагинацијски богате асоцијације на основу тема и мотива књижевних дела – одреди тему и главне и споредне мотиве – анализира узрочно-последично низање мотива – илуструје особине ликова примерима из текста – вреднује поступке ликова и аргументовано износи ставове – илуструје веровања, обичаје, начин живота и догађаје у прошлости описане у књижевним делима – уважава националне вредности и негује српску културноисторијску баштину – наведе примере личне добити од читања	

	Мостови, И. Андрић *Робинсон Крусо*, Д. Дефо *Том Сојер*, М. Твен *Аги и Ема*, И. Коларов	– напредује у стицању читалачких компетенција – упореди књижевно и филмско дело, позоришну представу и драмски текст	
2. Језик (70 часова)	**ЈЕЗИК** **Граматика** Граматичка грађа обрађена до 4. р. Реченица по саставу и значењу Главни и зависни реч. чланови Појам промењивих и непромењивих речи Именице (подела по значењу, род и број) Деклинација именица Независни падежи Падежи Зависни падежи Личне заменице Полугодишњи тест Глаголски облици Глаголи, придеви, бројеви Главни и зависни реч. чланови Реченице по значењу и саставу Промењиве речи Придеви – значење, врста, промена, компарација Бројеви Глаголски вид и род Глаголски облици – инфинитив и инф. основа, презент и през. основа, Перфекат и футур I Прилози и предлози Промењиве и непромењиве врсте речи **Правопис** Правописна норма од 1. до 4. р. Писање великог слова у вишечланим географским називима	Позавршеној теми/области ученик ће бити у стању да: – разликује промењиве речи од непромењивих – разликује категорије рода, броја, падежа речи које имају деклинацију – разликује основне функције и значења падежа – употребљава падежне облике у складу са нормом – употребљава глаголске облике у складу са нормом – разликује основне реченичне чланове (у типичним случајевима) – доследно примењује правописну норму у употреби великог слова; састављеног и растављеног писања речи; интерпункцијских знакова – користи правопис (школско издање) – правилно изговара речи водећи рачуна о месту акцента и интонацији реченице – говори јасно поштујући књижевнојезичку норму – течно и разговетно чита наглас књижевне и неуметничке текстове	Ликовна култура Музичка култура Математика Биологија Информатика и рачунарство

	Употреба интерпункцијских знакова (запета, наводници, црта) Употреба запете у вокативу и апозицији Писање придева и бројева Писање одричне речце НЕ уз именице, придеве и глаголе Писање великог слова у називима институција, установа, предузећа, организација Коришћење школског правописа **<u>Ортоепија</u>** Читање непознатих текстова Увежбавање правилног изговора речи, брзалица, загонетки, пословица и питалица		
3. Језичка култура (40 часова)	Писмо Рецитовање одабраних лирских песама Техника израде писменог задатка Анализа домаћег задатка на задату тему Сценско извођење напамет научених одломака драмских текстова Казивање напамет научених брзалица, загонетки, пословица и питалица Описивање природе – пејзаж Речи истог и супротног значења Некњижевне речи Уочавање и отклањање безначајних појединости и сувишних речи у тексту и говору Препричавање Рецитовање одабраних стихова Четири школска писмена задатка – два у првом и два у другом полугодишту.	По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да: – користи различите облике казивања: дескрипцију (портрет и пејзаж), приповедање у 1. и 3. лицу, дијалог – издваја делове текста (наслов, пасусе) и организује га у смисаоне целине (уводни, средишњи и завршни део текста) – саставља говорени или писани текст о доживљају књижевног дела и на теме из свакодневног живота и света маште – проналази експлицитно и имлицитно садржане информације у једноставнијем књижевном и некњижевном тексту – напамет говори одабране књижевне текстове или одломке	Ликовна култура Музичка култура Математика Биологија Географија Информатика и рачунарство

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
- Кооперативна - Интерактивна - Перцептивне - Амбијентално учење - Игра - Цртање - Певање - Учење кроз игру - Демонстрација - Разговор - Учење по моделу	Слушање, памћење, посматрање, препознавање, упоређивање, уочавање, разликовање, именовање, разговор, постављање питања, причање, замишљање, описивање, цртање, бојење, читање, писање, анализирање, откривање, закључивање, образлагање, груписање, примењивање, сарађивање, процењивање, играње	Припремање, организовање, посматрање, праћење, објашњавање, помагање, показивање, вођење, подстицање, предвиђање, проверавање, вредновање, саопштавање, иницирање, слушање, праћење, процењивање, идентификовање, поређење, одлучивање, разговор, читање, цртање	- Ученици - Наставници - Родитељи - Двориште - Учионица - Дидактичка средства и материјали - Уџбеници - Искуство ученика - Фотографије - Слике - Краћи текстови Апликације	Формативно и сумативно оцењивање. Идентификација ситуација у којима ће ученици стећи и показати понашање у складу са прописаним исходима. Инструменти за проверавањеостварености прописаних исхода (разговор, посматрање, десетоминутне провере знања, диктати,тематске провере знања,годишња провера знања, мерења брзине читања и писања). Примена инструмената прикупљања података и њихово поређење са прописаним исходима.

Стандарди постигнућа ученика

ЈЕЗИК

Основи ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
СЈ.1.1.4. Разликује промењиве и непромењиве речи и именује врсте речи; разликује основне граматичке категорије (род, број, падеж, глаголски облик	СЈ.2.1.3. уме да одреди место акцента у речи;	СЈ.3.1.4. Издваја делове речи у вези са облицима речи (граматичку основу и наставак за облик) у једноставнијим примерима
СЈ.1.1.5. разликује основне реченичне чланове.	СЈ.2.1.4. Одређује подврсте промењљивих речи и њихове граматичке категорије;	СЈ.3.1.5. Уме да анализира различите моделе реченица које спадају у типичне школске примере;.
СЈ.1.1.6. познаје лексичке односе (синонимију и антонимију).	СЈ.2.1.5. Уме да анализира једноставније реченице грађене по основним моделима и проширене прилошким одредбама;	

КЊИЖЕВНОСТ

Основи ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
СЈ.1.2.1. Познаје књижевна дела из обавезног школског програма: наводи аутора и назив његовог дела; уме да преприча основну садржину дела, да наведе основну тему и главни мотив дела ида именује његове главне ликове.	СЈ.2.2.1. Књижевна дела из обавезног школског програма локализује у основне књижевне контексте(српска/светска, усмена/ауторска и лирска/епска/драмска књижевност) на основу временског одређења догађаја, времена у којем је дело настало.	СЈ.3.2.2. Уочава елементе књижевног дела који примарно припадају научном изразу или изразу других уметности (нпр. сликарство, музика, позориште, филм).
СЈ.1.2.2. Разликује основне типове и облике књижевног стваралаштва и то: усмену од ауторске књижевности; дело у прози од дела у стиху;прави разлику између дела лирског, епског и драмског карактера; разликује аутора књижевноуметничког дела од наратора, драмског лица или лирског субјекта; разликује књижевноуметнички текст од неуметничког текста који обрађују исте/сличне теме, ликове и догађаје.	СЈ.2.2.2. У тумачењу књижевног дела из обавезног школског програма уочава особености лирског, епског и драмског књижевног рода и разликује основне књижевне врсте којима та дела припадају;разликује научно--популарне текстове.	СЈ.3.2.5. Исказује љубав и поштовање за књижевност и вредности националне културе и културе других народа.

СЈ.1.2.3. Уочава основне елементе структуре књижевноуметничког дела: тема, мотив; радња, време и место радње; приповедање у 1. и приповедање у 3. лицу; описивање, врсте описа; монолог и дијалог; основни облици језичко-стилских изражајних средстава (епитет, стални епитет, поређење, персонификација, ономатопеја, хипербола) ;облици стиха,облици строфе (катрен); уочава риму.	СЈ.2.2.3. У тумачењу књижевног дела на основу примера препознаје и књижевнотеоријски именује следеће елементе књижевне структуре: ретроспективно приповедање; фабулу, врсте карактеризације према основним особинама лика, именује и анализира улогу језичко-стилских изражајних средстава у једноставнијим примерима у књижевном делу;	
СЈ.1.2.4.Анализира издвојен проблем, идеју или поруку у краћемједноставнијем књижевном тексту из обавезног школскогпрограмаи уме да га аргументује примарним текстом.	СЈ.2.2.4. Прави разлику између парафразе (препричавања) и анализе дела.	
СЈ.1.2.5.Редовно чита књижевна дела из обавезног школскогпрограма, стичући читалачке навике; исказује свој естетски доживљај књижевног дела.	СЈ.2.2.5. Радо посећује библиотеке и самостално одабира дела за читање из опуса књижевности за децу; уме да води дневник о прочитаним књигама.	
ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА		
Основни ниво	**Средњи ниво**	**Напредни ниво**
СЈ.1.3.1. Говори јасно поштујући књижевнојезичку норму; течно и разговетно чита наглас књижевне и неуметничке текстове; препричава краћи једноставнији неуметнички текст без сажимања или са сажимањем;	СЈ.2.3.1. Уме да формулише своје мишљење и да га јавно искаже служећи се књижевним језиком; изражајно чита и казује једноставније књижевноуметничке текстове; препричава дужи једноставнији неуметнички текст без сажимања или са сажимањем; с пажњом и разумевањем слуша излагање (нпр. предавање) средње тежине с темом из језика, књижевности и културе и уме да хвата краће белешке.	СЈ.3.3.1. Изражајно чита и казује књижевноуметничке текстове средње сложености; препричава неуметнички текст средње сложености без сажимања или са сажимањем;

СЈ.1.3.2. Саставља говорени или писани текст једноставне структуре служећи се описом,приповедањем и излагањем (имајући на уму публику којој се обраћа); саставља једноставан говорени или писани текст о доживљају књижевног дела и о темама из свакодневног живота и света маште; саставља писмо.	СЈ.2.3.2. Саставља сложенији говорени или писани текст служећи се описом, приповедањем и излагањем, у складу са задатом темом; саставља кохерентан говорени или писани текст поводом тумачења једноставнијег књижевног дела.	СЈ.3.3.2. Пише саставе у којима приказује стварна или измишљена искуства, ликове илидогађаје.
СЈ.1.3.3. Саставља разумљиву, граматички исправну реченицу; примењује правописну норму у једноставним примерима и уме да се служи школским издањем Правописа;	СЈ.2.3.3. Пише јасним реченицама; примењује правописна правила у сложенијим примерима	СЈ.3.3.3. Доследно примењује правописну норму (из сваке правописне области предвиђене обавезним школским програмом);
СЈ.1.3.4. Чита краће једноставније текстове (књижевноуметничке текстове, стручне и научнопопуларне текстове из области науке о језику и књижевности, текстове из медија) у различите сврхе (информисање, учење, лични развој, естетскидоживљај, забава…); парафразира их; примењује основне стратегије читања (летимично читање, читање с оловком у руци).	СЈ.2.3.5. Разуме дужи једноставнији књижевни и неуметнички текст: проналази експлицитно и имплицитно садржане информације, издваја главне идеје текста; прати развој одређене идеје у тексту; пореди основне информације и идеје из двају или више текстова.	СЈ.3.3.5. Разуме књижевни и неуметнички текст средње сложености: проналази експлицитно и имплицитно садржане информације, издваја главне идеје текста; прати развој одређене идеје у тексту; пореди основне информације и идеје из двају или више текстова.
СЈ.1.3.5. Разуме краћи једноставнији књижевни и неуметнички текст: проналази експлицитно и имплицитно садржане информације, издваја главне идеје текста; прати развој одређене идеје у тексту; пореди основне информације и идеје из двају или више краћих једноставнијих текстова.	СЈ.2.3.6. Критички промишља дужи једноставнији књижевни и неуметнички текст (нпр. да ли је текст сликовит, да ли упућује на друге, сличне текстове, да ли је поступак јунака мотивисан, да ли се реченице и пасуси логично надовезују у неуметничком тексту) и то образлаже.	
СЈ.1.3.6. Критички промишља краћи једноставнији књижевни и неуметнички текст (нпр. износи свој став: да ли му се текст допада, да ли му је занимљив/необичан; да ли му причињава тешкоће приликом читања; да ли је довољно информативан за учење одређене области језика и књижевности и сл.) и то образлаже.		

8.1.2. ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Годишњи фонд часова: 72 часа

ЦИЉ учења страног језика у основном образовању и васпитању је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну усмену и писану комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

Кључни појмови: комуникација, језичка активност, језичке компетенције и интеркултуралност

ТЕМАТСКА ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ	**ИСХОДИ** **По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:**	**МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ**
1.STARTER UNIT	Classroom objects (It is a bookshelf.) Articles (This is a wall. The wall is white.) Demonstrative pronouns (This is a desk. These are desks. That is a pencil. Those are pencils.) Prepositions of place (The notebook is in /on / under / next to the bag. The rubber is between the ruler and the pencil.) - What is this? This is a board. - What are these? These are books. - Where is the poster? It is next to the board. Cardinal numbers 1-100 (My lucky/favourite number is...) Ordinal numbers 1-30 Months in a year (February is the second month of the year.) Dates (Today is the fourth of September. My birthday is on the third of March.)	- препозна и именује предмете у учионици; - разуме основне разлике између чланова у енглеском језику; - разуме и користи показне заменице *this, that, these* и *those*; - разуме и користи предлоге за место; - тражи и пружи кратка и једноставна обавештења о положају у простору; - постави и одговори на једноставна питања користећи показне заменице, предлоге за место и лексику везану за предмете у учионици. - именује основне бројеве од 1-100 и редне бројеве од 1-30; - именује и опише месеце у години користећи редне бројеве; - каже који је датум и ког датума му је рођендан.	Српски језик и књижевност, Математика, Ликовна култура
2. HE IS FROM ANOTHER PLANET	*Meet the Johnsons* *Family (Helen is Patrick's husband.)* *Opposites (different/similar, happy/sad)* *Adjectives ending in -ed/-ing (interesting/interested, boring/bored)* *To be (We are twins, but we aren't similar. Are*	- разуме текст о члановима породице Џонсон; - препозна и именује лексику везану за породицу; - именује придеве који се користе за описивање људских особина; - разуме разлику између придева *interesting* и *interested, boring* и *bored*.	Српски језик и књижевност, Географија, Информатика и рачунарство.

	you good at spelling? What are you interested in? *Possessive 's (My brother's name is Thomas. Our parents' names are Helen and Patrick.)* *Describing people (She is eleven. She has got long brown hair and blue eyes.* *She is very cute. She has got one brother.)* *-I've got a sister. She's seven years old. She has got long fair hair and green eyes.* *Have got (He hasn't got any brothers or sisters. Has your best friend got short hair?)* *Possessions (I've got a mobile phone. He's got an mp3 player.)* *Possessive pronouns (The rucksack is mine. The wallet is theirs.)* *Meeting and greeting people* *(Hi! How are you? Not bad, thanks. Good to meet you. Well, I'm off now. See you! Bye!)* *Countries and nationalities (Spain, Spanish, Madrid; France, French, Paris)* *Country file - the UK and Serbia* *(There are four countries in the United Kingdom. Scotland is south of England.* *Serbia is in south-east Europe. There are about 7 million people in Serbia.)* *An email to an Internet friend* Conjunctions and/but (I've got two brothers and a sister. I'm good at maths, but I'm bad at geography.)	- користи садашње време глагола *to be*; - постави и одговори на краћа питања користећи глагол *to be* у садашњем времену; - разуме и користи саксонски генитив. - разуме четири краћа монолога који садрже описе људи; - именује и користи лексику везану за описивање људи; - опише члана породице. - користи глагол *have got* у садашњем времену; - именује и користи лексику везану за предмете које ученици поседују; - користи присвојне заменице. - разуме и користи изразе за упознавање и поздрављање; - именује називе седам земаља, националности и главних градова. - разуме и запамти основне географске карактеристике Уједињеног Краљевства; - опише основне географске карактеристике своје земље. - напише имејл у коме укратко описује себе ; - користи везнике *and* и *but.*	
3. WHY IS HE SITTING ON THE ROOF?	*Our neighbourhood* *Places in town (a restaurant, an art gallery, a pharmacy, a library...)* *Prepositions of place (in front of, behind, opposite, near)* *Synonyms (area/neighbourhood, peaceful/quiet)*	- разуме текст о крају где живи породица Џонсон и одговори на постављена питања; - препозна и именује лексику везану за места у граду; - препозна и именује предлоге за место; - разуме и именују синониме и антониме именица и придева који се користе за описе места, као и да опише	Српски језик и књижевност, Математика, Техника и технологија, Грађанско васпитање

	and opposites (quiet/noisy, near/far) *There is / There are (There is a library near our house. Is there a bus stop in front of your building? Are there any restaurants in your street?)* *Where is Buzzy?* *Rooms and furniture (a bedroom, a living room, a bathroom...; a sink, a shower, a wardrobe...)* *-There are four rooms in my flat. In my bedroom there's a desk, an armchair...* *Present Continuous (Tom isn't doing his homework. He is playing a game. Who is sitting next to you?)* *Giving directions (Excuse me, we're looking for...Can you please tell us how to get there? First go out of the station and turn left. Then...)* *Homes in the UK and Serbia* *(a detached / semi/detached / terraced house, a cottage, a block of flats)* *Numbers (a thousand, a hundred thousand, a million...)* *My hometown* *Plural of nouns (tourist-tourists, church-churches, library-libraries; man-men, woman-women, child-children)*	своје окружење користећи неке од придева и њихових антонима. - разуме и користи конструкцију *There is / There are (+a/an, some, any)*; - постави и одговори на једноставна питања користећи *There is / There are* и лексику везану за места у граду. - разуме дијалог на ЦД-у; - именује и користи лексику везану за собе и намештај у кући; - опише своју кућу или стан. - разуме и користи глагол глаголско време *Present Continuous* за радње које се тренутно дешавају. - оспособљавање ученика да разумеју и користе изразе за давање смерница за кретање. - разуме основне елементе стамбене културе у Уједињеном Краљевству и Србији; - препозна и именује лексику везану за начине становања; - препозна и именује бројеве преко 1000. - напише састав о свом родном граду; - користи правилну и неправилну множину именица.	
4. WHY DOES HE READ A LOT?	*A day in the Johnsons' home* *Daily routines (get up early, go to school, watch TV...)* *Prepositions of time (in the morning/afternoon/evening, at 7 o'clock/night)* *Adverbs of frequency (always, usually, often, sometimes, never)* *Present Simple (affirmative and negative) (They get up at 7 o'clock in the morning. Buzzy doesn't get up* *because he doesn't sleep at night.)*	- разуме текст о типичном радном дану породице Џонсон; - именује и користи лексику везану за обављање свакодневних активности; - користи предлоге *at/in* у изразима за време; - именује и користи прилоге за учесталост. - разуме и користи потврдни и одрични облик глаголског времена *Present Simple*; - разуме и користи објекатске заменице. - разуме дијалог и одговори на постављена питања;	Српски језик, Математика, Грађанско васпитање

	Object pronouns (He talks to them and they understand him.) *Telling the time (What's the time? It's half past two. It's quarter to eleven.)* *-On weekdays I get up at 7 am and go to bed at 10.30 pm. At weekends...* *Present Simple (questions) (Do you study German? Does your father drive to work?)* *-Where do you ride a bicycle? How often does your best friend read books?* *School subjects (My favourite school subject is English. I like history, but I don't like science.)* *Talking about timetables (We have six classes on Mondays and Wednesdays. The first class starts at 7.45,...)* *Schools in England and Serbia* *-The school year in England starts at the beginning of September and ends in the middle of July.* *-In Serbia students don't wear a school uniform, but in England they do.* *My ideal day* *-I get up at 10 am. I walk to the bus stop and wait for a bus.*	- препозна и користи лексику везану за казивање времена; - опише у које време обавља уобичајене радње. - поставља и одговара на питања користећи упитни облик глаголског времена *Present Simple*; - користи лексику везану за слободне активности. - разуме и користи лексику везану за школске предмете; - води разговор о школским предметима. - разуме основне одлике енглеских школа; - упореди школе у Енглеској и Србији. - напише састав о свом идеалном дану; - користи лексику везану за свакодневне активности; - користи предлоге *in, on, to, at, for.*	
5. HE CAN TALK TO ANIMALS	*Who is faster?* *Opposites (fast/slow, strong/weak, unique/different,...)* *Can / Can't (He can communicate with animals. The ostrich can't fly.)* *Adverbs (She sings beautifully. He can't dance well.)* *Comparison of adjectives (Many animals are faster than the squirrel and the fox. The cheetah is the fastest animal.)* *What is the heaviest animal in the world?* *Animals (a flamingo, a bat, a giraffe...)* *Irregular plural (fish-fish, deer-deer, mouse-mice)* *Present Simple and Present Continuous (Buzzy*	- разуме дијалог о животињама и одговори на постављена питања; - користи глагол *can* за изражавање способности ; - разуме и именује придеве за описивање људи и животиња; - разуме и користи прилоге за начин. - разуме и користи компаративе и суперлативе придева. - разуме дијалог на ЦД-у; - именује и користи лексику везану за животиње; - именује неправилну множину код назива одређених животиња.	Српски језик, Биологија, Географија, Математика

	often talks to foxes and squirrels. Buzzy is talking to a fox and a squirrel at the moment.) *The weather (It's sunny/cloudy/foggy...)* *Irregular comparisons (good-better-the best, bad-worse-the worst)* *Asking for permission* *(Can we...? I'm afraid not.* *Is it OK if I...? Sure. No problem.)* *The weather in the UK and Serbia* *Opposites (hot-cold, cool-warm, dry-wet, high-low)* *-In spring it's sometimes cool, but it's usually warm.* *A description of an animal* *Irregular plural (leaf-leaves, wolf-wolves, foot-feet, tooth-teeth)*	- разликује и користи глагол глаголска времена *Present Simple* и *Present Continuous*; - именује и користи лексику везану за временске прилике; - именује и користи неправилно поређење придева (*good, bad*). - разуме и користи изразе за за тражење и давање дозволе; - користи глагол *can* за изражавање дозволе. - разуме временске прилике у Уједињеном Краљевству и Србији; - препозна и именује лексику везану за временске прилике; - опише годишња доба. - напише састав о о својој омиљеној животињи; - користи неправилну множину именица *leaf, wolf, tooth, foot*	
6. WHY DID HE COME TO OUR PLANET?	*The secret door* *Feelings (scared, excited, angry, surprised, curious, worried)* *Articles (There is a library not far from Liz and Tom's house. They were in the library in May last year.)* *Past Simple (to be) (Buzzy was a scientist on planet Quston. When were you born?)* *Who were they?* *Jobs (an astronaut, a musician, a writer, an explorer...)* *Past Simple of regular verbs (The Beatles played pop and rock music. hey didn't play rap.)* *Talking about last weekend* *(How was your weekend? It was great. What did you do? I went to the British Museum.)* *Roman Britain and Serbia*	- разуме текст и логички закључи које реченице недостају у тексту; - препозна и именује лексику везану за осећања; - разуме и користи одређени и неодређени члан. - разуме и користи глагол *to be* у прошлом времену. - разуме кратке аудио записе о познатим личностима из прошлости; - препозна и користи лексику везану за професије; - опише познату личност из прошлости. - разуме и користи прошло време правилних глагола. - поставља и одговара на питања о томе шта је радио претходног викенда; - користи глагол *go* у прошлом времену. - разуме текст о Британији у доба Римског царства; - сазна и запамти нове нове информације о својој земљи у доба Римског царства. - напише биографију познате личности;	Српски језик и књижевност, Биологија, Географија, Математика, Историја

	(Britain was a part of the Roman Empire for about 400 years.) *A biography* *-He wrote a lot of famous novels, such as 'David Copperfield', 'Nicholas Nickleby' and 'A Christmas Carol.'*	- користи прошло време глагола глагола *go, have* и *write.*	
7. HE HAD A REALLY GOOD TIME	*A picnic in Hyde Park* *-Tom went to the shop, bought some food and then he and Liz made some sandwiches.* *- Tom and Liz didn't know what to do, so they just waited.* *Past Simple of irregular verbs (They got up early last Sunday.)* *The Red Day* *Food (carrots, strawberries, sausages, ham, butter, salt...)* *Countable and uncountable nouns (We bought some food. Did you have any sweets?)* *Food and drink (a fizzy drink, lettuce, soup, burgers...)* *-What did you have for lunch yesterday? I had some fish and chips.* *Buying food (Can I help you? Can I have a tuna sandwich, please? Of course. Anything to drink?)* *Prices (four pounds, fifty pence...)* *Food in the UK and Serbia* *(The traditional English breakfast consists of bacon, eggs, mushrooms, sausages, baked beans and fried bread.)* *-'Ajvar' is made from peppers.* *- I usually have eggs or cereal for breakfast.* *My birthday party* *- I blew out the candles and we all ate the birthday cake.*	- разуме текст који садржи прошло време правилних и неправилних глагола; - разуме и користи лексику из текста; - разуме и користи *after, when, later, then; so, because.* - разуме и користи прошло време неправилних глагола; - разуме дијалог на ЦД-у; - именује и користи лексику везану за храну; - опише своју омиљену храну и наброји шта је купио. - разликује и користи бројиве и небројиве именице са детерминаторима; - именује и користи лексику везану за храну и пиће; - поставља и одговара на питања о храни користећи детрминаторе и прошло време неправилних глагола. - разуме и користи изразе за куповину хране; - препозна и користи лексику везану за новчане износе. - разуме основне елементе културе исхране у Уједињеном Краљевству; - опише традиционална српска јела; - опише своју уобичајену исхрану. - напише састав о свом последњем рођендану; - именују и користе лексику везану за рођендане.	Српски језик, Биологија, Географија, Математика
8. HE IS NOT GOING TO DRESS UP	*A fancy dress party* *Clothes (a jacket, a coat, a scarf, gloves, trousers, socks,...)* *-I like going to parties.*	- разуме текст и логички закључи које реченице недостају у тексту; - именује и користи лексику везану за одећу; - разуме и користи глаголе *like* и *would like.*	Српски језик и књижевност, Биологија, Географија,

	-I would like to dress up as Santa Claus. *Be going to (She is going to wear a dress. Are you going to study geography today?)* *What will happen in the future?* *Important events (win a competition, finish university, get married...)* *-I would like to be successful, but I wouldn't like to be famous.* *Will / Won't (There will be about 10 billion people in 2050. Will you be famous one day?)* *Opposites (rich-poor, fat-thin, clean-dirty, safe-dangerous,...)* *Making plans (Have you got any plans for the weekend? Not really. What about you?)* *Sports (gymnastics, hockey, skiing, aerobics, martial arts...)* *Sport in the UK and Serbia (Many of the worlds most popular sports* *originated in the United Kingdom.)* *- My favourite sportperson is Novak Đoković. He is...* *A report* *- Last week he played volleyball and next weekend he is going to go skiing.*	- разуме и користи структуру *be going to + infnitive* за планове и намере у будућности. - разуме дијалог и одговори на питања; - препозна и користи лексику везану за за важне догађаје; - опише своје амбиције за будућност. - разуме и користи *will / won't + infinitive* за изражавање предвиђања у будућности; - именује и користи придеве за описивање људи и места. - планира заједничке активности; - именује и користи лексику везану за спортове. - сазна и запамти нове нове информације о спорту у Уједињеном Краљевству и Србији; - опише свог омиљеног спортисту. - напише извештај по моделу; - користи глаголска времена и језичке структуре рађене у току године.	Математика, Физичко васпитање
9. HE IS OVER THE MOON	*Transport (a plane, a tram, a ship...)* *-I travelled by train two years ago.* *-I usually go to school on foot.* *Tense review (Patrick plays golf once a week, but today he's playing football. Helen and Patrick went to France last year.)* *Articles (Buzzy plays the flute every day.)* *Rules*	- именује и користи лексику везану за превозна средства; - користи предлоге који иду уз превозна средства; - разуме и користи глаголска времена која су обрађивана у току школске године; - разуме и користи чланове. - разуме и користи изразе у вези са правилима; - разуме и користи модални глагол *must/mustn't*; - разуме и користи императиве.	Српски језик, Биологија, Географија, Математика

	Imperatives (Be careful! Don't forget to water the plants! *Must / Mustn't (You must lock the door when you leave. You mustn't open the door to anyone.* *Holidays (go to the seaside, stay at a hotel, pack a suitacse,...)* *Have to (I have to pack a few days before the trip. She doesn't have to go out now.)* *Transport in the UK and Serbia* *(The biggest airport in London is Heathrow. The Belgrade airport is called 'Nikola Tesla.')*	- именује и користи лексику везану за одмор и путовања; - разуме и користи глагол *have to* за изражавање обавезе. - сазна и запамти нове нове информације о превозним средствима у Уједињеном Краљевству и Србији.	

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
Током часа препоручује се динамично смењивање техника / активности које не би требало да трају дуже од 15 минута. Слушање и реаговање на упутства наставника на страном језику или са аудио-записа (слушај, пиши, повежи, одреди, пронађи... Рад у паровима, малим и великим групама (мини-дијалози, игра по улогама) Вежбе слушања (према упутствима наставника или са аудио-записа повезати појмове, допунити информације, селектовати тачне и нетачне исказе, утврдити хронологију и сл.) Игре примерене узрасту и дидактичком захтеву (за загревање, развијање пажње и концентрације, јачање мотивације, увођење нове језичке грађе или пак утврђивање). Класирање и упоређивање (по количини, облику, годишњим добима, волим / не волим, компарације...).	Слушање, памћење, посматрање, препознавање, упоређивање, уочавање, разликовање, именовање, разговор, постављање питања, причање, замишљање, описивање, цртање, бојење, читање, писање, анализирање, откривање, закључивање, образлагање, груписање, примењивање, сарађивање, процењивање, играње, читање, писање	Припремање, организовање, посматрање, праћење, објашњавање, помагање, показивање, вођење, подстицање, предвиђање, проверавање, вредновање, саопштавање, иницирање, слушање, праћење, процењивање, идентификовање, поређење, одлучивање, разговор, читање, цртање, писање	- Ученици - Наставници - Родитељи - Двориште - Учионица - Дидактичка средства и материјали - Уџбеници - Искуство ученика - Слике - Краћи текстови	Формативно и сумативно оцењивање. Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, задаци у радном делу уџбеника, тестови слушања, различите технике формативног оцењивања, ученички радови, разговор, посматрање, петнаестоминутне провере знања, тематске провере знања, контролни и писмени задаци.

ОПШТИ СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА ЗА КРАЈ 6. РАЗРЕДА ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

Број и назив теме	Основни ниво	Средњи ниво
STARTER UNIT	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4.	2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.19. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4.
1 HE IS FROM ANOTHER PLANET	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2.	2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.22. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.5.
2 WHY IS HE SITTING ON THE ROOF?	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2.	2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.27. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.4.
3 WHY DOES HE READ A LOT?	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14 1.1.16 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1.	2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.
4 HE CAN TALK TO ANIMALS	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1.	2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.6.
5 WHY DID HE COME TO OUR PLANET?	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.3.3. 1.3.4.	2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.23. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.5. 2.3.8.
6 HE HAD A REALLY GOOD TIME	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1.	2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.4. 2.3.5.
7 HE IS NOT GOING TO DRESS UP	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.4.	2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.8.
8 HE IS OVER THE MOON	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2.	2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.17. 2.1.19. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.5.

8.1.3. ИСТОРИЈА

Годишњи фонд часова: 36 часова

Циљ: Циљнаставе и учења историје је да ученик, изучавајући историјске догађаје, појаве, процесе и личности, стекне основна историјска знања и компетенције неопходне за разумевање савременог света, развије вештине критичког мишљења и одговоран однос према себи, сопственом и националном идентитету, културно-историјском наслеђу, друштву и држави у којој живи.

Кључни појмови: историја, историјски извори, хронологија, ера, праисторија, племе, род, Стари исток, Месопотамија, робовласничко друштво, аристократија, роб, политеизам, монотеизам, клинопис, хијероглифи, Хелени, хеленизација, колонизација, полис, демос, демократија, грађански рат, колонизација, митологија, алфабет, хеленизам, антика, република, монархија, конзули, провинције, романизација, хришћанство, апостоли, Библија, Милански едикт, варвари.

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
1. **ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ**	Обавезни садржаји Појам прошлости и историја као наука о прошлости људског друштва. Хронологија – рачунање времена. Подела прошлости и периодизација историје. Историјски извори –дефиниција, основна подела и установе у којима се чувају. Препоручени садржаји Сродне науке и помоћне историјске науке. Историја око нас. Историјско наслеђе – тековине.	- разликује основне временске одреднице (годину, деценију, век, миленијум, еру); - лоцира одређену временску одредницу на временској ленти; - разликује начине рачунања времена у прошлости и садашњости; - именује периоде прошлости и историјске периоде и наведе граничне догађаје; - разврста историјске изворе према њиховој основној подели; - повеже врсте историјских извора са установама у којима се чувају (архив, музеј, библиотека);	Српски језик и књижевност Географија Ликовна култура Музичка култура Верска настава Грађанско васпитање

2. **ПРАИСТОРИЈА**	Обавезни садржаји Основне одлике праисторије (начин живота људи, проналасци). Подела праисторије (камено, метално доба). Препоручени садржаји Најважнији праисторијски локалитети у Европи и Србији (Ласко, Алтамира, Лепенски Вир, Винча..).	- наведе главне проналаске и опише њихов утицај на начин живота људи у праисторији; - разликује основне одлике каменог и металног доба;	Музичка култура – Музика у параисторији Ликовна култура – Визуелно споразумевање
3. **СТАРИ ИСТОК**	Обавезни садржаји Појам Старог истока – географске одлике, најзначајније цивилизације (Месопотамија, Египат, Јудеја, Феникија). Друштвени односи (робовласничко и теократско друштво) и државно уређење (монархија –царства/краљевства) у цивилизацијама Старог истока. Основне одлике привреде и свакодневни живот – обичаји, занимања, култура исхране и становања. Култура и историјско наслеђе народа Старог истока – религија (монотеизам и политеизам), писмо, књижевност, уметност, наука, цивилизацијске тековине (математика, архитектура, календар, иригациони систем, саобраћајна средства, медицина, закони...). Препоручени садржаји Специфичности египатске религије. Специфичности религија цивилизација Месопотамије. Основне одлике јудаизма. Најважније цивилизација Далеког истока (Индија, Кина	- лоцира на историјској карти најважније цивилизације и државе Старог истока - користећи историјску карту, доведе у везу особине рељефа и климе са настанком цивилизација Старог истока - одреди место припадника друштвене групе на графичком приказу хијерархије заједнице; - пореди начин живота припадника различитих друштвених слојева на Старом истоку; - наведе најважније одлике државног уређења цивилизација Старог истока; - идентификује основна обележја и значај религије у цивилизацијама Старог истока; - разликује врсте писама цивилизација Старог истока; - илуструје примерима важност утицаја привредних, научних и културних достигнућа народа Старог истока на савремени свет; - користећи дату информацију или ленту времена, смести историјску појаву, догађај и личност у одговарајући миленијум или век; - изложи, у усменом или писаном облику, историјске догађаје исправним хронолошким редоследом; - прикупи и прикаже податке из различитих извора информација везаних за одређену историјску тему; - визуелне и текстуалне информације повеже са одговарајућим историјским периодом или цивилизацијом;	Верска настава – Стари завет (живот Јевреја) Географија – Рељеф, клима, хидрографија, флора и фауна
4.	Обавезни садржаји Појам античке Грчке – географске одлике. Најстарији период грчке историје (Критска	- опише особености природних услова и географског положаја античке Грчке;	Грађанско васпитање (Демократија и

АНТИЧКА ГРЧКА	и Микенска цивилизација). Грчки митови (појам, примери) и хомерски епови. Колонизација и основне одлике привреде. Полиси – Спарта и Атина (појам полиса, структура друштва, државно уређење). Грчко-персијски ратови. Пелопонески рат – узроци и последице. Култура и свакодневни живот (религија, олимпијске игре, митологија, уметност, наука, обичаји, занимања). Хеленистичко доба и његова култура. Историјско наслеђе (институције, закони, књижевност, позориште, филозофија, демократија, медицина, уметност, архитектура, беседништво, олимпијске игре). <u>Препоручени садржаји</u> Пелопонески рат (ток рата, најважнији догађаји и личности). Најистакнутије личности: Драконт, Перикле, Филип II, Аристотел, Архимед... Грчка митологија, пантеон. Седам светских чуда античког доба.	- лоцира на историјској карти најважније цивилизације и државе античке Грчке; - приказује друштвену структуру и државно уређење грчких полиса на примеру Спарте и Атине; - пореди начин живота припадника различитих друштвених слојева у античкој Грчкој; - идентификује узроке и последице грчко- персијских ратова и Пелопонеског рата; - истражи основна обележја и значај религије старих Грка; - разликује легенде и митове од историјских чињеница; - наведе значај и последице освајања Александра Великог; - илуструје примерима важност утицаја привредних, научних и културних достигнућа античке Грчке и хеленистичког доба на савремени свет; - користећи дату информацију или ленту времена, смести историјску појаву, догађај и личност из историје античке Грчке и хеленизма у одговарајући миленијум, век или деценију; - израчуна временску удаљеност између појединих догађаја користи основне историјске појмове;	демократско грађанско друштво) Српски језик и књижевност (Густав Шваб – Приче из класичне старине, Одисејева лутања) Географија – Рељеф, клима, ходрографија, флора и фауна
5. **АНТИЧКИ РИМ**	<u>Обавезни садржаји</u> Појам античког Рима – географске одлике и периодизација. Оснивање Рима (легенда о Ромулу и Рему). Структура друштва и уређење Римске републике. Ширење Римске државе (освајања и провинције, привреда). Рим у доба царства – принципат и доминат. Култура и свакодневни живот (религија, уметност, наука, обичаји, занимања). Хришћанство – појава и ширење. Пад Западног римског царства (почетак Велике сеобе народа, подела царства и пад Западног царства).	- лоцира на историјској карти простор настанка и ширења Римске државе; - наведе основне разлике између античке римске републике и царства; - разликује узроке од последица најзначајнијих догађаја у историји античког Рима; - истражи основна обележја и значај религије античког Рима; - илуструје примерима важност утицаја привредних, научних и културних достигнућа античког Рима на савремени свет; - пореди начин живота припадника различитих друштвених слојева у античком Риму; - наведе најзначајније последице настанка и ширења хришћанства;	Географија- Васиона; Рељеф, клима, хидрографија, флора и фауна Верска настава - Хришћанство

	Историјско наслеђе (абецеда, календар, медицина, уметност, архитектура, путеви, водовод, канализација, терме, римски бројеви, хришћанство, римско наслеђе на територији Србије). Препоручени садржаји Етрурци. Римска војска. Римски градови на територији Србије. Најистакнутије личности: Ханибал, Цицерон, Јулије Цезар, Клеопатра, Октавијан Август, Константин Велики...). Римски пантеон. Гладијаторске борбе.	- лоцира на карти најважније римске локалитете на територији Србије; - користећи дату информацију или ленту времена, смести историјску појаву, догађај и личност из историје античког Рима у одговарајући миленијум, век или деценију;	

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
- Кооперативна - Интерактивна - Перцептивна - Истраживачка - Демонстративна - Илустративна -Монолошка - Дијалошка - Учење по моделу - Текст метода	Активно слушање,памћење, посматрање, препознавање, упоређивање, уочавање, разликовање, именовање, разговор, постављање питања, замишљање, описивање, читање, писање, анализирање, откривање, закључивање, образлагање, груписање, примењивање, процењивање, претпостављање, повезивање са већ стеченим знањем, тумачење табела и графикона, сврставање у категорије, раздвајање битног од небитног, поређење, предвиђање, сарадња са другим ученицима, лоцирање на историјској и географској карти...	Припремање, организовање, посматрање, праћење, објашњавање, помагање, показивање, вођење, подстицање, предвиђање, проверавање, вредновање, саопштавање, иницирање, слушање, праћење, процењивање, идентификовање, поређење, одлучивање, разговор, читање	- Ученици - Наставници - Родитељи - Учионица - Дидактичка средства и материјали - Уџбеници - Искуство ученика - Фотографије - Слике - Краћи текстови - Апликације	Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика; Сумативно оцењивање; Идентификација ситуација у којима ће ученици стећи и показати понашање у складу са прописаним исходима.; Инструменти за проверавање остварености прописаних исхода (разговор, посматрање, петнаестоминутне провере знања, тематске провере знања, полугодишња и годишња провера знања); Редовна израда домаћих задатака; Индивидуални рад – израда паноа, ленти времена, ППТ, Сналажење на карти; Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова;

8.1.4. ГЕОГРАФИЈА

Годишњи фонд часова: 36 часова

Циљ: Циљ наставе и учења географије је да ученик изучавањем географских објеката, појава и процеса у природном и друштвеном окружењу и међусобној повезаности са њима развије одговоран однос према себи, природи и будућности планете Земље

Разред: 5. (пети)

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
ЧОВЕК И ГЕОГРАФИЈА	Зашто учимо географију? Ширење географских хоризоната и велика географска открића. Одговорност човека према планети Земљи.	- повеже постојећа знања о природи и друштву са географијом као науком; - повеже географска знања о свету са историјским развојем људског друштва и научно-техничким прогресом; - на примерима покаже значај учења географије за свакодневни живот човека; - разликује одговорно од неодговорног понашања човека према природним ресурсима и опстанку живота на планети Земљи;	Биологија: - Јединство грађе и функције као основа живота - Живот у екосистему
ВАСИОНА	Васиона, галаксија, Млечни пут, звезде, сазвежђа. Сунчев систем: Сунце, планете, сателити, Месец, месечеве мене, астероиди, комете, метеори	- разликује појмове васиона, галаксија, Млечни пут, Сунчев систем, Земља; - објасни и прикаже структуру Сунчевог система и положај Земље у њему; - разликује небеска тела и наводи њихове карактеристике; - одреди положај Месеца у односу на Земљу и именује месечеве мене; - искаже свој став и аргументовано дискутује о постојању још неких облика живота у васиони	Историја: - Римска култура Информатика и рачунарство: - Израда презентације Ликовна култура: - Облик, дводимензионални и тродимензионални облици - Линије у природи и окружењу

ПЛАНЕТА ЗЕМЉА **Облик Земље и структура њене површине**	Облик и димензије Земље, распоред копна и воде на Земљи Сила Земљине теже, глобус, екватор, полови	- помоћу глобуса опише облик Земље и наведе доказе о њеном облику; - користи и чита географску карту - помоћу карте опише распоред копна и воде на Земљи и наведе називе континената и океана; - примерима објасни деловање Земљине теже на географски омотач	Математика: - Појам круга Ликовна култура: - Облик, дводимензионални и тродимензионални облици - Линије у природи и окружењу
ПЛАНЕТА ЗЕМЉА **Земљина кретања**	Ротација Земље и последица ротације: смена обданице и ноћи, привидно кретање Сунца, локално време. Револуција Земље и последице револуције: неједнака дужина обданице и ноћи током године, смена годишњих доба, календар, топлотни појасеви.	- разликује и објасни Земљина кретања и њихове последице; - повеже смер ротације са сменом дана и ноћи; - повеже нагнутост земљине осе са различитом осветљеношћу површине Земље; - повеже револуцију Земље са сменом годишњих доба на северној и јужној полулопти и појавом топлотних појасева	Математика: - Осна симетрија Ликовна култура: - Ритам у природи
ПЛАНЕТА ЗЕМЉА **Унутрашња грађа и рељеф Земље**	Постанак и унутрашња грађа Земље, Литосферне плоче: кретање плоча, промена положаја континената. Вулканизам и земљотреси: елементи, настанак, зоне појава у свету и Србији, последице и шта радити у случају земљотреса. Стене: магматске, седиментне, метаморфне. Постанак рељефа процесима набирања и раседања, планине, низије, надморска и релативна висина.	- разликује деловање унутрашњих сила (сила Земљине теже, унутрашња топлота Земље); - разликује основне омотаче унутрашње грађе Земље; - наведе спољашње силе (ветар, вода) Земље; - помоћу карте и цртежа опише начине и последице кретања литосферних плоча (вулканизам, земљотреси, набирање и раседање); - разликује хипоцентар и епицентар и наведе трусне зоне у свету и у Србији; - наведе поступке које ће предузети за време земљотреса;	Техника и технологија: - Саобраћај Српски језик: - Данијел Дефо: „Робинсон Крусо“ Информатичка и рачунарство: - Израда презентације Ликовна култура: - Ритам у структури

	Обликовање рељефа дејством воде (радом река, таласа, леда, растварање стена) и ветра. Човек и рељеф (позитивни и негативни утицаји)	- опише процес вулканске ерупције и њене последице; помоћу фотографија или узорка стена разликује основне врсте стена, описује њихов настанак и наводи примере за њихово коришћење; - помоћу карте, цртежа и мултимедија објашњава настанак планина и низија и разликује надморску и релативну висину; - разликује ерозивне и акумулативне процесе; - наведе примере деловања човека на промене у рељефу (бране, насипи, копови)	- Ритам у простору - Линије у природи и окружењу - Облик, дводимензионални и тродимензионални облици
ПЛАНЕТА ЗЕМЉА **Ваздушни омотач Земље**	Атмосфера (састав, структура и значај). Време и клима: климатски елементи и појаве (температура, притисак, влажност ваздуха, падавине, облачност, ветар). Климатски чиниоци, основни типови климе. Човек и клима (атмосферске непогоде, утицај човека на климу)	- опише структуру атмосфере; - наведе временске промене које се дешавају у тропосфери (ветрови, падавине, облаци, загревање ваздуха...); - разликује појам времена од појма клима; - наведе климатске елементе и чиниоце и основне типове климе; - графички представи и чита климатске елементе (климадијаграм) користећи ИКТ - користи дневне метеоролошке извештаје из медија и планира своје активности у складу са њима; - наводи примере утицаја човека на загађење атмосфере и предвиђа последице таквог понашања; - наводи примере о утицају атмосферских непогода на човека (екстремне температуре и падавине, град, гром, олуја)	Техника и технологија: - Саобраћај Српски језик: - Данијел Дефо: „Робинсон Крусо“ - Војислав Илић: „Зимско јутро“ Француски језик: - La meteo Информатика и рачунарство: - Израда дијаграма Ликовна култура: - Ритам у природи
ПЛАНЕТА ЗЕМЉА **Воде на Земљи**	Светско море и његова хоризонтална подела, Својства морске воде: сланост, боја, температура, провидност, кретање морске воде (таласи, цунами, плима и осека, морске струје). Воде на копну:	По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да: - уочава и разликује на географској карти: океане, већа мора, заливе и мореузе; - наведе и опише својства морске воде; - помоћу карте прави разлику између речне мреже и речног слива;	Техника и технологија: - Саобраћај Историја: - Основна обележја старог истока

	подземне воде и извори, реке, језера и ледници. Човек и вода – поплаве и бујице, заштита вода од загађења.	- наведе и опише елементе реке (извор, ушће, различити падови на речном току); - разликује типове језерских басена према начину постанка; - наведе узроке настанка поплава и бујица и објасни последице њиховог дејства; - наведе поступке које ће предузети за време поплаве и након ње; - наведе примере утицаја човека на загађивање вода и предвиђа последице таквог понашања;	Српски језик: - Данијел Дефо: „Робинсон Крусо“ Ликовна култура: - Ритам у природи - Линије у природи и окружењу
ПЛАНЕТА ЗЕМЉА **Биљни и животињски свет на Земљи**	Распростирање биљног и животињског света на Земљи. Угроженост и заштита живог света.	- помоћу карте повеже климатске услове са распрострањеношћу живог света на Земљи; - помоћу карте наведе природне зоне и карактеристичан живи свет у њима; - опише утицај човека на изумирање одређених биљних и животињских врста; - наведе примере за заштиту живог света на Земљи.	Биологија: -Јединство грађе и функције као основа живота - Живот у екосистему Српски језик: - Данијел Дефо: „Робинсон Крусо“ Ликовна култура: - Ритам у природи

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
монолошка дијалошка илустративно демонстративна рад на тексту индивидуална фронтални рад у пару рад у групи амбијентално учење	Слушање, памћење, посматрање, препознавање, упоређивање, уочавање, разликовање, именовање, разговор, постављање питања, причање, читање, замишљање, описивање, цртање, бојење, записивање, анализирање, откривање, закључивање, образлагање, груписање, примењивање, сарађивање, процењивање, именовање различитих географских извора	Планирање, припремање, организовање, посматрање, праћење, оцењивање, израда и преглед тестова, објашњавање, показивање, вођење, подстицање, усмеравање, предвиђање, проверавање, вредновање, саопштавање, иницирање, слушање, праћење, пружање помоћи у раду, ученика, процењивање, поређење, идентификовање, разговор, одлучивање, читање, цртање	- Ученици - Наставници - Родитељи - Двориште - Учионица - Дидактичка средства и материјали - Уџбеник - Географска читанка - Географски часописи - Географски атлас - Искуство ученика - Искуство наставника - Фотографије - Слике - Краћи текстови - Лап-топ, ЦД, ДВД - Пројектор	- посматрање - разговор - усмено излагање - ученички одговори - активност на часу - ученички радови - домаћи задаци - 15-то минутни тест - полугодишњи тест - годишњи тест - примена знања уз помоћ географске карте

8.1.5. БИОЛОГИЈА

Годишњи фонд часова: 72 часа

Циљ: Циљ наставе и учења биологије је да ученик изучавањем живих бића у интеракцији са животном средином и биолошких процеса развије одговоран однос према себи и природи и разумевање значаја биолошке разноврсности и потребе за одрживим развојем.

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
1. ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА	Жива бића, нежива природа и биологија. Особине живих бића: ћелијска грађа, исхрана, дисање, излучивање, надражљивост, покретљивост, размножавање, раст и развиће. Једноћелијски и вишећелијски организми. Основе класификације: главни (морфолошки) карактери и особине важне за класификацију. Формирање скупова карактера који се уклапају једни у друге (груписање живих бића). Исхрана. Храна као извор енергије и градивних супстанци потребних за обављање свих животних процеса. Дисање као размена гасова у различитим срединама. Излучивање. Надражљивост. Покретљивост – кретање. Размножавање: бесполно и полно. Раст и развиће. Дужина живота. Промене које човек пролази током развића; пубертет и полна зрелост.	− истражује особине живих бића према упутствима наставника и води рачуна о безбедности током рада; − групише жива бића према њиховим заједничким особинама; − одабира макро-морфолошки видљиве особине важне за класификацију живих бића;	**Математика:** -скупови и скуповне операције: унија, пресек и разлика -примене разломака (проценти, аритметичка средина, размера)

2. ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	Живот у воденој и копненој средини – изглед, прилагођености на начин живота Живот у води – изглед, прилагођености на начин живота. Живот на копну – изглед, прилагођености на начин живота. Живот под земљом – изглед, прилагођености на начин живота.	− идентификује основне прилагођености спољашње грађе живих бића на услове животне средине, укључујући и основне односе исхране и распрострањење; − једноставним цртежом прикаже биолошке објекте које посматра и истражује и означи кључне детаље;	**Математика:** -скупови и скуповне операције: унија, пресек и разлика -примене разломака (проценти, аритметичка средина, размера) **Географија:** -распрострањење биљног и животињског света на Земљи
3. НАСЛЕЂИВАЊЕ І ЕВОЛУЦИЈА	Преношење особина са родитеља на потомке. Разлике родитеља и потомака. Разлике полног и бесполног размножавања у настанку варијабилности. Јединке унутар једне врсте се међусобно разликују (варијабилност) – узроци варијабилности: наслеђивање и утицај средине на развиће сваке јединке. Варијабилност организама унутар врсте је предуслов за еволуцију.	− прикупља податке о варијабилности организама унутар једне врсте, табеларно и графички их представља и изводи једноставне закључке; − разликује наследне особине и особине које су резултат деловања средине, на моделима из свакодневног живота; − поставља једноставне претпоставке, огледом испитује утицај срединских фактора на ненаследне особине живих бића и критички сагледава резултате; − користи доступну ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата;	**Математика:** -скупови и скуповне операције: унија, пресек и разлика -примене разломака (проценти, аритметичка средина, размера)

4. ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	Жива бића из непосредног окружења. Позитиван и негативан утицај људи на жива бића и животну средину.. Заштита живих бића и животне средине. Пројекат очувања природе у мом крају. Дивље животиње као кућни љубимци – да или не. Значај врста за човека (самоникло јестиво, лековито, отровно биље; животиње као храна и могући преносиоци болести, отровне животиње).	− доведе у везу промене у спољашњој средини (укључујући утицај човека) са губитком разноврсности живих бића на Земљи; − направи разлику између одговорног и неодговорног однос према живим бићима у непосредном окружењу; − предлаже акције бриге о биљкама и животињама у непосредном окружењу, учествује у њима, сарађује са осталим учесницима и решава конфликте н ненасилан начин;	**Географија:** -угроженост и заштита живог света -одговорност човека према планети Земљи **Ликовна култура:** -материјал за рециклажу, рециклирани материјали **Техника и технологија:** -управљање отпадом (рециклажа, заштита животнр средине) -природни ресурси на Земљи: енергија и материјали **Физичко и здравствено васпитање:** -чување околине приликом вежбања
5. ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	Здрава исхрана и унос воде. Енергетски напици. Штетност дуванског дима и психоактивних супстанци. Физичка активност и здравље. Промене у пубертету и последице прераног ступања у сексуалне односе.	− идентификује елементе здравог начина живота и у односу на њих уме да процени сопствене животн навике и избегава ризична понашања.	**Математика:** -скупови и скуповне операције: унија, пресек и разлика -примене разломака (проценти, аритметичка средина, размера) **Техника и технологија:** -заштита здравља, ризик зависности од технологије и управљање временом **Физичко и здравствено васпитање:** -физичка активност, вежбање и здравље -основни принципи вежбања и врсте физичке активности -поштовање здравствено-хигијенских мера пре и после вежбања -лична и колективна хигијена пре и после вежбања -утицај правилне исхране на здравље и развој људи -исхрана пре и после вежбања

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
- Кооперативна - Интерактивна - Перцептивне - Амбијентално учење - Цртање - Учење кроз игру - Демонстрација (показивање) - Илустрација - Разговор - Учење по моделу - Експеримент - Учење по моделу	Слушање, памћење, планирање, посматрање, препознавање, упоређивање, уочавање, разликовање, именовање, разговор, постављање питања, причање, замишљање, описивање, цртање, читање, писање, анализирање, откривање, закључивање, образлагање, груписање, примењивање, сарађивање, процењивање, извођење огледа	Припремање, планирање, организовање, посматрање, праћење, објашњавање, помагање, показивање, вођење, подстицање, предвиђање, проверавање, вредновање, саопштавање, иницирање, слушање, праћење, процењивање, идентификовање, поређење, одлучивање, разговор, читање, цртање, извођење огледа	- Ученици - Наставници - Двориште - Учионица - Уџбеници - Табла - Искуство ученика - Фотографије - Слике - Текстови - Презентације - Зидне слике - Мокри препарати - Модели - Збирке семена и плодова - Апликације - Осмосмерке - Укрштенице - Табеле - Дијаграми - Шеме - Задаци	Формативно и сумативно оцењивање Дискусија Мапе појмова Проблемски задаци Решавање проблема Експерименти Истраживачки радови и пројекти

8.1.6. МАТЕМАТИКА

Годишњи фонд часова: 144 часа
Циљ: Циљ учења *математике* је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.
Кључни појмови: операције са природним бројевима,скуповне операције, НЗС и НЗД,врсте углове и операције са угловима, операције са разломцима, проценат,симетрија и транслација

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
1. **ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ И ДЕЉИВОСТ**	Први део Својства операција сабирања, множења, одузимања и дељења у скупу N_0. Дељење са остатком у скупу N_0 (једнакост $a=bq+r$, $0\leq r<b$). Својства дељивости; чиниоци и садржаоци природног броја. Дељивост са 2, 5 и декадним јединицама. Дељивост са 4 и 25. Дељивост са 3 и 9. Скупови и скуповне операције: унија, пресек и разлика. Други део Прости и сложени	– израчуна вредност једноставнијег бројевног израза и реши једноставну линеарну једначину или неједначину (у скупу природних бројева) – реши једноставан проблем из свакодневног живота користећи бројевни израз, линеарну једначину или неједначину (у скупу природних бројева) – примени правила дељивости са 2, 3, 4, 5, 9, 25 и декадним јединицама – разликује просте и сложене бројеве и растави број на просте чиниоце – одреди и примени НЗС и НЗД – изводи скуповне операције уније, пресека, разлике и правилно употребљава одговарајуће скуповне ознаке	Биологија- **ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА** – групише жива бића према њиховим заједничким особинама , прикупља податке о варијабилности организама унутар једне врсте, табеларно и графички их представља и изводи једноставне закључке; **Историја- ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ** разликује основне временске одреднице (годину, деценију, век, миленијум, еру); лоцира одређену временску одредницу на временској ленти, - разврста историјске изворе према њиховој основној подели; израчуна временску удаљеност између појединих догађаја

	бројеви. Ератостеново сито Растављање природних бројева на просте чиниоце. Заједнички делилац и највећи заједнички делилац. Еуклидов алгоритам за налажење НЗД. Заједнички садржалац и најмањи заједнички садржалац. Веза између НЗД и НЗС.	– правилно користи речи *и*, *или*, *не*, *сваки* у математичко- логичком смислу	**Музичка култура-** **МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ-** класификује инструменте по начину настанка звука Информатика и рачунарство- **РАЧУНАРСТВО** – изводи скуповне операције уније, пресека, разлике и правилно употребљава одговарајуће скуповне ознаке; – схвати математичко-логички смисао речи „и“, „или“, „не“, „сваки“, „неки“, израза „ако...онда“; – зна алгоритме аритметике (сабирања, множења, дељења с остатком, Еуклидов алгоритам) и интерпретира их алгоритамски; – наведе редослед корака у решавању једноставног логичког проблема; **Техника и технологија-** **САОБРАЋАЈ** – класификује врсте саобраћаја и саобраћајних средстава према - намени;
2. ОСНОВНИ ПОЈМОВИ ГЕОМЕТРИЈ Е	Тачке и праве; односи припадања и распореда. Однос правих у равни; паралелност. Мерење дужине и једнакост дужи. Кружница и круг. Кружница и права. Преношење и надовезивање дужи. Централна симетрија. Вектор и транслација.	– анализира односе датих геометријских објеката и запише их математичким писмом – опише основне појмове у вези са кругом (центар, полупречник, тангента, тетива) и одреди положај тачке и праве у односу на круг – нацрта праву паралелну датој	• Ликовна култура- **ЛИНИЈА** –гради линије различитих вредности линије комбинујући материјал, угао и притисак прибора/материјала; • користи одабране садржаје као подстицај за стварање оригиналних цртежа; • црта разноврсним прибором и материјалом изражавајући замисли, машту, утиске и памћење опаженог;

		правој користећи геометријски прибор – упореди, сабира и одузима дужи, конструктивно и рачунски – преслика дати геометријски објекат централном симетријом и транслацијом правилно користи геометријски прибор	пореди облике из природе, окружења и уметничких дела према задатим условима;
3. **УГАО**	Угао, централни угао; једнакост углова. Надовезивање углова (суседни углови, конструктивно упоређивање, сабирање и одузимање углова). Упоредни углови; врсте углова. Мерење углова, сабирање и одузимање мере углова. Угао између две праве; нормалне праве; унакрсни углови. Углови на трансверзали. Транслација и углови.	- идентификује врсте и опише својства углова (суседни, упоредни, унакрсни, углови на трансверзали, углови са паралелним крацима) и примени њихове узајамне односе – нацрта праву нормалну на дату праву користећи геометријски прибор – измери дати угао и нацрта угао задате мере – упореди, сабере и одузме углове рачунски и конструктивно – реши једноставан задатак применом основних својстава паралелограма (једнакост наспрамних страница и – наспрамних углова)	•
4. РАЗЛОМЦИ	Први део Појам разломка облика *a/b* (*a, b*∈*N*). Придруживање тачака бројевне полуправе разломцима. Проширивање,	– прочита, запише, упореди и представи на бројевној полуправој разломке у оба записа и преводи их из једног записа у други – одреди месну вредност цифре у	**Биологија** **НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА-** користи доступну ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата

	скраћивање и упоређивање разломака. Децимални запис разломка и превођење у запис облика a/b($b\neq 0$). Упоређивање бројева у децималном запису. Заокругљивање бројева. Други део Основне рачунске операције с разломцима (у оба записа) и њихова својства. Изрази. Једначине и неједначине у скупу разломака. Трећи део Примене разломака (проценти, аритметичка средина, размера). Основна неједнакост $p < (p+q)/2 < q$.	запису децималног броја – заокругли број и процени грешку заокругљивања; израчуна вредност једноставнијег бројевног израза и реши једноставну линеарну једначину и неједначину – реши једноставан проблем из свакодневног живота користећи бројевни израз, линеарну једначину или неједначину – одреди проценат дате величине – примени размеру у једноставним реалним ситуацијама – примени аритметичку средину датих бројева сакупи податке и прикаже их табелом и кружним дијаграмом и по потреби користи калкулатор или расположиви софтвер	Историја- **ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ-** • прикупи и прикаже податке из различитих извора информација везаних за одређену историјску тему
5.ОСНА СИМЕТРИЈА	Осна симетрија у равни и њене особине. Оса симетрије фигуре. Симетрала дужи и конструкција нормале. Симетрала угла.	– идентификује осносиметричну фигуру и одреди њену осу симетрије – симетрично преслика тачку, дуж и једноставнију фигуру користећи геометријски прибор – конструише симетралу дужи, симетралу угла и примењује њихова својства – конструише праву која је нормална на дату праву или паралелна датој прави	– География **-ПЛАНЕТА ЗЕМЉА-** повеже смер ротације са сменом дана и ноћи; – повеже нагнутост земљине осе са различитом осветљеношћу површине Земље; повеже револуцију Земље са сменом годишњих доба на северној и јужној полулопти и појавом топлотних појасева;

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
- Кооперативна - Интерактивна - Перцептивне - Демонстрација (показивање) - Разговор - Учење по моделу - Учење путем открића	Слушање, памћење, посматрање, препознавање, упоређивање, уочавање, разликовање, именовање, разговор, постављање питања, причање, замишљање, описивање, цртање, , писање, анализирање, откривање, закључивање, образлагање, груписање, примењивање, сарађивање, процењивање,	Припремање, организовање, посматрање, праћење, објашњавање, помагање, показивање, вођење, подстицање, предвиђање, проверавање, вредновање, саопштавање, иницирање, слушање, праћење, процењивање, идентификовање, поређење, одлучивање, разговор, , цртање	- Ученици - Наставници - Родитељи - Учионица - Дидактичка средства и материјали - Уџбеници - збирке - Искуство ученика - Фотографије - Слике - Касете - Апликације	Формативно и сумативно оцењивање Идентификација ситуација у којима ће ученици стећи и показати понашање у складу са прописаним исходима. Инструменти за проверавање остварености прописаних исхода (разговор, посматрање, десетоминутне провере знања, , тематске провере знања, полугодишња и годишњапровера знања, Примена инструмената прикупљања података и њихово поређење са прописаним исходима.

НАСТАВНА ТЕМА	Образовни стандарди за крај основног образовања		
	Основни ниво	**Средњи ниво**	**Напредни ниво**
ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ И ДЕЉИВОСТ	МА.1.1.1. чита и записује природне бројеве МА.1.1.5.дели са остатком једноцифреним бројем и зна када је један број дељив другим	МА.2.1.4. користи бројеве и бројевне изразе у једноставним реалним ситуацијама МА.2.1.2.израчунава вредност једноставнијег израза са више рачунских операција различитог приоритета МА.2.2.5.користи једначине у једноставним текстуалним задацима МА.2.1.3. примењује основна правила дељивости са 2, 3, 5, 9 и декадним јединицама	МА.3.1.1. одређује вредност сложенијег бројевног израза МА.3.1.2.оперише појмом дељивости у проблемским ситуацијама
ОСНОВНИ ПОЈМОВИ ГЕОМЕТРИЈЕ	МА.1.3.1.влада појмовима: дуж, полуправа, права, раван и угао МА.1.3.3.влада појмовима круг и кружна линија и уме да их нацрта користећи прибор	/	/
УГАО	МА.1.3.1.влада појмовима: дуж, полуправа, права, раван и угао МА.1.3.2.уме да их нацрта користећи прибор МА.1.3.1.разликује неке врсте углова ;,разликује паралелне и нормалне праве МА.1.4.1.користи одговарајуће јединице за мерење дужине и углова	МА.2.3.1.одређује суплементне и коплементне углове, упоредне и унакрсне углове; рачуна са угловима ако су изражени у целим степенима	МА.3.3.1.рачуна са угловима укључујући и претварање угаоних мера; закључује користећи особине паралелних и нормалних правих,укључујући углове на трансверзали
РАЗЛОМЦИ	МА.1.1.1.чита и записује разломке МА.1.1.2.преводи децималан запис броја у разломак и обратно МА.1.1.3.упоређује по величини бројеве истог записа, помажући се сликом кад је то потребно МА.1.1.4.дели са остатком једноцифреним бр. и зна када је један број дељив другим; уме да сабира и одузима разломке са истим имениоцем; рачуна 1/5 од n, n – природан број МА.1.2.1.решава линеарне једначине у којима се непозната јавља само у једном члану МА.1.4.1.користи одговарајуће јединице за мерење дужине МА.1.4.4.при мерењу бира одговарајућу мерну јединицу МА.1.4.3.користи различите апоене новца	МА.2.1.1.упоређује по величини бројеве записане у различитим облицима МА.2.1.2.одређује супротан број, реципрочну вредност;израчунава вредност ;једноставнијег израза са вишерачунских операција различитог приоритета, укључујући ослобађање од заграда, са бројевима истог записа МА.2.2.5.користи једначине у једноставним текстуалним задацима МА.2.4.1.пореди величине које су изражене различитим мерним јединицама за дужину	МА.3.1.1.одређује вредност сложенијег бројевног израза МА.3.1.3.користи бројеве и бројевне изразе у реалним ситуацијама МА.3.2.1.саставља и решава линеарне једначине МА.3.2.5.користи једначине решавајући сложеније текстуалне задатке МА.3.4.1.по потреби претвара јединице мере, рачунајући са њима
ОСНА СИМЕТРИЈА	МА.1.3.1.влада појмовима: дуж, полуправа, права, раван и угао	МА.2.3.6.уочава осносиметричне фигуре и одређује осу симетрије конструише симетралу дужи и симетралу угла	МА.3.3.6.објашњава појам симетрале дужи и угла, и њихове особине

8.1.7. ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО

Број часова: 36 часова

Циљ: Циљ наставе и учења инфорамтике и рачунарства је оспособљавање ученика за управљање информацијама, безбедну комуникацију у дигиталном окружењу, производњу дигиталних садржаја и креирање рачунарских програма за решавање различитих проблема у друштву које се развојем дигиталних технологија брзо мења.

Кључни појмови: ИКТ, дигитална писменост, рачунарство, пројекат

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
1. Информационо-комуникационе технологије	Предмет изучавања информатике и рачунарства. ИКТ уређаји, хардвер, софтвер, сервис. Подешавање радног окружења. Рад са дигиталним сликама. Рад са текстом. Рад са мултимедијом. Рад са презентацијом. Организација података.	●наведе примену информатике и рачунарства у савременом животу ●правилно користи ИКТ уређаје, ●именује основне врсте и компоненте ИКТ уређаја ●прави разлику између хардвера, софтвера и сервиса ●прилагоди радно окружење кроз основна подешавања ●креира дигиталну слику и примени основне акције едитовања и форматирања (самостално и сарадднички) ●креира текстуални документ и примени основне акције едитовања и форматирања (самостално и сарадднички) ●примени алате за снимање и репродукцију аудио и видео записа ●креира мултимедијалну презентацију и примени основне акције едитовања и форматирања (самостално и сарадднички) ● сачува и организује податке ● разликује основне типове датотека	Српски језик и књижевност Примена правописа Музичка култура слушање музике извођење музике стварање музике Ликовна култура савремена средства за цртање Сви предмети Коришћење едукативних мултимедијалних дискова и дигиталних уџбеника Израда мултимедијалних презентација
2. Дигитална писменост	Употреба ИКТ уређаја на одговоран и сигуран начин. Правила безбедног рада на Интернету. Претраживање Интернета, одабир резултата и преузимање садржаја. Заштита приватности личних података. Заштита здравља, ризик зависности од технологије и	●реагује исправно када дође у потенцијално небезбедну ситуацију у коришћењу ИКТ уређаја ●доводи у везу значај правилног одлагања дигиталног отпада и заштиту животне средине ●разликује безбедно од небезбебедног, пожељно од непожељног понашања на Интернету ●реагује исправно када дође у контакт са непримереним садржајем или са непознатим особама путем Интернета ●приступа Интернету, самостално претражује, проналази информације у дигиталном окружењу и преузима их на свој уређај	Биологија Позитиван и негативан утицај људи на екосистем Идентификовање елемената здравог живота Проналажење и обрада података Ликовна култура Визуелна комуникација Географија

	управљање временом.	●информацијама на Интернету приступи критички ●спроводи поступке за заштиту личних података и приватности на Интернету ●разуме значај ауторских права ●препознаје ризик зависности од технологије и доводи га у везу са својим здрављем ●рационално управља временом које проводи у раду са технологијом и на Интернету	Угроженост живог света Проналажење информација на интернету (временска прогноза) Грађанско васпитање Понашање на Интернету Прикупљање информација Страни језици Интернет, друштвене мреже
3. Рачунарство	Увод у логику и скупове: унија, пресек, разлика; речи "и", "или", "не"', "сваки", "неки", "ако...онда". Увод у алгоритме аритметике: писмено сабирање, множење, сељење са остатком, Еуклидов алгоритам. Увод у тему програмирања. Радно окружење изабраног софтвера за визуелно програмирање. Алати за рад са графичким објектима, текстом, звуком и видеом. Програм – категорије, блокови наредби, инструкције. Програмске структуре (линијска, циклична, разграната).	● изводи скуповне операције уније, пресека, разлике и правилно употребљава одговарајуће скуповне ознаке ● схвати математичко логички смисао речи "и", "или", "не"', "сваки", "неки", израза "ако...онда" ● зна алгоритме аритметике)сабирања, множења, дељења са остатком, Еуклидов алгоритам) и интерпретира их алгоритамски ● наведе редослед корака у решавању једноставног логичког проблема ● креирта једноставан рачунарски програм у визуелном окружењу ● сврсисходно примењује програмске структуре и блокове наредби ● користи математичке операторе за израчунавања ● објасни сценарио и алгоритам пројекта ● анализира и дискутује програм ● проналази и отклања грешке у програму	Математика Највећи заједнички делилац Скупови и скуповне операције Својства операција сабирања, одузимања, множења и дељења
4. Пројектна настава	Фазе пројектног задатка од израде плана до представљања решења. Израда пројектног задатка у групи у корелацији са другим предметима. Представљање резултата пројектног задатка.	● сарађује са осталим члановима групе у одабиру теме, прикупљању и обради материјала у вези са темом, формулацији и представљању резултата и закључака ● одабира и примењује технике и алате у складу са фазама реализације пројекта ● наведе кораке и опише поступак решавања пројектног задатка ● вреднује своју улогу у групи при изради пројектног задатка и активности за које је био задужен ● поставља свој рад на интернет, ради дељења са другима, уз помоћ наставника	Грађанско васпитање Израда пројекта (од идеје до презентације резултата) Сви предмети Израда пројектних задатака

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
- Кооперативна - Интерактивна - Перцептивне - Амбијентално учење - Учење кроз игру - Демонстрација (показивање) - Разговор - Учење по моделу	Слушање, памћење, посматрање, препознавање, упоређивање, уочавање, разликовање, именовање, разговор, постављање питања, описивање, цртање, читање, писање, анализирање, откривање, закључивање, образлагање, груписање, примењивање, сарађивање, процењивање, играње	Припремање, организовање, посматрање, праћење, објашњавање, помагање, показивање, вођење, подстицање, предвиђање, проверавање, вредновање, саопштавање, иницирање, слушање, праћење, процењивање, идентификовање, поређење, одлучивање, разговор	Ученици Наставници Родитељи Дигитална учионица Уџбеник Искуство ученика Фотографије Текстови Апликације	Формативно и сумативно оцењивање Идентификација ситуација у којима ће ученици стећи и показати понашање у складу са прописаним исходима. Инструменти за проверавање остварености прописаних исхода (разговор, посматрање, десетоминутне провере знања, практичан рад на рачунару).

8.1.8. ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА

Годишњи фонд часова: 72 часа

Циљ. Циљ наставе и учења технике и технологије је да ученик развије техничко-технолошку писменост, да изгради одговоран однос према раду и производњи, животном и радном окружењу, коришћењу техничких и технолошких ресурса, стекне бољи увид у сопствена професионална интересовања и поступа предузимљиво и иницијативно.

Наставни предмет техника и технологија намењен је развоју основних техничких компетенција ученика ради његовог оспособљавања за живот и рад у свету који се технички и технолошки брзо мења. Један од најважнијих задатака је да код ученика развија свест о томе да примена стечених знања и вештина у реалном окружењу подразумева стално стручно усавршавање и целоживотно учење, као и да је развијање предузимљивости један од важних предуслова личног и професионалног развоја.

Кључни појмови: почетно читање и писање, књижевност,језик и језичка култура.

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
1. Животно и радно окружење	Појам, улога и значај технике и технологије на развој друштва и животног окружења Подручја човековог рада и производње, занимања и послови у области технике и технологије Правила понашања и рада у кабинету Организација радног места у кабинету и примена мера заштита на раду Коришћење техничких апарата и ИКТ уређаја у животном и радном окружењу	-зна да опише улогу технике, технологије и иновација у развоју заједнице и њихово повезивање -разликује основна подручја човековог рада, производње и пословања у техничко-технолошком подручју -наводи занимања у области технике и технологије -процењује сопствена интересовања у области технике и технологије -организује радно окружење у кабинету организује радно окружење у кабинету правилно и безбедно користи техничке апарате и ИКТ уређаје у животном и радном окружењу -правилно и безбедно користи техничке апарате и ИКТ уређаје у животном и радном окружењу	Одговоран однос према околини Компетенција за учење Одговоран однос према здрављу Сарадњ Дигитална
2. Саобраћај	Улога, значај и историјски развој саобраћаја. Врсте саобраћаја и саобраћајних средстава према намени Професије у подручју рада саобраћај Употреба информационих техологија у савременом саобраћају	-процени како би изгледао живот људи без саобраћаја -класификује врсте саобраћаја и саобраћајних средстава према намени -наводи професије у подручју рада саобраћај -направи везу између савременог саобраћаја и коришћења информационих технологија	Компетенција за учење Одговоран однос према околини Одговоран однос према здрављу Комуникација Дигитална Решавање проблема

	Саобраћајна сигнализација – изглед и правила поступања Правила и прописи кретања пешака, возача бицикла и дечијих возила (ролери, скејт, тротинет) у саобраћају – рачунарска симулација или саобраћајни полигон Правила и прописи кретања пешака, возача бицикла и дечијих возила (ролери, скејт, тротинет) у саобраћају – рачунарска симулација или саобраћајни полигон Обавезе и одговорност деце као учесника у саобраћају Заштитна опрема потребна за безбедно управљање бициклом и дечијим возилима	-анализира симулирану саобраћајну незгоду на рачунару и идентификује ризично понашање пешака и возача бицикла - разликује безбедно од небезбедног понашања пешака, возача бицикла и дечијих возила - аргументује неопходност коришћења сигурносних појасева на предњем и задњем седишту аутомобила и увек их користи као путник - повеже место седења у аутомобилу са узрастом ученика - показује поштовање према другим учесницима у саобраћају - одговорно се понаша као путник у возилу - користи заштитну опрему за управљање бициклом и дечијим возилима	
3.Техничка и дигитална	Прибор за техничко цртање (оловка, гумица, лењир, троугаоници, шестар) Формати цртежа (А3, А4). Размера Типови и дебљине линија Геометријско цртање (цртање паралелних правих, цртање нормале на дату праву, цртање углова помоћу лењира и троугаоника) Елементи котирања Цртање техничког цртежа са елементима Пренос података између ИКТ уређаја	-исправно користи прибор за техничко цртање -самостално црта (паралелне праве, нормале на дату праву, цртање углова помоћу лењира и троуглова, геометријске слике -правилно чита технички цртеж - самостално црта скицом и техничким цртежом једноставан предмет -преноси податке између ИКТ уређаја -преузима одговорност за рад	Компетенција за учење Естетичка Дигизтална компетенција Рад са подацима

писменост	Дигитална обрада слике Операција подешавања осветљености и контраста слике, издвајање дела слике Креирање документа у програму за обраду текста Форматирање текста, уметање слике и графике Интернет претрага и приступ online ресурсима	-примењује основне поступке обраде дигиталне слике на рачунару -користи програм за обраду текста за креирање документа са графичким елементима	
4. Ресурси и производња	Природни ресурси на Земљи: енергија и материјали Управљање отпадом (рециклажа; заштита животне средине) Врсте, својства и примена природних материјала Технологија прераде и обраде дрвета Технологија производње папира Текстилна технологија и технологија прераде и обраде коже Поступци ручне обраде и спајања дрвета, папира, текстила и коже - сечење/резање, спајање (лепљење) и заштита (лакирање) Коришћење алата и прибора за ручну обраду и спајање наведених материјала – маказе, моделарска тестера, брусни папир, стега Израда модела од папира Израда модела од текстила Израда модела од дрвета	-зна да наброји и наведе основне разлике извора енергије -наводи начине коришћења обновљивих извора енергије -наводи начине штедње енергије и зна да објасни разлоге штедње енергије -наводи разлоге потребе управљања отпадом повезује својства природних материјала са применом -објасни технологије прераде и обраде дрвета -објасни производњу папира, текстила и коже -уме да објасни алгоритам „од идеје до реализације“ -зна да објасни начине обраде дрвета, папира, текстила и коже -уме да направи редослед радних операција -сече, спаја и врши заштиту папира, текстила, коже и дрвета -правилно и безбедно користи алате и прибор за ручну механичку обраду (маказе, моделарска тестера, брусни папир, стега) -направи план израде једноставног производа и план управљања отпадом -самостално израђује једноставан модел	Компетенција за учење Одговоран однос према околини Дигитална Рад са подацима одговоран однос према здрављу Решавање проблема Сарадња

5. Конструкторско моделовање	Проналазак информација потребнтх за израду предмета/модела План активности и оквирна процена трошкова Израда техничког цртежа Обрада материјала Састављање делова Облагање површина и површинска заштита Креирање документа реализованог решења Презентација рада, процена остварених резултата и предлог унапређења	-самостално проналази информације потребне за израду предмета/модела користећи ИКТ и Интернет сервисе -планира активности које доводе до остваривања циљева укључујући оквирну процену трошкова -самостално црта скицу и технички цртеж предмета -одабира материјале и алате за израду предмета/модела -мери и обележава предмет/модел -ручно израђује једноставан предмет/модел користећи папир и/или дрво, текстил, кожу и одговарајуће технике, поступке и алате -активно учествује у раду пара или мале групе у складу са улогом и показује поштовање према сарадницима -пружи п ручно израђује једноставан предмет/модел користећи папир и/или дрво, текстил, кожу и одговарајуће технике, поступке и алате -активно учествује у раду пара или мале групе у складу са улогом и показује поштовање према сарадницима -пружи помоћ у раду другим ученицима омоћ у раду другим ученицима -користи програм за обраду текста за креирање документа реализованог решења самостално представља пројектну идеју, поступак израде и решење/производ процењује остварен резултат и развија предлог унапређења	Дигитална Сарадња Предузетништво Компетенција за учење Естетичка Одговоран однос према околини Комуникација,

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
-вербална -графички рад -демонстрациона -практичан рад -текстуално-графичка	-пажљиво прати излагање наставника и осталих ученика - користи различите изворе знања - проналази нове информације - уочава	организатор и реализатор наставе - презентује - усмерава ученика - подстиче на размишљање	- Ученици - Наставници - Родитељи	Формативно и сумативно оцењивање Идентификација ситуација у којима ће ученици стећи и показати понашање у складу

-истраживачки рад - разговор	- разликује - упоређује - класификује - износи своје мишљење - уређује и презентује - закључује - процењује сопствени рад и напредак -црта -повезује изглед објекта у простору и равни -повезује ранија знања са новим сазнањима -примењује научено -пажљиво и одговорно претражује и користи интернет -развија осећај прецизности и уредности -именује - дискутује -израђују моделе -анализира -оцењује квалитет часа -усваја и примењује знања, - развија вештине, ставове, одговорност и самосталност -одабира - налази решење - формира идеју - израђује техничку документацију - планира и реализује сопствени производ - ствара (мери, обележава, обрађује...) -контролише -презентује	- развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење - прати напредовање ученика - наводи ученике на одговарајуће закључке - Упознаје их са напретком архитектуре и грађевинарства од праисторије до данашњег доба -подстиче на размену искустава и усмерава дискусију -утиче на развој свести ученика о значају правилног понашања у саобраћају -утиче на развој свести ученика о значају и примени техничког цртања, као начина комуникације у техници, -истиче неопходност правилног понашања на мрежи (интеррнету) - развија осећај ученика за простор, тачност, уредност, прецизност и одговорност -подстиче ученика на истраживање, увиђање, закључивање, упоређивање -развија разумевање за неопходност рационалног коришћења материјала и енергената -помаже у изради модела	- Двориште - Учионица -Саобраћајни полигон - Дидактичка средства и материјали - Уџбеници -Технички цртежи - Искуство ученика - Фотографије - Слике - Краћи текстови - Апликације	са прописаним исходима. Инструменти за проверавање остварености прописаних исхода (разговор, посматрање, тематске провере знања, годишња провера знања). Примена инструмената прикупљања података и њихово поређење са прописаним исходима. У процесу оцењивања прате се и вреднују све активности ученика (уредност, систематичност, залагање, самоиницијативност, креативност и др).

		-подстиче на развој предузетничких способности (економичност и квалитет израде, начин представљања, изградњи и одбрани ставова...) -упознаје ученике са правилима рада у групи, поделом посла и одговорностима, са динамиком и роковима за реализацију пројектних - давалац повратне информације - неко ко охрабрује -саветује и одговара на питања ученика -утиче на развој свести ученика о значају примене теоријских знања за израду предмета који имају употребни карактер и могу се користити у реалном окружењу -помаже у избору материјала		

8.1.9. ЛИКОВНА КУЛТУРА

Годишњи фонд часова: 72

Циљеви програма: Циљ образовно-васпитног рада у настави ликовне културе је да подстиче и развија учениково стваралачко мишљење и деловање у складу са демократским опредељењима друштва и карактеристикама овог наставног предмета.

ОБЛАСТ/ТЕМА/ МОДУЛ	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
ЛИНИЈА	Врсте линија и изражајна својства линија. Линије у природи и окружењу. Линија као ивица тродимензионалних облика; Изражајна својства линија у односу на прибор, материјал, притисак и угао под којим се држи прибор/материјал. Савремена средства за цртање – дигитална табла и оловка за цртање, 3Д оловка, апликативни програми за цртање... Својства линије у апликативном програму за цртање. Цртање светлом; Уметнички цртеж, аматерски цртеж, дечји цртеж, схематски цртеж, технички цртеж, научне илустрације... Врсте уметничког цртежа – скица, студија, илустрација, стрип карикатура, графити... Занимања у којима је неопходна вештина слободоручног цртања; Поступци грађења цртеж додавањем и одузимањем линија. Лавирани цртеж. Линеарни цртеж. Цртеж у боји; Текстура (ликовни елемент). Поступци грађења текстуре линијама. Ритам линија; Различити садржаји као подстицај за стваралачки рад (облици из природе и окружења, звуци из природе и окружења, музика, кретање у природи и окружењу, текст, писмо...);	Ученик ће бити у стању да □ опише линије које уочава у природи окружењу и уметничким делима; □ пореди утисак који на њега/њу остављају различите врсте линија; □ гради линије различитих вредности комбинујући материјал, угао и притисак прибора/материјала; □ користи одабране садржаје као подстицај за стварање оригиналних цртежа; □ разматра, у групи, како је учио/ла о изражајним својствима линија и где се та знања примењују; □ црта разноврсним прибором и Материјалом изражавајући замисли, машту, утиске и памћење опаженог; искаже своје мишљење о томе како је развој цивилизације утицао на развој уметности	Српски језик и књижевност Географија Историја Биологија Музичка култура Техника и технологија

	Читање (декодирање) цртежа, стрипа, карикатуре, графита, рекламних порука... Уметничко наслеђе – значај наслеђа		
ОБЛИК	Дводимензионални и тродиме- нзионални облици. Правилни геометријски облици (геометријске фигуре и тела). Правилни облици у природи и у ликовној уметности. Неправилни облици; Својства облика. Величина облика. Боја облика. Реална и имагинарна функција облика. Карактеристични детаљи и својства по којима је облик препознатљив. Светлост као услов за опажање облика. Изглед облика посматраног из различитих углова. Стилизовање облика; Статични облици. Кретање облика (кретање статичних облика помоћу ветра и воде, карактеристично кретање бићаи машина); Распоред облика у простору и њихово дејство на посматрача. Положај облика у равни – линија хоризонта, планови и величина облика у односу на растојање од посматрача.Преклапање, прожимање, додиривање облика; Поступци грађења апстрактних и фантастичних облика (превођење реалних облика у апстрактне одузимањем карактеристичних детаља, превођење реалних облика у фантастичне додавањем неочекиваних детаља, грађење имагинарних иапстрактних облика на основу једне, две и три информације...); Луминообјекти. ЛЕД технологија у савременој уметности. Обликовање простора	Ученик ће бити у стању да пореди облике из природе, окружења и уметничких дела према задатим условима; □ гради апстрактне и/или фантастичне облике користећи одабране садржаје као подстицај за стваралачки рад; □ наслика реалне облике у простору самостално мешајући боје да би добио/ла жељени тон; □ обликује препознатљиветродимензионалне облике одабраним материјалом и поступком; □ преобликује предмет зарециклажу дајући му нов употребну вредност; □ комбинује ритам,линије и облике стварајући оригиналан орнамент за одређенунамену; □ објасни зашто је дизајн важан и ко дизајнира одређене производе; □ разматра, у групи, како је учио/ла о облицима и где та знања примењује; искаже своје мишљење о томе зашто је уметничко наслеђе важно;	Српски језик и књижевност Географија Историја Биологија Музичка култура Техника и технологија

	светлом; Обликовање (дизајн) употребних предмета. Преобликовање материјала и предмета за рециклажу; Различити садржаји као подстицај за стваралачки рад (облици из природе и окружења, кретање у природи и окружењу, уметничка дела, етно наслеђе, садржаји других наставних предмета...); Орнамент и орнаментика. Функција орнамента. Симетрија. Ритам линија, боја и облика у орнаменту; Уметничко наслеђе – наслеђе етно културе. Значајни римски споменици натлу Србије		
РИТАМ	Поступци за безбедно и одговорно коришћење и одржавање прибора и радне површине; Материјал из природе, вештачки материјал, материјал за рециклажу, рециклирани материјал, импровизовани прибор, школски прибор и материјал, професионални прибор; Ритам у природи (смена дана и обданице, смена годишњих доба, таласи, падавине...); Ритам у простору (распоред тродимензионалних облика у природи, урбаним срединама и у ближем окружењу ученика). Ритам у структури (грађи) облика. Ритам у текстури природних и вештачких материјала; Врсте ритма. Правилан и неправилан ритам. Слободан ритам. Спонтани ритам (ритам линија, облика, мрља). Функције ритма – понављање боја, линија и/или облика да би се постигла динамичност (живост) или ред. Утисак који различите врсте ритма остављају на посматрача. Субјективни утисак	Ученик ће бити у могућности да опише ритам који уочава у природи, окружењу и уметничким делима; – пореди утисак који на њега/њу остављају различите врсте ритма; – разматра, у групи, како је учио/ла о визуелном ритму и где та знања може применити; – гради правилан, неправилан и слободан визуелни ритам, спонтано или с одређеном намером; – користи, у сарадњи са другима, одабране садржаје као подстицај за стварање оригиналног визуелног ритма; – направи, самостално, импровизовани прибор од одабраног материјала; искаже	Српски језик и књижевност Географија Историја Биологија Музичка култура Техника и технологија

	кретања и оптичка илузија кретања; Ритам као принцип компоновања у делима ликовних уметности. Ритам у другим врстама уметности. Примена визуелног ритма у свакодневном животу; Различити ритмови као подстицај за стваралачки рад – звуци из природе и окружења, музика, кретање у природи и окружењу, плес...; Уметничко наслеђе – значај праисторијског наслеђа на простору Србије и у свету.	своје мишљење о томе зашто људи стварају уметност;	
ВИЗУЕЛНО СПОРАЗУМЕВАЊЕ	Различите врсте комуникације од праисторије до данас; Невербална комуникација – читање информација; израз лица и карактеристичан положај тела; Читање визуелних информација (декодирање). Визуелно изражавање; Уметничко наслеђе – значај наслеђа за туризам и за познавање сопственог порекла	Ученик ће бити у могућности да пореди различите начине комуни- цирања од праисторије до данас; □ обликује убедљиву поруку примењујући знања о ритму, линији, облику и материјалу; □ изрази исту поруку писаном, вербалном, невербалном и визуелном комуникацијом; □ тумачи једноставне визуелне информације; –објасни зашто је наслеђе културе важно.	Српски језик и књижевност Географија Историја Биологија Музичка култура Техника и технологија

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
- Кооперативна - Интерактивна - Перцептивна - Истраживачка - Демонстративна - Илустративна -Монолошка - Дијалошка - Учење по моделу - Текст метода	Активно слушање,памћење, посматрање, препознавање, упоређивање, уочавање, разликовање, именовање, разговор, постављање питања, замишљање, описивање, читање, писање, анализирање, откривање, закључивање, образлагање, груписање, примењивање, процењивање, претпостављање, повезивање са већ стеченим знањем Ученик је у стању да: дефинише, наброји, понови, именује, обележи, препозна, уочи и повеже главне идеје, препозна, преобликује, разликује, опише, дискутује, наведе пример, реши проблем у новој ситуацији, примени и изабере праву технику, прилагоди начин рада захтевима задатка, истаржује, анализира, упореди, процени, нађе најбоље решење, преуреди, комбинује, дизајнира, дубље развије идеју, доведе у везу, оцени, заступи мишљење, критикује, одбрани ставодучи, изведе, процени.	Припремање, организовање, посматрање, праћење, објашњавање, помагање, показивање, вођење, подстицање, предвиђање, проверавање, вредновање, саопштавање, иницирање, слушање, праћење, процењивање, идентификовање, поређење, одлучивање, разговор, читање	- Ученици - Наставници - Родитељи - Учионица - Дидактичка средства и материјали - Уџбеници - Искуство ученика - Фотографије - Слике - Краћи текстови - Апликације	Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика; Сумативно оцењивање; Идентификација ситуација у којима ће ученици стећи и показати понашање у складу са прописаним исходима.; Инструменти за проверавање остварености прописаних исхода (разговор, посматрање, петнаестоминутне провере знања, тематске провере знања, полугодишња и годишња провера знања); Редовна израда домаћих задатака; Индивидуални рад – израда паноа, ППТ, Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова;

8.1.10. МУЗИЧКА КУЛТУРА

Фонд: 72 часа
Циљ: Циљ учења музичке културе је да код ученика, развијајући интересовања за музичку уметност, стваралачко и критичко мишљење, естетске критеријуме, формира естетску перцепцију и музички укус, као и одговоран однос према очувању музичког наслеђа и култури свога и других народ

Кључни појмови: мелодија, ритам, покрет, инструмент, динамика, темпо, текст
Развој међупредметних компетенција: **-компетенција за учење -комуникација**
-естетичка кометенција - сарадања -рад са подацима и информацијама -одговоран однос према здрављу

Област/тема	**Исходи** **У области теме ученик ће бити у стању да**	**Садржаји**	**МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ**
ЧОВЕК И МУЗИКА	-наведе средства музичког изражавања у праисторији и античком добу; - објасни како друштвени развој утиче на начине и облике музичког изражавања; - искаже своје мишљење о значају и улози музике у животу човека; - реконструише у сарадњи са другима начин комуникације кроз музику у смислу ритуалног понашања и пантеизма; - идентификује утицај ритуалног понашања у музици савременог доба (музички елементи, наступ и	Човек у праисторији Улога музике у првобитном друштву; Човек и ритуал: улога музике у ритуалу (музичкоантрополошка истраживања); Магијска моћ музике; Елементи музичког тока: покрет, ритам (ритам као основа ритуала), коло/групни плес; Покрет: порекло плеса; Слушање/доживљај ритма телом; Најстарија фолклорна музичка традиција у Србијии светске баштине. Човек Антике Божанска природа музике: - митолошка свест античког човека;	историја, ликовна култура, географија, старани језици, српски језик

		- музички атрибути богова; - музика и држава. Музика у храму и музика на двору; Примери различитих инструмената и музичких облика у античким цивилизацијама; Улога и место музике у античким цивилизацијама: Индија, Сумер/Вавилон,Кина, Египат, Грчка, Рим;Појава првих нотација,пентатоника;	-
МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ	- класификује инструменте по начину настанка звука; - опише основне карактеристике удараљки; - препозна везу између избора врсте инструмента и догађаја, односно прилике када се музика изводи; - користи могућности ИКТ-а у примени знања о музичким инструментима (коришћење доступних апликација);	Најстарији инструменти: тело, удараљке, дувачки, жичани; Удараљке - настанак, првобитни облик и развој; Ритмичке удараљке као најједноставнија група инструмената; Мелодијске удараљке;	

СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	- изражава сепокретима за време слушања музике; - вербализује свој доживљај музике; - идентификује ефекте којима различити елементи музичке изражајности (мелодија, ритам, темпо, динамика) утичу на тело и осећања; - анализира слушано дело у односу на извођачки састав и	Елементи музичке изражајности - темпо, динамика, тонске боје различитих гласова и инструмената; Слушање вокалних, вокално-инструменталних и кратких инструменталних композиција, домаћих и страних композитора; Слушање дела најстарије фолклорне традиције српског и других народа;	
	инструменте; - илуструје примере коришћења плесова и музике према намени у свакодневном животу (војна музика, обредна музика, музика за забаву...); - критички просуђује лош утицај прегласне музике на здравље; - понаша се у складу са правилима музичког бонтона; - користи могућности ИКТ-а за слушањемузике;	Слушање народних и уметничких дела инспирисаних фолклором народа и народности, различитог садржаја,облика и расположења, као и музичких прича;	

ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	- пева и свирасамостално и у групи; - примењује правилну технику певања (правилно дисање, држање тела, артикулација); - кроз свирање и покрет развија Сопствену координацију и моторику; - користи различита средства изражајног певања и свирања у зависности од врсте, намене и карактера композиције; - искаже своја осећања у току извођења музике; - примењује принцип сарадње и Међусобног подстицања у Заједничком музицирању; - учествује у школским приредбама и манифестацијама; - користи могућности ИКТ-а у извођењу музике (коришћење матрица, караоке програма, аудио снимака...);	**Певање** Певање песама по слуху самостално и у групи; Певање песама из нотног текста солмизацијом; Извођење једноставних ритмичких и мелодијских мотива (у стилу) музике старих цивилизација певањем; Певање песама у комбинацији са покретом; **Свирање** Свирање песама и лакших инструменталних дела по слуху на инструментима Орфовог инструментарија и/или на другим инструментима; Свирање дечјих, народних и уметничких композиција из нотног текста; Извођење дечијих, народних и уметничких игара;	
		Извођење једноставних ритмичких и мелодијских мотива (у стилу) музике старих цивилизација на инструментима или покретом;	

МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО	- користи музичке обрасце у осмишљавању музичких целина кроз певање, свирање и покрет; - изражава своје емоције Осмишљавањем мањих музичких целина; - комуницира у групи импровизујући мање музичке целине гласом, инструментом или покретом; - учествује у креирању школских приредби, догађаја и пројеката; - користи могућности ИКТ-а за музичко стваралаштво.	Креирање пратње запесме ритмичким извучним ефектима, користећи притом различите изворе звука; Креирање покрета уз музику коју ученици изводе; Осмишљавање музичких питања и одговора, ритмичка допуњалка, мелодијска допуњалка са потписаним текстом, састављање мелодије од понуђених мотива; Импровизација мелодије на задати текст; Импровизација дијалога на инструментима Орфовог инструментарија и другим инструментима; Израда једноставних музичких инструмената; Реконструкција музичких догађаја у стилу старих цивилизација.	

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
- Кооперативна - Интерактивна - Перцептивна - Истраживачка - Демонстративна - Илустративна -Монолошка - Дијалошка - Учење по моделу - Текст метода	Активно слушање,памћење, посматрање, препознавање, упоређивање, уочавање, разликовање, именовање, разговор, постављање питања, замишљање, описивање, читање, писање, анализирање, откривање, закључивање, образлагање, груписање, примењивање, процењивање, претпостављање, повезивање са већ стеченим знањем Ученик је у стању да: дефинише, наброји, понови, именује, обележи, препозна, уочи и повеже главне идеје, препозна, преобликује, разликује, опише, дискутује, наведе пример, реши проблем у новој ситуацији, примени и изабере праву технику, прилагоди начин рада захтевима задатка, истаржује, анализира, упореди, процени, нађе најбоље решење, преуреди, комбинује, , дубље развије идеју, доведе у везу, оцени, заступи мишљење, критикује, одбрани став, изведе, процени.	Припремање, организовање, посматрање, праћење, објашњавање, помагање, показивање, вођење, подстицање, предвиђање, проверавање, вредновање, саопштавање, иницирање, слушање, праћење, процењивање, идентификовање, поређење, одлучивање, разговор, читање	- Ученици - Наставници - Родитељи - Учионица - Дидактичка средства и материјали - Уџбеници - Искуство ученика аудио или видео снимци или матрица - Краћи текстови - Апликације ритмички и мелодијски инструменти	Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика; Сумативно оцењивање; Идентификација ситуација у којима ће ученици стећи и показати понашање у складу са прописаним исходима.; Инструменти за проверавање остварености прописаних исхода (разговор, посматрање, петнаестоминутне провере знања, тематске провере знања); Редовна израда домаћих задатака; Индивидуални рад – израда паноа, ППТ, Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова;

Стандарди:

Човек и музика	**Музички инструменти**	**Слушање музике**	**Извођење музике**	**Музичко ставралаштво**
МК. 1.1.1. препозна основне елементе музичке писмености МК. 1.1.2. опише основне карактеристике - историјско–стилских периода народног стваралаштва Ученик уме да анализира повезаност: МК. 2.1.2. структуре и драматургије одређеног музичког жанра МК. 2.1.3. облика народног музицирања са специфичним контекстом народног живота МК. 3.1.2. разуме историјске и друштвене околности настанка	МК. 1.1.1. препозна основне елементе музичке писмености МК. 1.1.2. опише Основне карактеристике Музичких инструмената и састава Ученик уме да анализира повезаност: МК. 2.1.1. музичких елемената и карактеристика музичких инструмената са музичком изражајношћу МК. 3.1.1. зна функцију елемената музичке писмености и извођачких састава у оквиру музичког дела МК. 3.1.3. критички и аргументовано	МК. 1.2.1. именује музичке изражајне елементе МК. 1.2.2. именује извођачки састав МК. 1.2.4. именује српски музички фолклор МК. 2.2.1. опише и анализира карактеристике звучног примера кроз садејство опажених музичких елемената МК. 2.2.2. препозна структуру одређеног жанра Ученик уме да анализира слушни пример и открије везу опажених карактеристика са: МК. 3.2.1. структурално	МК. 1.3.1. пева једноставне дечије, народне или популарне композиције МК. 1.3.2. изводи једноставне дечије, народне или популарне композиције на бар једном инстументу МК. 3.3.1. изведе разноврсни музички репертоар певањем и свирањем као солиста и у школским ансамблима.	Ученик уме да: МК. 1.4.1. направи музичке инструменте користећи предмете из окружења МК. 1.4.2. осмисли мање музичке целине на основу понуђених модела МК. 1.4.3. изводи пратеће ритмичке и мелодијско–ритмичке деонице на направљеним музичким инструментима МК. 1.4.4. учествује у одабиру музике за дати жанровски иисторијски контекст. Ученик уме да: МК. 3.4.1.осмишљава пратеће аранжмане за Орфов инструментаријум и друге задате музичке

жанра и облика музичког фолклора МК. 3.1.3. критички и аргументовано образлаже свој суд МК. 3.1.4. уме креативно да комбинује изражајне музичке елементе у естетичком	образлаже свој суд	м и драматуршко м димензијом звучног примера МК. 3.2.2. жанровским и историјско–стилским контекстом звучног примера МК. 3.2.3. контекстом		инструменте МК. 3.4.2. импровизује и/или компонује мање музичке целине (ритмичке и мелодијске) у оквиру различитих жанрова и стилова МК. 3 4.3. осмисли
контексту		настанка и примене различитих облика музичког фолклора		музику за школску представу, приредбу или перформанс.

8.1.11. ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

БРОЈ ЧАСОВА : 72 часа + 54 часа

ЦИЉ : Циљ наставе и учења физичког и здравственог васпитања је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
1.ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ (8)	**Обавезни садржаји** Вежбе за развој снаге Вежбе за развој покретљивости Вежбе за развој аеробне издржљивости Вежбе за развој брзине Вежбе за развој координације Примена националне батерије тестова за праћење физичког развоја и моторичких способности	По завршетку теме ученик ће бити у стању да: – примени једноставне комплексе простих и општеприпремних вежби – изведе вежбе (разноврсна природна и изведена кретања) и користи их у спорту, рекреацији и различитим животним ситуацијама – упореди резултате тестирања са вредностима за свој узраст и сагледа сопствени моторички напредак	Биологија, музичка култура
2. АТЛЕТИКА **(16)**	МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ, СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ (64) **Обавезни садржаји** Техника истрајног трчања Истрајно трчање – припрема за крос Техника спринтерског трчања Техника високог и ниског старта Скок увис (прекорачна техника) Бацање лоптице (до 200 г) **Препоручени садржаји** Техника штафетног трчања Скок удаљ Бацања кугле 2 кг Бацање „вортекс-а” Тробој	– комбинује и користи достигнути ниво усвојене технике кретања у спорту и свакодневном животу – доводи у везу развој физичких способности са атлетским дисциплинама – одржава стабилну и динамичку равнотежу у различитим кретањима, изводи ротације тела – користи елементе гимнастике у свакодневним животним ситуацијама и игри – процени сопствене могућности за вежбање у гимнастици	Биологија , географија

3. СПОРТСКА ГИМНАСТИКА (16)	**Обавезни садржаји** Вежбе на тлу Прескоци и скокови Вежбе у упору Вежбе у вису Ниска греда Гимнастички полигон **Препоручени садржаји** Вежбе на тлу (напредне варијанте) Висока греда Трамболина Прескок Коњ са хватаљкама Вежбе у упору (сложенији састав) Вежбе у вису (сложенији састав)	– користи елементе технике у игри – примењује основна правила рукомета у игри – учествује на унутародељенским такмичењима – изведе кретања, вежбе и кратке саставе уз музичку пратњу – игра народно коло – изведе кретања у различитом ритму – изведе основне кораке плеса из народне традиције других култура	Музичка култура, биологија
4.Основе тимских и спортских игара (20)	Основе тимских и спортских игара (20) **Обавезни садржаји** **Рукомет/минирукомет:** Основни елементи технике и правила; – вођење лопте, – хватања и додавања лопте, – шутирања на гол, – финтирање, – принципи индивидуалне одбране – основна правила рукомета/минирукомета Спортски полигон **Препоручени садржаји** Напредни елементи технике, тактике и правила игре: – хватања котрљајућих лопти, – дриблинг, – шутирања на гол, – финтирање, – основни принципи колективне одбране	– контролише и одржава тело у води – преплива 25 м слободном техником – скочи у воду на ноге – поштује правила понашања у и око водене средине – објасни својим речима сврху и значај вежбања – користи основну терминологију вежбања – поштује правила понашања у и на просторима за вежбање у школи и ван ње, као и на спортским манифестацијама – примени мере безбедности током вежбања – одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима у просторима за вежбање – примени и поштује правила тимске и спортске игре у складу са етичким нормама – навија и бодри учеснике на такмичењима и решава конфликте на социјално прихватљив начин	Музичка култура

5. Плес и ритмика (10) **ПЛИВАЊЕ (2)** **7. ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА (54)** **8.ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ И СПОРТ (18)**	**Обавезни садржаји** Покрети уз ритам и уз музичку пратњу Ритмичка вежба без реквизита Скокови кроз вијачу Народно коло „Моравац” Народно коло из краја у којем се школа налази Основни кораци друштвених плесова **Препоручени садржаји** Вежбе са обручем Вежбе са лоптом Сложенији скокови кроз вијачу **Обавезни садржаји** Предвежбе у обучавању пливања Игре у води Самопомоћ у води **Препоручени садржаји** Плива једном техником Роњење у дужину (Реализује се кроз све наставне области и теме уз практичан рад) Циљ и сврха вежбања у физичком и здравственом васпитању Основна правила Рукомета/минирукомета и Малог фудбала Понашање према осталим субјектима у игри (према судији, играчима супротне и сопствене екипе) Чување и одржавање материјалних добара која се користе у физичком и здравственом васпитању	– користи различите изворе информација за упознавање са разноврсним облицима физичких и спортско-рекреативних активности – прихвати сопствену победу и пораз у складу са „ферплејом” – примењује научено у физичком и здравственом васпитању у ванредним ситуацијама – препозна лепоту покрета и кретања у физичком вежбању и спорту – направи план дневних активности – наведе примере утицаја физичког вежбања на здравље – разликује здраве и нездраве начине ишране – направи недељни јеловник уравнотежене ишране уз помоћ наставника. – примењује здравствено-хигијенске мере пре, у току и након вежбања – препозна врсту повреде – правилно реагује у случају повреде – чува животну средину током вежбања	Музичка култура, Српски језик Музичка култзра, биологија

	Уредно постављање и склањање справа и		
	реквизита неопходних за вежбање Упознавање ученика са најчешћим облицима насиља у физичком васпитању и спорту „Ферплеј” (навијање, победа, пораз решавање конфликтних ситуација) Писани и електронски извори информација из области физичког васпитања и спорта Значај развоја физичких способности за сналажење у ванредним ситуацијама (земљотрес, поплава, пожар...) Физичко вежбање и естетика (правилно обликовање тела) Планирање дневних активности Здравствено васпитање (36) Физичка активност, вежбање и здравље Основни принципи вежбања и врсте физичке активности Одржавање личне опреме за вежбање и поштовање здравствено-хигијенских мера пре и после вежбања Лична и колективна хигијена пре и после вежбања Утицај правилне исхране на здравље и развој људи Исхрана пре и после вежбања		
	Прва помоћ: – значај прве помоћи, – врсте повреда.		

9. ЗИМОВАЊЕ, ЛЕТОВАЊЕ, ЛЕТЊИ КАМПОВИ АКТИВНОСТИ У ПРИРОДИ	Вежбање и играње на чистом ваздуху – чување околине приликом вежбања Унапређивање физичких способности ученик, моторичких вештина и знања из области физичке и здравствене културе ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада Стручно упутство од ЗАВОДА ЗА УНАПРЕЂИВАЊЕ ОБРАЗОВАЊА, ЗУОВ - бр. 1133-2020 од 21.7.2020. Овим упутством ЗУОВа се дефинишу сви облици наставе ФЗВ између осталог и зимовање и летовање у другом циклусу основног образовања од 5 до 8 разреда. С обзиром на компетентност и безбедност ученика ове активности планирају искључиво Стручна већа професора ФЗВ. Зимовање - по Службеном гласнику и методици ФЗВ. Организује се у току зимског периода у трајању од 7 дана. Активности на зимовању обухватају обуку скијања, клизања, краће излете и друге активности. Летовање - организује се за време летњег распуста у трајању од најмање 7 дан обухвата боравак у природи са организованим образовним и физичким активностима	- примењује научено у физичком и здравственом васпитању у ванредним ситуацијама - препознаје естетику у физичком вежбању ван школе - направи план дневних активности - наведе примере утицаја физичког вежбања на здравље - чува животну средину током вежбања - сналази се у природи у зимским и летњим условима -активно учествује у спортским активностима и играма - сналази се у природи у зимским и летњим условима -примењује научене технике пливања -примењује здравствено-хигијенске мере - зна да се самостално спушта низ стазу - поштује прописана правила на скијалишту и ван њега – препозна врсту повреде – правилно реагује у случају повреде – чува животну средину током скијања	Географија, Биологија, Историја, Музичка култура

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
Метод живе речи, демонстрације, практичног вежбања	- вежбање - разговор - самосталан и интерактивни рад - упоређивање	- планира - организује - бира садржаје - усмерава - реализује	- ученици - наставници -родитељи - спортски терени - двориште	Формативно оцењивање Стање физичких способности Достигнути ниво Савкаданости моторичких Вештина Однос према раду Ваннаставне активност Спортска такмичења

8.2. ИЗБОРНИ ПРОГРАМ

8.2.1. ВЕРСКА НАСТАВА

Годишњи фонд часова: 36 часова
Циљ: Циљ верске наставе јесте да се њоме посведоче садржај вере и духовно искуство традиционалних цркава и религијских заједница којеживе и делују на нашем животном простору, да се ученицима пружи целовит религијски поглед на свет и живот и да им се омогућислободно усвајање духовних и животних вредности цркве или заједнице којој историјски припадају, односно чување и неговањесопственог верског и културног идентитета. Ученици треба да упознају веру и духовне вредности сопствене, историјски дате црквеили верске заједнице у отвореном и толерантном дијалогу, уз уважавање других религијских искустава и филозофских погледа, као и научних сазнања и свих позитивних искустава и достигнућа човечанства

Кључни појмови: политеистичке религије, културе старог века, изабрани Божији људи, стара и нова ера, Стари Завет, Нови Завет, Библија, стварање света, стварање човека, икона и подобије, библијска повест о првородном греху, Каин и Авељ,Ноје, Вавилонска кула, Авраам, Исак, Јосиф, Пасха, Мојсеј, Десет Божијих заповести, Давид, Соломон, јерусалимски храм, Псалми, Обећана земља, пророци, Месија.

.

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
I – УВОД 1. Упознавање садржаја програма и начина рада	Упознавање са садржајем програма и начином рада Прелиминарна систематизација	моћи да сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног катихизиса у току 5. разреда основне школе; моћи да уочи какво је његово предзнање из градива Православног катихизиса обрађеног у претходном циклусу школовања. бити мотивисан да похађа часове Православног катихизиса.	Историја, Географија, Српски језик
II - РЕЛИГИЈА И КУЛТУРА СТАРОГ СВЕТА 2. Религија и култура	Религија и култура старог света Човекова жеђ за Богом и вечним животом	моћи да именује неке политеистичке религије. моћи да наведе неке од карактеристика политеистичких религија и културе старог века	

старог света 3. Човек тражи Бога	Митови и легенде		
III - ОТКРИВЕЊЕ - СВЕТ БИБЛИЈЕ 4. Божије Откровење 5. Свето Писмо (настанак, подела)	Божије Откровење Свето Писмо (настанак, подела	Моћи да уочи да се Бог откривао изабраним људима, за разлику од паганских божанстава; моћи да објасни да је рођење Христово догађај који дели историју на стару и нову еру; моћи да наведе неке од библијских књига, њихове ауторе и оквирно време настанка моћи да разликује Стари и Нови Завет бити подстакнут да се односи према Библији као светој књизи;	
IV - СТВАРАЊЕ СВЕТА И ЧОВЕКА 6. Стварање света 7. Стварање човека 8. Прародитељски грех 9. Човек изван рајског врта	Шестоднев Стварање човека „по икони и подобију“ Прародитељски грех Човек изван рајског врта (Каин и Авељ, Ноје, Вавилонска кула)	моћи да преприча библијску причу о постању и доживи је као дело љубави Божије моћи да увиди да је Бог поред видљивог света створио и анђеле моћи да преприча библијску приповест о стварању човека и уочи да је човек сличан Богу јер је слободан бити подстакнут на развијање осећаја личне одговорности према природи; моћи да наведе неке од последица првородног греха по човека и читаву створену природу; моћи да преприча неку од библијских прича до Аврама; моћи да повеже причу о Нојевој барци са Црквом. бити подстакнут на послушност као израз љубави према Богу;	
V -СТАРОЗАВЕТНА ИСТОРИЈА СПАСЕЊА 10. Аврам и Божији позив 11. Исак и његови синови 12. Праведни Јосиф 13. Мојсије 14. Пасха	Аврам и Божији позив Исак и његови синови Праведни Јосиф Мојсије Пасха	моћи да наведе неке од најважнијих старозаветних личности и догађаја моћи да уочи везу старозаветних праотаца и патријараха са Христом моћи да исприча да јеврејски народ прославља Пасху као успомену на излазак из Египта моћи да извуче моралну поуку из библијских приповести моћи да препозна старозаветне личности и догађаје у православној иконографији	

VI - ЗАКОН БОЖИЈИ 15. На гори Синају 16. Десет Божјих заповести 17.Закон Божији као педагог за Христа	Добијање Божијих заповести на гори Синају Садржај Десет Божјих заповести Смисао Декалога као припреме за Христа	Моћи да преприча библијски опис давања Десет Божијих заповести Мојсију; Моћи да наведе и протумачи на основном нивоу Десет Божјих заповести; моћи да разуме да је од односа према Заповестима зависила и припадност Божијем народу; бити подстакнут да примени вредности Декалога у свом свакодневном животу.	
VII - МЕСИЈАНСКА НАДА 18. „Земља меда и млека“ 19. Цар Давид 20. Соломон и јерусалимски храм 21. Псалми Давидови 22. Старозаветни пророци 23. Месијанска нада	Насељавање Обећане земље (Исус Навин, Самсон...) Цар Давид Соломон и јерусалимски храм Псалми Давидови Старозаветни пророци Месијанска нада	моћи да препозна на слици Ковчег Завета и Скинију и да у једној реченици каже шта је мана моћи да именује најважније личности јеврејског народа у Обећаној земљи моћи да уочи да је Светиња над светињама посебно место Божијег присуства знати да је цар Давид испевао Псалме у славу Божију моћи да наведе неке од старозаветних пророка моћи да уочи да су старозаветни пророци најављивали долазак Месије увидети значај покајања и молитве као „жртве угодне Богу“ на основу одељака поучних књига моћи да уочи у којој мери је напредовао и савладао градиво Православног катихизиса у 5. разреду.	

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
- Кооперативна - Интерактивна - Перцептивна - Истраживачка - Демонстративна - Илустративна -Монолошка - Дијалошка - Учење по моделу - Текст метода	Активно слушање,памћење, посматрање, препознавање, упоређивање, уочавање, разликовање, именовање, разговор, постављање питања, замишљање, описивање, читање, писање, анализирање, откривање, закључивање, образлагање, груписање, примењивање, процењивање, претпостављање, повезивање са већ стеченим знањем, тумачење табела и графикона, сврставање у категорије, раздвајање битног од небитног, поређење, предвиђање, сарадња са другим ученицима.	Припремање, организовање, посматрање, праћење, објашњавање, помагање, показивање, вођење, подстицање, предвиђање, проверавање, вредновање, саопштавање, иницирање, слушање, праћење, процењивање, идентификовање, поређење, одлучивање, разговор, читање	- Ученици - Наставници - Родитељи - Учионица - Дидактичка средства и материјали - Уџбеници - Искуство ученика - Фотографије - Слике - Краћи текстови - Апликације	Идентификација ситуација у којима ће ученици стећи и показати понашање у складу са прописаним исходима.; Инструменти за проверавање остварености прописаних исхода (разговор, посматрање, петнаестоминутне провере знања, тематске провере знања, полугодишња и годишња провера знања); Редовна израда домаћих задатака; Индивидуални рад – израда паноа, ленти времена. Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова;

8.2.2. ГРАЂАНАСКО ВАСПИТАЊЕ

Годишњи фонд часова: 36

Циљ учења Грађанског васпитања је да ученик изучавањем основних принципа, вредности и процедура грађанског друштва постане свестан својих права и одговорности, осетљив за потребе појединаца и заједнице и спреман да активно делује у заједници уважавајући демократске вредности.

Кључни појмови: права, потребе, консензус, стереотипи, предрасуде, толеранција, дискриминација...

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
1. **ЉУДСКА ПРАВА** Права детета	**Потребе и права** Потребе и жеље. Потребе и права. Права и правила у учионици. Правила рада у учионици и доношење групних правила. **Права детета у документима о заштити права** Посебност права детета и људска права. Конвенција о правима детета. Врсте права. Показатељи остварености и кршење дечијих права. Конвенција о правима детета у документима која се односе на школу.	-разликује жеље од потребе и наведе примере везе између потребе и људских права; -препозна своје потребе, као и потребе других и да их уважава; -штити своја права на начин који не угрожава друге и њихова права; -учествује у доношењу правила рада групе и поштује их; -наводи примере и показатеље остварености и кршења дечијих права; -наводи чиниоце који утичу на остварење дечијих права; -поштује права и потребе ученика који су у инклузији у његовом одељењу/школи; -препозна ситуације кршења својих права и права других; -идентификује кршење људских права на примеру неког историјског догађаја;	Историја (људска права)

2. **ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО** **Школа као заједница**	**Права и функционисање заједнице** Моје заједнице. Школа као заједница. Одлучивање у учионици и школи. Гласање и консензус као демократски начини одлучивања. **Одговорности и обавезе у заједници** Одговорност деце. Одговорност одраслих (родитеља и наставника). **Кршење и заштита права** Шта могу и коме да се обратим у ситуацијама насиља.	-поштује правила одељењске заједнице и правила на нивоу школе; -поступа у скалду са моралним вредностима грађанског друштва; -искаже свој став о значају правила у функционисању заједнице; -понаша се у складу са правилима и дужностима у школи; -наводи начине демократског одлучивања; -препозна одговорност одраслих у заштити права деце; -објасни улогу појединца и група у заштити дечијих права; -реално процени сопствену одгворност у ситуацији кршења нечијих права и зна коме да се обрати за помоћ;	Историја (људска права)
3. **ПРОЦЕСИ У САВРЕМНЕОМ СВЕТУ** **Сукоби и насиље**	**Наши идентитети** Наше сличности и разлике (раса, пол, национална припадност, друштвено порекло, вероисповест, политичка и друга уверења, имовно стање, култура, језик, старост и инвалидитет). Стереотипи и предрасуде. Дискриминација. Толеранција. **Сукоби и насиље** Сукоби и начини решавања сукоба. Предности конструктивног решавања сукоба.	-препозна и анализира сличности и разлике између ученика у групи; -прихвата друге ученике и уважава њихову различитост; -проналази примере моралних поступака у књижевним делима које чита, у медијима и у свакодневном животу; -наводи примере из свакодневног живота предрасуда, стереотипа, дискриминације, нетолеранције по различитим основама; -проналази примере нетолеранције и дискриминације у књижевним делима које чита;	

	Врсте насиља:физичко, активно и пасивно, емоционално, социјално, сексуално, дигитално. Реаговање на насиље. Начини заштите од насиља.	- у медијима проналази примере предрасуда, стереотипа, дискриминације, нетолеранције по различитим основама и критички их анализира; -препозна и објасни врсте насиља; -прави разлику између безбедног и небезбедног понашања на друштвеним мрежама; -заштита од дигиталног насиља; -анализира сукоб из различитих углова (прпознаје потребе учесника сукоба) и налази конструктивна решења пригхватљива за све стране у сукобу; -аргументује предности конструктивног начина решавања сукоба;	
ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ	**Планирање и извођење акција у школи у корист права детета** Учешће ученика у школи. Избор проблема. Тражење решења проблема. Израда плана акције. Анализа могућих ефеката акције. Планирање и извођење акције. Завршна анализа акције и вредновање ефеката. Приказ и анализа групних радова.	- препознаје примере грађанског активизма у својој школи и исказује позитиван став према томе; -идентификује проблеме у својој школи; -прикупља податке о проблему користећи различите изворе и технике; -осмишљава акције, процењује њихову изводљивост и предвиђа могуће ефекте; -активно учествује у тиму, поштујући правила тимског рада (у групној дискусији показује вештину активног слушања, износи свој став заснован на аргументима, комуницира на неугрожавајући начин);	

8.2.3. ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК

Годишњи фонд часова: 72

Циљ: Усвајање функционалних знања о језичком систему и култури, развијање стратегија учења страног језика за основну писмену и усмену комуникацију, стицање позитивног става према другим језицима и култури као и према сопственом језику и културном наслеђу.

Наставне теме - Број часова	**Област/Тема(ком.функције)**	**Исходи -** По завршеној теми, ученик ће бити у стању да у усменој/писаној комуникацији:	**Садржаји**	**Међупредметна повезаност**
Unité 0 Destination français **Unité 1 –** Au collège **Unité 2 –** Joyeux anniversaire	Поздрављање, представљање себе и других Школа, школски живот Рођендани, честитање, исказивање молбе, захвалности Празници, обичаји и традиција	Поздрави, отпоздрави, представи себе и другог, разуме најједноставнија упутства и реагује на њих, разуме правила понашања и реагује на њих, уз визуелну подршку Разуме позив, зна да га упути, разуме кратке и једноставне молбе и реагује на њих, искаже и прихвати захвалност на једноставан начин, разуме једноставне честитке и	Реаговање на саговорника и иницирање успостављања контакта на пр. При сусрету,на разгледници , у имејлу, СМС у *Salut!Tu vas bien? Bonjour, ça va? Ça va, merci! Bonsoir! Bonne nuit! Bonjour, Monsieur! Au revoir, madame. A demain. A bientôt.* *Je m'appelle Milica, je suis serbe, j'habite à Kragujevac. Tu t'appelles comment? Comment allez-vous? J'ai onze ans. Et toi? Tu as quel âge? C'est mon copain, ma soeur, mon père.* **Ненагл.лич.зам., Наглашене лич.зам., Присв.прид.,Упитне речи(quel,quelle, comment), Основни бр.од 0-100, Презент гл..avoir, être и гл. I групе.** *Qui est absent? C'est clair? Je ne comprends pas. Vous pouvez répéter, s'il vous plaît? Écoutez! Répondez!*	Српски језик (Уочавање разлика у језичким системима,употреба времена, граматичких садржаја и сл) Информатика и рачунарство (писање и слање мејлова, развијање дигиталне писмености

Unité 3 – Fêtes de famille **Unité 4 –** Loisirs jeunes **Unité 5 –** La ville **Unité 6 –** Une heure dans le monde	Слободно време, разонода, хоби Место становања, исказивање просторних односа и величина Клима и временске прилике,путовања	одговара на њих. Разуме једноставан опис живих бића, предмета, места и појава једноставним језичким средствима, опише планира уобичајне активности, опише шта уме или не уме да уради, разуме осећања и уме да их искаже једноставним језичким средствима, опише простор у ком се креће, тражи обавештења о оријентацији у простору, разуме исказе припадања и неприпадања, допадања и недопадања, разуме изразе који се односе на количину, број особа и сл.	*Ouvrez/Fermez vos livres!Levez la main! Dépêchez-vous! Très bien! Pardon Madame, je suis en retard!* **Императив, Блиско будуће вр., Сложени перф. У устаљеним изразима за активности у учионици.** *Silence! Il est interdit de faire du bruit! Entrée libre!* **Именице. Негација ne pas + инф. ,израз il est.** *On va au cinéma? Viens chez moi après l'école. Tu veux jouer avec moi? Oui, super! Désolé, je ne peux pas. Je t'invite à mon anniversaire.* **Неодр.зам. on. Презент непр.гл.aller, venir, pouvoir. Императив, Негација ne...pas.** *Est-ce que je peux sortir? Tu pourrais me prêter ton portable, s'il te plaît? Tu me donnes ton numéro de téléphone? Voilà. Merci. Je t'en prie.* **Упитна реченица са est-ce que, Инверзија у устаљеним изразима, Кондиционал учтивости.** *Bon anniversaire! Bonne année!Bonne fête!Joyeux Noël! Bravo, très bien!Merci à toi/ à vous*	

			aussi! **Описни придеви (bon,bonne)** *Ma meilleure amie s'appelle Ivana. Elle est petite et blonde.Elle aime le sport.Le chien de mon voisin est grand et noir. Mon école est grande.* **Описни придеви, род придева, Присвојни прид., презентативи c'est, ce sont.** *Je vais à l'école à huit heures. Il rentre de l'école à quatre heures. Je déjeune avec mes grands-parents le dimanche. Après l'école il joue au basket.* **Одређени чл., презент гл.renter, déjeuner, jouer, commencer, sortir и непр. гл.aller, être. Предлози à, de, avec. Прилози за време:toujours, souvent.** *Je voudrais du jus d'orange. J'ai faim, soif, sommeil, chaud, froid. Non, merci, je n'ai pas faim. Je suis content. J'ai peur. Il est malade. Pourquoi est-il triste?* **Кондиционал учтивости, je voudrais, През.гл.avoir.** *Il y a un petit chat dans la rue. Il est*	

			sous la voiture. Je vais le mettre sur la fenêtre. La chaise est devant/derrière la table. Ma rue est longue. Cette place est grande. La pharmacie est à côté, première rue à gauche. Neodređeni član, Predlozi, Prilozi za mesto (ici,là, à côté). *Quelle heure est-il? Il est six heures. Hier, je suis allé à la bibliothèque.Demain, je vais aller au cirque. Quel temps fait-il chez toi? Il pleut.Il fait beau.* **Редни бр.од 1-20. През.непр.гл.être,aller, faire. Сложени перфл.фреквентних гл., Блиско буд.време фрекв.гл., Парцијално питање с а упитним речима quel, quelle.** *C'est à moi. Ce n'est pas mon cartable. C'est le livre de Sophie. C'est ta robe? A qui est ce stylo? J'ai deux frères. Je n'ai pas de soeurs.* **Изрази за припадање à moi, à toi. Присвојни придеви.** *D'accord. Je suis d'accord. Je ne suis pas d'accord. Vous êtes*	

			d'accord? J'aime le chocolat, la musique, les voyages. J'aime dessiner, chanter, lire. Je n'aime pas ce sport. **Именице. Одређени чл.,През.фрекв.гл., Констр.aimer+инф.** *Dans ma classe il y a 25 élèves. Je voudrais un kilo de pommes, s'il vous plaît. Combien coûte cette trousse? Il y a beaucoup de chats dans ce jardin.* **Основни бр.од 0-100, Прилози за кол.(beaucoup, peu, moins, plus), врем.израз il y a, Упитне речи (combien).**	

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
• вербална (монолошка – усмено излагање, дијалошка – разговор); Комуникативни приступ • метода читања / текстуална метода (метода рада на тексту); • метода писања; • аудитивна метода; • метода практичног рада; • метода илустративног рада; • демонстративна метода (нпр. културолошки артефакти). предавање; приповедање (причање прича); записивање; рад с радним листовима, текстовима из књига и других извора; интервју; питања и текстуални	Слуша,посматра,повезује ,учествује у мануелним активностима (израда постера,паноа, видео презентација), игра по улогама, игре симулације, мини дијалози и сл. Слуша и повезује звучни материјал са текстом, одговара на питања, тражи информације из различитих извора(интернет, часописи,проспекти), преводи гест у исказ и исказ у гест, попуњава формуларе, пише мејлове и честитке, разгледнице и краће текстове.,уочава кључне речи у тексту,лице,род, препознаје везе између групе гласова,проналази речи које недостају,решава осмосмерке и укрштенице.	Употребљава језик у добро осмишљеним контекстима од интереса за ученике, прилагођава говор узрасту ученика, усмерава на коришћење аутентичних материјала, користи комуникативно интерактивни приступ настави,третира ученике као одговорне, креативне и активне учеснике у настави,обезбеђује рад на пројекту путем кога се остварује корелација са другим предметима, омогућује приступ и прихватање нових идеја,мери знања релевантним критеријумима, скреће пажњу на важност правилног писменог и усменог изражавања,унапређује квалитет и количину језичког материјала.	- Ученици - Наставници - Родитељи - Двориште - Учионица - Дидактичка средства и материјали - Уџбеници - Искуство ученика - Фотографије -постери - Краћи текстови - Интернет и едукативни сајтови	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања (кратке писмене провере од 15 минута)

импулси; различите варијанте разговора (слободни или везани наставни говор, дискусије, дебате); дидактичка игра; игра по улогама; дијалошка игра; симулација комуникативне ситуације; тимски рад; пројектни рад; самостална претрага на интернету; рад на компјутеру, у мултимедијалном окружењу.				

8.3. ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА

8.3.1. ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ

ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ СРПСКОГ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ

ЦИЉ : Оспособити ученике да овладају основним законитостима српског књижевног језика на коме ће се ученици правилно усмено и писмено изражавати

САДРЖАЈИ	ИСХОД Ученик ће бити у стању да:	ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
1. Увод 2. Изражајно читање (вежбање) 3. Како написати писмени задатак 4. Врсте речи 5. Реченични чланови 6. Променљиве врсте речи 7. Подела именица према значењу 8. Врсте речи и службе у реченици 9. Главни и зависни реченични чланови 10. Правописна правила научена у нижим разредима (диктат) 11. Промена именица (падежи) 12. Номинатив и вокатив 13. Генитив 14. Датив и акузатив 15. Инструментал и локатив 16. Научили смо у овом полугодишту 17. Падежи (рад на тексту) 18. Изражајно читање (вежбање) 19. Употреба интерпункцијских знакова	– разликује књижевни и некњижевни текст – чита са разумевањем и опише свој доживљај различитих врста књижевних дела - чита са разумевањем одабране примере осталих типова текстова – одреди род књижевног дела и књижевну врсту – разликује карактеристике народне од карактеристика уметничке књижевности – разликује појам песника и појам лирског субјекта; појам приповедача у односу на писца – разликује облике казивања – процени основни тон певања, приповедања или драмске радње (шаљив, ведар, тужан и сл.) – одреди тему и главне и споредне мотиве – анализира узрочно-последично низање мотива – илуструје особине ликова примерима из текста – вреднује поступке ликова и аргументовано износи ставове – илуструје веровања, обичаје, начин живота и догађаје у прошлости описане у књижевним делима – уважава националне вредности и негује српску културноисторијску баштину	- Кооперативна - Интерактивна - Вербална - Игра - Демонстрација (показивање) - Разговор	- Читанка - Граматика - Слике - Дидактички материјали

20. Личне заменице 21. Личне заменице 22. Придеви 23. Компарација придева 24. Бројеви 25. Глаголски род 26. Глаголски вид 27. Глаголски облици 28. Лични и нелични гл. облици 29. Писање речца не и ли 30. Променљиве врсте речи 31. Непроменљиве врсте речи (прилози и предлози) 32. Врсте речи (рад на тексту) 33. Казивање стихова научених у овој школској години 34. Понављање падежа 35. Утврђивање градива из књижевности 36. Утврђивање градива из језика	– напредује у стицању читалачких компетенција – разликује променљиве речи од непроменљивих – разликује категорије рода, броја, падежа речи које имају деклинацију – употребљава падежне облике у складу са нормом – употребљава глаголске облике у складу са нормом – разликује основне реченичне чланове (у типичним случајевима) – доследно примењује правописну норму у употреби великог слова; састављеног и растављеног писања речи; интерпункцијских знакова – користи правопис (школско издање) – правилно изговара речи водећи рачуна о месту акцента и интонацији реченице – говори јасно поштујући књижевнојезичку норму – течно и разговетно чита наглас књижевне и неуметничке текстове – издваја делове текста (наслов, пасусе) и организује га у смисаоне целине (уводни, средишњи и завршни део текста) – саставља говорени или писани текст о доживљају књижевног дела и на теме из свакодневног живота и света маште – проналази експлицитно и имлицитно садржане информације у једноставнијем књижевном и некњижевном тексту – напамет говори одабране књижевне текстове или одломке		

ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА

Садржај	Начин и поступци остваривања	Кључне компетенције
- Articles - Demonstrative Pronouns Possessive ‘s - To Be - Have got -There is/ there are - Present Simple - Plural of Nouns, Irregular plural - Object Pronouns -Present continuous -Comparatives -Past simple: be Past Simple (regular and irregular verbs). - Countable / Uncountable Nouns	-Комункативни приступ; -добро осмишљени контексти за ученике где је наставник сигуран да је схваћено значење поруке зајено са њеним културолошким, васпитним и социјализирајућим елементима; -упућивање на значај граматичке прецизности исказа; -мерење знања јасно одређеним релативним критеријумима; -социјална интеракција (с циљем да се унапреди квалитет и обим језичког материјала), -рад у учионици спроводи се путем групног и ли индивидуалног решавања проблема, потрагом за информацијама из различитих извора (Интернет, дечји часописи, проспекти и аудио-материјал) као и решавањем мање или више сложених задатака у реалним и виртуелним условима са јасно одређеним контекстм, поступком и циљем; -упућивање ученика на законитост усменог и писаног кода и њиховог међусобног односа; -усвајање језичког садржаја кроз циљано и осмишљено учествовање у друштвеном чину; -поимање наставног програма као динамичног, заједнички припремљеног и прилагођеног скупа задатака и активности; -наставник је ту да омогући приступ и прихватање нових идеја; -ученици се третирају као одговорни, креативни, активни учесници у друштвеном чину; -уџбеници постају извори активности и морају бити праћени употребом аутентичних материјала;	-Способност изражавања и тумачења концепата, мисли, осећања, чињеница и мишљења у усменој или писаној форми укључујући вештине посредовања сумирањем, тумачењем, превођењем , парафразирањем и на друге начине, ка и интеркултурално разумевање; -Успешно учествовање у тимском раду -Способност за самостално учење -Способност заприкупљање и селектовање информација Испољавање креативности, истраживачког духа, толеранције, емпатије, позитивних естетских и моралнихстановa -Усмереност ка очувању традиције, прихватању култура других народа, ширењу идеје космополитизма, прихватању вредности

	-учионица постаје простор који је могуће прилагођавати потребама наставеиз дана у дан; -рад на пројекту као задатку који остварује корелацију с другим предметима и подстиче ученике на студиозан и истраживачки рад; -за увођење новог лексичког материјала користе се познате граматичке структуре и обрнуто.	грађанског друштва, укључивању у живот локалне заједнице и усклађивању са глобалним кретањима.

ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ МАТЕМАТИКЕ

Број часова: 36

Циљ: помоћи ученицима у усвајању градива

Садржаји	Исходи	Технике и методе	Наставна средства
1. Дељивост бројева (5 часа) 2. Скупови (2 часа) 3. Скупови тачака (2 часа) 4.Угао(5 часова) 5.Осна симетрија(4 часа) 6.Разломци (18 часова)	Ученик ће бити у стању да: - израчуна вредност једноставнијег бројевног израза и реши једноставну линеарну једначину или неједначину (у скупу природних бројева) - реши једноставан проблем из свакодневног живота користећи бројевни израз, линеарну једначину или неједначину (у скупу природних бројева) - примени правила дељивости са 2, 3, 4, 5, 9, 25 и декадним јединицама - разликује просте и сложене бројеве и растави број на просте чиниоце - одреди и примени НЗС и НЗД - изводи скуповне операције уније, пресека, разлике и правилно употребљава одговарајуће скуповне ознаке - правилно користи речи *и*, *или*, *не*, *сваки* у математичко-логичком смислу - идентификује осносиметричну фигуру и одреди њену осу симетрије - симетрично преслика тачку, дуж и једноставнију фигуру користећи геометријски прибор - конструише симетралу дужи, симетралу угла и примењује њихова својства -конструише праву која је нормална на дату праву или паралелна датој правој - анализира односе датих геометријских објеката и запише их математичким писмом	кооперативна -интерактивна -демонстрација -учење путем открића -трагање за одговорима -практична	- дидактички материјали -краћи текстови -троугао -лењир -шестар -скице -модели

	- опише основне појмове у вези са кругом (центар, полупречник, тангента, тетива) и одреди положај тачке и праве у односу на круг - нацрта праву паралелну датој правој користећи геометријски прибор - упореди, сабира и одузима дужи, конструктивно и рачунски - преслика дати геометријски објекат централном симетријом и транслацијом - правилно користи геометријски прибор - идентификује врсте и опише својства углова (суседни, упоредни, унакрсни, углови на трансверзали, углови са паралелним крацима) и примени њихове узајамне односе - нацрта праву нормалну на дату праву користећи геометријски прибор - измери дати угао и нацрта угао задате мере - упореди, сабере и одузме углове рачунски и конструктивно - реши једноставан задатак применом основних својстава паралелограма (једнакост наспрамних страница и наспрамних углова) - прочита, запише, упореди и представи на бројевној полуправој разломке у оба записа и преводи их из једног записа у други - одреди месну вредност цифре у запису децималног броја - заокругли број и процени грешку заокругљивања; - израчуна вредност једноставнијег бројевног израза и реши једноставну линеарну једначину и неједначину		

	- реши једноставан проблем из свакодневног живота користећи бројевни израз, линеарну једначину или неједначину - одреди проценат дате величине - примени размеру у једноставним реалним ситуацијама - примени аритметичку средину датих бројева сакупи податке и прикаже их табелом и кружним дијаграмом и по потреби користи калкулатор или расположиви софтвер		

Корелација	Активности наставника	Активности ученика	Ресурси	Сарадници
Физика	-планира	-слуша	-ученици	-ученици
Техничко	-бира садржаје	-пише	-наставници	-наставници
	-објашњава	-размишља	-родитељи	-пп служба
	-даје упутства, демонстрира	-логички повезује	-искуство ученика	
	-партнер у учењу	-гледа	-друштвена средина	
	-прати рад ученика			

ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ ГЕОГРАФИЈЕ

Циљ: Овладавање основним знањима и умењима предвиђеним наставним планом и програмом

САДРЖАЈИ	ИСХОД Ученик ће бити у стању да:	ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
- Човек и географија - Васиона: звезде, сазвежђа - Сунчев систем: Сунце - Сунчев систем: планете - Сателити: Месец - Мала тела Сунчевог система - Облик и величина Земље - Континенти, океани, глобус - Ротација- појам - Ротација- последице ротације - Револуција- појам - Револуција- последице револуције - Стене, појам, врсте - Унутрашња грађа Земље - Литосферне плоче - Вулканизам - Земљотреси - Рељеф: планине и равнице - Обликовање рељефа дејством спољашњих сила: вода, ветар - Обликовање рељефа дејством спољашњих сила: човекова активност	- на примерима покаже значај учења географије за свакодневни живот човека; - разликује одговорно од неодговорног понашања човека према природним ресурсима и опстанку живота на планети Земљи; - разликује појмове васиона, галаксија, Млечни пут, Сунчев систем, Земља; - објасни и прикаже структуру Сунчевог система и положај Земље у њему; - разликује небеска тела и наводи њихове карактеристике; - одреди положај Месеца у односу на Земљу и именује месечеве мене; - разликује и објасни Земљина кретања и њихове последице; - разликује деловање унутрашњих сила (сила Земљине теже, унутрашња топлота Земље); - разликује основне омотаче унутрашње грађе Земље; - разликује хипоцентар и епицентар и наведе трусне зоне у свету и у Србији; - наведе поступке које ће предузети за време земљотреса; - опише процес вулканске ерупције и њене последице; - наведе спољашње силе (ветар, вода) Земље; - разликује ерозивне и акумулативне процесе; - наведе примере деловања човека на промене у рељефу (бране, насипи, копови)	- Монолошка - Дијалошка - Илустративно демонстративна - Рад на тексту - Индивидуална - Фронтални - Рад у пару - Рад у групи - Амбијентално учење	- Уџбеник - Географска читанка - Географски часописи - Географски атлас - Фотографије - Слике - Краћи текстови - Лап-топ, ЦД, ДВД - Пројектор

- Атмосфера: састав - Време: елементи времена - Клима, климатски чиниоци - Основни типови климе - Загађивање атмосфере - Опште одлике хидросфере - Светско море и његова хоризонтална расподела: својства морске воде, кретање морске воде, разуђеност обала - Подземне и текуће воде - Језера, опште одлике - Загађивање мора и копнених вода и значај њихове заштите - Несташица воде у свету - Биосфера, природне зоне	- опише структуру атмосфере; - наведе временске промене које се дешавају у тропосфери (ветрови, падавине, облаци, загревање ваздуха...); - разликује појам времена од појма клима; - наведе климатске елементе и чиниоце и основне типове климе; - наводи примере утицаја човека на загађење атмосфере и предвиђа последице таквог понашања; - наводи примере о утицају атмосферских непогода на човека (екстремне температуре и падавине, град, гром, олуја); - уочава и разликује на географској карти океане, већа мора, заливе и мореузе; - наведе и опише својства морске воде; - наведе и опише елементе реке (извор, ушће, различити падови на речном току); - разликује типове језерских басена према начину постанка; - наведе поступке које ће предузети за време поплаве и након ње; - наведе примере утицаја човека на загађивање вода и предвиђа последице таквог понашања; - помоћу карте наведе природне зоне и карактеристичан живи свет у њима; - опише утицај човека на изумирање одређених биљних и животињских врста; - наведе примере за заштиту живог света на Земљи	- Монолошка - Дијалошка - Илустративно демонстративна - Рад на тексту - Индивидуална - Фронтални - Рад у пару - Рад у групи - Амбијентално учење	- Уџбеник - Географска читанка - Географски часописи - Географски атлас - Фотографије - Слике - Краћи текстови - Лап-топ, ЦД, ДВД - Пројектор

ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ БИОЛОГИЈЕ

ЦИЉ: Овладавање основним знањима и умењима предвиђених програмом

САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
Жива бића, нежива природа и биологија. Особине живих бића. Ћелија. Једноћелијски и вишећелијски организми. Исхрана. Храна као извор енергије и градивних супстанци. Дисање као размена гасова у различитим срединама. Излучивање. Покретљивост – кретање. Надражљивост. Размножавање: бесполно и полно. Раст и развој. Дужина живота. Промене које човек пролази током развића. Прилагођавање живих бића условима животне средине. Живот у воденој и копненој средини – изглед и прилагођености. Живот на копну – изглед и прилагођености. Живот на копну – изглед и прилагођености. Живот под земљом – изглед и прилагођености. Преношење особина са родитеља на потомство. Разлике између родитеља и	– групише жива бића према њиховим заједничким особинама – идентификује основне прилагођености спољашње грађе живих бића на услове животне средине, укључујући и основне односе исхране и распрострањење – једноставним цртежом прикаже биолошке објекте које посматра и истражује и означи кључне детаље – разликује наследне особине и особине које су резултат деловања средине, на моделима из свакодневног живота – доведе у везу промене у спољашњој средини (укључујући утицај човека) са губитком разноврсности живих бића на Земљи – направи разлику између одговорног и неодговорног односа према живим бићима у непосредном окружењу – идентификује елементе здравог начина живота и у односу на њих уме да процени	- Кооперативна - Интерактивна - Илустрација - Демонстрација (показивање) - Разговор	- Зидне слике - Слике - Цртежи - Уџбеник - Табла - Табеле

потомака. Жива бића из непосредног окружења. Позитиван и негативан утицај људи на жива бића и животну средину. Дивље животиње као кућни љубимци – да или не. Значај врста за човека. Здрава исхрана и унос воде. Енергетски напици. Штетност дуванског дима и психоактивних супстанци. Физичка активност и здравље. Промене у пубертету и последице прераносг ступања у сексуалне односе.	сопствене животне навике и избегава ризична понашања		

ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ ИСТОРИЈЕ

Циљ: Овладавање основним знањима и умењима предвиђеним наставним планом и програмом

САДРЖАЈИ	ИСХОДИ Ученик ће бити у стању да:	ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
Историја – наука о прошлости Хронологија – рачунање времена Периодизација историје Праисторија Основна обележја Старог Истока Култура народа Старог Истока Најстарији период грчке историје Грчки полиси – Спарта и Атина Грчко-персијски ратови Пелопонески рат Грчка култура Хеленистичко доба и његова култура Постанак Рима Рим – светска сила Старог века Рим у доба царства Римска култура Хришћанство Пад Западног римског цраства	- Разликује основне временске одреднице (годину, деценију, век, миленијум, еру); -Лоцира одређену временску одредницу на временској ленти; - Разликује начине рачунања времена у прошлости и садашњости; - Именује периоде прошлости и историјске периоде; - Разврста историјске изворе према њиховој основној подели; - Повеже врсте историјских извора са установама у којима се чувају (архив, музеј, библиотека); - Наведе главне проналаске и опише њихов утицај на начин живота људи у праисторији; - Разликује основне одлике каменог и металног доба; - Лоцира на историјској карти најважније цивилизације и државе Старог истока, Античке Грчке и Античког Рима; - Пореди начин живота припадника различитих друштвених слојева; -Разликује врсте писама у Старом веку; - Разликује легенде и митове од историјских чињеница; - Користи основне историјске појмове; -Наведе најважније одлике државног уређења држава Старог истока; -Разликује узроке и последице најзначајнијих догађаја;	-кооперативна -интерактивна -вербална -игра -демонстративна -илустративна -разговор	● Уџбеник ● Читанка ● Слике ● Историјска карта ● Историјски атлас

ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ ФРАНЦУСКОГ ЈЕЗИКА

БРОЈ часова 36

Циљ: Овладавање основним знањима предвиђеним наставним планом и програмом

САДРЖАЈИ	ИСХОДИ Ученик ће бити у стању да:	ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
1. Au collège 2. Joyeux anniversaire 3.Fêtes de famille 4.Loisirs jeunes 5.La ville 6.Une heure dans le monde	Да најједноставнијим језичким средствима наброји шк.прибор, да препише и прочита распоред часова. Да честита рођендан другу, да допуни, попуни осмосмерку овладавајући најфреквентнијим глаголима, лексиком и сл, да повезује звучни материјал са текстом или сликом. Да коректно изговара дату лексику, да говори о члановима породице, да наброји празнике, да наброји делове одеће и боје, да одговара на питања у вези са текстом тачно, нетачно и сл. наброји неколико активности и спортова, да каже које спортове воли или не воли, да наброји делове тела, да каже шта га боли. да наброји продавнице и установе у свом крају, да се оријентише у простору, да покаже пут пролазнику, да наброји превозна средства, да коректно изговара дату лексику, да у аудио запису препозна и запише најфреквентније речи и изразе везане за гледање на сат, да направи сат од картона, да говори о времену, да нацрта годишња доба итд..	-комуникативни приступ -интерактивна -вербална -игра -демонстративна -илустративна -разговор	· Уџбеник · Радна свеска · Слике · Постери · Аудио и видео материјал · интернет

8.3.2. ПЛАН РАДА ДОДАТНЕ НАСТАВЕ

ДОДАТНА НАСТАВА ИЗ СРПСКОГ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ

ЦИЉ : Проширивање и продубљивање знања стечених у уквиру садржаја предвиђених обавезним програмом

САДРЖАЈИ	ИСХОД Ученик ће бити у стању да:	ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
Књижевност: - Читање и разумевање прочитаног - Књижевни родови и врсте - Књижевни и функционални појмови Језик: - Граматика - Правопис - Лексика - Језичка култура - Говорна култура Писано изражавање	– разликује књижевни и некњижевни текст; упоређује одлике фикционалне и нефикционалне књижевности – чита са разумевањем и опише свој доживљај различитих врста књижевних дела - чита са разумевањем одабране примере осталих типова текстова – одреди род књижевног дела и књижевну врсту – разликује карактеристике народне од карактеристика уметничке књижевности – разликује реалистичну прозу и прозу засновану на натприродној мотивацији – анализира елементе композиције лирске песме (строфа, стих); епског дела у стиху и у прози (делови фабуле – поглавље, епизода; стих); драмског дела (чин, сцена, појава) – разликује појам песника и појам лирског субјекта; појам приповедача у односу на писца – разликује облике казивања – увиђа звучне, визуелне, тактилне, олфакторне елементе песничке слике – одреди стилске фигуре и разуме њихову улогу у књижевно-уметничком тексту – процени основни тон певања, приповедања или драмске радње (шаљив, ведар, тужан и сл.) – развија имагинацијски богате асоцијације на основу тема и мотива књижевних дела – одреди тему и главне и споредне мотиве – анализира узрочно-последично низање мотива	- Кооперативна - Интерактивна - Вербална - Игра - Демонстрација (показивање) - Разговор	- Читанка - Граматика - Слике - Дидактички материјали

	– илуструје особине ликова примерима из текста – вреднује поступке ликова и аргументовано износи ставове – илуструје веровања, обичаје, начин живота и догађаје у прошлости описане у књижевним делима – уважава националне вредности и негује српску културноисторијску баштину – наведе примере личне добити од читања – напредује у стицању читалачких компетенција – упореди књижевно и филмско дело, позоришну представу и драмски текст – разликује промењиве речи од непромењивих – разликује категорије рода, броја, падежа речи које имају деклинацију – разликује основне функције и значења падежа – употребљава падежне облике у складу са нормом – употребљава глаголске облике у складу са нормом – разликује основне реченичне чланове (у типичним случајевима) – доследно примењује правописну норму у употреби великог слова; састављеног и растављеног писања речи; интерпункцијских знакова – користи правопис (школско издање) – правилно изговара речи водећи рачуна о месту акцента и интонацији реченице – говори јасно поштујући књижевнојезичку норму – течно и разговетно чита наглас књижевне и неуметничке текстове – користи различите облике казивања: дескрипцију (портрет и пејзаж), приповедање у 1. и 3. лицу, дијалог – издваја делове текста (наслов, пасусе) и организује га у смисаоне целине (уводни, средишњи и завршни део текста) – саставља говорени или писани текст о доживљају књижевног дела и на теме из свакодневног живота и света маште – проналази експлицитно и имлицитно садржане информације у једноставнијем књижевном и некњижевном тексту – напамет говори одабране књижевне текстове или одломке		

ДОДАТНА НАСТАВА ИЗ ЕНГЛСКОГ ЈЕЗИКА

Садржај	Начин и поступци остваривања	Кључне компетенције
- School subjects -Feelings - Countries and Nationalities - Family words - Learn about Britain -Numbers 100 + - Body Part -Special days - Learn about the USA - Writing an email - Describing neighbourhood -Weather activities -Clothes -Time -Celebrations -Adjectives -Talking about jobs - Talking about past activities - Talking about future plans - Holidays	-Комункативни приступ; -добро осмишљени контексти за ученике где је наставник сигуран да је схваћено значење поруке зајено са њеним културолошким, васпитним и социјализирајућим елементима; -упућивање на значај граматичке прецизности исказа; -мерење знања јасно одређеним релативним критеријумима; -социјална интеракција (с циљем да се унапреди квалитет и обим језичког материјала), -рад у учионици спроводи се путем групног и ли индивидуалног решавања проблема, потрагом за информацијама из различитих извора (Интернет, дечји часописи, проспекти и аудио-материјал) као и решавањем мање или више сложених задатака у реалним и виртуелним условима са јасно одређеним контекстм, поступком и циљем; -упућивање ученика на законитост усменог и писаног кода и њиховог међусобног односа; -усвајање језичког садржаја кроз циљано и осмишљено учествовање у друштвеном чину; -поимање наставног програма као динамичног, заједнички припремљеног и прилагођеног скупа задатака и активности; -наставник је ту да омогући приступ и прихватање нових идеја; -ученици се третирају као одговорни, креативни, активни учесници у друштвеном чину; -уџбеници постају извори активности и морају бити праћени употребом аутентичних материјала; -учионица постаје простор који је могуће прилагођавати потребама наставеиз дана у дан; -рад на пројекту као задатку који остварује корелацију с другим предметима и подстиче ученике на студиозан и истраживачки рад; -за увођење новог лексичког материјала користе се познате граматичке структуре и обрнуто.	-Способност изражавања и тумачења концепата, мисли, осећања, чињеница и мишљења у усменој или писаној форми укључујући вештине посредовања сумирањем, тумачењем, превођењем , парафразирањем и на друге начине, ка и интеркултурално разумевање; -Успешно учествовање у тимском раду -Способност за самостално учење -Способност за прикупљање и селектовање информација Испољавање креативности, истраживачког духа, толеранције, емпатије, позитивних естетских и моралних ставова -Усмереност ка очувању традиције, прихватању култура других народа, ширењу идеје космополитизма, прихватању вредности грађанског друштва, укључивању у живот локалне заједнице и усклађивању са глобалним кретањима.

ДОДАТНА НАСТАВА ИЗ МАТЕМАТИКЕ

Број часова: 36

Циљ: омогућити ученицима сазнања која превазилазе редовну наставу

Садржаји	Исходи	Технике и методе	Наставна средства
1. Дељивост бројева (8 часова) 2. Скупови (4 часа) 3. Скупови тачака (4 часа) 4. Угао (6 часова) 5. Осна симетрија (2 часа) 6. Разломци (12 часова)	Ученик ће бити у стању да: - израчуна вредност једноставнијег бројевног израза и реши једноставну линеарну једначину или неједначину (у скупу природних бројева) - реши једноставан проблем из свакодневног живота користећи бројевни израз, линеарну једначину или неједначину (у скупу природних бројева) - примени правила дељивости са 2, 3, 4, 5, 9, 25 и декадним јединицама - разликује просте и сложене бројеве и растави број на просте чиниоце - одреди и примени НЗС и НЗД - изводи скуповне операције уније, пресека, разлике и правилно употребљава одговарајуће скуповне ознаке - правилно користи речи *и*, *или*, *не*, *сваки* у математичко-логичком смислу - идентификује осносиметричну фигуру и одреди њену осу симетрије - симетрично преслика тачку, дуж и једноставнију фигуру користећи геометријски прибор - конструише симетралу дужи, симетралу угла и примењује њихова својства -конструише праву која је нормална на дату праву или паралелна датој правој - анализира односе датих геометријских објеката и запише их математичким писмом - опише основне појмове у вези са кругом (центар, полупречник, тангента, тетива) и одреди положај тачке и праве у односу на круг	кооперативна -интерактивна -демонстрација -учење путем открића -трагање за одговорима -практична	- дидактички материјали -краћи текстови -троугао -лењир -шестар -скице -модели -математички листови

	- нацрта праву паралелну датој правој користећи геометријски прибор - упореди, сабира и одузима дужи, конструктивно и рачунски - преслика дати геометријски објекат централном симетријом и транслацијом - правилно користи геометријски прибор - идентификује врсте и опише својства углова (суседни, упоредни, унакрсни, углови на трансверзали, углови са паралелним крацима) и примени њихове узајамне односе - нацрта праву нормалну на дату праву користећи геометријски прибор - измери дати угао и нацрта угао задате мере - упореди, сабере и одузме углове рачунски и конструктивно - реши једноставан задатак применом основних својстава паралелограма (једнакост наспрамних страница и наспрамних углова) - прочита, запише, упореди и представи на бројевној полуправој разломке у оба записа и преводи их из једног записа у други - одреди месну вредност цифре у запису децималног броја - заокругли број и процени грешку заокругљивања; - израчуна вредност једноставнијег бројевног израза и реши једноставну линеарну једначину и неједначину - реши једноставан проблем из свакодневног живота користећи бројевни израз, линеарну једначину или неједначину - одреди проценат дате величине - примени размеру у једноставним реалним ситуацијама - примени аритметичку средину датих бројева сакупи податке и прикаже их табелом и кружним дијаграмом и по потреби користи калкулатор или расположиви софтвер		

ДОДАТНА НАСТАВА ИЗ ИСТОРИЈЕ

САДРЖАЈИ	ИСХОД Ученик ће бити у стању да:	ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
Историјски извори Проналасци у праисторији Заједнице људи у праисторији Археолошка налазишта на тлу Србије Плодни полумесец Грађевине Вавилона Писма народа Старог Истока Чуда Старог Египта Балсамовање Митови по избору Митови по избору Лавиринт у Кнососу Тројански рат Пророчиште у Делфима Мит о Аргонаутима Спартанско васпитање Битка на Маратону Олимпијске игре Грчки богови и хероји Акропољ Уметност Хеладе Херодот и Тукидид Александар Македонски Гордијев чвор Ратови са Ханибалом Гај Јулије Цезар Грађевине Октавијана Августа Римска војска Римска религија Римљани и хришћани Константин Велики Римски цареви са наших простора	-Лоцира одређену временску одредницу на временској ленти -разликује начине рачунања времена у прошлости и садашњости -именује периоде прошлости и историјске периоде и наведе граничне догађаје -разврстава историјске изворе према њиховој основној намени -повеже врсте историјских извора са установама у којима се чувају -наведе главне проналаске у праисторији и опише њихов утицај на начин живота људи -лоцира на историјској карти најважније цивилизације и државе Старог истока, античке Грчке и Рима -наведе најважније одлике државног уређења античкеих држава -истражи основна обележја и значај религије у Старом веку -прикупи и прикаже податке из различитих историјских извора -визуелне и текстуалне изворе повеже са историјским периодом и државом -разликује врсте писама из антике -илуструје примерима важност утицаја привредних, научних и културних достигнућа античког света на савремени свет -наведе најважније последице настанка и ширења хришћанства -лоцира на историјској карти римске локалитете у Србији	-кооперативна -интерактивна -вербална -игра -демонстративна -илустративна -дискусија	● Уџбеник ● Читанка ● Слике ● Фотографије ● Историјска карта ● Историјски атлас ● Интернет ● Историјска литература

ДОДАТНА НАСТАВА ИЗ ГЕОГРАФИЈЕ

Циљ: Продубљивање и проширивање знања стечених у оквиру садржаја предвиђених обавезним програмом

САДРЖАЈИ	ИСХОД Ученик ће бити у стању да:	ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
- Ератостен- „алфа“ географије - Александар Хумболт- оснивач физичке географије Јован Цвијић- географ светског значаја - Тајанствени космос: планете Сунчевог система - Комете, свемирске луталице - Млечни пут, Звездани пут - Људи на Месецу - Скафандар- васионско одело - „Ипак се окреће“ - Зодијак: 12 „знакова“-13 сазвежђа - Хиландарски монах Лазар: први српски часовничар - Где је изгубљен један дан - Шетња континената - Атлантида- легенда или истина	- повеже постојећа знања о природи и друштву са географијом као науком; - повеже географска знања о свету са историјским развојем људског друштва и научно-техничким прогресом; - на примерима покаже значај учења географије за свакодневни живот човека; - разликује појмове васиона, галаксија, Млечни пут, Сунчев систем, Земља; - објасни и прикаже структуру Сунчевог система и положај Земље у њему; - разликује небеска тела и наводи њихове карактеристике; - одреди положај Месеца у односу на Земљу и именује месечеве мене; - искаже свој став и аргументовано дискутује о постојању још неких облика живота у васиони; - разликује и објасни Земљина кретања и њихове последице; - повеже смер ротације са сменом дана и ноћи; - повеже револуцију Земље са сменом годишњих доба на северној и јужној полулопти и појавом топлотних појасева; - разликује деловање унутрашњих сила (сила Земљине теже, унутрашња топлота Земље); - наведе спољашње силе (ветар, вода) Земље; - помоћу карте и цртежа опише начине и последице кретања литосферних плоча (вулканизам, земљотреси, набирање и раседање); - опише процес вулканске ерупције и њене последице; помоћу фотографија или узорка стена разликује основне врсте стена,описује њихов настанак и наводи примере за њихово коришћење;	- Монолошка - Дијалошка - Илустративно демонстративна - Рад на тексту - Индивидуална - Фронтални - Рад у пару - Рад у групи - Амбијентално учење	- Уџбеник - Географска читанка - Географски часописи - Географски атлас - Фотографије - Слике - Краћи текстови - Лап-топ, ЦД, ДВД - Пројектор

- Алпи или Кавказ- највиша планина Европе - Вулкан- улаз у царство Бога ватре - Гејзири: „Водопади у обрнутом правцу“ - Природа- ненадмашни вајар - Ђердап- највећа клисура Европе - Кањон Колорада- највећи кањон света - Пећине- скривене лепотице - Прогноза времена: „Кад петао закукуриче“ - Најтоплија и најхладнија места на Земљи - Најсушнија и највлажнија места на Земљи - Урагани - Кошава- домаћи ветар - „Ваздушни океан“ у опасности - Метеорологија у Србији - Милутин Миланковић: Временска прогноза од милион година - Атлантски океан- водена раскрсница света - Јединствена мрежа европских река - Нијагара- „заглушујућа вода“ - Голфска струја - Јелоустон: први национални парк у свету - Тајга- „зелени океан“ - Степе и саване: „цветни ћилими“ и „царство трава“ - „Рекордери“ животињског света	- помоћу карте, цртежа и мултимедија објашњава настанак планина и низија и разликује надморску и релативну висину; - разликује ерозивне и акумулативне процесе; - опише структуру атмосфере; - наведе временске промене које се дешавају у тропосфери (ветрови, падавине, облаци, загревање ваздуха...); - наведе климатске елементе и чиниоце и основне типове климе; - графички представи и чита климатске елементе (климадијаграм) користећи ИКТ - користи дневне метеоролошке извештаје из медија и планира своје активности у складу са њима; - наводи примере утицаја човека на загађење атмосфере и предвиђа последице таквог понашања; - наводи примере о утицају атмосферских непогода на човека (екстремне температуре и падавине, град, гром, олуја); - уочава и разликује на географској карти океане, већа мора, заливе и мореузе; - наведе и опише својства морске воде; - помоћу карте прави разлику између речне мреже и речног слива; - помоћу карте наведе природне зоне и карактеристичан живи свет у њима; - наведе примере за заштиту живог света на Земљи;	- Монолошка - Дијалошка - Илустративно демонстративна - Рад на тексту - Индивидуална - Фронтални - Рад у пару - Рад у групи - Амбијентално учење	- Уџбеник - Географска читанка - Географски часописи - Географски атлас - Фотографије - Слике - Краћи текстови - Лап-топ, ЦД, ДВД - Пројектор

ДОДАТНА НАСТАВА ИЗ ФРАНЦУСКОГ ЈЕЗИКА
Број часова 36

Циљ: Продубљивање и проширивање знања стечених у оквиру садржаја предвиђених обавезним програмом, усмеравање за рад на пројектима.

САДРЖАЈИ	ИСХОДИ Ученик ће бити у стању да:	ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
1. Au collège 2. Joyeux anniversaire 3. Fêtes de famille 4.Loisirs jeunes 5.La ville 6.Une heure dans le monde	-разуме кратке дијалоге, говори о школи, о друговима, набројии покаже шк.прибор, напише распоред часова, да прави илустровани материјал, стрип и сл. -напише и направи рођ.честитку, позивницу, најједноставнијим реченицама да опише слику са рођ.журке, прави презентацију, пано и сл. Говори и описује чланове своје породице, да набројифранцуске и српске празнике, разуме текст, видео,крађи интервју у вежбама на слушање,да мануелно израђује паное, презентације са деловима одеће и бојама и сл. набројинеколико активности и спортова, да каже које спортове воли или не воли, да набројиделове тела, да каже шта га боли, да израђује паное, презентације. представи свој град, установе и продавнице, да нацрта малу мапу свог краја, да се оријентише у простору, да покаже пут пролазнику, да набројипревозна средства, да научено представи на паноу, у презентацији. гледа на сат, да направи сат од картона, да пита и каже колико је сати, да говори о времену, да графички представи вр.прогнозу за годишња доба	-комуникативни приступ -интерактивна -вербална -игра -демонстративна -илустративна -дискусија	· Уџбеник · Радна свеска · Слике · Фотографије · Интернет · Аутентични аудио и видео записи

8.4. ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНОГ-ВАСПИТНОГ РАДА

8.4.1. СЛОБОДНЕ НАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ

ВЕЖБАЊЕМ ДО ЗДРАВЉА

Циљ учења програма слободне наставне активности *Вежбањем до здравља* је да ученик овлада знањима, развије вештине и формира ставове и вредности од значаја за одговоран однос према сопственом здрављу, физичком вежбању и здравим животним навикама.

Разред **Пети или шести**
Годишњи фонд **36 часова**

ТЕМЕ и кључни појмови садржаја	ИСХОДИ На крају програма ученик ће бити у стању да:	ОПШТЕ МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ
ВЕЖБАЊЕ, ЗДРАВЉЕ И ЖИВОТНА СРЕДИНА Појам и врсте здравља, начини његовог праћења и чувања. Утицај вежбања на здравље, раст и развој. Људско тело и вежбање - кости, зглобови, мишићи. Специфичности вежбања у и ван спорта. Правилно и неправилно вежбање. Мотивација за вежбање и фактори који утичу на одустајање. Када не треба вежбати. Вежбање и имунитет. Значај вежбања на чистом ваздуху. Вежбање и очување животне средине. Повреде при вежбању и прва помоћ. **ИСХРАНА И ВЕЖБАЊЕ** Исхрана као извор енергије. Карактеристике основних животних	• дефинише појам здравља, разликује физичко, ментално и социјално здравље и образлаже утицај вежбања на здравље; • упореди специфичности вежбања у спорту и ван спорта; • разликује правилно од неправилног вежбања и планира сопствене физичке активности у складу са потребама, могућностима и интересовањима; • има увид у сопствене разлоге вежбања и истрајава у вежбању; • препозна ситуације у којима не сме да вежба; • препозна утицај различитих вежбања на физички изглед и здравље; • повеже позитиван и негативан утицај вежбања на имунитет; • поштује еколошка правила у средини где вежба;	• Компетенција за целоживотно учење • Комуникација • Рад са подацима и информацијама • Дигитална компетенција • Решавање проблема • Сарадња • Одговоран однос према здрављу • Одговоран однос према околини • Одговорно учешће у демократском друштву

намирница важних за вежбање. Гојазност и мршавост – ризици и компликације. Како и где се информишемо о здравом начину исхране. Производи који се рекламирају, а треба их избегавати. Различите врсте дијета и њихови позитивни и негативни ефекти. Правилна исхрана пре и после вежбања. **ВЕЖБАЊЕ И ФИЗИЧКИ ИЗГЛЕД** Идеал физичког изгледа некад и сад. Правилно држање тела и физички изглед. Претерана употреба дигиталних технологија и последице на здравље и физички изглед. Утицај вежбања и здравих начина живота на физички изглед. **У ВЕЖБАЊУ ЈЕДНАКИ** Остваривање права детета на раст, развој, здравље, игру и дружење кроз вежбање прилагођено могућностима и потребама. Доступност опреме и простора за вежбање. Родна (не)равноправност у вежбању и спорту. Вежбање после болести и повреда. Значај вежбања за особе са сметњама у развоју и инвалидитетом и спортови прилагођени њиховим могућностима.	• правилно поступа у пружању прве помоћи при повредама у вежбању; • критички вреднује идеале физичког изгледа који се намећу као и начине за њихово достизање; • користи поуздане изворе информација о утицају исхране и вежбања на здравље и физички изглед; • разликује добро од лошег држања тела и коригује сопствено држање тела; • препозна ризике гојазности и мршавости; • наведе принципе правилне исхране и примењује их у свом свакодневном животу; • критички се односи према рекламираним производима животних намирница; • аргументовано дискутује о физичким активностима и начину исхране и ризицима неодговарајућих дијета; • доведе у везу вежбање са правима детета; • аргументује значај вежбања после болести и неких повреда; • поштује потребе и могућности различитих учесника у вежбању и наведе примере равноправности и неравноправности у спорту; • преферира физичке активности на свежем ваздуху са другом децом у односу на седење код куће за компјутером.	

МЕДИЈСКА ПИСМЕНОСТ
Разред: пети, шести
Годишњи фонд часова: 36 часова
Циљ учења слободне наставне активности *Медијска писменост* је да подстакне развој медијске културе ученика и допринесе јачању способности, разумевања, деконструкције и креирања медијских садржаја, које ће ученику помоћи за даљи когнитивни, емоционални и социјални развој у савременом медијацентричном окружењу.

ТЕМЕ и кључни појмови садржаја	**ИСХОДИ** **На крају програма ученик ће бити у стању да:**	**ОПШТЕ МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ**
ПОЈАМ И ФУНКЦИЈЕ МЕДИЈА Медији и публика (корисници). Традиционални медији (штампа, радио, телевизија, филм) и нови медији (интернет). Улога и место медија у савременом друштву. Медијске навике (*Мој медијски дан*). **ДЕКОНСТРУКЦИЈА И КОНСТРУКЦИЈА МЕДИЈСКЕ ПОРУКЕ** Медијски садржаји као конструкти стварности. Деконструкција и конструкција медијских порука. **ОГЛАШАВАЊЕ** Комерцијални медијски садржаји у различитим медијима (рекламе, скривене поруке намењене пласирању одређених идеја, садржаја и животних стилова). Профит као циљ оглашавања.	– идентификује/процени комуникацијски процес у односу медији – публика (корисници); – разликује традиционалне и нове медије поредећи начине пласирања порука; – упореди основне особености различитих медија и изводи закључке о функцијама медија; – опише и анализира своје медијске навике; – разликује медијске садржаје од стварности, идентификујући их као конструкте стварности; – деконструише једноставније примере медијских порука; – одговорно креира једноставније медијске садржаје. – критички вреднује оглашавање у различитим медијским садржајима и препознаје профит као основни циљ; – наводи примере манипулације у медијским садржајима којима се подстичу куповина и потрошња, одређена осећања, вредности и ставови	Компетенција за целоживотно учење Комуникација Рад са подацима Дигитална компетенција Решавање проблема Сарадња Одговорно учешће у демократском друштву Одговоран однос према здрављу Одговоран однос према околини Естетичка компетенција Предузимљивост и оријентација ка предузетништву

Утицај медијских садржаја на осећања, вредности и понашање публике – куповину и потрошњу. **МЕДИЈСКИ САДРЖАЈИ НА МОБИЛНИМ ДИГИТАЛНИМ ПЛАТФОРМАМА И ПРЕТРАЖИВАЊЕ НА ИНТЕРНЕТУ** Комуникација у дигиталном окружењу. Поузданост и веродостојност информација на интернету. Претраживачи „на мрежи” и агрегатори садржаја. Вредновање и селекција доступних информација. Персонализована претрага на Гуглу. Анализа апликација на мобилном телефону. Зависност од мобилних телефона.	потрошача. – разликује функције и могућности мобилних дигиталних платформи; – идентификује недостатке и предности мобилног телефона као уређаја за комуницирање, информисање и забаву; – препознаје сврху и начин функционисања претраживача „на мрежи” и агрегатора садржаја; – вреднује и разврстава једноставније примере информација са интернета према изворима из којег потичу, делећи их на поуздане и непоуздане; – препознаје ризично понашање на друштвеним мрежама.	

ЧУВАРИ ПРИРОДЕ
Разред: Пети и шести
Годишњи фонд часова: 36

Циљ учења слободне наставне активности је да ученици стекну знања, понашање, ставове и вредности који су потребни за очување и унапређење животне средине, биодиверзитета, природе и одрживог развоја.

КЉУЧНИ ПОЈМОВИ САДРЖАЈА ПРОГРАМА	ИСХОДИ На крају програма ученик ће бити у стању да:	ОПШТЕ МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ
УПОЗНАЈ ЖИВИ СВЕТ СВОЈЕ ОКОЛИНЕ Биодиверзитет и његов значај. Истраживање биодиверзитета непосредне околине. Мапирање врста. **ЗНАЧАЈ ЖИВОГ СВЕТА ЗА ЧОВЕКА** Лековите биљке. Самоникле јестиве биљке. Зачинске биљке Аутохтоне расе и сорте. Значај биљног покривача. Утицај климатских промена на живи	– препознаје проблем, планира стратегију решавања и решава проблем примењујући знања и вештине стечене у оквиру различитих предмета и ваншколског искуства. – прикаже и образложи резултате истраживања са аспеката очувања животне средине, биодиверзитета и здравља, усмено, писано, графички или одабраном уметничком техником; – користи ИКТ за комуникацију, прикупљање и обраду података и представљање резултата истраживања; – вреднује утицај својих навика у заштити животне средине и биодиверзитета; – активно учествује у акцијама које су усмерене ка заштити, обнови и унапређењу животне средине и биодиверзитета;	Компетенција за целоживотно учење Комуникација Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција Решавање проблема Сарадња Одговорно учешће у демократском друштву Одговоран однос према здрављу Одговоран однос према околини Предузимљивост и оријентација ка

свет. **ПОМОЗИМО ДА ПРЕЖИВЕ** Угроженост врста. Значај опрашивача. Утицај пестицида на живи свет. **ЈА ЧУВАМ ПРИРОДУ** Природни ресурси. Рационална употреба енергије. Рационална употреба воде. Понашање у природи. Заштићене природне вредности. Позитиван и негативан утицај човека на животну средину.	– повеже значај очувања животне средине и биодиверзитета са бригом о сопственом и колективном здрављу; – одговорно се односи према себи, сарадницима, животној средини и културном наслеђу; – аргументује своје ставове према еко-култури и култури свакодневног живљења; – сарађује у тиму, поштујући разлике у мишљењу и интересима, дајући лични допринос постизању задатог циља; – критички процени сопствени рад и рад сарадника у групи; – критички се односи према употреби и злоупотреби природе.	предузетништву Естетичка компетенција

СВАКОДНЕВНИ ЖИВОТ У ПРОШЛОСТИ

Разред: Пети

Годишњи фонд часова: 36

Циљ учења слободне наставне активности Свакодневни живот у прошлости је проширивање знања из области опште културе и оспособљавање ученика да, кроз упознавање с начином живота људи у прошлости, боље разумеју свет и време у коме живе и развију свест о континуитету и укорењености. Ученици би требало да се упознају са специфичностима динамике културних промена и да науче како да сагледају себе у контексту "другог", да би сопствени идентитет што потпуније интегрисали у шири контекст разуђене и сложене садашњости.

КЉУЧНИ ПОЈМОВИ САДРЖАЈА ПРОГРАМА	ИСХОДИ На крају програма ученик ће бити у стању да:	ОПШТЕ МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ
УВОД **Прошлост** (појам прошлости). **Време** (хронологија, оријентација у времену). **Значај проучавања прошлости**. **Појам свакодневног живота** (односи у породици, исхрана, становање, одевање, школовање, лечење, производња, забава, разлика између политичке историје и историје свакодневног живота...). **Значај проучавања свакодневног живота у прошлости** (прошлост не припада само владарима, војсковођама и државницима, већ и обичним људима, којима се можемо приближити једино истраживањем њихове свакодневице). **ИГРЕ У ПРОШЛОСТИ** **Појам и феномен игре** (место и улога игре у развоју појединца и друштва). **Играчк**е (врсте и значај). **Дечје игре у садашњости** (карактеристике и функције). **Дечје игре у прошлости** (врсте и функција - од нашег времена до праисторије).	- уочи значај свакодневног живота људи у праисторији и старом веку у циљу разумевања особености епохе; - схвати појам свакодневног живота и уочи разлику између њега и политичке историје; - разуме улогу игре у развоју појединца и друштва; - разликује игре у прошлости и садашњости; - разуме начин исхране људи праисторије и старог века века, почев од прикупљања, припремања и чувања хране; - пореди положај и начин живота жена и мушкараца различитих животних доби, припадника постојећих друштвених слојева у старом веку; - схвати породичне односе људи старог века, положај чланова породице и утицај обичајног права;	Компетенција за целоживотно учење Сарадња Решавање проблема Одговорно учешће у демократском друштву Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција Комуникација Одговоран однос према околини

Традиционалне игре у Србији (Жмурке, Скакање у џаковима, Труле кобиле, Јањине, Ћушкање, Клис или Пинцике, Потезање конопца, Бацање камена с рамена, Рвање, Ходање на штулама, Дери-гаће, Сардине, Мотање, Тутумиш, Штапоња, Шуге, Радибаба, Цар говедар, Јелечкиње, барјачкиње, Дајем ти талир, Елем, белем, цедило, Стари чика, Газда и пчеле, Пошто, секо, млеко, Коларићу, панићу, Ринге, ринге, раја...). **Играчке у прошлости** (врсте и функција - од нашег времена до праисторије). **Дечје игре и игре одраслих** (сличности и разлике). **Олимпијске игре у античкој Грчкој** (основ спортских игара савременог доба). **СВАКОДНЕВНИ ЖИВОТ У ПРАИСТОРИЈИ И СТАРОМ ВЕКУ Свакодневни живот људи у праисторији Свакодневни живот праисторијских заједница** (археолошки локалитети, утицај појаве риболова, земљорадње, сточарства и коришћења метала на промене у свакодневном животу). **Начин исхране и одевања у праисторији** (врсте хране, њена припрема и чување, одевни материјали, алатке...). **Становање у праисторији** (насеља и стамбени објекти: пећине, земунице, надземни објекти, сојенице...). **Употребни предмети и накит** (оруђе, оружје, посуђе, намештај, огњишта, пећи, начин обраде, умеће израде...). **Изуми** (ватра, једро, точак, удица, лук и стрела...). **Веровања** (загробни живот, култ предака и плодности и култни предмети: жртвеници, ритони, зооморфне и антропоморфне фигурине...). **Најзанимљивији археолошки налази и локалитети**	- разликује стамбене објекте и условљеност услова становања од припадности друштвеном сталежу; - разликује основна обележја верских учења у старом веку и утицај вере на свакодневни живот људи; - схвати улогу и начин стицања образовања у старом веку; - илуструје примерима важност војске; - пореде друштвени живот људи и његову условљеност од припадности друштвеној групи којој припадају; - разуме са којим се страховима суочавао човек старог века; - на понуђеним примерима разликује легенде и митове од историјских чињеница, као и историјске од легендарних личности; - пореди начин лечења људи старог века и данас и значај развоја медицине; - идентификује разлоге путовања у старом веку и данас; - идентификује основне одлике и промене у начину производње у старом веку; - разликује археолошке локалитете различитих поднебља; - користећи ИКТ самостално или у групи, презентује резултате елементарног истраживања заснованог на коришћењу одабраних историјских извора и литературе; - повеже визуелне и текстуалне информације са одговарајућим историјским контекстом (хронолошки, политички, друштвени, културни);	Естетичка компетенција

(Оци - ледени човек, Пазирик - човек с тетоважама, Костјенки - куће од кљова мамута, Сунгир - покојник прекривен перлама, мегалити, Стоунхенџ, архитектура на Лепенском виру, фигурине из Винче, организација насеља у Чатал Хијуку...). **Свакодневни живот народа Старог истока Начин исхране у старом Египту и Месопотамији** (сакупљање и припремање намирница, лов и риболов, јеловник, земљорадња, виноградарство, пића). **Одевање у старом Египту и Месопотамији** (материјали, сировине и начини обраде, накит, бојење, шминка и лична хигијена). **Становање у старом Египту и Месопотамији** (грађевински материјали, начин градње, оруђа за рад, изглед објеката и организација простора). **Породични односи у старом Египту и Месопотамији** (положај мушкарца, жене и детета). **Образовање у старом Египту и Месопотамији** (писмо, техника писања, школе...). **Обавезе становништва** (порез, присилни рад - изградња путева, канала за наводњавање, насипа, утврђења, храмова, пирамида...). **Друштвени живот у старом Египту и Месопотамији** (игре на табли - сенет, плес уз музику, музички инструменти - флаута, харфа, удараљке, фрула, систрум...). **Употребни предмети у старом Египту и Месопотамији** (оруђе, оружје ратника, посуђе, кућни инвентар, печати, новац, техника и умеће израде). **Лечење** (болести и лековите биљке). **Путовања и трговина код народа Старог истока.** **Изуми у старом Египту и Месопотамији** (сунчани и	- учествује у организовању и спровођењу заједничких школских активности везаних за развој културе сећања;	

водени часовник, стакло, систем за наводњавање, шадуф...). **Веровања у старом Египту и Месопотамији** (загробни живот, балсамовање, хороскопи, астрологија, ритуални обреди и предмети). **Најзанимљивији археолошки налази и локалитети** (Тутанкамонова гробница и њен инвентар, бродови поред пирамида, краљевска гробница у Уру, библиотека у Ниниви...). **Свакодневни живот старих Грка** **Начин исхране старих Грка** (експлоатација природних ресурса, узгајање биљака и животиња, припремање и чување хране, јеловник...). **Одевање код старих Грка** (материјали - лан и овчија вуна, начин обраде и бојење, накит, парфеми...). **Становање у старој Грчкој** (материјали од којих се градило, зидови од ћерпича, кровови покривени глиненим цреповима, прозори с дрвеним капцима...). **Породични односи у старој Грчкој** (положај мушкарца, жене и детета, свадбени обичаји, однос према старијима...). **Образовање у старој Грчкој** (школовање дечака - улога граматиста, китариста, софиста, педотриба, значај физичке културе и музике, абакус, спартанско васпитање...). **Друштвени живот у старој Грчкој** (игра котабос, трке двоколица, гозбе, хетере, позоришта...). **Употребни предмети у старој Грчкој (**оруђе, посуђе, оружје ратника, новац, занати...). Путовања и трговина. **Медицина и наука у старој Грчкој** (болести и лечење, Хипократ са Коса...). **Веровања старих Грка** (пророчишта, загробни живот,		

подземни свет...). **Најзанимљивији археолошки налази и локалитети** (атински Акропоље, Делфи, Ефес, Микена...). **Свакодневни живот старих Римљана** **Начин исхране у старом Риму** (експлоатација природних ресурса, узгајање биљака и животиња, припремање и чување хране, јеловник...). **Одевање у старом Риму** (материјали, тога, пурпурна боја - боја царевог одела, козметика, фризуре, лична хигијена, латрине…). **Становање у старом Риму** (грађевински материјал, начин градње, изглед објеката и организација простора, инсуле, аквадукти, купатила…). **Породични односи у старом Риму** (положај мушкарца, жене и детета, свадбени обичаји, адопција - усвајање као прилика за социјалну афирмацију, слављење рођендана оца породице у част његовог духа заштитника - генија). **Образовање у старом Риму (**школовање дечака - улога „дојкиње", „педагога" и „граматичара", значај беседништва...). **Друштвени живот у старом Риму** (забава, гозбе, позориште, колске трке, борбе гладијатора, плес, музика, музички инструменти...). **Употребни предмети и накит** (оруђе, оружје, новац, прстење, наруквице, огрлице...). **Римска војска** (легије и опрема легионара). **Путовања и трговина** (изградња путева, поморска трговина...). **Веровања и ритуални обреди у старом Риму (**свештеници и свештенице, приношење жртве боговима, као и кућним божанствима - ларима и пенатима, ношење хране на гробље, апотеоза...).		

Лечење у старом Риму (медицински инструменти и лековито биље - жалфија, рузмарин, слачица, морач, бели лук...). **Најзанимљивији археолошки налази и локалитети** (Сирмијум, Сингидунум, Наисус, Виминацијум - војни логор, Гамзиград - царска палата, Трајанов мост, римски Форум, Колосеум, Картагина, Помпеји...)		

8.5. СПИСАК УЏБЕНИКА И ПОМОЋНЕ ЛИТЕРАТУРЕ У ПЕТОМ РАЗРЕДУ

Предмет	Назив издавача	Наслов уџбеника	Број и датум решења министра
Српски језик и књижевност	Klett	„Расковник“, читанка за 5. разред основне школе, аутори Зона Мркаљ и Зорица Несторовић	650-02-00031/2022-07 од 6.2.2023.
	Klett	„Граматика“, српски језик и књижевност за 5. разред основне школе, аутор Весна Ломпар	650-02-00032/2022-07 од 6.2.2023.
Енглески језик	„ЕДУКА”	Over the Moon 5, енглески језик за пети разред основне школе; први страни језик, пета година учења; уџбенички комплет (уџбеник и радна свеска) и уџбеник у електронском облику Божидар Никић	650-02-00411/2022-07 од 6.2.2023.
Француски језик	ЈП „ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ”	Le monde de Léa et Lucas 1, француски језик за пети разред основне школе; други страни језик, прва година учења; уџбеник и радна свеска и уџбеник у електронском облику Данијела Милошевић, Милена Милановић	650-02-00373/2022-07 од 31.1.2023.
Историја	Едука	Историја 5, уџбеник са одабраним историјским изворима за пети разред основне школе Александар Тодосијевић	650-02-00413/2022-07 Од 7.2.2023.
Музичка култура	Логос	Музичка култура за пети разред, Александра Паладин	650-02- 00059/2022-07 од 24.1.2023.

Ликовна култура	Клетт	Ликовна култура за пети разред, Сања Филиповић	650-02-00075/2022-07 од 24.1.2023.
Географија	„DATA STATUS”	Географија 5, уџбеник за пети разред основне школе; ћирилица Иван Цветковић	650-02-00401/2022-07 од 31.1.2023.
Математика	„KLETT“	Уџбеник за пети разред основне школе, Небојша Икодиновић, Слађана Димитријевић	650-02-00040/2022-07 Од 7.2.2023
Биологија	„БИГЗ школство”	Биологија 5, уџбеник за пети разред основне школе; уџбеник у електронском облику ћирилица Дејан Бошковић	650-02-00010/2022-07 Од 9.2.2023.
Техника и технологија	„М&Г ДАКТА”	Техника и технологија 5, за пети разред основне школе; уџбенички комплет у електронском облику (уџбеник и упутство за коришћење материјала за конструкторско обликовање); ћирилица Милан Санадер, Гордана Санадер, Наталија Диковић	650-02-00402/2022-07 од 28.12.2022.
Информатика и рачунарство	Вулкан знање	Информатика и рачунарство 5, уџбеник за пети разред основне школе; уџбеник у електронском облику; ћирилица Милош Папић, Далибор Чукљевић	650-02-00533/2022-07 од 25.1.2023.

9. ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ШЕСТИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

9.1. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

9.1.1. СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

Годишњи фонд часова: 144

Циљ: Циљеви учења Српског језика и књижевности јесу да се ученик оспособи да правилно користи српски језик у различитим комуникативним ситуацијама, у говору и писању; да кроз читање и тумачење књижевних дела развија читалачке компетенције које, уз књижевно знање, обухватају емоционално и фантазијско уживљавање, живо памћење, истраживачко посматрање; подстичу имагинацију и уметнички сензибилитет, естетско доживљавање и критичко мишљење, морално просуђивање и асоцијативно повезивање; да се одговарајућим врстама читања оспособљава да усмерено приступа делу и приликом тумачења открива различите слојеве и значења; да стиче основна знања о месту, улози и значају језика и књижевности у култури, као и о медијској писмености; да стиче и развија најшира хуманистичка знања и да научи како функционално да повезује садржаје предметних области.

Међупредметне компетенције: комуникативна, за учење, за рад са подацима, за решавање проблема, естетичка, дигитална, за сарадњу, предузетничка, за одговорно учешће у демократском друштву, за одговоран однос према околини.

Кључни појмови: књижевност, језик, језичка култура

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
1. **Књижевност** (64 часова)	**ШКОЛСКА ЛЕКТИРА** **ЛИРИКА** 1. Обредне лирске народне песме (избор) 2.Ђура Јакшић : *Вече* 3. Јован Дучић: *Село* 4. Мирослав Антић: *Плава звезда* 5. Вељко Петровић: *Ратар*	– користи књижевне термине и појмове обрађиване у претходним разредима и повезује их са новим делима која чита; – чита са разумевањем различите врсте текстова и коментарише их, парафразира прочитано и описује свој доживљај различитих врста књижевних дела и научно-популарних текстова; – разликује народну од ауторске књижевности и одреди књижевни род и књижевну врсту;	1. Ликовна култура 2. Музичка култура 3. Историја 4. Географија 5. Грађанско васпитање 6. Чос

	6. Алека Шантић: *О, класје моје* 7. Десанка Максимовић*: Грачаница* 8. Војислав Илић: *Свети Сава* 9. Стева Раичковић: *Хвала сунцу, земљи, трави* 10. Милован Данојлић:*Овај дечак се зове Пепо Крста* 11. Сергеј Јесењин:*Песма о керуши* **ЕПИКА** 1. Народна песма: *Смрт Мајке Југовића* 2. Народна песма: *Марко Краљевић укида свадбарину* 3.Исидора *С*екулић: *Буре* 4. Петар Кочић: *Јаблан* 5. Иво Андрић: *Аска и вук* 6. Бранко Ћопић: *Чудесна справа* 7. Антон Павлович Чехов: *Ванька* 8. Светлана Велмар-Јанковић*:Сирото ждребе* **ДРАМА** 1. Бранислав Нушић: *Аналфабета* (одломак) 2. Коста Трифковић: *Избирачица* (одломак) 3. Миодраг Станисављевић: *И ми коња за трку имамо*	– разликује ауторску приповеткку од романа; – анализира структуру лирске песме:строву, стих, риму; – локализује књижевна дела из обавезног школског програма; – уочава основне елементе структуре књижевноуметничког дела:тема, мотив, радња, време и место радње; – разликује приповедача од писца и песника од лирског субјекта; – разликује облике казивања (форме приповедања); – идентификује језичко-стилска изражајна средства и разуме њихову функцију; – анализира идејни слој књижевног дела служећи се аргументима из текста; – анализира поступке ликова у књижевноуметничком делу служећи се аргументима из текста; – уочава хумор у књижевном делу, разликује хумористички и дитирамбски тон од елегичног тона; – критички промишља о смислу књижевног текста и аргументовано образложи свој став; – доведе у везу значење пословица и изрека са идејним слојем текста;	7. Информатика

	Научнопопуларни и информативни текстови 1. Вук Караџић*: Живот и обичаји народа српскога (*одломак) 2. Никола Тесла: *Моји изуми (*одломак) 3. Жан-Бернар Пуј, Серж Блок, Ан Бланшар: Енкциклопиедија лоших ђака, бунтовника и осталих генијалаца (избор) 4. Владимир Хулпах*: Легенде о европским градовима(*избор) 5. Гроздана Олујић: *Били су деца као и ти* (избор) **ДОМАЋА ЛЕКТИРА** 1. Епске народне песме о Косовском бојуу (песме по избору) *2.* Епске народне песме о Краљевићу Марку (избор) 3. Бранислав Нушић: *Аутобиографија* 4. Весна Алексић: *Каљави коњ* 5. Анђела Нанети: *Мој дека је био трешња* *6*. Бранко Ћопић: *Орлови рано лете* 7.Ференц Молнар: *Дечаци Павлове улице* *Допунски избор лектире:* *8.* Ивана Брлић Мажуранић:*Приче из давнине* *9*. Влада Стојиљкоић*: Писмописац*	– препозна националне вредности и негује културноисторијску баштину; – препоручи књижевно дело уз кратко образложење; – упореди књижевно и филмско дело настало по истом предлошку, позоришну представу и драмски текст;	

	10.Тиодор Росић: *Приче стаог чаробњака* 11. Владислава Војиновић: *Приче из главе* **Књижевни термини и појмови:** Основна тема и кључни мотиви. Врсте строфе према броју стихова у лирској песми:дистих, терцет. Врсте стиха према броју слогова:лирски и епски десетерац. Одлике лирске поезије:нагласак речи и ритам, врсте риме – парна, обгрљена и укрштена. Стилске фигуре:контрааст, хипербола. Врсте ауторске и народне лирске песме:социјалне песме, дитирамб, елегија, обредне песме(коледарске, краљичке, додолске и божићне). Облици казивања:нарација (хронолошко приповедање), описивање, дијалог, монолог; Фабула/радња, редослед догађаја. Врсте епских дела:приповетка, роман, културно-историјско предање.		
	ГРАМАТИКА Подела речи по настанку:просте и творенице;	- повезује граматичке појмове обрађене у претходним разредима са новим наставним садржајима;	

2. **Језик** (55 часова)	породица речи, уочавање корена речи, Саставни делови твореница(творбене основе, префикси и суфикси), наставци у поређењу са творбеном основом и суфиксом. Настанак гласова и говорни органи, подела гласова. Подела речи на слогове:слоготворно р. Гласовне промене – уочавање у грађењу и промени речи:непостојано а, промена л у о, палатализација, сибиларизација, јотовање, једначење сугласника по песту изговора, једначење сугласника по звучности, губљење сугласника. Заменице: именичке и придевске. Граматичке категорије заменица:род, број, падеж и лице. Грађење и основна значења глаголских времена: аорист, имперфекат(на нивоу препознавања), плусквамперфекат. Независне предикатске реченице – појам комуникативне функције, подела по значењу. **ПРАВОПИС** Правописна решења у вези са гласовним променама. Правописна решења у вези са обрађеним глаголским облицима. Писање васионских тела. Растављање речи на крају реда. Писање именичких и придевских одричних заменица са предлозима. Писање заменице Ваш великим почетним словом. **ОРТОЕПИЈА** Правилан изговор гласова ђ, ч, ћ, џ и р.	- препозна делове речи у вези са њиховим грађењем; - разликује гласове српског језика по звучности и месту изговора; - разликује врсте гласовних прмена у једноставним примерима и примењује књижевнојезичку норму; - одреди врсте и подврсте заменица, као и њихов облик; - препознаје глаголска времена и употребљава их у складу са нормом; - разликује реченице по комуникативној функцији; - доследно примењује правописну норму; - користиправопис (школскоиздање); - правилно изговара речи водећи рачуна о дужини; - разликује дуги и кратки акценат у изговореној речи.	1. Биологија 2. Ликовна култура 3. Математика 4. Информатика 5. Књижевност

	Дуги и кратки акценат.		
3. **Језичка култура** (25 часова)	Текстови у функцији унапређења језичке културе. Анализирање снимљених казивања и читања. Нелинеарни текстови: мапе ума Говорне вежбе: интерпретативно-уметничке (изражајно читање, рецитовање); вежба аргументовања (дебатни разговор). Лексикологија: аугментативи са пејоративима, деминутиви са хипокористицима. Правописне вежбе: диктат, исправљање правописних грешака у тексту; глаголски облици. Богаћење речника:лексичко-семантичке вежбе (избегавање сувишних речи и туђица, фигуративна значења речи, проналажење изосављених реченичних делова, стилске вежбе. Писмене вежбе и домаћи задаци и њихова анализа на часу. Четири школска писмена задатка – по два у сваком полугодишту.	- употребљава различите облике усменог и писменог изражавања: препричавање различитих типова текстова, без сажимања и са сажимањем, причање (о догађајима и доживљајима) и описивање; - разликује и гради аугментативе и деминутиве; - саставља обавештење, вест и кратак извештај - разуме основна значења књижевног и неуметничкогтекста; - проналази, повезује и тумачи експлицитно и имлицитно садржане информације у краћем, једноставнијем књижевном и неуметничком тексту; - драматизује одломак одабраног књижевноуметничког текста - говори јасно, поштујући стандарднојезичку норму; - изражајно чита обрађене књижевне текстове	1. Историја 2. Географија 3. Ликовна култура 4.Музичкакултура 5. Верска настава 6. Грађанско васпитање 7. ЧОС 8. Књижевност

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
- Кооперативна - Интерактивна - Перцептивне - Амбијентално учење - Игра - Цртање - Певање - Учење кроз игру - Демонстрација - Разговор - Учење помоделу	Слушање, памћење, посматрање, препознавање, упоређивање, уочавање, разликовање, именовање, разговор, постављање питања, причање, замишљање, описивање, цртање, бојење, читање, писање, анализирање, откривање, закључивање, образлагање, груписање, примењивање, сарађивање, процењивање, играње	Припремање, организовање, посматрање, праћење, објашњавање, помагање, показивање, вођење, подстицање, предвиђање, проверавање, вредновање, саопштавање, иницирање, слушање, праћење, процењивање, идентификовање, поређење, одлучивање, разговор, читање, цртање	- Ученици - Наставници - Родитељи - Двориште - Учионица - Дидактичка средства иматеријали - Уџбеници - Искуство ученика - Фотографије - Слике - Краћитекстови Апликације	Формативно и сумативно оцењивање. Идентификација ситуација у којима ће ученици стећи и показати понашање у складу са прописаним исходима. Инструменти за проверавањеостварености прописаних исхода (разговор, посматрање, десетоминутне провере знања, диктати,тематске провере знања,годишња провера знања, мерења брзине читања и писања). Примена инструмената прикупљања података и њихово поређење са прописаним исходима.

Наставни предмет: СРПСКИ ЈЕЗИК – ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ
Разред: СЕДМИ

Редни број наставне теме	Број часова		НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ	Временска динамика	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ПО НИВОИМА (по реализацији наставне теме ученик ће бити у стању да)
	За обраду	За остале типове часа			
1.	**26**	**38**	**КЊИЖЕВНОСТ**	септембар јун	**ОСНОВНИ НИВО** **CJ.1.4.1.**повезује наслове прочитаних књижевних дела (предвиђенихпрограмом за VI разред) саименимааутора тих дела **CJ.1.4.2.** разликује типове књижевног стваралаштва (усмена и ауторска књижевност) **CJ.1.4.3.** разликује основне књижевнеродове: лирику, епику и драму **CJ.1.4.4.**препознаје врсте стиха (римовани инеримовани; осмерац и десетерац) **CJ.1.4.5.** препознаје различите облике казивања у књижевноуметничком тексту: нарација, дескрипција,дијалог и монолог **CJ.1.4.6.** препознаје постојање стилских фигура у књижевноуметничкомтексту (епитет, поређење,ономатопеја) **CJ.1.4.7.** уочава битне елементе књижевноуметничког текста:мотив, тему, фабулу, време и место радње, лик... **CJ.1.4.8.** има изграђену потребу за читањем књижевноуметничких текстова ипоштује национално, књижевно иуметничко наслеђе* **CJ.1.4.9.** способан је за естетски доживљајуметничких дела*

					СРЕДЊИ НИВО **CJ.2.4.1.** повезује дело из обавезне лектире са временом у којем јенастало иса временом које се узима заоквир приповедања **CJ.2.4.2.** повезује наслов дела из обавезнелектире и род, врсту и лик издела; препознаје род и врсту књижевноуметничког дела наоснову одломака, ликова, карактеристичних ситуација **CJ.2.4.3.** разликује лирско-епске врсте(баладу, поему) **CJ.2.4.4.** разликује књижевнонаучне врсте:биографију, аутобиографију, дневник и путопис и научно-популарне текстове **CJ.2.4.5.** препознаје и разликује одређене(тражене) стилске фигуре укњижевноуметничком тексту (персонификација, ономатопеја, епитет, хипербола, градација, метафора, контраст) **CJ.2.4.6.** одређује мотиве, идеје,композицију, форму,карактеристике лика (психолошке, социолошке, етичке)и њихову међусобну повезаност **CJ.2.4.7.** разликује облике казивања укњижевноуметничком тексту:приповедање, описивање, монолог/унутрашњи монолог,дијалог **CJ.2.4.8.** уочава разлику између препричавања и анализе дела **CJ.2.4.9.** уме да води дневник о прочитаним књигама* **НАПРЕДНИ НИВО** **CJ.3.4.1.** наводи наслов дела, аутора, роди врсту на основу одломака,ликова карактеристичних тема имотива **CJ.3.4.2.** издваја основне одлике књижевних родова и врста уконкретном тексту **CJ.3.4.3.** разликује аутора дела од лирскогсубјекта и приповедача у делу **CJ.3.4.4.** проналази и именује стилскефигуре; одређује функцију

					стилских фигура у тексту **CJ.3.4.5.** одређује и именује врсту стиха истрофе **CJ.3.4.6.** тумачи различите елементекњижевноуметничког делапозивајући се на само дело **CJ.3.4.7.** изражава свој став о конкретномделу и аргументовано гаобразлаже **CJ.3.4.8.** повезујекњижевноуметничкетекстове с другим текстовимакоји се обрађују у настави*
2.	**22**	**33**	**ЈЕЗИК**	септембар јун	**ОСНОВНИ НИВО** **CJ.1.3.1.** зна особине и врсте гласова; делиреч на слогове у једноставнијимпримерима; примењујекњижевнојезичку норму у вези са гласовним променама **CJ.1.3.5.** разликује просте речи од твореница; препознаје корен речи; гради реч према задатом значењу наоснову постојећих творбених модела **CJ.1.3.4.** препознаје врсте речи; зна основнеграматичке категоријепроменљивих речи; примењује књижевнојезичку норму у вези с облицима речи **CJ.1.3.7.**разликује основне врсте независних реченица (обавештајне, упитне, заповедне) предикатску реченицу и комуникативнуреченицу) **CJ.1.3.9.** правилно употребљава падеже уреченици и синтагми **CJ.1.3.10.** правилно употребљава глаголскеоблике (осим имперфекта) **Правопис** **CJ.1.2.1.** зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу) **CJ.1.2.7.** зна да се служи Правописом (школским издањем) **CJ.1.2.8.** примењује правописну норму (изсваке правописне области) уједноставним примерима

					СРЕДЊИ НИВО **СЈ.2.3.2.** препознаје гласовне промене **СЈ.2.3.1.**одређује место акцента у речи; зна да разликује дуг и кратак акценат **СЈ.2.3.4.**познаје основне начине грађења речи (извођење, слагање) **СЈ.2.3.3.** познаје врсте речи; препознаје подврсте речи; уме да одредиоблик променљиве речи **СЈ.2.3.8.**препознаје главна значења и функције глаголских облика **Правопис** **СЈ.2.2.5.**зна правописну норму ипримењује је у већини случајева **НАПРЕДНИ НИВО** **СЈ.3.3.1.** дели реч на слогове усложенијим случајевима **СЈ.3.3.2.**познаје гласовне промене (уме даих препозна, објасни и именује) **СЈ.3.3.4.**познаје подврсте речи; користитерминологију у вези са врстамаи подврстама речи и њиховимграматичким категоријама **СЈ.3.3.6.** познаје главна значења падежа иглавна значења глаголскихоблика (уме да их објасни и знатерминологију у вези с њима) **Правопис** **СЈ.3.2.5.** зна и доследно примењује правописну норму

3.	**5**	**20**	**ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА**	септембар јун	**ОСНОВНИ НИВО** **CJ.1.1.1.** разуме текст (ћирилични и латинични) који чита наглас и у себи **CJ.1.2.2.** саставља разумљиву, граматички исправнуреченицу **CJ.1.1.2.** разликује уметнички и неуметнички текст; уме да одреди сврху текста: експозиција (излагање), дескрипција(описивање), нарација (приповедање) аргументација **CJ.1.1.4.** разликује основне делове текста и књиге (наслов, наднаслов, поднаслов, основни текст, поглавље, пасус, фуснота, садржај, предговор, поговор); препознаје цитат; служи се садржајем да бипронашао одређени део текста **CJ.1.1.5.** проналази и издваја основнеинформације из текста према датим критеријумима **CJ.1.1.6.** разликује у тексту битно од небитног, главно од споредног **CJ.1.1.7.** повезује информације и идеје изнете у тексту, уочава јасно исказане односе (временски след, средство – циљ, узрок – последицаисл.) и изводи закључак заснован на једноставнијем тексту **CJ.1.2.3.**саставља једноставан експозиторни,наративни и дескриптивни текст иуме да га организује у смисаонецелине(уводни, средишњи и завршни део текста) **CJ.1.2.4.** уме да преприча текст **CJ.1.2.5.**свој језик прилагођава медијуму изражавања (говору, односно писању), теми, прилици и сл.; препознаје и употребљава одговарајуће језичке варијетете (формални или неформални) **CJ.1.2.6.**влада основним жанровима писанекомуникације: саставља писмо; попуњава различите обрасце и формуларе с којима се сусреће у школи и свакодневном животу **CJ.1.3.12.** познаје основне лексичке појаве:једнозначност и вишезначност речи; основне лексичке односе: синонимију, антонимију, хомонимију; метафору* као лексички механизам

					СЈ.1.3.13.препознаје различита значења вишезначних речи које се употребљавају у контексту свакодневне комуникације (у кући, школи и сл.) **СЈ.1.3.14.** зна значења речи и фразеологизамакоји се употребљавају у контекстусвакодневне комуникације (у кући, школи и сл.), као и оних који сечесто јављају у школским текстовима (у уџбеницима, текстовима из лектире и сл.) **СЈ.1.3.15.** одређује значења непознатих речии израза на основу њиховог састава и/или контекста у коме суупотребљени (једноставнислучајеви) **СЈ.1.3.16.** служи се речницима,приручницима и енциклопедијама **СЈ.1.2.9.**има изграђену језичку толеранцијуи негативан став према језику дискриминације и говору мржње **СЈ.1.1.8.** чита једноставне нелинеарнеелементе текста: легенде, табеле,дијаграме и графиконе **СРЕДЊИ НИВО** **СЈ.2.1.1.** чита текст користећи различите стратегије читања: читање „соловком у руци“ (ради учења, ради извршавања различитих задатака, радирешавања проблема); читање ради уживања* **СЈ.2.1.2.**познаје врсте неуметничких текстова (излагање, технички опис, техничко приповедање) **СЈ.2.1.4.** разликује све делове текста икњиге, укључујући индекс, појмовник и библиографију и уме њима да се користи **СЈ.2.1.5.** проналази, издваја и упоређује информације из два краћа текстаили више њих (према датимкритеријумима) **СЈ.2.1.6.** разликује чињеницу одкоментара, објективност од пристрасности и пропаганде на једноставним примерима **СЈ.2.1.7.**препознаје став аутора неуметничког текста и разликује га од другачијих ставова изнетих у таквом тексту **СЈ.2.2.1.**саставља експозиторни,

					наративни и дескриптивни текст, који је јединствен, кохерентан иунутар себе повезан **СЈ.2.2.2.** саставља вест, реферат и извештај **СЈ.2.2.3.**пише резиме краћег и/или једноставнијег текста **СЈ.2.3.10.**зна значења речи и фразеологизама који се јављају у школским текстовима (у уџбеницима, текстовима из лектире и сл.), као и литерарним имедијским текстовима намењеним младима, и правилно их употребљава **СЈ.2.3.11.** одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховогсастава и/или контекста у коме суупотребљени (сложенијипримери) **НАПРЕДНИ НИВО** **СЈ.3.1.1.**проналази, издваја и упоређујеинформације из два дужа текстасложеније структуре или више њих (премадатим критеријумима) **СЈ.3.2.1.** организује текст у логичне исправилно распоређене пасусе;одређује прикладан наслов тексту и поднаслове деловима текста **СЈ.3.2.4.**пише резиме дужег и/или сложенијег текста **СЈ.3.3.7.** уме да одреди значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава, контекста у коме су употребљени, или на основуњиховог порекла **СЈ.3.3.8.**зна значења речи и фразеологизама у научнопопуларним текстовима,намењеним младима, и правилноих употребљава

9.1.2. ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Разред: шести
Годишњи фонд часова: 72 часа
ЦИЉ учења страног језика у основном образовању и васпитању је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну усмену и писану комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.
Кључни појмови: комуникација, језичка активност, језичке компетенције и интеркултуралност

ТЕМАТСКА ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
1.STARTER UNIT	Be (Present) (I'm 12 years old. My parents aren't from the UK. What's your surname?) Possessive 's (When is your father's birthday? What are your grandparents' names?) Possessive Adjectives (His parents are from Spain. Their house is in the countryside.) Everyday Objects *(*toy, torch, lipstick, headphones, USB stick, comb, toothbrush) Have got *(*Have you got a comb? Yes, I have. She hasn't got a lipstick.) *Possessive Pronouns (The bag is mine. The toys are theirs.)*	- користи глагол *to be* у садашњем времену; -тражи информације о другима и пружи информације о себи користећи глагол *to be*; - разуме и користи саксонски генитив; - разуме и користи присвојне придеве. - именује и користи основне предмете; - користи глагол *have got* у садашњем времену; -разуме и користи присвојне заменице.	Српски језик и књижевност, Математика, Географија
2.WELCOME TO OUR BOARDING SCHOOL	Crescent School *Opposites (tiny-huge, close-far, in front of-behind)* *Places, Furniture and Clothes (city, village; trousers, cardigan, uniform; bed, desk, wardrobe)* *There is / There are (There is a garden behind the school. There are some bookshelves in the boys' room.)* *Present Simple (He goes to a boarding school. They don't spend a lot of time in their room. Where does he come from?)* *Appearance (He's got black hair and green eyes. She's of average height. He's got a beard and a moustache. She wears glasses.)* *What Do They Look Like?* *Adverbs o Frequency (always, usually, often, sometimes,*	- разуме текст о интернату у Енглеској; - именује антониме придева, прилога и предлога; - препозна и именује лексику у вези са одећом, намештајем и именима места; - разуме и користи конструкцију *There is / There are (+a/an, some, any).* - разуме и користи потврдни, одрични и упитни облик глаголског времена *Present Simple.* - именује и користи лексику у вези са описивањем људи; - разуме монолог на ЦД-у. - именује и користи прилоге за учесталост. - именује и користи лексику у вези са људским особинама;	Српски језик и књижевност, Географија, Биологија, Информатика и рачунарство.

	hardly ever, never) Personality (lazy-hard-working, polite-rude, cheerful-serious, honest-dishonest, generous-mean) *To look like / To be like (What is she like? What does she look like?)* *Hobbies and Interests (reading magazines, bird-watching, listening to music, cycling, chatting on the internet…)* *Talking About Likes and Dislikes (Do you like dancing? I don't mind it. What about you? I prefer playing sports.)* Boarding Schools A Personal Profile	- разуме разлику између питања *What is she like?* и *What does she look like?* и да на њих одговори. - именује и користи лексику у вези са хобијем и интересовањима; - разуме и користи изразе за допадање и недопадање. - разуме текст о интернатима у Енглеској; - уради пројекат у коме ће описати описати своју идеалну школу. - напише лични профил по моделу у коме укратко описује себе користећи граматику и лексику из лекције.	
3.A SECRET STAIRCASE	*A Sudden Discovery* *Housework (do the washing-up, clean the windows, take out the rubbish, tidy your room, clean the windows)* *Have to (We have to do the ironing. She doesn't have to do any housework.)* *Present Continuous (I'm studying. He isn't cycling. Who are you talking to?)* *Jobs (reporter, model, chef, firefighter, detective, vet, nurse, singer, police officer, mechanic)* *What Do They Do?* Present Simple and Present Continuous (I often play football. I'm not playing football now.) *State Verbs (like, hate, prefer, believe, understand, want, need)* *Collocations with DO and MAKE (do a test/project/your homework/exercise/ your best; make noise/ a mess/an effort/trouble/an excuse)* *Talking About Obligations and Prohibitions (We have to do homework every day. You mustn't make noise in the evening.)* *Unusual Jobs* *Zero Conditional (Ice melts if you heat it.)*	- разуме дијалог о изненадном открићу и логички закључи које реченице недостају у тексту; - препозна и именује лексику у вези са кућним пословима; - разуме и користи глагол *have to* за изражавање обавезе. - разуме и користи глагол глаголско време *Present Continuous* за радње које се тренутно дешавају. - препозна и користи лексику у вези са професијама; - разуме дијалог на ЦД-у; -опише којим пословима жели/не жели да се бави у будућности. - разликује и користи глаголска времена *Present Simple* и *Present Continuous*; - разуме и користи статичне глаголе. - разуме и користи колокације за глаголима *do* и *make*; - разговара о обавезама и забранама користећи глаголе *must, mustn't, have to* и *don't have to.* - разуме текст о необичним пословима; - уради пројекат у коме ће описати свој посао из снова; - разуме и користи Нулти Кондиционал. - препозна и именује лексику у вези са члановима породице -опише породичну фотографију користећи одговарајућу граматику и лексику из целе лекције.	Српски језик и књижевност, Географија, Информатика и рачунарство.

	Family members (uncle/aunt, nephew/ niece, husband/wife, grandson/ granddaughter) *A Description of a Picture (Photograph)*		
4.THE LAST SCENE	*A Room in the Attic* *Be (Past) (They keys were on the desk. She wasn't born in England.)* Pronouns and Adverbs (with EVERY, SOME, ANY, NO) (everybody, something, anywhere, no one) *Past Simple (Regular and Irregular Verbs) (They watched different scenes. They knew it had to be somewhere.)* *Film (director, actor, act, perform, play, camera, projector, screen)* *Who Invented Film?* *Past Simple (Questions) (Were they French? What did he write? Who directed E.T.?)* *Life Events (grow up, graduate from university, move to a big city…)* Types of TV Programmes (chat/game/ reality show, news, advert, documentary…) Talking About Films and TV Programmes (What did you watch? Awe watched a game show. What was on? A film. What was it about?) *Adjectives Ending in -ed and -ing (amazing/amazed, tiring/tired…)* Film and Cinema Used to (People used to watch films only at the cinema. My grandparents didn't use to have a colour TV when they were children.) Film Genres (action, science fiction, fantasy, comedy, thriller, romance, horror, cartoon) Film Review	- разуме наративни текст у прошлом времену; -користи потврдни и одрични облик глагола *to be* у прошлом времену; - именује и користи заменице и прилоге са *every, some, any* и *no*. - разуме и користи просто прошло време правилних и неправилних глагола. - разуме и користи лексику у вези са филмом; - разуме дијалог на ЦД-у; - опише свох омиљеног глумца/глумицу или филмског лика. - поставља и одговара на питања користећи просто прошло време; - разуме и користи лексику у вези са важним животним догађајима. - разуме и користи лексику у вези са различитим телевизијским емисијама; - води разговор о филмовима и ТВ емисијама; - разуме разлику између придева који се завршавају суфиксима *-ed* и *-ing* и правилно их користи. - разуме текст о историји филма; - уради пројекат у коме ће описати свог омиљеног глумца или глумицу; - разуме конструкцију *used to + infinitive* - именује и користи лексику у вези са различитим филмским жанровима; - напише филмски приказ.	Српски језик, Географија, Информатика.
5.MYSTERY	*A Strange Incident* Prepositions of Movement 1 (into, across, down, towards, out of, past, up, around) Adverbs of Manner (suddenly, carefully, fast, well…) *Past Continuous (They were sleeping. It wasn't raining. What were you doing?)*	- разуме текст о необичном догађају; - именује и користи предлоге који означавају кретање; - разуме и користи прилоге за начин. - разуме и користи трајно прошло време (*the Past Continuous Tense*).	Српски језик, Географија, Историја, Информатика.

	The Middle Ages (court, reign, the Crusades, knight, crown, armour…) *The Lost Treasure* *Past Simple and Past Continuous (King John was travelling to Norfolk when he suddenly got ill.)* Prepositions of Movement 1 (on, off, along, through, over, under) *Giving and Responding to News (Guess what! I got an A in the maths test! Wow! Congratulations!)* *Adjectives Ending in -ous and Synonyms (dangerous, courageous, adventurous, mysterious; weird-strange, awful-terrible, courageous-brave, fantastic-brilliant)* *Myths and Legends* *Collocations with GET (get close, get stuck, get lost…)* A Story	- разуме и именује лексику у вези са Средњим веком; - разуме дијалог на ЦД-у; - разликује и користи глаголска времена *Past Simple* и *Past Continuous*; - именује и користи предлоге који означавају кретање; - разуме и користи изразе за за саопштавање вести и реаговања на вести; - разуме и именује придеве који имају наставак *-ous* и синониме придева из дијалога. - разуме текстове о краљу Артуру и Робину Худу; - уради пројекат о миту или легенди из своје земље. - разуме и именује колокације са глаголом *get*; - напише причу користећи одговарајућу граматику и лексику из целе лекције.	
6.MESSAGES	*A School Competition* *Sports and Games (boxing, athletics, chess, bowling, scuba diving, darts, pool, fencing)* *Nouns Ending in -ation and -ition (imagination, competition, definition, combination)* *Present Perfect (ever, never, just, already, yet) (I've just had an idea. I've already said that. Have you ever played chess?)* *Geographical Features (sea, ocean, desert, mountain, lake, waterfall…)* *The Largest Lake in the World* Comparison of adjectives (My best friend is taller than me. She is the best student in our class.) *Numbers (three thousand, two hundred and fifty-nine)* Experiences (take part in a competition, ride a horse, go abroad, sing in a choir…) Talking About Experiences *(Have you ever swum in an ocean? I haven't, but I'd like to.)* The UK and the USA Comparison of Equality (The USA is not as big as	- разуме дијалог о школском такмичењу; - именује и користи лексику у вези са различитим спортовима и играма; - разуме и користи именице које се завршавају наставцима *-ation* и *-ition*. - разуме и користи *Present Perfect* са прилозима *ever, never, just, already* и *yet.* - именује и користи лексику у вези са географским обележјима; - разуме дијалог на ЦД-у; - разуме и користи компаративе и суперлативе придева; - користи и правилно чита вишецифрене бројеве. - именује и користи лексику у вези са различитим искуствима; - води разговор о личним искуствима користећи *Present Perfect* и *Past Simple.* - разуме текстове о Уједињеном Краљевству и Сједињеним Америчким Државама; - уради пројекат у коме ће описати земљи коју је посетио или	Српски језик, Физичко васпитање, Географија, Музичка култура.

	China. Matt is as tall as Jack.) Articles *Geography Quiz*	коју би желео да посети; - разуме и користи поређење придева по једнакости. - разуме и користи одређени и нулти члан уз географске појмове; - састави географски квиз користећи уџбеник из географије или интернет.	
7.IN THE FOREST	*Treasure Hunt* *Animals (deer, robin, mole, woodpecker, hedgehog…)* *Can / Can't (I can ride a bicycle, but I couldn't do it when I was two years old.)* *Present Perfect (for, since) (They have been away for over an hour. We've done a lot since you left.)* Parts of the Body (shoulder, back, arms, chin, neck, elbow…) *The Wooden Box* *Present Perfect and Past Simple (She has already written an email. She wrote it an hour ago.)* Articles *Health Problems (I've got a sore throat. My knee hurts.)* Asking for and Giving Advice (What's the matter? What should I do? You should see a doctor.) *Should / Shouldn't (You should take some medicine. You shouldn't go to school today.)* Pets An Online Problem Page	- разуме дијалог из три дела; - именује и користи лексику у вези са животињама; - користи модални глагол *can* (и прошли облик *could*) за изражавање способности. - користи *Present Perfect* са прилозима *for* и *since* за радње које су почеле у прошлости и још увек трају. - именује и користи лексику у вези са деловима тела; - разуме дијалог на ЦД-у. - разликује и користи глаголска времена *Present Perfect* и *Past Simple*; - разуме основне разлике у употреби нултог, одређеног и неодређеног члана. - именује и користи лексику у вези са здравственим проблемима; - користи изразе да тражење и давање савета; - разуме и користи модални глагол *should* за изражавање савета. - разуме текст о необичним кућним љубимцима; - уради пројекат у коме ће описати свог идеалног кућног љубимца. - напише кратак коментар у коме ће дати одговарајући савет на основу дате ситуације.	Српски језик, Биологија, Информатика
8.CLEVER KIDS	A Letter of Goodbye *Adjectives Ending in -Y and -FUL (useful, colourful, noisy, angry…)* *Phrasal Verbs (find out, come across, give up, get on, look forward to)* *Present Continuous (for the future) (I'm going to the cinema on Saturday. What are you doing this evening?)* *Be Going To (He's going to study medicine. Are you going to live abroad?)*	- разуме текст који је написан у форми писма; - разликује и користи придеве који се завршавају наставцима *-y* и *-ful*; - разуме значења фразних глагола из текста; - разуме и користи *Present Continuous* за изражавање будућности. - разуме и користи структуру *be going to + infnitive* за планове и намере у будућности. - именује и користи лексику у вези са различитим облицима	Српски језик и књижевност, Математика, Информатика и рачунарство.

	Shapes and Materials (round, oval, triangular; plastic, gold, silver…) *Behind the Pictures* *Will / Won't (I'll help you. I think it'sll be warm and sunny. I'll open the window)* *Technology (domestic robot, ebook, GPS tracker instant messaging apps,...)* *First Conditional (If I find out anything, I will call you immediately.)* *Clothes and Accessories (tracksuit, sunglasses, earrings, flip-flops…)* *Shopping for Clothes (Can I help you? Yes, I'm looking for a dress. How much is it?)* *One / Ones / Another / Another one (This one looks nice. Have you got another pair in red?)* *Too / Enough (It's too expensive. It isn't comfortable enough.)* *Superstitions (Many of the world's most popular sports* An Email	и материјалима; - разуме дијалог на ЦД-у. - разуме и користи *will / won't + infinitive* за изражавање предвиђања у будућности, одлука донетих у тртенутку говора и понуда/обећања; - именује и користи лексику у вези са технологијом; - разуме и користи Први кондиционал. - именује и користи лексику у вези са одећом и модним детаљима; - користи изразе који се употребљавају при куповини одеће; - разуме и користи заменице *one, ones, another* и *another one* како би се избегло понављање именице или именичке фразе; - разуме и користи прилоге *too* и *enough* уз придеве. - разуме текст о празноверним радњама; - уради пројекат у коме ће описати неке необичне празноверне радње или празноверне радње које се упражњавају у Србији. - напише имејл другу/другарици користећи глаголске облике за изражавање садашњости, прошлости и будућности.	
9.THE END	*The Food Festival* *Food and Drink (beef, lamb, stew, spices, main course...)* *Cooking (chop, peel, fry, boil, add)* *Countable and Uncountable Nouns (How much lamb, How many carrots, a little sugar, a few apples)* *Fruit (blackberry raspberry, watermelon, pomegranate…)* *Who Was Mr Hitchins?* *Tense Review (What does he do? What is he doing now? I have played tennis since I was six. I played tennis last month.)* *Direct and Indirect Object (He sent him a letter.)* *Nouns Ending in -NESS, -MENT and -Y (sadness, difficulty, achievement…)* *Negative Prefixes (-un, -im, -dis) (unusual, dishonest, impossible…)*	- разуме дијалог и логички закључи које реченице недостају у тексту; - именује и користи лексику у вези са храном и пићем; - именује и користи лексику у вези са начином припреме хране; - разликује и користи речи и изразе који се употребљавају уз бројиве и небројиве именице . - именује и користи лексику у вези са називима воћа; - разуме дијалог на ЦД-у. - разуме и користи глаголска времена која су обрађивана у току школске године; - разуме разлику између директног и индиректног објекта; - разликује и користи именице који се завршавају наставцима *-ness, -ment* и *-y*; - разликује различите негативне префиксе који иду уз одређене придеве.	Српски језик, Биологија, Информатика.

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
Током часа препоручује се динамично смењивање техника / активности које не би требало да трају дуже од 15 минута. Слушање и реаговање на упутства наставника на страном језику или са аудио-записа (слушај, пиши, повежи, одреди, пронађи... Рад у паровима, малим и великим групама (мини-дијалози, игра по улогама) Вежбе слушања (према упутствима наставника или са аудио-записа повезати појмове, допунити информације, селектовати тачне и нетачне исказе, утврдити хронологију и сл.) Игре примерене узрасту и дидактичком захтеву (за загревање, развијање пажње и концентрације, јачање мотивације, увођење нове језичке грађе или пак утврђивање). Класирање и упоређивање (по количини, облику, годишњим добима, волим / не волим, компарације...).	Слушање, памћење, посматрање, препознавање, упоређивање, уочавање, разликовање, именовање, разговор, постављање питања, причање, замишљање, описивање, цртање, бојење, читање, писање, анализирање, откривање, закључивање, образлагање, груписање, примењивање, сарађивање, процењивање, играње, читање, писање	Припремање, организовање, посматрање, праћење, објашњавање, помагање, показивање, вођење, подстицање, предвиђање, проверавање, вредновање, саопштавање, иницирање, слушање, праћење, процењивање, идентификовање, поређење, одлучивање, разговор, читање, цртање, писање	- Ученици - Наставници - Родитељи - Двориште - Учионица - Дидактичка средства и материјали - Уџбеници - Искуство ученика - Слике - Краћи текстови	Формативно и сумативно оцењивање. Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, задаци у радном делу уџбеника, тестови слушања, различите технике формативног оцењивања, ученички радови, разговор, посматрање, петнаестоминутне провере знања, тематске провере знања, контролни и писмени задаци.

ОПШТИ СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА ЗА КРАЈ 6. РАЗРЕДА ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

Број и назив теме	Основни ниво	Средњи ниво
STARTER UNIT	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.17. 1.1.18. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4.	2.1.1. 2.1.3. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.19. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4.
1 WELCOME TO OUR BOARDING SCHOOL	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.4.	2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.7.
2 A SECRET STAIRCASE	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1.	2.1.1. 2.1.2.. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.27. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.
3 THE LAST SCENE	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.4.	2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.19. 2.1.20. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.2. 2.3.7. 2.3.8.
4 MYSTERY	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.3. 1.3.4.	2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.2. 2.3.7.
5 MESSAGES	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2.	2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.2. 2.3.5. 2.3.6.
6 IN THE FOREST	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1.	2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.19. 2.1.20. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.2.

7 CLEVER KIDS	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1.	2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.22. 2.1.23. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.2.
8 THE END	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1.	2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.19. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.2.

9.1.3. ИСТОРИЈА

Разред: Шести

Годишњи фонд часова: 72 часа

Циљ: Циљ наставе и учења историје је да ученик, изучавајући историјске догађаје, појаве, процесе и личности, стекне основна историјска знања и компетенције неопходне за разумевање савременог света, развије вештине критичког мишљења и одговоран однос према себи, сопственом и националном идентитету, културно-историјском наслеђу, друштву и држави у којој живи.

Кључни појмови: феудализам, прединдустријско доба, монархија, градска комуна, црква, религија, хуманизам и ренесанса, географска открића, научна открића и технички проналасци, сеобе, прожимање цивилизација, индивидуалнии колективни идентитет.

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
1. **ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ**	**Основне одлике периода средњег века и новог века** (појмови средњи век, нови век, прединдустријско доба, хронолошки и просторни оквири) **Историјски извори за историју средњег века и раног новог века и њихова сазнајна вредност** (писани и материјални)	- образложи узроке и последице историјских догађаја на конкретним примерима; - пореди историјске појаве; - наведе најзначајније последице настанка и развоја држава у Европи и Средоземљу у средњем и раном новом веку;	Српски језик и књижевност (лирика, епика) Ликовна култура (Уметничко наслеђе – музеји, грађевине, уметност – некад и сад)

2. **ЕВРОПА И СРЕДОЗЕМЉЕ У РАНОМ СРЕДЊЕМ ВЕКУ**	**Велика сеоба народа и стварање нових држава у Европи** (германска и словенска племена, Бугари, Мађари, Викинзи) **Најзначајније државе раног средњег века** (Франачка држава, Византијско царство, Арабљани) **Религија у раном средњем веку** (христијанизација и хришћанска црква, Велики раскол, ислам) **Феудално друштво** (структура, друштвене категорије, вазални односи) **Српске земље и Балканско полуострво** (досељавање Срба и Хрвата, односи са староседеоцима и суседима, формирање српских земаља, христијанизација, ширење писмености) **Истакнуте личности**: Јустинијан, Карло Велики, кнез Властимир, цар Симеон, Јован Владимир, Василије II, краљ Михаило, Ћирило и Методије)	- на основу датих примера, изводи закључак о повезаности националне историје са регионалном и европском (на плану политике, економских прилика, друштвених и културних појава); - сагледа значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту; - приказује на историјској карти динамику различитих историјских појава и промена; - на историјској карти лоцира правце миграција и простор насељен Србима и њиховим суседима у средњем и раном новом веку; - идентификује разлике између типова државног уређења у периоду средњег и раног новог века; - изводи закључак о значају српске средњовековне државности и издваја најистакнутије владарске породице; .	Српски језик и књижевност (Весна Алексић, Прича о богињи Лади, о богу Сварогу, о богу Стрибору) Географија (миграције, Географски положај државе) Музичка култура (Ранохришћанска музика, Византијско певање) Ликовна култура (Уметничко наслеђе) Верска настава (Христијанизација) Грађанско васпитање (Људска права)
3. **ЕВРОПА И**	**Државно уређење** (типови европских монархија; република) **Сусрети и прожимања цивилизација и народа** (хришћанство, ислам, јудаизам,	- пореди положај и начин живота жена и мушкараца различитих животних доби,	Верска настава (однос између вера)

СРЕДОЗЕМЉЕ У ПОЗНОМ СРЕДЊЕМ ВЕКУ	Крсташки ратови, најзначајнији путописци и њихова путовања – Марко Поло, Ибн Батута и др.) **Српске земље и суседи** (краљевина и царство, деспотовина, аутокефална црква, односи са Византијом, Угарском, Бугарском, Венецијом, османска освајања у југоисточној Европи) **Свакодневни животу Европи и српским земљама** (двор и дворски живот, живот на селу и граду – занимања, родни односи, правоверје и јереси, куга) **Опште одлике средњовековне културе** (верски карактер културе, витешка култура, културне области, школе и универзитети, проналасци, писана и визуелна култура код Срба, легенде – Косовска, о краљу Артуру...) **Истакнуте личности**: Фридрих Барбароса, Ричард Лавље Срце, Саладин, Стефан Немања, Стефан Првовенчани, Сава Немањић, краљ Милутин, Стефан Душан, кнез Лазар и кнегиња Милица, Твртко I Котроманић, Стефан Лазаревић, деспот Ђурађ, султанија Мара, Ђурађ Кастриот Скендербег, Балшићи, Црнојевићи, Мехмед II Освајач)	припадника постојећих друштвених слојева у средњем и раном новом веку; - разликује основна обележја и идентификује најзначајније последице настанка и ширења различитих верских учења у средњем и раном новом веку; - на понуђеним примерима разликује легенде и митове од историјских чињеница, као и историјске од легендарних личности; - образлаже најважније последице научно-техничних открића у периоду средњег и раног новог века; - идентификује основне одлике и промене у начину производње у средњем и раном новом веку; - илустује примерима значај прожимања различитих цивилизација; - разликује споменике различитих епоха, са посебним освртом на оне у локалној средини; - илуструје примерима важност утицаја политичких, привредних, научних и културних тековина средњег и новог века у савременом друштву;	Географија (Географски положај државе, Појам и типови насеља – село и град, Облик владавине државе) Српски језк и књижевност (Десанка Максимовић, Грачаница; Војислав Илић, Свети Сава; Смтр мајке Југовића; Марко Краљевић укида свадбарину) Ликовна култура (Уметничко наслеђе – верска архитектура)
	Прединдустијско доба (хронолошки		Техника и технологија

4. **ЕВРОПА И СВЕТ У РАНОМ НОВОМ ВЕКУ (прединдустри-јско доба)**	оквири, научна и техничка открића, штампа, промене у начину производње, банкарство, успон градова – примери Фиренце, Венеције, Антверпена...) **Велика географска открића и колонизација** (истакнути морепловци и њихова путовања, сусрет са ваневропским цивилизацијама – Северна и Јужна Америка, Индија, Африка, Кина, Јапан, Аустралија; последице) **Опште одлике културе раног новог века** (основна обележја хуманизма и ренесансе, књижевност, политичка мисао, промене у свакодневном животу, обичаји и веровања –прогон „вештица“...) **Реформација и противреформација** (узроци, протестантизам, католичка реакција – улога језуита; верски сукоби и ратови) **Појава апсолутистичких монархија (**промене у државном уређењу, централизација државе, положај владара) **Врхунац моћи Османског царства** (освајања, држава и друштво) **Живот Срба под османском, хабзбуршком и млетачком влашћу** (обнова Пећке Патријаршије; мењање	- користећи ИКТ самостално или у групи, презентује резултате елементарног истраживања заснованог на коришћењу одабраних историјских извора и литературе; - повеже визуелне и текстуалне информације са одговарајућим историјским контекстом (хронолошки, политички, друштвени, културни); - учествује у организовању и спровођењу заједничких школских активности везаних за развој културе сећања;	(Развој технике, Индустијализација) Географија (Географски положај државе, Велика географска открића) Верска настава (Верски сукоби) Биологија (Популација, станишта, екосистеми) Физика (кретање, Први Њутнов закон, Сила земљине теже) Музичка култура (Духовна и световна музика, Ренесансна музика)

	верског и културног идентитета – исламизација, покатоличавање, унијаћење; учешће у ратовима, отпори и сеобе, положај и привилегије, Војна крајина) **Истакнуте личности**: Јохан Гутенберг, Изабела Кастиљска, Кристифор Колумбо, Фернандо Магелан, Леонардо да Винчи, Микеланђело Буонароти, Николо Макијавели, Никола Коперник, Исак Њутн, Мартин Лутер, Карло V и Филип II Хабзбуршки, Елизабета I, Вилијам Шекспир, Луј XIV, Сулејман Величанствени, Мехмед – паша Соколовић, Арсеније III Црнојевић, Арсеније IV Јовановић		

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	АКТИВНОСТИ		РЕСУРСИ	НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА
	а) Ученик	б) Наставник		
- Кооперативна - Интерактивна - Перцептивна - Истраживачка - Демонстративна - Илустративна	Активно слушање,памћење, посматрање, препознавање, упоређивање, уочавање, разликовање, именовање, разговор, постављање питања, замишљање, описивање, читање, писање, анализирање, откривање, закључивање, образлагање,	Припремање, организовање, посматрање, праћење, објашњавање, помагање, показивање, вођење, подстицање, предвиђање, проверавање, вредновање, саопштавање, иницирање, слушање, праћење, процењивање,	- Ученици - Наставници - Родитељи - Учионица - Дидактичка средства и материјали	Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика; Сумативно оцењивање; Идентификација ситуација у којима ће ученици стећи и показати понашање у складу са прописаним исходима.;

-Монолошка - Дијалошка - Учење по моделу - Текст метода	груписање, примењивање, процењивање, претпостављање, повезивање са већ стеченим знањем, тумачење табела и графикона, сврставање у категорије, раздвајање битног од небитног, поређење, предвиђање, сарадња са другим ученицима, лоцирање на историјској и географској карти...	идентификовање, поређење, одлучивање, разговор, читање	- Уџбеници - Искуство ученика - Фотографије - Слике - Краћи текстови - Апликације	Инструменти за проверавање остварености прописаних исхода (разговор, посматрање, петнаестоминутне провере знања, тематске провере знања, полугодишња и годишња провера знања); Редовна израда домаћих задатака; Индивидуални рад – израда паноа, ленти времена, ППТ, Сналажење на карти; Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова;

9.1.4. ГЕОГРАФИЈА

Годишњи фонд часова: 72 часа

Циљ: Циљ учења географије је да ученик појмовно и структурно овлада природно-географским, демографским, насеобинским, политичко-географским, економско-географским, интеграционим и глобалним појавама и процесима у Србији и свету, уз неговање вредности мултикултуралности и патриотизма.

Разред: 6. (шести)

БЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
ДРУШТВО И ГЕОГРАФИЈА	Друштвена географија, предмет проучавања и подела	− успоставља везе између физичко-географских и друштвено-географских објеката, појава и процеса;	
ГЕОГРАФСКА КАРТА	Географска/картографска мрежа. Географска ширина и географска дужина, часовне зоне. Појам карте и њен развој кроз историју. Елементи карте- математички, географски и допунски. Картографски знаци и методе за представљање рељефа на карти. Подела карата према садржају и величини размера. Оријентација у простору и оријентација карте, мерење на карти, сателитски навигациони системи.	− одређује математичко-географски положај на Земљи; − анализира, чита и тумачи општегеографске и тематске карте; − оријентише се у простору користећи компас, географску карту и сателитске навигационе системе;	Математика- -Координатни систем. Приказ података у координатном систему. Приказ зависности међу величинама. Размере, пропорције и проценти. Ликовна култура- -Боја- примена боја
СТАНОВНИШТВО	Основни појмови о становништву: демографски развитак и извори података о становништву. Број и распоред становништва на Земљи. Природно кретање становништва. Миграције становништва. Структуре становништва: биолошке и друштвено-економске.	− доводи у везу размештај светског становништва са природним карактеристикама простора; − анализира компоненте популационе динамике и њихов утицај на формирање укупних демографских потенцијала на примерима Србије и света;	Историја- -Религије у раном средњем веку (хришћанство, христијанизација, ислам) Физичко васпитање- -Вежбање- позитиван

	Савремени демографски процеси у Србији и свету.	− анализира различита обележја светског становништва и развија свест о солидарности између припадника различитих социјалних, етничких и културних група;	утицај на дужину и квалитет људског живота
НАСЕЉА	Појам и настанак првих насеља. Положај и географски размештај насеља. Величина и функције насеља. Типови насеља. Урбанизација. Град − унутрашња структура и односи са околним простором. Село и рурални процеси.	− анализира географски положај насеља; − објашњава континуиране процесе у развоју насеља и даје примере у Србији и свету; − доводи у везу типове насеља и урбане и руралне процесе са структурама становништва, миграцијама, економским и глобалним појавама и процесима;	Историја- -Свакодневни живот и српске земље (живот на селу и граду, занимања становника) Српски језик- -Алекса Шантић: О, класје моје Биологија- -Живот у екосистему Антропогени фактор и облици загађења. Угрожавање живих бића и њихова заштита.
ПРИВРЕДА	Привреда, привредне делатности и сектори привреде. Пољопривреда и географски простор. Индустрија и географски простор. Саобраћај, туризам и географски простор. Ванпривредне делатности. Развијени и неразвијени региони и државе и савремени геоекономски односи у свету. Концепт одрживог развоја.	− уз помоћ географске карте анализира утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привредних делатности; − доводи у везу размештај привредних објеката и квалитет животне средине; − вреднује алтернативе за одрживи развој у својој локалној средини, Србији и свету;	Историја- -Велика географска открића (истакнути морепловци и њихова путовања, сусрети са ваневропским цивилизацијама -Сусрети и прожимања народа и цивилизација (вере, путописци и њихова путовања - Марко Поло)
ДРЖАВА И ИНТЕГРАЦИОНИ ПРОЦЕСИ	Појам и настанак првих држава. Географски положај државе. Величина и компактност територије државе. Појам и функција државних граница.	− објасни политичко-географску структуру државе;	Историја- -Државно уређење (типови европских монархија, република) -

	Главни град. Облик владавине. Политичко-географска карта Европе после Другог светског рата. Политичко-географска карта света после Другог светског рата. Територијални интегритет и спорови. Интеграциони процеси.	− представи процесе који су довели до формирања савремене политичко-географске карте света;	Српске земље и Балканско полуострво (досељавање Срба и Хрвата, формирање српских држава)
ГЕОГРАФИЈА ЕВРОПЕ	Географске регије и регионална географија. Положај и границе Европе. Природне карактеристике Европе. Становништво Европе. Насеља Европе. Привреда Европе. Географске регије Европе.	− објасни како се издвајају географске регије; − илуструје уз помоћ карте најважније географске објекте, појаве и процесе на простору Европе.	Историја- -Велика географска открића (истакнути морепловци и њихова путовања, сусрети са ваневропским цивилизацијама)

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
монолошка дијалошка илустративно демонстративна рад на тексту индивидуална фронтални рад у пару рад у групи амбијентално учење	Слушање, памћење, посматрање, препознавање, упоређивање, уочавање, разликовање, именовање, разговор, постављање питања, причање, читање, замишљање, описивање, цртање, бојење, записивање, анализирање, откривање, закључивање, образлагање, груписање, примењивање, сарађивање, процењивање, именовање различитих географских извора	Планирање, припремање, организовање, посматрање, праћење, оцењивање, израда и преглед тестова, објашњавање, показивање, вођење, подстицање, усмеравање, предвиђање, проверавање, вредновање, саопштавање, иницирање, слушање, праћење, пружање помоћи у раду ученика, процењивање, поређење, идентификовање, разговор, одлучивање, читање, цртање	- Ученици - Наставници - Родитељи - Двориште - Учионица - Дидактичка средства и материјали - Уџбеник - Географска читанка - Географски часописи - Географски атлас - Искуство ученика - Искуство наставника - Фотографије - Слике - Краћи текстови - Лап-топ, ЦД, ДВД - Пројектор	- посматрање - разговор - усмено излагање - ученички одговори - активност на часу - ученички радови - домаћи задаци - 15-то минутни тест - полугодишњи тест - годишњи тест - примена знања уз помоћ географске карте

9.1.5. БИОЛОГИЈА

Годишњи фонд часова: 72 часа

Циљ: Циљ наставе и учења биологије је да ученик изучавањем биолошких процеса и живих бића у интеракцији са животном средином, развије одговоран однос према себи и природи и разумевање значаја биолошке разноврсности и потребе за одрживим развојем.

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
1. ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	Грађа живих бића – спољашња и унутрашња. Грађа људског тела: хијерархијски низ од организма до ћелије. Једноћелијски организми – бактерија, амеба, ћелија квасца. Удруживање ћелија у колоније. Вишећелијски организми – одабрани примери гљива, биљака и животиња. Основне животне функције на нивоу организма: исхрана, дисање, транспорт и елиминација штетних супстанци, размножавање. Сличности и разлике у грађи и обављању основних животних процеса биљака, гљива и животиња. Откриће ћелије и микроскопа. Основна грађа ћелије (мембрана, цитоплазма, једро, митохондрије, хлоропласти). Разлика између бактеријске, и биљне и животињске ћелије. Ћелијско дисање, стварање енергије, основне чињенице о фотосинтези.	- упореди грађу животиња, биљака и бактерија на нивоу ћелија и нивоу организма - повеже грађу и животне процесе на нивоу ћелије и нивоу организма - одреди положај органа човека и њихову улогу - цртежом или моделом прикаже основне елементе грађе ћелије једноћелијских и вишећелијских организама - користи лабораторијски прибор и школски микроскоп за израду и посматрање готових и самостално израђених препарата - хумано поступа према организмима које истражује	**Математика:** -тумачење података приказаних табелом и графички **Страни језик:** -разумевање једноставаног описа особа, биљака, животиња -описивање карактеристика бића коришћењем једноставних језичких средстава -описивање и упоређивање живих бића

2. ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	Популација, станиште, екосистем, еколошке нише, адаптације, животне форме, трофички односи – ланци исхране. Абиотички и биотички фактори. Значај абиотичких и биотичких фактора. Антропогени фактор и облици загађења. Угрожавање живих бића и њихова заштита.	– направи разлику између животне средине, станишта, популације, екосистема и еколошке нише – размотри односе међу члановима једне популације, као и односе између различитих популација на конкретним примерима – илуструје примерима међусобни утицај живих бића и узајамни однос са животном средином	**Математика:** -тумачење података приказаних табелом и графички **Страни језик:** -разумевање једноставаног описа особа, биљака, животиња -описивање карактеристика бића коришћењем једноставних језичких средстава -описивање и упоређивање живих бића **Техника и технологија:** -реализација активности које указују на значај рециклаже
3. НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	Наследни материјал у телесним и полним ћелијама и његово преношење с родитеља на потомство. Наследне особине (веза између гена и особина, утицај спољашње средине). Индивидуална варијабилност. Природна селекција на одабраним примерима. Вештачка селекција. Значај гајених биљака и припитомљених животиња за човека.	– истражи утицај средине на испољавање особина, поштујући принципе научног метода – идентификује примере природне и вештачке селекције у окружењу и у задатом тексту/илустрацији – повеже еволутивне промене са наследном варијабилношћу и природном селекцијом	**Математика:** -тумачење података приказаних табелом и графички
4. ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА	Постанак живота на Земљи (прве ћелије без једра, постанак ћелија са једром и појава вишећеличности). „Дрво живота“ (заједничко порекло и основни принципи филогеније, сродност	- групише организме према особинама које указују на заједничко порекло живота на Земљи	**Математика:** -тумачење података приказаних табелом и графички

	и сличност). Организми без једра. Организми са једром. Положај основних група једноћелијских и вишећелијских организама на „дрвету живота”.	- одреди положај непознате врсте на „дрвету живота“, на основу познавања општих карактеристика једноћелијских и вишећелијских организама - прикупи податке о радовима научника који су допринели изучавању људског здравља и изнесе свој став о значају њихових истраживања	
5. ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	Обољења која изазивају, односно преносе бактерије и животиње. Бактерије и антибиотици. Путеви преношења заразних болести. Повреде и прва помоћ: повреде коже, убоди инсеката и других бескичмењака, тровање храном, сунчаница, топлотни удар. Превенција болести које настају услед нагле промене климе. Понашање људи у складу с климатским параметрима. Последице болести зависности – алкохолизам.	- одржава личну хигијену и хигијену животног простора у циљу спречавања инфекција - доведе у везу измењено понашање људи са коришћењем психоактивних супстанци - збрине површинске озледе коже, укаже прву помоћ у случају убода инсеката, сунчанице и топлотног удара и затражи лекарску помоћ кад процени да је потребна - повеже узроке нарушавања животне средине са последицама по животну средину и људско здравље и делује личним примером у циљу заштите животне средине - користи ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата - табеларно и графички представи прикупљене податке и изведе одговарајуће закључке; – разматра, у групи, шта и како је учио/учила и где та знања може да примени	**Физичко и здравствено васпитање:** – препознавање врсте повреде – правилно реаговање у случају повреде

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
- Кооперативна - Интерактивна - Перцептивне - Амбијентално учење - Цртање - Учење кроз игру - Демонстрација (показивање) - Илустрација - Разговор - Учење по моделу - Експеримент - Учење по моделу	Слушање, памћење, планирање, посматрање, препознавање, упоређивање, уочавање, разликовање, именовање, разговор, постављање питања, причање, замишљање, описивање, цртање, читање, писање, анализирање, откривање, закључивање, образлагање, груписање, примењивање, сарађивање, процењивање, извођење огледа	Припремање, планирање, организовање, посматрање, праћење, објашњавање, помагање, показивање, вођење, подстицање, предвиђање, проверавање, вредновање, саопштавање, иницирање, слушање, праћење, процењивање, идентификовање, поређење, одлучивање, разговор, читање, цртање, извођење огледа, праћење и процењивање резултата свога рада и резултата рада ученика	- Ученици - Наставници - Двориште - Учионица - Уџбеници - Табла - Искуство ученика - Фотографије - Слике - Текстови - Презентације - Зидне слике - Мокри препарати - Модели - Апликације - Осмосмерке - Укрштенице - Табеле - Дијаграми - Шеме - Задаци - Микроскоп - Лупа - Микроскопски препарати	Формативно и сумативно оцењивање Дискусија Мапе појмова Проблемски задаци Решавање проблема Експерименти Истраживачки радови и пројекти

9.1.6. МАТЕМАТИКА

Годишњи фонд часова: 144 часа

Циљ: учења Математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног мишљења.

Кључни појмови: цео број, апсолутна вредност, рационалан број, изрази, једначине и неједначине, координатни систем, пропорција, конструкције углова, троуглова и четвороуглова, паралелограм, ромб, трапез, делтоид, центар описаног и уписаног круга, површине троуглова и четвороуглова.

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТН А ПОВЕЗАНОСТ
1. Цели бројеви	Скуп целих бројева (Z). Супротан број. Апсолутна вредност целог броја. Приказ целих бројева на бројевној правој. Упоређивање целих бројева. Основне рачунске операције у скупу Z и њихова својства. Изрази са целим бројевима.	прочита, запише, упореди и представи на бројевној правој целе бројеве одреди супротан број, апсолутну вредност и реципрочну вредност целог броја; израчуна вредност једноставнијег бројевног израза и реши једноставну линеарну једначину и неједначину у скупу целих бројева; реши једноставан проблем из свакодневног живота користећи бројевни израз, линеарну једначину или неједначину; прочита, запише, упореди и представи на бројевној правој рационалне бројеве одреди супротан број, апсолутну вредност и реципрочну вредност рационалног и преведе разломке у децимални запис и обрнуто;	Српски језик- Научно – популарни и информативни текстови -проналази,повезује и тумачи експлицитно и имплицитно садржане информације у краћем једноставном неуметничком тексту - анализира узрочно последичне односе у тексту и вреднује истакнуте идеје које носи текст

2. Рационални бројеви	Први део Скуп рационалних бројева. Супротан број. Апсолутна вредност рационалног броја. Приказ рационалних бројева на бројевној правој. Упоређивање рационалних бројева. Основне рачунске операције у скупу Q и њихова својства. Изрази са рационалним бројевима. Једначине и неједначине. Други део Координатни систем. Приказ података у координатном систему. Приказ зависности међу величинама. Размере, пропорције и проценти. Директна пропорционалност. Обрнута пропорционалност.	израчуна вредност једноставнијег бројевног израза и реши једноставну линеарну једначину и неједначину у скупу рационалних бројева бројева; реши једноставан проблем из свакодневног живота користећи бројевни израз, линеарну једначину или неједначину примени пропорцију и проценат у реалним ситуацијама; прикаже податке и зависност између две величине у координатном систему (стубичасти, тачкасти и линијски дијаграм); тумачи податке приказане табелом и графички;	Музичка култура- Музичко стваралаштво -користи могућности ИКТ-а за самостално истраживање Географија- географска карта -одређује математичко-географски положај на земљи Физика- Сила -изражава физичке величине у одговарајућим мерним јединицама и претвара веће мерне јединице у мање и обрнуто Мерење- решава графичке задатке -одређује средњу вредност мерене величине и грешку мерења

3. Троугао	Први део Појам троугла. Обим троугла. Једнакокраки и једнакостранични троуглови. Висина троугла. Углови троугла. Збир углова троуглова. Врсте троуглова према угловима. Однос између страница и углова троугла. Неједнакост троугла. Конструкције неких углова (60°, 120°, 30°, 45°, 75°, 135°) Други део Основне конструкције троуглова. Појам подударности и ставови подударности. Централна симетрија и подударност. Осна симетрија и подударност. Центар описане и уписане кружнице троугла.	класификује троуглове на основу њихових својстава; конструише углове од 90° и 60° и користи њихове делове за конструкције других углова; уочи одговарајуће елементе подударних троуглова; утврди да ли су два троугла подударна на основу ставова подударности; конструише троугао на основу задатих елемената (странице и углови троуглова) примени својства троуглова у једноставнијим проблемским задацима; сабира и одузима векторе и користи их у реалним ситуацијама; одреди центар описане и уписане кружнице троугла; примењује особине централне и осне симетрије и транслације у једноставнијим задацима;	Биологија- Човек и здравље -користи ИКТи другу опрему у истраживању,обради података и приказу резултата - табеларно и графички представи податке и изведе закључке -разматра у групи шта и како је учио и та знања може применити Ликовна култура- Боја - обликује,самостално или у сарадњи са другима, употребне предмете од материјала за рециклажу Географија- Географска карта оријентише се у простору користећи географску карту

4. Четвороугао	Четвороугао. Углови четвороугла. Збир углова четвороугла. Паралелограм. Особине паралелограма. Услови да четвороугао буде паралелограм. Ромб, правоугаоник и квадрат. Конструкција паралелограма. Сабирање и одузимање вектора. Множење вектора бројем. Трапез. Особине трапеза. Средња линија троугла и трапеза. Конструкције трапеза. Делтоид.	класификује четвороуглове на основу њихових својстава; уочи одговарајуће елементе подударних четвороуглова; конструише трапез,ромб,паралелограм,квадрат на основу задатих елемената (странице,углови и дијагонале) примени својства четвороугла у једноставнијим проблемским задацима; сабира и одузима векторе и користи их у реалним ситуацијама; примењује особине централне и осне симетрије и транслације у једноставнијим примерима	
5. Површина троугла и четвороугла	Појам површине фигуре, површина правоугаоника и квадрата. Једнакост површина подударних фигура. Површина паралелограма, троугла, трапеза. Површина четвороугла с нормалним дијагоналама.	израчуна површину троугла и четвороугла користећи обрасце или разложиву једнакост.	

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
- Кооперативна - Интерактивна - Перцептивне - Демонстрација (показивање) - Разговор - Учење по моделу - Учење путем открића	Слушање, памћење, посматрање, препознавање, упоређивање, уочавање, разликовање, именовање, разговор, постављање питања, причање, замишљање, описивање, цртање, , писање, анализирање, откривање, закључивање, образлагање, груписање, примењивање, сарађивање, процењивање,	Припремање, организовање, посматрање, праћење, објашњавање, помагање, показивање, вођење, подстицање, предвиђање, проверавање, вредновање, саопштавање, иницирање, слушање, праћење, процењивање, идентификовање, поређење, одлучивање, разговор, , цртање	- Ученици - Наставници - Родитељи - Учионица - Дидактичка средства и материјали - Уџбеници - збирке - Искуство ученика Фотографије - Слике - Касете - Апликације	Формативно и сумативно оцењивање Идентификација ситуација у којима ће ученици стећи и показати понашање у складу са прописаним исходима. Инструменти за проверавање остварености прописаних исхода (разговор, посматрање, десетоминутне провере знања, , тематске провере знања, полугодишња и годишњапровера знања, Примена инструмената прикупљања података и њихово поређење са прописаним исходима.

НАСТАВНА ТЕМА	Образовни стандарди за крај 1. циклуса образовања		
	Основни ниво	**Средњи ниво**	**Напредни ниво**
ЦЕЛИ БРОЈЕВИ	МА.1.1.1.чита и записује целе бројеве МА.1.1.3.упоређује по величини бројеве истог записа, помажући се сликом кад је то потребно МА.1.1.4.извршава једну основну рачунску операцију са бројевима истог записа помажући се сликом када је то потребно МА1.2.1.решава линеарне једначине у којима се непозната јавља само у једном члану	МА.2.1.1.упоређује по величини бројеве записане у различитим облицима МА.2.1.2.одређ. супротан бр., реципрочну вредност и апсолутну вредност броја; израчунава вредност једноставнијег израза са више рачунских операција различитог приоритета, укључујући ослобађање од заграда, са бројевима истог записа МА.2.1.4. користи број и бројевне изразе у једноставним реалним ситуација МА.2.2.5.користи једначине у једноставним текстуалним задацима	МА.3.1.3. користи бројеве и бројевне изразе у реалним ситуацијама МА.3.1.1.одређује вредност сложенијег бројевног израза МА.3.1.2.оперише са појмом дељивости у проблемским ситуацијама МА.3.2.1.саставља и решава линеарне једначине и неједначине МА.3.2.5.користи једначине решавајући сложеније текстуалне задатке
РАЦИОНАЛНИ БРОЈЕВИ	МА.1.1.1.чита и записује рационалне бројеве; МА.1.1.5. дели са остатком једноцифреним бројем и зна када је један број дељив другим МА.1.1.2.преводи децималан запис броја у разломак и обратно МА.1.1.3. упоређује по величини бројеве истог записа, помажући се сликом кад је то потребно МА.1.1.4.уме да сабира и одузима разломке са истим имениоцем; рачуна 1/5 од n, n – природан број МА.1.2.1.решава линеарне једначине у којима се непозната јавља само у једном члану МА.1.4.3.користи различите апоене новца МА.1.2.4.одреди вредност функције дате таблицом или формулом	МА.2.1.1.упоређује по величини бројеве записане у различитим облицима МА.2.1.2.одређ. супротан бр., реципрочну вредност и апсолутну вредност броја; израчунава вредност једноставнијег израза са више рачунских операција различитог приоритета, укључујући ослобађање од заграда, са бројевима истог записа МА.2.1.4.користи број и бројевне изразе у једноставним реалним ситуација МА.2.2.5.користи једначине у једноставним текстуалним задацима МА.2.2.4.уочи зависност међу промењивим,зна функцију и графички интерпретира њена својства,везује та својства за појам директне пропорционалности и одређује непознати члан пропорције	МА.3.1.3. користи бројеве и бројевне изразе у реалним ситуацијама МА.3.1.1.одређује вредност сложенијег бројевног израза МА.3.1.2.оперише са појмом дељивости у проблемским ситуацијама МА.3.2.1.саставља и решава линеарне једначине и неједначине МА.3.2.5.користи једначине решавајући сложеније текстуалне задатке
ТРОУГАО	МА.1.3.2.влада појмом троугао уме да га нацрта користећи прибор; разликује основне врсте троуглова, зна основне елементе троугла	МА.2.3.2.одређује однос углова и страница у троуглу, збир углова у троуглу МА.2.3.6.користи подударност и везује јеса карактеристичним својствима фигура	МА.3.3.2.користи основна својства троугла МА.3.3.6.примењује подударност троугл, повезујући особ. геомет. објеката

ЧЕТВОРОУГАО	МА.1.3.2.влада појмовима: четвороугао квадрат и правоугаоник; уме да их нацрта користећи прибор	МА.2.3.2.одређује збир углова у четвороуглу МА.2.3.6.користи подударност и везује је са карактеристичним својствима фигура (нпр. паралелност и једнакост страница паралелограма) МА.2.3.6.уочава осносиметричне фигуре и одређује осу симетрије	МА.3.3.2.користи основна својства четвороугла, паралелограма и трапеза
ПОВРШИНА ТРОУГЛОВА И ЧЕТВОРОУГЛОВА	МА.1.3.2.рачуна обим и површину троугла, квадрата и правоугаоника на основу елемената који непосредно фигуришу у датом задатку МА.1.4.2.претвара веће јединице дужине у мање МА.1.4.4.при мерењу бира одговарајућу мернујединицу МА.1.4.1.користи одговарајуће јединице за мерење дужине и површине	МА.2.4.1.пореди величине које су изражене различитим мерним јединицама за дужину	МА.3.3.2. користи основна својства троугла, четвороугла, паралелограма и трапеза, рачуна њихове обиме и површине на основу елемената који нису непосредно дати у формула. задатка, конструише их МА.3.3.6.примењује подударност троугл, повезујући особ. геомет. објеката

9.1.7. ФИЗИКА

Разред: Шести

Годишњи фонд часова: 72 часа

Циљ: Циљ учења Физике јесте упознавање ученика са природним појавама и основним законима природе, стицање основе научне писмености, оспособљавање за уочавање и распознавање физичких појава и активно стицање знања о физичким феноменима кроз истраживање, усвајање основа научног метода и усмеравање према примени физичких закона у свакодневном животу и раду.

Кључни појмови: природне појаве, материја, физичко тело, физичко поље, оглед, физички закони, кретање, релативност кретања, путања, пређени пут, време, брзина, сила, динамометар, физичке величине, мерне јединице, мерење, средња вредност, маса, густина, тежина, притисак.

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
1. **УВОД У ФИЗИКУ**	**Физика као природна наука** **Методе истраживања у физици** **Улога физике у савременом свету**	- стекне појам о начину како физика истражује природу - зна да разликује појмове физичких тела од супстанција од којих се састоје тела	Биологија, Географија, Математика, Техника и технологија
2. **КРЕТАЊЕ**	**Кретање у свакодневном животу и релативност кретања** **Путања, пређени пут и време** **Брзина, правац и смер кретања, векторски карактер брзине** **Подела кретања према облику путање и брзини тела** **Брзина равномерног праволинијског кретања** **Одређивање пређеног пута и времена**	– зна врсте кретања и описује их помоћу појмова и физичких величина – зна математичку зависност брзине и уме да је израчуна – користи јединицу за брзину у SI систему: m/s – уме да измери и израчуна сталну брзину – разликује временски тренутак од временског интервала – користи јединице SI система набројаних физичких величина (m, s, ...)	Математика, Техника и технологија, Географија, Историја, Ликовна култура

.

	при равномерном праволинијском кретању **Променљиво праволинијско кретање и средња брзина**		
3. **СИЛА**	**Узајамно деловање два тела у непосредном додиру** **Трење и отпор средине при релативном кретању тела у непосреном додиру** **Узајамно деловање тела која нису у непосредном додиру** **Сила као мера узајамног деловања тела и векторски крактер силе** **Слагање сила истог правца** **Одређивање интензитета силе динамометром** **Сила Земљине теже и тежина тела**	– на основу појма узајамног деловања тела (одбијања, привлачења, деформација, промене кретања) схвати силу као меру узајамног деловања тела, која се мери динамометром – уме да измери силу динамометром – користи јединицу силе у SI систему: N – зна да је сила векторска величина	Математика, Географија, Ликовна култура,
4. **МЕРЕЊЕ**	**Међународни систем мера, основне и изведене физичке величине и мерне јединице** **Мерила и мерни инструменти. Директно и индиректно мерење** **Појам средње вредности и грешке при директним мерењим**	– зна које су основне физичке величине и њихове мерне јединице – да повеже физичке величине са одговарајућим мерним јединицама – овлада мерењем следећих физичких величина: дужине, времена и запремине	Математика, Техника и технологија, Ликовна култура

		– уме да рукује мерилима и инструментима за мерење одговарајућих физичких величина лењиром, мерном траком, нонијусом, хронометром, мензуром	
5. **МАСА И ГУСТИНА**	**Инертност тела и Закон инерције** **Маса тела** **Маса и тежина као различити појмови** **Мерење масе тела вагом** **Густина тела** **Пливање тела и средња густина** **Одређивање густине чврстих тела** **Одређивање густине течности**	– добије представу о маси као карактеристици физичког тела при узајамном деловању тела, да зна да се маса тела мери вагом и да је адитивна величина – уме помоћу дефиниционих формула да израчуна бројне вредности густине – уме да одреди густину чврстих тела и течности мерењем масе и запремине – зна јединице масе и густине у SI систему: kg, kg/m^3	Математика
5. **ПРИТИСАК**	**Притисак чврстих тела** **Притисак у мирној течности** **Спојени судови** **Атмосферски притисак** **Торичелијев оглед и барометар** **Паскалов закон и његова примена**	– одреди притисак чврстих тела мерењем и израчунавањем – користи јединицу притиска у SI систему: Pa – схвати преношење притиска у течностима и гасовима – разуме Паскалов закон – разуме атмосферски притисак	Математика, Техника и технологија, Географија, Ликовна култура

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
- Кооперативна - Интерактивна - Перцептивна - Истраживачка - Демонстративна - Илустративна - Дијалошка - Учење по моделу - Текст метода - Метода активног учења - Метода практичног рада	Активно слушање, памћење, посматрање, препознавање, упоређивање, уочавање, разликовање, именовање, разговор, постављање питања, замишљање, описивање, читање, писање, анализирање, откривање, закључивање, образлагање, груписање, примењивање, процењивање, претпостављање, повезивање појмова у мапу ума, повезивање нових појмова са претходно наученим градивом, тумачење табела и графикона, сврставање у категорије, раздвајање битног од небитног, поређење, предвиђање, извођење огледа, развијање критичког мишљења, сарадња са другим ученицима...	Припремање, организовање, посматрање, праћење, објашњавање, помагање, показивање, вођење, подстицање, предвиђање, проверавање, вредновање, саопштавање, иницирање, слушање, праћење, процењивање, идентификовање, поређење, одлучивање, разговор, читање, демонстрирање огледа, сумативно и формативно вредновање, самовредновање.	- Ученици - Наставници - Учионица - Наставна средства и материјали - Уџбеници - Збирке задатака - Искуство ученика - Научно-популарна литература, Млади физичар - Апликације и други интернет ресурси - Илустрације	Формативно оцењивање; Сумативно оцењивање; Идентификација ситуација у којима ће ученици стећи и показати понашање у складу са прописаним исходима.; Инструменти за проверавање остварености прописаних исхода: одговори на постављена питања, тематске провере знања, израда домаћих задатака, решавање проблема, повезивање појмова у мапе ума, демонстрирање огледа, мануелне способности током извођења лабораторијских вежби, ангажовање у истраживачким задацима и пројектима.

9.1.8. ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО

Број часова: 36 часова (обрада – 12 , остало – 24
Циљ: Циљ наставе и учења инфорамтике и рачунарства је оспособљавање ученика за управљање информацијама, безбедну комуникацију у дигиталном окружењу, производњу дигиталних садржаја и креирање рачунарских програма за решавање различитих проблема у друштву које се развојем дигиталних технологија брзо мења.
Кључни појмови: ИКТ, дигитална писменост, рачунарство, пројекат

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
1. Информационо-комуникационе технологије	Дигитални уређаји и кориснички програми. Управљање дигиталним документима. Рад са сликама. Рад са текстом. Рад са мултимедијалним презентацијама које садрже видео и аудио садржаје.	● правилно користи ИКТ уређаје; ● креира, уређује и структурира дигиталне садржаје који садрже табеле у програму за рад са текстом и програму за рад са мултимедијалним презентацијама; ● креира и обрађује дигиталну слику; ● самостално снима и врши основну обраду аудио и видео записа; ● уређује мултимедијалну презентацију која садржи видео и аудио садржаје; ● чува и организује податке локално и у облаку;	Српски језик и књижевност Примена правописа Музичка култура слушање музике извођење музике стварање музике Ликовна култура савремена средства за цртање Сви предмети Коришћење едукативних мултимедијалних дискова и дигиталних уџбеника Израда мултимедијалних презентација
2. Дигитална писменост	Употреба ИКТ уређаја на одговоран и сигуран начин у мрежном окружењу. Интернет сервиси. Правила безбедног рада на Интернету. Претраживање Интернета, одабир резултата и	● одговорно и правилно користи ИКТ уређаје у мрежном окружењу; ● разликује основне интернет сервисе; ● примењује поступке и правила за безбедно понашање и представљање на мрежи; ● приступа Интернету, самостално претражује, проналази и процењује информације и преузима их на свој уређај поштујући ауторска права; ● објасни поступак заштите дигиталног	Географија Проналажење информација на интернету (временска прогноза)

	преузимање садржаја. Заштита приватности личних података и ауторских права.	производа/садржаја одговарајућом CC лиценцом; ● објасни поступак прикупљања података путем онлајн упитника; ●	Грађанско васпитање Понашање на Интернету Прикупљање информација Страни језици Интернет, друштвене мреже
3. Рачунарство	Основе изабраног програмског језика. Основне аритметичке операције. Уграђене функције. Ниске (стрингови). Структуре података. Гранање. Понављање. Основни алгоритми.	● креира једноставан програм у текстуалном програмском језику; ● користи математичке изразе за израчунавања у једноставним програмима; ● објасни и примени одговарајућу програмску структуру (наредбе доделе, гранања, петље); ● користи у оквиру програма нумеричке, текстуалне и једнодимензионе низовске вредности; ● разложи сложени проблем на једноставније функционалне целине (потпрограме); ● проналази и отклања грешке у програму;	Математика Највећи заједнички делилац Скупови и скуповне операције Својства операција сабирања, одузимања, множења и дељења
4. Пројектна настава	Фазе пројектног задатка од израде плана до представљања решења. Израда пројектног задатка у корелацији са другим предметима. Вредновање резултата пројектног задатка.	● сарађује са осталим члановима групе у одабиру теме, прикупљању и обради материјала, представљању пројектних резултата и закључака; ● користи могућности које пружају рачунарске мреже у сфери комуникације и сарадње; ● креира, објављује и представља дигиталне садржаје користећи расположиве алате; ● вреднује процес и резултате пројектних активности.	Грађанско васпитање Израда пројекта (од идеје до презентације резултата) Сви предмети Израда пројектних задатака

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
- Кооперативна - Интерактивна - Перцептивне - Амбијентално учење - Учење кроз игру - Демонстрација (показивање) - Разговор - Учење по моделу	Слушање, памћење, посматрање, препознавање, упоређивање, уочавање, разликовање, именовање, разговор, постављање питања, описивање, цртање, читање, писање, анализирање, откривање, закључивање, образлагање, груписање, примењивање, сарађивање, процењивање, играње	Припремање, организовање, посматрање, праћење, објашњавање, помагање, показивање, вођење, подстицање, предвиђање, проверавање, вредновање, саопштавање, иницирање, слушање, праћење, процењивање, идентификовање, поређење, одлучивање, разговор	Ученици Наставници Родитељи Дигитална учионица Уџбеник Искуство ученика Фотографије Текстови Апликације	Формативно и сумативно оцењивање Идентификација ситуација у којима ће ученици стећи и показати понашање у складу са прописаним исходима. Инструменти за проверавање остварености прописаних исхода (разговор, посматрање, десетоминутне провере знања, практичан рад на рачунару).

9.1.9. ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА

– **Годишњи фонд часова: 72 часа**

Циљ: Циљ наставе ТЕХНИКЕ И ТЕХОЛОГИЈЕ јесте да уводи ученике у свет технике и савремене технологије на занимљив и атрактиван начин, чиме се подстиче њихово интересовање за техничко стваралаштво;

– омогућити ученицима да исказују властите креативне способности, да траже и налазе сопствена техничка решења и да се доказују у раду;
– систематизовано излагати ученике проблемским ситуацијама - расподела комплексних задатака на низ једноставнијих захтева, идентификовање елемента које ученик мора узети у разматрање приликом решавања проблемских ситуација, као и подстицање ученика на коришћење различитих когнитивних процеса као што су индуктивно и дедуктивно закључивање, поређење, класификација, предвиђање резултата, трансфер знања од познатог на непознато;
– обезбедити услове да ученици на најефикаснији начин стичу трајна и применљива научно-технолошка знања и да се навикавају на правилну примену техничких средстава и технолошких поступака;
– не инсистирати на запамћивању података, поготову мање значајних чињеница и теоријских садржаја који немају директну примену у свакодневном животу;
– ради што успешније корелације одговарајућих садржаја, усклађивања терминологије, научног осмишљавања садржаја и рационалног стицања знања, умења и навика, неопходна је стална сарадња са наставницима *информатике и рачунарства, физике, математике, биологије* и *ликовне културе*, у циљу развоја међупредметних компетенција;

.

Кључни појмови: Грађевинарство, архитектура, урбанистички план, грађевински пројекат, Microsoft Office Visio 2003, Envisioneer Express 3.0, Google SketchUp, интернет, електронска пошта, природни и вештачки грађевински материјали, ручни алати, грађевинске машине, колективне и личне мере заштите на раду, путеви, железничке станице, аеродроми и луке, сеоско и градско насеље, етика становања, распоред просторија, технолошки процес биљне и сточарске производње, погонске, прикључне, комбиноване и специјалне машине пројекат, алгоритам, техн. документ. модел, макета, техничка документација, сечење, равнање, спајање, прецизност, економичност, занимања у грађевинарству

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
1. Животно и радно окружење	Значај и развој грађевинарства. Просторно и урбанистичко планирање. Култура становања у урбаним и руралним срединама. Распоред просторија и уређење стамбеног простора. Кућне инсталације (водоводна, канализациона и грејна).	- повеже развој грађевинарства и значај урбанизма у побољшању услова живљења; - анализира карактеристике савремене културе становања; - класификује кућне инсталације на основу њихове намене;	ЛИКОВНА КУЛТУРА: - естетичка компетанција - комуникација БИОЛОГИЈА: - одговоран однос према околини - одговоран однос према здрављу ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО: - рад са подацима и информацијама дигитална компетенција МАТЕМАТИКА: решавање проблема
2. Саобраћај	Саобраћајни системи. Грађевински објекти у саобраћају. Коришћење информационих технологија у саобраћајним објектима Управљање саобраћајном сигнализацијом Правила безбедног кретања пешака и возача бицикла у јавном саобраћају	-класификује врсте саобраћајних објеката према намени; повезује неопходност изградње прописне инфраструктуре безбедношћу учесника у саобраћају; -повезује коришћење информационих технологија у саобраћајним објектима са управљањем и безбедношћу путника и робе; -повезује неопходност изградње прописне инфраструктуре безбедношћу учесника у саобраћају; - демоистрира правилно и безбедно понашање и кретање пешака и возача бицикла на саобраћајном полигону и/или уз помоћ рачунареке симулације;	БИОЛОГИЈА: - одговоран однос према околини -одговоран однос према здрављу ИНФОРМАТИКА: - дигитална

3. Техничка и дигитална писменост	Поступци и фазе у реализацији грађевинских објеката (планирање, пројектовање, извођење грађевинских радова) Техничко цртање у грађевинарству.(прибор, котирање, размера, техничко писмо, симболи). Техничко цртање у грађевинарству. (ортогонална пројекција и перспектива) Графичко представљање грађевинских објеката(скица, ортогонално пројектовање, цртеж у перспективи, хоризонтални и вертикални пресек Графичко представљање грађевинских објеката Графичко представљање грађевинских објеката Рачунарске апликације за једноставно цртање грађевинских објеката и унутрашње уређење стана Рачунарске апликације за једноставно цртање грађевинских објеката и унутрашње уређење стана Представљање идеја и решења уз коришћење дигиталних презентација	- скицира просторни изглед грађевинског објекта; - чита и црта грађевински технички цртеж уважавајући фазе изградње грађевинског објекта уз примену одговарајућих правила и симбола; скицира просторни изглед грађевинског објекта; - чита и црта грађевински технички цртеж уважавајући фазе изградње грађевинског објекта уз примену одговарајућих правила и симбола; скицира просторни изглед грађевинског објекта; - чита и црта грађевински технички цртеж уважавајући фазе изградње грађевинског објекта уз примену одговарајућих правила и симбола; - користи рачунарске апликације за техничко цртање, 3D приказ грађевинског објекта и унутрашње уређење стана уважавајући потребе савремене културе становања; - самостално креира дигиталну презентацију и представља је;	ЛИКОВНА КУЛТУРА: - естетичка компетанција - комуникација БИОЛОГИЈА: - одговоран однос према околини - одговоран однос према здрављу ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВ: - рад са подацима и информацијама - решавање проблема -дигитална компетенција
4. Ресурси и производња	Подела, врсте и карактеристике грађевинских материјала Конструктивни елементи грађевинског објекта. Системи градње у грађевинарству. Врсте грађевинских објеката. Техничка средства у грађевинарству. Енергетика у грађевинарству. Обновљиви извори енергије. Мере за рационално и безбедно коришћење топлотне енергије у	- класификује грађевинске материјале према врсти и својствима и процењује могућности њихове примене; - повезује коришћење грађевинских материјала са утицајем на животну средину; - повезује алате и машине са врстама грађевинских радова - образложи на примеру коришћење обновљивих извора енергије и начине њиховог претварања у корисне облике енергије; - правилно и безбедно користи уређаје за загревање	ЛИКОВНА КУЛТУРА: - естетичка компетанција - комуникација БИОЛОГИЈА: - одговоран однос према околини

	грађевинарству Организација рада у пољопривредној производњи. Прехрамбена технологија у пољопривредној производњи. Техничка средства у пољопривредној производњи. Рециклажа материјала у грађевинарству и пољопривреди и заштита животне средине. Занимања у области грађевинарства и пољопривредне производње Моделовање машина и уређаја у грађевинарству, пољопривреди или модела који користе обновљиве изворе енергије	и климатизацију простора; - повезује значај извођења топлотне изолације са уштедом енергије; - описује занимања у области грађевинарства, - реализује активност која указује на важност рециклаже; - повезује гране пољопривреде са одређеном врстом производње хране; - описује занимања у области, пољопривреде, производње и прераде хране; - реализује активност која указује на важност рециклаже; - - повезује алате и машине са врстама пољопривредних радова; - Проналази идеје користећи ИКТ уређаје - Црта скицу - Одабира материјал, алат и прибор - Израђује модел/макету - Примењује мере заштите на раду Презентује рад	- одговоран однос према здрављу ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО: - рад са подацима и информацијама дигитална компетенција
5. Конструкторско моделовање	Рад на пројектном задатку. Истраживање информација, долажење до идеје уз помоћ ИКТ-а. Планирање сопственог производа и израда техничке документацијеКреирање планске документације и израда техничке документације. Организација радног места. Избор материјала и алата. Мерење и обележавање на материјалу Рад на пројектном задатку. Израда макете грађевинског објекта, модела техничког средства/уређаја у енергетици, грађевинарству или пољопривреди од различитих материјала Рад на пројектном задатку. Израда	- самостално/ тимски врши избор макете -модела грађевинског објекта и образлажи избор; - самостално проналази информације о условима, потребама и начину реализације макете - модела користећи ИКТ; - креира планску документацију (листу материјала, редослед операција, процену трошкова) користећи програм за обраду текста; - припрема и организује радно окружење одређујући одговарајуће алате, машине и опрему у складу са захтевима посла и материјалом који се обрађује; - израђује макету /модел поштујући принципе економичног искоришћења материјала и рационалног одабира алата и машина примењујући и процедуре у	ЛИКОВНА КУЛТУРА - естетичка компетанија БИОЛОГИЈА: - одговоран однос пре околини - одговоран однос пре здрављу ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО: - рад са подацима и информацијама -дигитална компетенц

	макете/модела ручном и машинском обрадом од различитих материјала. Рад на пројектном задатку. Израда макете/модела ручном и машинском обрадом од различитих материјала Рад на пројектном задатку. Израда макете/модела ручном и машинском обрадом од различитих материјала Рад на пројектном задатку. Израда макете/модела ручном и машинском обрадом од различитих материјала.Представљање производа (маркетинг). Одређивање тржишне вредности и продаја производа. Финансијски извештај. Представљање производа (маркетинг). Одређивање тржишне вредности и продаја производа. Финансијски извештај. обрадом од различитих материјала.	складу са принципима безбедности на раду; - учествује у успостављању критеријума за вредновање, процењује свој рад и рад других и предлаже унапређења постојеће макете/ модела; - одреди реалну вредност израђене макете/модела укључујући и оквирну процену трошкова. - учествује у успостављању критеријума за вредновање, процењује свој рад и рад других и предлаже унапређења постојеће макете/ модела;	

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
-вербална -графички рад -демонстрациона -практичан рад -текстуално-графичка -истраживачки рад	-пажљиво прати излагање наставника и осталих ученика - користи различите изворе знања - проналази нове информације - уочава - разликује	организатор и реализатор наставе - презентује - усмерава ученика - подстиче на размишљање - развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење - прати напредовање ученика	- Ученици - Наставници - Родитељи - Двориште - Учионица -Саобраћајни	Формативно и сумативно оцењивање Идентификација ситуација у којима ће ученици стећи и показати понашање у складу са прописаним исходима. Инструменти за

- разговор	- упоређује - класификује - износи своје мишљење - уређује и презентује - закључује - процењује сопствени рад и напредак -црта -повезује изглед објекта у простору и равни -повезује ранија знања са новим сазнањима -примењује научено -пажљиво и одговорно претражује и користи интернет -развија осећај прецизности и уредности -именује - дискутује -израђују моделе -анализира -оцењује квалитет часа -усваја и примењује знања, - развија вештине, ставове, одговорност и самосталност -одабира - налази решење - формира идеју - израђује техничку документацију - планира и реализује сопствени производ - ствара (мери, обележава, обрађује...) -контролише -презентује	- наводи ученике на одговарајуће закључке - Упознаје их са напретком архитектуре и грађевинарства од праисторије до данашњег доба -подстиче на размену искустава и усмерава дискусију -утиче на развој свести ученика о значају правилног понашања у саобраћају -утиче на развој свести ученика о значају и примени техничког цртања, као начина комуникације у техници, -истиче неопходност правилног понашања на мрежи (интеррнету) - развија осећај ученика за простор, тачност, уредност, прецизност и одговорност -подстиче ученика на истраживање, увиђање, закључивање, упоређивање -развија разумевање за неопходност рационалног коришћења материјала и енергената -помаже у изради модела -подстиче на развој предузетничких способности (економичност и квалитет израде, начин представљања, изградњи и одбрани ставова...) -упознаје ученике са правилима рада у групи, поделом посла и одговорностима, са динамиком и роковима за реализацију пројектних	полигон - Дидактичка средства и материјали - Уџбеници -Технички цртежи - Искуство ученика - Фотографије - Слике - Краћи текстови - Апликације	проверавање остварености прописаних исхода (разговор, посматрање, тематске провере знања, годишња провера знања). Примена инструмената прикупљања података и њихово поређење са прописаним исходима. У процесу оцењивања прате се и вреднују све активности ученика (уредност, систематичност, залагање, самоиницијативност, креативност и др).

		- давалац повратне информације - неко ко охрабрује -саветује и одговара на питања ученика -утиче на развој свести ученика о значају примене теоријских знања за израду предмета који имају употребни карактер и могу се користити у реалном окружењу -помаже у избору материјала		

9.1.10. ЛИКОВНА КУЛТУРА

Годишњи фонд часова: 36

Циљеви програма: Циљ образовно-васпитног рада у настави ликовне културе је да подстиче и развија учениково стваралачко мишљење и деловање у складу са демократским опредељењима друштва и карактеристикама овог наставног предмета.

ОБЛАСТ/ТЕМА/ МОДУЛ	САДРЖАЈ	ИСХОДИ	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
БОЈА	Пигментне боје (хроматске и ахроматске боје; основне и изведене боје). Дејство боја (утисак који боја оставља на посматрача; топле и хладне боје; комплементарне боје). Светлост и боја (светлост као услов за опажање боје, разлике у опажању боја; валер; градација и контраст). Примена боја (технике и средства: акварел, темпера, мозаик, витраж, апликативни програми...; изражајна својства боја у керамици, скулптури, графици, таписерији, дизајну одеће и обуће, индустријском дизајну...; примена у свакодневном животу ученика). Уметничко наслеђе (музеји и експонати)	Ученик ће бити у стању да опише боје које уочава у природи, окружењу и уметничкимделима – пореди утисак који на њега/њу Остављају различите врсте боја – користи изражајна својства боја у ликовном раду и свакодневном животу – користи одабране информације као подстицај за стваралачки рад – изрази своје замисли и позитивне поруке одабраном ликовном техником – прави разноврсне текстуре на подлогама, облицима или у апликатив– ном програму – обликује, самостално, или у сарадњи са другима, употребне предмете од материјала за рециклажу – повезује карактеристичан експонат и одговарајући музеј – разматра, у групи, како је учио/ла О изражајним својствима боја и где се та знања примењују □ искаже своје мишљење о томе како је развој цивилизације утицао на развој уметности	Српски језик и књижевност Географија Историја Биологија Музичка култура Техника и технологија

БОЈА И СВЕТЛИНА	Светлост и боја (светлост као услов за опажање боје, разлике у опажању боја; валер; градација и контраст). Примена боја (технике и средства: акварел, темпера, мозаик, витраж, апликативни програми...; изражајна својства боја у керамици, скулптури, графици, таписерији, дизајну одеће и обуће, индустријском дизајну...; примена у свакодневном животу ученика).	□ користи одабране информације као подстицај за стваралачки рад □ користи изражајна својства светлина и градација у ликовном раду и свакодневном животу □ пореди утисак који на њега/њу остављају различите врсте боја	Српски језик и књижевност Географија Историја Биологија Музичка култура Техника и технологија
ТЕКСТУРА	Текстура (врсте текстура – тактилна и визуелна; текстуре у природи и уметничким делима, материјали и текстура, облик и текстура, линија и текстура, ритам и текстура). Уметничко наслеђе (грађевине, скулптуре и паркови	Ученик ће бити у стању да опише текстуре којеуочава у природи, окружењу иуметничким делима пореди утисак који нањега/њу остављају различите врсте текстура корист одабране информације као подстицај за стваралачки рад прави разноврсне текстуре на подлогама, облицима или у апликативном програмуизрази своје замисли и позитивне поруке одабраном ликовном техником – разматра, у групи, како је учио/ла о изражајним својствиматекстура и где се та знања примењују искаже своје мишље ње о томе зашто је уметничко наслеђе важно	Српски језик и књижевност Географија Историја Биологија Музичка култура Техника и технологија
СВЕТ УОБРАЗИЉЕ У ЛИКОВНИМ ДЕЛИМА	Стваралачка уобразиља (стварност и машта, значај маште; разноврсне информације као подстицај за стварање – снови, бајке, митови, легенде...). Уметничко наслеђе (необична Уметни чка остварења)	□ Разуме појам уобразиље и препознаје је у различитим видовима уметничког изражавања □ користи одабране информације као подстицај за стваралачки рад – разматра, у групи, како је учио/ла о Изражајним својствима уобразиље и где се та знања примењују искаже своје	Српски језик и књижевност Географија Историја Биологија Музичка култура Техника и технологија

		мишљење о томе зашто је уметничко наслеђе важно	
КОМУНИКАЦИЈА	Комуникативна улога уметности (теме, мотиви и поруке у визуелним уметностима; улога уметности у свакодневном животу). Уметничко наслеђе (уметност некад и сад)	Идентификује теме у одабраним Уметничким делима и циљеве једноставних Визуелних порука □ изрази своје замисли и позитивне поруке одабраном ликовном техником	Српски језик и књижевност Географија Историја Биологија Музичка култура Техника и технологија
ПРОСТОР	Амбијент (елементи који чине амбијент – дизајн ентеријера, атмосфера, корисници; утицај амбијента на расположење, активност и учење; обликовање школског простора; поставка изложбе).	Разуме појам простора и препознаје га у Свакодневном животу, као и у различитим видовима уметничког изражавања □ користи одабране информације као подстицај за стваралачки рад □ опише свој рад, естетски доживљај – простора, дизајна и уметничких дела	Српски језик и књижевност Географија Историја Биологија Музичка култура Техника и технологија

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
- Кооперативна - Интерактивна - Перцептивна - Истраживачка - Демонстративна - Илустративна -Монолошка - Дијалошка - Учење по моделу - Текст метода	Ученик је у стању да: дефинише, наброј, понови, именује, обележи, препозна, уочи и повеже главне идеје, препозна, преобликује, разликује, опише, дискутује, наведе пример, реши проблем у новој ситуацији, примени и изабере праву технику, прилагоди начин рада захтевима задатка, истаржује, анализира, упореди, процени, нађе најбоље решење, преуреди, комбинује, дизајнира, дубље развије идеју, доведе у везу, оцени, заступи мишљење, критикује, одбрани ставодучи, изведе, процени.	Припремање, организовање, посматрање, праћење, објашњавање, помагање, показивање, вођење, подстицање, предвиђање, проверавање, вредновање, саопштавање, иницирање, слушање, праћење, процењивање, идентификовање, поређење, одлучивање, разговор, читање	- Ученици - Наставници - Родитељи - Учионица - Дидактичка средства и материјали - Уџбеници - Искуство ученика - Фотографије - Слике - Краћи текстови - Апликације Интернет и You Tube Из области ликовног стваралаштва	Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика; Сумативно оцењивање; Идентификација ситуација у којима ће ученици стећи и показати понашање у складу са прописаним исходима.; Инструменти за проверавање остварености прописаних исхода (разговор, посматрање, петнаестоминутне провере знања, тематске провере знања, полугодишња и годишња провера знања); Редовна израда домаћих задатака; Индивидуални рад – израда паноа, ППТ, Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова;

9.1.11. МУЗИЧКА КУЛТУРА

Фонд:36 часова

Задаци наставе музичке културе у 6.разреду су:

- неговање способности извођења музике певањем и свирањем
- развијање способности за импровизацију мелодије
- неговање смисла за колективно музицирање (певање и свирање)
- стицање навике за слушање музичког дела
- упознавање музичког стваралаштва народа и народности наше земље
- упознавање музичког стваралаштва других земаља
- развијање способности за доживљај музичког дела
- развијање способности за разумевање музичког дела
- подстицање стваралачког ангажовања ученика
- развијање критичког мишљења
- развијање музичке креативности

Наставни садржаји	**Број часова обраде**	**Утврђивање**	**Укупно**	***Извори знања***
Извођење музике певањем и свирањем	26	7	33	*инструмент, деч.инструменти, уџбеник, касете и CD*
Слушање музике (на сваком часу)			(на сваком часу)	*уџбеник, слике инструмената, касете и CD*
Музичко стваралаштво		*3*	*3*	*инструмент, деч.инструменти уџбеник, касете и CD*

<u>Напомена:</u> У реализацији садржаја полази се од остваривања међупредметних, општих предметних и специфичних предметних компетенција. Корелација је са истим предметима као и у петом разреду, а на исти начин се прати остваривање стандарда.

Наставни садржаји	Број часова	Активности у васпитно-образовном раду	Основни облици извођења наставе	Начин и поступак остваривања програма	Циљеви и задаци музичке културе
Извођење музике а) певање песама по слуху и са нотног текста б) основи музичке писмености	33	- певање песама - слушање музике	- фронтално - индивид. - у пару и групи	- монолошка - дијалошка - илустративно-демонстративна - аналитичко-синтетичка - кооперативна - практично вежбање	- неговање способности извођења музике певањем и свирањем - неговање смисла за колективно музицирање- певање и свирање -упознавање музике других народа -развијање интересовања за музичку културу
Слушање музике а) слушање вокално-инструменталних и инструмент. композиција б) соло песма, хорска песма и сложена троделна песма	сваки час је пропраћен слушањем музике	- слушање музике - уочавање - начин музичког изражавања (врста композиције)	- фронтално - индивид. - у пару и групи	- монолошка - дијалошка - илустративно-демонстративна - аналитичко-синтетичка - кооперативна	- стицање навика за слушање музичког дела - развијање способности за доживљај музичког дела - развијање способности за разумевање музичког дела - развијање критичког мишљења -подстицање доживљаја и оспособљавање за

					разумевање музике
Музичко стваралаштво а) импровизација мелодије на задани текст б) импровизација мелодије на задани ритам	3	- развијање способности за грађење мелодије - креативн. - изражав.	- фронтално - индивид. - у пару и групи	- монолошка - дијалошка - илустративно-демонстративна - аналитичко-синтетичка - кооперативна - практично вежбање	- подстицање стваралачког ангажовања ученика - развијање музичке креативности - развијање способности за импровизацију мелодије

9.1.12. ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

БРОЈ ЧАСОВА : 72 часа + 54 часа
ЦИЉ : Циљ наставе и учења физичког и здравственог васпитања је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
1.ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ (8) **4. АТЛЕТИКА** **(16)**	**Обавезни садржаји** Вежбе за развој снаге Вежбе за развој покретљивости Вежбе за развој аеробне издржљивости Вежбе за развој брзине Вежбе за развој координације Примена националне батерије тестова за праћење физичког развоја и моторичких способности МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ, СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ (64) **Обавезни садржаји** Техника истрајног трчања Истрајно трчање – припрема за крос Техника спринтерског трчања Техника високог и ниског старта Скок увис (прекорачна техника) Бацање лоптице (до 200 г) **Препоручени садржаји** Техника штафетног трчања Скок удаљ Бацања кугле 2 кг	По завршетку теме ученик ће бити у стању да: – примени једноставне комплексе простих и општеприпремних вежби – изведе вежбе (разноврсна природна и изведена кретања) и користи их у спорту, рекреацији и различитим животним ситуацијама – упореди резултате тестирања са вредностима за свој узраст и сагледа сопствени моторички напредак – комбинује и користи достигнути ниво усвојене технике кретања у спорту и свакодневном животу – доводи у везу развој физичких способности са атлетским дисциплинама – одржава стабилну и динамичку равнотежу у различитим кретањима, изводи ротације тела – користи елементе гимнастике у свакодневним животним ситуацијама и игри – процени сопствене могућности за вежбање у гимнастици	Биологија, музичка култура Биологија , географија

5. СПОРТСКА ГИМНАСТИКА (16)	Бацање „вортекс-а” Тробој **Обавезни садржаји** Вежбе на тлу Прескоци и скокови Вежбе у упору Вежбе у вису Ниска греда Гимнастички полигон **Препоручени садржаји** Вежбе на тлу (напредне варијанте) Висока греда Трамболина Прескок Коњ са хватаљкама Вежбе у упору (сложенији састав) Вежбе у вису (сложенији састав)	– користи елементе технике у игри – примењује основна правила рукомета у игри – учествује на унутародељенским такмичењима – изведе кретања, вежбе и кратке саставе уз музичку пратњу – игра народно коло – изведе кретања у различитом ритму – изведе основне кораке плеса из народне традиције других култура	Музичка култура, биологија
4.Основе тимских и спортских игара (20)	Основе тимских и спортских игара (20) **Обавезни садржаји** **Рукомет/минирукомет:** Основни елементи технике и правила; – вођење лопте, – хватања и додавања лопте, – шутирања на гол, – финтирање, – принципи индивидуалне одбране – основна правила рукомета/минирукомета Спортски полигон **Препоручени садржаји** Напредни елементи технике, тактике и правила игре: – хватања котрљајућих лопти, – дриблинг, – шутирања на гол,	– контролише и одржава тело у води – преплива 25 м слободном техником – скочи у воду на ноге – поштује правила понашања у и око водене средине – објасни својим речима сврху и значај вежбања – користи основну терминологију вежбања – поштује правила понашања у и на просторима за вежбање у школи и ван ње, као и на спортским манифестацијама – примени мере безбедности током вежбања – одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима у просторима за вежбање – примени и поштује правила тимске и спортске игре у складу са етичким нормама – навија и бодри учеснике на такмичењима и решава конфликте на социјално прихватљив начин	Музичка култура

5. **Плес и ритмика (10)** **6. ПЛИВАЊЕ (2)** **7. ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА (54)** **8.ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ И СПОРТ (18)**	– финтирање, – основни принципи колективне одбране **Обавезни садржаји** Покрети уз ритам и уз музичку пратњу Ритмичка вежба без реквизита Скокови кроз вијачу Народно коло „Моравац” Народно коло из краја у којем се школа налази Основни кораци друштвених плесова **Препоручени садржаји** Вежбе са обручем Вежбе са лоптом Сложенији скокови кроз вијачу **Обавезни садржаји** Предвежбе у обучавању пливања Игре у води Самопомоћ у води **Препоручени садржаји** Плива једном техником Роњење у дужину (Реализује се кроз све наставне области и теме уз практичан рад) Циљ и сврха вежбања у физичком и здравственом васпитању Основна правила Рукомета/минирукомета и Малог фудбала Понашање према осталим субјектима у игри (према судији, играчима супротне и сопствене екипе)	– користи различите изворе информација за упознавање са разноврсним облицима физичких и спортско-рекреативних активности – прихвати сопствену победу и пораз у складу са „ферплејом” – примењује научено у физичком и здравственом васпитању у ванредним ситуацијама – препозна лепоту покрета и кретања у физичком вежбању и спорту – направи план дневних активности – наведе примере утицаја физичког вежбања на здравље – разликује здраве и нездраве начине ишране – направи недељни јеловник уравнотежене ишране уз помоћ наставника. – примењује здравствено-хигијенске мере пре, у току и након вежбања – препозна врсту повреде – правилно реагује у случају повреде – чува животну средину током вежбања	Музичка култура, Српски језик Музичка култзра, биологија, историја, географија

	Чување и одржавање материјалних добара која се користе у физичком и здравственом васпитању Уредно постављање и склањање справа и		
	реквизита неопходних за вежбање Упознавање ученика са најчешћим облицима насиља у физичком васпитању и спорту „Ферплеј” (навијање, победа, пораз решавање конфликтних ситуација) Писани и електронски извори информација из области физичког васпитања и спорта Значај развоја физичких способности за сналажење у ванредним ситуацијама (земљотрес, поплава, пожар...) Физичко вежбање и естетика (правилно обликовање тела) Планирање дневних активности Здравствено васпитање (36) Физичка активност, вежбање и здравље Основни принципи вежбања и врсте физичке активности Одржавање личне опреме за вежбање и поштовање здравствено-хигијенских мера пре и после вежбања Лична и колективна хигијена пре и после вежбања Утицај правилне исхране на здравље и развој људи Исхрана пре и после вежбања		
	Прва помоћ: – значај прве помоћи, – врсте повреда. Вежбање и играње на чистом ваздуху – чување околине приликом вежбања Унапређивање физичких способности	- примењује научено у физичком и здравственом васпитању у ванредним ситуацијама	Географија, Биологија,

9. ЗИМОВАЊЕ, ЛЕТОВАЊЕ, ЛЕТЊИ КАМПОВИ АКТИВНОСТИ У ПРИРОДИ	ученик, моторичких вештина и знања из области физичке и здравствене културе ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада Стручно упутство од ЗАВОДА ЗА УНАПРЕЂИВАЊЕ ОБРАЗОВАЊА, ЗУОВ - бр. 1133-2020 од 21.7.2020. Овим упутством ЗУОВа се дефинишу сви облици наставе ФЗВ између осталог и зимовање и летовање у другом циклусу основног образовања од 5 до 8 разреда. С обзиром на компетентност и безбедност ученика ове активности планирају искључиво Стручна већа професора ФЗВ. Зимовање - по Службеном гласнику и методици ФЗВ. Организује се у току зимског периода у трајању од 7 дана. Активности на зимовању обухватају обуку скијања, клизања, краће излете и друге активности. Летовање - организује се за време летњег распуста у трајању од најмање 7 дан обухвата боравак у природи са организованим образовним и физичким активностима	- препознаје естетику у физичком вежбању ван школе - направи план дневних активности - наведе примере утицаја физичког вежбања на здравље - чува животну средину током вежбања - сналази се у природи у зимским и летњим условима - активно учествује у спортским активностима и играма -примењује научене технике пливања -примењује здравствено-хигијенске мере - зна да се самостално спушта низ стазу - поштује прописана правила на скијалишту и ван њега – препозна врсту повреде – правилно реагује у случају повреде – чува животну средину током скијања	Историја, Музичка култура

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
Метод живе речи, демонстрације, практичног вежбања	- вежбање - разговор - самосталан и интерактивни рад - упоређивање	- планира - организује - бира садржаје - усмерава - реализује	- ученици - наставници -родитељи - спортски терени - двориште	Формативно оцењивање Стање физичких способности Достигнути ниво Савкаданости моторичких Вештина Однос према раду Ваннаставне активност Спортска такмичења

9.2. ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ

9.2.1. ВЕРСКА НАСТАВА

Разред: Шести

Годишњи фонд часова: 36 часова

Циљ: Циљ верске наставе јесте да се њоме посведоче садржај вере и духовно искуство традиционалних цркава и религијских заједница које живе и делују на нашем животном простору, да се ученицима пружи целовит религијски поглед на свет и живот и да им се омогући слободно усвајање духовних и животних вредности цркве или заједнице којој историјски припадају, односно чување и неговање сопственог верског и културног идентитета. Ученици треба да упознају веру и духовне вредности сопствене, историјски дате цркве или верске заједнице у отвореном и толерантном дијалогу, уз уважавање других религијских искустава и филозофских погледа, као и научних сазнања и свих позитивних искустава и достигнућа човечанства.

Кључни појмови: Јевреји, Римско царство, Месија, Свети Јован Претеча, Нови Завет, новозаветне књиге, Јеванђелисти, Благовести, анђели, Богородица – нова Ева, Рођење Христово, Христово крштење, старозаветни закон, новозаветне заповести о љубави, васкрсење Лазарево, Христов улазак у Јерусалим, Страсна седмица, Христово Васкрсење, Вазнесење, Педесетница, апостол Павле, Милански едикт, цар Константин.

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
I – УВОД 1. Упознавање садржаја програма и начина рад	• Упознавање са садржајем програма и начином рада	• моћи да сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног катихизиса у току 6. разреда основне школе; • моћи да уочи какво је његово предзнање из градива Православног катихизиса обрађеног у претходном разреду школовања	Историја Географија Ликовна култура Српски језик
II - ПРИПРЕМА СВЕТА ЗА ДОЛАЗАК СИНА БОЖЈЕГ 2. Историјске околности пред	• Историјске околности пред долазак Христов • Старозаветна пророштва о доласку Месије • Свети Јован Претеча	• моћи да каже да су Јевреји пред долазак Месије били под Римском окупацијом и да су међу њима постојале поделе • моћи да препозна да су Јевреји очекивали Месију на основу старозаветних пророштава	

долазак Христов 3.Јеврејско ишчекивање Месије 4. Свети Јован Претеча		• моћи да преприча живот Светог Јована Претече и Крститеља Господњег и каже да је он припремао народ за долазак Христа • моћи да доживи врлински живот и покајање као припрему за сусрет са Христом;	
III - УВОД У НОВИ ЗАВЕТ 5. Нови Завет је испуњење Старог Завета 6. Новозаветни списи 7. Јеванђелисти	• Нови Завет је испуњење Старог Завета • Новозаветни списи (настанак, подела, функција, аутори...) • Јеванђелисти	• моћи да закључи да је доласком Исуса Христа Бог склопио Нови Завет са људима. • моћи да наведе неке од новозаветних књига и околности њиховог настанка; • моћи да пронађе одређени библијски одељак; • моћи да каже да се Библија користи на богослужењима; • моћи да именује Јеванђелисте и препозна њихове иконографске симболе; • бити подстакнут на читање Светог Писма.	
IV - БОГОЧОВЕК – ИСУС ХРИСТОС 8. Пресвета Богородица – Благовести 9. Богородичини празници 10. Рођење Христово	• Пресвета Богородица – Благовести • Богородичини празници • Рођење Христово • Христос је Богочовек • Крштење Христово • Христова чуда • Новозаветне заповести и Беседа на гори • Христос – Онај који је наш „пут, истина и живот“ • Лазарева Субота и Цвети • Тајна Вечера – прва Литургија • Страдање Христово	моћи да преприча догађај Благовести и да препозна да је то „почетак спасења“; • моћи да препозна службу анђела као гласника и служитеља Божијих; • моћи да препозна Богородичино прихватање воље Божије као израз слободе • моћи да уочи да је за разлику од Еве, Богородица послушала Бога • моћи да преприча неке од догађаја из живота Пресвете Богородице и повеже	

11. Христос је Богочовек 12. Крштење Христово 13. Христова чуда 14. Новозаветне заповести и Беседа на гори 15. Христос – „пут, истина и живот” 16. Лазарева Субота и Цвети 17. Тајна Вечера – прва Литургија 18. Страдање Христово 19. Васкрсење Христово	• Васкрсење Христово • моћи да препозна да је Христос дошао на свет да сједини Бога и човека • моћи да преприча библијски опис Христовог Крштења, поста и кушања; • моћи да препозна да су Христова чуда израз Његове љубави према људима; • моћи да увиди разлику између старозаветног закона и новозаветних заповести о љубави; • бити подстакнут да прихвати Христа за свој животни узор; • моћи да преприча догађаје Васкрсења Лазаревог и Уласка у Јерусалим; • моћи да увиди контрадикторност између очекивања јеврејског народа спрам Христове личности; • моћи да хронолошки наведе догађаје Страсне седмице; • моћи да преприча библијски опис Тајне Вечере и у приносу хлеба и вина препозна Свету Литургију; • моћи да преприча библијски опис Христовог Страдања и Васкрсења • моћи да кроз тумачење тропара Христовог Васкрсења препозна да је Христос победио смрт и омогућио свима васкрсење из мртвих	их са Богородичиним празницима; • моћи да преприча библијски опис Рођења Христовог;	
V - ЦРКВА ДУХА СВЕТОГА 20. Вазнесење и Педесетница 21. Црква у Јерусалиму 22. Павле – апостол незнабожаца 23. Прогони хришћана	• моћи да преприча догађаје Вазнесења и Педесетнице; • моћи да каже да је силаском Духа С ветог на апостоле рођена Црква Христова; • моћи да именује неколико светих апостола и наведе неке од догађаја из њиховог живота; • моћи да уочи да су у Римском царству хришћани били гоњени и наведе неке од примера мучeништва; • моћи да објасни значај доношења Миланског едикта; • моћи да усвоји вредност толеранције међу људима различитих верских убеђења;	• Вазнесење и Педесетница • Заједница у Јерусалиму, према извештају из Дела апостолских • Мисионарско дело светог апостола Павла • Гоњења Цркве • Свети цар Константин и крштење царства	

24. Свети цар Константин и крштење царства			

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
- Кооперативна - Интерактивна - Перцептивна - Истраживачка - Демонстративна - Илустративна -Монолошка - Дијалошка - Учење по моделу - Текст метода	Активно слушање,памћење, посматрање, препознавање, упоређивање, уочавање, разликовање, именовање, разговор, постављање питања, замишљање, описивање, читање, писање, анализирање, откривање, закључивање, образлагање, груписање, примењивање, процењивање, претпостављање, повезивање са већ стеченим знањем, сврставање у категорије, раздвајање битног од небитног, поређење, предвиђање, сарадња са другим ученицима...	Припремање, организовање, посматрање, праћење, објашњавање, помагање, показивање, вођење, подстицање, предвиђање, проверавање, вредновање, саопштавање, иницирање, слушање, праћење, процењивање, идентификовање, поређење, одлучивање, разговор, читање	- Ученици - Наставници - Родитељи - Учионица - Дидактичка средства и материјали - Уџбеници - Искуство ученика - Фотографије - Слике - Краћи текстови - Апликације	Идентификација ситуација у којима ће ученици стећи и показати понашање у складу са прописаним исходима.; Инструменти за проверавање остварености прописаних исхода (разговор, посматрање, петнаестоминутне провере знања, тематске провере знања, полугодишња и годишња провера знања); Редовна израда домаћих задатака; Индивидуални рад – израда паноа, ленти времена. Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова.

9.2.2. ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

Разред: Шести
Годишњи фонд часова: 36
Циљ учења Грађанског васпитања је да ученик изучавањем и практиковањем основних принципа, вредности и процедура грађанског друштва постане свестан својих права и одговорности, осетљив за потребе појединаца и заједнице и спреман да активно делује у заједници уважавајући демократске вредности.
Кључни појмови: : права и одговорности, демократско друштво, партиципација, дигитално насиље, ставови.

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
ЉУДСКА ПРАВА	**Права и одговорности** Моја и твоја права – наша су права. Права и одговорности. Посебна група права: *слобода да* и припадајуће одговорности. Посебна група права: *заштита од* и припадајуће одговорности. Право на очување личног, породичног, националног, културног и верског идентитета и припадајуће одговорности. Право на квалитетно образовање и једнаке могућности за све и припадајуће одговорности. Инклузивно образовање – квалитетно образовање за све.	- образложи везу права и одговорности на примеру; - наведе примере за групу права *слобода да* и *заштита од*; - аргументује значај инклузивног образовања, права и потребе за образовањем свих ученика; - штити своја права на начин који не угрожава друге и њихова права; - идентификује показатеље кршења права детета у свакодневном животу, примерима из прошлости, литературе; - сврсисходно користи кључне појмове савременог демократског друштва: демократија, грађанин, власт; - образложи улогу грађана у друштвеном систему и систему власти на примеру; - разликује стварну партиципацију ученика у одељењу и школи од симболичке и декоративне; - позитивно користи интернет и мобилни телефон за учење, информисање, дружење, покретање акција; - образложи могући утицај друштвених мрежа на ставове и деловање појединца;	Историја (људска права)
ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО	**Демократско друштво и партиципација грађана** Демократско друштво – појам, карактеристике. Грађанин. Дете као грађанин. Процедуре којима се регулише живот у		Историја (подела власти)

	заједници: ко је овлашћен да доноси колективне одлуке и на основу којих процедура. Власт. Нивои и гране власти. Лествица партиципације ученика у школи: манипулација, декоративна употреба, симболичка употреба, стварна партиципација. Партиципација ученика на нивоу одељења и школе.	- примени 7 правила за сигурно четовање и коришћење СМС порука; - препознаје ситуације дигиталног насиља и зна како да реагује и коме да се обрати за помоћ; - учествује у избору теме, узорка и инструмента истраживања; - учествује у спровођењу истраживања, прикупљању и обради добијених података и извођењу закључака; - презентује спроведено истраживање и добијене резултате; - процењује ефекте спроведеног истраживања и идентификује пропусте и грешке; - у дискусији показује вештину активног слушања, износи свој став заснован на аргументима, комуницира на конструктиван начин; - учествује у доношењу правила рада групе и поштује их; - проналази, критички разматра и користи информације из различитих извора	
ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ	**Употреба и злоупотреба интернета и мобилних телефона** Позитивно коришћење интернета и мобилног телефона. Шта је дозвољено, а шта није на интернету. Утицаја друштвених мрежа на мишљење и деловање појединца. Опасности у коришћењу интернета и мобилног телефона. Дигитално насиље и веза са Конвенцијом о правима детета. Карактеристике и последице дигиталног насиља. Седам правила за сигурно четовање и коришћење СМС порука.		

	Реаговање у ситуацијама дигиталног насиља. Одговорности ученика и школе.		
ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ	**Планирање и извођење истраживања о понашању ученика у школи и њиховим ставовима о употреби/злоупотреби интернета и мобилних телефона**. Шта су ставови, на чему се заснивају и каква је њихова веза са понашањем. Избор теме, узорка и инструмента истраживања. Спровођење истраживања. Обрада података. Тумачење резултата. Припрема и презентација добијених резултата. Евалуација истраживања.		

9.2.3. ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК

Циљ:Циљ наставе француског језика заснива се на потребама ученика које се остварују овладавањем комуникативних вештина и развијањем способности и метода учења страног језика. Циљ наставе страног језика у основном образовању стога јесте: развијање сазнајних и интелектуалних способности ученика, његових хуманистичких, моралних и естетских ставова, стицање позитивног односа према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу, уз уважавање различитости и навикавање на отвореност у комуникацији, стицање свести и сазнања о функционисању како страног тако и матерњег језика. Током основног образовања ученик треба да усвоји основна знања из страног језика која ће му омогућити да се у једноставној усменој и писаној комуникацији споразумева са људима из других земаља, усвоји норме вербалне и невербалне комуникације у складу са специфичностима језика који учи, као и да настави, на вишем нивоу образовања и самостално, учење истог или другог страног језика. Кроз наставу страних језика ученик богати себе упознајући другог, стиче свест о значају сопственог језика и културе у контакту са другим језицима и културама. Ученик развија радозналост, истраживачки дух и отвореност према комуникацији са говорницима других језика.

Годишњи фонд часова 72.

НАСТАВНЕ ТЕМЕ (КОМ.ФУНКЦИЈЕ)	**САДРЖАЈИ**	**ИСХОДИ** По завршеној теми, ученик ће бити у стању да у усменој/писаној комуникацији:	**МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ**
Unité 0 – Communiquons en français Лични идентитет, породица и друштвено окружење.	*Quel est ton nom/ prénom/ surnom ?* *Quel est votre nom, Madame/ Monsieur ?* *Je te/ vous présente Julie.* *C'est Robert, il est nouveau dans notre classe. Bienvenu !* *Où habites-tu/habitez-vous ? J'habite 72, rue François Mauriac. Tu habites à quel étage ? Au troisième étage.* *Je fais du football/ de la natation.* *Comment vas-tu à l'école. J'y vais à pieds. Je prends le bus.* *Quelle est la profession de ton père. Il est ingénieur.* *Tu as des frères et des sœurs ? Oui, j'ai une petite sœur.*	поздрави, отпоздрави, представи себе и другог, разуме лична питања и одговара на њих, говори о свом слободном времену,интересовањима,породици и пријатељима, да искаже своје мишљење,да савет, искаже молбу, жељу, да говори о моди, стиловима облачења,	Српски језик (Уочавање разлика у језичким системима,употреба времена, граматичких садржаја и сл) Информатика и рачунарство (писање и слање мејлова, развијање дигиталне писмености)

Unité 1 – Passe temps Слободно време, забава, разонода, хоби Мода и облачење **Unité 2 –L'habit ne fait pas le moine**	*C'est mon oncle, il habite à Poitiers, mais il est né à Marseille.* *Mes cousines s'appellent Pauline et Brigitte.* Садашње време фреквентних глагола. Питања с упитним речима (*comment, quel, où...*). Личне заменице. Присвојни придеви. Бројеви (основни и редни). **(Интер)културни садржаји**: устаљена правила учтиве комуникације; имена, презимена и надимци; родбина и родбинске везе; адреса; формално и неформално представљање; степени сродства и родбински односи; већи градови у земљама циљне културе. *Comment est Pierre ? Il est plus petit que Paul, il a les yeux marron et les cheveux noirs. Et il est très sympathique, généreux et un peu timide. Il porte un jean bleu et un t-shirt jaune. L'éléphant est un des plus grands animaux sur terre. La tortue est plus lente que le lapin. La moto est moins économique que le vélo. La voiture de mon père est plus rapide que celle de notre voisin. Besançon est une ville plus tranquille que Marseille.* Описни придеви: род, број и место. Поређење придева (*plus grand, meilleur*). Садашње време фреквентних глагола, рачунајући и повратне. **(Интер)културни садржаји**: особености наше земље и земаља говорног подручја циљног језика (знаменитости, географске	да тражи мишљење, да опише свој животни простор,уобичајне активности, да говори у прошлом времену, да говори о предметима, њиховој намени, да коментарише и упоређује цене, намирнице, да наручи јело у ресторану, да разуме списак намирница у куповини, да састави краћи рецепт или исти разуме глобално, да говори о храни, да изрази допадање или недопадање, да говори о професијама, о хронологији догађаја, да користи прошло и будуће време, одричан облик	

Становање,форме и облици **Unité 3 – Interdit aux parents** Конвенције опхођења и понашања	карактеристике и сл.) *Et si on allait ensemble au concert ? Il commence à 20 heures. Je sais que tu aimes ce chanteur.* *Viens chez moi après l'école et porte tes CD.* *On pourrait se promener un peu. Oui, pourquoi pas ! Volontiers. Désolée, je ne peux pas. Je ne me sens pas bien.* *Tu devrais manger plus de fruits et de legumes. Si tu ne te sens pas bien, tu dois aller chez le médecin.* Питање интонацијом. Заповедни начин. Негација (*ne/ n'... pas*). Заменица *on*. Садашње време фреквентних неправилних глагола. **(Интер)културни садржаји:** прикладно упућивање предлога, савета и позива и реаговање на предлоге, савете и позиве. *Je peux t'aider si tu veux. Oui, merci, c'est très gentil. Bonjour Madame, je cherche une jupe en coton. Quelle est votre taille, mademoiselle ? A quelle heure part le TGV pour Lyon ? A 9h05. Excusez-moi Monsieur, vous pourriez me dire comment venir à la gare ? Oui, vous continuez tout droit, elle est au fond de cette rue. Merci Monsieur. Je vous en prie. Où se trouve l'arrêt de bus 23 ? Il n'est pas loin d'ici.* Питање интонацијом. Питања са упитним речима. Негација (*ne/ n'... pas*).		

Unité 4 – Quand on aime on ne compte pas Емоције,живот деце и омладине	Основни бројеви. **(Интер)културни садржаји:** правила учтиве комуникације, значајни празници и догађаји, честитања. *Lis le texte et fais l'activité numéro 2 !* *Il faut lire la consigne avant de faire l'exercice.* *Vous allez faire un projet sur votre ville/ quartier/ animal préféré. Réfléchis bien et réponds !* *Vérifiez vos réponses !* *Vous allez réécouter le dialogue, mais n'ouvrez pas encore vos livres !* Заповедни начин. Конструкција *il faut* са инфинитивом. Блиско будуће време (*futur proche*). **(Интер)културни садржаји**: правила учтивости у складу са степеном формалности и ситуацијом.		
Unité 5 – Les gourmets Исхрана и гастрономске навике	*J'habite dans une maison au centre de la ville.* *A quelle heure tu te lèves ? Tous les matins je me lève à 8 heures.* *D'habitude, nous mangeons à 14 heures.* *Qu'est-ce que tu fais ? Je regarde la télé.* *Mon frère va à la piscine tous les jours, il adore nager.* *Elle est forte en biologie, mais très faible en allemand.* Предлози. Питања са упитним речима (*que, quel, quand*). Редни бројеви до 20. Прилози за време (*maintenant, toujours*).		

Unité 6 – Enquete sur la police scientifique Обичаји и традиција Временско искуство и доживљај времена прошлост, садашњост, будућност	Садашње време фреквентних глагола, рачунајући и повратне. **(Интер)културни садржаји**: породични живот; живот у школи – наставне и ваннаставне активности; распусти и путовања. *Au Moyen Âge les chevaliers vivaient au château.* *Les frères Lumière ont inventé le cinéma.* *Comment as-tu passé le week-end ?* *Avez-vous déjà visité la France ?* *Quand ma mère était jeune, elle faisait du basket.* *Tu as fait ton travail de géographie ?* *J'ai appelé Sophie, mais elle n'a pas répondu.* Сложени перфект. Заповедни начин. Питања интонацијом и инверзијом. Питања са упитним речима (*où, comment*). Негација (*ne/ n'... pas*). **(Интер)културни садржаји**: историјски догађаји, епохална открића; важније личности из прошлости. *Qu'est-ce que tu aimerais faire quand tu seras grand?* *Cet après-midi je vais sortir avec mes cousins.* *La semaine prochaine j'aurai 13 ans.* *Samedi soir j'organiserai une boum, j'inviterai mes copains.* *Je t'aiderai à faire ton devoir de biologie.* *Cette BD, je vais la lire pendant les vacances.* Блиски футур (*futur proche*) Футур први (*futur simple*)		

	Кондиционал глагола *aimer*. Питања са упитним речима (*que*). Присвојни придеви. **(Интер)културни садржаји**: правила учтивости у складу са степеном формалности и ситуацијом *J'ai mal à la tête/ à la gorge/ au pied.* *Tu es fatigué ?* *La musique classique m'intéresse beaucoup.* *J'ai envie de sortir /de me reposer.* *J'ai besoin de dormir/ de manger.* *Je vais me coucher maintenant.* *Faites attention !* *Ne parlez pas !* *Oh, quel dommage ! Je suis désolée !* Заповедни начин. Изрази са глаголима *avoir* и être. Садашње време фреквентних глагола, рачунајући и повратне. **(Интер)културни садржаји**: мимика и гестикулација; интересовања, хоби, забава, разонода, спорт и рекреација. *Je suis chez Michel. Il habite près de chez moi.* *Pour venir chez nous, prenez la première rue à droite, puis la deuxième à gauche.* *Vous devez tourner à gauche au deuxième feu.* *Le cinéma se trouve à côté du supermarché.* *Où est-elle ? Je pense qu'elle est restée chez elle.* *Je vais à la bibliothèque. Elle se trouve entre le musée et le collège.* Питање интонацијом.		

	Презент фреквентних глагола. **(Интер)културни садржаји**: јавни простор; типичан изглед места. *Est-ce que il y a des places libres dans la salle ?* *Oui, vous pouvez entrer.* *Vous ne pouvez pas passer par ici. Ce n'est pas possible.* *Vous devez déposer votre sac à la réception.* *Il est interdit de fumer dans la salle.* *Je ne peux pas sortir, je dois me préparer pour le test d'anglais.* *Il faut promener son chien chaque jour.* Питање интонацијом и упитном конструкцијом *est-ce que*. Негација (*ne/ n'... pas*). Конструкција *il faut* са инфинитивом. Модални глаголи **(Интер)културни садржаји**: понашање на јавним местима; значење знакова и симбола. *Nous avons des amis en France.* *Ils ont des jeux de société.* *Ils n'ont pas de lecteur DVD dans leur classe.* *Ces deux filles sont ses soeurs.* *J'ai un petit chien blanc. Ma cousine a aussi un chien, mais le sien est gris.* *A qui est ce parapluie, à toi ou à Pierre ?* Негација (*ne/ n'... pas*). Присвојни придеви. Присвојне заменице. Конструкције за изражавање припадања *(à moi,*		

	à toi, à Pierre, à qui). Презентативи (*c'est / ce sont...*) **(Интер)културни садржаји**: породица и пријатељи; однос према својој и туђој имовини. *Quelles sont tes loisirs préférés ? J'adore les jeux vidéo.* *Tu l'aimes beaucoup? Oui, je l'adore.* *La Suisse, c'est un très beau pays.* *Je n'aime pas la poésie, mais j'aime beaucoup les romans policiers.* *Tu préfères regarder les films à la télé ou à l'ordinateur ?* *Cette BD ne me plaît.* Питање интонацијом. Личне заменице у служби директног и индиректног објекта. Негација (*ne/ n'... pas*). Прилози за количину (*beaucoup, très*). Садашње време фреквентних глагола. **(Интер)културни садржаји**: уметност, књижевност за младе, стрип, музика, филм. *Je pense qu'il faut l'aider. Moi aussi.* *Oui, tu as raison.* *Bien sûr, je suis d'accord avec lui.* *Non, je ne suis pas tout à fait d'accord.* *C'est bien/ ce n'est pas bien.* *Qu'est-ce que vous pensez de… ?* Наглашене личне заменице. Негација. Садашње време фреквентних глагола.		

	(Интер)културни садржаји: поштовање основних норми учтивости у комуникацији са вршњацима и одраслима. *Combien d'enfants y a-t-il dans le parc ? Il y a quatre garçons et cinq filles.* *Cette guitare coûte 150 euros.* *Je voudrais encore un peu de jus de fruits, s'il vous plaît. Il n'y en a plus.* *Qui est arrivé le premier ?* *Il habite dans le dixième arrondissement.* Основни бројеви до 1000. Редни бројеви до 20. Партитивно *de*. Кондиционал глагола *pouvoir* и *vouloir*. **(Интер)културни садржаји**: друштвено окружење; валуте циљних култура.		

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
• вербална (монолошка – усмено излагање, дијалошка – разговор); Комуникативни приступ • метода читања / текстуална метода (метода рада на тексту); • метода писања; • аудитивна метода; • метода практичног рада; • метода илустративног рада; • демонстративна метода (нпр. културолошки артефакти). предавање; приповедање (причање прича); записивање;	Слуша,посматра,повезује ,учествује у мануелним активностима (израда постера,паноа, видео презентација), игра по улогама, игре симулације, мини дијалози и сл. Слуша и повезује звучни материјал са текстом, одговара на питања, тражи информације из различитих извора(интернет, часописи,проспекти), преводи гест у исказ и исказ у гест, попуњава формуларе, пише мејлове и честитке, разгледнице и краће текстове.,уочава кључне речи у тексту,лице,род, препознаје везе између групе гласова,проналази речи које недостају,решава осмосмерке и укрштенице.	Употребљава језик у добро осмишљеним контекстима од интереса за ученике, прилагођава говор узрасту ученика, усмерава на коришћење аутентичних материјала, користи комуникативно интерактивни приступ настави,третира ученике као одговорне, креативне и активне учеснике у настави,обезбеђује рад на пројекту путем кога се остварује корелација са другим предметима, омогућује приступ и прихватање нових идеја,мери знања релевантним	- Ученици - Наставници - Родитељи - Двориште - Учионица - Дидактичка средства и материјали - Уџбеници - Искуство ученика - Фотографије -постери - Краћи текстови - Интернет и едукативни сајтови Блог	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања (кратке писмене провере од 15 минута)

рад с радним листовима, текстовима из књига и других извора; интервју; питања и текстуални импулси; различите варијанте разговора (слободни или везани наставни говор, дискусије, дебате); дидактичка игра; игра по улогама; дијалошка игра; симулација комуникативне ситуације; тимски рад; пројектни рад; самостална претрага на интернету; рад на компјутеру, у мултимедијалном окружењу.		критеријумима, скреће пажњу на важност правилног писменог и усменог изражавања,унапређује квалитет и количину језичког материјала.		

9.3. ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА

9.3.1. ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ

ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ СРПСКОГ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ – 6. РАЗРЕД

ЦИЉ : Оспособити ученике да овладају основним законитостима српског књижевног језика на коме ће се ученици правилно усмено и писмено изражавати

САДРЖАЈИ	ИСХОД Ученик ће бити у стању да:	ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
1.Читање ћириличних и латиничних текстова 2. Врсте речи 3. Диктат 4. Гласови (артикулација) 5. Гласови (подела) 6. Књижевни лик који сам упознао у обрађеним текстовима 7. Гласовне промене (једначење сугласника по звучности и месту творбе, палатализација, сибиларизација) 8. Гласовне промене (јотовање, непостојано а) 9. Гласовне промене (прелазак л у о, губљење сугласника) 10. Заменице (именичке) 11. Заменице (придевске – особине, врсте) 12. Заменице (рад на тексту)	- повезује граматичке појмове обрађене у претходним разредима са новим наставним садржајима; - препозна делове речи у вези са њиховим грађењем; - разликује гласове српског језика по звучности и месту изговора; - разликује врсте гласовних прмена у једноставним примерима и примењује књижевнојезичку норму; - препознаје глаголска времена и употребљава их у складу са нормом; - разликује реченице по комуникативној функцији; - примењује правописну норму; - користи правопис (школско издање); - правилно изговара речи водећи рачуна о дужини; - разликује дуги и кратки акценат у изговореној речи	- Кооперативна - Интерактивна - Вербална - Игра - Демонстрација (показивање) - Разговор	- Читанка - Граматика - Слике - Дидактички материјали

13. Лирске народне песме (особине, врсте) 14. Епска народна поезија (песме старијих времена – особине, ликови, песме) 15. Шта знам о светом Сави (говорна вежба) 16. Глаголски вид и род 17. Глаголска времена (презент, перфекат и футур I) 18. Глаголска времена (аорист, имперфекат и плусквамперфекат) 19. Епске песме о Марку Краљевићу (изражајно читање) 20. Како замишљам Марка Краљевића 21. Глаголска времена (рад на тексту) 22. Реченице према комуникативној функцији 23. Реченица и реченични чланови 24. Правописна правила 25. Изражајно читање обрађених текстова 26. Врсте речи (рад на тексту) 27. Строфа, стих, рима (врсте) 28. Грађење речи 29. Акценат 30. Разликовање речи са дугим и кратким акцентом	- препознаје и повезује књижевне термине и појмове обрађиване у претходним разредима са новим делима која чита; - одреди род књижевног дела и књижевну врсту; - прави разлику између дела лирског, епског и драмског карактера; - разликује ауторску приповетку од романа; - анализира структуру лирске песме (строфа, стих, рима); - уочава основне елементе структуре књижевноуметничког дела: тема, мотив; радња, време и место радње; - препознаје етапе драмске радње (заплет и расплет); - разликује појам песника и појам лирског субјекта; појам приповедача у односу на писца; - разликује облике казивања; - анализира узрочно-последичне односе у тексту и вреднује истакнуте идеје које текст нуди; - анализира поступке ликова у књижевноуметничком делу, служећи се аргументима из текста; - препозна хумор у књижевном делу; - илуструје веровања, обичаје, начин живота и догађаје у прошлости описане у књижевним делима; - уважава националне вредности; негује културноисторијску баштину; - препоручи књижевно дело уз кратко образложење; - употребљава различите облике усменог		

	и писменог изражавања: препричавање различитих типова текстова, без сажимања и са сажимањем, причање (о догађајима и доживљајима) и описивање; - разликује и гради аугментативе и деминутиве; - саставља обавештење, вест и кратак извештај - разуме основна значења књижевног и неуметничког текста; - проналази, повезује и тумачи садржане информације у краћем, једноставнијем књижевном и неуметничком тексту; - говори јасно, поштујући стандарднојезичку норму; - изражајно чита обрађене књижевне текстове.		

ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ ГЕОГРАФИЈЕ

Циљ: Овладавање основним знањима и умењима предвиђеним наставним планом и програмом

САДРЖАЈИ	ИСХОД Ученик ће бити у стању да:	ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
- Географска мрежа - Паралеле и меридијани - Географска ширина и географска дужина - Часовне зоне - Појам и елементи карте - Картографски знаци и методе за представљање рељефа на карти - Подела карата по садржају, размери - Оријентација у простору - Број и распоред становништва на Земљи - Природно кретање становништва на Земљи - Миграције становништва - Структура становништва- билошка, економска... - Положај и географски размештај насеља - Постанак величина и функције насеља - Типови насеља - Урбанизација и градска насеља - Село и рурални процеси	- одређује математичко-географски положај на Земљи; - анализира, чита и тумачи општегеографске и тематске карте; - оријентише се у простору користећи компас, географску карту и сателитске навигационе системе; - доводи у везу размештај светског становништва са природним карактеристикама простора; - анализира различита обележја светског становништва и развија свест о солидарности између припадника различитих социјалних, етничких и културних група; - анализира географски положај насеља; - објашњава континуиране процесе у развоју насеља и даје примере у Србији и свету;	- Монолошка - Дијалошка - Илустративно демонстративна - Рад на тексту - Индивидуална - Фронтални - Рад у пару - Рад у групи - Амбијентално учење	- Уџбеник - Географска читанка - Географски часописи - Географски атлас - Фотографије - Слике - Краћи текстови - Лап-топ, ЦД, ДВД - Пројектор

- Привредне делатности и сектори - Пољопривреда - Индустрија и географски простор - Саобраћај и туризам - Ванпривредне делатности и концепт одрживог развоја - Појам и настанак првих држава - Главни град - Облик владавине - Политичка карта Европе и света - Територијални спорови и интеграциони процес - Географске регије и регионална географија - Положај и границе Европе - Европа: разуђеност обале и рељеф - Европа: реке и језера - Клима Европе - Вегетација Европе - Становништво и насеља Европе - Привреда Европе - Географске регије Европе	- уз помоћ географске карте анализира утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привредних делатности; - доводи у везу размештај привредних објеката и квалитет животне средине; - вреднује алтернативе за одрживи развој у својој локалној средини, Србији и свету; - објасни политичко-географску структуру државе; - представи процесе који су довели до формирања савремене политичко-географске карте света; - објасни како се издвајају географске регије; - илуструје уз помоћ карте најважније географске објекте, појаве и процесе на простору Европе.	- Монолошка - Дијалошка - Илустративно демонстративна - Рад на тексту - Индивидуална - Фронтални - Рад у пару - Рад у групи - Амбијентално учење	- Уџбеник - Географска читанка - Географски часописи - Географски атлас - Фотографије - Слике - Краћи текстови - Лап-топ, ЦД, ДВД - Пројектор

ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ БИОЛОГИЈЕ

ЦИЉ: Овладавање основним знањима и умењима предвиђених програмом

САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
Спољашња и унутрашња грађа живих бића. Грађа људског тела. Једноћелијски и вишећелијски организми. Исхрана. Дисање. Транспорт и елиминација штетних супстанци. Размножавање. Ћелија. Популација, станиште, екосистем. Абиотички и биотички фактори. Антропогени фактор и облици загађења. Угрожавање живих бића и њихова заштита. Значај гајених биљака и припитомљених животиња на човека. Постанак живота на Земљи. Организми без и са једром. Обољења која преносе или изазивају бактерије, празивотиње и животиње. Путеви преношења заразних болести. Повреде и прва помоћ. Последице болести зависности – алкохолизам.	- упореди грађу животиња, биљака и бактерија - одреди положај органа човека и њихову улогу - направи разлику између животне средине, станишта, популације и екосистема - одржава личну хигијену и хигијену животног простора у циљу спречавања инфекција - збрине површинске озледе коже, укаже прву помоћ у случају убода инсеката, сунчанице и топлотног удара и затражи лекарску помоћ кад процени да је потребна	- Кооперативна - Интерактивна - Илустрација - Демонстрација (показивање) - Разговор	- Зидне слике - Слике - Цртежи - Уџбеник - Табла - Табеле - Фотографије - Текстови

ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ ФРАНЦУСКОГ ЈЕЗИКА

БРОЈ часова 36
Циљ: Овладавање основним знањима предвиђеним наставним планом и програмом

САДРЖАЈИ	ИСХОДИ Ученик ће бити у стању да:	ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
1.Представљање себе и других 2. Слободно време 3. Школа, активности и обавезе 4 Храна	-да напише своје основне податке у упитницима, обрасцима, табелама Да најједноставнијим језичким средствима опише себе и друге . Да једноставним језичким средствима опише своје уобичајне активности,да допуни, попуни осмосмерку овладавајући најфреквентнијим глаголима, лексиком и сл, да повезује звучни материјал са текстом или сликом. . Да разуме краћи писани текст на дату тему, да коректно изговара дату лексику, да говори о распореду часова, да изрази допадање, недопадање, да одговара на питања у вези са текстом тачно, нетачно и сл Да наброји воће, поврће, користи партитивни члан, да говори о намирницама које воли,да напише списак намирница за куповину, да коректно изговара дату лексику, да у аудио запису препозна и запише најфреквентније речи и изразе.	-комуникативни приступ -интерактивна -вербална -игра -демонстративна -илустративна -разговор	● Уџбеник ● Радна свеска ● Слике ● Постери ● Аудио и видео материјал ● интернет

ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ ИСТОРИЈЕ

Циљ: Овладавање основним знањима и умењима предвиђеним наставним планом и програмом

САДРЖАЈИ	ИСХОДИ Ученик ће бити у стању да:	ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
Основне одлике периода средњег и раног новог века Историјски извори за историју средњег и раног новог века Велика сеоба народа и стварање нових држава у Европи Најзначајније државе раног средњег века Религија у раном средњем веку Феудално друштво – структура, друштвене категорије, вазални односи Српске земље и Балканско полуострво Типови државних уређења Сусрети и прожимања цивилизација и народа Српске земље и суседи – краљевина, аутокефална црква, царство Српске земље и суседи – деспотовина, османска освајања Свакодневни живот и Европи и српским земљама Опште одлике средњевековне културе Прединдустријско доба и велика географска открића Хуманизам и ренесанса Реформација и противреформација Врхунац моћи Османског царства	-Образлаже узроке и последице најважнијих историјских догађаја -Наведе најначајније последице настанка нових држава у Европи и Средоземљу у раном средњем веку -На основу датих примера изводи закључке о повезаности националне историје са регионалном и европском -Сагледа улогу и значај истакнутих личности у датом историјском контексту -На историјској карти лоцира правце миграција и простор насељен Србима и њихових суседа у раном средњем веку -Идентификује разлике између типова државног уређења у периоду средњег и раног новог века -Изводи закључак о значају српске средњевековне државности и издваја најистакнутије владарске породице -Пореди положај и начин живота различитих друштвених слојева у средњем веку -Разликује основна обележја и уочава најзначајније последице настанка и ширења различитих верских учења -На понуђеним примерима разликује митове и легенде од историјских чињеница -Образлаже најважније последице научно – техничких открића	-кооперативна -интерактивна -вербална -игра -демонстративна -илустративна -разговор	● Уџбеник ● Читанка ● Слике ● Историјска карта ● Историјски атлас

Живот Срба под османском, хабзбуршком и млетачком влашћу	-Идентификује основне одлике и промене у начину производње у средњем и раном новом веку		

ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ ФИЗИКЕ

Циљ: Овладавање основним знањима и умећима предвиђеним наставним планом и програмом

САДРЖАЈИ	ИСХОДИ Ученик ће бити у стању да:	ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
1. Путања, пређени пут и време 2. Брзина 3. Брзина, правац и смер кретања 4. Подела кретања према облику путање 5. Подела путање према брзини тела 6. Брзина пређени пут и време (одређивање) 7. Узајамно деловање тела у посредном и непосредном додиру 8. Сила 9. Трење и отпор средине 10. Векторски карактер силе 11. Слагање сила 12. Мерила и мерни инструменти 13. Мерење дужине и времена 14. Маса тела 15.Маса и тежина као различити појмови 16. Густина тела 17. Притисак чврстих тела 18. Спојени судови	-коришћење јединице за брзину -разликовање врсте кретања на основу облика путање, препознавање равномерног кретања -израчунавање средње брзине, пређеног пута или времена -репродукција основних знања о врстама и особинама сила -препознавање гравитационе силе и силе трења која делују на тело -препознавање смера деловања електричне и магнетне силе -коришћење мерила и мерних инструмената (за дужину и време) -коришћење основних јединица за дужину и време -мерење дужине и времена - коришћење мерила и мерних инструмената (за масу, запремину, тежину) -коришћење основних јединица за масу и запремину -мерење масе и запремине -разуме принцип рада спојених судова	- Кооперативна - Интерактивна - Илустрација - Демонстрација (показивање) - Разговор	● Слике ● Уџбеник ● Табла ● Табеле ● Задаци

ДОПУНСКА НАСТАВА ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Садржај	Начин и поступци остваривања	Кључне компетенције
- Be present - Possessive ‘s -our, their - There is/There are - Present Simple -Present Continuous - Have to / Must / Mustn’t -Past Continuous -Comparatives/ Superlatives - Articles - Should/Shouldn’t -Past simple: be -Past Simple (regular and irregular verbs). -Present Perfect -Future forms	-Комункативни приступ; -добро осмишљени контексти за ученике где је наставник сигуран да је схваћено значење поруке зајено са њеним културолошким, васпитним и социјализирајућим елементима; -упућивање на значај граматичке прецизности исказа; -мерење знања јасно одређеним релативним критеријумима; -социјална интеракција (с циљем да се унапреди квалитет и обим језичког материјала), -рад у учионици спроводи се путем групног и ли индивидуалног решавања проблема, потрагом за информацијама из различитих извора (Интернет, дечји часописи, проспекти и аудио-материјал) као и решавањем мање или више сложених задатака у реалним и виртуелним условима са јасно одређеним контекстм, поступком и циљем; -упућивање ученика на законитост усменог и писаног кода и њиховог међусобног односа; -усвајање језичког садржаја кроз циљано и осмишљено учествовање у друштвеном чину; -поимање наставног програма као динамичног, заједнички припремљеног и прилагођеног скупа задатака и активности; -наставник је ту да омогући приступ и прихватање нових идеја; -ученици се третирају као одговорни, креативни, активни учесници у друштвеном чину; -уџбеници постају извори активности и морају бити	-Способност изражавања и тумачења концепата, мисли, осећања, чињеница и мишљења у усменој или писаној форми укључујући вештине посредовања сумирањем, тумачењем, превођењем , парафразирањем и на друге начине, ка и интеркултурално разумевање; -Успешно учествовање у тимском раду -Способност за самостално учење -Способност заприкупљање и селектовање информација Испољавање креативности, истраживачког духа, толеранције, емпатије, позитивних естетских и моралнихставова -Усмереност ка очувању традиције, прихватању култура других народа, ширењу идеје космополитизма,

	праћени употребом аутентичних материјала; -учионица постаје простор који је могуће прилагођавати потребама наставеиз дана у дан; -рад на пројекту као задатку који остварује корелацију с другим предметима и подстиче ученике на студиозан и истраживачки рад; -за увођење новог лексичког материјала користе се познате граматичке структуре и обрнуто.	прихватању вредности грађанског друштва, укључивању у живот локалне заједнице и усклађивању са глобалним кретањима.

9.3.2. ПЛАН РАДА ДОДАТНЕ НАСТАВЕ

ДОДАТНА НАСТАВА ИЗ СРПСКОГ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ – 6. РАЗРЕД

ЦИЉ : Проширивање и продубљивање знања стечених у уквиру садржаја предвиђених обавезним програмом

I

САДРЖАЈИ	ИСХОДИ Ученик ће бити у стању да:	ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
Књижевност: - Читање и разумевање прочитаног - Књижевни родови и врсте - Књижевни и функционални појмови Језик: - Граматика - Правопис - Лексика - Језичка култура - Говорна култура Писано изражавање	- повезује граматичке појмове обрађене у претходним разредима са новим наставним садржајима; - препозна делове речи у вези са њиховим грађењем; - разликује гласове српског језика по звучности и месту изговора; - разликује врсте гласовних прмена у једноставним примерима и примењује књижевнојезичку норму; - одреди врсте и подврсте заменица, као и њихов облик; - препознаје глаголска времена и употребљава их у складу са нормом; - разликује реченице по комуникативној функцији; - доследно примењује правописну норму; - користи правопис (школско издање); - правилно изговара речи водећи рачуна о дужини; - разликује дуги и кратки акценат у изговореној речи.не књижевне текстове или одломке	- Кооперативна - Интерактивна - Вербална - Игра - Демонстрација (показивање) - Разговор	- Читанка - Граматика - Слике - Дидактички материјали

	- препознаје и повезује књижевне термине и појмове обрађиване у претходним разредима са новим делима која чита; - чита са разумевањем; парафразира прочитано и описује свој доживљај различитих врста књижевних дела и научно-популарних текстова; - одреди род књижевног дела и књижевну врсту; - прави разлику између дела лирског, епског и драмског карактера; - разликује ауторску приповетку од романа; - анализира структуру лирске песме (строфа, стих, рима); - уочава основне елементе структуре књижевноуметничког дела: тема, мотив; радња, време и место радње; - препознаје етапе драмске радње (заплет и расплет); - разликује појам песника и појам лирског субјекта; појам приповедача у односу на писца; - разликује облике казивања; - увиђа звучне, визуелне, тактилне, олфакторне елементе песничке слике; - одреди стилске фигуре и разуме њихову улогу у књижевноуметничком тексту; - анализира узрочно-последичне односе у тексту и вреднујеистакнутеидејекојетекстнуди; - анализира поступке ликова у књижевноуметничком делу, служећи се аргументима из текста; - препозна хумор у књижевном делу;		

	– разликује хумористички и дитирамбски тон од елегичног тона; – илуструје веровања, обичаје, начин живота и догађаје у прошлости описане у књижевним делима; – уважава националне вредности; негује културноисторијску баштину; – препоручи књижевно дело уз кратко образложење; – упореди књижевно и филмско дело, позоришну представу и драмски текст; користи електронски додатак уз уџбеник; - употребљава различите облике усменог и писменог изражавања: препричавање различитих типова текстова, без сажимања и са сажимањем, причање (о догађајима и доживљајима) и описивање; - разликује и гради аугментативе и деминутиве; - саставља обавештење, вест и кратак извештај - разуме основна значења књижевног и неуметничкогтекста; - проналази, повезује и тумачи експлицитно и имлицитно садржане информације у краћем, једноставнијем књижевном и неуметничком тексту; - драматизује одломак одабраног		

	књижевноуметничког текста - говори јасно, поштујући стандарднојезичку норму; - изражајно чита обрађене књижевне текстове.		

ДОДАТНА НАСТАВА ИЗ ГЕОГРАФИЈЕ

Циљ: Продубљивање и проширивање знања стечених у оквиру садржаја предвиђених обавезним програмом

САДРЖАЈИ	ИСХОД Ученик ће бити у стању да:	ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
- Друштвена географија и Јован Цвијић - Географска и картографска мрежа - Одређивање географске ширине и географске дужине	- успоставља везе између физичко-географских и друштвено-географских објеката, појава и процеса; - одређује математичко-географски положај	- Монолошка - Дијалошка - Илустративно демонстративна	- Уџбеник - Географска читанка - Географски часописи - Географски атлас

- Датумска граница - Појам географске карте и њен развој кроз историју - Математички, географски, допунски елементи карте - Географска карта и тродимензионални рељеф - Дигитална картографија - Оријентација и дигитални компас „ГПС`` - Најмногољудније државе света - Прогресивни тип старосне пирамиде - Шта је то национална свест - Водеће религије света - Демографски проблеми наше Земље - Највиша насеља света - Еколошки град Девис- Калифорнија - Друга страна Рио де Жанеира- фавеле	на Земљи; - анализира, чита и тумачи општегеографске и тематске карте; - оријентише се у простору користећи компас, географску карту и сателитске навигационе системе; - доводи у везу размештај светског становништва са природним карактеристикама простора; - анализира компоненте популационе динамике и њихов утицај на формирање укупних демографских потенцијала на примерима Србије и света; - анализира различита обележја светског становништва и развија свест о солидарности између припадника различитих социјалних, етничких и културних група; - анализира географски положај насеља; - објашњава континуиране процесе у развоју насеља и даје примере у Србији и свету; - доводи у везу типове насеља и урбане и руралне процесе са структурама становништва, миграцијама, економским и глобалним појавама и процесима;	- Рад на тексту - Индивидуална - Фронтални - Рад у пару - Рад у групи - Амбијентално учење	- Фотографије - Слике - Краћи текстови - Лап-топ, ЦД, ДВД - Пројектор

САДРЖАЈИ	ИСХОД Ученик ће бити у стању да:	ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
- Повезаности привредних делатности - Пољопривреда- једна од најстаријих људских делатности - Индустрија и животна средина - Саобраћај и контејнеризација саобраћаја - Космички туризам - Информатичко доба: смарт телефон - Развијене и земље у развоју - Одрживи развој и брига за будућност човечанства - Државе, велике и мале, главни град у рату - Формирање политичке карте света - Највећи глобални проблем: очување мира у свету - Најважније међународне организације: УН, ЕУ, НАТО - Кавказ- „кров“ Европе - Вулкани на Исланду - Најдуже реке Европе - Временске прилике у Европи - Промењена природна средина Европе - Народи Европе - Регије у Европи	- уз помоћ географске карте анализира утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привредних делатности; - доводи у везу размештај привредних објеката и квалитет животне средине; - вреднује алтернативе за одрживи развој у својој локалној средини, Србији и свету; - објасни политичко-географску структуру државе; - представи процесе који су довели до формирања савремене политичко-географске карте света; - објасни како се издвајају географске регије; - илуструје уз помоћ карте најважније географске објекте, појаве и процесе на простору Европе.	- Монолошка - Дијалошка - Илустративно демонстративна - Рад на тексту - Индивидуална - Фронтални - Рад у пару - Рад у групи - Амбијентално учење	- Уџбеник - Географска читанка - Географски часописи - Географски атлас - Фотографије - Слике - Краћи текстови - Лап-топ, ЦД, ДВД - Пројектор

ДОДАТНА НАСТАВА ИЗ МАТЕМАТИКЕ

Број часова:36

Циљ:омогићити ученицима сазнања која превазилазе редовну наставу

Садржаји	Технике и методе	Наставна средства
1.Цели бројеви (4 часа) 2.Троугао (3 часа) 3. Множење и дељење целих бројева (4 часа) 4. Троугао (6 часова) 5. Рационални бројеви (6 часова) 6.Четвороугао (3 часа) 7. Множење и дељење у скупу Q (6 часова) 8. Р троугла и четвороугла (2 часа) 9.Дирихлеов принцип (1 час)	-кооперативна -интерактивна -демонстрација -учење путем открића -трагање за одговорима	- дидактички материјали -краћи текстови -троугао -лењир -шестар -скице -модели - математички листови

Корелација	Сарадници
Физика	-ученици
Техничко	-наставници
	-ПП служба

Редни број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА		Напредни ниво
1	**ЦЕЛИ БРОЈЕВИ**		МА.3.1.3. користи бројеве и бројевне изразе у реалним ситуацијама МА.3.1.1.одређује вредност сложенијег бројевног израза МА.3.1.2.оперише са појмом дељивости у проблемским ситуацијама МА.3.2.1.саставља и решава линеарне једначине и неједначине МА.3.2.5.користи једначине решавајући сложеније текстуалне задатке
			МА.3.1.3. користи бројеве и бројевне изразе у реалним ситуацијама МА.3.1.1.одређује вредност сложенијег бројевног израза

2	**РАЦИОНАЛНИ БРОЈЕВИ**		МА.3.1.2.оперише са појмом дељивости у проблемским ситуацијама МА.3.2.1.саставља и решава линеарне једначине и неједначине МА.3.2.5.користи једначине решавајући сложеније текстуалне задатке
3	**ТРОУГАО**		МА.3.3.2.користи основна својства троугла МА.3.3.6.примењује подударност троугл, повезујући особ. геомет. објеката
4	**ЧЕТВОРОУГАО**		МА.3.3.2.користи основна својства четвороугла, паралелограма и трапеза
5	**ПОВРШИНА ТРОУГЛОВА И ЧЕТВОРОУГЛОВА**		МА.3.3.2. користи основна својства троугла, четвороугла, паралелограма и трапеза, рачуна њихове обиме и површине на основу елемената који нису непосредно дати у формула. задатка, конструише их МА.3.3.6.примењује подударност троугл, повезујући особ. геомет. објеката

ДОДАТНА НАСТАВА ИЗ ФРАНЦУСКОГ ЈЕЗИКА

Број часова 36

Циљ: Продубљивање и проширивање знања стечених у оквиру садржаја предвиђених обавезним програмом, усмеравање за рад на пројектима.

САДРЖАЈИ	ИСХОДИ Ученик ће бити у стању да:	ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
1. Слободно време 2. Мода и облачење 3. Место становања, животни простор 4. Исхрана	-разуме кратке дијалоге, говори о свом слободном времену, напише писмо једноставним реченицама о свом хобију, интересовањима, распореду часова, школи, породици, друговима,прави илустровани материјал, стрип и сл Уради кратку анкету на тему моде и облачења, направи кратак интервју, пише о модном стилу најједноставнијим реченицама, прави презентацију, пано и сл, изражава мишљење на дату тему. Говори и описује једноставним језичким средствима свој град, село, место становања, описује свој дом, разуме текст, видео,краћи интервју у вежбама на слушање,да мануелно израђује паное, презентације и сл. Пише краћи рецепт неке посластице, јела и сл. Саставља јеловник, говори шта воли или не воли да једе, говори на тему здраве исхране и сл. Прави крађу анкету на тему хране, говори о кулинарским навикама, традиционалним јелима своје земље и упознаје се са навикама у исхрани Француске и франкофоних земаља	-комуникативни приступ -интерактивна -вербална -игра -демонстративна -илустративна -дискусија	● Уџбеник ● Радна свеска ● Слике ● Фотографије ● Интернет ● Аутентични аудио и видео записи

ДОДАТНА НАСТАВА ИЗ ИСТОРИЈЕ

Циљ: Продубљивање и проширивање знања стечених у оквиру садржаја предвиђених обавезним програмом

САДРЖАЈИ	ИСХОД Ученик ће бити у стању да:	ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
Културно историјски споменици средњег века у мом крају Средњевековни витезови Изградња Константинопоља Цар Јустинијан Портрет Карла Великог Начин ратовања Арабљана Начин живота и обичаји старих Словена Сличности и разлике верских богомоља Мисија Ћирила и Методија Средњевековна писма – сличности и разлике Монархије средњег века и данас Крсташки ратови Фридрих Барбароса Српске земље у средњем веку и данас Светородна династија Немањића Путовања Светог Саве Дани јоргована Душанов законик Културно наслеђе Немањића Легенда и историја – Краљевић Марко Београд кроз векове Основе Османске моћи Косовска легенда Витезови Змајевог реда Средњевековни/модерни град и село	-Образлаже узроке и последице најважнијих историјских догађаја -Пореди историјске појаве -Наведе најначајније последице настанка нових држава у Европи и Средоземљу у раном средњем веку -На основу датих примера изводи закључке о повезаности националне историје са регионалном и европском -Сагледа улогу и значај истакнутих личности у датом историјском контексту -Приказује на историјској карти динамику разлочитих историјских појава и промена -На историјској карти лоцира правце миграција и простор насељен Србима и њихових суседа у раном средњем веку -Идентификује разлике између типова државног уређења у периоду средњег и раног новог века -Изводи закључак о значају српске средњевековне државности и издваја најистакнутије владарске породице -Пореди положај и начин живота различитих друштвених слојева у средњем веку	-кооперативна -интерактивна -вербална -игра -демонстративна -илустративна -дискусија	● Уџбеник ● Читанка ● Слике ● Фотографије ● Историјска карта ● Историјски атлас ● Интернет ● Историјска литература

Српски културни споменици на Унесковој листи Научна и техничка открића новог века За кормилом каравеле Леонардо да Винчи Историјска верска карта из 16. века Версај Данак у крви	-Разликује основна обележја и уочава најзначајније последице настанка и ширења различитих верских учења -На понуђеним примерима разликује митове и легенде од историјских чињеница -Образлаже најважније последице научно – техничких открића -Идентификује основне одлике и промене у начину производње у средњем и раном новом веку -Илуструје примерима значај прожимања различитих цивилизација -Разликује споменике различитих епоха, са посебним освртом на оне у локалној средини -Илустује примерима важност утицаја политичких, привредних, научних и културних тековина средњег и раног новог века -Повеже визуелне и текстуалне информације са одговарајућим историјским контекстом .		

ДОДАТНА НАСТАВА Енглески језик

Садржај	Начин и поступци остваривања	Кључне компетенције
- Personal Possessions - Describing people - Hobbies - Housework - Jobs - Film, TV, cinema - Sports, Games - Comparing places - Animals and Pets - Solving problems - Talking about future plans - Predictions - Superstitions - Food - Holidays	-Комункативни приступ; -добро осмишљени контексти за ученике где је наставник сигуран да је схваћено значење поруке зајено са њеним културолошким, васпитним и социјализирајућим елементима; -упућивање на значај граматичке прецизности исказа; -мерење знања јасно одређеним релативним критеријумима; -социјална интеракција (с циљем да се унапреди квалитет и обим језичког материјала), -рад у учионици спроводи се путем групног и ли индивидуалног решавања проблема, потрагом за информацијама из различитих извора (Интернет, дечји часописи, проспекти и аудио-материјал) као и решавањем мање или више сложених задатака у реалним и виртуелним условима са јасно одређеним контекстм, поступком и циљем; -упућивање ученика на законитост усменог и писаног кода и њиховог међусобног односа; -усвајање језичког садржаја кроз циљано и осмишљено учествовање у друштвеном чину; -поимање наставног програма као динамичног, заједнички припремљеног и прилагођеног скупа задатака и активности; -наставник је ту да омогући приступ и прихватање нових идеја; -ученици се третирају као одговорни, креативни,	-Способност изражавања и тумачења концепата, мисли, осећања, чињеница и мишљења у усменој или писаној форми укључујући вештине посредовања сумирањем, тумачењем, превођењем , парафразирањем и на друге начине, ка и интеркултурално разумевање; -Успешно учествовање у тимском раду -Способност за самостално учење -Способност за прикупљање и селектовање информација Испољавање креативности, истраживачког духа, толеранције, емпатије, позитивних естетских и моралних ставова -Усмереност ка очувању традиције, прихватању култура других народа, ширењу идеје космополитизма, прихватању вредности грађанског друштва, укључивању у живот локалне заједнице и усклађивању са глобалним кретањима.

	активни учесници у друштвеном чину; -уџбеници постају извори активности и морају бити праћени употребом аутентичних материјала; -учионица постаје простор који је могуће прилагођавати потребама наставеиз дана у дан; -рад на пројекту као задатку који остварује корелацију с другим предметима и подстиче ученике на студиозан и истраживачки рад; -за увођење новог лексичког материјала користе се познате граматичке структуре и обрнуто.	

9.4. ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНОГ-ВАСПИТНОГ РАДА

9.4.1. СЛОБОДНЕ НАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ

ЖИВОТНЕ ВЕШТИНЕ

Циљ учења слободне наставне активности *Животне вештине* је да ученик овлада знањима, развије вештине и формира ставове који ће му омогућити да боље разуме различите животне ситуације и изазове, повећа капацитет да на одговоран начин брине о себи, другима и околини и понаша се у складу са културом безбедности.

Разред **Пети или шести**

Годишњи фонд **36**

ОПШТЕ МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	ИСХОДИ На крају програма ученик ће бити у стању да:	ТЕМЕ и кључни појмови садржаја програма
Одговоран однос према здрављу Компетенција за целоживотно учење Сарадња Решавање проблема Одговорно учешће у демократском друштву Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција	• на одговоран начин брине о себи и околини и помаже другима у невољи; • проналази релевантне и поуздане изворе информација од значаја за сналажење у свакодневним и ванредним животним ситуацијама; • критички промишља и доноси одлуке уважавајући контекст ситуације, процену последица и најбољи интерес за себе, друге и околину; • јасно изрази сопствене мисли и осећања, са пажњом слуша саговорника и комуницира са другима на конструктиван начин; • сарађује са члановима групе којој припада и одупре се притиску групе на асертиван начин; • организује своје свакодневне активности на продуктиван начин; • препозна опасности и адекватно реагује;	**ВЕШТИНЕ ЗНАЧАЈНЕ ЗА УЧЕЊЕ, РАД И ДРУШТВЕНИ ЖИВОТ** Вештине критичког мишљења, решавања проблема, доношења одлука. Организационе вештине и вештине управљања временом. Социо-емоционалне вештине: сарадња, комуникација, асертивност, решавање сукоба, препознавање сопствених и туђих емоција, превазилажење стреса.

Комуникација Одговоран однос према околини	• разликује ризично од превентивног и безбедног поступања пре, током и након елементарне непогоде; • тумачи знакове опасности, посебно ЕОР и поступа у складу са упутствима надлежних служби; • процени сопствене могућности и ограничења у решавању проблема и потражи одговарајућу помоћ кад процени да ситуација превазилази његове могућности; • повезује информације од релевантних институција са потенцијалним ризицима и правилним реаговањем у кризним ситуацијама; • образложи значај солидарности са људима у невољи; • аргументује значај културе безбедности и пружања прве помоћи; • искаже афирмативни став о људима који су активисти Црвеног крста; • наведе које надлежан за одређене ванредне ситуације и симулира позив хитним службама; • доведе у везу заштиту животне средине са климатским променама и културом безбедности; • разликује безбедно, небезбедно и ризично понашање у саобраћају и примењује мере заштите приликом вожње различитим превозним средствима; • наброји правила којих се треба придржавати у комуникацији током несреће, наведе садржај торбе за случај несреће, поступа према плану евакуације и комуникације; • наброји и објасни мере за ублажавање и смањења ризика од земљотреса, пожара, поплава и екстремних метеоролошких услова;	**ВЕШТИНЕ ЗНАЧАЈНЕ ЗА ИЗГРАДЊУ КУЛТУРЕ БЕЗБЕДНОСТИ** Култура безбедности и надлежности за смањење ризика од катастрофа. Климатске промене и заштита животне средине у контексту културе безбедности. Општа безбедност: безбедност у саобраћају; знаци опасности и упозорења (зрачење, биолошка опасност, ЕОС - експлозивни остаци рата, запаљиво, хемијски производи). План комуникације и евакуације у случају несреће. Елементарне непогоде: пожари, земљотреси, поплаве, екстремни метеоролошки услови. Безбедност на води. Прва помоћ.

	• разликује безбедна од небезбедних купалишта, објасни улогу спасиоца, поступа у складу са правилима понашања на купалиштима и демонстрира поступак самопомоћи у случају грча мишића у води; • наведе принципе и демонстрира пружање прве помоћи на изабраном примеру.	

БОРАВАК У ПРИРОДИ И ПЛАНИНАРЕЊЕ I

Циљ програма је да се ученици кроз стицање знања, усвајање вештина, формирање ставовова и вредности мотивишу и оснаже за безбедан и одговоран боравак и кретање у природи.

Разред Пети, шести

Годишњи фонд часова 36 часова

Опште међупредметне компетенције	**Исходи** По завршетку разреда ученик ћебити у стању да:	**Тема и кључни појмовисадржаја програма**
Компетенција за целоживотноучење. Решавање проблема. Одговорно учешћеу демократском друштву. Сарадња. Комуникација. Одговоран однос према здрављу. Одговоран однос према околини. Дигитална компетенција. Рад с подацима и информацијама. Естетичка компетенција.	Аргументовано образложи смисао и значај боравка и кретања човека у природи; Искаже интересовање за боравак и кретање у природи; Очување природе посматра као обавезу и одговорност; Разликује начине боравка у природи и врсте планинарских терена; Доведе у везу правилан избор опреме са безбедношћу боравка икретањем у природи; Наведе принципе правилног паковања ранца; Наведе најчешће опасности и повреде у природи, начине правилног реаговања и могућностида се опасност избегне; Наведе препоруке Планинарског савеза Србије за безбедан боравак у планини; Наведе бројеве хитне помоћи, полиције, ватрогасаца и горске службе спасавања; Одреди стране света помоћу компаса, звезде северњаче и сунца и оријентише се у природи користећи дигиталнуопрему и информационе технологије;	**ЧОВЕК И ПРИРОДА** Човек и природа - трајна инераскидива веза. Циљеви, смисао и значај боравка и кретања човека уприроди. Природа као место учења, примене наученог и успостављања равнотежедуха и тела. Очувањеприроде човекова обавеза и одговорност. Историја организованогпланинарског покрета усвету и код нас. Планинарски савез Србије и планинарски клубови. Обележавање Међународног дана планина и Дан пешачења.Знаменити планинари. **БОРАВАК И КРЕТАЊЕ У ПРИРОДИ** Планинарски терени и објекти. Начини боравка у природи Опрема заборавак и кретање у природи. Субјективне и објективне опасности у природи, превенција и начини реаговања. Најчешће повреде у природи, прва помоћ и спасавање. Јавне службе од значаја у опасним ситуацијама.

	Исказује позитиван став према физичкој припреми као предуслову за безбеданборавак и кретање у природи; Наведе и опише основнетехнике кретања у природи; Опише утицај метеоролошких елемената и појавана боравак и кретање у природи и препозна предзнаке лепоги лошег времена; Образложи како се у природи прави заклон од невремена; Наведе и образложи примере правилне исхранеи хидратације пре, током инакон боравка и кретања уприроди; На сликама препозна и отровне биљке из природе; Наведе основна правила одржавања хигијене током боравка и кретања у природи; Дискутује о одговорном инеодговорном понашањупрема себи, другима и природи; Образложи значај и начинеи комуникације у групи којаборави и креће се у природи; Искаже солидарност и спремност да реагује у ситуацији угрожености безбедности и здравља чланова групе; Објасни значај планирања за боравак и кретање у природи Наведе основне елементе дневника који се води током боравака у природи; Доживи и забележи лепоту природе;	Припрема за боравак у природи. Оријентација у природи. Технике кретања. **УТИЦАЈ ВРЕМЕНСКИХ УСЛОВА НА БОРАВАК И КРЕТАЊЕ У ПРИРОДИ** Утицај метеролошких елемента и појава на боравак и кретање у планини. Предзнаци лепог и лошегвремена. Прављење заклона од невремена. **ИСХРАНА И ХИГИЈЕНА ТОКОМ БОРАВКА И КРЕТАЊА У ПРИРОДИ** Правилна исхрана и хидратација у припреми за боравак у природи, током боравка у природи и посленапорне физичке активности. Отровне и штетне биљке уприроди. Хигијена током боравка и кретања уприроди. **КОДЕКС БОРАВКА И КРЕТАЊА У ПРИРОДИ** Одговоран однос према себи, другима и природи. Сарадња, комуникација и решавањепроблема у организованој групи која борави и креће се у природи. **ОРГАНИЗАЦИЈАИЗВОЂЕЊА ПЛАНИНАРСКИХ АКТИВНОСТИ** Припрема и израда планаакције. Реализација акције. Планинарски дневник. Естетски доживљај боравка и кретања у природи.

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
- Кооперативна - Интерактивна - Перцептивна - Истраживачка - Демонстративна - Илустративна -Монолошка - Дијалошка - Учење по моделу - Текст метода	Активно слушање,памћење, посматрање, препознавање, упоређивање, уочавање, разликовање, именовање, разговор, постављање питања, замишљање, описивање, читање, писање, анализирање, откривање, закључивање, образлагање, груписање, примењивање, процењивање, претпостављање, повезивање са већ стеченим знањем. Ученик је у стању да: дефинише, наброји, понови, именује, обележи, препозна, уочи и повеже главне идеје, препозна, преобликује, разликује, опише, дискутује, наведе пример, реши проблем у новој ситуацији, примени и изабере праву технику, прилагоди начин рада захтевима задатка, истаржује, анализира, упореди, процени, нађе најбоље решење, преуреди, комбинује, дизајнира, дубље развије идеју, доведе у везу, оцени, заступи мишљење, критикује, одбрани ставодучи, изведе, процени.	Припремање, организовање, посматрање, праћење, објашњавање, помагање, показивање, вођење, подстицање, предвиђање, проверавање, вредновање, саопштавање, иницирање, слушање, праћење, процењивање, идентификовање, поређење, одлучивање, разговор, читање	- Ученици - Наставници - Родитељи - Учионица - Дидактичка средства и материјали - Уџбеници - Искуство ученика - Фотографије - Слике - Краћи текстови - Апликације	Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика; Сумативно оцењивање; Идентификација ситуација у којима ће ученици стећи и показати понашање у складу са прописаним исходима.; Инструменти за проверавање остварености прописаних исхода (разговор, посматрање, петнаестоминутне провере знања, тематске провере знања, полугодишња и годишња провера знања); Редовна израда домаћих задатака; Индивидуални рад – израда паноа, , ППТ, Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова;

9.5. СПИСАК УЏБЕНИКА И ПОМОЋНЕ ЛИТЕРАТУРЕ У ШЕСТОМ РАЗРЕДУ

Предмет	Назив издавача	Наслов уџбеника	Број и датум решења министра
Српски језик и књижевност	Klett	***Извор***, читанка за 6. разред, Зона Мркаљ и Зорица Несторовић ***Граматика***, Весна Ломпар	650-02-00119/2019-07
Енглески језик	Едука	Over the moon 6 енглески језик за шести разред основне школе; први страни језик, шеста година учења; уџбенички комплет (уџбеник и радна свеска) и уџбеник у електронском облику Божидар Никић	650-02-00442/2018-07
Француски језик	Завод за уџбенике, Београд	Le monde de Léa et Lucas Француски језик за шести разред основне школе, друга година учења Данијела Милошевић Милена Милановић	650-02-00378/2022-07
Историја	Klett	Историја 6, уџбеник са одабраним историјским изворима за шести разред основне школе; Емина Живковић, Ивана Коматина, Јелена Јеврић, Љиљана Недовић и др. Радомир Ј. Поповић	650-02-00257/2023-07 од 10.1.2024.
Музичка култура	„Вулкан издаваштво“	Музичка култура за 6. разред основне школе; ћирилица Јасмина Чолић; Маријана Савов Стојановић	650-02-00060/2019-07 од 29.03.2019.
Ликовна култура	Klett	Ликовна култура 6, уџбеник за шести разред основне школе; ћирилица Сања Филиповић	650-02-00086/2019-07

Географија	„**НОВИ ЛОГОС”**	**Географија 6,** уџбеник за шести разред основне школе; Снежана Вујадиновић, Рајко Голић, Дејан Шабић	650-02-00224/2023-07 од 8.12.2023.
Математика	„KLETT“	Уџбеник за шести разред основне школе, Небојша Икодиновић, Слађана Димитријевић	650-02-00574/2022-07 од 24.3.2023
Биологија	Вулкан знање	Биологија за шести разред основне школе; ћирилица Милица Маркелић, Ива Лакић, Невена Кузмановић, Катарина Зељић	650-02-00245/2023-07
Физика	Вулкан знање	**Физика 6,** Уџбеник за шести разред основне школе, Љубиша Нешић, Татјана Мишић, Марина Најдановић Лукић **Физика 6,** Збирка задатака са лабораторијским вежбама, Љубиша Нешић, Татјана Мишић, Марина Најдановић Лукић	650-02-00280/2023-07 од 28. 12. 2023. 650-02-00280/2023-07 од 28. 12. 2023
Техника и технологија	М&Г дакта	**Техника и технологија - уџбеник за 6. разред основне школе** Милан Санадер, Гордана Санадер, Зорица Ранчић, Рада Радаковић	650-02-00107/2019-07
Информатика и рачунарство	Вулкан знање	Информатика и рачунарство 6, уџбеник за шести разред основне школе; ћирилица Милош Папић, Далибор Чукљевић	650-02-00057/2019-07 од 9.5.2019.

10. ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА СЕДМИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

10.1. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

10.1.1. СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

Годишњи фонд часова: 144

Циљ: Циљеви учења Српског језика и књижевности јесу да се ученик оспособи да правилно користи српски језик у различитим комуникативним ситуацијама, у говору и писању; да кроз читање и тумачење књижевних дела развија читалачке компетенције које, уз књижевно знање, обухватају емоционално и фантазијско уживљавање, живо памћење, истраживачко посматрање; подстичу имагинацију и уметнички сензибилитет, естетско доживљавање и критичко мишљење, морално просуђивање и асоцијативно повезивање; да се одговарајућим врстама читања оспособљава да усмерено приступа делу и приликом тумачења открива различите слојеве и значења; да стиче основна знања о месту, улози и значају језика и књижевности у култури, као и о медијској писмености; да стиче и развија најшира хуманистичка знања и да научи како функционално да повезује садржаје предметних области.

Међупредметне компетенције: комуникативна, за учење, за рад са подацима, за решавање проблема, естетичка, дигитална, за сарадњу, предузетничка, за одговорно учешће у демократском друштву, за одговоран однос према околини.
Кључни појмови: књижевност, језик, језичка култура

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
1. **Књижевност** (64 часова)	**ШКОЛСКА ЛЕКТИРА** **ЛИРИКА** 1. Јован Дучић: *Подне* 2. Милан Ракић: *Божур* 3. Владислав Петковић Дис: *Међу својима*	– користи књижевне термине и појмове обрађиване у претходним разредима и повезује их са новим делима која чита; – истакне универзалне вредности књижевног дела и повеже их са сопственим искуством и околностима у којима живи; – чита са разумевањем различите врсте	1. Ликовна култура 2. Музичка култура 3. Историја 4. Географија

	4. Милутин Бојић: *Плава гробница* 5. Десанка Максимовић: *Крвава бајка* 6. Стеван Раичковић: *После кише* 7. Јован Јовановић Змај*: Јутутунска јухахаха* 8. Рабиндранат Тагоре: *Папирни бродови* 9. Вислава Шимборска: *Облаци* *10. Свети Сава у књижевности:* – избор из ауторске поезије о Св. Сави (на пример Матија Бећковић: *Прича о Светом Сави*) **ЕПИКА** 1. Народна бајка (једна по избору): *Међедовић* 2. Стефан Митров Љубиша: *Кањош Мацедоновић* (одломак) 3. Радоје Домановић: *Вођа* (одломак) 4. Петар Кочић: *Кроз мећаву* 5. Иво Андрић: *Јелена, жена које нема* (одломак) 6. Данило Киш: *Еолска харфа* 7. Алфонс Доде: *Последњи час* 8. *Дневник Ане Франк* (одломак) 9. Ефраим Кишон: *Код куће је најгоре* (једна прича по избору)	текстова и коментарише их, у складу са узрастом; – разликује народну од ауторске књижевности и одлике књижевних родова и основних књижевних врста; – разликује основне одлике стиха и строфе – укрштену, обгрљену и парну риму; слободни и везани стих; рефрен; – тумачи мотиве (према њиховом садејству или контрастивности) и песничке слике у одабраном лирском тексту; – локализује књижевна дела из обавезног школског програма; – разликује етапе драмске радње; – разликује аутора књижевноуметничког текста од наратора, драмског лица или лирског субјекта; – разликује облике казивања (форме приповедања); – идентификује језичко-стилска изражајна средства и разуме њихову функцију; – анализира идејни слој књижевног дела служећи се аргументима из текста; – уочи разлике у карактеризацији ликова према особинама: физичким, говорним, психолошким, друштвеним и етичким; – разликује хумористички од ироничног и сатиричног тона књижевног дела;	5. Грађанско васпитање 6. Чос 7. Информатика

	10. Афоризми (Душан Радовић и други) 11. *Свети Сава у књижевности:* – одломак из *Житија Светог Симеона* (о опроштају оца од сина); – избор из народних прича и предања (на пример *Свети Сава и ђаво*, легенде о Светом Сави) 12. Антон Павлович Чехов: *Чиновникова смрт* (допунски избор) 13. Јанко Веселиновић*: Хајдук Станко* (одломак из првог дела романа) (допунски избор) 14. Урош Петровић: *Загонетне приче* (допунски избор) **ДРАМА** 1. Бранислав Нушић: *Власт* (одломак) 2. Вида Огњеновић: *Кањош Мацедоновић* (одломак о сусрету Кањоша и Фурлана) **Научнопопуларни и информативни текстови** 1. Михајло Пупин: *Са пашњака до научењака* (одломак) 2. Милош Црњански: *Наша небеса* („Крф, плава гробница” – одломак) 3. Јован Цвијић: Охридско језеро (одломак) **ДОМАЋА ЛЕКТИРА**	– критички промишља о смислу књижевног текста и аргументовано образложи свој став; – доведе у везу значење пословица и изрека са идејним слојем текста; – препозна националне вредности и негује културноисторијску баштину; – размотри аспекте родне равноправности у вези са ликовима књижевно-уметничких текстова; – препоручи књижевно дело уз кратко образложење; – упореди књижевно и филмско дело настало по истом предлошку, позоришну представу и драмски текст;	

	1. Епске народне песме покосовског тематског круга (*Смрт војводе Пријезде, Диоба Јакшића* и песма по избору) *2.* Епске народне песме о хајдуцима и ускоцима (*Мали Радојица, Стари Вујадин, Старина Новак и кнез Богосав; Иво Сенковић и ага од Рибника, Ропство Јанковић Стојана)* 3. Градимир Стојковић: *Све моје глупости* 4. Мирослав Антић: *Плави чуперак* и *Шашава књига* (избор) 5. Антоан де Сент Егзипери: *Мали Принц;* Момо Капор: *Мали Принц* 6. Јован Стерија Поповић: *Покондирена тиква* 7. Душан Ковачевић: *Свемирски змај* 8. Дејан Алексић: *Ципела на крају света /* Игор Коларов: *Дванаесто море* **Књижевни термини и појмови:** Опкорачење. Рефрен. Цезура. Везани и слободни стих. Ауторске лирске песме: рефлексивна и сатирична песма. Језичко-стилска изражајна средства: метафора, алегорија, градација, словенска антитеза, фигуре понављања (асонанца и алитерација). Функција мотива у композицији лирске песме.		

	Песма у прози. Фабула и сиже. Статички и динамички мотиви. Композиција. Епизода. Идејни слој књижевног текста. Хумор, ирониј а и сатира. Врсте карактеризације књижевног лика. Унутрашњи монолог. Хронолошко и ретроспективно приповедање. Дневник. Путопис. Аутобиографија. Легендарна прича. Предања о постанку бића, места и ствари. Афоризам. Пословице, изреке; питалице; загонетке. Драмска радња; етапе драмске радње: увод, заплет, врхунац, перипетија, расплет. Драмска ситуација. Драма у ужем смислу.		
2. **Језик** (55 часова)	**ГРАМАТИКА** Грађење и основна значења глаголских облика: футур II, императив, потенцијал; трпни гл. придев, гл. прилог садашњи и гл. прилог прошли. Подела глаголских облика на просте и сложене и на личне (времена и начини) и неличне. Непроменљиве врсте речи: везници, речце, узвици. Појам синтагме (главни члан и зависни чланови); врсте синтагми: именичке, придевске,	– разликује глаголске начине и неличне глаголске облике и употреби их у складу са нормом; – одреди врсте непроменљивих речи у типичним случајевима; – уочи делове именичке синтагме; – разликује граматички и логички субјекат; – разликује сложени глаголски предикат од зависне реченице са везником да; – препозна врсте напоредних односа међу	1. Ликовна култура 2. Математика 3. Информатика 4. Књижевност

	прилошке и глаголске. Атрибут у оквиру синтагме. Логички субјекат. Сложени глаголски предикат. Напоредни односи међу реченичним члановима – саставни, раставни и супротни. Појам комуникативне и предикатске реченице. Независне предикатске реченице – напоредни односи међу независним реченицама (саставни, раставни, супротни). Зависне предикатске реченице (изричне, односне, месне, временске, узрочне, условне, допусне, намерне, последичне и поредбене). Реченични чланови исказани речју, предлошко-падежном конструкцијом, синтагмом и реченицом. Конгруенција – основни појмови. **ПРАВОПИС** Правописна решења у вези са обрађеним глаголским облицима. Интерпункција у вези са зависним реченицама (запета, тачка и запета). Писање скраћеница, правописних знакова. **ОРТОЕПИЈА** Дугоузлазни и дугосилазни акценат.	реченичним члановима и независним реченицама; – идентификује врсте зависних реченица; – искаже реченични члан речју, предлошко-падежном конструкцијом, синтагмом и реченицом; – примени основна правила конгруенције у реченици; – доследно примени правописну норму; – разликује дугосилазни и дугоузлазни акценат;	
3. **Језичка култура** (25 часова)	Књижевни и остали типови текстова у функцији унапређивања језичке културе. Књижевноуметнички и публицистички текстови. Усмени и писмени састави према унапред	– говори на задату тему поштујући књижевнојезичку норму; – разликује књижевноуметнички од публицистичког функционалног стила; – састави кохерентан писани текст у складу	1. Историја 2. Географија 3. Ликовна култура 4. Музичка култура 5. Верска настава

	задатим смерницама (ограничен број речи; задата лексика; одређени граматички модели и сл.). Текст заснован на аргументима. Технички и сугестивни опис. Репортажа. Цитати и фусноте из различитих књижевних и неуметничких текстова. Нелинеарни текстови: табеле, легенде, графикони, мапе ума и друго. Говорне вежбе: интерпретативно-уметничке (изражајно читање, рецитовање); вежба аргументовања (дебатни разговор). Правописне вежбе: диктат, исправљање правописних грешака у тексту; запета у зависносложеним реченицама; глаголски облици; електронске поруке. Језичке вежбе: допуњавање текста различитим облицима променљивих речи; допуњавање текста непроменљивим речима; обележавање комуникативне реченице у тексту; исказивање реченичног члана на више начина (реч, синтагма, предлошко-падежна конструкција, реченица); фразеологизми (разумевање и употреба) и друге. Писмене вежбе и домаћи задаци и њихова анализа на часу. Четири школска писмена задатка – по два у сваком полугодишту.	са задатом темом наративног и дескриптивног типа; – напише једноставнији аргументативни текст позивајући се на чињенице; – користи технички и сугестивни опис у изражавању; – препозна цитат и фусноте и разуме њихову улогу; – пронађе потребне информације у нелинеарном тексту; – напише електронску (имејл, SMS) поруку поштујући нормативна правила; – примени различите стратегије читања (информативно, доживљајно, истраживачко и др.); – састави текст репортажног типа (искуствени или фикционални); – правилно употреби фразеологизме и устаљене изразе који се јављају у литерарним и медијским текстовима намењеним младима; – употреби основне облике усменог и писменог изражавања: препричавање, причање и описивање; – употреби речи истог облика, а различитог значења, као и речи истог	6. Грађанско васпитање 7. ЧОС 8. Књижевност

		значења, а различитог облика; – препозна значење речи и фразеологизама који се употребљавају у свакодневној комуникацији; – напише разгледницу, честитку, приватно писмо; – прилагоди језички израз комуникативној ситуацији – формалној и неформалној; – повеже информације исказане у линеарном и нелинеарном тексту и на основу њих изводи закључак; – правилно структурира текст; - учествује у предлагању садржаја и начина рада.	

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
- Кооперативна - Интерактивна - Перцептивне - Амбијентално учење - Игра - Цртање - Певање - Учење кроз игру - Демонстрација - Разговор - Учење по моделу	Слушање, памћење, посматрање, препознавање, упоређивање, уочавање, разликовање, именовање, разговор, постављање питања, причање, замишљање, описивање, цртање, бојење, читање, писање, анализирање, откривање, закључивање, образлагање, груписање, примењивање, сарађивање, процењивање, играње	Припремање, организовање, посматрање, праћење, објашњавање, помагање, показивање, вођење, подстицање, предвиђање, проверавање, вредновање, саопштавање, иницирање, слушање, праћење, процењивање, идентификовање, поређење, одлучивање, разговор, читање, цртање	- Ученици - Наставници - Родитељи - Двориште - Учионица - Дидактичка средства и материјали - Уџбеници - Искуство ученика - Фотографије - Слике - Краћи текстови Апликације	Формативно и сумативно оцењивање. Идентификација ситуација у којима ће ученици стећи и показати понашање у складу са прописаним исходима. Инструменти за проверавање остварености прописаних исхода (разговор, посматрање, десетоминутне провере знања, диктати, тематске провере знања, годишња провера знања, мерења брзине читања и писања). Примена инструмената прикупљања података и њихово поређење са прописаним исходима.

Наставни предмет: СРПСКИ ЈЕЗИК – ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ
Разред: СЕДМИ

Редни број наставне теме	Број часова		НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ	Временска динамика	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ПО НИВОИМА (по реализацији наставне теме ученик ће бити у стању да)
	За обраду	За остале типове часа			
1.	**26**	**38**	**КЊИЖЕВНОСТ**	септембар јун	**ОСНОВНИ НИВО** **СЈ.1.4.1.** повезује наслове прочитаних књижевних дела (предвиђених програмом за VII разред) са именима аутора тих дела **СЈ.1.4.2.** разликује типове књижевног стваралаштва (усмена и ауторска књижевност) **СЈ.1.4.3.** разликује основне књижевне родове: лирику, епику и драму **СЈ.1.4.4.** препознаје врсте стиха (римовани инеримовани; осмерац и десетерац) **СЈ.1.4.5.** препознаје различите облике казивања у књижевноуметничком тексту: нарација, дескрипција, дијалог и монолог **СЈ.1.4.6.** препознаје постојање стилских фигура у књижевноуметничком тексту (епитет, поређење, ономатопеја) **СЈ.1.4.7.** уочава битне елементе књижевноуметничког текста: мотив, тему, фабулу, време и место радње, лик... **СЈ.1.4.8.** има изграђену потребу за читањем књижевноуметничких текстова и поштује национално, књижевно и уметничко наслеђе* **СЈ.1.4.9.** способан је за естетски доживљај уметничких дела*

					СРЕДЊИ НИВО **СЈ.2.4.1.** повезује дело из обавезне лектире са временом у којем је настало и са временом које се узима за оквир приповедања **СЈ.2.4.2.** повезује наслов дела из обавезне лектире и род, врсту и лик из дела; препознаје род и врсту књижевноуметничког дела на основу одломака, ликова, карактеристичних ситуација **СЈ.2.4.3.** разликује лирско-епске врсте (баладу, поему) **СЈ.2.4.4.** разликује књижевнонаучне врсте: биографију, аутобиографију, дневник и путопис и научно-популарне текстове **СЈ.2.4.5.** препознаје и разликује одређене (тражене) стилске фигуре у књижевноуметничком тексту (персонификација, ономатопеја, епитет, хипербола, градација, метафора, контраст) **СЈ.2.4.6.** одређује мотиве, идеје, композицију, форму,карактеристике лика (психолошке, социолошке, етичке) и њихову међусобну повезаност **СЈ.2.4.7.** разликује облике казивања у књижевноуметничком тексту: приповедање, описивање, монолог/унутрашњи монолог, дијалог **СЈ.2.4.8.** уочава разлику између препричавања и анализе дела **СЈ.2.4.9.** уме да води дневник о прочитаним књигама* **НАПРЕДНИ НИВО** **СЈ.3.4.1.** наводи наслов дела, аутора, род и врсту на основу одломака, ликова карактеристичних тема и мотива **СЈ.3.4.2.** издваја основне одлике књижевних родова и врста у конкретном тексту **СЈ.3.4.3.** разликује аутора дела од лирског субјекта и приповедача у делу

					СЈ.3.4.4. проналази и именује стилске фигуре; одређује функцију стилских фигура у тексту **СЈ.3.4.5.** одређује и именује врсту стиха и строфе **СЈ.3.4.6.** тумачи различите елементе књижевноуметничког дела позивајући се на само дело **СЈ.3.4.7.** изражава свој став о конкретном делу и аргументовано га образлаже **СЈ.3.4.8.** повезује књижевноуметничке текстове с другим текстовима који се обрађују у настави*
2.	**22**	**33**	**ЈЕЗИК**	септембар јун	**ОСНОВНИ НИВО** **СЈ.1.3.1.** зна особине и врсте гласова; дели реч на слогове у једноставнијим примерима; примењује књижевнојезичку норму у вези са гласовним променама **СЈ.1.3.5.** разликује просте речи од твореница; препознаје корен речи; гради реч према задатом значењу на основу постојећих творбених модела **СЈ.1.3.4.** препознаје врсте речи; зна основне граматичке категорије променљивих речи; примењује књижевнојезичку норму у вези с облицима речи **СЈ.1.3.7.** разликује основне врсте независних реченица (обавештајне, упитне, заповедне) **СЈ.1.3.8.** одређује реченичне и синтагматске чланове у типичним (школским) примерима **СЈ.1.3.6.** препознаје синтаксичке јединице (реч, синтагму, предикатску реченицу и комуникативну реченицу) **СЈ.1.3.9.** правилно употребљава падеже у реченици и синтагми **СЈ.1.3.10.** правилно употребљава глаголске облике (осим имперфекта) **Правопис** **СЈ.1.2.1.** зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу) **СЈ.1.2.7.** зна да се служи Правописом (школским издањем)

					СЈ.1.2.8. примењује правописну норму (из сваке правописне области) у једноставним примерима **СРЕДЊИ НИВО** **СЈ.2.3.2.** препознаје гласовне промене **СЈ.2.3.1.** одређује место акцента у речи; зна основна правила акценатске норме **СЈ.2.3.4.** познаје основне начине грађења речи (извођење, слагање) **СЈ.2.3.3.** познаје врсте речи; препознаје подврсте речи; уме да одреди облик променљиве речи **СЈ.2.3.5.** препознаје подврсте синтаксичких јединица (врсте синтагми, независних и зависних предикатских реченица) **СЈ.2.3.6.** одређује реченичне и синтагматске чланове у сложенијим примерима **СЈ.2.3.7.** препознаје главна значења падежа у реченици **СЈ.2.3.8.** препознаје главна значења и функције глаголских облика **Правопис** **СЈ.2.2.5.** зна правописну норму и примењује је у већини случајева **НАПРЕДНИ НИВО** **СЈ.3.3.1.** дели реч на слогове у сложенијим случајевима **СЈ.3.3.2.**познаје гласовне промене (уме да их препозна, објасни и именује) **СЈ.3.3.4.** познаје подврсте речи; користи терминологију у вези са врстама и подврстама речи и њиховим граматичким категоријама **СЈ.3.3.5.** познаје и именује подврсте синтаксичких јединица (врсте синтагми, независних и зависних предикатских реченица) **СЈ.3.3.6.** познаје главна значења падежа и главна значења глаголских облика (уме да их објасни и зна терминологију у вези с њима) **Правопис** **СЈ.3.2.5.** зна и доследно примењује правописну норму

3.	**5**	**20**	**ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА**	септембар јун	**ОСНОВНИ НИВО** **CJ.1.1.1.** разуме текст (ћирилични и латинични) који чита наглас и у себи **CJ.1.2.2.** саставља разумљиву, граматички исправну реченицу **CJ.1.1.2.** разликује уметнички и неуметнички текст; уме да одреди сврху текста: експозиција (излагање), дескрипција (описивање), нарација (приповедање) аргументација **CJ.1.1.4.** разликује основне делове текста и књиге (наслов, наднаслов, поднаслов, основни текст, поглавље, пасус, фуснота, садржај, предговор, поговор); препознаје цитат; служи се садржајем да би пронашао одређени део текста **CJ.1.1.5.** проналази и издваја основне информације из текста према датим критеријумима **CJ.1.1.6.** разликује у тексту битно од небитног, главно од споредног **CJ.1.1.7.** повезује информације и идеје изнете у тексту, уочава јасно исказане односе (временски след, средство – циљ, узрок – последица и сл.) и изводи закључак заснован на једноставнијем тексту **CJ.1.2.3.**саставља једноставан експозиторни, наративни и дескриптивни текст и уме да га организује у смисаоне целине (уводни, средишњи и завршни део текста) **CJ.1.2.4.** уме да преприча текст **CJ.1.2.5.**свој језик прилагођава медијуму изражавања (говору, односно писању), теми, прилици и сл.; препознаје и употребљава одговарајуће језичке варијетете (формални или неформални) **CJ.1.2.6.**влада основним жанровима писане комуникације: саставља писмо; попуњава различите обрасце и формуларе с којима се сусреће у школи и свакодневном животу **CJ.1.3.12.** познаје основне лексичке појаве: једнозначност и вишезначност речи; основне лексичке односе: синонимију, антонимију, хомонимију; метафору* као лексички механизам

					СЈ.1.3.13. препознаје различита значења вишезначних речи које се употребљавају у контексту свакодневне комуникације (у кући, школи и сл.) **СЈ.1.3.14.** зна значења речи и фразеологизама који се употребљавају у контексту свакодневне комуникације (у кући, школи и сл.), као и оних који се често јављају у школским текстовима (у уџбеницима, текстовима из лектире и сл.) **СЈ.1.3.15.** одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и/или контекста у коме су употребљени (једноставни случајеви) **СЈ.1.3.16.** служи се речницима, приручницима и енциклопедијама **СЈ.1.2.9.**има изграђену језичку толеранцијуи негативан став према језику дискриминације и говору мржње **СЈ.1.1.8.** чита једноставне нелинеарне елементе текста: легенде, табеле, дијаграме и графиконе **СРЕДЊИ НИВО** **СЈ.2.1.1.** чита текст користећи различите стратегије читања: читање „с оловком у руци“ (ради учења, ради извршавања различитих задатака, ради решавања проблема); читање ради уживања* **СЈ.2.1.2.** познаје врсте неуметничких текстова (излагање, технички опис, техничко приповедање) **СЈ.2.1.4.** разликује све делове текста и књиге, укључујући индекс, појмовник и библиографију и уме њима да се користи **СЈ.2.1.5.** проналази, издваја и упоређује информације из два краћа текста или више њих (према датим критеријумима) **СЈ.2.1.6.** разликује чињеницу од коментара, објективност од пристрасности и пропаганде на једноставним примерима **СЈ.2.1.7.** препознаје став аутора неуметничког текста и разликује га од другачијих ставова изнетих у таквом тексту **СЈ.2.2.1.** саставља експозиторни,

					наративни и дескриптивни текст, који је јединствен, кохерентан и унутар себе повезан **СЈ.2.2.2.** саставља вест, реферат и извештај **СЈ.2.2.3.** пише резиме краћег и/или једноставнијег текста **СЈ.2.3.10.** зна значења речи и фразеологизама који се јављају у школским текстовима (у уџбеницима, текстовима из лектире и сл.), као и литерарним и медијским текстовима намењеним младима, и правилно их употребљава **СЈ.2.3.11.** одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и/или контекста у коме су употребљени (сложенији примери) **НАПРЕДНИ НИВО** **СЈ.3.1.1.** проналази, издваја и упоређује информације из два дужа текста сложеније структуре или више њих (према датим критеријумима) **СЈ.3.2.1.** организује текст у логичне и правилно распоређене пасусе; одређује прикладан наслов тексту и поднаслове деловима текста **СЈ.3.2.4.** пише резиме дужег и/или сложенијег текста **СЈ.3.3.7.** уме да одреди значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава, контекста у коме су употребљени, или на основу њиховог порекла **СЈ.3.3.8.** зна значења речи и фразеологизама у научнопопуларним текстовима, намењеним младима, и правилно их употребљава ● **СЈ.3.1.4.** чита и тумачи сложеније нелинеарне елементе текста: вишеструке легенде, табеле, дијаграме и графиконе

10.1.2. ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Годишњи фонд часова: 72 часа

ЦИЉ учења страног језика у основном образовању и васпитању је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну усмену и писану комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

Кључни појмови: комуникација, језичка активност, језичке компетенције и интеркултуралност

ТЕМАТСКА ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ Ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
STARTER UNIT	Indoor and Outdoor Activities (gardening, hiking, drama, dance, etc.) Westgate Youth Club Joining a Club (I'd like to join the youth club. What is your first name? How do you spell that?) Countries and Nationalities (Hungary/Hungarian, The Netherlands/Dutch, etc.) A Polyglot Present Tenses (Today we are talking to a girl called Anna. She comes from the UK.)	– именује и користи лексику у вези са слободним активностима; – разуме текст о клубу за младе; – разуме и користи изразе за учлањивање у клуб. – именује и користи називе девет земаља, националности и главних градова; – разуме дијалог на ЦД-у; – разликује и користи глаголска времена *Present Simple* и *Present Continuous.*	Српски језик, Географија
FOOD FOR THOUGHT	Chocolate *Quantity Expressions (bottle, jar, bunch, can, bowl, slice, bar, loaf)* *Passive (Present Simple) (Cocoa beans are grown in hot countries).* *Healthy Eating* *Types of Food and Nutrients (cucumber, pork, fig, proteins, carbohydrates, etc.)* *Quantifiers (few, a few, little, a little, several, many, much, plenty, etc.)* *Articles 1 (David is a health expert. Water is a nutrient.)* *Preparing Food (grate, slice, bake, stir, pour, melt)* *Eating Out (Are you ready to order? For the starter I'd like…)* Tastes (sweet, savoury, bitter, spicy, sour) *Verbs of Sense (That sounds good. It looks yummy.)* Food Festivals	– разуме текст о чоколади; – именује и користи изразе који означавају количину; – разуме и користи пасивне конструкције у садашњем времену; – разуме дијалог на ЦД-у; – препозна и именује лексику у вези са храном и хранљивим састојцима; – разуме и користи квантификаторе са бројивим и небројивим именицама; – разуме и користи неодређени и нулти члан; – именује и користи лексику у вези са припремањем хране; – разуме и користи изразе за наручивање хране у ресторану; – именује и користи придеве који описују укус хране;	Српски језик, Биологија, Хемија, Географија

	A Report on a Survey	– разуме и користи глаголе који означавају чула; – разуме текст о фестивалима хране; – уради пројекат у коме ће описати фестивал хране; – напише извештај на основу истраживања о навикама у исхрани.	
LIFE IN THE PAST	*Lost Cities Rediscovered* *Natural Disasters (tsunami, earthquake, drought, flood, volcanic eruption)* *Passive (Past Simple) (It was built over 2,000 years ago.)* *Life in the City* *The City and the Countryside (skyscraper, cottage, suburbs, traffic lights, public transport, etc.)* Used to (I used to live in a big city.) *Relative Pronouns (who, whose, which, where)* *Talking About the Past (I remember we used to....)* *Uncountable Nouns (information, advice, news, luggage, furniture)* *The English Language* *British and American English (sidewalk/pavement, gas/petrol, etc.)* *Numbers (a quarter, fortieth…)* *An Article About a Town or a City*	– разуме текст о изгубљеним градовима; – препозна и именује лексику у вези са природним непогодама; – разуме и користи пасивне конструкције у прошлом времену; – разуме дијалог на ЦД-у; – именује и користи лексику у вези са животом у граду и на селу; – разуме и користи конструкцију *used to + infinitive*; – разуме и користи односне заменице; – разговара о прошлости; – изражава слагање и неслагање; – разуме и користи небројиве именице; – разуме текст о историји енглеског језика; – уради пројекат о позајмљеницама или о разлици између британског и америчког енглеског; – препозна и именује речи које се разликују у британском и америчком енглеском; – користи и правилно чита бројеве; – напише опис града у коме живи.	Српски језик, Географија, Историја, Техника и технологија, Математика
LAW AND ORDER	*Unlucky Criminals* *Crime (robbery, murder, shoplifting, thief, mugger, to steal, etc.)* *Past Simple and Past Continuous (A burglar got stuck in a chimney while he was trying to break into a house.)* *Breaking the Rules* *Bad Behaviour and Punishment (bullying, vandalizing, detention, expel…)*	– разуме текст и логички закључи које реченице недостају у тексту; – именује и користи лексику везану за криминал; – разликује и користи глаголска времена *Past Simple* и *Past Continuous;* – разуме дијалог на ЦД-у; – разуме и користи лексику у вези с лошим	Српски језик, Географија, Грађанско васпитање

	Modal Verbs (Obligation, Permission, Prohibition) (must, have to; don't have to, don't need to, needn't; can, be allowed; can't, mustn't) Apologizing, Explaining and Criticizing (I'm really sorry I'm late. I had to finish something; Why are you making such a fuss about it?) *Reporting Commands and Requests (I asked you to lay the table ten minutes ago. She told him not to use her phone.)* Unique Schools A News Report	понашањем и казнама; – разликује и користи модалне глаголе који изражавају обавезу, дозволу и забрану; – разуме и користи изразе за изражавање извињења, објашњења и критике; – разуме и користи глаголе који се користе за изражавање наређења и захтева; – разуме текст о јединственим школама; – уради пројекат у коме ће описати јединствену школу; – напише новински извештај.	
THE WAY WE ARE	*The Way We Are* Phrasal Verbs (look up to, stand out, fit in, keep up with, turn into) Comparison of Adjectives and Adverbs (quick-quicker-the quickest / quickly-more quickly-most quickly) *Describing People* *Appearance and Personality (high forehead, shoulder-length hair, slim; selfish, polite, stubborn, creative, etc.)* *Present Perfect (He has always been very ambitious.)* *Expressing Preferences (Don't you like it? Not really? I'm not very keen on…* *I can't stand…I'd rather…)* *Clothes and Fabrics (scarf, belt, cap; leather, denim, linen, etc.)* *One / Ones / Another / Another One (Let me try on another one. I've just seen some really cool ones.)* *National Costumes* A Description of a Person	– разуме два текста о одећи и моди и укратко их преприча; – именује и користи фразне глаголе из текста; – разуме и користи компаративе и суперлативе придева и прилога; – разуме дијалог на ЦД-у; – разуме и користи лексику у вези са изгледом и особинама људи; – разуме и користи *Present Perfect;* – разуме и користи изразе за тражење и давање мишљења, као и за изражавање преференци; – разуме и именује лексику у вези с одећом и материјалима; – разуме и користи заменице *one, ones, another* и *another one* како би се избегло понављање именице или именичке фразе; – разуме текст о народним ношњама; – уради пројекат о традиционалним ношњама; – напише текст о особи којој се диви.	Српски језик, Географија, Народна традиција
MUSIC TO MY EARS	*The Evolution of Music* *Musical Instruments (brass, string, woodwind, percussion; drum, cello, etc.)* *(Not) as…as / Too / Enough (as old as humanity, too heavy, small enough)* *Similes (as quiet as a mouse, as bright as a button, etc.)* *Performing Music*	– разуме текст о музици и логички закључи које реченице недостају у тексту; – именује и користи лексику у вези с музичким инструментима; – разуме и користи поређење придева и прилога по једнакости, и прилоге *too* и *enough* уз придеве/прилоге;	Српски језик, Музичка култура

	Types of Music, Musicians and Collocations (classical, rock; guitarist, songwriter, release an album, etc.) Present Perfect and Past Simple (I've just got back from London. I was there for three days.) *Articles 2 (He's never played the drums, but he wants to be a member of the band.)* Talking About Recent Events (I haven't seen you for a few days. How's it going?) *Adjectives Ending in -ed/-ing (terrifying/ terrified, annoying/annoyed…)* *Adverbs of Degree (a bit, very, pretty, really, quite, absolutely…)* Music Festivals and Carnivals *A Biography of a Famous Person*	– разуме и користи устаљене изразе који се састоје од *as + adjective + as;* – разуме дијалог на ЦД-у; – именује и користи лексику у вези са музиком; – разликује и користи глаголска времена *Present Perfect* и *Past Simple*; – разуме разлике у употреби нултог, одређеног и неодређеног члана; – води разговор о недавним догађајима; – разуме разлику између придева који се завршавају суфиксима *-ed* и *-ing* и правилно их користи; – разуме и користи најчешће прилоге који се користе уз придеве; – разуме текст о карневалима и музичким фестивалима; – уради пројекат у коме ће описати карневал или музички фестивал; – напише биографију познате личности.	
PLANET EARTH	*The World's Most Pressing Issues* *The Environment (overpopulation, the greenhouse effect, deforestation, etc.)* *First Conditional (If we don't recycle, there will be rubbish everywhere.)* *Green Schools Project* Going Green (solar panels, wind turbines, environmentally friendly, etc.) *Future Forms (Will, Be Going To, Present Continuous) (We'll take you home. I'm going to walk to school. We're meeting him on Friday.)* Making Invitations (Why don't you join us? Would you like to come over? I'd love to, thanks. I'm sorry but I can't.) *Hobbies and Interests (hiking, cycling, skydiving, playing board games, etc.)* Endangered Species	– разуме текст о највећим проблемима у свету; – именује и користи лексику у вези са животном средином; – разуме и користи први кондиционал; – разуме дијалог на ЦД-у; – именује и користи лексику у вези са заштитом животне средине; – разликује и користи глаголске облике за изражавање будућности; – разуме и користи изразе за упућивање позива; – именује и користи лексику у вези са хобијима и интересовањима; – разуме текст о угроженим животињским врстама; – уради пројекат у коме ће описати једну угрожену животињску врсту;	Српски језик, Биологија

	A Discussion Essay	– напише есеј о предностима и недостацима држања животиња у зоолошким вртовима.	
OUR MODERN WORLD	Dangers of the Internet *The Internet (social networking site, attachment, troll, addict, etc.)* *Indefinite Pronouns (everybody, someone, anything, nowhere, etc.)* *Gerunds and Infinitives (You should think twice before posting anything online.)* *Modern Inventions* Negative Prefixes (unrealistic, improbable, illogical, etc.) *Conditionals (If robots did everything for us, we would be lazy and irresponsible.)* *Passive (The new model of this car will be released.)* *Reflexive Pronouns (myself, yourself, himself, ourselves, etc.)* *Making Suggestions (Why don't we go on a cruise? You could go on a beach holiday. That'll be great! I'm not so sure.)* *Holidays (destination, resort, city break, hire a car, book a hotel, etc.)* *Unusual Hotels* An Imaginative Essay	– разуме текст о опасностима интернета; – именује и користи лексику у вези с интернетом; – именује и користи заменице са *every, some, any* и *no*; – разуме и користи глаголе који иду уз герунд и инфинитив; – разуме дијалог на ЦД-у; – разликује различите негативне префиксе који иду уз одређене придеве; – разуме и користи нулти, први и други тип кондиционалних реченица; – разуме и користи пасивне конструкције у различитим глаголским временима; – разуме и користи повратне заменице; – разуме и користи изразе за упућивање предлога; – разуме и користи лексику у вези с путовањима; – разуме текст о необичним хотелима; – уради пројекат у коме ће описати необичан хотел; – напише састав о замишљеној садашњости.	Српски језик, Информатика, Географија.
IN MY BOOK	*Book Reviews* *Literature (novel, narrator, best-seller, autobiography, science fiction, etc.)* *Tense Review (He likes reading detective stories. He has read the book three times. He was reading at 9 p.m.)* *Books vs. Films* *Books and Films (e-reader, chapter, plot, soundtrack, adaptation, etc.)* *Question Tags (You read a novel last month, didn't you?*	– разуме три филмска приказа; – именује и користи лексику у вези с књижевношћу; – разуме и користи глаголска времена која су обрађивана у току школске године; – разуме дијалог на ЦД-у; – именује и користи лексику у вези с књигама и филмом; – разуме и користи упитне изразе;	Српски језик

	Looking at the screen won't help you fall asleep, will it?) *Antonyms (complex/simple, useful/useless, interesting/dull, etc.)* *Will vs. May / Might (Traditional books may/might disappear, but I don't think they will.)*	– именује и користи антониме придева; – разуме и користи модалне глаголе *will, may* и *might.*	

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА			
АКТИВНОСТИ		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
а) Ученик	**б) Наставник**		
Слушање, памћење, посматрање, препознавање, упоређивање, уочавање, разликовање, именовање, разговор, постављање питања, причање, замишљање, описивање, цртање, бојење, читање, писање, анализирање, откривање, закључивање, образлагање, груписање, примењивање, сарађивање, процењивање, играње, читање, писање	Припремање, организовање, посматрање, праћење, објашњавање, помагање, показивање, вођење, подстицање, предвиђање, проверавање, вредновање, саопштавање, иницирање, слушање, праћење, процењивање, идентификовање, поређење, одлучивање, разговор, читање, цртање, писање	- Ученици - Наставници - Родитељи - Двориште - Учионица - Дидактичка средства и материјали - Уџбеници - Искуство ученика - Слике - Краћи текстови	Формативно и сумативно оцењивање. Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, задаци у радном делу уџбеника, тестови слушања, различите технике формативног оцењивања, ученички радови, разговор, посматрање, петнаестооминутне провере знања, тематске провере знања, контролни и писмени задаци.

ОПШТИ СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА ЗА КРАЈ СЕДМОГ РАЗРЕДА ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

Број и назив теме	Основни ниво	Средњи ниво
STARTER UNIT	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.17. 1.1.18. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4.	2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.19. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4.
1 FOOD FOR THOUGHT	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2 1.3.3.	2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.19. 2.1.22. 2.1.23. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.3. 2.3.4. 2.3.7.
2 LIFE IN THE PAST	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2	2.1.1. 2.1.2.. 2.1.3. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.5. 2.3.7.
3 LAW AND ORDER	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12.1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2	2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.3.
4 THE WAY WE ARE	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.3.	2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.3. 2.3.4.
5 MUSIC TO MY EARS	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.3.2 1.3.4.	2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.8.

6 PLANET EARTH	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1.	2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.3. 2.3.6. 2.3.7.
7 OUR MODERN WORLD	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1.	2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.3.
8 IN MY BOOK	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1.	2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.19. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.

10.1.3. ИСТОРИЈА

Разред: Седми

Годишњи фонд часова: 72 часа

Циљ: Циљ наставе и учења историје је да ученик, изучавајући историјске догађаје, појаве, процесе и личности, стекне основна историјска знања и компетенције неопходне за разумевање савременог света, развије вештине критичког мишљења и одговоран однос према себи, сопственом и националном идентитету, културно-историјском наслеђу, друштву и држави у којој живи.

Кључни појмови: револуција,индустријско доба, Источно питање,људска права, уставност, Декларација о правима, Сретењски устав, уставна и парламентарна монархија, република, либерализам, национализам, социјализам, империјализам, колонијализам, расизам.

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
1. **ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ**	**Основне одлике новог века** (хронолошки и просторни оквири периода од Индустријске револуције до завршетка Првог светског рата) **Историјски извори за изучавање историје новог века** (историјски извори за период од Индустријске револуције до завршетка Првог светског рата и њихова сазнајна вредност)	- наведе специфичности друштвених појава, процеса, политичких идеја, ставова појединаца и група насталих у новом веку; - повеже визуелне и текстуалне информације са одговарајућим историјским контекстом (хронолошки, политички, друштвени, културни); - пореди различите историјске изворе и класификује их на основу њихове сазнајне вредности; - анализира и процени ближе хронолошко порекло извора на основу садржаја; - уочава специфичности у тумачењу одређених историјских догађаја и појава на основу поређења извора различитог порекла; - раздваја битно од небитног у историјској нарацији; - препознаје смисао и сврху неговања сећања на важне личности и догађаје из историје државе и друштва.	Ликовна култура (Уметничко наслеђе – музеји, грађевине, уметност – некад и сад) Техника и технологија (парна машина, технички изуми)
2. **ЕВРОПА, СВЕТ И СРПСКИ НАРОД НА ПОЧЕТКУ ИНДУСТРИ-**	**Индустријска револуција** (парна машина и њена примена; промене у друштву – јачање грађанске и појава радничке класе). **Доба просвећености** (просветитељске идеје, уставност, подела власти) **Америчка револуција** (узроци, последице и обележја)	- доводи у везу узроке и последице историјских догађаја, појава и процеса на конкретним примерима; - изводи закључак о повезаности националне историје са регионалном и европском, на основу датих примера;	Техника и технологија (саобраћајна средства) Грађанско васпитање (људска права и борба за њих) Географија (Француска,

ЈСКОГ ДОБА (од средине XVIII до средине XIX века)	**Француска револуција** (узроци, последице и обележја, Декларација о правима човека и грађанина, укидање феудализма). **Француска у време Наполеона** (Наполеонова владавина, ратови, тековине, Бечки конгрес). **Источно питање и балкански народи** (политика великих сила, борба балканских народа за ослобођење). **Српска револуција 1804–1835** **Први српски устанак 1804-1813. (**основна обележја, ток Првог српског устанка, последице и значај). **Други српски устанак 1915**. **и стицање аутономије** (основна обележја, ток Првог српског устанка, последице и значај **Владавина уставобранитеља 1842-1858.** (оснивање образовних и културних установа). **Настанак државе у Црној Гори** (основна обележја државног и друштвеног уређења). **Срби под хабзбуршком и османском влашћу** Истакнуте личности: Џејмс Ват, Волтер, Катарина II, Марија Терезија, Робеспјер, Наполеон Бонапарта, вожд Карађорђе, кнез Милош, кнегиња Љубица, Доситеј Обрадовић, Вук Караџић, прота Матеја Ненадовић, Петар I и Петар II Петровић Његош,Сава Текелија, митрополит Стефан Стратимировић	- уочава везу између развоја српске државности током новог века и савремене српске државе; - сагледа значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту; - наведе специфичности друштвених појава, процеса, политичких идеја, ставова појединаца и група насталих у новом веку; - анализира процес настанка модерних нација и наводи њихове основне карактеристике; - уочава утицај и улогу књижевних и уметничких дела на формирање националног идентитета у прошлости; - уочава утицај историјских догађаја, појава и процеса на прилике у савременом друштву; - препознаје историјску подлогу савремених институција и друштвених појава (грађанска права, парламентаризам, уставност); - анализирајући дате примере, уочава утицај научно-технолошког развоја на промене у друштвеним и привредним односима и природном окружењу; - пореди положај и начин живота припадника различитих друштвених слојева и група у индустријско доба; - приказује на историјској карти динамику различитих историјских појава и промена у новом веку; - уочава историјске промене, поређењем политичке карте савременог света са историјским картама других епоха; - пореди информације приказане на историјској карти са информацијама датим у другим симболичким модалитетима;	Турска, Сад – основне географске карактеристике, политичка подела)

		- повеже визуелне и текстуалне информације са одговарајућим историјским контекстом (хронолошки, политички, друштвени, културни); - пореди различите историјске изворе и класификује их на основу њихове сазнајне вредности; - анализира и процени ближе хронолошко порекло извора на основу садржаја; - уочава специфичности у тумачењу одређених историјских догађаја и појава на основу поређења извора различитог порекла; - уочи пристрасност, пропаганду и стереотипе у садржајима историјских извора; - употреби податке из графикона и табела у елементарном истраживању; - презентује, самостално или у групи, резултате елементарног истраживања заснованог на коришћењу одабраних историјских извора и литературе, користећи ИКТ; - упоређује, анализира и уочава разлике између својих и ставова других; - раздваја битно од небитног у историјској нарацији; - препознаје смисао и сврху неговања сећања на важне личности и догађаје из историје државе и друштва; идентификује историјске споменике у локалној средини и учествује у организовању и спровођењу заједничких школских активности везаних за развој културе сећања.	

3. **ЕВРОПА, СВЕТ И СРПСКИ НАРОД У ДРУГОЈ ПОЛОВИНИ XIX ВЕКА**	**Рађање нација (**буђење националне свести, људска права и слободе, положај жена**)** **Револуција 1848/1849. (**рађање модерних држава, међународни односи и кризе (револуције 1848/49 – „пролеће народа”, политичке идеје,) **Уједињење Италије и Немачке** **Грађански рат у САД** (борба за колоније у Африци и Азији, Персија, Индија, Кина, опадање Османског царства). **Друга индустријска револуција** (култура, наука, образовање, свакодневни живот). **Велике силе и колоније** (борба за колоније и опадање Османског царства) **Друга владавина Милоша и Михаила Обреновћа** (унутрашња и спољна политика) **Стварање српске назависности (**Берлински конгрес) **Србија од Берлинског конгреса до 1903**. (унутрашња и спољна политка) Истакнуте личности: Ђузепе Гарибалди, Ото фон Бизмарк,Наполеон III, краљица Викторија, Абрахам Линколн, Карл Маркс,браћа Лимијер, Алфред Нобел, кнез Александар Карађорђевић, Михаило, Милан, Наталија и Александар Обреновић, књаз Никола Петровић, Илија Гарашанин, Јован Ристић, Никола Пашић, Стојан Новаковић, патријарх Јосиф Рајачић, Катарина Ивановић, Светозар Милетић, Бењамин Калај, Алекса Шантић	- доводи у везу узроке и последице историјских догађаја, појава и процеса на конкретним примерима; - изводи закључак о повезаности националне историје са регионалном и европском, на основу датих примера; - уочава везу између развоја српске државности током новог века и савремене српске државе; - сагледа значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту; - наведе специфичности друштвених појава, процеса, политичких идеја, ставова појединаца и група насталих у новом веку; - уочава утицај и улогу књижевних и уметничких дела на формирање националног идентитета у прошлости; - уочава утицај историјских догађаја, појава и процеса на прилике у савременом друштву; - препознаје историјску подлогу савремених институција и друштвених појава (грађанска права, парламентаризам, уставност); - приказује на историјској карти динамику различитих историјских појава и промена у новом веку; - пореди различите историјске изворе и класификује их на основу њихове сазнајне вредности; - анализира и процени ближе хронолошко порекло извора на основу садржаја; - уочава специфичности у тумачењу одређених историјских догађаја и појава на основу поређења извора различитог порекла; - уочи пристрасност, пропаганду и стереотипе у садржајима историјских извора; - раздваја битно од небитног у историјској нарацији;	Музичка култура (Бетовен) Географија (Италија, Немачка, САД – основне географске карактеристике, политичке поделе; Азија, Африка – природни ресурси, културно-цивилизацијске тековине) Ехника и технологија (Саобраћај, ресурси и производња)

		- препознаје смисао и сврху неговања сећања на важне личности и догађаје из историје државе и друштва; - идентификује историјске споменике у локалној средини и учествује у организовању и спровођењу заједничких школских активности везаних за развој културе сећања.	
4. **ЕВРОПА, СВЕТ И СРПСКИ НАРОД НА ПОЧЕТКУ XX ВЕКА**	**Међународни односи и кризе у другој половини XIX и почетком века XX** (формирање савеза, сукоби око колонија, Руско-јапански рат, Мароканска криза, Анексиона криза, Либијски рат, балкански ратови). **Свакодневни живот, култура и наука, крајем XIX на почетку XX века** (Светска изложба у Паризу, примена научних достигнућа, положај жена). **Краљевина Србија од 1903. до 1912.** (Мајски преврат, политички живот, унутрашња и спољна политика; појава југословенства, наука, култура, свакодневни живот)	- доводи у везу узроке и последице историјских догађаја, појава и процеса на конкретним примерима; - изводи закључак о повезаности националне историје са регионалном и европском, на основу датих примера; - уочава везу између развоја српске државности током новог века и савремене српске државе; - сагледа значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту; - наведе специфичности друштвених појава, процеса, политичких идеја, ставова појединаца и група насталих у новом веку;	Музичка култура (Тамо далеко, Креће се лађа Француска)

	Балкански ратови (ослобођење Старе Србије) **Први светски рат - Велики рат** (узроци и повод, савезништва и фронтови) **Краљевина Србија у Првом светском рату** (учешће Србије и Црне Горе; преломнице рата) **Лице Великог рата** (аспекти рата – технологија рата, пропаганда, губици и жртве, глад и епидемије;човек у рату – живот у позадини и на фронту; живот под окупацијоми у избеглиштву; Велики рат у сећању). Истакнуте личности: Алберт Ајнштајн, Пјер и Марија Кири, Сигмунд Фројд, Михајло Пупин, Никола Тесла, Хенри Форд, Вилхелм II, Николај II Романов, Вудро Вилсон, Петар и Александар Карађорђевић, Јован Цвијић, Надежда Петровић, Арчибалд Рајс,Милунка Савић, Флора Сендс, Радомир Путник, Степа Степановић, Живојин Мишић, Петар Бојовић, Јанко Вукотић, Драгутин Димитријевић Апис.	- уочава утицај и улогу књижевних и уметничких дела на формирање националног идентитета у прошлости; - уочава утицај историјских догађаја, појава и процеса на прилике у савременом друштву; - препознаје историјску подлогу савремених институција и друштвених појава (грађанска права, парламентаризам, уставност); - приказује на историјској карти динамику различитих историјских појава и промена у новом веку; - уочава историјске промене, поређењем политичке карте савременог света са историјским картама других епоха; - пореди информације приказане на историјској карти са информацијама датим у другим симболичким модалитетима; - повеже визуелне и текстуалне информације са одговарајућим историјским контекстом (хронолошки, политички, друштвени, културни); - пореди различите историјске изворе и класификује их на основу њихове сазнајне вредности; - анализира и процени ближе хронолошко порекло извора на основу садржаја; - уочава специфичности у тумачењу одређених историјских догађаја и појава на основу поређења извора различитог порекла; - уочи пристрасност, пропаганду и стереотипе у садржајима историјских извора; - употреби податке из графикона и табела у елементарном истраживању; - презентује, самостално или у групи, резултате елементарног истраживања заснованог на коришћењу	

		одабраних историјских извора и литературе, користећи ИКТ; - упоређује, анализира и уочава разлике између својих и ставова других; - раздваја битно од небитног у историјској нарацији; - препознаје смисао и сврху неговања сећања на важне личности и догађаје из историје државе и друштва; - идентификује историјске споменике у локалној средини и учествује у организовању и спровођењу заједничких школских активности везаних за развој културе сећања.	

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
- Кооперативна - Интерактивна - Перцептивна - Истраживачка - Демонстративна - Илустративна -Монолошка - Дијалошка - Учење по моделу - Текст метода	Активно слушање,памћење, посматрање, препознавање, упоређивање, уочавање, разликовање, именовање, разговор, постављање питања, замишљање, описивање, читање, писање, анализирање, откривање, закључивање, образлагање, груписање, примењивање, процењивање, претпостављање, повезивање са већ стеченим знањем, тумачење табела и графикона, сврставање у категорије, раздвајање битног од небитног, поређење, предвиђање, сарадња са другим ученицима, лоцирање на историјској и географској карти...	Припремање, организовање, посматрање, праћење, објашњавање, помагање, показивање, вођење, подстицање, предвиђање, проверавање, вредновање, саопштавање, иницирање, слушање, праћење, процењивање, идентификовање, поређење, одлучивање, разговор, читање	- Ученици - Наставници - Родитељи - Учионица - Дидактичка средства и материјали - Уџбеници - Искуство ученика - Фотографије - Слике - Краћи текстови - Апликације	Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика; Сумативно оцењивање; Идентификација ситуација у којима ће ученици стећи и показати понашање у складу са прописаним исходима.; Инструменти за проверавање остварености прописаних исхода (разговор, посматрање, петнаестоминутне провере знања, тематске провере знања, полугодишња и годишња провера знања); Редовна израда домаћих задатака; Индивидуални рад – израда паноа, ленти времена, ППТ, Сналажење на карти; Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова;

10.1.4. ГЕОГРАФИЈА

Годишњи фонд часова: 72 часа

Циљ: Циљ учења географије је да ученик појмовно и структурно овлада природно-географским, демографским, насеобинским, политичко-географским, економско-географским, интеграционим и глобалним појавама и процесима у Србији и свету уз неговање вредности мултикултуралности и патриотизма.

Разред: 7. (седми)

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
РЕГИОНАЛНА ГЕОГРАФИЈА	Регионална географија, принципи регионализације. Хомогеност и хетерогеност географског простора.	- дефинише предмет проучавања регионалне географије - разликује хомогене и хетерогене географске просторе - дефинише принцип регионализације - објасни појам физиономске и функционалне регије	
ГЕОГРАФСКЕ РЕГИЈЕ ЕВРОПЕ	Јужна Европа – културно-цивилизацијске тековине, етничка хетерогеност, туризам, политичка подела. Државе Јужне Европе: државе бивше СФРЈ, Грчка, Италија и Шпанија- основне географске карактеристике. Средња Европа – културно-цивилизацијске тековине, савремени демографски процеси, природни ресурси и економски развој, урбанизација, политичка подела. Немачка – основне географске карактеристике. Западна Европа – културно-цивилизацијске тековине, савремени демографски процеси, природни ресурси и економски развој, урбанизација, политичка подела.	- проналази на карти државе проучаване регије и именује их; - приказује на немој карти: континенте, океане, мора, облике разуђености обала, низије, планине, реке, језера, државе, градове; - класификује облике рељефа, водне објекте и живи свет карактеристичан за наведену територију; - анализира утицај географске ширине, рељефа, односа копна и мора, морских струја,	- Српски језик и књижевност: Тургењев: Шума и степа - Музичка култура: Слушање вокалних, вокално-инструменталних и инструменталних композиција, домаћих и страних композитора Руска традиционална песма, Каљинка

	Француска и Уједињено Краљевство – основне географске карактеристике. Северна Европа – природни ресурси и економски развој, народи, политичка подела. Норвешка – основне географске карактеристике. Источна Европа – културно-цивилизацијске тековине, етничка хетерогеност, природни ресурси и економски развој, политичка подела. Руска Федерација – основне географске карактеристике. Европска унија – пример интеграционих процеса.	вегетације и човека на климу; - проналази податке о бројном стању становништва по континентима, регијама и одабраним државама и издваја просторне целине са највећом концентрацијом становништва у свету; - укаже на узроке и последице кретања броја становника, густине насељености, природног прираштаја, миграција и специфичних структура становништва по континентима, регијама и у одабраним државама; - тумачи и израђује тематске карте становништва по континентима, регијама и одабраним државама; - описује узроке и последице урбанизације на различитим регијама и у одабраним државама; - доведе у везу природне ресурсе са степеном економске развијености појединих регија и одабраних држава; - уз помоћ географске карте објашњава специфичности појединих просторних целина и описује различите начине издвајања регија; - објасни формирање политичке карте света;	- Историја: Индустријска револуција; Политичке револуције Рађање модерних држава, међународни односи и кризе (револуције 1848/49 – „пролеће народа”, политичке идеје, настанак модерне Италије и Немачке, борба за колоније у Африци и Азији, опадање Османског царства). - Техника и технологија: Рационално коришћење ресурса на Земљи и очување и заштита животне средине.

		- објашњава узроке и последице глобалних феномена као што су сиромаштво, унутрашње и спољашње миграције, демографска експлозија и пренасељеност, болести и епидемије, политичка нестабилност; - доводе у везу квалитет живота становништва са природним, демографским, економским и политичко-географским одликама простора; - препознаје негативне утицаје човека на животну средину настале услед специфичности развоја пољопривреде, рударства, енергетике, индустрије, саобраћаја и туризма на регијама и у одабраним државама; - анализира примере позитивног утицаја човека на животну средину у државама које улажу напоре на очувању природе и упоређује их са сличним примерима у нашој земљи; - изводи закључак о могућим решењима за коришћење чистих извора енергије у државама чија се привреда заснива највише на експлоатацији нафте и угља;	

		- истражује утицај Европске уније на демографске, економске и политичке процесе у Европи и свету; - описује улогу међународних организација у свету	
АЗИЈА	Географски положај, границе и величина Азије. Природне одлике Азије. Становништво Азије. Насеља Азије. Привреда Азије. Политичка и регионална подела. Југозападна Азија – природни ресурси и економски развој, културно-цивилизацијске тековине, савремени демографски подела. Јужна Азија – културно-цивилизацијске тековине, савремени демографски процеси, етничка хетерогеност, урбанизација, политичка подела. Југоисточна Азија – природни ресурси и економски развој, политичка подела. Источна Азија – културно-цивилизацијске тековине, савремени демографски процеси, етничка хетерогеност, природни ресурси и економски развој, урбанизација, политичка подела. Централна Азија – природни ресурси, политичка подела, насеља и становништво.	- дефинише границе континента и показује на карти океане и мора којима је проучавани континент окружен и лоцира највећа острва, полуострва, мореузе, земљоузе, пролазе, ртове; - проналази на карти државе проучаване регије и именује их; - приказује на немој карти: континенте, океане, мора, облике разуђености обала, низије, планине, реке, језера, државе, градове; - класификује облике рељефа, водне објекте и живи свет карактеристичан за наведену територију; - анализира утицај географске ширине, рељефа, односа копна и мора, морских струја, вегетације и човека на климу; - објашњава настанак пустиња на територији проучаваног континента; - проналази податке о бројном стању становништва по	*Српски језик и књижевност: - Гордана Брајовић**:** из збирке песама Индија, Индија (Пролази слон пун мириса, Пролази слон пун Хималаја) *Историја: -Међународни односи и кризе (формирање савеза, сукоби око колонија, Руско-јапански рат, Либијски рат). -Рађање модерних држава, међународни односи и кризе (борба за колоније у Азији, Персија, Индија, Кина, опадање Османског царства). *Биологија: -Заштита природе. Заштита биодиверзитета.

		континентима, регијама и одабраним државама и издваја просторне целине са највећом концентрацијом становништва у свету; - укаже на узроке и последице кретања броја становника, густине насељености, природног прираштаја, миграција и специфичних структура становништва по континентима, регијама и у одабраним државама; - тумачи и израђује тематске карте становништва по континентима, регијама и одабраним државама; - описује узроке и последице урбанизације на различитим континентима, регијама и у одабраним државама; - доведе у везу природне ресурсе са степеном економске развијености појединих регија и одабраних држава; - уз помоћ географске карте објашњава специфичности појединих просторних целина и описује различите начине издвајања регија; - објасни формирање политичке карте света; - објашњава узроке и последице глобалних феномена као што су сиромаштво,	

		унутрашње и спољашње миграције, демографска експлозија и пренасељеност, болести и епидемије, политичка нестабилност; - доводе у везу квалитет живота становништва са природним, демографским, економским и политичко-географским одликама простора; - препознаје негативне утицаје човека на животну средину настале услед специфичности развоја пољопривреде, рударства, енергетике, индустрије, саобраћаја и туризма на проучаваним континентима, регијама и у одабраним државама; - анализира примере позитивног утицаја човека на животну средину у државама које улажу напоре на очувању природе и упоређује их са сличним примерима у нашој земљи; - изводи закључак о могућим решењима за коришћење чистих извора енергије у државама чија се привреда заснива највише на експлоатацији нафте и угља; - описује улогу међународних организација у свету	

АФРИКА	Географски положај, границе и величина Африке. Природне одлике Африке. Становништво Африке. Насеља Африке. Привреда Африке. Политичка и регионална подела. Афрички Медитеран и Сахарска Африка. Подсахарска Африка**.**	- дефинише границе континента и показује на карти океане и мора којима је проучавани континент окружен и лоцира највећа острва, полуострва, мореузе, земљоузе, пролазе, ртове; - проналази на карти државе проучаване регије и именује их; - приказује на немој карти: континенте, океане, мора, облике разуђености обала, низије, планине, реке, језера, државе, градове; - класификује облике рељефа, водне објекте и живи свет карактеристичан за наведену територију; - анализира утицај географске ширине, рељефа, односа копна и мора, морских струја, вегетације и човека на климу; - објашњава настанак пустиња на територији проучаваног континента; - проналази податке о бројном стању становништва по континентима, регијама и одабраним државама и издваја просторне целине са највећом концентрацијом становништва у свету; - укаже на узроке и последице кретања броја становника, густине насељености, природног прираштаја, миграција и специфичних структура становништва по континентима, регијама и у одабраним државама; - тумачи и израђује тематске карте становништва по континентима, регијама и одабраним државама; - описује узроке и последице урбанизације на различитим континентима, регијама и у одабраним државама; - доведе у везу природне ресурсе са степеном економске развијености	*Историја -Међународни односи и кризе (формирање савеза, сукоби око колонија, Мароканска криза) -Рађање модерних држава, међународни односи и кризе (борба за колоније у Африци) *Биологија -Заштита природе. Заштита биодиверзитета.

		појединих регија и одабраних држава; - уз помоћ географске карте објашњава специфичности појединих просторних целина и описује различите начине издвајања регија; - објасни формирање политичке карте света; - објашњава узроке и последице глобалних феномена као што су сиромаштво, унутрашње и спољашње миграције, демографска експлозија и пренасељеност, болести и епидемије, политичка нестабилност; - доводе у везу квалитет живота становништва са природним, демографским, економским и политичко-географским одликама простора; - препознаје негативне утицаје човека на животну средину настале услед специфичности развоја пољопривреде, рударства, енергетике, индустрије, саобраћаја и туризма на проучаваним континентима, регијама и у одабраним државама; - анализира примере позитивног утицаја човека на животну средину у државама које улажу напоре на очувању природе и упоређује их са сличним примерима у нашој земљи; - изводи закључак о могућим решењима за коришћење чистих извора енергије у државама чија се привреда заснива највише на експлоатацији нафте и угља;	
СЕВЕРНА АМЕРИКА	Географски положај, границе, величина и регионална подела Северне Америке. Природне одлике Северне Америке. Становништво Северне Америке. Насеља Северне Америке.	- дефинише границе континента и показује на карти океане и мора којима је проучавани континент окружен и лоцира највећа острва, полуострва, мореузе, земљоузе, пролазе, ртове;	*Историја -Рађање модерних држава, међународни односи и кризе

	Привреда Северне Америке. Политичка подела.	- проналази на карти државе проучаване регије и именује их; - приказује на немој карти: континенте, океане, мора, облике разуђености обала, низије, планине, реке, језера, државе, градове; - класификује облике рељефа, водне објекте и живи свет карактеристичан за наведену територију; - анализира утицај географске ширине, рељефа, односа копна и мора, морских струја, вегетације и човека на климу; - објашњава настанак пустиња на територији проучаваног континента; - проналази податке о бројном стању становништва по континентима, регијама и одабраним државама и издваја просторне целине са највећом концентрацијом становништва у свету; - укаже на узроке и последице кретања броја становника, густине насељености, природног прираштаја, миграција и специфичних структура становништва по континентима, регијама и у одабраним државама; - тумачи и израђује тематске карте становништва по континентима, регијама и одабраним државама; - описује узроке и последице урбанизације на различитим континентима, регијама и у одабраним државама; - доведе у везу природне ресурсе са степеном економске развијености појединих регија и одабраних држава; - уз помоћ географске карте објашњава специфичности појединих просторних целина и описује различите начине издвајања регија;	(успон САД и грађански рат).
ЈУЖНА АМЕРИКА	Географски положај, границе и величина Јужне Америке. Природне одлике Јужне Америке. Становништво Јужне Америке. Насеља Јужне Америке. Привреда Јужне Америке. Политичка подела.		*Биологија -Заштита природе. Заштита биодиверзитета.

		- објасни формирање политичке карте света; - објашњава узроке и последице глобалних феномена као што су сиромаштво, унутрашње и спољашње миграције, демографска експлозија и пренасељеност, болести и епидемије, политичка нестабилност; - доводе у везу квалитет живота становништва са природним, демографским, економским и политичко-географским одликама простора; - препознаје негативне утицаје човека на животну средину настале услед специфичности развоја пољопривреде, рударства, енергетике, индустрије, саобраћаја и туризма на проучаваним континентима, регијама и у одабраним државама; - анализира примере позитивног утицаја човека на животну средину у државама које улажу напоре на очувању природе и упоређује их са сличним примерима у нашој земљи; - изводи закључак о могућим решењима за коришћење чистих извора енергије у државама чија се привреда заснива највише на експлоатацији нафте и угља;	
АУСТРАЛИЈА И ОКЕАНИЈА	Географски положај, границе и величина Аустралије и Океаније. Природне одлике Аустралије. Колонијални период и становништво Аустралије. Насеља Аустралије. Привреда Аустралије. Океанија – основна географска обележја. Политичка и регионална подела.	- дефинише границе континента и показује на карти океане и мора којима је проучавани континент окружен и лоцира највећа острва, полуострва, мореузе, земљоузе, пролазе, ртове; - проналази на карти државе проучаване регије и именује их; - приказује на немој карти: континенте, океане, мора,	*Биологија -Заштита природе. -Заштита биодиверзитета.

ПОЛАРНЕ ОБЛАСТИ	Основне географске одлике Антарктика – откриће, назив, географски положај, природне одлике, природни ресурси и научна истраживања. Основне географске одлике Арктика – откриће, назив, географски положај, природне одлике, природни ресурси и савремена научна истраживања.	облике разуђености обала, низије, планине, реке, језера, државе, градове; - класификује облике рељефа, водне објекте и живи свет карактеристичан за наведену територију; - анализира утицај географске ширине, рељефа, односа копна и мора, морских струја, вегетације и човека на климу; - објашњава настанак пустиња на територији проучаваног континента; - проналази податке о бројном стању становништва по континентима, регијама и одабраним државама и издваја просторне целине са највећом концентрацијом становништва у свету; - укаже на узроке и последице кретања броја становника, густине насељености, природног прираштаја, миграција и специфичних структура становништва по континентима, регијама и у одабраним државама; - тумачи и израђује тематске карте становништва по континентима, регијама и одабраним државама; - описује узроке и последице урбанизације на различитим континентима, регијама и у одабраним државама; - доведе у везу природне ресурсе са степеном економске развијености појединих регија и одабраних држава; - уз помоћ географске карте објашњава специфичности појединих просторних целина и описује различите начине издвајања регија; - објасни формирање политичке карте света; - објашњава узроке и последице глобалних феномена као што су	*Биологија -Заштита природе. Заштита биодиверзитета.

		сиромаштво, унутрашње и спољашње миграције, демографска експлозија и пренасељеност, болести и епидемије, политичка нестабилност; - доводе у везу квалитет живота становништва са природним, демографским, економским и политичко-географским одликама простора; - препознаје негативне утицаје човека на животну средину настале услед специфичности развоја пољопривреде, рударства, енергетике, индустрије, саобраћаја и туризма на проучаваним континентима, регијама и у одабраним државама; - анализира примере позитивног утицаја човека на животну средину у државама које улажу напоре на очувању природе и упоређује их са сличним примерима у нашој земљи; - изводи закључак о могућим решењима за коришћење чистих извора енергије у државама чија се привреда заснива највише на експлоатацији нафте и угља;	

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
монолошка дијалошка илустративно демонстративна рад на тексту индивидуална фронтални рад у пару рад у групи амбијентално учење	Слушање, памћење, посматрање, препознавање, упоређивање, уочавање, разликовање, именовање, разговор, постављање питања, причање, читање, замишљање, описивање, цртање, бојење, записивање, анализирање, откривање, закључивање, образлагање, груписање, примењивање, сарађивање, процењивање, именовање различитих географских извора	Планирање, припремање, организовање, посматрање, праћење, оцењивање, израда и преглед тестова, објашњавање, показивање, вођење, подстицање, усмеравање, предвиђање, проверавање, вредновање, саопштавање, иницирање, слушање, праћење, пружање помоћи у раду ученика, процењивање, поређење, идентификовање, разговор, одлучивање, читање, цртање	- Ученици - Наставници - Родитељи - Двориште - Учионица - Дидактичка средства и материјали - Уџбеник - Географска читанка - Географски часописи - Географски атлас - Искуство ученика - Искуство наставника - Фотографије - Слике - Краћи текстови - Лап-топ, ЦД, ДВД - Пројектор	- посматрање - разговор - усмено излагање - ученички одговори - активност на часу - ученички радови - домаћи задаци - 15-то минутни тест - полугодишњи тест - годишњи тест - примена знања уз помоћ географске карте

10.1.5. БИОЛОГИЈА

Годишњи фонд часова: 72 часа

Циљ: Циљ наставе и учења биологије је да ученик изучавањем биолошких процеса и живих бића у интеракцији са животном средином, развије одговоран однос према себи и природи и разумевање значаја биолошке разноврсности и потребе за одрживим развојем.

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
1. НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	Улога и значај једра у метаболизму ћелије. ДНК и појам гена (алел, генотип, фенотип). Менделова правила наслеђивања. Наслеђивање пола. Наследне болести. Вежба: Изоловање ДНК из биљног материјала.	- прикупи и анализира податке о животним циклусима почевши од оплођења; - упореди бесполно и полно размножавање; - идентификује разлике између митозе и мејозе на основну промене броја хромозома и њихове улоге у развићу и репродукцији; - одреди однос између гена и хромозома и основну улогу генетичког материјала у ћелији; - шематски прикаже наслеђивање пола и других особина према првом Менделовом правилу;	
2. ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	Основни принципи организације живих бића. Симетрија тела животиња и биљака. Једноћелијски еукариотски организми. Гљиве и лишајеви. Животни процеси код биљака – исхрана, дисање излучивање. Размножавање биљака. Раст и покрети биљака. Заштита тела животиња.	- одреди положај организма на дрвету живота на основу прикупљених и анализираних информација о његовој грађи; - упореди организме на различитим позицијама на „дрвету живота” према начину на који обављају животне процесе; - користи микроскоп за посматрање грађе гљива, биљних и животињских ткива;	**Физичко и здравствено васпитање:** -функција скелетно-мишићног система

	Потпора и покретљивост тела животиња. Чулни систем животиња. Нервни систем животиња. Исхрана и дисање код животиња. Транспорт супстанци код животиња. Излучивање код животиња. Размножавање животиња. Вежба: Посматрање једноћелијских еукариота под микроскопом. Вежба: Посматрање хлебне буђи под микроскопом. Вежба: Покрети биљака. Вежба: Посматрање животињских ткива под микроскопом.		
3. ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА	Основни принципи систематике. Класификација биљака. Класификација животиња. Докази еволуције. Вежба: Тумачење филогенетских низова.	- одреди положај организма на дрвету живота на основу прикупљених и анализираних информација о његовој грађи; - упореди организме на различитим позицијама на „дрвету живота” према начину на који обављају животне процесе; - користи микроскоп за посматрање грађе гљива, биљних и животињских ткива; - разврста организме према задатим критеријумима применом дихотомих кључева; - повеже принципе систематике са филогенијом и еволуцијом на основу данашњих и изумрлих врста – фосила;	

4. ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	Састав и структура популације. Популациона динамика. Еколошки фактори. Животне области. Биодиверзитет. Вежба: Мреже исхране.	- повеже утицај абиотичких чинилаца у одређеној животној области – биому са животним формама које га насељавају; - анализира разлику између сличности и сродности организама на примерима конвергенције и дивергенције; - идентификује трофички ниво организма у мрежи исхране; - предложи акције заштите биодиверзитета и учествује у њима;	**Хемија:** -својства ваздуха и воде као хомогених смеша -својства кисеоника и његов значај за жива бића **Техника и технологија:** -рационално коришћење ресурса на Земљи и очување и заштита животне средине
5. ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	Вируси. Имунитет и вакцине. Правилна исхрана. Значај правилног чувања, припреме и хигијене намирница. Тровање храном. Принципи уравнотежене исхране и поремећаји у исхрани. Промене у адолесценцији. Здрави стилови живота. Последице болести зависности – наркоманија.	- анализира задати јеловник са аспекта уравнотежене и разноврсне исхране; - идентификује поремећаје исхране на основу типичних симптома (гојазност, анорексија, булимија); - планира време за рад, одмор и рекреацију; - доведе у везу измењено понашање људи са коришћењем психоактивних супстанци; - аргументује предности вакцинације; - расправља о различитости међу људима са аспекта генетичке варијабилности, толеранције и прихватања различитости	**Физичко и здравствено васпитање:** -утицај аеробног вежбања (ходања, трчања и др.) на кардио-респираторни систем -здравствено-хигијенске мере пре и после вежбања -значај употребе воћа и поврћа и градивних материја (протеини и беланчевине) у исхрани -подела енергетских напитака и последице њиховог прекомерног конзумирања - последице конзумирања дувана и алкохола -додаци исхрани - суплементи

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
- Кооперативна - Интерактивна - Перцептивне - Амбијентално учење - Цртање - Учење кроз игру - Демонстрација (показивање) - Илустрација - Разговор - Учење по моделу - Експеримент	Слушање, памћење, планирање, посматрање, препознавање, упоређивање, уочавање, разликовање, именовање, разговор, постављање питања, причање, замишљање, описивање, цртање, читање, писање, анализирање, откривање, закључивање, образлагање, груписање, примењивање, сарађивање, процењивање, извођење огледа	Припремање, планирање, организовање, посматрање, праћење, објашњавање, помагање, показивање, вођење, подстицање, предвиђање, проверавање, вредновање, саопштавање, иницирање, слушање, праћење, процењивање, идентификовање, поређење, одлучивање, разговор, читање, цртање, извођење огледа, праћење и процењивање резултата свога рада и резултата рада ученика	- Ученици - Наставници - Двориште - Учионица - Уџбеници - Табла - Искуство ученика - Фотографије - Слике - Текстови - Презентације - Зидне слике - Мокри препарати - Апликације - Осмосмерке - Укрштенице - Табеле - Дијаграми - Шеме - Задаци - Микроскоп - Микроскопски препарати	Формативно и сумативно оцењивање Дискусија Мапе појмова Проблемски задаци Решавање проблема Експерименти Истраживачки радови и пројекти

10.1.6. МАТЕМАТИКА

Циљ учења Математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.

РАЗРЕД: Седми

ФОНД: 144 часа

Кључни појмови садржаја: реални број, степен, квадратни корен, Питагорина теорема, полином, многоугао, ортоцентар и тежиште, круг, број π, ротација и средња вредност.

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
1. РЕАЛНИ БРОЈЕВИ	Квадрат рационалног броја. Решавање једначине $x^2 = a$, $a \geq 0$; постојање ирационалних бројева (на пример решења једначине $x^2 = 2$). Реални бројеви и бројевна права. Квадратни корен, једнакост $\sqrt{a^2} = \|a\|$. Децимални запис реалног броја; приближна вредност реалног броја; апсолутна грешка. Основна својства операција с реалним бројевима. Функција директне пропорционалности $y = kx$, $k \in R\backslash\{0\}$. Продужена пропорција.	▪ израчуна степен реалног броја и квадратни корен потпуног квадрата и примени одговарајућа својства операција; ▪ одреди бројевну вредност једноставнијег израза са реалним бројевима; ▪ на основу реалног проблема састави и израчуна вредност једноставнијег бројевног израза са реалним бројевима; ▪ одреди приближну вредност реалног броја и процени апсолутну грешку; ▪ нацрта график функције y = kx, k □ R\{0};	Ученик ће бити устању да: <u>Српски језик</u> ● чита са разумевањем различите врсте текстова и коментарише их у складу са узрастом <u>Верска настава</u> ● уочи да су знање и учење важни у његовом животу ● кроз очигледне примере и експерименте закључи да постоје различити начини сазнања <u>Ликовна култура</u> ● обликује композиције

		▪ примени продужену пропорцију у реалним ситуацијама; ▪ трансформише збир, разлику и производ полинома;	примењујући основна знања о пропорцији <u>Хемија</u> ● изводи израчунавања у вези с масеним процентним саставом раствора <u>Физика</u> ● анализира зависност брзине и пређеног пута од времена код праволинијског кретања са сталним убрзањем ● решава квалитативне, квантитивне и графичке задатке <u>Музичка култура</u> ● изговара бројалице у ритму <u>Физика</u> ● анализира зависност брзине и пређеног пута од времена код праволинијског кретања са сталним убрзањем <u>Информатика и рачунарство</u> ● израчуна једноставне анализе података (збир,
2. ПИТАГОРИНА ТЕОРЕМА	Питагорина теорема (директна и обратна). Важније примене Питагорине теореме. Конструкције тачака на бројевној правој које одговарају бројевима $\sqrt{2}$, $\sqrt{3}$, $\sqrt{5}$, итд. Растојање између две тачке у координатном систему.	▪ примени Питагорину теорему у рачунским и конструктивним задацима;	
3. ЦЕЛИ АЛГЕБАРСКИ ИЗРАЗИ	Први део Степен чији је изложилац природан број; степен декадне јединице чији је изложилац цео број; операције са степенима; степен производа, количника и степена. Други део Алгебарски изрази. Полиноми и операције (мономи, сређени облик, трансформације збира, разлике и производа полинома у сређени облик полинома). Квадрат бинома и разлика квадрата. Растављање полинома на чиниоце коришћењем дистрибутивног закона, формуле за квадрат бинома и разлику квадрата. Примене.	▪ примени формуле за разлику квадрата и квадрат бинома; ▪ растави полином на чиниоце (користећи дистрибутивни закон и формуле за квадрат бинома и разлику квадрата); ▪ примени трансформације полинома на решавање једначина;	

4. МНОГОУГАО	Појам многоугла. Врсте многоуглова. Збир углова многоугла. Број дијагонала многоугла. Правилни многоуглови (појам, својства, конструкције). Обим и површина многоугла. Тежишна дуж троугла. Ортоцентар и тежиште троугла. Сложеније примене ставова подударности.	▪ примени својства страница, углова и дијагонала многоугла; ▪ израчуна површину многоугла користећи обрасце или разложиву једнакост; ▪ конструише ортоцентар и тежиште троугла; ▪ примени ставове подударности при доказивању једноставнијих тврђења и у конструктивним задацима;	просек и проценте) ● користи формуле за израчунавање <u>Историја</u> ● употреби податке из графикона и табела у истраживању <u>Физичко и здравствено васпитање</u> ● упореди резултате тестирања са вредностима за свој узраст <u>Информатика и рачунарство</u> ● сарађује са осталим члановима групе у свим фазама пројекта <u>Биологија</u> ● прикупи и анлизира податке о животним циклусима почевши од оплођења <u>Физика</u> ● прикупи податке мерењем
5. КРУГ	Централни и периферијски угао у кругу. Обим круга, број π. Дужина кружног лука. Површина круга, кружног исечка и кружног прстена. Ротација.	▪ примени својства централног и периферијског угла у кругу; ▪ израчуна обим и површину круга и његових делова; ▪ преслика дати геометријски објекат ротацијом;	
6. ОБРАДА ПОДАТАКА	Средња вредност, медијана и мод.		

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
- Кооперативна - Интерактивна - Перцептивне - Демонстрација (показивање) - Разговор - Учење по моделу - Учење путем открића	Слушање, памћење, посматрање, препознавање, упоређивање, уочавање, разликовање, именовање, разговор, постављање питања, причање, замишљање, описивање, цртање, , писање, анализирање, откривање, закључивање, образлагање, груписање, примењивање, сарађивање, процењивање,	Припремање, организовање, посматрање, праћење, објашњавање, помагање, показивање, вођење, подстицање, предвиђање, проверавање, вредновање, саопштавање, иницирање, слушање, праћење, процењивање, идентификовање, поређење, одлучивање, разговор, , цртање	- Ученици - Наставници - Родитељи - Учионица - Дидактичка средства и материјали - Уџбеници - збирке - Искуство ученика - Фотографије - Слике - Касете - Апликације	Формативно и сумативно оцењивање Идентификација ситуација у којима ће ученици стећи и показати понашање у складу са прописаним исходима. Инструменти за проверавање остварености прописаних исхода (разговор, посматрање, десетоминутне провере знања, , тематске провере знања, полугодишња и годишњапровера знања, Примена инструмената прикупљања података и њихово поређење са прописаним исходима.

Образовни стандарди за крај основног образовања

Наставна тема	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво	Међупредметне компетенције
Реални бројеви	М.А .1.2.2-израчунава степен датог броја и рачуна примењујући основне операције степеновања и кореновања	М.А.2.2.2-оперише са степенима и зна шта је квадратни корен	М.А.3.2.2- користи особине степена и квадратног корена	Решавање проблема,сарадња,рад са подацима и информацијама,комуникација,компетенција за учење,дигитална компетенција
Питагорина теорема	М.А.1.3.3- израчунава непознату страницу троугла примењујући Питагорину теорему .	М.А.2.3.2-одређује однос углова и страница у троуглу,решава задатке користећи Питагорину теорему	М.А.3.3.2-рачуна обиме и површине троуглова и четвороуглова примењујући Питагорину теорему	Решавање проблема,сарадња,рад са подацима и информацијама,комуникација,компетенција за учење,дигитална компетенција, естетичка
Рационални алгебарски изрази	М.А.1.2.3-сабира,одузима и множи мономе	М.А.2.2.3-сабира и одузима полиноме,множи два бинома и квадрира бином	М.А.3.2.3- примењује формуле за разлику квадрата и квадрат бинома,трансформише алгебарске изразе и своди их на најједноставнији облик	сарадња,рад са подацима и информацијама,комуникација,компетенција за учење,дигитална компетенција
Многоугао	М.А.1.3.1- уочава моделе многоуглова у реалним ситуацијама и црта их користећи прибор			Решавање проблема,сарадња,рад са подацима и информацијама,комуникација,компетенција за учење,дигитална компетенција,естетска
Зависне величине и	М.А.1.2.4-одређује	М.А.2.2.4-уочава	М.А.3.2.4- разликује	Решавање

њихово графичко представљање	вредност функције дате табелом или графиком	зависност међу промењивима,препознаје функцију директне пропорционалности и графички интерпретира њена својства,везује та својства за појам директне пропорционалности и одређује непознати члан пропорције	директно и обрнуто пропорционалне величине и то изражава одговарајућим записом,графички интерпретира својства линеарне функције	проблема,сарадња,рад са подацима и информацијама,комуникација,компетенција за учење,дигитална компетенција
Круг	М.А.1.3.3- издваја основне елементе круга и кружне линије,уочава њиховемоделе у реалним ситуацијама,црта их користећи прибор рачуна обим и површину круга датог полупречника	М.А.2.3.3-користи формуле за обим и површину кружног прстена	М.А.3.3.3-одређује централни и периферијски угао,рачуна површину исечка и дужину кружног лука	Решавање проблема,сарадња,рад са подацима и информацијама,комуникација,компетенција за учење,дигитална компетенција,естетска
Сличност троугл.	М.А.1.3.6-интуитивно схвата појам сличности		М.А.3.3.6- примењује сличност троуглова повезујући тако разна својства геометријских објеката	Решавање проблема,сарадња,рад са подацима и информацијама,комуникација,компетенцијас

10.1.7. ФИЗИКА

Годишњи фонд часова: 72 часа
Циљ: Циљ учења Физике јесте упознавање ученика са природним појавама и основним законима природе, стицање основе научне писмености, оспособљавање за уочавање и распознавање физичких појава и активно стицање знања о физичким феноменима кроз истраживање, усвајање основа научног метода и усмеравање према примени физичких закона у свакодневном животу и раду.

Кључни појмови: сила, убрзање, Други Њутнов закон, Трећи Њутнов закон, равномерно промењљиво праволинијско кретање, тренутна брзина, средња брзина, слободан пад, хитац навише, хитац наниже, бестежинскостање, силатрења, сила отпора средине, равнотежа тела, полуга, сила потиска, механички рад, енергија, снага, топлита, топлотно ширење, температура, количина топлоте, топлотна равнотежа

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
1. **СИЛА И КРЕТАЊЕ**	**Сила као узрок промене брзине тела. Појам убрзања** **Веза између силе, масе тела и убрзања. Други Њутнов закон** **Међусобно деловање два тела – силе акције и реакције. Трећи Њутнов закон** **Равномерно промењљиво праволинијско кретање. Интензитет, правац и смер брзине и убрзања** **Тренутна и средња брзина тела** **Зависност брзине и пута од времена при равномерно промењљивом праволинијском кретању** **Графичко представљање зависности брзине тела од времена код равномерно промењљивог праволинијског кретања**	- разликује скаларне и векторске физичке величине - користи и анализира резултате мерења различитих физичких величина и приказује их табеларно и графички - анализира зависност брзине и пређеног пута од времена код праволинијских кретања са сталним убрзањем - примењује Њутнове законе динамике на кретање тела из окружења	Математика, Биологија, Информатика, Техника и технологија

2. **КРЕТАЊЕ ТЕЛА ПОД ДЕЈСТВОМ СИЛЕ ТЕЖЕ. СИЛЕ ТРЕЊА**	**Убрзање при кретању тела под дејством силе теже. Галилејев оглед** **Слободно падање тела. Бестежинско стање** **Хитац наниже и хитац навише** **Сила трења** **Сила отпора средине**	- користи и анализира резултате мерења различитих физичких величина и приказује их табеларно и графички - анализира зависност брзине и пређеног пута од времена код праволинијских кретања са сталним убрзањем - показује од чега зависи сила трења и на основу тога процењује како може променити њено деловање - демонстрира појаве: инерције тела, убрзаног кретања, кретања тела под дејством сталне силе, силе трења на примерима из окружења - самостално изводи експеримент из области кинематике и динамике, прикупља податке мерењем, одређује тражену физичку величину и објашњава резултате експеримента	Математика, Информатика, Техника и технологија
3. **РАВНОТЕЖА ТЕЛА**	**Деловање две силе на тело. Слагање и разлагање сила** **Појам и врсте равнотеже** **Полуга, момент силе** **Равнотежа полуге и њена примена** **Сила потиска у течности и гасу. Архимедов закон** **Пливање и тоњење тела**	– показује врсте и услове равнотеже чврстих тела на примеру из окружења – наводи примере простих машина које се користе у свакодневном животу – приказује како сила потиска утиче на понашање тела потопљених у течност и наводи услове пливања тела на води	Математика, Информатика, Техника и технологија

4. **МЕХАНИЧКИ РАД И ЕНЕРГИЈА. СНАГА**	**Механички рад. Рад силе** **Рад силе Земљине теже и силе трења** **Механичка енергија тела** **Кинетичка енергија тела** **Потенцијална енргија тела. Гравитациона потенцијална енергија** **Закон о одржању механичке енергије** **Снага. Коефицијент корисног дејства**	– повезује појмове: механички рад, енергија и снага и израчунава рад силе теже и рад силе трења – разликује кинетичку и потенцијалну енергију тела и повезује њихове промене са извршеним радом – демонстрира важење закона одржања енергије на примерима из окружења – решава квалитативне, квантитативне и графичке задатке (кинематика и динамика кретања тела, трење, равнотежа полуге, сила потиска, закони одржања...)	Математика, Информатика, Техника и технологија
5. **ТОПЛОТНЕ ПОЈАВЕ**	**Честични састав супстанције. Хаотично кретање молекула** **Топлотно ширење тела** **Појам и мерење температуре** **Унутрашња енергија и температура** **Количина топлоте и топлотна равнотежа** **Агрегатна стања супстанције**	– разликује појмове температуре и количине топлоте и приказује различите механизме преноса топлоте са једног тела на друго – анализира промене стања тела (димензија, запремине и агрегатног стања) приликом грејања или хлађења – наводи методе добијања топлотне енергије и указује на примере њеног рационалног коришћења	Математика, Информатика, Техника и тхнологија

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
- Кооперативна - Интерактивна - Перцептивна - Истраживачка - Демонстративна - Илустративна - Дијалошка - Учење по моделу - Текст метода - Метода активног учења - Метода практичног рада	Активно слушање,памћење, посматрање, препознавање, упоређивање, уочавање, разликовање, именовање, разговор, постављање питања, замишљање, описивање, читање, писање, анализирање, откривање, закључивање, образлагање, груписање, примењивање, процењивање, претпостављање, повезивање појмова у мапу ума, повезивање нових појмова са претходно наученим градивом, тумачење табела и графикона, сврставање у категорије, раздвајање битног од небитног, поређење, предвиђање, извођење огледа, развијање критичког мишљења, сарадња са другим ученицима...	Припремање, организовање, посматрање, праћење, објашњавање, помагање, показивање, вођење, подстицање, предвиђање, проверавање, вредновање, саопштавање, иницирање, слушање, праћење, процењивање, идентификовање, поређење, одлучивање, разговор, демонстрирање огледа, формативно и сумативно вредновање, самовредновање	- Ученици - Наставници - Учионица - Наставна средства и материјали - Уџбеници - Збирке задатака - Искуство ученика - Научно-популарна литература, Млади физичар - Илустрације - Апликације и други интернет ресурси	Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика; Сумативно оцењивање; Идентификација ситуација у којима ће ученици стећи и показати понашање у складу са прописаним исходима.; Инструменти за проверавање остварености прописаних исхода: одговори на постављена питања, тематске провере знања, израда домаћих задатака, решавање проблема, повезивање појмова у мапе ума, демонстрирање огледа, мануелне способности током извођења лабораторијских вежби, ангажовање у истраживачким задацима и пројектима.

10.1.8. ХЕМИЈА

Годишњи фонд часова: 72 часа

Циљ учења Хемије је да ученик развије систем основних хемијских појмова и вештине за правилно руковање лабораторијским посуђем, прибором и супстанцама, да се оспособи за примену стеченог знања и вештина за решавање проблема у свакодневном животу и наставку образовања, да развије способности апстрактног и критичког мишљења, способности за сарадњу и тимски рад, и одговоран однос према себи, другима и животној средини.

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
1. ХЕМИЈА КАО ЕКСПЕРИМЕНТАЛНА НАУКА И ХЕМИЈА У СВЕТУ ОКО НАС	Предмет изучавања хемије. Везе између хемије и других наука. Примена хемије у различитим делатностима и свакодневном животу. Супстанца. Врсте супстанци: хемијски елементи, хемијска једињења и смеше.	– идентификује и објашњава појмове који повезују хемију са другим наукама и различитим професијама, и принципима одрживог развоја; – правилно рукује лабораторијским посуђем, прибором и супстанцама, и показује одговоран однос према здрављу и животнојсредини; – налази потребне информације у различитим изворима користећи основну хемијску терминологију и симболику;	
2. ХЕМИЈСКА ЛАБОРАТОРИЈА	Хемијска лабораторија и експеримент. Лабораторијско посуђе и прибор. Физичка и хемијска својства супстанци. Физичке и хемијске промене супстанци. **Лабораторијска вежба:** Основне лабораторијске технике рада: мешање, уситњавање и загревање супстанци. **Лабораторијска вежба:** Физичка својства супстанци, мерење масе, запремине и температуре супстанце. **Лабораторијска вежба**: Физичке и хемијске промене супстанци.	– правилно рукује лабораторијским посуђем, прибором и супстанцама, и показује одговоран однос према здрављу и животној средини; – експериментално појединачно и у групи испита, опише и објасни физичка и хемијска својства супстанци, и физичке и хемијске промене супстанци; – повезује физичка и хемијска својства супстанци са применом у свакодневно животу и различитим професијама; – налази потребне информације у различитим изворима користећи основну хемијску терминологију и симболику; – тумачи ознаке са амбалаже супстанци/комерцијалних производа;	**Физика:** -појам и мерење температуре -агрегатна стања супстанце

3. АТОМИ И ХЕМИЈСКИ ЕЛЕМЕНТИ	Атоми хемијских елемената. Хемијски симболи. Грађа атома: атомско језгро и електронски омотач. Атомски и масени број, изотопи. Распоред електрона по нивоима у атомима елемената. Периодни систем елемената (ПСЕ), закон периодичности и веза између броја и распореда електрона по нивоима у атомима елемената и положаја елемената у ПСЕ. Племенити гасови. Својства и примена. **Вежба:** Одређивање валентног нивоа и броја валентних електрона.	– објашњава основну разлику између хемијских елемената и једињења, и препознаје примере хемијских елемената и једињења у свакодневном животу; – представља структуру атома, молекула и јона помоћу модела, хемијских симбола и формула; – разликује хемијске елементе и једињења на основу хемијских симбола и формула; – налази потребне информације у различитим изворима користећи основну хемијску терминологију и симболику;	
4. МОЛЕКУЛИ ЕЛЕМЕНАТА И ЈЕДИЊЕЊА, ЈОНИ И ЈОНСКА ЈЕДИЊЕЊА	Ковалентна веза: молекули елемената и молекули једињења. Атомска и молекулска кристална решетка. Јонска веза и јонска кристална решетка. Валенца. Хемијске формуле и називи. **Лабораторијска вежба:** Упоређивање својстава супстанци са јонском и супстанци са ковалентном везом.	– представља структуру атома, молекула и јона помоћу модела, хемијских симбола и формула; – разликује типове хемијских веза, препознаје тип хемијске везе у супстанцама и повезује са својствима тих супстанци; – налази потребне информације у различитим изворима користећи основну хемијску терминологију и симболику;	**Физика:** -честични састав супстанце: молекули и њихово хаотично кретање
5. ХОМОГЕНЕ И ХЕТЕРОГЕНЕ СМЕШЕ	Смеше: хомогене и хетерогене. Раствори – хомогене смеше. Растварање и растворљивост. Вода и ваздух – хомогене смеше у природи. Масени процентни састав смеша. Раздвајање састојака смеша: декантовање, цеђење и одвајање помоћу магнета. **Лабораторијска вежба:** Испитивање растворљивости супстанци. **Лабораторијска вежба:** Раздвајање састојака смеша: декантовање, цеђење и одвајање помоћу магнета.	– објашњава по чему се разликују чисте супстанце од смеша и илуструје то примерима; – разликује хомогене и хетерогене смеше, наводи примере из свакодневног живота и раздваја састојке смеша; – објасни процес растварања супстанце и квантитативно значење растворљивости супстанце; – изводи израчунавања у вези с масеним процентним саставом раствора; – налази потребне информације у различитим изворима користећи основну хемијску терминологију и симболику; – тумачи ознаке са амбалаже супстанци / комерцијалних производа;	**Биологија:** -абиотички и биотички еколошки фактори
6. ХЕМИЈСКЕ РЕАКЦИЈЕ И ХЕМИЈСКЕ ЈЕДНАЧИНЕ	Хемијске реакције. Закон о одржању масе.	– напише једначине хемијских реакција и објасни њихово ква-	

	Хемијске једначине. **Вежба:** Састављање једначина хемијских реакција.	литативно и квантитативно значење; – налази потребне информације у различитим изворима користећи основну хемијску терминологију и симболику;	
7. ИЗРАЧУНАВАЊА У ХЕМИЈИ	Релативна атомска и релативна молекулска маса. Количина супстанце и мол. Моларна маса. Закон сталних односа маса. Масени процентни састав једињења. Израчунавања на основу једначина хемијских реакција. **Лабораторијска вежба:** Мерење масе супстанце и израчунавање моларне масе и количине супстанце.	– квантитативно тумачи хемијске симболе и формуле користећи појмове релативна атомска и молекулска маса, количина супстанце и моларна маса; – налази потребне информације у различитим изворима користећи основну хемијску терминологију и симболику;	**Математика:** -продужена пропорција -одређивање средње вредности
8. ВОДОНИК И КИСЕОНИК И ЊИХОВА ЈЕДИЊЕЊА. СОЛИ	Водоник. Кисеоник. Оксидација, сагоревање и корозија. Оксиди: хемијске формуле, називи и основна својства. Киселине: хемијске формуле, називи и основна својства. Хидроксиди (базе): хемијске формуле, називи и основна својства. Мера киселости раствора: pH-скала. Неутрализација – хемијска реакција киселина и хидроксида (база). Соли: формуле и називи. **Лабораторијска вежба:** испитивање кисело-базних својстава раствора помоћу индикатора.	– опише и објасни физичка и хемијска својства водоника и кисеоника; – разликује оксиде, киселине, хидроксиде и соли на основу хемијске формуле и назива, и опише основна својства ових класа једињења; – индикаторима испита и на pH скали процени киселост раствора; – налази потребне информације у различитим изворима користећи основну хемијску терминологију и симболику; – тумачи ознаке са амбалаже супстанци/комерцијалних производа;	**Математика:** -продужена пропорција

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
- Кооперативна - Интерактивна - Перцептивне - Амбијентално учење - Цртање - Учење кроз игру - Демонстрација (показивање) - Илустрација - Разговор - Учење по моделу - Експеримент - Учење по моделу	Слушање, памћење, планирање, посматрање, препознавање, упоређивање, уочавање, разликовање, именовање, разговор, постављање питања, причање, замишљање, описивање, цртање, читање, писање, анализирање, откривање, закључивање, образлагање, груписање, примењивање, сарађивање, процењивање, извођење огледа	Припремање, планирање, организовање, посматрање, праћење, објашњавање, помагање, показивање, вођење, подстицање, предвиђање, проверавање, вредновање, саопштавање, иницирање, слушање, праћење, процењивање, идентификовање, поређење, одлучивање, разговор, читање, цртање, извођење огледа	- Ученици - Наставници - Двориште - Учионица - Уџбеници - Табла - Искуство ученика - Фотографије - Слике - Текстови - Презентације - Зидне слике - Мокри препарати - Модели - Збирке семена и плодова - Апликације - Осмосмерке - Укрштенице - Табеле - Дијаграми - Шеме - Задаци	Формативно и сумативно оцењивање Дискусија Мапе појмова Проблемски задаци Решавање проблема Експерименти Истраживачки радови и пројекти

10.1.9. ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО

Циљ учења Информатике и рачунарства је оспособљавање ученика за управљање информацијама, безбедну комуникацију у дигиталном окружењу, креирање дигиталних садржаја и рачунарских програма за решавање различитих проблема у друштву које се развојем дигиталних технологија брзо мења.
Годишњи фонд часова 36 часова

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	**ОБЛАСТ/ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**	**МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ**
– разликује визуелну презентацију и логичку структуру тек ста; – користи алате за стилско обликовање документа и креирање прегледа садржаја у програму за обраду текста; – објасни принципе растерске и векторске графике и модела приказа боја; – креира растерску слику у изабраном програму; – креира векторску слику у изабраном програму; – користи алате за уређивање и трансформацију слике; – креира гиф анимацију; – креира видео-запис коришћењем алата за снимање екрана;	**ИКТ**	Обележавање логичке структуре и генерисање прегледа садр жаја текстуалног документа. Карактеристике рачунарске графике (пиксел, резолуција, RGB и CMYK модели приказа боја, растерска и векторска графика). Рад у програму за растерску графику. Рад у програму за векторску графику. Израда гиф анимација. Коришћење алата за снимање екрана.	Српски језик Ликовна култура ТИТ
– разликује појмове URL, DNS, IP адреса; – објасни појмове хипервеза и хипертекст; – креира, форматира и шаље електронску пошту; – обавља електронску комуникацију на сигуран, етички одго воран и безбедан начин водећи рачуна о приватности;	**ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ**	URL, DNS, IP адреса. Хипервеза и хипертекст. Електронска пошта, креирање налога, слање и пријем поште. Електронска пошта (контакти, безбедност, нежељена пошта). Рад на дељеним документима	Сви предмети: проналажење података на интернету

– препозна непримерени садржај, нежељене контакте и адекватно се заштити; – сарадnички креира и дели документе у облаку водећи рачуна о одговарајућим нивоима приступа; – подешава хипервезе према делу садржаја, другом документу или веб локацији;		(текстуалним документима / презентацијама/упитницима...) у облаку.	
– уз помоћ програмске библиотеке текстуалног програмског језика исцртава елементе 2Д графике; – употребљава петље и генератор насумичних бројева за исцр тавање сложенијих облика; – планира, опише и имплементира решење једноставног про блема; – проналази и отклања грешке у програму;	**РАЧУНАРСТВО**	Рад са изабраним текстуалним програмским језиком у области 2Д графике. Основне карактеристике изабране графичке библиотеке. Методе за исцртавање основних геометријских облика. Подешавање боја и положаја објеката. Примена петљи и случајно генерисаних вредности на исцрта вање геометријских облика.	Математика Физика ТИТ
– сарађује са осталим члановима групе у свим фазама пројект ног задатка; – креира, уређује и структурира дигиталне садржаје који ком бинују текст, слике, линкове, табеле и анимације; – креира рачунарске програме који доприносе решавању про јектног задатка; – поставља резултат свог рада на Интернет ради дељења са другима уз помоћ наставника; – вреднује своју улогу у групи при изради пројектног задатка и активности за које је био задужен.	**ПРОЈЕКТНИ ЗАДАТАК**	Фазе пројектног задатка од израде плана до представљања ре шења. Израда пројектног задатка у корелацији са другим предметима. Вредновање резултата пројектног задатка.	Сви предмети: прикупљање и анализа података приликом реализације пројекта

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
Кооперативна Интерактивна Перцептивне Демонстрација(показивање) Амбијентално учење Разговор Учење по моделу Учење путем открића	Слушање, памћење, посматрање, препознавањ,упоређивање, уочавање, разликовање, именовање, разговор, постављање питања, причање, замишљање, описивање, цртање, читање, писање, анализирање, откривање, закључивање, образлагање, груписање, примењивањ, сарађивање, процењивање, играње	Припремање, организовање, посматрање, праћење, објашњавање, помагање, показивање, вођење, подстицање, предвиђање, проверавање, вредновање, саопштавање, иницирање, слушање, праћење, процењивање, идентификовање, поређење, одлучивање, разговор, цртање	Ученици Наставници Родитељи Дигитална учионица Уџбеник Искуство ученика Фотографије Слике ЦД Апликације Интернет	Формативно и сумативно оцењивање Идентификација ситуација у којима ће ученици стећи и показати понашање у складу са прописаним исходима. Инструменти за проверавање остварености прописаних исхода (разговор, посматрање, десетоминутне провере знања, учешће у пројектима, рад на рачунару)

10.1.10. ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА

Годишњи фонд часова: 72 часова

Циљ. Циљ учења технике и технологије је да ученик развије техничко-технолошку писменост, да изгради одговоран однос према раду и производњи, животном и радном окружењу, коришћењу техничких и технолошких ресурса, стекне бољи увид у сопствена професионална интересовања и поступа предузимљиво и иницијативно

Наставни предмет Техника и технологија намењен је развоју основних техничких компетенција ученика ради његовог оспособљавања за живот и рад у свету који се технички и технолошки брзо мења. Један од најважнијих задатака је да код ученика развија свест о томе да примена стечених знања и вештина у реалном окружењу подразумева стално стручно усавршавање и целоживотно учење, као и да је развијање предузимљивости један од важних предуслова личног и професионалног развоја.

Програм наставе и учења за седми разред оријентисан је на остваривање исхода.

Исходи су искази о томе шта ученици умеју да ураде на основу знања која су стекли учећи предмет техника и технологија. Представљају опис интегрисаних знања, вештина, ставова и вредности ученика у пет наставних тема: животно и радно окружење, саобраћај, техничка и дигитална писменост, ресурси и производтранспорт, машине за непрекидни транспорт Машине спољашњег транспорта, бицикл, аутомобил, брод, авион, прекиднидња и конструкторско моделовање.

Кључни појмови: Енергија, енергетска ефикасност, штедња енергије пресеци Пројекција, ортогонална пројекција, пројекцијске равни, аксонометрија заштите животне средине Природни ресурси на Земљи,рационално коришћење ресурса, принципи

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
1. Животно и радно окружење	Појам, улога и развој машина и механизама Потрошња енергије у домаћинству и могућности уштеде Утицај дизајна и правилне употребе техничких средстава на здравље људ Зависност очувања животне средине од технологије	повеже развој машина и њихов допринос подизању квалитета живота и рада; – повеже ергономију са здрављем и конфором људи при употреби техничких средстава; – анализира да ли је коришћење одређене познате технике и технологије у складу са очувањем животне средине; – истражи могућности смањења трошкова енергије у домаћинству;	Одговоран однос према околини Компетенција за учење Одговоран однос према здрављу Сарадња Дигитална компетенција
2. Саобраћај	Машине спољашњег транспорта Подсистеми код возила друмског саобраћаја Исправан бицикл / мопед као битан	разликује врсте транспортних машина; – повезује занимања у области машинства са сопственим интересовањима;	Компетенција за учење Одговоран однос према околини

	предуслов безбедног учешћа у саобраћају Подсистеми код возила друмског саобраћаја Машине унутрашњег транспорта Примена информациних технологија у транспортним машинама	– повеже подсистеме код возила друмског саобраћаја са њиховом улогом; – провери техничку исправност бицикла; – демонстрира поступке одржавања бицикла или мопеда;	Одговоран однос према здрављу Комуникација Дигитална Решавање проблема
3.Техничка и дигитална писменост	Специфичности техничких цртежа у машинству Ортогонално и просторно приказивања предмета Употреба 3D штампе у изради тродимензионалних модела и макета Основне компоненте ИКТ уређаја.	самостално црта скицом и техничким цртежом предмете користећи ортогонално и просторно приказивање; – користи CAD технологију за креирање техничке документације; – образложи предности употребе 3D штампе у изради тродимензионалних модела и м управља моделима користећи рачунар; – објасни улогу основних компоненти рачунара, таблета, паметних телефона и осталих савремених ИКТ уређаја;	Компетенција за учење Естетичка Дигитална компетенција Рад са подацима
4. Ресурси и производња	Рационално коришћење ресурса на Земљи и очувањеи заштита животне средине. Материјали у машинству Мерење и контрола – појам и примена мерних средстава. Технологија обраде материјала у машинству. Елементи машина и механизама Призводне машине Појам, врсте и намена и конструкција робота Погонске машине – мотори Моделовање погонских машина и/или школског мини робота	аргументује значај рационалног коришћења расположивих ресурса на Земљи; – идентификује материјале који се користе у машинству и на основу њихових својстава процењује могућност примене – користи прибор за мерење у машинству водећи рачуна о прецизности мерења; – врши операције обраде материјала који се користе у машинству, помоћу одговарајућих алата, прибора и машина и примени одговарајуће мере заштите на раду; – објасни улогу одређених елемената машина и механизама на једноставном примеру; – образложи значај примене савремених машина у машинској индустрији и предности роботизације производних процеса; – објасни основе конструкције робота; – класификује погонске машине – моторе и повеже их	Компетенција за учење Одговоран однос према околини Дигитална Рад са подацима одговоран однос према здрављу Решавање проблема Сарадња

		са њиховом применом;	
5. Конструкторско моделовање	Израда пројектног задатк (Проналажење информација, стварање идеје и дефинисање задатка. Самосталан/тимски рад на пројекту. Израда техничке документације изабраног модела ручно или уз помоћ рачунарских апликација. Реализација пројекта – израда модела коришћењ ем алата и машина ускладу са принципима безбедности на раду. Представљање идеје, поступака израде и производа. Процена сопственог рада и рада других на основу постављених критеријума.Употребаелектронске коресподенције сацињем унапређења производа. Одређивањеоквирне цене трошкова и вредност израђеног модела. Креирање рекламе за израђен производ)	самостално/тимски истражи и реши задати проблем у оквиру пројекта; – изради производ у складу са принципима безбедности на раду; – тимски представи идеју, поступак израде и производ; – креира рекламу за израђен производ; – врши е-коресподенцију у складу са правилима и препорукама са циљем унапређења продаје; – процењује свој рад и рад других на основу постављених критеријума (прецизност, педантност и сл.).	Дигитална Сарадња Предузетништво Компетенција за учење Естетичка Одговоран однос према околини Комуникација,

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		РЕСУРСИ	НАЧИН ПРОВЕРЕ
	а) Ученик	**б) Наставник**		
-вербална -графички рад -демонстрациона -практичан рад -текстуално-графичка -истраживачки рад - разговор	-пажљиво прати излагање наставника и осталих ученика - користи различите изворе знања - проналази нове информације - уочава - разликује - упоређује - класификује - износи своје мишљење - уређује и презентује - закључује - процењује сопствени рад и напредак -црта -повезује изглед објекта у простору и равни -повезује ранија знања са новим сазнањима -примењује научено -пажљиво и одговорно претражује и користи интернет -развија осећај прецизности и уредности -именује - дискутује -израђују моделе -анализира	организатор и реализатор наставе - презентује - усмерава ученика - подстиче на размишљање - развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење - прати напредовање ученика - наводи ученике на одговарајуће закључке - Упознаје их са напретком -подстиче на размену искустава и усмерава дискусију -утиче на развој свести ученика о значају правилног понашања у саобраћају -утиче на развој свести ученика о значају и примени техничког цртања, као начина комуникације у техници, -истиче неопходност правилног понашања на мрежи (интеррнету) - развија осећај ученика за простор, тачност, уредност, прецизност и одговорност	Ученици - Наставници - Учионица Мултимедијалне апликације Родитељи Саобраћајни полигон Двориште - Дидактичка средства и материјали - Уџбеници -Технички цртежи - Искуство ученика - Фотографије - Слике - Краћи текстови - Апликације	Формативно и сумативно оцењивање Идентификација ситуација у којима ће ученици стећи и показати понашање у складу са прописаним исходима. Инструменти запроверавање остварености прописаних исхода (разговор, посматрање, тематске провере знања, годишња провера знања). Примена инструмената прикупљања података и њихово поређење са прописаним исходима.

	-оцењује квалитет часа -усваја и примењује знања, - развија вештине, ставове, одговорност и самосталност -одабира - налази решење - формира идеју - израђује техничку документацију - планира и реализује сопствени производ - ствара (мери, обележава, обрађује...) -контролише -презентује	-подстиче ученика на истраживање, увиђање, закључивање, упоређивање -развија разумевање за неопходност рационалног коришћења материјала и енергената -помаже у изради модела -подстиче на развој предузетничких способности (економичност и квалитет израде, начин представљања, изградњи и одбрани ставова...) -упознаје ученике са правилима рада у групи, поделом посла и одговорностима, са динамиком и роковима за реализацију пројектних - давалац повратне информације - неко ко охрабрује -саветује и одговара на питања ученика -утиче на развој свести ученика о значају примене теоријских знања за израду предмета који имају употребни карактер и могу се користити у реалном окружењу -помаже у избору материјала		У процесу оцењивања прате се и вреднују све активности ученика (уредност, систематичност, залагање, самоиницијативност, креативност и др

10.1.11. ЛИКОВНА КУЛУРА

Годишњи фонд часова: 36

Циљеви програма: Циљ образовно-васпитног рада у настави ликовне културе је да подстиче и развија учениково стваралачко мишљење и деловање у складу са демократским опредељењима друштва и карактеристикама овог наставног предмета.

ОБЛАСТ/ТЕМА/ МОДУЛ	САДРЖАЈ	ИСХОДИ	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
ПРОСТОР И КОМПОЗИЦИЈА	Композиција Принципи компоновања (ритам, контраст, равнотежа, јединство, хармонија, доминанта); врсте композиција (пирамидална, вертикална, хоризонтална, дијагонална, овална, спирална, слободна) Арабеска Појам, врсте, принципи и начини конструкције, израда арабеске Пропорције Односи величина, пропорције људске фигуре, пропорције портрета, кроки Простор Појам и врсте простора (унутрашњи и спољашњи, микро и макро); простор у ликовним уметностима; Амбијент Елементи који чине амбијент (дизајн ентеријера, атмосфера, корисници, утицај амбијента на расположење, активност и учење, обликовање школског простора, поставка изложбе). Перспектива Врсте перспектива: нагомилавање; вертитакална; инверзна; иконолошка (семантичка); линеарна (централна, угаона, птичија, жабља); ваздушна, колористичка и	– користи традиционалне технике и одабрана савремена средства за ликовна истраживања; – изражава, одабраним ликовним елементима, емоције, стање или имагинацију; – обликује композиције примењујући основна знања о пропорцијама и перспективи; – користи, сам или у сарадњи са другима, одабране изворе, податке и информације као подстицај за стваралачки рад;	Српски језик и књижевност Географија Историја Биологија Музичка култура Техника и технологија

	полиперспектива		
КОМУНИКАЦИЈА	Комуникативна улога уметности (теме, мотиви и поруке у визуелним уметностима; улога уметности у свакодневном животу). Фотографија Историја фотографије (појам, врсте фотографија и техника фотографисања); примена фотографије у свакодневном животу; дигитална фотографија. Кадрирање Портрет (анфас, полупрофил и профил); аутопортрет; однос мотива и простора у којем се он налази; динамика кадра Анимација Врсте анимација (фенакистоскоп, праксиноскоп, цртани филм, компијутерска анимација); дизајн карактера анимираних ликова; Покрет, игра, звук Обједињавање игре, покрета и звука (ритуални плесови, карневали, циркуске представе, драмска и филмска уметност, перформанс и хепенинг); Организација сцене Презентација Презентовање тема из ликовне уметности путем PowerPoint-a.	– разговара о одабраним идејама, темама или мотивима у уметничким остварењима различитих култура и епоха; – уважава себе и друге када снима, обрађује и дели дигиталне фотографије; – учествује у заједничком креативном раду који обједињује различите уметности и/или уметност и технологију;	Српски језик и књижевност Географија Историја Биологија Музичка култура Техника и технологија
УМЕТНОСТ ОКО НАС	Уметност и технологија Савремена средства израза (видео продукција ликовних дела, инсталације, амбијентална уметност, дигитална фотографија, уметност рециклаже. Моје место, мој крај Институције културе, значајни споменици и ликовни стваралоци Западне Србије. Уметничке школе и занимања Преглед средњих школа и факултета за развијањеликов-них вештина и знања; врсте занимања ликовних и	прави, самостално или у тиму, презентације о одабраним темама повезујући кључне текстуалне податке и визуелне информације; – представи своје и радове других, кратко, аргументовано и афирмативно; – предлаже идеје за уметничку рециклажу,	Српски језик и књижевност Географија Историја Биологија Музичка култура Техника и технологија

	примењених уметно-сти(сликарство,вајарство, граф-ика, фотографија, Сценографија, костимографија, уметничка керамика, индустријски и графичк дизајн, дизајн ентеријера ,екстеријера, архитектура, пејзажна архитектура...). Уметничко наслеђе (савремено уметничко стваралаштво нашег краја).	хуманитарне акције кроз ликовно стваралаштво или обилазак места и установа културе; – разматра своја интересовања и могућности у односу на занимања у визуелним уметностима.	

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
- Кооперативна - Интерактивна - Перцептивна - Истраживачка - Демонстративна - Илустративна -Монолошка - Дијалошка - Учење по моделу - Текст метода	Ученик је у стању да: дефинише, наброји, понови, именује, обележи, препозна, уочи и повеже главне идеје, препозна, преобликује, разликује, опише, дискутује, наведе пример, реши проблем у новој ситуацији, примени и изабере праву технику, прилагоди начин рада захтевима задатка, истаржује, анализира, упореди, процени, нађе најбоље решење, преуреди, комбинује, дизајнира, дубље развије идеју, доведе у везу, оцени, заступи мишљење, критикује, одбрани ставодучи, изведе, процени.	Припремање, организовање, посматрање, праћење, објашњавање, помагање, показивање, вођење, подстицање, предвиђање, проверавање, вредновање, саопштавање, иницирање, слушање, праћење, процењивање, идентификовање, поређење, одлучивање, разговор, читање	- Ученици - Наставници - Родитељи - Учионица - Дидактичка средства и материјали - Уџбеници - Искуство ученика - Фотографије - Слике - Краћи текстови - Апликације Интернет и You Tube Из области ликовног стваралаштва	Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика; Сумативно оцењивање; Идентификација ситуација у којима ће ученици стећи и показати понашање у складу са прописаним исходима.; Инструменти за проверавање остварености прописаних исхода (разговор, посматрање, петнаестоминутне провере знања, тематске провере знања, полугодишња и годишња провера знања); Редовна израда домаћих задатака; Индивидуални рад – израда паноа, ленти времена, ППТ, Сналажење на карти; Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова;

10.1.12. МУЗИЧКА КУЛТУРА

Разред: седми
Фонд:36 часова

Задаци:
упознавање са групама инструмената и њиховом применом у различитим групама оркестара;
стварање активних слусалаца и љубитеља музике;
оспособљавање ученика за доживљавање и разумевање музике. неговање способности извођења музике (певање/свирање);
стицање навике слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музичких порука;
упознавање музичких инструмената; традиционалне и уметничке музике свога и других народа;
упознавање музике праисторије, античке епохе, средњег века, ренесансе, барока и класицизма кроз сагледавање друштвених функција музике, видова музицирања, карактеристичних жанрова, облика и инструмената епохе, као и најистакнутијих стваралаца

Наставни садржаји	**Бр. часова обраде**	**Утврђивање**	**Број часова**	***Извори знања***
1. Праисторија	2	1	3	*уџбеник, слике инструмената, касете и CD*
2. Античка епоха	2	1	3	*уџбеник, слике инструмената, касете и CD*
3. Средњи век	3	1	4	*уџбеник, слике инструмената, касете и CD*
4. Ренесанса	2	2	4	*уџбеник, слике инструмената, касете и CD*
5. Барок	4	2	6	*уџбеник, слике инструмената, касете и CD*
6. Класицизам	4	2	6	*уџбеник, слике инструмената, касете и CD*

7. Музика на тлу Србије	3	1	4	*уџбеник, слике инструмената, касете и CD*
8. Стварање музике	1	1	2	*уџбеник, слике инструмената, касете и CD*
9. Основе музичке писмености	2	2	4	*уџбеник, инструмент, касете и CD*

Наставни садржаји	**Број часова**	**Активности у васпитно-образовном раду**	**Основни облици извођења наставе**	**Начин и поступак остваривања програма**	**Циљеви и задаци музичке културе**
Праисторија - порекло и улога музике - изражајна средства - настанак првих инструмената - импровизација	3	- слушање музике - уочавање - разговор - препознавање	- фронтално - индивид. - у пару и групи	- монолошка - дијалошка - илустративно-демонстративна - аналитичко-синтетичка - кооперативна	- упознавање порекла и улоге музике у првобитном друштву - стицање навика за слушање музичког дела
Античка епоха - музика првих цивилизација - пенататоник а инструментариј - музика и мит - инструменти и видови музицирања	3	- слушање музике - уочавање - разговор - препознавање	- фронтално - индивид. - у пару и групи	- монолошка - дијалошка - илустративно-демонстративна - аналитичко-синтетичка - кооперативна	- стицање навика за слушање музичког дела - упознавање музике првих цивилизација -подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музике

Средњи век - музика и хришћанство - осмогласник и грегоријански корал - црквени музички облици - вокална музика - инструменти у световном музицирању	4	- слушање музике - уочавање - разговор - препознавање	- фронтално - индивид. - у пару и групи	- монолошка - дијалошка - илустративно-демонстративна - аналитичко-синтетичка - кооперативна	- развијање способности слушања и препознавања музичких инструмената - упознавање музичке основе хришћанске музике; видова извошења вокалне музике - упознавање развоја средњовековне музике
Ренесанса - световна и духовна музика - хомофонија и полифонија - музички облици	4	- слушање музике - уочавање - разговор - препознавање	- фронтално - индивид. - у пару и групи	- монолошка - дијалошка - илустративно-демонстративна - аналитичко-синтетичка - кооперативна	- стицање навика за слушање и разликовања музичких дела -упознавање музике других народа -упознавање световне и духовне музике
Барок - развој инструмената - опера - облици воклано-инструмантале музике - инструментална музика	6	- слушање музике - уочавање - разговор - препознавање	- фронтално - индивид. - у пару и групи	- монолошка - дијалошка - илустративно-демонстративна - аналитичко-синтетичка - кооперативна	- стицање навика за слушање и разликовања музичких дела - развијање способности за разумевање музичког дела - стицање знања о развоју инструмената, рашању опера и облицима вокално-инструменталне музике

Класицизам - музички облици - жанрови клас.музике	6	- слушање музике - уочавање - разговор - препознавање	- фронтално - индивид. - у пару и групи	- монолошка - дијалошка - илустративно-демонстративна - аналитичко-синтетичка - кооперативна	- стицање навика за слушање и разликовања музичких дела - развијање способности за разумевање музичког дела - упознавање жанрова класичне музике
Музика на тлу Србије - антички споменици - народна музика и обличаји - црквена музика од 12. до 18.века	4	- слушање музике - уочавање - разговор - препознавање	- фронтално - индивид. - у пару и групи	- монолошка - дијалошка - илустративно- демонстративна - аналитичко- синтетичка - кооперативна	- стицање навика за слушање и разликовања музичких дела - развијање способности за разумевање музичког дела - упознавање развоја црквене музике у Србији , као и значаја обичаја и народне музике
Стварање музике - стварање и свирање дечкомпозиција	2	- слушање музике - уочавање - разговор - препознавање	- фронтално - индивид. - у пару и групи	- дијалошка - илустративно- демонстративна - аналитичко- синтетичка - кооперативна	- неговање способности извођења музике певањем и свирањем - развијање критичког мишљења

Основе музичке писмености - мелодијски мол - акорди - каденца - мешовити тактови	4	- слушање музике - уочавање - разговор - препознавање	- фронтално - индивид. - у пару и групи	- вербална - илустративно- демонстративна - практично вежбање - кооперативна	- неговање способности извођења музике певањем и свирањем - неговање смисла за колективно музицирање- певање и свирање

<u>Напомена:</u> У реализацији садржаја полази се од остваривања међупредметних, општих предметних и специфичних предметних компетенција. Корелација је са истим предметима као и у петом разреду, а на исти начин се прати остваривање стандарда

10.1.13. ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

БРОЈ ЧАСОВА : 108 часова
ЦИЉ : Циљ наставе и учења физичког и здравственог васпитања је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
1.ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ (12)	**Обавезни садржаји** Вежбе за развој снаге Вежбе за развој покретљивости Вежбе за развој аеробне издржљивости Вежбе за развој брзине Вежбе за развој координације Примена националне батерије тестова за праћење физичког развоја и моторичких способности	По завршетку теме ученик ће бити у стању да: – примени једноставне комплексе простих и општеприпремних вежби – изведе вежбе (разноврсна природна и изведена кретања) и користи их у спорту, рекреацији и различитим животним ситуацијама – упореди резултате тестирања са вредностима за свој узраст и сагледа сопствени моторички напредак	Биологија, музичка култура
	МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ, СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ (64)	– комбинује и користи достигнути ниво усвојене технике кретања у спорту и свакодневном животу – доводи у везу развој физичких способности са атлетским дисциплинама	
6. АТЛЕТИКА **(12)**	**Обавезни садржаји** Техника истрајног трчања Истрајно трчање – припрема за крос Техника спринтерског трчања Техника високог и ниског старта Скок увис (прекорачна техника) Бацање лоптице (до 200 г) **Препоручени садржаји** Техника штафетног трчања Скок удаљ	– одржава стабилну и динамичку равнотежу у различитим кретањима, изводи ротације тела – користи елементе гимнастике у свакодневним животним ситуацијама и игри – процени сопствене могућности за вежбање у гимнастици	Биологија , географија

7. СПОРТСКА ГИМНАСТИКА (10)	Бацања кугле 2 кг Бацање „вортекс-а” Тробој **Обавезни садржаји** Вежбе на тлу Прескоци и скокови Вежбе у упору Вежбе у вису Ниска греда Гимнастички полигон **Препоручени садржаји** Вежбе на тлу (напредне варијанте) Висока греда Трамболина Прескок Коњ са хватаљкама Вежбе у упору (сложенији састав) Вежбе у вису (сложенији састав)	– користи елементе технике у игри – примењује основна правила рукомета у игри – учествује на унутародељенским такмичењима – изведе кретања, вежбе и кратке саставе уз музичку пратњу – игра народно коло – изведе кретања у различитом ритму – изведе основне кораке плеса из народне традиције других култура	Музичка култура, биологија
4.Основе тимских и спортских игара (17)	Основе тимских и спортских игара (20) **Обавезни садржаји** **ОДБОЈКА :** Основни елементи технике и правила; – одбијање лопте, – пријем лопте, –сервис, – блок, – игра – основна правила одбојке Спортски полигон **Препоручени садржаји** Напредни елементи технике, тактике и правила игре: – хватања котрљајућих лопти, – дриблинг,	– контролише и одржава тело у води – преплива 25 м слободном техником – скочи у воду на ноге – поштује правила понашања у и око водене средине – објасни својим речима сврху и значај вежбања – користи основну терминологију вежбања – поштује правила понашања у и на просторима за вежбање у школи и ван ње, као и на спортским манифестацијама – примени мере безбедности током вежбања – одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима у просторима за вежбање – примени и поштује правила тимске и спортске игре у складу са етичким нормама – навија и бодри учеснике на такмичењима и решава конфликте на социјално прихватљив начин	Музичка култура

5. **Плес и ритмика (2)** **7. ПЛИВАЊЕ** **7. ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА (32)** **8.ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ И СПОРТ**	– шутирања на гол, – финтирање, – основни принципи колективне одбране **Обавезни садржаји** Покрети уз ритам и уз музичку пратњу Ритмичка вежба без реквизита Скокови кроз вијачу Народно коло „Моравац” Народно коло из краја у којем се школа налази Основни кораци друштвених плесова **Препоручени садржаји** Вежбе са обручем Вежбе са лоптом Сложенији скокови кроз вијачу **Обавезни садржаји** Предвежбе у обучавању пливања Игре у води Самопомоћ у води **Препоручени садржаји** Плива једном техником Роњење у дужину (Реализује се кроз све наставне области и теме уз практичан рад) Циљ и сврха вежбања у физичком и здравственом васпитању Основна правила Рукомета/минирукомета и Малог фудбала Понашање према осталим субјектима у игри (према судији, играчима супротне и сопствене екипе)	– користи различите изворе информација за упознавање са разноврсним облицима физичких и спортско-рекреативних активности – прихвати сопствену победу и пораз у складу са „ферплејом” – примењује научено у физичком и здравственом васпитању у ванредним ситуацијама – препозна лепоту покрета и кретања у физичком вежбању и спорту – направи план дневних активности – наведе примере утицаја физичког вежбања на здравље – разликује здраве и нездраве начине ишране – направи недељни јеловник уравнотежене ишране уз помоћ наставника. – примењује здравствено-хигијенске мере пре, у току и након вежбања – препозна врсту повреде – правилно реагује у случају повреде – чува животну средину током вежбања	Музичка култура, Српски језик Музичка култзра, биологија, историја, географија

	Чување и одржавање материјалних добара која се користе у физичком и здравственом васпитању Уредно постављање и склањање справа и		
	реквизита неопходних за вежбање Упознавање ученика са најчешћим облицима насиља у физичком васпитању и спорту „Ферплеј” (навијање, победа, пораз решавање конфликтних ситуација) Писани и електронски извори информација из области физичког васпитања и спорта Значај развоја физичких способности за сналажење у ванредним ситуацијама (земљотрес, поплава, пожар...) Физичко вежбање и естетика (правилно обликовање тела) Планирање дневних активности Здравствено васпитање (36) Физичка активност, вежбање и здравље Основни принципи вежбања и врсте физичке активности Одржавање личне опреме за вежбање и поштовање здравствено-хигијенских мера пре и после вежбања Лична и колективна хигијена пре и после вежбања Утицај правилне исхране на здравље и развој људи Исхрана пре и после вежбања		
	Прва помоћ: – значај прве помоћи, – врсте повреда. Вежбање и играње на чистом ваздуху – чување околине приликом вежбања Унапређивање физичких способности	- примењује научено у физичком и здравственом васпитању у ванредним ситуацијама - препознаје естетику у физичком вежбању ван школе - направи план дневних активности - наведе примере утицаја физичког вежбања на здравље - чува животну средину током вежбања	Географија, Биологија, Историја, Музичка

9. ФУТСАЛ (22) **9. ЗИМОВАЊЕ, ЛЕТОВАЊЕ, ЛЕТЊИ КАМПОВИ АКТИВНОСТИ У ПРИРОДИ**	ученик, моторичких вештина и знања из области физичке и здравствене културе ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада Игра уз примену правила Стручно упутство од ЗАВОДА ЗА УНАПРЕЂИВАЊЕ ОБРАЗОВАЊА, ЗУОВ - бр. 1133-2020 од 21.7.2020. Овим упутством ЗУОВа се дефинишу сви облици наставе ФЗВ између осталог и зимовање и летовање у другом циклусу основног образовања од 5 до 8 разреда. С обзиром на компетентност и безбедност ученика ове активности планирају искључиво Стручна већа професора ФЗВ. Зимовање - по Службеном гласнику и методици ФЗВ. Организује се у току зимског периода у трајању од 7 дана. Активности на зимовању обухватају обуку скијања, клизања, краће излете и друге активности. Летовање - организује се за време летњег распуста у трајању од најмање 7 дан обухвата боравак у природи са организованим образовним и физичким активностима	- сналази се у природи у зимским и летњим условима - прихвати победу и пораз - примерно се понаша као учесник или посматрач -примени и поштује правила игре - примењује здравствено хигијенске мере у вежбању -сналази се у природи у зимским и летњим условима - активно учествује у спортским активностима и играма -примењује технике пливања -примењује здравствено-хигијенске мере - зна да се самостално спушта низ стазу - поштује прописана правила на скијалишту и ван њега – препозна врсту повреде – правилно реагује у случају повреде – чува животну средину током скијања	култура

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
Метод живе речи, демонстрације, практичног вежбања	- вежбање - разговор - самосталан и интерактивни рад - упоређивање	- планира - организује - бира садржаје - усмерава - реализује	- ученици - наставници -родитељи - спортски терени - двориште	Формативно оцењивање Стање физичких способности Достигнути ниво Савкаданости моторичких Вештина Однос према раду Ваннаставне активност Спортска такмичења

10.2. ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ

10.2.1. ВЕРСКА НАСТАВА

Годишњи фонд часова: 36 часова
Циљ: Циљ верске наставе јесте да се њоме посведоче садржај вере и духовно искуство традиционалних цркава и религијских заједница које живе и делују на нашем животном простору, да се ученицима пружи целовит религијски поглед на свет и живот и да им се омогући слободно усвајање духовних и животних вредности цркве или заједнице којој историјски припадају, односно чување и неговање сопственог верског и културног идентитета. Ученици треба да упознају веру и духовне вредности сопствене, историјски дате цркве или верске заједнице у отвореном и толерантном дијалогу, уз уважавање других религијских искустава и филозофских погледа, као и научних сазнања и свих позитивних искустава и достигнућа човечанства.

Кључни појмови: знање, учење, различити начини сазнавања, слобода, љубав, личност, личносно познање, Света Тројица, љубав према ближњима, васељенски сабори, Символ вере, Христос – Богочовек, Литургија, Свете Тајне, крштење, миропомазање, исповест, брак, монашка заједница, молитвословља, Свети Кирило и Методије, Свети Сава, Срби светитељи, крсна слава.

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
I – УВОД 1. Упознавање садржаја програма и начина рада	Упознавање са садржајем програма и начином рада	моћи да сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног катихизиса у току 7. разреда основне школе; моћи да уочи какво је његово предзнање из градива Православног катихизиса обрађеног у претходном разреду школовања. бити мотивисан да похађа часове	Српски језик и књижевност Историја Географија Биологија Физика Ликовна култура Музичка култура Грађанско васпитање Техника и технологија

		Православног катихизиса.	
II БОГОПОЗНАЊЕ 2. Процес сазнавања 3. Личносно познање 4. Познање Бога 5. Бог је један, али није сам	Процес сазнавања као дело целе личности: чула, разум, слободна воља, искуство Личносно познање, упознавање кроз љубав Познање Бога Бог је један, али није сам (Бог је заједница три личности: Отац, Син и Свети Дух)	моћи да уочи да су знање и учење важни у његовом животу; моћи да кроз очигледне примере и експерименте закључи да постоје различити начини сазнавања моћи да кроз примере из личног искуства уочи да једино онај кога заволимо за нас постаје личност - непоновљиво и бескрајно важно биће; моћи да повезује личносно познање са нашим познањем Бога; моћи да препозна да нам Христос открива Бога као љубавну заједницу три личности; моћи да вреднује своје понашање на основу љубави коју исказује према својим ближњима; . бити подстакнут на одговорније	

		обликовање заједничког живота са другима.	
III – ЈЕДИНСТВО ЦРКВЕ ХРИСТОВЕ 6. Сабори као израз јединства Цркве 7. Васељенски сабори 8. Симбол вере 9. Богочовек Христос	бити подстакнут да своје проблеме и несугласице са другима решава кроз разговор и заједништво; моћи да уочи да је Црква на Саборима решавала проблеме са којима се сусретала кроз историју; знати да је Симбол вере установљен на Васељенским саборима; умети да интерпретира Симбол вере; моћи да уочи да појам Богочовека описује Христа као истинитог Бога и истинитог Човека; знати да се Симбол вере изговара на Крштењу и Литургији;	Сабори као израз јединства Цркве Васељенски сабори Симбол вере Христос је истинити Бог и истинити Човек	
IV - СВЕТОТАЈИНСКИ ЖИВОТ ЦРКВЕ 10. Светотајински живот Цркве 11. Света Литургија – светајна Цркве	Светотајински живот Цркве Света Литургија као светајна Цркве Свете Тајне Крштења и Миропомазања Света Тајна Исповести Света Тајна брака (слика Христа и	моћи да увиди да Црква Светим основ за разумевање да се кроз учешће у Светим Тајнама Цркве наш живот и сви његови елементи – Крштење, венчање и Брак, црквена брига за болесне у јелеосвећењу...) моћи да увиди да је Литургија – извор и циљ свих Тајни Цркве; знати да је Причешће врхунац светотајинског живота	

12. Свете Тајне Крштења и Миропомазања 13. Света Тајна Исповести 14. Света Тајна Брака 15. Монашка заједница 16. Света Тајна Рукоположења 17. Молитвословља Цркве	Цркве) Монашка заједница (искорак ка животу будућег века) Света Тајна Рукоположења Молитвословља Цркве	моћи да препозна Крштење и Миропомазање као Тајне уласка у Цркву; бити подстакнут да на покајање гледа као на промену начина живота; моћи да увиди да су брак и монаштво два пута која воде ка Богу; моћи да разликује и именује службе у Цркви (епископ, свештеник, ђакон и народ); моћи да препозна своју службу у Цркви; моћи да у молитвословљима уочи важност природних елемената (воде, грожђа, жита, светлости...) бити подстакнут на учествовање у светотајинском животу Цркве;	
V - СРПСКА ЦРКВА КРОЗ ВЕКОВЕ 18. Света браћа Кирило и Методије 19. Свети Сава 20. Срби светитељи 21. Крсна слава и обичаји 22. Српска црквена баштина	Света браћа Кирило и Методије Свети Сава Срби светитељи (вероучитељ ће на више часова описати живот и подвиге неколико светитеља Српске Цркве по избору: - Света лоза Немањића- Св. цар Лазар - Св. Василије	моћи да препозна да култура и писменост Словена имају корен у мисионарској делатности Свете браће и просветитеља равноапостолних Кирила и Методија; моћи да објасни просветитељску улогу и значај Светога Саве за српски народ; бити подстакнут да доживи српске светитеље као учитеље хришћанских врлина; моћи да препозна неговање српских православних обичаја као	

	Острошки - Св. Николај Жички и Охридски - Св. Петар Цетињски - Св. Вукашин из Клепаца) Крсна слава и обичаји (литије, храмовне и градске славе...) Српска црквена баштина	начин преношења искуства вере и прослављања Бога и светитеља моћи да препозна евхаристијску симболику у елементима Крсне Славе; бити подстакнут да прослављање Крсне славе везује за Литургију бити подстакнут да доживи, вреднује и негује богатство и лепоту српске културне баштине. моћи да уочи у којој мери је напредовао и савладао градиво Православног катихизиса у 7. разреду.	

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
- Кооперативна - Интерактивна - Перцептивна - Истраживачка - Демонстративна - Илустративна -Монолошка - Дијалошка - Учење по моделу - Текст метода	Активно слушање,памћење, посматрање, препознавање, упоређивање, уочавање, разликовање, именовање, разговор, постављање питања, замишљање, описивање, читање, писање, анализирање, откривање, закључивање, образлагање, груписање, примењивање, процењивање, претпостављање, повезивање са већ стеченим знањем, тумачење табела и графикона, сврставање у категорије, раздвајање битног од небитног, поређење, предвиђање, сарадња са другим ученицима...	Припремање, организовање, посматрање, праћење, објашњавање, помагање, показивање, вођење, подстицање, предвиђање, проверавање, вредновање, саопштавање, иницирање, слушање, праћење, процењивање, идентификовање, поређење, одлучивање, разговор, читање	- Ученици - Наставници - Родитељи - Учионица - Дидактичка средства и материјали - Уџбеници - Искуство ученика - Фотографије - Слике - Краћи текстови - Апликације	Идентификација ситуација у којима ће ученици стећи и показати понашање у складу са прописаним исходима.; Инструменти за проверавање остварености прописаних исхода (разговор, посматрање, петнаестоминутне провере знања, тематске провере знања, полугодишња и годишња провера знања); Редовна израда домаћих задатака; Индивидуални рад – израда паноа, ленти времена. Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова.

10.2.2. ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

Годишњи фонд часова: 36 часова

Циљ: Циљ учења Грађанског васпитањаје да ученик изучавањем и практиковањем основних принципа, вредности и процедура грађанског друштва постане свестан својих права и одговорности, осетљив за потребе других и спреман да активно делује у заједници.

Кључни појмови: социјална правда, Народна скупштина, конформизам, вршњачки притисак.

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
ЉУДСКА ПРАВА	Карактеристике људских права – урођеност, универзалност, неотуђивост, недељивост. Опште добро. Права појединаца и опште добро. Сукоб појединачних права и општег добра. Права и правда. Социјална правда.	- Наведе и опише основне карактеристике људских права; - Својим речима опише везу између права појединца и општег добра; - Дискутује о односу права и правде и о сукобу права; - Образложи личну одговорност у заштити свог здравља; - Штити своја права на начин који не угрожава друге и њихова права; - Образложи сврху постојања политичких странака; - Аргументује потребу ограничења и контролу власти; - Наведе кораке од предлагања до усвајања закона; - Образложи на примеру могућност утицаја грађана на одлуке Народне скупштине; - Препозна и одупре се различитим облицима вршњачког притиска	Историја Декларација права, Декларација о правима човека и грађанина, декларација о независности)
ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО	Политичке странке у вишепартијском систему – владајуће и опозиционе. Народна скупштина – сврха и надлежности. Народни посланици, посланичке групе. Процедуре у раду Народне скупштине. Скупштинске дебате. Предлагање и доношење закона.		Историја (идеологије, раднички покрет, Устав САД, Устави Француске)

ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ	Припадност групи. Групни идентитет као део идентитета младих. Односи у вршњачкој групи и њен утицај на појединца. Вршњачки притисак. Конформизам. Приватност – обим и границе. Понашање људи у маси и угроженост права појединца.	- Препозна опасност када се нађе у великој групи људи и заштити се; - Учествује у организацији, реализацији и евалуацији симулације Народне скупштине; - У дискусији показује вештину активног слушања, оуноси свој став заснован на аргументима, комуницира на конструктиван начин; - Проналази, критички разматра и користи информације из различитих извора;	
ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ	Симулација Народне скупштине Одређивање улога и процедура у скупштини. Формирање посланичких група. Избор председника скупштине. Формулисање предлога закона. Скупштинска дебата. Гласање. Евалуација симулације.		Историја (Скупштина сталежа у Француској, Парламент у Енглеској, Конгрес у САД)

10.2.3. ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК

Циљ:Циљ учења другог страног језика је да се ученик усвајањем основних функционалних знања о језичком систему оспособи за основну писмену и усмену комуникацију . Кроз наставу страних језика ученик богати себе упознајући друге језике и културе, стиче свест о значају сопственог језика у контакту са другим језицима и културама. Ученик развија радозналост, истраживачки дух и отвореност према комуникацији са говорницима других језика. Годишњи фонд часова 72.

НАСТАВНЕ ТЕМЕ (КОМ.ФУНКЦИЈЕ)	**САДРЖАЈИ**	**ИСХОДИ -** по завршеној теми, ученик ће бити у стању да у усменој/писаној комуникацији:	**МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ**
Unité 0 – Apprends avec les autres Лични идентитет, породица и друштвено окружење. **Unité 1 – Reste en forme** Спорт, забава, разонода и хоби **Unité 2 –Profite de tes loisirs** Медији, лична интересовања, музика **Unité 3 – Prépare l'avenir** Професионална	*Quel est ton nom/ prénom/ surnom ? Quel est votre nom, Madame/ Monsieur ? Je te/ vous présente Julie. C'est Robert, il est nouveau dans notre classe. Bienvenu ! Où habites-tu/habitez-vous ? J'habite 72, rue François Mauriac. Tu habites à quel étage ? Au troisième étage. Je fais du football/ de la natation. Comment vas-tu à l'école. J'y vais à pieds. Je prends le bus. Quelle est la profession de ton père. Il est ingénieur. Tu as des frères et des sœurs ? Oui, j'ai une petite sœur. C'est mon oncle, il habite à Poitiers, mais il est né à Marseille. Mes cousines s'appellent Pauline et Brigitte.* Садашње време фреквентних глагола Питања с упитним речима (comment, quel, où...) Личне заменице Присвојни придеви Бројеви (основни и редни) (**Интер)културни садржаји**: устаљена правила учтиве комуникације; имена, презимена и надимци; родбина и родбинске везе; адреса; формално и неформално представљање; степени сродства и родбински односи; већи градови у земљама циљне културе. *J'ai mal à la tête/ à la gorge/ au pied. Tu es fatigué ? La musique classique m'intéresse beaucoup. J'ai*	представи себе и другог, разуме лична питања и одговара на њих, говори о себи, попуни упитник,своје личне податке, разуме правила понашања на часу и у школи. Говори о спортовима које воли, пише биографију свог омиљеног спортисте, разуме краћи текст о спорту и здравим стиловима живота, говори о својим хобијима, интересовањима,осећањима и сл. Говори о телевизијским емисијама, напише краћи интервју, разуме интервју са певачем, музичарем, говори о музичким жанровима. Да говори о својим плановима, занимањима која га интересују,	Српски језик (Уочавање разлика у језичким системима,употреба времена, граматичких садржаја и сл) Информатика и рачунарство (писање и слање мејлова, развијање дигиталне писмености)

оријентација,планови за будуће занимање, екологија **Unité 4 – Partage des informations** Животни циклус, препричавање догађаја и информација **Unité 5 – Affirme- toi** Живот младих, друштвене мреже, изражавање става **Unité 6 – Voyage dans un pays francophone** Путовања, природа, очување животне средине	*envie de sortir/ de me reposer. J'ai besoin de dormir/ de manger. Je vais me coucher maintenant. Faites attention ! Ne parlez pas ! Oh, quel dommage ! Je suis désolée !* Заповедни начин. Изрази са глаголима avoir и être. Садашње време фреквентних глагола, рачунајући и повратне **(Интер)културни садржаји**: мимика и гестикулација; интересовања, хоби, забава, разонода, спорт и рекреација. *Quels sont tes loisirs préférés ? J'adore les jeux vidéo. Tu l'aimes beaucoup? Oui, je l'adore. La Suisse, c'est un très beau pays. Je n'aime pas la poésie, mais j'aime beaucoup les romans policiers. Tu préfères regarder les films à la télé ou à l'ordinateur ? Cette BD ne me plaît pas* . Питање интонацијом. Личне заменице у служби директног и индиректног објекта. Негација (ne/ n'... pas). Прилози за количину (beaucoup, très). Садашње време фреквентних глагола. **(Интер)културни садржаји:** уметност, књижевност за младе, стрип, музика, филм. *Comment est Pierre ? Il est plus petit que Paul, il a les yeux marron et les cheveux noirs. Et il est très sympathique, généreux et un peu timide. Il porte un jean bleu et un t-shirt jaune. L'éléphant est un des plus grands animaux sur terre. La tortue est plus lente que le lapin. La moto est moins économique que le vélo. La voiture de mon père est plus rapide*	месту становања, еколошким градовима, навикама које би побољшале живљење на планети Да говори и пише о свом дану, да преприча догађај у прошлом времену, да издвоји битну информацију, да тражи и пружи информацију о догађају Да изрази свој став о битним животним темама, за и против, да разуме правила понашања у институцијама од јавног значаја, да одговори и напише мејл, да говори и пише о друштвеним мрежама, правилима понашања на њима и култури понашања Да опише неку франкофону земљу, регион, град, да говори о свом граду, селу, природним богатствима, флори и фауни, културном идентитету и сл	

	que celle de notre voisin. Besançon est une ville plus tranquille que Marseille. Описни придеви: род, број и место. Поређење придева (plus grand, meilleur). Садашње време фреквентних глагола, рачунајући и повратне. (**Интер)културни садржаји:** особености наше земље и земаља говорног подручја циљног језика (знаменитости, географске карактеристике и сл.) *Et si on allait ensemble au concert ? Il commence à 20 heures. Je sais que tu aimes ce chanteur. Viens chez moi après l'école et apporte tes CD. On pourrait se promener un peu. Oui, pourquoi pas ! Volontiers. Désolée, je ne peux pas. Je ne me sens pas bien. Tu devrais manger plus de fruits et de légumes. Si tu ne te sens pas bien, tu dois aller chez le médecin.* Питање интонацијом. Заповедни начин. Негација (ne/ n'... pas). Заменица on. Садашње време фреквентних неправилних глагола. (**Интер)културни садржаји:** прикладно упућивање предлога, савета и позива и реаговање на предлоге, савете и позиве. *Je peux t'aider si tu veux. Oui, merci, c'est très gentil. Bonjour Madame, je cherche une jupe en coton. Quelle est votre taille, mademoiselle ? A quelle heure part le TGV pour Lyon ? A 9h05. Excusez-moi Monsieur, vous pourriez me dire comment venir à la gare ? Oui, vous continuez tout droit, elle est au fond de cette rue. Merci Monsieur.*		

	Je vous en prie. Où se trouve l'arrêt du bus 23 ? Il n'est pas loin d'ici. Питање интонацијом. Питања са упитним речима. Негација (ne/ n'... pas). Основни бројеви **(Интер)културни садржаји**: правила учтиве комуникације, значајни празници и догађаји, честитања. *Lis le texte et fais l'activité numéro 2 ! Il faut lire la consigne avant de faire l'exercice. Vous allez faire un projet sur votre ville/ quartier/ animal préféré. Réfléchis bien et réponds ! Vérifiez vos réponses ! Vous allez réécouter le dialogue, mais n'ouvrez pas encore vos livres !* Заповедни начин. Конструкција il faut са инфинитивом. Блиско будуће време (futur proche) **(Интер)културни садржаји:** правила учтивости у складу са степеном формалности и ситуацијом. *J'habite dans une maison au centre de la ville. A quelle heure tu te lèves ? Tous les matins je me lève à 8 heures. D'habitude, nous mangeons à 14 heures. Qu'est-ce que tu fais ? Je regarde la télé. Mon frère va à la piscine tous les jours, il adore nager. Elle est forte en biologie, mais très faible en allemand* . Предлози. Питања са упитним речима (que, quel, quand). Редни бројеви до 20. Прилози за време (maintenant, toujours). Садашње време фреквентних глагола, рачунајући и повратне.		

	(Интер)културни садржаји: породични живот; живот у школи – наставне и ваннаставне активности; распусти и путовања. *Au Moyen Âge les chevaliers vivaient au château. Les frères Lumière ont inventé le cinéma. Comment as-tu passé le week-end ? Avez-vous déjà visité la France ? Quand ma mère était jeune, elle faisait du basket. Tu as fait ton travail de géographie ? J'ai appelé Sophie, mais elle n'a pas répondu.* Сложени перфект. Заповедни начин. Питања интонацијом и инверзијом. Питања са упитним речима (où, comment). Негација (ne/ n'... pas). **(Интер)културни садржаји**: историсјки догађаји, епохална открића; важније личности из прошлости. *Qu'est-ce que tu aimerais faire quand tu seras grand? Cet après-midi je vais sortir avec mes cousins. La semaine prochaine j'aurai 13 ans. Samedi soir j'organiserai une boum, j'inviterai mes copains. Je t'aiderai à faire ton devoir de biologie. Cette BD, je vais la lire pendant les vacances.* Блиски футур (futur proche) Футур први (futur simple) Кондиционал глагола aimer. Питања са упитним речима (que). Присвојни придеви. **(Интер)културни садржаји**: правила учтивости у складу са степеном формалности и ситуацијом. *Je suis chez Michel. Il habite près de chez moi.*		

	Pour venir chez nous, prenez la première rue à droite, puis la deuxième à gauche. Vous devez tourner à gauche au deuxième feu. Le cinéma se trouve à côté du supermarché. Où est-elle ? Je pense qu'elle est restée chez elle. Je vais à la bibliothèque. Elle se trouve entre le musée et le collège. Питање интонацијом. Презент фреквентних глагола . (**Интер)културни садржаји**: јавни простор; типичан изглед места. *Est-ce que il y a des places libres dans la salle ? Oui, vous pouvez entrer. Vous ne pouvez pas passer par ici. Ce n'est pas possible. Vous devez déposer votre sac à la réception. Il est interdit de fumer dans la salle. Je ne peux pas sortir, je dois me préparer pour le test d'anglais. Il faut promener son chien chaque jour* . Питање интонацијом и упитном конструкцијом est-ce que. Негација (ne/ n'... pas). Конструкција il faut са инфинитивом. Модални глаголи **(Интер)културни садржаји:** понашање на јавним местима; значење знакова и симбола. *Nous avons des amis en France. Ils ont des jeux de société. Ils n'ont pas de lecteur DVD dans leur classe. Ces deux filles sont ses soeurs. J'ai un petit chien blanc. Ma cousine a aussi un chien, mais le sien est gris. A qui est ce parapluie, à toi ou à Pierre ?*		

	Негација (ne/ n'... pas). Присвојни придеви. Присвојне заменице. Конструкције за изражавање припадања (à moi, à toi, à Pierre, à qui). Презентативи (c'est / ce sont...) **(Интер)културни садржаји**: породица и пријатељи; однос према својој и туђој имовини. *Je pense qu'il faut l'aider. Moi aussi. Oui, tu as raison. Bien sûr, je suis d'accord avec lui. Non, je ne suis pas tout à fait d'accord. C'est bien/ ce n'est pas bien. Qu'est-ce que vous pensez de… ?* Наглашене личне заменице. Негација. Садашње време фреквентних глагола . (**Интер)културни садржаји:** поштовање основних норми учтивости у комуникацији са вршњацима и одраслима. *Combien d'enfants y a-t-il dans le parc ? Il y a quatre garçons et cinq filles. Cette guitare coûte 150 euros. Je voudrais encore un peu de jus de fruits, s'il vous plaît. Il n'y en a plus. Qui est arrivé le premier ? Il habite dans le dixième arrondissement.* Основни бројеви до 1.000. Редни бројеви до 20. Партитивно de. Кондиционал глагола pouvoir и vouloir. **(Интер)културни садржаји:** друштвено окружење; валуте циљних култура.		

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
• вербална (монолошка – усмено излагање, дијалошка – разговор); Комуникативни приступ • метода читања / текстуална метода (метода рада на тексту); • метода писања; • аудитивна метода; • метода практичног рада; • метода илустративног рада; • демонстративна метода (нпр. културолошки артефакти). предавање; приповедање (причање прича); записивање; рад с радним листовима, текстовима из књига и других извора; интервју; питања и текстуални импулси; различите варијанте разговора (слободни или везани наставни говор, дискусије, дебате); дидактичка игра; игра по улогама; дијалошка игра; симулација комуникативне	Слуша,посматра,повезује ,учествује у мануелним активностима (израда постера,паноа, видео презентација), игра по улогама, игре симулације, мини дијалози и сл. Слуша и повезује звучни материјал са текстом, одговара на питања, тражи информације из различитих извора(интернет, часописи,проспекти), преводи гест у исказ и исказ у гест, попуњава формуларе, пише мејлове и честитке, разгледнице и краће текстове.,уочава кључне речи у тексту,лице,род, препознаје везе између групе гласова,проналази речи које	Употребљава језик у добро осмишљеним контекстима од интереса за ученике, прилагођава говор узрасту ученика, усмерава на коришћење аутентичних материјала, користи комуникативно интерактивни приступ настави,третира ученике као одговорне, креативне и активне учеснике у настави,обезбеђује рад на пројекту путем кога се остварује корелација са другим предметима, омогућује приступ и прихватање нових идеја,мери знања релевантним критеријумима, скреће пажњу на важност правилног писменог и усменог изражавања,унапређује	- Ученици - Наставници - Родитељи - Двориште - Учионица - Дидактичка средства и материјали - Уџбеници - Искуство ученика - Фотографије -постери - Краћи текстови - Интернет и едукативни сајтови	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања (кратке писмене провере од 15 минута)

ситуације; тимски рад; пројектни рад; самостална претрага на интернету; рад на компјутеру, у мултимедијалном окружењу.	недостају,решава осмосмерке и укрштенице.	квалитет и количину језичког материјала.	Блог	

10.3. ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА

10.3.1. ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ

ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ СРПСКОГ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ – 7. РАЗРЕД

ЦИЉ : Оспособити ученике да овладају основним законитостима српског књижевног језика на коме ће се ученици правилно усмено и писмено изражавати

САДРЖАЈИ	ИСХОД Ученик ће бити у стању да:	ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
1. Увод 2. Изражајно читање познатих ћириличних и латиничних текстова 3. Правопис – диктат (ћирилица и латиница) 4. Из граматике смо до сада научили (граматичке вежбе) 5. Писци и дела претходних разреда 6. Врсте речи – променљиве (рад на тексту) 7. Врсте речи – непроменљиве (рад на тексту) 8. Анализа обрађене епске песме 9. Препознавање стилских средстава 10. Појам и врсте синтагме 11. Субјекат и предикат 12. Објекат и прилошке одредбе 13. Напоредни односи међу реченичним члановима 14. Реченични чланови (вежбање)	- разликује глаголске начине и неличне глаголске облике и употреби их у складу са нормом; - одреди врсте непроменљивих речи у типичним случајевима; - уочи делове именичке синтагме; - искаже реченични члан речју, предлошко-падежном конструкцијом, синтагмом и реченицом; - разликује граматички и логички субјекат; - разликује сложени глаголски предикат од зависне реченице са везником да; - препозна врсте напоредних односа међу реченичним члановима и независним реченицама; - идентификује врсте зависних реченица; - примени основна правила конгруенције у реченици; - доследно примени правописну норму; разликује дугосилазни и дугоузлазни	- Кооперативна - Интерактивна - Вербална - Игра - Демонстрација (показивање) - Разговор	- Читанка - Граматика - Слике - Дидактички материјали

15. Појам предикатске и комуникативне реченице 16. Зависне реченице – изричне и односне 17. Месне и временске зависне реченице 18. Поредбене и узрочне зависне реченице 19. Последичне и намерне зависне реченице 20. Условне и допусне зависне реченице 21. Изражајно читање обрађених текстова 22. Зависне реченице 23. Врсте и службе речи у реченици 24. Глаголски облици до сада обрађени 25. Футур II 26. Императив и потенцијал 27. Гл. прилози садашњи и прошли 28. Трпни гл. придев 29. Граматичке вежбе 30. Увежбавање обрађених правописних правила 31. Диктат 32. Писмено изражавање на задату тему 33. Изражајно казивање напамет научених стихова 34. Представићу вам књигу коју сам прочитао 35. Изражајно читање текстова обрађених у овом разреду	акценат; - користи књижевне термине и појмове обрађиване у претходним разредима и повезује их са новим делима која чита; - истакне универзалне вредности књижевног дела и повеже их са сопственим искуством и околностима у којима живи; - чита са разумевањем различите врсте текстова и коментарише их, у складу са узрастом; - разликује народну од ауторске књижевности и одлике књижевних родова и основних књижевних врста; разликује основне одлике стиха и строфе – укрштену, обгрљену и парну риму; слободни и везани стих; рефрен; тумачи мотиве (према њиховом садејству или контрастивности) и песничке слике у одабраном лирском тексту; - локализује књижевна дела из обавезног школског програма; - разликује етапе драмске радње; - разликује аутора књижевноуметничког текста од наратора, драмског лица или лирског субјекта; - разликује облике казивања (форме		

36. Систематизација пређеног градив	приповедања); - идентификује језичко-стилска изражајна средства и разуме њихову функцију; - анализира идејни слој књижевног дела служећи се аргументима из текста; уочи разлике у карактеризацији ликова према особинама: физичким, говорним, психолошким, друштвеним и етичким; разликује хумористички од ироничног и сатиричног тона књижевног дела; - критички промишља о смислу књижевног текста и аргументовано образложи свој став; - доведе у везу значење пословица и изрека са идејним слојем текста; - препозна националне вредности и негује културноисторијску баштину; размотри аспекте родне равноправности у вези са ликовима књижевно-уметничких текстова; - препоручи књижевно дело уз кратко образложење; - упореди књижевно и филмско дело настало по истом предлошку, позоришну представу и драмски текст; етходним разредима са новим делима која чита; - говори на задату тему поштујући		

	књижевнојезичку норму; - разликује књижевноуметнички од публицистичког функционалног стила; - састави кохерентан писани текст у складу са задатом темом наративног и дескриптивног типа; - напише једноставнији аргументативни текст позивајући се на чињенице; - користи технички и сугестивни опис у изражавању; - препозна цитат и фусноте и разуме њихову улогу; - пронађе потребне информације у нелинеарном тексту; - напише електронску (имејл, SMS) поруку поштујући нормативна правила; - примени различите стратегије читања (информативно, доживљајно, истраживачко и др.); - састави текст репортажног типа		

ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ ГЕОГРАФИЈЕ – 7. РАЗРЕД

Циљ: Овладавање основним знањима и умењима предвиђеним наставним планом и програмом

САДРЖАЈИ	ИСХОД Ученик ће бити у стању да:	ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
- Становништво и насеља Европе - Привреда Европе - Географске регије Европе: 1) Јужна Европа: а) Балканско полуострво: * Државе бивше СФРЈ * Грчка б) Апенинско полуострво в) Пиринејско полуострво 2) Средња Европа 3) Западна Европа 4) Северна Европа 5) Источна Европа - Европска унија - Азија, основни географски подаци-природне одлике - Азија, основни географски подаци-друштвене одлике - ЈЗ Азија- географски преглед - Јужна Азија- географски преглед - ЈИ Азија- географски преглед - Средња Азија- географски преглед - Источна Азија- географски преглед - Кина и Јапан- географски преглед	- проналази на карти државе проучаване регије и именује их; - класификује облике рељефа, водне објекте и живи свет карактеристичан за наведену територију; - укаже на узроке и последице кретања броја становника, густине насељености, природног прираштаја, миграција и специфичних структура становништва по континентима, регијама и државама; - описује узроке и последице урбанизације на различитим регијама и државама; - доведе у везу природне ресурсе са степеном економске развијености појединих регија и одабраних држава; - објашњава узроке и последице глобалних феномена као што су сиромаштво, унутрашње и спољашње миграције, демографска експлозија и пренасељеност, болести и епидемије, политичка нестабилност; - доводе у везу квалитет живота становништва са природним, демографским, економским и политичко-географским одликама простора;	- Монолошка - Дијалошка - Илустративно демонстративна - Рад на тексту - Индивидуална - Фронтални - Рад у пару - Рад у групи	- Уџбеник - Географска читанка - Географски часописи - Географски атлас - Фотографије - Слике - Краћи текстови - Лап-топ, ЦД, ДВД - Пројектор

САДРЖАЈИ	ИСХОД **Ученик ће бити у стању да:**	ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
- Африка, основни географски подаци- природне одлике - Африка, основни географски подаци- друштвене одлике - Северна Африка- географски преглед - Западна Африка- географски преглед - Источна Африка- „кров Африке“ - Јужна Африка- географски преглед - Северна Америка- природне одлике - Северна Америка- друштвене одлике - Средња Америка- острвски део - Јужна Америка- природне одлике - Јужна Америка- друштвене одлике - Аустралија- природне одлике - Аустралија- друштвене одлике - Океанија- острвска регија - Поларне области- географски преглед - Освајање Арктика- географски преглед - Освајање Антарктика- географски преглед	- проналази на карти државе проучаване регије и именује их; - класификује облике рељефа, водне објекте и живи свет карактеристичан за наведену територију; - укаже на узроке и последице кретања броја становника, густине насељености, природног прираштаја, миграција и специфичних структура становништва по континентима, регијама и државама; - описује узроке и последице урбанизације на различитим регијама и државама; - доведе у везу природне ресурсе са степеном економске развијености појединих регија и одабраних држава; - објашњава узроке и последице глобалних феномена као што су сиромаштво, унутрашње и спољашње миграције, демографска експлозија и пренасељеност, болести и епидемије, политичка нестабилност; - доводе у везу квалитет живота становништва са природним, демографским, економским и политичко-географским одликама простора;	- Монолошка - Дијалошка - Илустративно демонстративна - Рад на тексту - Индивидуална - Фронтални - Рад у пару - Рад у групи - Амбијентално учење	- Уџбеник - Географска читанка - Географски часописи - Географски атлас - Фотографије - Слике - Краћи текстови - Лап-топ, ЦД, ДВД - Пројектор

ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ БИОЛОГИЈЕ

ЦИЉ: Овладавање основним знањима и умењима предвиђених програмом

САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
Улога и значај једра у метаболизму ћелије. Наслеђивање пола. Наследне болести. Гљиве и лишајеви. Животни процеси код биљака – исхрана, дисање и излучивање. Размножавање биљака. Раст и покрети биљака. Заштита тела животиња. Потпора и покретљивост тела животиња. Чулни систем животиња. Нервни систем животиња. Исхрана и дисање код животиња. Транспорт супстанци код животиња. Излучивање код животиња. Размножавање животиња. Докази еволуције. Састав и структура популације. Еколошки фактори. Животне области. Биодиверзитет. Вируси. Имунитет и вакцине.	- упореди бесполно и полно размножавање - одреди однос између гена и хромозома и основну улогу генетичког материјала у ћелији; - упореди организме на различитим позицијама на „дрвету живота” према начину на који обављају животне процесе; - идентификује трофички ниво организма у мрежи исхране;	- Кооперативна - Интерактивна - Илустрација - Демонстрација (показивање) - Разговор	- Зидне слике - Слике - Цртежи - Уџбеник - Табла - Табеле

МАТЕМАТИКА-ДОПУНСКА НАСТАВА

Број часова: 36

Циљ: помоћи ученицима у усвајању градива

Садржаји	Исходи	Технике и методе	Наставна средства
1.Реални бројеви (2 часа) 3.Питагорина теорема (8 часова) 4.Рационални алгебарски изрази (10 часова) 5.Моноугао (2 часа) 6.Неке основне функције (5 часова) 7.Круг (4 часа) 8.Сличности (5 часова)	- израчуна степен реалног броја и квадратни корен потпуног квадрата и примени одговарајућа својства операција; - одреди бројевну вредност једноставнијег израза са реалним бројевима; - на основу реалног проблема састави и израчуна вредност једноставнијег бројевног израза са реалним бројевима; - одреди приближну вредност реалног броја и процени апсолутну грешку; - нацрта график функције $y = kx$, $k \in R\setminus\{0\}$; - примени продужену пропорцију у реалним ситуацијама; - примени Питагорину теорему у рачунским и	кооперативна -интерактивна -демонстрација -учење путем открића -трагање за одговорима -практична	- дидактички материјали -краћи текстови -троугао -лењир -шестар -скице -модели

	конструктивним задацима; - трансформише збир, разлику и производ полинома;		

Корелација	Активности наставника	Активности ученика	Ресурси	Сарадници
Физика	-планира	-слуша	-ученици	-ученици
Техничко	-бира садржаје	-пише	-наставници	-наставници
	-објашњава	-размишља	-родитељи	-пп служба
	-даје упутства, демонстрира	-логички повезује	-искуство ученика	
	-партнер у учењу	-гледа	-друштвена средина	
	-прати рад ученика			

ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ ХЕМИЈЕ

ЦИЉ: Овладавање основним знањима и умењима предвиђених програмом

САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
Супстанца. Врсте супстанци: хемијски елементи, хемијска једињења и смеше. Физичка и хемијска својства супстанци. Физичке и хемијске промене супстанци. Грађа атома: атомско језгро и електронски омотач. Атомски и масени број, изотопи. Периодни систем елемената (ПСЕ). Смеше: хомогене и хетерогене. Раствори – хомогене смеше. Раздвајање састојака смеша: декантовање, цеђење и одвајање помоћу магнета. Хемијске реакције. Закон о одржању масе. Релативна атомска и релативна молекулска маса. Водоник. Кисеоник. Мера киселости раствора: pH-скала. Соли.	– повезује физичка и хемијска својства супстанци са применом у свакодневно животу и различитим професијама; – објашњава основну разлику између хемијских елемената и једињења, и препознаје примере хемијских елемената и једињења у свакодневном животу; – разликује хемијске елементе и једињења на основу хемијских симбола и формула; – објашњава по чему се разликују чисте супстанце од смеша и илуструје то примерима; – разликује хомогене и хетерогене смеше, наводи примере из свакодневног живота и раздваја састојке смеша; – опише и објасни физичка и хемијска својства водоника и кисеоника; – индикаторима испита и на pH скали процени киселост раствора;	- Кооперативна - Интерактивна - Илустрација - Демонстрација (показивање) - Разговор	- Слике - Уџбеник - Табла - Табеле - Задаци

ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ ФРАНЦУСКОГ ЈЕЗИКА
БРОЈ часова 36

Циљ: Овладавање основним знањима предвиђеним наставним планом и програмом

САДРЖАЈИ	ИСХОДИ **Ученик ће бити у стању да:**	ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
1.Представљање себе и других 2. Спорт, слободно време 3. Школа,школски живот	-да напише своје основне податке у упитницима, обрасцима, табелама Да најједноставнијим језичким средствима опише себе и своја интересовања . Да једноставним језичким средствима опише своје уобичајне активности,да допуни, попуни осмосмерку овладавајући најфреквентнијим глаголима, лексиком и сл, да повезује звучни материјал са текстом или сликом, да користи прошло време правилних глагола, као и релативне заменице, да говори које спортове воли, где их може практиковати као и да разуме разлику употребе глагола faire и jouer уз спортове и активности. . Да разуме краћи писани текст на дату тему, да коректно изговара дату лексику, да говори о будућим плановима, да изрази допадање,	-комуникативни приступ -интерактивна -вербална -игра -демонстративна -илустративна -разговор	● Уџбеник ● Радна свеска ● Слике ● Постери ● Аудио и видео материјал ● интернет

4 Заштита животне средине, екологија	недопадање, да одговара на питања у вези са текстом тачно, нетачно. Да користи најфреквентније речи у вези са темом, да препознаје слогане на тему заштите животне средине, да користи императив у њима најфреквентнијих глагола прве групе.		

ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ ИСТОРИЈЕ

Циљ: Овладавање основним знањима и умењима предвиђеним наставним планом и програмом

САДРЖАЈИ	ИСХОДИ Ученик ће бити у стању да:	ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
Индустријска револуција Доба просвећености Америчка револуција Француска ревлуција Наполеоново доба Источно питање Српска револуција Први српски устанак Други српски устанак Кнежевина Србија Уставобранитељска владавина Црна Гора у новом веку Срби под османском и хабзбуршком влашћу Рађање нација Пролеће народа Уједињење Немачке и Италије Грађански рат у САД Друга индустријска револуција Велике силе и колоније Друга Владавина Милоша и Михаила Обреновића Независност Србије Србија од 1878. до 1903. Међународни односи почетком 20. века	- доводи у везу узроке и последице историјских догађаја, појава и процеса на конкретним примерима; - уочава везу између развоја српске државности током новог века и савремене српске државе; - сагледа значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту; - препознаје основне карактеристике различитих идеологија; - анализира процес настанка модерних нација и наводи њихове основне карактеристике; - уочава утицај и улогу књижевних и уметничких дела на формирање националног идентитета у прошлости; - уочава утицај историјских догађаја, појава и процеса на прилике у савременом друштву; - препознаје историјску подлогу савремених институција и друштвених појава	-кооперативна -интерактивна -вербална -игра -демонстративна -илустративна -разговор	● Уџбеник ● Читанка ● Слике ● Историјска карта ● Историјски атлас

Свакодневни живот почетком 20. века Србија од 1903. до 1912. Балкански ратови Први светски рат у свету Србија у Великом рату Лице великог рата	(грађанска права, парламентаризам, уставност); - анализирајући дате примере, уочава утицај научно-технолошког развоја на промене у друштвеним и привредним односима и природном окружењу; - пореди положај и начин живота припадника различитих друштвених слојева и група у индустријско доба; - повеже визуелне и текстуалне информације са одговарајућим историјским контекстом (хронолошки, политички, друштвени, културни); идентификује историјске споменике у локалнојсредини и учествује у организовању и спровођењу заједничких школских активности везаних за развој културе сећања.		

ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ ФИЗИКЕ

Циљ: Овладавање основним знањима и умећима предвиђеним наставним планом и програмом

САДРЖАЈИ	ИСХОДИ Ученик ће бити у стању да:	ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
1. Други Њутнов закон 2. Трећи Њутнов закон 3. Равномерно променљиво праволинијско кретање 4. Равномерно променљиво праволинијско кретање 5. Тренутна и средња брзина 6. Графичко представљње зависности брзине тела од времена 7. Убрзање при кретању тела под дејством силе Земљине теже 8. Слободно падање тела 9. Слободно падање тела - задаци 10. Хитац наниже и хитац навише 11. Хитац наниже и хитац навише - задаци 12. Механички рад 13. Механичка енергија 14. Кинетичка енергија 15. Потенцијала енергија 16. Топлотно ширење тела 17. Унутрашња енергија и температура 18. Агрегатна стања супстанције	-усвајање и репродукција појмова код равномерно променљивог кретања -препознаје убрзано тј. успорено кретање - решавање једноставних рачунских задатака -усвајање и репродукција појмова из Њутнових закона -усвајање и репродукцијао утицају гравитационе силе на кретање тела -рачунски задаци код слободног пада -усвајање и репродукција основних појмова код механичког рада, снаге и енергије -израда рачунских задатака -препознавање да се механичким радом мења температура тела -зна да агрегатно стање зависи од температуре -зна температуре мржњења и кључања воде	- Кооперативна - Интерактивна - Илустрација - Демонстрација (показивање) - Разговор	● Слике ● Уџбеник ● Табла ● Табеле ● Задаци

ДОПУНСКА НАСТАВАЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Садржај	Начин и поступци остваривања	Кључне компетенције
-Present Simple - Present Continuous - - Much, many, a/an, some any - Past Simple - Past Continuous -Comparatives - Articles - Present Perfect - First Conditional - Passive Voice - Reflexive Pronouns	-Комункативни приступ; -добро осмишљени контексти за ученике где је наставник сигуран да је схваћено значење поруке зајено са њеним културолошким, васпитним и социјализирајућим елементима; -упућивање на значај граматичке прецизности исказа; -мерење знања јасно одређеним релативним критеријумима; -социјална интеракција (с циљем да се унапреди квалитет и обим језичког материјала), -рад у учионици спроводи се путем групног и ли индивидуалног решавања проблема, потрагом за информацијама из различитих извора (Интернет, дечји часописи, проспекти и аудио-материјал) као и решавањем мање или више сложених задатака у реалним и виртуелним условима са јасно одређеним контекстм, поступком и циљем; -упућивање ученика на законитост усменог и писаног кода и њиховог међусобног односа; -усвајање језичког садржаја кроз циљано и осмишљено учествовање у друштвеном чину; -поимање наставног програма као динамичног, заједнички припремљеног и прилагођеног скупа задатака и активности; -наставник је ту да омогући приступ и прихватање нових идеја; -ученици се третирају као одговорни, креативни, активни учесници у друштвеном чину; -уџбеници постају извори активности и морају бити праћени употребом аутентичних материјала;	-Способност изражавања и тумачења концепата, мисли, осећања, чињеница и мишљења у усменој или писаној форми укључујући вештине посредовања сумирањем, тумачењем, превођењем , парафразирањем и на друге начине, ка и интеркултурално разумевање; -Успешно учествовање у тимском раду -Способност за самостално учење -Способност заприкупљање и селектовање информација Испољавање креативности, истраживачког духа, толеранције, емпатије, позитивних естетских и моралнихставова -Усмереност ка очувању традиције, прихватању култура других народа, ширењу идеје космополитизма, прихватању вредности

	-учионица постаје простор који је могуће прилагођавати потребама наставеиз дана у дан; -рад на пројекту као задатку који остварује корелацију с другим предметима и подстиче ученике на студиозан и истраживачки рад; -за увођење новог лексичког материјала користе се познате граматичке структуре и обрнуто.	грађанског друштва, укључивању у живот локалне заједнице и усклађивању са глобалним кретањима.

10.3.2. ПЛАН РАДА ДОДАТНЕ НАСТАВЕ

ДОДАТНА НАСТАВА ИЗ СРПСКОГ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ

ЦИЉ : Проширивање и продубљивање знања стечених у уквиру садржаја предвиђених обавезним програмом

САДРЖАЈИ	ИСХОД Ученик ће бити у стању да:	ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
Књижевност: - Читање и разумевање прочитаног - Књижевни родови и врсте - Књижевни и функционални појмови Језик: - Граматика - Правопис - Лексика - Језичка култура - Говорна култура Писано изражавање	- разликује глаголске начине и неличне глаголске облике и употреби их у складу са нормом; - одреди врсте непроменљивих речи у типичним случајевима; - уочи делове именичке синтагме; - искаже реченични члан речју, предлошко-падежном конструкцијом, синтагмом и реченицом; - разликује граматички и логички субјекат; - разликује сложени глаголски предикат од зависне реченице са везником да; - препозна врсте напоредних односа међу реченичним члановима и независним реченицама; - идентификује врсте зависних реченица; - примени основна правила конгруенције у реченици; - доследно примени правописну норму; разликује дугосилазни и дугоузлазни акценат; - користи књижевне термине и појмове обрађиване у претходним разредима и	- Кооперативна - Интерактивна - Вербална - Игра - Демонстрација (показивање) - Разговор	- Читанка - Граматика - Слике - Дидактички материјали

	повезује их са новим делима која чита; - истакне универзалне вредности књижевног дела и повеже их са сопственим искуством и околностима у којима живи; - чита са разумевањем различите врсте текстова и коментарише их, у складу са узрастом; - разликује народну од ауторске књижевности и одлике књижевних родова и основних књижевних врста; разликује основне одлике стиха и строфе – укрштену, обгрљену и парну риму; слободни и везани стих; рефрен; тумачи мотиве (према њиховом садејству или контрастивности) и песничке слике у одабраном лирском тексту; - локализује књижевна дела из обавезног школског програма; - разликује етапе драмске радње; - разликује аутора књижевноуметничког текста од наратора, драмског лица или лирског субјекта; - разликује облике казивања (форме приповедања); - идентификује језичко-стилска изражајна средства и разуме њихову функцију; - анализира идејни слој књижевног дела служећи се аргументима из текста;		

	уочи разлике у карактеризацији ликова према особинама: физичким, говорним, психолошким, друштвеним и етичким; разликује хумористички од ироничног и сатиричног тона књижевног дела; - критички промишља о смислу књижевног текста и аргументовано образложи свој став; - доведе у везу значење пословица и изрека са идејним слојем текста; - препозна националне вредности и негује културноисторијску баштину; размотри аспекте родне равноправности у вези са ликовима књижевно-уметничких текстова; - препоручи књижевно дело уз кратко образложење; - упореди књижевно и филмско дело настало по истом предлошку, позоришну представу и драмски текст; етходним разредима са новим делима која чита; - говори на задату тему поштујући књижевнојезичку норму; - разликује књижевноуметнички од публицистичког функционалног стила; - састави кохерентан писани текст у складу са задатом темом наративног и		

	дескриптивног типа; - напише једноставнији аргументативни текст позивајући се на чињенице; - користи технички и сугестивни опис у изражавању; - препозна цитат и фусноте и разуме њихову улогу; - пронађе потребне информације у нелинеарном тексту; - напише електронску (имејл, SMS) поруку поштујући нормативна правила; - примени различите стратегије читања (информативно, доживљајно, истраживачко и др.); - састави текст репортажног типа		

ДОДАТНА НАСТАВА ИЗ ФРАНЦУСКОГ ЈЕЗИКА

Број часова 36

Циљ: Ученици су на додатној настави усмерени за рад на пројектима, изради паноа,презентација за потребе школског сајта,учешће у школским манифестацијама,представама.

САДРЖАЈИ	ИСХОДИ Ученик ће бити у стању да:	ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
5. Спорт,забава, хоби	-разуме дијалоге, говори о свом слободном времену, направи краћи биографски текст свог омиљеног спортисте, пише о спорту који воли	-комуникативни приступ -интерактивна -вербална -игра -демонстративна -илустративна -дискусија	● Уџбеник ● Радна свеска ● Слике ● Фотографије ● Интернет ● Аутентични аудио и видео записи
6. Професионална оријентација	Уради кратку анкету на тему професија, направи кратак интервју о избору будућег занимања пише о некој професији		
7. Франкофонија	Дописује се с вршњацима из франкофоних земаља на узрасно релевантне теме, упознаје обичаје и навике младих из франкофоних говорних подручја, представља своју културу,обичаје и сл		
8. Екологија, заштита животне средине	Пише и упозна се са темом заштите животне средине на француском језику, учествује у прављењу аудио или видео презентација у развијању еколошке свести		

ДОДАТНА НАСТАВА ИЗ ГЕОГРАФИЈЕ

Циљ: Продубљивање и проширивање знања стечених у оквиру садржаја предвиђених обавезним програмом

САДРЖАЈИ	ИСХОД Ученик ће бити у стању да:	ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
- Скадарско језеро: криптодепресија Балкана - Сарајево: Олимпијски град на Балкану - Туризам Словеније - Атина: најстарија метропола - Рим: вечни град - Мадрид: град са хиљаду лица - Будимпешта: лепотица на Дунаву - Швајцарска: „кров Европе“ - Беч: на лепом плавом Дунаву - Париз: „град светлости“ - Холандија: „најнижа“ земља света - Шведска и „Нобелова награда“ - Рекорди Азије - ЈЗ Азија: борба за нафту - Јерусалим: хришћански „свети град“ - Истанбул: град на два континента	- проналази на карти државе проучаване регије и именује их; - приказује на немој карти: континенте, океане, мора, облике разуђености обала, низије, планине, реке,језера,државе, градове; - класификује облике рељефа, водне објекте и живи свет карактеристичан за наведену територију; - проналази податке о бројном стању становништва по континентима, регијама и одабраним државама и издваја просторне целине са највећом концентрацијом становништва у свету; - укаже на узроке и последице кретања броја становника, густине насељености, природног прираштаја, миграција и специфичних структура становништва по континентима, регијама и државама; - тумачи и израђује тематске карте становништва по континентима, регијама и одабраним државама; - описује узроке и последице урбанизације на различитим регијама и државама; - доведе у везу природне ресурсе са степеном економске развијености појединих регија и одабраних држава;	- Монолошка - Дијалошка - Илустративно демонстративна - Рад на тексту - Индивидуална - Фронтални - Рад у пару - Рад у групи	- Уџбеник - Географска читанка - Географски часописи - Географски атлас - Фотографије - Слике - Краћи текстови - Лап-топ, ЦД, ДВД - Пројектор

- Освајање Хималаја - Индија: „демографски џин“ - Индонезија- „острвска држава“ - Кина- нова економска сила - Јапан- земља „излазећег Сунца“	- објашњава узроке и последице глобалних феномена као што су сиромаштво, унутрашње и спољашње миграције, демографска експлозија и пренасељеност, болести и епидемије, политичка нестабилност; - доводе у везу квалитет живота становништва са природним, демографским, економским и политичко-географским одликама простора;		
- Истраживање Дејвида Ливингстона - Египатске пирамиде - Нил: најдужа река света - Национални паркови Африке - Афрички робови - Природна богатства Јужне Африке - Јелоустонски национални парк - Велики кањон - Њујорк: град облакодера - Куба- земља рума, кохибе, румбе - Амазонија: „Зелени океан“ - Анди и Кордиљери: најдужи планински низ - Природни феномен Аустралије: Улуру - Природни феномен Аустралије: Велики корални гребен - Драган Јаћимовић: први Србин на јужном полу	- проналази на карти државе проучаване регије и именује их; - приказује на немој карти: континенте, океане, мора, облике разуђености обала, низије, планине, реке,језера,државе, градове; - класификује облике рељефа, водне објекте и живи свет карактеристичан за наведену територију; - проналази податке о бројном стању становништва по континентима, регијама и одабраним државама и издваја просторне целине са највећом концентрацијом становништва у свету; - укаже на узроке и последице кретања броја становника, густине насељености, природног прираштаја, миграција и специфичних структура становништва по континентима, регијама и државама; - тумачи и израђује тематске карте становништва по континентима, регијама и одабраним државама; - описује узроке и последице урбанизације на различитим регијама и државама;	- Монолошка - Дијалошка - Илустративно демонстративна - Рад на тексту - Индивидуална - Фронтални - Рад у пару - Рад у групи - Амбијентално учење	- Уџбеник - Географска читанка - Географски часописи - Географски атлас - Фотографије - Слике - Краћи текстови - Лап-топ, ЦД, ДВД - Пројектор

	- доведе у везу природне ресурсе са степеном економске развијености појединих регија и одабраних држава; - објашњава узроке и последице глобалних феномена као што су сиромаштво, унутрашње и спољашње миграције, демографска експлозија и пренасељеност, болести и епидемије, политичка нестабилност; - доводе у везу квалитет живота становништва са природним, демографским, економским и политичко-географским одликама простора;		

МАТЕМАТИКА-ДОДАТНА НАСТАВА

Број часова: 36

Циљ: омогућити ученицима сазнања која превазилазе редовну наставу

Садржаји	Исходи	Технике и методе	Наставна средства
1.Реални бројеви (2 часа) 3.Питагорина теорема (8 часова) 4.Рационални алгебарски изрази (10 часова) 5.Моноугао (2 часа) 6.Неке основне функције (5 часова) 7.Круг (4 часа) 8.Сличности (5 часова)	- - израчуна степен реалног броја и квадратни корен потпуног квадрата и примени одговарајућа својства операција; - одреди бројевну вредност једноставнијег израза са реалним бројевима; - на основу реалног проблема састави и израчуна вредност једноставнијег бројевног израза са реалним бројевима; - одреди приближну вредност реалног броја и процени апсолутну грешку; - нацрта график функције $y = kx$, $k \in R\setminus\{0\}$; - примени продужену пропорцију у реалним	кооперативна -интерактивна -демонстрација -учење путем открића -трагање за одговорима -практична	- дидактички материјали -краћи текстови -троугао -лењир -шестар -скице -модели

	ситуацијама; - примени Питагорину теорему у рачунским и конструктивним задацима; - трансформише збир, разлику и производ полинома;			
Корелација	Активности наставника	Активности ученика	Ресурси	Сарадници
Физика Техничко	-планира -бира садржаје -објашњава -даје упутства, демонстрира -партнер у учењу -прати рад ученика	-слуша -пише -размишља -логички повезује -гледа	-ученици -наставници -родитељи -искуство ученика -друштвена средина	-ученици -наставници -пп служба

ДОДАТНА НАСТАВА ИЗ ИСТОРИЈЕ

Циљ: Продубљивање и проширивање знања стечених у оквиру садржаја предвиђених обавезним програмом

САДРЖАЈИ	ИСХОД Ученик ће бити у стању да:	ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
Културно историјски споменици у мом крају Развој саобраћаја у новом веку Највећи просветитељи Дворци Европе Кип слободе Декларација о независности Портрет Марије Антоанете Позитивне и негативне стране француске револуције Наполеон Бонапарта Источно питање Значај Доситеја Обрадовића Ђорђе Петровић Милош Обреновић Хајдук Вељко петровић Стеван Синђелић Спомен обележја српске револуције Жене у српској револуцији Културни установе српског народа у новом веку Матица српска Владике Његоши Сима Андрејевић Игуманов Романтизам	- доводи у везу узроке и последице историјских догађаја, појава и процеса на конкретним примерима; - изводи закључак о повезаности националне историје са регионалном и европском,на основу датих примера; - уочава везу између развоја српске државности током новог века и савремене српске државе; - сагледа значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту; - наведе специфичности друштвених појава, процеса, политичких идеја, ставова појединаца и група насталих у новом веку; - препознаје основне карактеристике различитих идеологија; - анализира процес настанка модерних нација и наводи њихове основне карактеристике; - уочава утицај и улогу књижевних и уметничких дела на формирање националног идентитета у прошлости; - уочава утицај историјских догађаја, појава и процеса на прилике у савременом друштву; - препознаје историјску подлогу савремених институција и друштвених појава (грађанска права, парламентаризам, уставност);	-кооперативна -интерактивна -вербална -игра -демонстративна -илустративна -дискусија	● Уџбеник ● Читанка ● Слике ● Фотографије ● Историјска карта ● Историјски атлас ● Интернет ● Историјска литература

Положај жена у друштву новог века Пролеће народа Ђузепе Гарибалди Ото фон Бизмарк Положај афроамериканаца у САД Друга индустријска револуција Лепа епоха Викторијанско доба Кнез Михаило Обреновић Проглашење краљевине Србије Драга Машин Карикатура као историјски извор Свакодневни живот 19/20 век Црна рука Српске војводе Милунка Савић Албанска голгота Спомен обележја Првог светског рата	- анализирајући дате примере, уочава утицај научно-технолошког развоја на промене у друштвеним и привредним односима и природном окружењу; - пореди положај и начин живота припадника различитих друштвених слојева и група у индустријско доба; - пореди информације приказане на историјској карти са информацијама датим у другим симболичким модалитетима; - повеже визуелне и текстуалне информације са одговарајућим историјским контекстом (хронолошки, политички, друштвени, културни); - анализира и процени ближе хронолошко порекло извора на основу садржаја; - уочава специфичности у тумачењу одређених историјских догађаја и појава на основу поређења извора различитог порекла; - уочи пристрасност, пропаганду и стереотипе у садржајима историјских извора; - употреби податке из графикона и табела у једноставном истраживању; - презентује, самостално или у групи, резултате једноставног истраживања заснованог на коришћењу одабраних историјских извора и литературе,користећи ИКТ; - упоређује, анализира и уочава разлике између свог и ставова других; - раздваја битно од небитног у историјској нарацији;		

	- препознаје смисао и сврху неговања сећања на важне личности и догађаје из историје државе и друштва; - идентификује историјске споменике у локалнојсредини и учествује у организовању и спровођењу заједничких школских активности везаних за развој културе сећања.		

ДОДАТНА НАСТАВА ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Садржај	Начин и поступци остваривања	Кључне компетенције
- Free time, hobbies - Food - Talking about the past - Crime and criminals - Likes/ Dislikes - Resent events - Clothes - Music - Global issues - Books and films	-Комункативни приступ; -добро осмишљени контексти за ученике где је наставник сигуран да је схваћено значење поруке зајено са њеним културолошким, васпитним и социјализирајућим елементима; -упућивање на значај граматичке прецизности исказа; -мерење знања јасно одређеним релативним критеријумима; -социјална интеракција (с циљем да се унапреди квалитет и обим језичког материјала), -рад у учионици спроводи се путем групног и ли индивидуалног решавања проблема, потрагом за информацијама из различитих извора (Интернет, дечји часописи, проспекти и аудио-материјал) као и решавањем мање или више сложених задатака у реалним и виртуелним условима са јасно одређеним контекстм, поступком и циљем; -упућивање ученика на законитост усменог и писаног кода и њиховог међусобног односа; -усвајање језичког садржаја кроз циљано и осмишљено учествовање у друштвеном чину; -поимање наставног програма као динамичног, заједнички припремљеног и прилагођеног скупа задатака и активности; -наставник је ту да омогући приступ и прихватање нових идеја; -ученици се третирају као одговорни, креативни,	-Способност изражавања и тумачења концепата, мисли, осећања, чињеница и мишљења у усменој или писаној форми укључујући вештине посредовања сумирањем, тумачењем, превођењем , парафразирањем и на друге начине, ка и интеркултурално разумевање; -Успешно учествовање у тимском раду -Способност за самостално учење -Способност за прикупљање и селектовање информација Испољавање креативности, истраживачког духа, толеранције, емпатије, позитивних естетских и моралних ставова -Усмереност ка очувању традиције, прихватању култура других народа, ширењу идеје космополитизма, прихватању вредности грађанског друштва, укључивању у живот локалне заједнице и усклађивању са глобалним кретањима.

	активни учесници у друштвеном чину; -уџбеници постају извори активности и морају бити праћени употребом аутентичних материјала; -учионица постаје простор који је могуће прилагођавати потребама наставеиз дана у дан; -рад на пројекту као задатку који остварује корелацију с другим предметима и подстиче ученике на студиозан и истраживачки рад; -за увођење новог лексичког материјала користе се познате граматичке структуре и обрнуто.	

10.4. ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНОГ-ВАСПИТНОГ РАДА

10.4.1. СЛОБОДНЕ НАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ

ФИЛОЗОФИЈА СА ДЕЦОМ

Разред: Седми/Осми

Годишњи фонд часова: 34/36 часова

Циљ учења слободне наставне активности Филозофија са децом је да ученик овлада знањима, развије вештине и формира ставове који ће подстаћи и убрзати његов интелектуални развој и унапредити вештине размишљања, закључивања, самосталног, критичког и креативног мишљења.

ОПШТЕ МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	КЉУЧНИ ПОЈМОВИ САДРЖАЈА ПРОГРАМА	ИСХОДИ На крају програма ученик ће бити у стању да:
Компетенција за целоживотно учење Сарадња Решавање проблема Одговорно учешће у демократском друштву Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција	Појам добра / зла Појам уметности Појам правде Појам слободе Појам среће Појам толеранције Појам вршњачког насиља Појам истине/лажи Појам живота Појам времена и простора Појам пријатељства Појам храбрости Појам бога Појам човека Појам мудрости и	– критички промишља и анализира питања и проблеме свог окружења – са пажњом слуша саговорника и комуницира са другима на конструктиван начин – јасно изрази сопствене мисли и осећања – практикује интелектуалну отвореност и радозналост – уважава релевантне аргументе – практикује толеранцију и разлике у мишљењу – искаже објективност и непристрасност у процени властитих и туђих становишта, поступака и постигнућа – сарађује са члановима групе којој припада и одупре се притиску групе на асертиван начин – препозна проблеме у свом непосредном окружењу и дискутује о

Комуникација Одговоран однос према околини Естетичка компетенција	знања Појам света Појам природе Појам једнакости и различитости Појам љубави	могућностима њиховог решавања – развије осетљивост за социјални и културни контекст – учествује у расправи која доприноси атмосфери отворености и узајамног уважавања – преузме одговорност за сопствене поступке, однос према природном и друштвеном окружењу – усвоји интелектуалне врлине истинољубивости

ЦРТАЊЕ, СЛИКАЊЕ, ВАЈАЊЕ

Годишњи број часова: 36

Циљ наставе и задаци:

Циљ наставе и учења ове слободне наставне активности јесте да додатно подстиче развој практичних и теоријских знања ученика која су важна за њихово слободно, спонтано и креативно комбиновање ликовних елемената у области:
цртања, сликања, вајања, графике, примењених уметности и визуелних комуникација, а у циљу развоја њиховог креативног мишљења.

ОБЛАСТ/ТЕМА/ МОДУЛ	САДРЖАЈ	ИСХОДИ	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
ЦРТАЊЕ	Пропорције, Пропорције вежбе Компоновање величина у простору Конпоновање и степеновање облика у простору Арабеска Арабеска вежбе Естетска анализа	Ученик ће бити у стању да: - развије ликовно-естетски сензибилитет за: спонтани ритам бојених мрља, линија, светлина; - покажу интересе и способности за самостално откривање визуелних појава и законитости света облика: облик-боја, простор, композиција; - развију ликовно-естетски сензибилитет за: визелно споразумевање; - покажу интересе за откривање визуелних појава; - посматрају и естетске доживљавају дела ликовних уметности; - развију ликовно-естетски сензибилитет за текстуру; - покажу интересе и способности за самостално откривање законитости света облика текстуалне вредности, површина и облика;	Српски језик и књижевност Географија Историја Биологија Музичка култура Техника и технологија
СЛИКАЊЕ	Равнотежа облика и боје у простору Контраст, светлина, површина и облика у одређеном простору Сродност ликовних вредности у одређеном простору	Ученик ће бити у стању да: - развију ликовно-естетски сензибилитет за светлину; - покажу интересе и способности за самостално откривање визуелних појава и законитости света облика, светло-тамно тонске разлике; - развију ликовно-естетски сензибилитет за боју; - покажу интересе и способности за самостално откривање визуелних појава и законитости света обликбоја, комплементарне боје; - развију ликовно-естетски сензибилитет за свет	Српски језик и књижевност Географија Историја Биологија Музичка култура Техника и технологија

		уобразиље у ликовним делима; - оспособе се за стваралачко преношење визуелноликовних искустава у природно-друштвено научна подручја; ликовно изражавање упознавањем пројектовањем употребних предмета; - посматрају и естетски доживљавјау дела ликовних уметности; - разликује врсте стрипа и цртаног филма; - препозна уметнички цртеж- опажа боје и облике; - одговара на асоцијације у низу; - разуме покретне слике: боје, мрље, цртеже, облике;	
ВАЈАЊЕ	Обликовање маса и волумена додавањем и одузимањем Орнаменти Вајарски материјали, одливање (негатив и позитив) Вајање- гипс и одговарајућа средства и материјали Естетска анализа	Ученик ће бити у стању да: - опажа боје и облике; - одговара на асоцијације у низу; - разуме покретне слике - ствара различите вредности форме (конвексно, конкавно, отворено, затворено); - користи чврсте и меке материјале; - обликује препознатљиве тродимензионалне облике одабраним материјалом и поступком; - развијање код ученика способности да обликује, конструише и комбинује; - интересује се за посећивање музеја, изложби, као и за чување културних добара и естетског изгледа средине у којој живи.	Српски језик и књижевност Географија Историја Биологија Музичка култура Техника и технологија

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА			
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**	**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ**

	а) Ученик	б) Наставник		ИСХОДА
- Кооперативна - Интерактивна - Перцептивна - Истраживачка - Демонстративна - Илустративна -Монолошка - Дијалошка - Учење по моделу - Текст метода	Активно слушање,памћење, посматрање, препознавање, упоређивање, уочавање, разликовање, именовање, разговор, постављање питања, замишљање, описивање, читање, писање, анализирање, откривање, закључивање, образлагање, груписање, примењивање, процењивање, претпостављање, повезивање са већ стеченим знањем Ученик је у стању да: дефинише, наброј, понови, именује, обележи, препозна, уочи и повеже главне идеје, препозна, преобликује, разликује, опише, дискутује, наведе пример, реши проблем у новој ситуацији, примени и изабере праву технику, прилагоди начин рада захтевима задатка, истражује, анализира, упореди, процени, нађе најбоље решење, преуреди, комбинује, дизајнира, дубље развије идеју, доведе у везу, оцени, заступи мишљење, критикује, одбрани ставодучи, изведе, процени.	Припремање, организовање, посматрање, праћење, објашњавање, помагање, показивање, вођење, подстицање, предвиђање, проверавање, вредновање, саопштавање, иницирање, слушање, праћење, процењивање, идентификовање, поређење, одлучивање, разговор, читање	- Ученици - Наставници - Родитељи - Учионица - Дидактичка средства и материјали - Уџбеници - Искуство ученика - Фотографије - Слике - Краћи текстови - Апликације	Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика; Сумативно оцењивање; Идентификација ситуација у којима ће ученици стећи и показати понашање у складу са прописаним исходима.; Инструменти за проверавање остварености прописаних исхода (разговор, посматрање, , тематске провере знања, полугодишња и годишња провера знања); Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова;

УМЕТНОСТ

Циљ учења слободне наставне активности *Уметност* је да ученик развија вештине комуникације и сарадње, критичко и стваралачко мишљење, осетљивост за естетику, радозналост, мотивацију за истраживање и изражавање у различитим медијима као и одговоран однос према очувању уметничког наслеђа и културе свога и других народа.

ОПШТЕ МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	**ИСХОДИ** **На крају програма ученик ће бити у стању да**	**ТЕМЕ и кључни појмови садржаја**
Компетенција за целоживотно учење Естетичка компетенција Решавање проблема Комуникација Сарадња Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција	– образложи значај традиционалне визуелне уметности за идентитет народа и појединца; – повеже карактеристичан артефакт са континентом и културом којој припада; – обликује ликовне радове са препознатљивим елементима одабране културе; – опише одабрани продукт визуелних уметности и процес његове израде; – пореди основне одлике традиционалне визуелне уметности два или више народа; – објасни значај и улогу културног наслеђа; – објасни главне карактеристике традиционалне музике на простору Балкана и Србије и њихов међусобни утицај;	**ТРАДИЦИОНАЛНА ВИЗУЕЛНА УМЕТНОСТ ШИРОМ СВЕТА** Визуелна уметност народа Аустралије и Новог Зеланда (сликарство аустралијских Аборицина, традиционална тетоважа Маора) Уметност америчких народа (тотеми, керамика, ћилими, корпе) Култура древне Индије, Кине и Јапана (градови, храмови, одећа, писмо) Уметност народа Африке (маске и штитови) Словенска традиција (митологија, симболика и орнаментика)
Одговорно учешће у демократском друштву Предузимљивост и оријентација ка предузетништву Одговоран однос према здрављу	– прикаже елементе прожимања традиционалне музике различитих народа на простору Балкана на музичким примерима; – презентује традиционалну музику карактеристичну за различите крајеве Балкана и Србије;	**ТРАДИЦИОНАЛНА МУЗИЧКА УМЕТНОСТ БАЛКАНА И СРБИЈЕ** Културно наслеђе (значај и улога) Традиционална музичка уметност Балкана (основне карактеристике у односу на ентитет и међусобни утицаји, сличности и разлике)

Одговоран однос према околини	– прикаже начине очувања музичког културног наслеђа; – објасни како савремене технологије утичу на развој музике; – презентује начине промоције музичких дела и догађаја; – прикаже примену музике у другим уметностима; – истражи и објасни шта је музичка критика и која је њена улога; – аргументовано искаже утисак о слушаним делима. – комуницира учтиво, јасно и аргументовано уз уважавање различитих мишљења, идеја и естетских доживљаја; – проналази, самостално и у сарадњи са другима, релевантне податке и информације користећи савремену технологију; – учествује активно, према сопственим способностима и интересовањима, у истраживачком и радионичком раду.	Традиционална музика Србије (певање, свирање, обичаји, обреди, ношња, кола...) Начини очувања културног наслеђа **МОДЕРНО ДОБА И МУЗИКА** Савремене технологије и музика. Маркетинг у музици. Примењена музичка уметност. Музичка критика и интервју.

10.5. СПИСАК УЏБЕНИКА И ПОМОЋНЕ ЛИТЕРАТУРЕ У СЕДМОМ РАЗРЕДУ

Предмет	Назив издавача	Наслов уџбеника	Број и датум решења министра
Српски језик и књижевност	Klett	Читанка, Уџбеник за 7. разред основне школе;, аутори Зона Мркаљ и Зорица Несторовић	650-02-00525/2019-07 од 4.2.2020.
		„Граматика“, српски језик и књижевност за 7. разред основне школе, аутор Весна Ломпар	
Енглески језик	„ЕДУКА”	Over the Moon 7, енглески језик за седми разред основне школе; први страни језик, седма година учења; уџбенички комплет (уџбеник и радна свеска) и уџбеник у електронском облику Божидар Никић	650-02-00425/2019-07 од 25.11.2019.
Француски језик	Завод за уџбенике, Београд	Le monde de Léa et Lucas Француски језик за седми разред основне школе, трећа година учења Данијела Милошевић Милена Милановић	650-02-00547/2019-07 од 27.01.2020.
Историја	Вулкан знање	Историја 7, уџбеник са одабраним историјским изворима за седми разред основне школе; ћирилица Весна Димитријевић	650-02-00139/2024-07 од 7.11.2024.
Музичка култура	Вулкан знање	***Музичка култура 7,*** *уџбеник за седми разред основне школе;* ћирилица Јасмина Чолић, Маријана , Савов Стојановић	650-02-00403/2019-07 од 12.12.2019.
Ликовна култура	Klett	Ликовна култура за седми разред, Сања Филиповић	650-02-00235/2020-07 од 11.12.2020.
Географија	„НОВИ ЛОГОС”	Географија 7, Уџбеник за седми разред основне школе; Др Дејан Шабић, Др Снежана Вујадиновић	650-02-00618/2019-07 од 28.01.2020.

Математика	„KLETT“	Уџбеник за седми разред основне школе, Збирка задатака са решењима Небојша Икодиновић, Слађана Димитријевић Збирка за седми разред основне школе, Бранислав Поповић, Марија Станић, Сања Милојевић, Ненад Вуловић	650-02-00536/2019-07 Од 20.1.2020
Биологија	„БИГЗ школство”	Биологија 7, уџбеник за седми разред основне школе; Дејан Бошковић	650-02-00514/2019-07 од 5.2.2020.
Физика	Klett	Физика 7, Уџбеник за седми разред основне школе Збирка задатака са лабораторијским вежбама Марина Радојевић	650-02-00462/2019-07 од 4.2.2020.
Хемија	Klett	Хемија 7, уџбеник за седми разред основне школе; Хемија 7, лабораторијске вежбе са задацима за седми разред основне школе; Незрина Миховић, Милош Козић, Невена Томашевић, Драгица Крвавац, Милан Младеновић, Драгица Тривић Весна Миланоић	650-02-00238/2022-07 од 4.11.2022. 650-02-00599/2019-07 од 5.2.2020
Техника и технологија	„M&Г ДАКТА ”	Техника и технологија 7 за седми разред основне школе; уџбенички комплет (уџбеник и комплет материјала); ћирилица; Милан Санадер, Гордана Санадер, Раде Радаковић, Весна Шимшић, Жељен Шимшић	650-02-00009/2022-07
Информатика и рачунарство	Вулкан знање	Информатика и рачунарство 7, уџбеник за седми разред основне школе; уџбеник у електронском облику; ћирилица Милош Папић, Далибор Чукљевић	650-02-00363/2019-07 од 16.12.2019.

11. ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ОСМИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

11.1. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

11.1.1. СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

Годишњи фонд часова: 136

Циљ: Циљеви учења предмета *Српски језик и књижевност* јесу да се ученик оспособи да правилно користи српски језик у различитим комуникативним ситуацијама, у говору и писању; да кроз читање и тумачење књижевних дела развија читалачке компетенције које, уз књижевно знање, обухватају емоционално и фантазијско уживљавање, живо памћење, истраживачко посматрање; подстичу имагинацију и уметнички сензибилитет, естетско доживљавање и критичко мишљење, морално просуђивање и асоцијативно повезивање; да се одговарајућим врстама читања оспособљава да усмерено приступа делу и приликом тумачења открива различите слојеве и значења; да стиче основна знања о месту, улози и значају језика и књижевности у култури, као и о медијској писмености; да стиче и развија најшира хуманистичка знања и да научи како функционално да повезује садржаје предметних области.

Међупредметне компетенције: комуникативна, за учење, за рад са подацима, за решавање проблема, естетичка, дигитална, за сарадњу, предузетничка, за одговорно учешће у демократском друштву, за одговоран однос према околини.
Кључни појмови: књижевност, језик, језичка култура

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
1. **Књижевност** (56 часова)	**ШКОЛСКА ЛЕКТИРА** **ЛИРИКА** 1. Ђура Јакшић: „Отаџбина”	– чита са разумевањем књижевноуметничке текстове и остале типове текстова, примењујући различите стратегије читања; – тумачи значења, језичке, естетске и	1. Ликовна култура 2. Музичка култура 3. Историја

	2. Јован Јовановић Змај: „Светли гробови” 3. Јован Јовановић Змај: „Ђулићи” (избор) 4. Десанка Максимовић: „Пролетња песма” 5. Момчило Настасијевић: „Труба” 6. Иван В. Лалић: „Ветар” 7. Марина Цветајева: „Месечев сјај” **ЕПСКО-ЛИРСКЕ ВРСТЕ** 1. Бранко Радичевић: *Ђачки растанак* (одломак „Ој Карловци, место моје драго...”) 2. Народна епско-лирска песма: *Женидба Милића Барјактара* **ЕПИКА** 1. Вук Стефановић Караџић: *О народним певачима* 2. Вук Стефановић Караџић: *Житије Ајдук Вељка Петровића* (одломак) 3. Доситеј Обрадовић: *Живот и прикључења* (одломак) 4. Прота Матеја Ненадовић: *Мемоари* (одломак) 5. Петар Петровић Његош: *Горски вијенац* (одломак „Бадње вече”) 6. Симо Матавуљ: „Пилипенда”	структурне особине уметничких текстова, користећи књижевне термине и појмове; – критички промишља о стварности на основу прочитаних дела; – истакне универзалне вредности књижевног дела и повеже их са сопственим искуством и околностима у којима живи; – повеже писце и дела из обавезног дела програма од 5. до 8. разреда; – издвоји основне одлике књижевног рода и врсте у конкретном тексту, као и језичко-стилске карактеристике текста у склопу интерпретације; – уочи слојевитост књижевног дела и међужанровско прожимање; – повеже књижевна дела са историјским или другим одговарајућим контекстом; – одреди временски оквир у којем је писац стварао; – разликује аутора књижевноуметничког текста од наратора, драмског лица или лирског субјекта; – препозна националне вредности и негује културноисторијску баштину, поштујући особености сопственог народа и других народа; – учествује у избору књижевних дела и начина њихове обраде и представљања;	4. Географија 5. Грађанско васпитање 6. Чос 7. Информатика

	7. Лаза Лазаревић: „Све ће то народ позлатити” 8. Милош Црњански: *Сеобе* (одломак) 9. Бранимир Ћосић: *Покошено поље* (одломак из прве књиге „Читава једна младост”) 10. Дино Буцати: „Колумбар” 11. Херман Хесе: „Магија књиге” 12. Бранко Ћопић: *Мала моја из Босанске Крупе* (допунски избор) 13. Народна приповетка: *Усуд* (допунски избор) 14. Вук Стефановић Караџић: *Српски рјечник* (избор, нпр. „Отмица”...) (допунски избор) **ДРАМА** 1. Данило Киш: *Ноћ и магла* 2. Петар Кочић: *Јазавац пред судом* (одломак) 3. Жан Батист Поклен Молијер: *Грађанин племић* (одломак) **Научнопопуларни и информативни текстови** 1. Веселин Чајкановић: „О ускршњим обичајима” 2. Милутин Миланковић: *Кроз васиону и векове* (одломак) **ДОМАЋА ЛЕКТИРА**		

	1. Народне епске песме новијих времена (тематски круг о ослобођењу Србије: „Почетак буне против дахија”; „Бој на Мишару”, „Бој на Чокешини”...) 2. Љубавне народне лирске песме („Српска дјевојка”, „Љубавни растанак”...); обичајне народне лирске песме (избор) 3. Избор из савремене српске поезије (нпр. Васко Попа: „Очију твојих да није”, Бранко Миљковић: „Критика метафоре”, Војислав Карановић: „О читању поезије”, Момчило Мошо Одаловић: „Ршуме, јеси ли знао Црњанског”, Ана Ристовић: „Гледајући у дрвеће”...) 4. Иво Андрић: *Деца* („Деца”, „Књига” и „Панорама”) 5. Бранислав Нушић: *Сумњиво лице* 6. Клод Кампањ: *Због мојих петнаест година* 7. Давид Албахари, *Мамац* **Књижевни термини и појмови:** Стилска средства: анафора и епифора, апострофа. Лирске врсте: народне љубавне песме, обичајне песме (сватовске, тужбалице и здравице); љубавна песма (ауторска). Епско-лирске врсте: поема, балада. Драмски спев. Мемоари. Биографија.		

2. **Језик** (56 часова)	**ГРАМАТИКА** Језик Словена у прапостојбини; сеобе Словена и стварање словенских језика. Мисија Ћирила и Методија. Почетак писмености код Срба. Старословенски језик и писма (глагољица и ћирилица). Развој српског књижевног језика: српскословенски, рускословенски, славеносрпски језик. Вук Караџић – реформа језика, писма и правописа. Књижевни језик код Срба од Вука до данас (основни подаци). Основне језичке групе у Европи и место српског језика у породици словенских језика. Дијалекти српског језика: екавски (призренско-тимочки, косовско-ресавски, шумадијско-војвођански) и ијекавски (зетско-рашки и источнохерцеговачки). Народни језик (језик као скуп дијалеката) и књижевни (нормирани) језик. Службена употреба језика и писма према Уставу. Језици националних мањина (основни подаци). Језик – основне особине говорног и писаног језика. Грађење речи: – основни модели: извођење, слагање, префиксација; – просте речи и творенице (изведенице,	– објасни настанак и развој српског књижевног језика; – разуме значај књижевног језика за културу и историју српског народа; – сврста српски језик у одговарајућу језичку групу у Европи; – именује дијалекте српског језика; – разуме постојеће језичке прилике у Србији; – издвоји делове творенице и препозна основне моделе њиховог грађења; – користи садржаје из граматике обрађене у претходним разредима и повеже их са новим градивом;	1. Ликовна култура 2. Историја 3. Географија 4. Математика 5. Грађанско васпитање 6. Чос 7. Информатика 8. Књижевност

	сложенице, префиксалне творенице); – састав твореница: корен, творбена основа, префикс, суфикс. Систематизација претходно обрађених садржаја из фонетике, морфологије и синтаксе. Фонетика: подела гласова и гласовне промене. Морфологија: врсте и подврсте речи и њихове категорије. Синтакса: реченични чланови (састав и функција); независне и зависне реченице; слагање реченичних чланова. **ПРАВОПИС** Писање имена из страних језика са акцентом на њихову промену. Спојено и одвојено писање речи (сложенице, полусложенице, синтагме). Генитивни знак. Црта и цртица; други интерпункцијски и правописни знаци. **ОРТОЕПИЈА** Краткоузлазни и краткосилазни акценат; правила о распореду акцената и неакцентованих дужина (основни појмови).	– доследно примени правописну норму; – примени основна правила о распореду акцената;	
3. **Језичка култура** (24 часова)	Књижевни и остали типови текстова у функцији унапређивања језичке културе. Текстови писани различитим функционалним стиловима: публицистички стил (репортажа, интервју); административни стил (молба, жалба, уплатница, обрасци, радна биографија;	– уочи разлику између научног, административног и разговорног функционалног стила; – пише и говори поштујући карактеристике различитих функционалних стилова;	1. Историја 2. Географија 3. Ликовна култура 4. Музичка култура 5. Верска настава 6. Грађанско васпитање

	бирократски језик); научни стил (примери из текстова у уџбеницима других наставних предмета; употреба термина). Лексикологија: – једнозначност и вишезначност речи; – лексичка метафора и лексичка метонимија као механизми остваривања вишезначности; – синонимија, антонимија и хомонимија; – застареле речи; нове речи – неологизми; – речник, лексикон, енциклопедија. Пропагандни текстови (рекламе и слично). Расправа и есеј на задату тему. Приказ (књиге, филма, позоришне представе и сл.). Говорне вежбе: интерпретативно-уметничке (изражајно читање, рецитовање); анализа снимљеног разговора; интервју; расправа (дискусија); презентовање чињеница и коментара. Правописне вежбе: диктат, уочавање и објашњавање правописних грешака у тексту; писање имена из страних језика; писање позајмљеница (информатички термини, мејл и сл.); писање сложеница, полусложеница и синтагми; писање црте и цртице; запета у независносложеним реченицама.	– уочи разлику између речи и лексеме; – препозна метафору и метонимију као лексичке механизме и разуме значење вишезначних речи карактеристичних за свакодневну комуникацију; – разуме значење застарелих речи и неологизама; – користи речник, енциклопедију и лексикон; – уочи манипулацију у пропагандним текстовима; – напише приказ, расправу и краћи есеј; – разликује делове текста и књиге – укључујући индекс, појмовник, библиографију – и уме да их користи; – повезује информације и идеје изнесене у тексту, уочава јасно исказане односе и изводи закључак заснован на тексту.	7. ЧОС 8. Књижевност

	Језичке вежбе: уочавање и исправљање грешака у неправилно маркираном тексту; попуњавање текста са празнинама; тражење грешака у тексту и исправљање. Лексичко-семантичке вежбе: допуњавање реченица хомонимима (хомоними и акценти); проналажење одговарајућег синонима; антонимски ланац; одређивање значења метафоре и метонимије у тексту; тумачење застарелих речи и неологизама; дефинисање лексема. Писмене вежбе и домаћи задаци и њихова анализа на часу. Четири школска писмена задатка – по два у сваком полугодишту.		

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
- Кооперативна - Интерактивна - Перцептивне - Амбијентално учење - Игра - Цртање - Певање - Учење кроз игру - Демонстрација - Разговор - Учење по моделу	Слушање, памћење, посматрање, препознавање, упоређивање, уочавање, разликовање, именовање, разговор, постављање питања, причање, замишљање, описивање, цртање, бојење, читање, писање, анализирање, откривање, закључивање, образлагање, груписање, примењивање, сарађивање, процењивање, играње	Припремање, организовање, посматрање, праћење, објашњавање, помагање, показивање, вођење, подстицање, предвиђање, проверавање, вредновање, саопштавање, иницирање, слушање, праћење, процењивање, идентификовање, поређење, одлучивање, разговор, читање, цртање	- Ученици - Наставници - Родитељи - Двориште - Учионица - Дидактичка средства и материјали - Уџбеници - Искуство ученика - Фотографије - Слике - Краћи текстови Апликације	Формативно и сумативно оцењивање. Идентификација ситуација у којима ће ученици стећи и показати понашање у складу са прописаним исходима. Инструменти за проверавање остварености прописаних исхода (разговор, посматрање, десетоминутне провере знања, диктати, тематске провере знања, годишња провера знања, мерења брзине читања и писања). Примена инструмената прикупљања података и њихово поређење са прописаним исходима.

Наставни предмет: СРПСКИ ЈЕЗИК – ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ
Разред: СЕДМИ

Редни број наставне теме	Број часова		НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ	Временска динамика	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ПО НИВОИМА (по реализацији наставне теме ученик ће бити у стању да)
	За обраду	За остале типове часа			
1.	**26**	**30**	**КЊИЖЕВНОСТ**	септембар јун	**ОСНОВНИ НИВО** **СЈ.1.4.1.** повезује наслове прочитаних књижевних дела (предвиђених програмима од V до VIII разреда) са именима аутора тих дела **СЈ.1.4.2.**разликује типове књижевног стваралаштва (усмена и ауторска књижевност) **СЈ.1.4.3.** разликује основне књижевне родове: лирику, епику и драму **СЈ.1.4.4.** препознаје врсте стиха (римовани и неримовани; осмерац и десетерац) **СЈ.1.4.5.** препознаје различите облике казивања у књижевноуметничком тексту: нарација, дескрипција, дијалог и монолог **СЈ.1.4.6.** препознаје постојање стилских фигура у књижевноуметничком тексту (епитет, поређење, ономатопеја) **СЈ.1.4.7.** уочава битне елементе књижевноуметничког текста: мотив, тему, фабулу, време и место радње, лик... **СЈ.1.4.8.** има изграђену потребу за читањем књижевноуметничких текстова и поштује национално, књижевно и уметничко наслеђе* **СЈ.1.4.9.** способан је за естетски доживљај уметничких дела*

					СРЕДЊИ НИВО **CJ.2.4.1.** повезује дело из обавезне лектире са временом у којем је настало и са временом које се узима за оквир приповедања **CJ.2.4.2.** повезује наслов дела из обавезне лектире и род, врсту и лик из дела; препознаје род и врсту књижевноуметничког дела на основу одломака, ликова, карактеристичних ситуација **CJ.2.4.3.** разликује лирско-епске врсте (баладу, поему) **CJ.2.4.4.** разликује књижевнонаучне врсте: биографију, аутобиографију,дневник и путопис и научно-популарне текстове **CJ.2.4.5.** препознаје и разликује одређене (тражене) стилске фигуре у књижевноуметничком тексту (персонификација, ономатопеја, епитет, хипербола, градација, метафора, контраст) **CJ.2.4.6.** одређује мотиве, идеје, композицију, форму, карактеристике лика (психолошке, социолошке, етичке) и њихову међусобну повезаност **CJ.2.4.7.** разликује облике казивања у књижевноуметничком тексту: приповедање, описивање, монолог/унутрашњи монолог, дијалог **CJ.2.4.8.** уочава разлику између препричавања и анализе дела **CJ.2.4.9.** уме да води дневник о прочитаним књигама* **НАПРЕДНИ НИВО** **CJ.3.4.1.** наводи наслов дела, аутора, род и врсту на основу одломака, ликова карактеристичних тема и мотива **CJ.3.4.2.** издваја основне одлике књижевних родова и врста у конкретном тексту **CJ.3.4.3.** разликује аутора дела од лирског субјекта и приповедача у делу **CJ.3.4.4.** проналази и именује стилскефигуре; одређује функцију стилских фигура у тексту **CJ.3.4.5.** одређује и именује врсту стиха и строфе

					CJ.3.4.6. тумачи различите елементе књижевноуметничког дела позивајући се на само дело **CJ.3.4.7.** изражава свој став о конкретном делу и аргументовано га образлаже **CJ.3.4.8.** повезује књижевноуметничке текстове с другим текстовима који се обрађују у настави*
2.	**22**	**33**	**ЈЕЗИК**	септембар јун	**ОСНОВНИ НИВО** **CJ.1.3.1.** зна особине и врсте гласова; дели реч на слогове у једноставнијим примерима; примењује књижевнојезичку норму у вези са гласовним променама **CJ.1.3.5.** разликује просте речи од твореница; препознаје корен речи; гради реч према задатом значењу на основу постојећих творбених модела **CJ.1.3.4.** препознаје врсте речи; зна основне граматичке категорије променљивих речи; примењује књижевнојезичку норму у вези с облицима речи **CJ.1.3.7.** разликује основне врсте независних реченица (обавештајне, упитне, заповедне, узвичне, жењнњ) **CJ.1.3.8.** одређује реченичне и синтагматске чланове у типичним (школским) примерима **CJ.1.3.6.** препознаје синтаксичке јединице (реч, синтагму, предикатску реченицу и комуникативну реченицу) **CJ.1.3.9.** правилно употребљава падеже у реченици и синтагми **CJ.1.3.10.** правилно употребљава глаголске облике (осим имперфекта) **CJ.1.3.17.** разликује појмове књижевног и народног језика: зна основне податке о развоју књижевног језика код Срба (од почетка до данас) **CJ.1.3.2.** уочава разлику између књижевне и некњижевне акцентуације* **CJ.1.3.3.** одређује место реченичног акцента **Правопис** **CJ.1.2.1.** зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу) **CJ.1.2.7.** зна да се служи Правописом (школским издањем)

					СЈ.1.2.8. примењује правописну норму (из сваке правописне области) у једноставним примерима **СРЕДЊИ НИВО** **СЈ.2.3.2.**препознаје гласовне промене **СЈ.2.3.1.**одређује место акцента у речи; зна основна правила акценатске норме **СЈ.2.3.4.**познаје основне начине грађења речи (извођење, слагање, комбинована творба, претварање) **СЈ.2.3.3.**познаје врсте речи; препознаје подврсте речи; уме да одреди облик променљиве речи **СЈ.2.3.5.**препознаје подврсте синтаксичких јединица (врсте синтагми, независних и зависних предикатских реченица) **СЈ.2.3.6.**одређује реченичне и синтагматске чланове у сложенијим примерима **СЈ.2.3.7.**препознаје главна значења падежа у реченици **СЈ.2.3.8.**препознаје главна значења и функције глаголских облика **Правопис** **СЈ.2.2.5.** зна правописну норму и примењује је у већини случајева **НАПРЕДНИ НИВО** **СЈ.3.3.1.**дели реч на слогове у сложенијим случајевима **СЈ.3.3.2.**познаје гласовне промене (уме да их препозна, објасни и именује) **СЈ.3.3.3.**зна и у свом говору примењује* акценатску норму **СЈ.3.3.4.**познаје подврсте речи; користи терминологију у вези са врстама и подврстама речи и њиховим граматичким категоријама **СЈ.3.3.5.**познаје и именује подврсте синтаксичких јединица (врсте синтагми, независних и зависних предикатских реченица) **СЈ.3.3.6.**познаје главна значења падежа и главна значења глаголских облика (уме да их објасни и зна терминологију у вези с њима) **Правопис** **СЈ.3.2.5.** зна и доследно примењује правописну норму

3.	**5**	**20**	**ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА**	септембар јун	**ОСНОВНИ НИВО** **СЈ.1.1.1.**разуме текст (ћирилични и латинични) који чита наглас и у себи **СЈ.1.2.2.**саставља разумљиву, граматички исправну реченицу **СЈ.1.1.2.**разликује уметнички и неуметнички текст; уме да одреди сврху текста: експозиција (излагање), дескрипција (описивање), нарација (приповедање), аргументација **СЈ.1.1.3.**препознаје различите функционалне стилове на једноставним примерима **СЈ.1.1.4.**разликује основне делове текста и књиге (наслов, наднаслов, поднаслов, основни текст, поглавље, пасус, фуснота, садржај, предговор, поговор); препознаје цитат; служи се садржајем да би пронашао одређени део текста **СЈ.1.1.5.**проналази и издваја основне информације из текста према датим критеријумима **СЈ.1.1.6.**разликује у тексту битно од небитног, главно од споредног **СЈ.1.1.7.**повезује информације и идеје изнете у тексту, уочава јасно исказане односе (временски след, средство – циљ, узрок – последица и сл.) и изводи закључак заснован на једноставнијем тексту **СЈ.1.2.3.** саставља једноставан експозиторни, наративни и дескриптивни текст и уме да га организује у смисаоне целине (уводни, средишњи и завршни део текста) **СЈ.1.2.4.** уме да преприча текст **СЈ.1.2.5.** свој језик прилагођава медијуму изражавања (говору, односно писању), теми, прилици и сл.; препознаје и употребљава одговарајуће језичке варијетете (формални или неформални) **СЈ.1.2.6.** влада основним жанровима писане комуникације: саставља писмо; попуњава различите обрасце и формуларе с којима се сусреће у школи и свакодневном животу **СЈ.1.3.12.**познаје основне лексичке појаве: једнозначност и вишезначност речи; основне лексичке односе: синонимију, антонимију, хомонимију; метафору* као

					лексички механизам **CJ.1.3.13.**препознаје различита значења вишезначних речи које се употребљавају у контексту свакодневне комуникације (у кући, школи и сл.) ● **CJ.1.3.14.**зна значења речи и фразеологизама који се употребљавају у контексту свакодневне комуникације (у кући, школи и сл.), као и оних који се често јављају у школским текстовима (у уџбеницима, текстовима из лектире и сл.) **CJ.1.3.15.**одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и/или контекста у коме су употребљени (једноставнислучајеви) **CJ.1.3.16.**служи се речницима, приручницима и енциклопедијама **CJ.1.2.9.** има изграђену језичку толеранцију и негативан став према језику дискриминације и говору мржње **CJ.1.1.8.**чита једноставне нелинеарне елементе текста: легенде, табеле, дијаграме и графиконе **CJ.1.3.11.**препознаје бирократски језик као непожељан начин изражавања* **СРЕДЊИ НИВО** **CJ.2.1.1.** чита текст користећи различите стратегије читања: „летимично читање“ (ради брзог налажења одређених информација); читање „с оловком у руци“ (ради учења, ради извршавања различитих задатака, ради решавања проблема); читање ради уживања* **CJ.2.1.2.** познаје врсте неуметничких текстова (излагање, технички опис, техничко приповедање, расправа, реклама) **CJ.2.1.3.** препознаје и издваја језичка средства карактеристична за различите функционалне стилове **CJ.2.1.4.** разликује све делове текста и књиге, укључујући индекс, појмовник и библиографију и уме њима да се користи **CJ.2.1.5.** проналази, издваја и упоређује информације из два краћа текста или више њих (према датим критеријумима) **CJ.2.1.6.** разликује чињеницу од

					коментара, објективност од пристрасности и пропаганде на једноставним примерима **СЈ.2.1.7.** препознаје став аутора неуметничког текста и разликује га од другачијих ставова изнетих у таквом тексту **СЈ.2.2.1.** саставља експозиторни, наративни и дескриптивни текст, који је јединствен, кохерентан и унутар себе повезан **СЈ.2.2.2.** саставља вест, реферат и извештај **СЈ.2.2.3.** пише резиме краћег и/или једноставнијег текста **СЈ.2.3.10.** зна значења речи и фразеологизама који се јављају у школским текстовима (у уџбеницима, текстовима из лектире и сл.), као и литерарним и медијским текстовима намењеним младима, и правилно их употребљава **СЈ.2.3.11.** одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и/или контекста у коме су употребљени (сложенији примери) **СЈ.2.3.9.** познаје метонимију* као лексички механизам **НАПРЕДНИ НИВО** **СЈ.3.1.1.** проналази, издваја и упоређује информације из два дужа текста сложеније структуре или више њих (према датим критеријумима) **СЈ.3.1.2.** издваја кључне речи и резимира текст **СЈ.3.1.3.** издваја из текста аргументе у прилог некој тези (ставу) или аргументе против ње; изводи закључке засноване на сложенијем тексту **СЈ.3.2.1.** организује текст у логичне и правилно распоређене пасусе;одређује прикладан наслов тексту и поднаслове деловима текста **СЈ.3.2.2.** саставља аргументативни текст **СЈ.3.2.3.** пише приказ (књиге, филма, позоришне представе и сл.), репортажу и расправу **СЈ.3.2.4.** пише резиме дужег и/или сложенијег текста **СЈ.3.3.7.** уме да одреди значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава, контекста у коме су

					употребљени, или на основу њиховог порекла **CJ.3.3.8.** зна значења речи и фразеологизама у научнопопуларним текстовима, намењеним младима, и правилно их употребљава **CJ.3.1.4.** чита и тумачи сложеније нелинеарне елементе текста: вишеструке легенде, табеле, дијаграме и графиконе

11.1.2. ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Годишњи фонд часова: 68 часова
ЦИЉ учења страног језика у основном образовању и васпитању је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну усмену и писану комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.
Кључни појмови: комуникација, језичка активност, језичке компетенције и интеркултуралност

ТЕМАТСКА ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ Ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
STARTER UNIT HERE WE GO AGAIN!	*Holiday impressions* *Things students have in common* What you like/dislike about holidays/school Have Fun and Learn! Formal and Informal Expressions Compound Nouns *The Ace English Language Centre* *Tense Revision (Present Simple, Present Continuous, Present Perfect, Past Simple)*	– именује, разуме и користи лексику у вези са одмором; –разуме и попуни упитник о одмору; – разуме одслушани текст са ЦД-а; – именује и користи формалне и неформалне изразе; –користи конструкцију *Get + adjective* – користи обрађену лексику; –користи сложенице; – допуни текст информацијама које недостају на основу одслушаног текста; – разликује и користи глаголска времена *the Present Simple, Present Continuous, Present Perfect* и*Past Simple.*	Српски језик, Географија, Грађанско васпитање
GROWING UP	*Where to Go Out?* *Phrases with the verb to be* *Compound Adjectives* *Past Simple and Present Perfect* *Teenagers Now and Then* *Talking about the past* *Asking for and giving information* *Past Simple and Past Continuous* *Teens Around the World* *Synonyms and Antonyms* *A Diary* *School Idioms*	– именује, разуме и користи лексику у вези са интересовањима и одрастањем тинејџера; –разуме и уради квиз о интересовањима и одрастању тинејџера; – разуме текст о свакодневном животу и интересовањима тинејџера; – препозна и користи изразе са глаголом *to be*; – препозна и користи сложене придеве; – разликује и користи два глаголска времена *Past Simple* и *Present Perfect;* –разуме разговор на ЦД-у о свакодневном животу тинејџера некад и сад; – препозна и и користи изразе у вези са свакодневним животом тинејџера некад и сад; – води краћи разговор у пару/групи; – разликује и користи два глаголска времена *Past Simple* и *Past*	Српски језик, Географија, Грађанско васпитање

		Continuous; –разуме текст о тинејџерима широм света и њиховом начину живота; – уради пројекат у коме ће описати свакодневни живот и интересовања тинејџера у Србији; – да у писаној форми опише два дана/догађаја у дневнику; – разуме прочитани текст и одговори на питања; – самостално или уз помоћ других ученика реши све постављене задатке; – именује и препозна идиоме у вези са школом.	
BACK IN TIME	*Humanity in Action* *Word Formation: Nouns and Adjectives* *Used to and Would(Past Habits)* *Love Story* *Talking about a life event in the past* *Gerund vs. Infinitive* *Festivals Around the World in Autumn* *Questions with Verbs and Prepositions* *A Thriller Story* *Adverbs of Manner*	– именује, разуме и користи лексику у вези са познатим историјским личностима; –разуме и уради квиз о познатим историјским личностима; – разуме текст о два позната борца за људска права; – препозна и користи поимениче придеве; – препозна и користи суфиксе за грађење именица и придева; – разликује и користи *Used To* и *Would*; – разговара о устаљеним навикама у прошлости; –разуме разговор на ЦД-у о важном догађају из прошлости; – препозна и и користи изразе у вези са важним догађајем из прошлости; – води краћи разговор у пару/групи; – разликује и користи герунд или инфинитив уз одређене глаголе; –разуме текст о фестивалима широм света, а који се обележавају током јесени; – поставља питања са предлогом на крају; – уради пројекат у коме ће описати неки празник или фестивал у Србији; – напише трилер причу; – разуме прочитани текст и одговори на питања; – обнови и утврди градиво из лекција 1 и 2.	Српски језик, Историја, Грађанско васпитање
VIRTUAL WORLD	Technology Masterminds *Nouns That Refer to Area and Size* *Reflexive Pronouns* *Modal Verbs for Speculation in the Present* *Stop Cyberbullying!*	– именује, разуме и користи лексику у вези са рачунарима и модерним технологијама; –разуме и уради квиз у вези сарачунарским терминима; – разуме текст о познатиминоваторима из света технологије; – препозна и користи суфиксе за формирање именица које се односе на људе;	Српски језик, Географија, Грађанско васпитање, Информатика

	Talking about a problem *Past Modals* *High-Tech Cities* *Big Numbers* *Nouns That Refer to Area and Size* *A Formal Letter of Complaint* *Possessive Pronouns* *Technology Idioms*	– препозна и користи повратне заменице; – разликује и користи модалне глаголе за нагађање у садашњем времену; –разуме разговор на ЦД-у о сајбер-малтретирању; – препозна и и користи изразе у вези са непријатним искуствима у реалном и виртуелном свету; – води краћи разговор у пару/групи; – разликује и користи модалне глаголе који се односе на прошлост; –разуме текст о високотехнолошким градовима широм света; разликује и користи бројеве; препозна и користи именице којесе односе на површину и величину, а које се изводе од придева; – уради пројекат у коме ће описати футуристички град у каквом би волео/ла да живи; –напише формално писмо жалбе; –користи присвојне заменице; – разуме прочитани текст и одговори на питања; – самостално или уз помоћ других ученика реши све постављене задатке; – именује и препозна идиоме у вези са технологијом.	
HEALTHY LIVING	*Shape of Our Food* *PhrasalVerbs* *Partitives* *Conditional Sentences -* *Types 0 and 1* *At the Doctor's* *Booking a doctor's appointment* *Conditional Sentences -* *Type 2* *Unusual Spas Around the World* *Question Tags* *Prepositions* *A Restaurant Review* *Sense Verbs*	– именује, разуме и користи лексику у вези са здрављем; –разуме и уради квиз о здрављу; – разуме текст о здравим намирницама; – препозна и користи фразалне глаголе; – препозна и користи партитиве; – разликује и користи нулти и први кондиционал; –разуме дијалог на ЦД-у о заказивању прегледа код лекара; – препозна и и користи изразе у вези са заказивањем прегледа код лекара; – води краћи разговор у пару/групи; – разуме и користи *ConditionalSentences – Type 2;* – разуме текст о необичним бањама; – разуме и користи упитне фразе *(Question Tags)*; – уради пројекат о о чувеним бањама у Србији; – напише приказ ресторана; – разуме и користи глаголе који изражавају осећања (*Sense verbs*);	Српски језик, Биологија, Географија

		– разуме прочитани текст и одговори на питања; – обнови и утврди градиво из лекција 3 и 4.	
SPORTS UNIFY	*Further and Higher* *Negative Adjectives* *Reported Speech – Statements* *A Sports Lesson* *Talking about how to learn a new sport* *Reported Speech – Imperatives and Questions* *Get Ready for the Unexpected!* *Relative Pronouns* *Collective Nouns* *An Informal Email* *So / Either / Neither / None* *Sports Idioms*	– именује, разуме и користи лексику у вези са спортом; – разуме и уради квиз о различитим спортовима; – разуме текст о планинарењу и логички закључи који наслов одговара ком поглављу; – препозна и користи лексику у вези са спортом; – разуме и користи *Reported speech – Statements;* – разуме дијалог на ЦД-у. – води краћи разговор у пару/групи; – разуме и користи*Reported speech – Imperatives and Questions;* – разуме текст о необичним спортовима; – уради пројекат о неком необичном спорту којим би волео/ волела да се бави; – напише неформални имејл; – разуме прочитани текст и одговори на питања; – самостално или уз помоћ других ученика реши све постављене задатке; – препозна и именује идиоме у вези са спортом.	Српски језик, Географија, Физичко васпитање
TRAVEL BUG	Journey Through Time *Travel Words* *Will vs. Be Going To* *Travel Plans* Talking about travel plans Future Forms (Future Simple, Be Going To, Present Continuous, Present Simple, Be Able To) *It's a Small World!* *Adjectives ending in -ed /-ing* *Prepositions of Movement* *Articles* *A Travel Experience*	– именује, разуме и користи лексику у вези са путовањем; –разуме и уради забавну активност *Word Fun*; – разуме текст о историји туризма; – препозна и користи речи *travel*, *trip, journey, tour, voyage*; – препозна и користи именице и придеве истог корена; – разликује и користи *WillиBeGoingTo*; –разуме разговор на ЦД-у о припремама за путовање; – препозна и и користи изразе у вези са припремама за путовање; – води краћи разговор у пару/групи; – разликује и користи *Future Forms*; –разуме текст о различитим начинима путовања и разним туристичким дестинацијама; – препозна и користи чланове у енглеском језику; – препозна и користи придеве који се завршавају на *-ed* и *-ing*; – препозна и користи предлоге који означавају кретање; – уради пројекат у коме ће описати дестинацију коју би желео /-ла да посети; –напише текст на блогу; – разуме прочитани текст и одговори на питања;	Српски језик, Географија, Информатика

		– обнови и утврди градиво из лекција 5 и 6.	
CULTURE MATTERS	Stroke of Genius *Intensifiers* *The Passive Voice* *A Visit to a Gallery* Talking about an exhibition *Causative and The Passive Voice* *Timeless Works of Art* *Art W Genitive Caseords* *A Description of a Painting*	– именује, разуме и користи лексику у вези са културом; –разуме и уради квиз из области културе; – разуме текст о чувеним уметницима; – препозна и користи интензификаторе; –препозна и користи *ThePassive Voice*; –разуме разговор на ЦД-у о посети галерији; – препозна и и користи изразе у вези са посетом галерији; – води краћи разговор у пару/групи; – разликује и користи *Causative*и*ThePassive Voice*; – обнови и утврди градиво из лекција 6 и 7; –разуме текст о уметничким сликама; – разликује и користи *Saxon, Norman Double Genitive*; – уради пројекат о неком уметничком покрету; – опише неку уметничку слику у писаној форми; – разуме прочитани текст и одговори на питања; – обнови и утврди читаво градиво од почетка школске године.	Српски језик, Музичка култура, Ликовна култура

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
Током часа препоручује се динамично смењивање техника / активности које не би требало да трају дуже од 15 минута. Слушање и реаговање на упутства наставника на страном језику или са аудио-записа (слушај, пиши, повежи, одреди, пронађи... Рад у паровима, малим и великим групама (мини-дијалози, игра по улогама)	Слушање, памћење, посматрање, препознавање, упоређивање, уочавање, разликовање, именовање, разговор, постављање питања, причање, замишљање, описивање,	Припремање, организовање, посматрање, праћење, објашњавање, помагање, показивање, вођење, подстицање,	- Ученици - Наставници - Родитељи - Двориште - Учионица	Формативно и сумативно оцењивање. Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, задаци у радном делу уџбеника, тестови

Вежбе слушања (према упутствима наставника или са аудио-записа повезати појмове, допунити информације, селектовати тачне и нетачне исказе, утврдити хронологију и сл.) Игре примерене узрасту и дидактичком захтеву (за загревање, развијање пажње и концентрације, јачање мотивације, увођење нове језичке грађе или пак утврђивање). Класирање и упоређивање (по количини, облику, годишњим добима, волим / не волим, компарације...).	цртање, бојење, читање, писање, анализирање, откривање, закључивање, образлагање, груписање, примењивање, сарађивање, процењивање, играње, читање, писање	предвиђање, проверавање, вредновање, саопштавање, иницирање, слушање, праћење, процењивање, идентификовање, поређење, одлучивање, разговор, читање, цртање, писање	- Дидактичка средства и материјали - Уџбеници - Искуство ученика - Слике - Краћи текстови	слушања, различите технике формативног оцењивања, ученички радови, разговор, посматрање, петнаестоминутне провере знања, тематске провере знања, контролни и писмени задаци.

ОПШТИ СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА ЗА КРАЈ ОСМОГРАЗРЕДА ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

Број и називтеме	Основни ниво	Средњи ниво	Виши ниво
STARTER UNIT **HERE WE GO AGAIN!**	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.17. 1.1.18. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4.	2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4.2.1.8.2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.19. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4.	3.1.2. 3.1.3.3.1.6.3.1.7.3.1.8.3.1.14.3.1.18. 3. 1.20. 3.1.23. 3.1.24. 3.1.25. 3.1.26. 3.2.1. 3.2.4. 3.3.1. 3.3.2.3.3.3.
1 GROWING UP	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.21.3.3.	2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.19. 2.1.22. 2.1.23. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.3. 2.3.4. 2.3.7.	3.1.2. 3.1.3.3.1.6.3.1.7.3.1.8.3.1.14.3.1.18. 3. 1.20. 3.1.23. 3.1.24. 3.1.25. 3.1.26. 3.2.1. 3.2.4. 3.3.1. 3.3.2.3.3.3.
2 BACK IN TIME	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2	2.1.1. 2.1.2.. 2.1.3. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.5. 2.3.7.	3.1.2. 3.1.3.3.1.6.3.1.7.3.1.8.3.1.14.3.1.18. 3. 1.20. 3.1.23. 3.1.24. 3.1.25. 3.1.26. 3.2.1. 3.2.4. 3.3.1. 3.3.2.3.3.3.

3 VIRTUAL WORLD	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12.1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2	2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.19. 2.1.20.2.1.22. 2.1.23. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.3.	3.1.2. 3.1.3.3.1.6.3.1.7.3.1.8.3.1.14.3.1.18. 3. 1.20. 3.1.23. 3.1.24. 3.1.25. 3.1.26. 3.2.1. 3.2.4. 3.3.1. 3.3.2.3.3.3.
4 HEALTHY LIVING	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.3.	2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.3. 2.3.4.	3.1.2. 3.1.3.3.1.6.3.1.7.3.1.8.3.1.14.3.1.18. 3. 1.20. 3.1.23. 3.1.24. 3.1.25. 3.1.26. 3.2.1. 3.2.4. 3.3.1. 3.3.2.3.3.3.
5 SPORTS UNIFY	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14.1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.3.21.3.4.	2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.2.3.8.	3.1.2. 3.1.3.3.1.6.3.1.7.3.1.8.3.1.14.3.1.18. 3. 1.20. 3.1.23. 3.1.24. 3.1.25. 3.1.26. 3.2.1. 3.2.4. 3.3.1. 3.3.2.3.3.3.
6 TRAVEL BUG	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1.	2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.3. 2.3.6. 2.3.7.	3.1.2. 3.1.3.3.1.6.3.1.7.3.1.8.3.1.14.3.1.18. 3. 1.20. 3.1.23. 3.1.24. 3.1.25. 3.1.26. 3.2.1. 3.2.4. 3.3.1. 3.3.2.3.3.3.
7 CULTURE MATTERS	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1.	2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16.2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.3.	3.1.2. 3.1.3.3.1.6.3.1.7.3.1.8.3.1.14.3.1.18. 3. 1.20. 3.1.23. 3.1.24. 3.1.25. 3.1.26. 3.2.1. 3.2.4. 3.3.1. 3.3.2.3.3.3.

11.1.3. ИСТОРИЈА

Разред: Осми

Годишњи фонд часова: 68 часова

Циљ: Циљ наставе и учења историје је да ученик, изучавајући историјске догађаје, појаве, процесе и личности, стекне основна историјска знања и компетенције неопходне за разумевање савременог света, развије вештине критичког мишљења и одговоран однос према себи, сопственом и националном идентитету, културно-историјском наслеђу, друштву и држави у којој живи.

Кључни појмови: Октобарска револуција, Версајски уговор, Друштво народа, тоталитаризам, диктатуре, комунизам, фашизам, нацизам, социјализам, антифашизам, антисемитизам, милитаризам, Други светски рат, гето, холокауст, геноцид, Аушвиц, Јасеновац, Организација Уједињених нација, феминизам, шовинизам, ксенофобија, репресија, пацифизам, деколонизација, људска права, националне мањине, дискриминација, демократија, тероризам, хладни рат, атомска енергија, глобализација, миграције, југословенска идеја, југословенска држава, Република Србија, транзиција, дигитална револуција, популарна култура.

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
1. **ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ**	**Основне одлике савременог доба и историјски извори за његово изучавање** (временски и просторни оквири периода, материјални, писани, аудио, визуелни, усмена сведочанства, дигитални)	- смешта кључне догађаје, појаве и процесе из савремене историје на временској ленти; - пореди различите историјске изворе и рангира их на основу њихове сазнајне вредности; - анализира и процени ближе хронолошко порекло извора на основу садржаја; -поредећи различите изворе о истој историјској појави или догађају анализира позицију аутора; -изрази ставове, засноване на историјским аргументима, уважавајући мишљење саговорника; -препозна пропаганду, стереотипе и идеолошку позицију у историјском извору и формулише став који се супротставља манипулацији; -критички се односи према информацијама из медија користећи се историјским знањима и вештинама; -анализира историјске догађаје на појаве на основу доступног аудио-визуелног изворног материјала; -истажи меморијалне споменике у локалној средини и учествујеу организовањуи спровођењеу заједничких школских активности везаних за развој културе сећања; -покаже одговоран однос према културно-историјском наслеђу сопстевног и других народа; -уочи одраз историјских догађаја и појава у књижевним и уметничким делима;	Информатика (дигиталне технологије и дигитална писменост) Техника и технологија (техничка и дигитална писменост)

2. **ЕВРОПА, СВЕТ И СРПСКИ НАРОД У ЈУГОСЛОВЕ-НСКОЈ ДРЖАВИ У ПЕРИОДУ ИЗМЕЂУ ДВА СВЕТСКА РАТА**	**Последице Великог рата** (демографски и материјални губици, Мировна конференција у Паризу – нова карта Европе и света) **Револуције у Русији и Еврпи** (узроци, ток и последице) **Економске и културне прилике у Европи и свету** (економске кризе, култура, наука и уметност, свакодневни живот) **Тоталитаризам у Европи** (либералне демократије, тоталитарне идеологије – фашизам, нацизам, стаљинизам) **Свет на путу ка новом рату** (јапанска, италијанска и немачка агресивна политика, шпански грађански рат) **Стварање југословенске државе** (југословенска идеја, процес и носиоци уједињења, међународно признање и границе, конституисање државе) **Југословенска краљевина 1921-1841.** (политички живот) **Друштвено-екомомске и културне прилике у краљевини Југославији** (простор, ставновништво, друштво, економске прилике, култура, улога двора, национално и верско питање) <u>Истакнуте личности</u>: Николај II Романов, Владимир Иљич Лењин, Роза Ликсембург, Александар Флеминг, Пабло Пикасо, Волт Дизни, Чарли Чаплин, Сергеј Ејзенштајн,	- смешта кључне догађаје, појаве и процесе из савремене историје на временској ленти; - уочи динамику различитих историјских појава и промена на историјској карти; - пореди различите историјске изворе и рангира их на основу њихове сазнајне вредности; - анализира и процени ближе хронолошко порекло извора на основу садржаја; -поредећи различите изворе о истој историјској појави или догађају анализира позицију аутора; -доведе у везу узроке и последице историјских догађаја, појава и процеса на конкретним примерима; -наведе специфичности друштвених појава, процеса, политичких идеја, ставова појединаца и група у историјском периоду савременог доба; -образложи улогу и занчај истакнутих личности у датом историјском контексту; -уочи елементе континуитета и дисконтинуитета српске државности; -изведе закључак о повезаности националне историје са регионалном и светском, на основу датих примера; -образложи утицај историјских догађаја, појава и процеса на савремено друштво; -идентификује основне карактеристике тоталитарних идеологија и наводи њихове последице у историјском и савременом контексту; -образложи утицај различитих друштвено-економских система на свакодневни живот људи, анализирајући дате примере; -идентифијује узроке, елементе и последице историјских сукоба и ратова и дискутује о могућим начинима превенције конфликата; -изрази ставове, засноване на историјским аргументима, уважавајући мишљење саговорника; -препозна пропаганду, стереотипе и идеолошку позицију у историјском извору и формулише став који се супротставља манипулацији; -критички се односи према информацијама из медија	Географија (друштвено-географске одлике Србије) Музичка култура (џез као нови музички правац у музици) Биологија (открића на пољу медицине) Физика (Милутин Миланковић „Кроз васиону и векове“) Ликовна култура (савремена уметност и њени стваоци, Сава Шумановић, Тома Росандић – Играли се коњи врани, Иван Мештровић – Победник)

	Бенито Мусолини, Адилф Хитлер, Јосиф Стаљин, Френклин Рузвелт, Александар I и Марија Карађорђевић, Петар II и Павле Карађорђевић, Никола Пашић, Стјепан Радић, Милан Стојадиновић, Драгиша Цветковић, Влатко Мачек, Слободан Јовановић, Милутин Миланковић, Исидора Секулић, Ксенија Атанасијевић, Милена Павловић Барили, Иван Мештровић...	користећи се историјским знањима и вештинама; -анализира историјске догађаје и појаве на основу доступног аудио-визуелног изворног материјала; -образложи смисао неговања сећања на важне догађаје и личности из историје савременог доба; -истажи меморијалне споменике у локалној средини и учествујеу организовањуи спровожењеу заједничких школских активности везаних за развој културе сећања; -покаже одговран однос према културно-историјском наслеђу сопстевног и других народа; -уочи одраз историјских догађаја и појава у књижевним и уметничким делима;	
3. **ДРУГИ СВЕТСКИ РАТ**	**Други светски рат – доминација сила осовине 1939-1942.** (узроци, међународне кризе, сукоби и освајачи, политика тоталитарних држава, почетак и ток рата, зараћене стране, савезништва, фронтови) **Победа Антифашистичле коалиције** (фронтови, најважније операције, крај рата) **Људско страдање и ратна стварност** (нови начини ратовања, ратна свакодневица, страдање цивила и ратни злочини, логори) **Југославија и српски народ у Другом светском рату – априлски рат и распарчавање земље** (улазак у рат, војни пораз, окупација, подела, квислиншке творевине) **Југославија и српски народ у Другом светском рату – терор окупатора и усташа, отпор и грађански рат** (геноцид и злочини, устанак, антифашистичка борба и грађански рат, војне операције	- смешта кључне догађаје, појаве и процесе из савремене историје на временској ленти; - уочи динамику различитих историјских појава и промена на историјској карти; - пореди различите историјске изворе и рангира их на основу њихове сазнајне вредности; - анализира и процени ближе хронолошко порекло извора на основу садржаја; -поредећи различите изворе о истој историјској појави или догађају анализира позицију аутора; -доведе у везу узроке и последице историјских догађаја, појава и процеса на конкретним примерима; -наведе специфичности друштвених појава, процеса, политичких идеја, ставова појединаца и група у историјском периоду савременог доба; -образложи улогу и занчај истакнутих личности у датом историјском контексту; -изведе закључак о повезаности националне историје са регионалном и светском, на основу датих примера; -образложи утицај историјских догађаја, појава и процеса на савремено друштво; -идентификује основне карактеристике тоталитарних идеологија и наводи њихове последице у историјском и савременом контексту; -идентифијује узроке, елементе и последице историјских сукоба и ратова и дидскутује о могућим начинима	Српски језик и књижевност (Данило Киш-Ноћ и магла, Џон Бајн – Дечак у пругастој пиџами, Хилда Дајч – Писма, Клод Кампањ – Због мојих 15 година, Дневник Диане Будисављевић) Ликовна култура (Пабло Пикасо “Герника“)

	Југославија и српски народ у Другом светском рату – преломни догађаји 1942. и 1943. године (војне операције, антифашистичка борба, однос савезника, путање будућег уређења државе) **Југословија и српски народ у Другом светском рату – ослобођење и револуција** (однос савезника, савезничко бомбардовање, завршне операције, однос победника према побеђенима) **Југославија и српски народ у Другом светском рату – људско страдање и ратна ставрност** (људски и материјални губици, логори, ратна свакодневица) **Унутрашњи сукоби у Југославији** (однос власти према политичким противницима, национални сукоби, сепаратизам) **Друштвене и културне прилике у Југославији** (популарна култура, нове тенденције у култури, свакодневица) Истакнуте личности: Френклин Рузвелт, Винстон Черчил, Јосиф Стаљин, Адолф Хитлер, Бенито Мусолини, цар Хирихито, Франциско Франко, Мао Цедунг, Ана Франк, Петар II Карађорђевић, Драгољуб Михаиловић, Јосип Броз,Милан Недић, Анте Павелић. Диана Будисављевић...	превенције конфликата; -објасни значење појмова геноцид и Холокауст; -изрази ставове, засноване на историјским аргументима, уважавајући мишљење саговорника; -препозна пропаганду, стереотипе и идеолошку позицију у историјском извору и формулише став који се супротставља манипулацији; -критички се односи према информацијама из медија користећи се историјским знањима и вештинама; -анализира историјске догађаје на појаве на основу доступног аудио-визуелног изворног материјала; -осмисли, спрооведе и презентује резултате истраживања заснованог на одабраним историјским изворима и литератури, користећи ИКТ; -образложи смисао неговања сећања на важне догађаје и личности из историје савременог доба; -истажи меморијалне споменике у локалној средини и учествујеу организовању и спровођењеу заједничких школских активности везаних за развој културе сећања; -покаже одговран однос према културно-историјском наслеђу сопстевног и других народа; -уочи одраз историјских догађаја и појава у књижевним и уметничким делима;	
4. **СВЕТ, ЕВРОПА И СРПСКИ НАРОД У ЈУГОСЛОВЕНСКО**	**Супротности у свету и хладни рат** (стварање ОУН, политика неповерења, блоковска подела, глобална димензија хладног рата)	- смешта кључне догађаје, појаве и процесе из савремене историје на временској ленти; - уочи динамику различитих историјских појава и промена на историјској карти; - пореди различите историјске изворе и рангира их на	Српски језик и књижевност (Иво Андрић, Милош Црњански, Добрица

Ј ДРЖАВИ У ПЕРИОДУ ХЛАДНОГ РАТА	**Ратови и кризе** (ратна жаришта и кризе, деколонизација) **Наука, друштво и култура** (научна достигнућа, освајање свемира, трка у наоружању, медији, популарна култура, покрети еманципације – покрети за женска и мањинска права, антиратни и антирасни покрети) **Југославија и српски народ по завршетку Другог светског рата – ново уређење** (изградња новог друштвеног и државног уређења, једнопартијски систем, самоуправљање) **Међународни положај Југославије током хладног рата** (међународни положај и сукоби са Италијом и Информбироом, несврстаност) **Привредни развој Југославије** (економске и културне прилике, национализација, конфискација, ОРА) **Унутрашњи сукоби у Југославији** (однос власти према политичким противницима, сепаратизам, национални сукоби) **Друштвене и културне прилике у Југославији** (популарна култура, нове тенденције у култури, свакодневица) Истакнуте личности: Џон Кенедеи, Никита Хрушчов, Махатма Ганди, Мартин Лутер Кинг, Роза Паркс, Нелсон Мандела, Голда Меир, Енди Ворхол, Јосип Броз, Александар ранковичћ, Милован Ђилас, Иво Андрићм	основу њихове сазнајне вредности; - анализира и процени ближе хронолошко порекло извора на основу садржаја; -поредећи различите изворе о истој историјској појави или догађају анализира позицију аутора; -доведе у везу узроке и последице историјских догађаја, појава и процеса на конкретним примерима; -наведе специфичности друштвених појава, процеса, политичких идеја, ставова појединаца и група у историјском периоду савременог доба; -образложи улогу и значај истакнутих личности у датом историјском контексту; -уочи елементе континуитета и дисконтинуитета српске државности; -изведе закључак о повезаности националне историје са регионалном и светском, на основу датих примера; -образложи утицај историјских догађаја, појава и процеса на савремено друштво; -препозна, на примерима из савремене историје, важност поштовања људских права; -наведе примере како су идеје о родној, расној и етичкој равноправности утицале на савремене политичке прилике и развој друштва; -пореди положај и начин живота припадника различитих друштвених група у историјском периоду савременог доба; -илуструје примерима утицај научно-технолошког развоја на промене у друштву, економији и природном окружењу; -образложи утицај различитих друштвено-економских система на свакодневни живот људи, анализирајући дате примере; -препозна како су културне интеракције и сарадња различитих етничких и социјалних друпа утицали на политички, друштвени и привредни живот; -наведе примере утицаја спортсих и уметничких достигнуча на обликовање савременог друштва; -идентифијује узроке, елементе и последице историјских сукоба и ратова и дидскутује о могућим начинима превенције конфликата;	Ћосић, Десанка Максимовић, Бранко Ћопић) Музичка култура (поп култура) Ликовна култура (апстракција, минимализам)

	Милош Црњански, Александар петровић, Мира Траиловић, Душан Ковачевић	-изрази ставове, засноване на историјским аргументима, уважавајући мишљење саговорника; -препозна пропаганду, стереотипе и идеолошку позицију у историјском извору и формулише став који се супротставља манипулацији; -критички се односи према информацијама из медија користећи се историјским знањима и вештинама; -анализира историјске догађаје на појаве на основу доступног аудио-визуелног изворног материјала; -осмисли, спрооведе и презентује резултате истраживања заснованог на одабраним историјским изворима и литератури, користећи ИКТ; -покаже одговран однос према културно-историјском наслеђу сопстевног и других народа; -уочи одраз историјских догађаја и појава у књижевним и уметничким делима;	
5. **СВЕТ, ЕВРОПА, СРПСКА ДРЖАВА**	**Крај хладног рата** (пад Берлинског зида, слом комунизма у Еврпи, распад СССР, нова политичка карта Европе, стварање Европске уније, доминација САД, локални конфликти и интервенције великих сила) **Изазови савременог света** (глобализација, Четврта технолошка револуција, тероризам,	- смешта кључне догађаје, појаве и процесе из савремене историје на временској ленти; - уочи динамику различитих историјских појава и промена на историјској карти; - пореди различите историјске изворе и рангира их на основу њихове сазнајне вредности; - анализира и процени ближе хронолошко порекло извора на основу садржаја; -поредећи различите изворе о истој историјској појави или догађају анализира позицију аутора; -доведе у везу узроке и последице историјских догађаја,	Географија (Срби у региону и дијаспори, Друштвено-географске

И НАРОД У САВРЕМЕНИМ ПРОЦЕСИМА	миграције, савремени културни покрети) **Криза Југословенске државе и друштва** (криза СФРЈ 80-их година, међунационалне тензије, увођење вишестраначког политичког система) **Распад југословенске државе** (распад СФРЈ, грађански рат и стварање нових држава, интернационализација сукоба и међународне интервенције, ратни злочни, страдање цивилног становништва, разарање културног наслеђа) **Србија и српски народ на почетку 21.века** (НАТО агресија на СРЈ, последице ратова, политичке промене 2000, РС као самостална држава, питање статуса КиМ, односи у региону, процес придружицања ЕУ, култура и спорт) Истакнуте личности:Роналд Реган, Михаил Горбачов, Маргарет Тачер, Бил Гејтс, Владимир Путин, Ангела Меркел, Слободан Милошевић, Фрањо Туђман, Алија Изетбегоцвић, Зоран Ђинђић, Војислав Коштиница..	појава и процеса на конкретним примерима; -наведе специфичности друштвених појава, процеса, политичких идеја, ставова појединаца и група у историјском периоду савременог доба; -образложи улогу и занчај истакнутих личности у датом историјском контексту; -уочи елементе континуитета и дисконтинуитета српске државности; -изведе закључак о повезаности националне историје са регионалном и светском, на основу датих примера; -образложи утицај историјских догађаја, појава и процеса на савремено друштво -препозна, на примерима из савремене историје, важност поштовања људских права; -наведе примере како су идеје о родној, расној и етичкој равноправности утицале на савремене политичке прилике и развој друштва; -пореди положај и начин живота припадника различитих друштвених група у историјском периоду савременог доба; -илуструје примерима утицај научно-технолошког развоја на промене у друштву, економији и природном окружењу; -образложи утицај различитих друштвено-економских система на свакодневни живот људи, анализирајући дате примере; -препозна како су културне интеракције и сарадња различитих етничких и социјалних друпа утицали на политички, друштвени и привредни живот; -наведе примере утицаја спортсих и уметничких достигнуча на обликовање савременог друштва; -идентифијује узроке, елементе и последице историјских сукоба и ратова и дидскутује о могућим начинима превенције конфликата; -објасни значење појмова геноцид и Холокауст; -изведе закључке о узроцима, току и последицама ратова условљених распадом СФРЈ користећи изворе различтог порекла и сазнајне вредности; -изрази ставове, засноване на историјским аргументима, уважавајући мишљење саговорника;	одлике Србије, Миграциони процеси, Историјски-географски развој Србије) Информатика (Трећа и Четврта индустријска револуција

		-препозна пропаганду, стереотипе и идеолошку позицију у историјском извору и формулише став који се супротставља манипулацији; -критички се односи према информацијама из медија користећи се историјским знањима и вештинама; -анализира историјске догађаје на појаве на основу доступног аудио-визуелног изворног материјала; -осмисли, спрооведе и презентује резултате истраживања заснованог на одабраним историјским изворима и литератури, користећи ИКТ; -образложи смисао неговања сећања на важне догађаје и личности из историје савременог доба; -истажи меморијалне споменике у локалној средини и учествујеу организовањуи спровожењеу заједничких школских активности везаних за развој културе сећања; -покаже одговран однос према културно-историјском наслеђу сопстевног и других народа; -уочи одраз историјских догађаја и појава у књижевним и уметничким делима; -препозна исторјску димензију политичких, културних и техночођких промена у сваременом свету и Републици Србији;	

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
- Кооперативна - Интерактивна - Перцептивна - Истраживачка - Демонстративна - Илустративна -Монолошка - Дијалошка - Учење по моделу - Текст метода	Активно слушање,памћење, посматрање, препознавање, упоређивање, уочавање, разликовање, именовање, разговор, постављање питања, замишљање, описивање, читање, писање, анализирање, откривање, закључивање, образлагање, груписање, примењивање, процењивање, претпостављање, повезивање са већ стеченим знањем, тумачење табела и графикона, сврставање у категорије, раздвајање битног од небитног, поређење, предвиђање, сарадња са другим ученицима, лоцирање на историјској и географској карти...	Припремање, организовање, посматрање, праћење, објашњавање, помагање, показивање, вођење, подстицање, предвиђање, проверавање, вредновање, саопштавање, иницирање, слушање, праћење, процењивање, идентификовање, поређење, одлучивање, разговор, читање	- Ученици - Наставници - Родитељи - Учионица - Дидактичка средства и материјали - Уџбеници - Искуство ученика - Фотографије - Слике - Краћи текстови - Апликације	Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика; Сумативно оцењивање; Идентификација ситуација у којима ће ученици стећи и показати понашање у складу са прописаним исходима.; Инструменти за проверавање остварености прописаних исхода (разговор, посматрање, петнаестоминутне провере знања, тематске провере знања, полугодишња и годишња провера знања); Редовна израда домаћих задатака; Индивидуални рад – израда паноа, ленти времена, ППТ, Сналажење на карти; Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова;

11.1.4. ГЕОГРАФИЈА

Годишњи фонд часова: 68 часова

Циљ: Циљ наставе географије у осмом разреду основне школе је да ученицима пружи знања и објашњења о географским појавама, објектима и процесима на територији наше државе, Републике Србије. Ослањајући се на претходно стечена знања и умења ученика, настава географије омогућава да ученик појмовно и структурно овлада природно-географским, демографским, насеобинским, политичко-географским, економско-географским, интеграционим и глобалним појавама и процесима у Србији и свету, уз неговање вредности мултикултуралности и патриотизма.

Разред: 8. (осми)

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ, ГРАНИЦЕ И ВЕЛИЧИНА ТЕРИТОРИЈЕ СРБИЈЕ	- Југоисточна Европа, интеграциони и дезинтеграциони процеси - Географски положај Србије - Историјско-географски развој Србије - Симболи Србије - Границе и проблеми пограничних крајева	- одреди географски положај Србије и доведе га у везу са историјско-географским развојем. - анализира карактеристике граница и пограничних крајева Србије. - анализира тематске карте и статистичке податке и графички их приказује; - објасни значење појмова: * географски положај земље; * математички положај Србије; * економско-географски положај Србије; * војностратегијски положај Србије. - на географској карти света одређује положај Србије на Балкану и у Европи. - препозна територијалну повезаност Србије са осталим државама у Европи и у региону. - објашњава сложеност и повољност географског положаја Србије. - одређује, на географској карти, природне и вештачке границе Србије, као и државе са којима Србија се граничи. - анализира самостално и у групи позитивне околности положаја у функцији привредног развоја Србије.	Математика: површина, проценти Историја: настанак народа, сеобе народа

ФИЗИЧКО-ГЕОГРАФСКЕ ОДЛИКЕ СРБИЈЕ	- Геотектонски процеси на територији Србије - Сеизмизам Србије - Тектонски облици рељефа - Падински процеси и рељеф настао деловањем воде - Рељеф настао деловањем леда, ветра и човека - Утицаји ерозивних и акумулативних процеса на човека - Климатски фактори и елементи - Климатске области у Србији - Подземне воде Србије - Реке Србије - Језера Србије - Заштита вода и заштита од вода - Земљишта Србије - Распрострањеност биљног и животињског света	- опише узроке и последице геотектонских процеса на територији Србије. - класификује облике рељефа на територији Србије и именује репрезентативне. - анализира тематске карте и статистичке податке и графички их приказује; - анализира утицај климатских фактора и климатских елемената на климу Србије. - класификује и описује својства водних објеката користећи карту Србије. - наведе начине коришћења вода Србије. - препозна ефекте утицаја физичко-географских процеса на човека и адекватно реагује у случају природних непогода. - доводи у везу распрострањеност биљних и животињских врста и физичко-географске карактеристике простора.	Математика: површина, проценти Биологија: биљне заједнице, екологија, флора и фауна Посебни програми: Заштита животне средине
ДРУШТВЕНО-ГЕОГРАФСКЕ ОДЛИКЕ СРБИЈЕ	- Кретање броја становника и њихов просторни размештај - Природно кретање - Миграциони процеси - Структуре становништва - Демографски проблеми и популациона политика	- објашњава популациону динамику становништва Србије: кретање броја становника, природни прираштај и миграције. - изводи закључке о утицају популационе динамике на структуре становништва у нашој земљи. - анализира тематске карте и статистичке податке и графички их приказује; - изводи закључке о важности предузимања мера	Историја: настанак европских народа, сеобе народа, Балкански ратови

	- Прва насеља у Србији - Село и рурални процеси - Градови - Урбанизација и проблеми урбаног развоја - Београд - Природни ресурси и привредни развој - Друштвени услови привредног развоја и промене у структури привреде - Пољопривреда и географски простор - Индустрија и географски простор - Саобраћај и географски простор - Туризам и трговина - Делатности квартарног сектора	популационе политике. - израђује и анализира графичке приказе структура становништва. - објашњава утицај природних и друштвених фактора на настанак, развој и трансформацију насеља у нашој земљи. - уз помоћ карте Србије и других извора информација, анализира утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привредних делатности у нашој земљи. - повезује размештај привредних делатности са квалитетом животне средине у нашој земљи. - препознаје ефекте производње и коришћења различитих извора енергије на квалитет животне средине.	
ПРИРОДНА И КУЛТУРНА БАШТИНА СРБИЈЕ	- Природна баштина Србије - Културна баштина Србије - Светска баштина под заштитом Унескоа у Србији	- описује репрезентативне објекте природне и културне баштине и означава их на карти. - процењује важност очувања природне и културне баштине Србије. - анализира тематске карте и статистичке податке и графички их приказује;	Историја: настанак европских народа, сеобе народа, балкански ратови Биологија: црвене књиге флоре и фауне, угроженост и заштита биодиверзитета, угрожавање културних добара
ГЕОГРАФИЈА ЗАВИЧАЈА	- Појам и географски положај завичаја - Природне карактеристике - Друштвене карактеристике	- учествује у предлагању и реализацији истраживачког пројекта у локалној средини; - анализира тематске карте и статистичке податке и графички их приказује; - описује положај своје општине и округа. - набраја важне саобраћајнице свог краја. - описује природне одлике свог краја. - зна да наброји туристичка места и објекте. - да нацрта контурне карте краја са речном мрежом, а	Историја: настанак народа, сеобе народа

		затим да их попуњава појединим елементима из географских садржаја које изучава. - анализира становништво са аспекта густине насељености, природни прираштај, структуре становништва и миграције. - објашњава главне привредне делатности и гране свог краја. - објашњава које су перспективе развитка места, општине и краја.	
СРБИ У РЕГИОНУ И ДИЈАСПОРИ	- Срби у Црној Гори – Срби у БиХ – Република Српска - Срби у Хрватској - Срби у осталим суседним државама - Срби у дијаспори	- објашњава утицај историјских и савремених миграција на размештај Срба у свету. - одређује просторни размештај Срба у окружењу: * објашњава одлике геопростора у којима живе; * разуме значај успостављања чвршћих веза са матицом; * препознаје напоре и начине очувања националног интегритета; * разуме значај повезивања са дијаспором; * сагледава разлоге окупљања у локалне заједнице; * сагледава потребу Србије за деловањем у циљу повезивања са дијаспором.	Математика: површина, проценти Историја: настанак народа, сеобе народа

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
монолошка дијалошка илустративно демонстративна рад на тексту метод писаних радова метод графичких радова практичан рад истраживачке активности решавање проблема индивидуална фронтални рад у пару рад у групи амбијентално учење	Слушање, памћење, посматрање, препознавање, упоређивање, уочавање, разликовање, именовање, разговор, постављање питања, причање, читање, замишљање, описивање, цртање, бојење, записивање, анализирање, откривање, закључивање, образлагање, груписање, примењивање, сарађивање, процењивање, именовање различитих географских извора	Планирање, припремање, организовање, посматрање, праћење, оцењивање, израда и преглед тестова, објашњавање, показивање, вођење, подстицање, усмеравање, предвиђање, проверавање, вредновање, саопштавање, иницирање, слушање, праћење, пружање помоћи у раду ученика, процењивање, поређење, идентификовање, разговор, одлучивање, читање, цртање	- Ученици - Наставници - Родитељи - Двориште - Учионица - Дидактичка средства и материјали - Уџбеник - Географска читанка - Географски часописи - Географски атлас - Интернет - Искуство ученика - Искуство наставника - Фотографије - Слике - Краћи текстови - Лаптоп, ЦД, ДВД - Пројектор	- посматрање - разговор - усмено излагање - ученички одговори - активност на часу - ученички радови - домаћи задаци - 15-то мин. тест - полугодишњи тест - годишњи тест - примена знања уз помоћ географске карте

11.1.5. БИОЛОГИЈА

Годишњи фонд часова: 68 часова

Циљ: Циљ наставе и учења биологије је да ученик изучавањем биолошких процеса и живих бића у интеракцији са животном средином, развије одговоран однос према себи и природи и разумевање значаја биолошке разноврсности и потребе за одрживим развојем.

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
1. ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	Улога и значај ћелијских органела у метаболизму ћелије: једро, ендоплазмични ретикулум, рибозоми, хлоропласти, центриоле, лизозоми. Матичне ћелије – ћелије програмиране за различите функције. Улога и значај ензима. Ендокрини систем. Поремећаји функције ендокриног система. Регулаторна улога хормона биљака и животиња. Чулни систем. Поремећаји функције чула. Нервни систем. Рефлекси и рефлексни лук. Поремећаји функције нервног система. Хомеостаза – принцип повратне спреге. Фотосинтеза. Ћелијско дисање.Транспирација. Терморегулација.	- повеже грађу ћелијских органела са њиховом улогом у метаболизму ћелије; - повеже однос површине и запремине ћелије и тела са начином обављања основних животних функција; - идентификује регулаторне механизме у одржавању хомеостазе;	**Физичко и здравствено васпитање:** - здравствено-хигијенске мере пре и после вежбања - значај правилне исхране - енергетски напици и њихова штетност - значај вежбања у природи. - последице конзумирања дувана и алкохола и психоактивних супстанци - правилно конзумирање додатака исхрани - мере заштите репродуктивног здравља у процесу вежбања
2. ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	Резултати стандардних лабораторијских анализа крви и урина. Промене у пубертету. Заштита од полно преносивих болести – контрацепција. Одговорност за сопствено здравље.	- одговорно се односи према свом здрављу; - изрази критички став према медијским садржајима који се баве здравим стиловима живота; - повеже промене настале у пубертету са деловањем хормона; - идентификује поремећаје у раду органа и система органа	

		изазваних нездравим начином живота;	
3. ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА	„Календар живота“, еволуција различитих група организама кроз геолошка доба. Велика изумирања. Значај алги (цијанобактерија) и биљака за продукцију кисеоника и озонског омотача, као заштита од УВ зрака, и услов за развој осталих живих бића. Строматолити. Излазак из воде на копно.	- доведе у везу промене животних услова са еволуцијом живота на планети; - истражи давно нестале екосистеме; - повеже промене наследног материјала са настанком нових врста путем природне селекције;	
4. НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	Улуткавање и пресвлачење инсеката. Пубертет и адолесценција човека. Цветање, плодоношење и сазревање плодова биљака. Теорија еволуције. Постанак нових врста кроз еволуционе процесе. Еволуција човека.	- повеже промене које се догађају организму током животног циклуса са активностима гена; - повеже промене наследног материјала са настанком нових врста путем природне селекције;	
5. ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	Еволуција и развој екосистема. Циклуси кружења основних супстанци у природи (H_2O, C, N) и њихова повезаност. Азотофиксација, микориза, симбиоза, симбионтски организми (лишајеви). Ограниченост ресурса (капацитет средине) и одрживи развој. Нестанак врста и фактори угрожавања. Типични екосистеми Србије. Ретке и угрожене врсте Србије. Интродукције и реинтродукције врста. Инвазивне врсте. Последице глобалних промена.	– повеже утицај еколошких чинилаца са распоредом карактеристичних врста које насељавају простор Србије; – истражи присуство инвазивних врста у својој околини и вероватне путеве насељавања; истражи разлоге губитка биодиверзитета на локалном подручју.	**Географија:** -природни ресурси -распрострањеност биљног и животињског света

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
- Кооперативна - Интерактивна - Перцептивне - Амбијентално учење - Цртање - Учење кроз игру - Демонстрација (показивање) - Илустрација - Разговор - Учење по моделу - Експеримент - Учење по моделу	Слушање, памћење, планирање, посматрање, препознавање, упоређивање, уочавање, разликовање, именовање, разговор, постављање питања, причање, замишљање, описивање, цртање, читање, писање, анализирање, откривање, закључивање, образлагање, груписање, примењивање, сарађивање, процењивање	Припремање, планирање, организовање, посматрање, праћење, објашњавање, помагање, показивање, вођење, подстицање, предвиђање, проверавање, вредновање, саопштавање, иницирање, слушање, праћење, процењивање, идентификовање, поређење, одлучивање, разговор, читање, цртање, праћење и процењивање резултата свога рада и резултата рада ученика	- Ученици - Наставници - Учионица - Уџбеници - Табла - Искуство ученика - Фотографије - Слике - Текстови - Презентације - Апликације - Осмосмерке - Укрштенице - Табеле - Дијаграми - Шеме - Задаци	Формативно и сумативно оцењивање Дискусија Мапе појмова Проблемски задаци Решавање проблема Експерименти Истраживачки радови и пројекти

11.1.6. МАТЕМАТИКА

Циљ

Циљ учења Математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.

Разред **Осми**

Годишњи фонд часова **136 часова**

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНО ПОВЕЗИВАЊЕ
- **СЛИЧНОСТ**	Пропорционалне величине. Талесова теорема. - Сличност троуглова. Примене сличности.	- примени Талесову теорему у геометријским задацима и реалном контексту; - примени сличност троуглова у геометријским задацима и реалном контексту; - анализира односе тачака, правих и равни у простору и запише те односе математичким писмом; - представља цртежом односе геометријских објеката у	Техника и технологија Ученик/ца ће бити у стању да: - самостално/тимски истражује и осмишљава пројекат - процењује свој рад и рад других и предлаже унапређење реализованог пројекта Информатика и рачунарство
			Ученик/ца ће бити у стању да:

		равни и простору и користи их приликом решавања задатака; - уочи правоугли троугао у простору и примени Питагорину теорему у геометријским задацима и	- приступи дељеном документу, коментарише и врши измене унутар дељеног документа
			Информатика и рачунарство Ученик/ца ће бити у стању да: - приступи дељеном документу, коментарише и врши измене унутар дељеног документа Српски језик Ученик/ца ће бити у стању да: - чита текстове са разумевањем примењујући различите технике читања
ТАЧКА, ПРАВА И РАВАН	Однос тачке и праве, тачке и равни. Односи правих; мимоилазне праве. Односи праве и равни, нормала на раван, растојање тачке од равни. Односи две равни. Ортогонална пројекција на раван (тачке, дужи и праве). Угао између праве и равни. Полиедар.	реалном контексту; - реши линеарну једначину, неједначину и систем линеарних једначина са две непознате; - реши реалне проблеме користећи линеарну једначину, неједначину или систем линеарних једначина са две непознате; - израчуна површину и запремину праве призме и четворостране пирамиде	
		(основа правоугаоник), правилне тростране и	
	Линеарна једначина.		Техника и технологија Ученик/ца ће бити у стању да: - самостално/тимски истражује и осмишљава пројекат процењује свој рад и рад других и предлаже унапређење реализованог пројекта
ЛИНЕАРНЕ ЈЕДНАЧИНЕ И НЕЈЕДНАЧИНЕ С ЈЕДНОМ НЕПОЗНАТОМ	Решавање линеарних једначина с једном непознатом. Линеарна неједначина. Решавање линеарних неједначина с једном непознатом. Примена у реалним	шестостране пирамиде; - израчуна површину и запремину ваљка, купе и лопте; - примени обрасце за површину и запремину тела у реалним ситуацијама;	

	ситуацијама.	- нацрта и анализира график	Информатика и рачунарство
		линеарне функције; - учествује у избору истраживачког пројекта и	
ПРИЗМА	Призма: појам, врсте, елементи. Мрежа праве призме. Површина праве призме. Запремина праве призме.	начина рада.	Ученик/ца ће бити у стању да: - приступи дељеном документу, коментарише и врши измене унутар дељеног документа Српски језик Ученик/ца ће бити у стању да: - чита текстове са разумевањем примењујући различите технике читања

			Техника и технологија Ученик/ца ће бити у стању да: - самостално/тимски истражује и осмишљава пројекат процењује свој рад и рад других и предлаже унапређење реализованог пројекта Информатика и рачунарство Ученик/ца ће бити у стању да: - приступи дељеном документу, коментарише и врши измене унутар дељеног документа
	Пирамида; појам, врсте, елементи. Мрежа пирамиде. Површина пирамиде. Запремина пирамиде.		Српски језик Ученик/ца ће бити у стању да: - чита текстове са разумевањем примењујући различите технике читања

ПИРАМИДА			Техника и технологија Ученик/ца ће бити у стању да: - самостално/тимски истражује и осмишљава пројекат процењује свој рад и рад других и предлаже унапређење реализованог пројекта Информатика и рачунарство Ученик/ца ће бити у стању да: - приступи дељеном документу, коментарише и врши измене унутар дељеног документа - користи формуле за израчунавање статистика Српски језик Ученик/ца ће бити у стању да:
ЛИНЕАРНА ФУНКЦИЈА	Линеарна функција ($y = kx + n$). График линеарне функције; нула и знак функције, монотоност. Имплицитни облик задавања линеарне функције. Цртање и читање графика линеарних функција.		- чита текстове са разумевањем примењујући различите технике читања Техника и технологија Ученик/ца ће бити у стању да: - самостално/тимски истражује и осмишљава пројекат

			процењује свој рад и рад других и предлаже унапређење реализованог пројекта
			Српски језик
			Ученик/ца ће бити у стању да:
			- чита текстове са разумевањем примењујући различите технике читања
			Информатика и рачунарство
			Ученик/ца ће бити у стању да:
			- приступи дељеном документу, коментарише и врши измене унутар дељеног документа - изврши једноставне анализе података(збир, просек, проценат)
СИСТЕМИ ЛИНЕАРНИХ	Појам линеарне једначине с две непознате. Појам система од две линеарне једначине с две непознате. Решавање система методом замене и методом супротних		Географија Ученик/ца ће бити у стању да: -анализира статистичке податке и графички их приказује

ЈЕДНАЧИНА С ДВЕ НЕПОЗНАТЕ	коефицијената; графичка интерпретација система. Примена у реалним ситуацијама.		Техника и технологија Ученик/ца ће бити у стању да: - самостално/тимски истражује и осмишљава пројекат процењује свој рад и рад других и предлаже унапређење реализованог пројекта Информатика и рачунарство Ученик/ца ће бити у стању да: - приступи дељеном документу, коментарише и врши измене унутар дељеног документа - користи формуле за израчунавање статистика

ВАЉАК, КУПА И ЛОПТА	Ваљак и његови елементи. Мрежа ваљка. Површина и запремина правог ваљка. Купа и њени елементи. Мрежа купе. Површина и запремина праве купе. Појам лопте и сфере. Пресеци лопте (сфере) и равни. Површина и запремина лопте.		Техника и технологија Ученик/ца ће бити у стању да: - самостално/тимски истражује и осмишљава пројекат процењује свој рад и рад других и предлаже унапређење реализованог пројекта Информатика и рачунарство Ученик/ца ће бити у стању да: - користи формуле за израчунавање статистика - приступи дељеном документу, коментарише и врши измене унутар дељеног документа

Кључни појмови садржаја: сличност, линеарна функција, систем линеарних једначина, призма, пирамида, ваљак, купа и лопта.

Образовни стандарди за крај основног образовања		
Основни ниво	**Средњи ниво**	**Напредни ниво**
СЛИЧНОСТ		
МА.1.3.1. влада појмовима: дуж, полуправа, права, раван и угао (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; разликује неке врсте углова и паралелне и нормалне праве) МА.1.3.2. влада појмовима: троугао, четвороугао, квадрат и	МА.2.3.2. одреди однос углова и страница у троуглу, збир углова у троуглу и четвороуглу и да решава задатке користећи Питагорину теорему	МА.3.3.1. рачуна са угловима укључујући и претварање угаоних мера; закључује користећи особине паралелних и нормалних правих, укључујући углове на трансверзали МА.3.3.6. примени подударност и сличност троуглова, повезујући тако разна својства геометријских објеката

правоугаоник (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; ученик разликује основне врсте троуглова, зна основне елементе троугла и уме да израчуна обим и површину троугла, квадрата и правоугаоника на основу елемената који непосредно фигуришу у датом задатку; уме да израчуна непознату страницу правоуглог троугла примењујући Питагорину теорему		
ТАЧКА, ПРАВА И РАВАН		
МА.1.3.1. влада појмовима: дуж, полуправа, права, раван и угао (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; разликује неке врсте углова и паралелне и нормалне праве)	МА.2.3.2. одреди однос углова и страница у троуглу, збир углова у троуглу и четвороуглу и да решава задатке користећи Питагорину теорему	МА.3.3.6. примени подударност и сличност троуглова, повезујући тако разна својства геометријских објеката
ЛИНЕАРНЕ ЈЕДНАЧИНЕ И НЕЈЕДНАЧИНЕ С ЈЕДНОМ НЕПОЗНАТОМ		
МА.1.2.1. реши линеарне једначине у којима се непозната појављује само у једном члану	МА.2.2.1. реши линеарне једначине и системе линеарних једначина са две непознате МА.2.2.5. користи једначине у једноставним текстуалним задацима	МА.3.2.1. саставља и решава линеарне једначине и неједначине и системе линеарних једначина са две непознат МА.3.2.5. користи једначине, неједначине и системе једначина решавајући и сложеније текстуалне задатке
ПРИЗМА		
МА.1.3.2. влада појмовима: троугао, четвороугао, квадрат и правоугаоник (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; ученик разликује основне врсте троуглова, зна	МА.2.3.4. влада појмовима: призма и пирамида; рачуна њихову површину и запремину када су неопходни елементи непосредно дати у задатку	МА.3.3.2. користи основна својства троугла, четвороугла, паралелограма и трапеза, рачуна њихове обиме и површине на основу елемената који нису обавезно непосредно дати у формулацији задатка; уме да их конструише

основне елементе троугла и уме да израчуна обим и површину троугла, квадрата и правоугаоника на основу елемената који непосредно фигуришу у датом задатку; уме да израчуна непознату страницу правоуглог троугла примењујући Питагорину теорему) МА.1.3.4. влада појмовима: коцка и квадар (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама, зна њихове основне елементе и рачуна њихову површину и запремину)		МА.3.3.4. израчуна површину и запремину призме и пирамиде, укључујући случајеве када неопходни елементи нису непосредно дати МА.3.3.6. примени подударност и сличност троуглова, повезујући тако разна својства геометријских објеката
ПИРАМИДА		
МА.1.3.2. влада појмовима: троугао, четвороугао, квадрат и правоугаоник (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; ученик разликује основне врсте троуглова, зна основне елементе троугла и уме да израчуна обим и површину троугла, квадрата и правоугаоника на основу елемената који непосредно фигуришу у датом задатку; уме да израчуна непознату страницу правоуглог троугла примењујући Питагорину теорему) МА.1.3.4. влада појмовима: коцка и квадар (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама, зна њихове основне елементе и рачуна њихову површину и запремину)	МА.2.3.4. влада појмовима: призма и пирамида; рачуна њихову површину и запремину када су неопходни елементи непосредно дати у задатку	МА.3.3.2. користи основна својства троугла, четвороугла, паралелограма и трапеза, рачуна њихове обиме и површине на основу елемената који нису обавезно непосредно дати у формулацији задатка; уме да их конструише МА.3.3.4. израчуна површину и запремину призме и пирамиде, укључујући случајеве када неопходни елементи нису непосредно дати МА.3.3.6. примени подударност и сличност троуглова, повезујући тако разна својства геометријских објеката
ЛИНЕАРНА ФУНКЦИЈА		
МА.1.2.4. одреди вредност функције дате таблицом или формулом	МА.2.2.4. уочи зависност међу променљивим, зна функцију y=ax и графички интерпретира њена својства; везује за та својства појам директне пропорционалности и одређује непознати члан пропорције	МА.3.2.4. разликује директно и обрнуто пропорционалне величине и то изражава одговарајућим записом; зна линеарну функцију и графички интерпретира њена својства
СИСТЕМИ ЛИНЕАРНИХ ЈЕДНАЧИНА СА ДВЕ НЕПОЗНАТЕ		
	МА.2.2.1. реши линеарне једначине и системе линеарних једначина са две непознате	МА.3.2.1. саставља и решава линеарне једначине и неједначине и системе линеарних

		једначина са две непознате МА.3.2.5. користи једначине, неједначине и системе једначина решавајући и сложеније текстуалне задатке
ВАЉАК, КУПА И ЛОПТА		
МА.1.3.3. влада појмовима: круг, кружна линија (издваја њихове основне елементе, уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; уме да израчуна обим и површину круга датог полупречника) МА.1.3.5. влада појмовима: купа, ваљак и лопта (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама, зна њихове основне елементе	МА.2.3.3. користи формуле за обим и површину круга и кружног прстена МА.2.3.5. израчуна површину и запремину ваљка, купе и лопте када су неопходни елементи непосредно дати у задатку	МА.3.3.3. одреди централни и периферијски угао, рачуна површину исечка, као и дужину лука МА.3.3.5. израчуна површину и запремину ваљка, купе и лопте, укључујући случајеве када неопходни елементи нису непосредно дати
ПРОЈЕКТНИ ЗАДАТАК		

11.1.7. ФИЗИКА

Разред: Осми

Годишњи фонд часова: 68 часова

Циљ: Циљ учења Физике јесте упознавање ученика са природним појавама и основним законима природе, стицање основе научне писмености, оспособљавање за уочавање и распознавање физичких појава и активно стицање знања о физичким феноменима кроз истраживање, усвајање основа научног метода и усмеравање према примени физичких закона у свакодневном животу и раду.

Кључни појмови: периодично кретање, осцилације, амплитуда, период осциловања, фреквенција, таласи, звук, звучна резонанција, светлост, закон одбијања светлости, равна и сферна огледала, жижа, закон преламања светлости, тотална рефлексиј, призма и сочива, лупа и микроскоп, наелектрисање, електроскоп и електрометар, електрично поље, потенцијал и напон, електрична струја, проводници и изолатори, волтметар и амперметар, отпорност, Омов закон, магнетно поље, компас, соленоид, електромагнети

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
1. **ОСЦИЛАТОРНО И ТАЛАСНО КРЕТАЊЕ**	**Осцилаторно кретање** **Појмови и величине којима се описује осциловање тела** **Закон одржања механичке енергије при осциловању тела** **Механички таласи. Величине којима се описује таласно кретање** **Звук. Карактеристике звука и звучна резонанција**	– повезује физичке величине које описују осцилације и таласе – описује карактеристике звука, ултразвука и инфразвука и наводи примере примене ултразвука – демонстрира и објасни осциловање куглице клатна и тела обешеног о опругу, осциловање жица и ваздушних стубова – примењује превентивне мере заштите од буке решава квалитативне, квантитативне и графичке задатке	Математика Музичка култура Ликовна култура Техника и технологија Физичко и здравствено васпитање
2. **СВЕТЛОСНЕ ПОЈАВЕ**	**Карактеристике светлости. Праволинијско простирање светлости** **Закон одбијања светлости и равна огледала** **Сферна огледала и конструкција ликова**	– анализира примере одбијања и преламања светлости, тоталне рефлексије (огледала и сочива) – користи лупу и микроскоп – демонстрира и објасни појаву сенке – демонстрира и објасни функционисање ока и корекцију вида	Ликовна култура Математика Хемија Биологија Техника и технологија

	Брзина светлости у различитим срединама. Закон преламања светлости **Индекс преламања светлости. Тотална рефлексија** **Преламање светлости кроз призму и сочива** **Одређивање положаја ликова код сочива** **Оптички инструменти**	– примењује превентивне заштите од прекомерног излагања Сунчевом зрачењу – решава квалитативне, квантитативне и графичке задатке	
3. **ЕЛЕКТРИЧНО ПОЉЕ**	**Наелектрисавање тела и елементарна количина наелектрисања** **Узајамно деловање наелектрисаних тела и Кулонов закон** **Електрично поље** **Рад силе електричног поља. Веза напона и јачине електричног поља** **Електричне појаве у атмосфери**	– прикаже и опише електрично поље – израчуна силу којом поље делује на наелектрисање – повеже електрични напон и јачину електричног поља – решава квалитативне, квантитативне и графичке задатке	Математика, Хемија, Биологија, Техника и технологија
4.	**Електрична струја**		Математика,

ЕЛЕКТРИЧНА СТРУЈА	**Услови за настајање и извори електричне струје** **Мерење електричне струје и напона** **Електрична отпорност проводника** **Омов закон за део струјног кола** **Рад и снага електричне струје. Џул-Ленцов закон** **Омов закон за део струјног кола** **Везивање отпорника** **Електрична струја у течностима и гасовима** **Мере заштите од електричне струје**	– објасни провођење струје кроз метале, течности и гасове – упореди отпорности металних проводника на основу њихових карактеристика – наводи и користи различите изворе електричне струје (EMS) и зна да их разврстава ради рециклаже – познаје основне елементе електричног кола и уме да их повеже – изабере одговарајући опсег мерног инструмента и мери јачину електричне струје и напон – одређује вредност редно и паралелно везаних отпорника и резултате прикаже табеларно и графички – описује ефекте који се испољавају при протицању електричне струје – препозна основна својства наизменичне струје – израчуна потрошњу електричне енергије у домаћинству се придржава основних правила безбедности при коришћењу електричних уређаја у животу – решава квалитативне, квантитативне и графичке задатке	Хемија, Биологија, Техника и технологија
5. **МАГНЕТНО ПОЉЕ**	**Магнетно поље сталних магнета. Магнетно поље Земље** **Магнетно поље електричне струје** **Дејство магнетног поља на струјни проводник** **Допринос Николе Тесле и Михајла Пупина развоју науке о електромагнетним појавама и њиховој**	– описује узајамно деловање два паралелна проводника са струјом – деловање магнетног поља на струјни проводник – принцип рада електромагнета и електромотора – објасни принцип рада компаса и природу Земљиног магнетног поља – користи компас и апликације за паметне телефоне за оријентацију у природи решава	Техника и технологија, Хемија, Биологија, Историја, Географија

	примени	квалитативне, квантитативне и графичке задатке	
6. **ЕЛЕМЕНТИ АТОМСКЕ И НУКЛЕАРНЕ ФИЗИКЕ**	**Структура атома и нуклеарне силе** **Природна радиоактивност. Радиоактивно зрачење** **Дејство радиоактивног зрачења на биљни и животињски свет. Заштита од зрачења** **Вештачка радиоактивност. Фисија и фузија** **Примена нуклеарне енергије и радиоактивног зрачења**	– објасни структуру атомског језгра и нуклеарне силе – опише радиоактивност, врсте зрачења, радиоактивне изотопе, препознаје њихово дејство, примену и мере заштите – разликује фисију и фузију и наводи могућности њихове примене	Техника и технологија, Хемија, Биологија, Историја, Географија
7. **ФИЗИКА И САВРЕМЕНИ СВЕТ**	**Значај физике за развој других природних наука** **Допринос физике развоју савремене медицине** **Физика и савремене технологије**	– препозна значај физике и схвати њен значај за развој других природних наука	Техника и технологија Хемија Биологија

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
- Кооперативна - Интерактивна - Перцептивна	Активно слушање,памћење, посматрање, препознавање, упоређивање, уочавање, разликовање, именовање,	Припремање, организовање, посматрање, праћење, објашњавање, помагање, показивање, вођење,	- Ученици - Наставници - Учионица	Формативно оцењивање Сумативно оцењивање; Идентификација ситуација у којима ће ученици стећи и

- Истраживачка - Демонстративна - Илустративна - Дијалошка - Учење по моделу - Текст метода - Метода активног учења - Метода практичног рада	разговор, постављање питања, замишљање, описивање, читање, писање, анализирање, откривање, закључивање, образлагање, груписање, примењивање, процењивање, претпостављање, повезивање појмова у мапу ума, повезивање нових појмова са претходно наученим градивом, тумачење табела и графикона, сврставање у категорије, раздвајање битног од небитног, извођење огледа, развијање критичког мишљења, поређење, предвиђање, сарадња са другим ученицима...	подстицање, предвиђање, проверавање, вредновање, саопштавање, иницирање, слушање, праћење, процењивање, идентификовање, поређење, одлучивање, разговор, демонстрирање огледа, формативно и сумативно вредновање, самовредновање.	- Наставна средства и материјали - Уџбеници - Збирке задатака - Искуство ученика - Научно-популарна литература, Млади физичар - Илустрације - Апликације и други интернет ресурси	показати понашање у складу са прописаним исходима.; Инструменти за проверавање остварености прописаних исхода : одговори на постављена питања, тематске провере знања, израда домаћих задатака, решавање проблема, повезивање појмова у мапе ума, демонстрирање огледа, мануелне способности током извођења лабораторијских вежби, ангажовање у истраживачким задацима.

11.1.8. ХЕМИЈА

Годишњи фонд часова: 68 часова

Циљ: **Циљ** учења Хемије је да ученик развије систем основних хемијских појмова и вештине за правилно руковање лабораторијским посуђем, прибором и супстанцама, да се оспособи за примену стеченог знања и вештина за решавање проблема у свакодневном животу и наставку образовања, да развије способности апстрактног и критичког мишљења, способности за сарадњу, тимски рад, и одговоран однос према себи, другима и животној средини.

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
1. **МЕТАЛИ, ОКСИДИ И ХИДРОКСИДИ**	Метали у неживој и живој природи. Општа физичка и хемијска својства метала. Алкални и земноалкални метали. Гвожђе, бакар, алуминијум, олово и цинк, њихове легуре и практична примена. Оксиди метала и хидроксиди, својства и примена. **Лабораторијска вежба**: испитивање Физичких својстава метала; реакција метала са киселинама.	– наведе заступљеност метала и неметала, неорганских и органских једињења у живој и неживој природи; – испита и опише физичка својства метала и неметала, и повеже их са њиховом практичном применом; – испита и опише хемијска својства метала и неметала, и објасни их на основу структуре атома и положаја елемената у Периодном систему; – напише формуле и именује оксиде, киселине, базе и соли; – испита, опише и објасни својства оксида, неорганских киселина, база и соли, препозна на основу формуле или назива представнике ових једињења у свакодневном животу и повеже њихова својства са практичном применом; – напише и тумачи једначине хемијских реакција метала и неметала; – препозна физичке и хемијске промене неорганских и органских супстанци у окружењу, и представи хемијске промене хемијским	
2. **НЕМЕТАЛИ, ОКСИДИ И КИСЕЛИНЕ**	Неметали у неживој и живој природи. Општа физичка и хемијска својства неметала. Халогени елементи. Сумпор, азот, фосфор и угљеник. Оксиди неметала и киселине, својства и примена. **Лабораторијска вежба:** Испитивање физичких својстава неметала. **Лабораторијска вежба**: Доказивање киселости неорганских киселина помоћу лакмус- хартије.		
	Добијање соли. Формуле соли и називи.	– напише формуле и именује оксиде, киселине, базе и соли;	

3. **СОЛИ**	Електролитичка дисоцијација соли. Физичка и хемијска својства соли. Примена соли. **Лабораторијска вежба:** Добијање соли и испитивање растворљивости различитих соли у води.	– испита, опише и објасни својства оксида, неорганских киселина, база и соли, препозна на основу формуле или назива представнике ових једињења у свакодневном животу и повеже њихова својства са практичном применом; - препозна физичке и хемијске промене неорганских и органских супстанци у окружењу, и представи хемијске промене хемијским	
4. **ОРГАНСКА ЈЕДИЊЕЊА И ЊИХОВА ОПШТА СВОЈСТВА**	Својства атома угљеника и многобројност органских једињења. Функционалне групе и класе органских једињења. Општа својства органских једињења.	– разликује својства неорганских и органских супстанци и објашњава разлику на основу њихових структура;	
5. **УГЉОВОДОНИЦИ**	Подела угљоводоника. Номенклатура. Изомерија. Физичка својства угљоводоника. Хемијска својства угљоводоника. Полимери. Нафта и земни гас. **Вежба:** састављање модела молекула угљоводоника, писање структурних формула и именовање угљоводоника.	– напише формуле и именује представнике класа органских једињења имајући у виду структурну изомерију; – разликује органске супстанце са аспекта чиста супстанца и смеша, величина молекула, структура, порекло и то повезује са њиховом улогом и применом; – испита, опише и објасни физичка и хемијска својства представника класа органских једињења и повеже својства једињења са њиховом практичном применом; – објасни и хемијским једначинама представи хемијске промене карактеристичне за поједине класе органских једињења;	

6. **ОРГАНСКА ЈЕДИЊЕЊА СА КИСЕОНИКОМ**	Алкохоли – номеклатура, својства и примена. Карбоксилне киселине – номенклатура, својства и примена. Масне киселине. Естри – номеклатура, својства и примена. **Лабораторијска вежба**: Физичка и хемијска својства органских једињења са кисеоником; испитивање растворљивости алкохола и карбоксилних киселина са различитим бројем атома угљеника у молекулу у води и неполарном растварачу; реакција етанске и лимунске киселине са натријум-хидрогенкарбонатом.	– разликује органске супстанце са аспекта чиста супстанца и смеша, величина молекула, структура, порекло и то повезује са њиховом улогом и применом; – испита, опише и објасни физичка и хемијска својства представника класа органских једињења и повеже својства једињења са њиховом практичном применом; – објасни и хемијским једначинама представи хемијске промене карактеристичне за поједине класе органских једињења;	
7. **БИОЛОШКИ ВАЖНА ОРГАНСКА ЈЕДИЊЕЊА**	Масти и уља. Угљени хидрати у прегледу: моносахариди (глукоза и фруктоза), дисахариди (сахароза и лактоза), полисахариди (скроб и целулоза). Амино-киселине. Протеини. Витамини. **Лабораторијска вежба:** Испитивање растворљивост масти и уља, и угљених хидрата у води; доказивање скроба; денатурација протеина.	– и уља, угљених хидрата, протеина и растворљивост витамина; – опише основу структуре молекула који чине масти и уља, угљене хидрате и протеине; – објасни сапонификацију триацилглицерола и хидрогенизацију незасићених триацилглицерола, наведе производе хидролизе дисахарида и полисахарида и опише услове под којима долази до денатурације протеина; – наведе заступљеност у природи и улоге масти и уља, угљених хидрата, протеина и витамина у живим организмима и доведе их у везу са здрављем и правилном исхраном људи; – изведе стехиометријска израчунавања и израчуна масену процентну заступљеност супстанци;	
8. **ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ЗЕЛЕНА ХЕМИЈА**	Загађивачи, загађујуће супстанце и последице загађивања. Рециклажа. Зелена хемија.	– наведе загађујуће супстанце ваздуха, воде и земљишта и опише њихов утицај на животну средину; – критички процени последице људских активности које доводе до загађивања	**Техника и технологија:** -рециклажа електронских компоненти **Физичко и здравствено**

		воде, земљишта и ваздуха; - објасни значај планирања и решавања проблема заштите животне средине	**васпитање:** -чување околине при вежбању

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
- Кооперативна - Интерактивна - Перцептивне - Амбијентално учење - Цртање - Учење кроз игру - Демонстрација (показивање) - Илустрација - Разговор - Учење по моделу - Експеримент - Учење по моделу	Слушање, памћење, планирање, посматрање, препознавање, упоређивање, уочавање, разликовање, именовање, разговор, постављање питања, причање, замишљање, описивање, цртање, читање, писање, анализирање, откривање, закључивање, образлагање, груписање, примењивање, сарађивање, процењивање	Припремање, планирање, организовање, посматрање, праћење, објашњавање, помагање, показивање, вођење, подстицање, предвиђање, проверавање, вредновање, саопштавање, иницирање, слушање, праћење, процењивање, идентификовање, поређење, одлучивање, разговор, читање, цртање, праћење и процењивање резултата свога рада и резултата рада ученика, извођење огледа	- Ученици - Наставници - Учионица - Уџбеници - Табла - Искуство ученика - Фотографије - Слике - Текстови - Презентације - Апликације - Осмосмерке - Укрштенице - Табеле - Дијаграми - Шеме - Задаци - Лабораторијски прибор и посуђе - Хемикалије	Формативно и сумативно оцењивање Дискусија Мапе појмова Проблемски задаци Решавање проблема Експерименти Истраживачки радови и пројекти

11.1.9. ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО

Разред и одељење: осми
Годишњи фон часова: 34
Недељни фонд часова: 1

Циљ: оспособљавање ученика за управљање информацијама, безбедну комуникацију у дигиталном окружењу, креирање дигиталних садржаја и рачунарских програма за решавање различитих проблема у друштву које се развојем дигиталних технологија брзо мења.

ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ (Ученик ће бити у стању да...)	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
ИКТ	Радно окружење програма за табеларне прорачуне. Креирање радне табеле и унос података (нумерички, текстуални, датум, време....). Формуле и функције. Примена формула за израчунавање статистика. Сортирање и филтрирање података. Графичко представљање података. Форматирање табеле (вредности и ћелија). Рачунарство у облаку – дељене табеле (нивои приступа, измене и коментари).	– унесе и мења податке у табели; – разликује типове података у ћелијама табеле; – сортира и филтрира податке по задатом критеријуму; – користи формуле за израчунавање статистике; – представи визуелно податке на одговарајући начин; – примени основне функције форматирања табеле, сачува је у PDF формату и одштампа.	Математика (решавање проблема, рад са подацима и информацијама) Географија Историја (статистика, израда графикона) Српски језик (комуникација)
ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ	Заштита личних података. Права детета у дигиталном добу Отворени подаци. Појам и примена вештачке интелигенције Садашњост и будућност вештачке интелигенције – етичка питања	– приступи дељеном документу, коментарише и врши измене унутар дељеног документа; – разуме на које све начине делимо личне податке приликом коришћења интернета; – разуме потенцијалне ризике дељења личних података преко интернета, поготову личних података деце;	Техника и технологија (дигитална комппетенција) Биологија (одговоран однос према здрављу, естетичка компетенција)

		– разуме везу између ризика на интернету и кршења права; – објасни појам „отворени подаци“.	
РАЧУНАРСТВО	Програмски језици и окружења погодни за анализу и обраду података (Jupyter, Octave, R, ...). Унос података у једнодимензионе низове. Једноставне анализе низова података помоћу библиотечких функција (сабирање, просек, минимум, максимум, сортирање, филтрирање). Графичко представљање низова података. Унос и представљање табеларно записаних података. Анализе табеларно записаних података Обраде табеларно записаних података (сортирање, филтрирање, ...).	– успостави везу између отварања података и стварања услова за развој иновација и привредних грана за које су доступни отворени подаци; – унесе серију (низ) података; – изврши једноставне анализе низа података (израчуна збир, просек, проценте...); – графички представи низове података (у облику линијског, стубичастог или секторског дијаграма); – унесе табеларне податке или их учита из локалних датотека и сними; – изврши основне анализе и обраду табеларних података (по врстама и по колонама, сортирање, филтрирање...).	Енглески језик (комуникација) Математика (решавање проблема) Сви предмети (рад са подацима и информацијама)
ПРОЈЕКТНИ ЗАДАТАК	Онлајн упитник (креирање – типови питања, дељење – нивои приступа и безбедност). Онлајн упитник (прикупљање и обрада података, визуализација). Отворени подаци. Инфографик. Управљање дигиталним уређајима (програмирање уређаја). Фазе пројектног задатка од израде плана до представљања решења.	– изврши анализе које укључују статистике по групама; – сарађује с осталим члановима групе у свим фазама пројектног задатка; – сараднички осмисли и спроведе фазе пројектног задатка; – самовреднује своју улогу у оквиру пројектног задатка/тима; – креира рачунарске програме који доприносе решавању пројектног задатка; – поставља резултат свог рада на интернет ради дељења с другима уз помоћ наставника; – вреднује своју улогу у групи при изради пројектног задатка и активности за које је био задужен.	Сви предмети (вештина сарадње, дигитална компетенција)

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
- Кооперативна - Интерактивна - Перцептивне - Амбијентално учење - Учење кроз игру - Демонстрација (показивање) - Разговор - Учење по моделу	Слушање, памћење, посматрање, препознавање, упоређивање, уочавање, разликовање, именовање, разговор, постављање питања, описивање, цртање, читање, писање, анализирање, откривање, закључивање, образлагање, груписање, примењивање, сарађивање, процењивање, играње	Припремање, организовање, посматрање, праћење, објашњавање, помагање, показивање, вођење, подстицање, предвиђање, проверавање, вредновање, саопштавање, иницирање, слушање, праћење, процењивање, идентификовање, поређење, одлучивање, разговор	Ученици Наставници Родитељи Дигитална учионица Уџбеник Искуство ученика Фотографије Текстови Апликације	Формативно и сумативно оцењивање Идентификација ситуација у којима ће ученици стећи и показати понашање у складу са прописаним исходима. Инструменти за проверавање остварености прописаних исхода (разговор, посматрање, десетоминутне провере знања, практичан рад на рачунару).

11.1.10. ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА

Годишњи фонд часова: 72 часова

Циљ. Циљ наставе и учења технике и технологије је да ученик развије техничко-технолошку писменост, да изгради одговоран однос према раду и производњи, животном и радном окружењу, коришћењу техничких и технолошких ресурса, стекне бољи увид у сопствена професионална интересовања и поступа предузимљиво и иницијативно.

Наставни предмет техника и технологија намењен је развоју основних техничких компетенција ученика ради његовог оспособљавања за живот и рад у свету који се технички и технолошки брзо мења. Један од најважнијих задатака је да код ученика развија свест о томе да примена стечених знања и вештина у реалном окружењу подразумева стално стручно усавршавање и целоживотно учење, као и да је развијање предузимљивости један од важних предуслова личног и професионалног развоја.

Кључни појмови: почетно читање и писање, књижевност,језик и језичка култура.

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
1. Животно и радно окружење	Појам, улога и значај технике и технологије на развој друштва и животног окружења Подручја човековог рада и производње, занимања и послови у области технике и технологије Правила понашања и рада у кабинету Организација радног места у кабинету и примена мера заштита на раду Коришћење техничких апарата и ИКТ уређаја у животном и радном окружењу	-зна да опише улогу технике, технологије и иновација у развоју заједнице и њихово повезивање -разликује основна подручја човековог рада, производње и пословања у техничко-технолошком подручју -наводи занимања у области технике и технологије -процењује сопствена интересовања у области технике и технологије -организује радно окружење у кабинету организује радно окружење у кабинету правилно и безбедно користи техничке апарате и ИКТ уређаје у животном и радном окружењу -правилно и безбедно користи техничке апарате и ИКТ уређаје у животном и радном окружењу	Одговоран однос према околини Компетенција за учење Одговоран однос према здрављу Сарадњ Дигитална
	Улога, значај и историјски развој	-процени како би изгледао живот људи без саобраћаја	Компетенција за учење

2. Саобраћај	саобраћаја. Врсте саобраћаја и саобраћајних средстава према намени Професије у подручју рада саобраћај Употреба информационих техологија у савременом саобраћају Саобраћајна сигнализација – изглед и правила поступања Правила и прописи кретања пешака, возача бицикла и дечијих возила (ролери, скејт, тротинет) у саобраћају – рачунарска симулација или саобраћајни полигон Правила и прописи кретања пешака, возача бицикла и дечијих возила (ролери, скејт, тротинет) у саобраћају – рачунарска симулација или саобраћајни полигон Обавезе и одговорност деце као учесника у саобраћају Заштитна опрема потребна за безбедно управљање бициклом и дечијим возилима	-класификује врсте саобраћаја и саобраћајних средстава према намени -наводи професије у подручју рада саобраћај -направи везу између савременог саобраћаја и коришћења информационих технологија -анализира симулирану саобраћајну незгоду на рачунару и идентификује ризично понашање пешака и возача бицикла - разликује безбедно од небезбедног понашања пешака, возача бицикла и дечијих возила - аргументује неопходност коришћења сигурносних појасева на предњем и задњем седишту аутомобила и увек их користи као путник - повеже место седења у аутомобилу са узрастом ученика - показује поштовање према другим учесницима у саобраћају - одговорно се понаша као путник у возилу - користи заштитну опрему за управљање бициклом и дечијим возилима	Одговоран однос према околини Одговоран однос према здрављу Комуникација Дигитална Решавање проблема
	Прибор за техничко цртање (оловка, гумица, лењир, троугаоници, шестар) Формати цртежа (А3, А4). Размера Типови и дебљине линија Геометријско цртање (цртање паралелних правих, цртање нормале на дату праву, цртање углова помоћу лењира и	-исправно користи прибор за техничко цртање -самостално црта (паралелне праве, нормале на дату праву, цртање углова помоћу лењира и троуглова, геометријске слике	Компетенција за учење Естетичка Дигизтална компетенција Рад са подацима

3.Техничка и дигитална писменост	троугаоника) Елементи котирања Цртање техничког цртежа са елементима Пренос података између ИКТ уређаја Дигитална обрада слике Операција подешавања осветљености и контраста слике, издвајање дела слике Креирање документа у програму за обраду текста Форматирање текста, уметање слике и графике Интернет претрага и приступ online ресурсима	-правилно чита технички цртеж - самостално црта скицом и техничким цртежом једноставан предмет -преноси податке између ИКТ уређаја -преузима одговорност за рад -примењује основне поступке обраде дигиталне слике на рачунару -користи програм за обраду текста за креирање документа са графичким елементима	
4. Ресурси и производња	Природни ресурси на Земљи: енергија и материјали Управљање отпадом (рециклажа; заштита животне средине) Врсте, својства и примена природних материјала Технологија прераде и обраде дрвета Технологија производње папира Текстилна технологија и технологија прераде и обраде коже Поступци ручне обраде и спајања дрвета, папира, текстила и коже - сечење/резање, спајање (лепљење) и заштита (лакирање) Коришћење алата и прибора за ручну обраду и спајање наведених материјала – маказе, моделарска тестера, брусни папир, стега Израда модела од папира	-зна да наброји и наведе основне разлике извора енергије -наводи начине коришћења обновљивих извора енергије -наводи начине штедње енергије и зна да објасни разлоге штедње енергије -наводи разлоге потребе управљања отпадом повезује својства природних материјала са применом -објасни технологије прераде и обраде дрвета -објасни производњу папира, текстила и коже -уме да објасни алгоритам „од идеје до реализације“ -зна да објасни начине обраде дрвета, папира, текстила и коже -уме да направи редослед радних операција -сече, спаја и врши заштиту папира, текстила, коже и дрвета -правилно и безбедно користи алате и прибор за ручну механичку обраду (маказе, моделарска тестера, брусни папир, стега) -направи план израде једноставног производа и план управљања отпадом -самостално израђује једноставан модел	Компетенција за учење Одговоран однос према околини Дигитална Рад са подацима одговоран однос према здрављу Решавање проблема Сарадња

	Израда модела од текстила Израда модела од дрвета		
5. Конструкторско моделовање	Проналазак информација потребнтх за израду предмета/модела План активности и оквирна процена трошкова Израда техничког цртежа Обрада материјала Састављање делова Облагање површина и површинска заштита Креирање документа реализованог решења Презентација рада, процена остварених резултата и предлог унапређења	-самостално проналази информације потребне за израду предмета/модела користећи ИКТ и Интернет сервисе -планира активности које доводе до остваривања циљева укључујући оквирну процену трошкова -самостално црта скицу и технички цртеж предмета -одабира материјале и алате за израду предмета/модела -мери и обележава предмет/модел -ручно израђује једноставан предмет/модел користећи папир и/или дрво, текстил, кожу и одговарајуће технике, поступке и алате -активно учествује у раду пара или мале групе у складу са улогом и показује поштовање према сарадницима -пружи п ручно израђује једноставан предмет/модел користећи папир и/или дрво, текстил, кожу и одговарајуће технике, поступке и алате -активно учествује у раду пара или мале групе у складу са улогом и показује поштовање према сарадницима -пружи помоћ у раду другим ученицима омоћ у раду другим ученицима -користи програм за обраду текста за креирање документа реализованог решења самостално представља пројектну идеју, поступак израде и решење/производ процењује остварен резултат и развија предлог унапређења	Дигитална Сарадња Предузетништво Компетенција за учење Естетичка Одговоран однос према околини Комуникација,

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
-вербална -графички рад -демонстрациона -практичан рад -текстуално-графичка -истраживачки рад - разговор	-пажљиво прати излагање наставника и осталих ученика - користи различите изворе знања - проналази нове информације - уочава - разликује - упоређује - класификује - износи своје мишљење - уређује и презентује - закључује - процењује сопствени рад и напредак -црта -повезује изглед објекта у простору и равни -повезује ранија знања са новим сазнањима -примењује научено -пажљиво и одговорно претражује и користи интернет - развија осећај прецизности и уредности -именује - дискутује -израђују моделе -анализира -оцењује квалитет часа -усваја и примењује знања, - развија вештине, ставове, одговорност и самосталност	организатор и реализатор наставе - презентује - усмерава ученика - подстиче на размишљање - развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење - прати напредовање ученика - наводи ученике на одговарајуће закључке - Упознаје их са напретком архитектуре и грађевинарства од праисторије до данашњег доба -подстиче на размену искустава и усмерава дискусију -утиче на развој свести ученика о значају правилног понашања у саобраћају -утиче на развој свести ученика о значају и примени техничког цртања, као начина комуникације у техници, -истиче неопходност правилног понашања на мрежи (интернету) - развија осећај ученика за простор, тачност, уредност, прецизност и одговорност -подстиче ученика на истраживање, увиђање, закључивање, упоређивање -развија разумевање за неопходност рационалног коришћења материјала и енергената -помаже у изради модела -подстиче на развој предузетничких способности (економичност и квалитет	- Ученици - Наставници - Родитељи - Двориште - Учионица -Саобраћајни полигон - Дидактичка средства и материјали - Уџбеници -Технички цртежи - Искуство ученика - Фотографије - Слике - Краћи текстови - Апликације	Формативно и сумативно оцењивање Идентификација ситуација у којима ће ученици стећи и показати понашање у складу са прописаним исходима. Инструменти за проверавање остварености прописаних исхода (разговор, посматрање, тематске провере знања, годишња провера знања). Примена инструмената прикупљања података и њихово поређење са прописаним исходима. У процесу оцењивања прате се и вреднују све активности ученика (уредност, систематичност, залагање, самоиницијативност, креативност и др).

	-одабира - налази решење - формира идеју - израђује техничку документацију - планира и реализује сопствени производ - ствара (мери, обележава, обрађује...) -контролише -презентује	израде, начин представљања, изградњи и одбрани ставова...) -упознаје ученике са правилима рада у групи, поделом посла и одговорностима, са динамиком и роковима за реализацију пројектних - давалац повратне информације - неко ко охрабрује -саветује и одговара на питања ученика -утиче на развој свести ученика о значају примене теоријских знања за израду предмета који имају употребни карактер и могу се користити у реалном окружењу -помаже у избору материјала		

11.1.11. ЛИКОВНА КУЛТУРА

Годишњи фонд часова: 36
Недељни фонд часова: 1
Циљеви програма: Циљ образовно-васпитног рада у настави ликовне културе је да подстиче и развија учениково стваралачко мишљење и деловање у складу са демократским опредељењима друштва и карактеристикама овог наставног предмета.
Глобално/тематско планирање /табеларни приказ:

Р. БР.	ОБЛАСТ/ТЕМА/ МОДУЛ	САДРЖАЈ	ИСХОДИ	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
1.	КОМПОЗИЦИЈА (7о+8в+1у =16)	Композиција Принципи компо-новања(ритам, контраст, равнотежа,јединство, хармон-ија, доминанта); врсте компо-зиција(пирамидална, вертика-лна, хоризонтална, дијагонална, овална, спирална, слободна)	– бира одговарајући прибор, материјал, технику, уређај и апликативни програм за изражавање идеја, имагинације, емоција, ставова и порука – користи разноврсне податке и информације као подстицај за стваралачки рад; – примењује знања о елементима и принципима компоновања у стваралачком раду и свакодневном животу;	Српски језик и књижевност Географија Историја Биологија Музичка култура Техника и технологија
2.	КОМУНИКАЦИЈА (5о+3в=8)	Декодирање слике (теме моти-ви, поруке, метафора алегорија, пиктограми...). Пројекти (цртеж, слика скулпт-ура, дигитална фотографија, филм, анимација, игрице,стрип, графити, мурали, инсталације, шминка и боди арт, одевне комбинације и детаљи...).		Српски језик и књижевност Географија Историја Биологија Музичка култура Техника и технологија
3.	НАСЛЕЂЕ (6о+3в+1у=10)	Културна баштина (значај заш-тита и промоција наслеђа). Најзначајнија уметничка оства-рења и уметници, локалитети и споменици на територији Србије и у свету. Моје место, мој крај Институције културе, значајни споменици и ликовни стварао-ци Централне Србије, Шумадије. Уметничко наслеђе (савремено	реализује једноставне ликовне пројекте, самостално и у сарадњи са другима; – дискутује аргументовано о својим и радовима других уважавајући различита мишљења; – прави презентације усклађујући слику и текст и приказујући кључне податке и визуелне информације; –	Српски језик и књижевност Географија Историја Биологија Музичка култура Техника и технологија

		уметничко стваралаштво нашег краја). Презентација Презентовање тема из ликовне уметност путем PowerPoint-a.	тумачи садржаје одабраних уметничких дела и одабрану визуелну метафорику; – разговара о значају културне баштине за лични развој, развој туризма и очување културног идентитета земље.	

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
- Кооперативна - Интерактивна - Перцептивна - Истраживачка - Демонстративна - Илустративна -Монолошка - Дијалошка - Учење по моделу - Текст метода	Ученик је у стању да: дефинише, набројн, понови, именује, обележи, препозна, уочи и повеже главне идеје, препозна, преобликује, разликује, опише, дискутује, наведе пример, реши проблем у новој ситуацији, примени и изабере праву технику, прилагоди начин рада захтевима задатка, истаржује, анализира, упореди, процени, нађе најбоље решење, преуреди, комбинује, дизајнира, дубље развије идеју, доведе у везу, оцени, заступи мишљење, критикује, одбрани ставодучи, изведе, процени.	Припремање, организовање, посматрање, праћење, објашњавање, помагање, показивање, вођење, подстицање, предвиђање, проверавање, вредновање, саопштавање, иницирање, слушање, праћење, процењивање, идентификовање, поређење, одлучивање, разговор, читање	- Ученици - Наставници - Родитељи - Учионица - Дидактичка средства и материјали - Уџбеници - Искуство ученика - Фотографије - Слике - Краћи текстови - Апликације Интернет и You Tube Из области ликовног стваралаштва	Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика; Сумативно оцењивање; Идентификација ситуација у којима ће ученици стећи и показати понашање у складу са прописаним исходима.; Инструменти за проверавање остварености прописаних исхода (разговор, посматрање, петнаестоминутне провере знања, тематске провере знања, полугодишња и годишња провера знања); Редовна израда домаћих задатака; Индивидуални рад – израда паноа, ленти времена, ППТ, Сналажење на карти; Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова;

11.1.12. МУЗИЧКА КУЛТУРА

Разред: осми
Фонд: 34 часа

Задаци:
упознавање ученика са вокално-инструменталним облицима(духовна музика, опера, оперета, мјузикл, балет).
стварање активних слушалаца и љубитеља музике.
оспособљавање ученика за доживљавање и разумевање музике.
стицање навике слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музичких порука;
развијање критичког мишљења;

Настави садржаји	**Укупан број часова**	**Број часова обраде**	***Извори знања***
1. Народна музика, певање песама, слушање музике	1	1	*уџбеник, збирка касета и CD-а*
2. Духовна музика, певање одломака, слушање музике	2	1	*уџбеник, збирка касета и CD-а*
3. Сценска музика, музичко-сценски облик (опера)	16	9	*уџбеник, збирка касета и CD-а*
4. Музичко-сценски облици : оперета, мјузикл, балет (слушање музике)	5	3	*уџбеник, збирка касета и CD-а*
5. Џез и забавна музика (слушање музике)	5	2	*уџбеник, збирка касета и CD-а*
6. Музика за радио, филм и телевизију (слушање музике)	2	1	*уџбеник, збирка касета и CD-а*

7. Слушање музике на сваком часу, само слушање музике кроз утврђивање градива	*5*	*/*	*уџбеник, збирка касета и CD-а*

Садржаји ће прецизно бити дати у годишњем плану.

Начин и поступак остваривања програма- у свакодневном раду биће комбиноване различите технике и методе рада: монолошка - дијалошка - илустративно-демонстративна - аналитичко-синтетичка – кооперативна. Активност ученика, индивидуална, групна, рад у пару, биће доминтне. Пошто је ово последња година учења наставник ће се значајно усмерити на искуства и знања, вештине и умнења која су код ученика већ развијена и продубљивати их. Користиће се и мултимедија у функцији унапређења наставног процеса.

Корелација ће се одвијати / према наставним садржајима / посебно са ликовном културом, српским језиком, историјом и географијом.

Активности у раду: - слушање музике – уочавање – разговор – препознавање –именовање, -демонстирање, -презентовање- стварање, -модификовање, -истраживање

Вредновање- као у петом разредУ

СТАНДАРДИ МУЗИЧКЕ КУЛТУРЕ – V разред

СТАНДАРДИ	ОБЛАСТ
Основни ниво: Ученик препознаје основне елементе музичке писмености у складу са Наставним програмом и основне карактеристике певачких гласова. Препознаје одређене музичке жанрове. **Средњи ниво**: Ученик препознаје основне елементе музичке писмености одређене Наставним програмом, основне карактеристике певачких гласова и разликује вокалне, инструменталне и вокално- инструменталне саставе. Познаје основне појмове појединих музичких жанрова и народног стваралаштва. **Напредни ниво**: Ученик зна и разуме елементе музичке писмености у складу са Наставним програмом, препознаје основне карактеристике група музичких инструмената. Познаје основне појмове појединих музичких жанрова, народног стваралаштва и контекст настанка српске народне музике	**ЗНАЊЕ И РАЗУМЕВАЊЕ**
Основни ниво: Ученик препознаје основна темпа, динамику и врсту такта слушаног дела, разликује инструменталне и вокалне саставе. На основу слушања музичког примера може да препозна припадност одређеном музичком жанру. **Средњи ниво**: Ученик познаје основна темпа, динамику, врсту такта у слушаном делу и може да одреди основне карактеристике композиције. Препознаје вокалне групе и инструменталне саставе. Може да	**СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ**

одреди припадност слушаног примера одређеном жанру и препознаје народно и уметничко стваралаштво. **Напредни ниво**: Ученик препознаје основна темпа, динамику, врсту такта и карактер слушаног дела. Препознаје инструменталне и вокалне саставе. Препознаје везу музичког садржаја примера са ванмузичким програмом. Препознаје одређена дела народног и уметничког музичког стваралаштва, као и фоклорну музику других народа.	
Основни ниво: Ученик може да пева или свира (на неком од Орфових инструмената) једноставније музичке примере у С-дуру до 8 тактова. **Напредни ниво**: Ученик може да пева уз тактирање и/или свира (на неком од Орфових инструмената) једноставније музичке примере поштујући основне ритмичке вредности темпа, основни динамички распон и партитурне ознаке. Може да пева у хору или свира у оркестру једноставније песме различитих жанрова. Уме да изведе игру по избору (народну или класичну). Учествује у школским приредбама.	**МУЗИЧКО ИЗВОЂЕЊЕ**
Основни ниво: Ученик може да осмисли једноставну ритмичку пратњу песме коју зна на неком од Орфових инструмената и да нацрта или направи једноставне музичке инструменте. **Напредни ниво**: Ученик може да осмисли једноставну ритмичку пратњу песме коју зна, и даје запише и одсвира. Може активно да учествује у компоновању мање музичке целине са наставником. Ученик може да нарпави модел инструмената по избору од понуђених инструмената из окружења. Може да осмисли музичку игру (драматизација песме) на основу песме различитих жанрова.	**МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО**

СТАНДАРДИ –VI РАЗРЕД

СТАНДАРДИ	ОБЛАСТ
Основни ниво: Ученик познаје основна темпа, основне ритмичке вредности, тонске висине од малог г до е2, основни динамички распон и партитурне ознаке, као и контекст музичког догађаја. Познаје основне каратеристике певачких гласова и разликује вокалне, иснтрументалне и вокално-инструменталне саставе. Познаје основне појмове одређених музичких жанрова и народног стваралаштва, као и контекст настанка српске народне музике. **Средњи ниво**: Ученик познаје елементе музичке писмености у складу са Наставним програмом, основне карактеристике инструменталних група и певачких гласова и разликује вокалне, инструменталне и вокално-иструменталне саставе. Разуме специфичне каратеристике појединих музичких жанрова и народног стваралаштва. Повезује изражајне елементе народне музике са контекстом њиховог настанка. **Напредни ниво**: Ученик зна и разуме сложеније елементе музичке писмености предвиђене Наставним	**ЗНАЊЕ И РАЗУМЕВАЊЕ**

програмом, препознаје специфичне карактеристике одређених народних и уметничких музичких инструмената. Познаје специфичности одређених музичких жанрова и повезује изражајне елементе народне музике са контекстом њиховог настанка.	
Основни ниво: Ученик познаје основна темпа, динамику, врсту такта у слушаном делу и може да одреди и опише карактер композиције. Препознаје инструменталне и вокалне саставе. Може да одреди припадност слушаног примера одређеном жанру и препознаје народно и уметничко музичко стваралаштво. **Средњи ниво**: Ученик може да одреди карактеристике ритмичке и мелодијске компоненте на основу слушања. Може да опише карактер композиције као резултат садејства опажених музичких инструмената. Препознаје инструменталне групе, поједине инструменте и основне врсте гласова. Препознаје везу музичког садржаја примера са ванмузичким програмом. Може да одреди припадност слушаног примера одређеном жанру и препознаје народно и уметничко музичко стваралаштво. Препознаје одређена дела народног и уметничког музичког стваралаштва, као и фолклорну музику других народа. **Напредни ниво**: Ученик повезује темпо, динамику и друге музичке компоненте са карактером слушаног дела. Познаје инструменталне групе, поједине инструменте и основне врсте гласова. Може да у везу музичког садржаја примера са ванмузичким програмом. Препознаје одређена дела народног и уметничког стваралаштва, као и фолклотрну музику других народа. Познаје основне карактеристике српске народне музике (обичаје, извођачке саставе, народне инструменте, народне игре).	**СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ**
Основни ниво: Ученик може да пева уз тактирање или да свира (на неком од Орфових инструмената) једноставније музичке примере у С-дуру од 16 тактова. Зна да пева или свира неко дело из српске фолклорне баштине. **Напредни ниво**: Ученик може да пева уз тактирање и/или свира (на неком од Орфових инструмената) одговарајуће једногласне или двогласне музичке примере који садрже разноврсне елементе музичке писмености у складу са Наставним програмом. Може да пева у хору или свира у оркестру, или мањем саставу једноставније песме различитих жанрова. Уме да изведе игру по избору (народну или класичну). Учествује у школским приредбама.	**МУЗИЧКО ИЗВОЂЕЊЕ**

СТАНДАРДИ –VII разред

СТАНДАРДИ	ОБЛАСТ
Основни ниво: Ученик уме да препозна основне елементе музичке писмености, опише основне карактеристике музичких инструмената и састава, историјско-стилских периода, музичких жанрова, народног стваралаштва. **Средњи ниво**: Ученик разуме повезаност музичких елемената и карактеристика музичких интрумената са музичком изражајношћу. Уме да анализира повезаност облика народног музицирања са специфичним контекстом народног живота. **Напредни ниво**: Ученик зна функцију елемената музичке писмености и извођачких састава у оквиру музичког дела. Разуме историјске и друштвене околности настанка жанра и облика музичког фолклора. Критички и аргументовано образлаже свој суд.	**ЗНАЊЕ И РАЗУМЕВАЊЕ**
Основни ниво: Ученик уме да на основу музичких примера, да именује музичке и изражајне елементе, извочачки састав, музичке жанрове, српски музички фолклор. **Средњи ниво**: Ученик уме да анализира повезаност музичких елемената и карактеристика музичких инструмената са музичком изражајношћу (нпр. Брз темпо са животним карактером), уме да опише и анализира карактеристике звичног примера кроз садејство опажених музичких елемената (нпр. Узбуркана мелодија као резултат специфичног ритма, темпа, агогике, динамике, интервалске структуре). Може да препозна структуру и драматургију одређеног жанра у случном примеру. **Напредни ниво**: Ученик уме да анализира случни пример и открије везу опажених карактеристика са структуралном и драматуршком димензијом звучног примера, жанровским и историјско-стилским контекстом звучног примера са контекстом звучног примера и контекстом настанка и примене различитих облика музичког фолклора.	**СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ**
Основни ниво: Ученик уме да пева или свира једноставне дечије, народне или популарне композиције предвиђене Наставним планом и програмом. **Напредни ниво**: Ученик уме да изведе разноврсни музички репертоар певањем и свирањем или као солиста и у школским ансамблима.	**МУЗИЧКО ИЗВОЂЕЊЕ**
Основни ниво: Ученик уме да направи музички инструмент користећи предмете из окружења, осмисли мање музичке целине користећи понуђене мотиве. **Напредни ниво**: Ученик уме креативно да комбинује изражајне музичке елементе у естетском контексту (одређени музички поступак доводи у везу са жељеним ефектом). Ученик уме да осмишљава пратеће аранжмане за Орфов инструментаријум и друге задате музичке инструменте и импровизује или компонује мање музичке целине (ритмичке и мелодијске) у оквиру различитих музичких жанрова и стилова.	**МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО**

СТАНДАРДИ –VIII разред

Области и одреднице

У складу са наставним програмом за предмет Музичка култура, одреднице за сваку област су формулисане са циљем да прецизно артикулишу знања и вештине у оквиру конкретне тематске проблематике, на различитим нивоима достигнућа.

ОБЛАСТ (1) : ЗНАЊЕ И РАЗУМЕВАЊЕ

Основни ниво Средњи ниво Напредни ниво	Ученик познаје основне елементе музичке писмености и контекст музичког догађаја. Ученик препознаје везу између музичких елемената и музичког израза. Ученик зна и разуме сложеније елементе музичке писмености и њихову изражајну и естетску примену.	Елементи музичке писмености
Основни ниво Средњи ниво Напредни ниво	Ученико познаје основне карактеристике музичких инструмената, гласова, њихову гласовну поделу и разликује вокалне, инструменталне и вокално-инструменталне саставе. Ученик познаје основне карактеристике музичких инструмената са музичким изразом. Ученик зна историјат, литературу, извођаче и специфичне карактеристике музичких инструмената и састава што повезује са естетском применом.	Инструменти, гласови и састави
Основни ниво Средњи ниво Напредни ниво	Ученик познаје основне карактеристике музике одређених епоха и опште појмове музичко-сценске и концертне музике. Ученик познаје најзначајнија дела и представнике стилских епоха, разуме појмове апсолутне и програмске музике, структуру одређених облика музичко-сценске и концертне музике. Ученик повезује структуралну и драматуршку (и програмску) димензију музичког дела са естетском	Епохе; Музичко-сценска и концертна музика

	применом и историјским контекстом.	
Основни ниво Средњи ниво Напредни ниво	Ученик познаје основне појмове одређених музичких жанрова. Ученик разуме специфичне карактеристике жанра, структукуралне и драматуршке елементе жанровских примера и њихову естетску функцију. Ученик повезује драматуршке и структуралне елементе са естетском применом и доводи у везу са духом времена. Познаје најзначајније светске и националне представнике.	Жанрови
Основни ниво **Средњи ниво** **Напредни ниво**	Ученик познаје основне појмове народног стваралаштва, контекст настанка српске народне музике, музичке карактеристике и специфичне саставе. Ученик познаје основне појмове српске народне духовне музике (Осмогласник) и основне караткеристике фолклорне музике других народа. Ученик повезује изражајне елементе народне музике са контекстом њиховог настанка. Препознаје различите видове спрског музичког фолклора по географским карактеристикама. Ученик разликује старију и новију музичку традицију, аутентичну фолклорну музику од “ новокомпоноване “ на основу повезивања музичких, текстуалних, извођачких, социјалних и историјских карактеристика.	Народна музика

ОБЛАСТ (2): СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ

Основни ниво Средњи ниво Напредни ниво	Ученик препознаје основна темпа, динамику, врсту такта, форму и карактер слушаног дела. Ученик може да опише карактеристике ритмичке и мелодијске компоненте на основу слушања. Ученик може да опише карактер слушаног примера као резултат садејства опажених музичких компонената. Ученик повезује опажени карактер слушаног примера са естетском димензијом композиције.	Музичка писменост
Основни ниво Средњи ниво Напредни ниво	Ученик препознаје инструменталне групе, појединачне инструменте и врсте гласова. Ученик препознаје инструменталне и вокалне саставе. Ученик препознаје карактеристичне технике свирања и певања. Ученик повезује опажене карактеристике инструмената/извођачког састава са њиховом естетском применом.	Инструменти, гласови и састави
Основни ниво **Средњи ниво** **Напредни ниво**	Ученик препознаје стилску припадност слушаног примера. Ученик може да одреди слушни пример као музичко-сценско или концертно дело. Ученик препознаје везу музичког садржаја примера са ванмузичким програмом. Ученик препознаје основне карактеристике српске музичко-сценске и концертне музике. Ученик препознаје структуралне елементе слушаног дела. Ученик препознаје драмску функцију структуралних елемената и специфичних	Епохе; Музичко-сценска и концертна музика

	музичких карактеристика слушаног дела. Ученик препознаје везу стилског, друштвено-историјског контекста и музичких карактеристика слушаног примера.	
Основни ниво **Средњи ниво** **Напредни ниво**	Ученик може да одреди припадност слушаног примера одређеном жанру уметничке музике (дечја, духовна, џез, филмска, популарна, електронска или конкретна). Ученик препознаје основне карактеристике жанра (извођачки састав, садржај, структура, однос музичког и драмског садржаја, начин извођења, музичке и ванмузичке карактеристике). Ученик препознаје карактеристике (музичке и ванмузичке) најзначајнијих дела српске музике из наведених жанрова. Ученик повезује изражајне карактеристике композиција у оквиру наведених жанрова са историјско-стилским периодом. Ученик повезује структуралне елементе слушаног дела са њиховом драмско- естетском димензијом. Ученик препознаје међусобне утицаје жанрова и може да их одреди.	Жанрови
Основни ниво **Средњи ниво** **Напредни ниво**	Ученик у слушним примерима разликује народно од уметничког музичког стваралаштва. Препознаје основне карактеристике српске народне духовне музике и фолклорне музике других народа. Ученик препознаје основне карактеристике српске народне музике (обичаје у оквиру којих се музика изводи, извођачке саставе, народне инструменте, народне игре). Ученик разликује српску ритуалну и забавну народну музику, као и изворну народну музику од “ новокомпоноване ”. Ученик препознаје карактеристике српске народне музике у уметничкој музици.	Народна музика

ОБЛАСТ (3) : МУЗИЧКО ИЗВОЂЕЊЕ

Основни ниво **Напредни ниво**	Ученик може да пева музички пример од 16 тактова уз тактирање (C-dur) у којој се користе: основне ритмичке вредности, основна темпа, тонске висине од малог g до e, основни динамички распон и партитурне ознаке (знаци за понављање, крешендо/декрешендо). Ученик може да пева једноставне дечје, народне и популарне песме. Ученик може да изведе (пева и свира) песму или музички пример који садржи разноврсне елементе музичке писмености (дурске лествице:C, F, G, D, молске: a и d; динамичке вредности: pp-ff, Presto Allegro, Andante, Adagio, Grave; corona, акценти, успоравање-	Основе музичке писмености

	убрзавање, карактер извођења) и да пева у двогласу (укључујући канон). Ученик може да пева (или свира) одломак из неког дела различитих жанрова уметничке музике (духовне, џез, филмске). Ученик може да пева (или свира) одломак из неког дела музичко-сценске и концертне музике (мелодију арије, тему концерта, симфоније, балета). Ученик зна да пева (или свира) музику различитих типова српске фолклорне баштине (календарске, некалендарске, народна духовна музика).	
Основни ниво **Напредни ниво**	Ученик може да свира песму или музички пример од 16 тактова (који садржи основне елементе музичке писмености) на неком од Орфових инструмената или на мелодици, фрули, блок флаути. Ученик зна да свира неко дело из српске фолклорне баштине. Ученик зна да свира један или више инструмената и може да изведе одређене специфичности свирања, да прати другог ученика или да свира у мањем саставу у оквирима наставе.	Музички инструменти

Основни ниво **Напредни ниво**	Ученик може да пева у хору или свира у оркестру једноставне песме различитих жанрова. Ученик уме да изведе игру по избору (народну или класичну). Ученик учествује у школским приредбама. Ученик (кога је наставник одабрао) може да пева у хору или свира у оркестру сложеније композиције различитих жанрова. Ученик зна да изведе основне класичне плесове и српске народне игре	Музички жанрови

ОБЛАСТ (4) : МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО

Основни ниво **Напредни ниво**	Ученик може да осмисли ритмичку пратњу за један инструмент песме коју зна. Ученик може да ствара мелодију од понуђених мотива, комбиновањем. Ученик може да осмисли ритмичку пратњу за више инструмената песме коју зна и може да је запише и одсвира. Ученик може да осмисли мању музичку целину (музичку реченицу, период, облике песме), може да је запише и одсвира. Ученик може активно да учествује у импровизовању и компоновању мање музичке целине са наставником.	Основе музичке писмености
Основни ниво **Напредни ниво**	Ученик може да направи инструмент од предмета из свог окружења (из групе: ударачких, трзалачких, дувачких, гудачких). Ученик може да направи/нацрта модел задатог инструмента (из свих инструменталних група).	Музички инструменти

Основни ниво

Напредни ниво

Ученик може да одабере одговарајући музички пример (од понуђених) за задати историјско-стилски период.
Ученик може да одабере одговарајући музички пример (од понуђених) за задати драмски оквир (филмска сцена, религиозни текст и слично)
Ученик уме да импровизује (певањем/свирањем) одређену мелодију у духу популарне музике.
Ученик може да осмисли музичку игру на основу песме различитих жанрова.
Ученик може да компонује одговарајућу мелодију на дати текст духовне тематике, одређени ритмички модел или мелодију у духу џез и популарне музике и осмисли одговарајућу музику за дату филмску сцену.
Ученик може да одређену мелодију из репертоара класичне музике варира (певањем/свирањем) у духу: националне, џез, популарне музике.

Музички жанрови

Основни ниво

Напредни ниво

Ученик може да одабере адекватне примере (од понуђених) дела музичко-сценске и концертне музике за задати историјско-стилски период.
Ученик може да одабере адекватну музичку нумеру за задату драмску сцену. Ученик може да осмисли адекватну музичку нумеру за задату драмску сцену.
Ученик може активно да учествује у осмишљавању уметничког догађаја синкретичког садржаја (музика, драма, визуелна уметност, књижевност).

Епохе;
Музичко-сценска и концертна
музика

Основни ниво

Напредни ниво

Ученик може да одабере (од понуђених) адекватан пример аутентичне народне музике за задати мотив из народног живота.
Ученик може да направи (и нацрта) модел народног инструмента по избору од понуђених предмета из окружења.
Ученик може да одабере адекватне примере (од понуђених) за одговарајуће задате
догађаје из народног живота (календарски/некалендарски обичаји, географске области и тд.).
Ученик може да компонује музику у духу српске народне музике (игре, календарска и некалендарска традиција, и сл.)
Ученик може да импровизује (глас/инструмент) одређену народну мелодију у духу оригиналног начина извођења.

Народна музика

11.1.13. ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

РАЗРЕД : ОСМИ
БРОЈ ЧАСОВА : 102 часа
ЦИЉ : Циљ наставе и учења физичког и здравственог васпитања је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
1.ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ (12)	**Обавезни садржаји** Вежбе за развој снаге Вежбе за развој покретљивости Вежбе за развој аеробне издржљивости Вежбе за развој брзине Вежбе за развој координације Примена националне батерије тестова за праћење физичког развоја и моторичких способности	По завршетку теме ученик ће бити у стању да: – примени једноставне комплексе простих и општеприпремних вежби – изведе вежбе (разноврсна природна и изведена кретања) и користи их у спорту, рекреацији и различитим животним ситуацијама – упореди резултате тестирања са вредностима за свој узраст и сагледа сопствени моторички напредак	Биологија, музичка култура
8. АТЛЕТИКА **(12)**	МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ, СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ (64) **Обавезни садржаји** Техника истрајног трчања Истрајно трчање – припрема за крос Техника спринтерског трчања Техника високог и ниског старта Скок увис (прекорачна техника) Бацање лоптице (до 200 г) **Препоручени садржаји** Техника штафетног трчања Скок удаљ	– комбинује и користи достигнути ниво усвојене технике кретања у спорту и свакодневном животу – доводи у везу развој физичких способности са атлетским дисциплинама – одржава стабилну и динамичку равнотежу у различитим кретањима, изводи ротације тела – користи елементе гимнастике у свакодневним животним ситуацијама и игри – процени сопствене могућности за вежбање у гимнастици	Биологија , географија

9. СПОРТСКА ГИМНАСТИКА (10)	Бацања кугле 2 кг Бацање „вортекс-а” Тробој **Обавезни садржаји** Вежбе на тлу Прескоци и скокови Вежбе у упору Вежбе у вису Ниска греда Гимнастички полигон **Препоручени садржаји** Вежбе на тлу (напредне варијанте) Висока греда Трамболина Прескок Коњ са хватаљкама Вежбе у упору (сложенији састав) Вежбе у вису (сложенији састав)	– користи елементе технике у игри – примењује основна правила рукомета у игри – учествује на унутародељенским такмичењима – изведе кретања, вежбе и кратке саставе уз музичку пратњу – игра народно коло – изведе кретања у различитом ритму – изведе основне кораке плеса из народне традиције других култура	Музичка култура, биологија
4.Основе тимских и спортских игара (17)	Основе тимских и спортских игара (20) **Обавезни садржаји** **ОДБОЈКА :** Основни елементи технике и правила; – одбијање лопте, – пријем лопте, –сервис, – блок, – игра – основна правила одбојке Спортски полигон **Препоручени садржаји** Напредни елементи технике, тактике и правила игре: – хватања котрљајућих лопти, – дриблинг,	– контролише и одржава тело у води – преплива 25 м слободном техником – скочи у воду на ноге – поштује правила понашања у и око водене средине – објасни својим речима сврху и значај вежбања – користи основну терминологију вежбања – поштује правила понашања у и на просторима за вежбање у школи и ван ње, као и на спортским манифестацијама – примени мере безбедности током вежбања – одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима у просторима за вежбање – примени и поштује правила тимске и спортске игре у складу са етичким нормама – навија и бодри учеснике на такмичењима и решава конфликте на социјално прихватљив начин	Музичка култура

5. **Плес и ритмика (2)** **8. ПЛИВАЊЕ** **7. ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА (32)** **8.ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ И СПОРТ**	– шутирања на гол, – финтирање, – основни принципи колективне одбране **Обавезни садржаји** Покрети уз ритам и уз музичку пратњу Ритмичка вежба без реквизита Скокови кроз вијачу Народно коло „Моравац” Народно коло из краја у којем се школа налази Основни кораци друштвених плесова **Препоручени садржаји** Вежбе са обручем Вежбе са лоптом Сложенији скокови кроз вијачу **Обавезни садржаји** Предвежбе у обучавању пливања Игре у води Самопомоћ у води **Препоручени садржаји** Плива једном техником Роњење у дужину (Реализује се кроз све наставне области и теме уз практичан рад) Циљ и сврха вежбања у физичком и здравственом васпитању Основна правила Рукомета/минирукомета и Малог фудбала Понашање према осталим субјектима у игри (према судији, играчима супротне и сопствене екипе)	– користи различите изворе информација за упознавање са разноврсним облицима физичких и спортско-рекреативних активности – прихвати сопствену победу и пораз у складу са „ферплејом” – примењује научено у физичком и здравственом васпитању у ванредним ситуацијама – препозна лепоту покрета и кретања у физичком вежбању и спорту – направи план дневних активности – наведе примере утицаја физичког вежбања на здравље – разликује здраве и нездраве начине ишране – направи недељни јеловник уравнотежене ишране уз помоћ наставника. – примењује здравствено-хигијенске мере пре, у току и након вежбања – препозна врсту повреде – правилно реагује у случају повреде – чува животну средину током вежбања	Музичка култура, Српски језик Музичка култзра, биологија, историја, географија

	Чување и одржавање материјалних добара која се користе у физичком и здравственом васпитању Уредно постављање и склањање справа и		
			.
	реквизита неопходних за вежбање Упознавање ученика са најчешћим облицима насиља у физичком васпитању и спорту „Ферплеј” (навијање, победа, пораз решавање конфликтних ситуација) Писани и електронски извори информација из области физичког васпитања и спорта Значај развоја физичких способности за сналажење у ванредним ситуацијама (земљотрес, поплава, пожар...) Физичко вежбање и естетика (правилно обликовање тела) Планирање дневних активности Здравствено васпитање (36) Физичка активност, вежбање и здравље Основни принципи вежбања и врсте физичке активности Одржавање личне опреме за вежбање и поштовање здравствено-хигијенских мера пре и после вежбања Лична и колективна хигијена пре и после вежбања		

	Утицај правилне исхране на здравље и развој људи Исхрана пре и после вежбања		
	Прва помоћ: – значај прве помоћи, – врсте повреда. Вежбање и играње на чистом ваздуху – чување околине приликом вежбања Унапређивање физичких способности ученик, моторичких вештина и знања из области физичке и здравствене културе ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада	- примењује научено у физичком и здравственом васпитању у ванредним ситуацијама - препознаје естетику у физичком вежбању ван школе - направи план дневних активности - наведе примере утицаја физичког вежбања на здравље - чува животну средину током вежбања - сналази се у природи у зимским и летњим условима	Географија, Биологија, Историја, Музичка култура
9. ФУТСАЛ (22) **9. ЗИМОВАЊЕ, ЛЕТОВАЊЕ, ЛЕТЊИ КАМПОВИ АКТИВНОСТИ У ПРИРОДИ**	Игра уз примену правила Стручно упутство од ЗАВОДА ЗА УНАПРЕЂИВАЊЕ ОБРАЗОВАЊА, ЗУОВ - бр. 1133-2020 од 21.7.2020. Овим упутством ЗУОВа се дефинишу сви облици наставе ФЗВ између осталог и зимовање и летовање у другом циклусу основног образовања од 5 до 8 разреда. С обзиром на компетентност и безбедност ученика ове активности планирају искључиво Стручна већа професора ФЗВ.	- прихвати победу и пораз - примерно се понаша као учесник или посматрач -примени и поштује правила игре - примењује здравствено хигијенске мере у вежбању -сналази се у природи у зимским и летњим условима - примењује технике пливања - активно учествује у спортским активностима и играма -примењује здравствено-хигијенске мере - зна да користи скијашку опрему и се самостално се спушта низ стазу	

	Зимовање - по Службеном гласнику и методици ФЗВ. Организује се у току зимског периода у трајању од 7 дана. Активности на зимовању обухватају обуку скијања, клизања, краће излете и друге активности. Летовање - организује се за време летњег распуста у трајању од најмање 7 дан обухвата боравак у природи са организованим образовним и физичким активностима	- поштује прописана правила на скијалишту и ван њега – препозна врсту повреде – правилно реагује у случају повреде – чува животну средину током скијања	

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	АКТИВНОСТИ		РЕСУРСИ	НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА
	а) Ученик	б) Наставник		
Метод живе речи, демонстрације, практичног вежбања	- вежбање - разговор - самосталан и интерактивни рад - упоређивање	- планира - организује - бира садржаје - усмерава - реализује	- ученици - наставници -родитељи - спортски терени - двориште	Формативно оцењивање Стање физичких способности Достигнути ниво Савкаданости моторичких Вештина Однос према раду Ваннаставне активност Спортска такмичења

11.2. ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ

11.2.1. ВЕРСКА НАСТАВА

Разред: Осми

Годишњи фонд часова: 36 часова

Циљ: Циљ верске наставе јесте да се њоме посведоче садржај вере и духовно искуство да се ученицима пружи целовит религијски поглед на свет и живот и да им се омогући слободно усвајање духовних и животних вредности цркве или заједнице којој историјски припадају, односно чување и неговање сопственог верског икултурног идентитета. Ученици треба да упознају веру и духовне вредности сопствене, историјски дате цркве**.**

Кључни појмови: човек, икона Божија, свештеник творевине, слобода, љубав, личност, литургијска заједница, грех – промашај, Христове заповести о љубави, Црква, подвиг, Свети, пост, врлине, Евхаристија, захвалност, житија, богослужења, храм, празници, Царство Божије, обожење, мошти, иконе, исцељења.

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
I – УВОД 1. Упознавање садржаја програма и начина рада	• моћи да сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног катихизиса у току 8. разреда основне школе; • моћи да уочи какво је његово предзнање из градива Православног катихизиса обрађеног у претходном разреду школовања.	• Упознавање са садржајем програма и начином рада	Српски језик и књижевност Историја Географија Биологија Физика Ликовна култура Музичка култура Грађанско васпитање Техника и технологија
II - ЧОВЕК ЈЕ ИКОНА БОЖЈА 2. Човек - икона Божја и свештеник твари 3. Хришћанско схватање личности 4. Грех као промашај	• Човек - икона Божја и свештеник твари • Хришћанско схватање личности • Грех као промашај човековог назначења • Две велике заповести о љубави • Слобода и љубав у хришћанском етосу.	• моћи да увиди да је човек икона Божија јер је слободна личност и да је служба човекова да буде спона између Бога и света. • моћи да увиди да се човек остварује као личност у слободној заједници љубави са другим . • бити подстакнут да учествује у литургијској заједници. • моћи да сагледа грех као промашај људског назначења;	

човековог назначења 5. Новозаветне заповести Божје 6. Слобода и љубав у хришћанском етосу		• моћи да разликује слободу од самовоље • моћи да увиди да човек може бити роб својих лоших особина и навика; • бити подстакнут да увиди вредност ближњега у сопственом животу; • моћи да усвоји став да једино кроз љубав човек може превазићи конфликт; • моћи да вреднује своје поступке на основу Христових заповести о љубави	
III - ПОДВИЖНИЧКО – ЕВХАРИСТИЈСКИ ЕТОС 7. Хришћански подвиг 8. Подвизи Светитеља 9. Пост 10. Хришћанске врлине 11. Евхаристијски поглед на свет	• Хришћански подвиг • Примери подвига: свети људи су имали различите подвиге • Хришћански пост (духовни смисао, начин поста, евхаристијски, једнодневни и вишедневни пост) • Основне хришћанске врлине • Евхаристијски поглед на свет	• моћи да увиди да је подвиг начин живота у Цркви; • моћи да препозна различите подвиге као путеве који воде ка истом циљу; • моћи да објасни кад и како се пости; • моћи да увиди смисао и значај поста; • бити подстакнут на пост и молитву као начин служења Богу; • бити подстакнут да развија хришћанске врлине; • бити подстакнут да се критички односи према својим поступцима; • бити подстакнут да чита Житија Светих; • бити подстакнут да заснује свој однос према Богу на захвалности	
IV – ЛИТУРГИЈА 12. Молитва - лична и саборна 13. Црква је Тело Христово 14. Божанствена	• моћи да увиди да је молитва разговор са Богом; • бити подстакнут да преиспита и обогати свој молитвени живот; • моћи да схвати личну молитву као припрему за саборну молитву; • моћи да објасни значење речи Литургија и Евхаристија; • моћи да однос међу члановима Цркве	• Црква је Тело Христово • Божанствена литургија - Проскомидија - Литургија речи (јектенија, мали вход, читања) - Евхаристија (велики вход, анафора, Молитва Господња, причешће) • Литургијски простор (делови храма) • Повезивање времена са литургијским доживљајем вечности (дневни,недељни и годишњи богослужбени круг)	

Литургија (опис тока Литургије) 15. Литургијски простор (делови храма) 16. Освећење времена	пореди са повезаношћу удова у људском телу; • моћи да препозна неке од елемената Литургије; • моћи да увиди да Молитва Господња има литургијску основу; • моћи да наведе најважније делове храма и препозна њихову богослужбену намену. • моћи да именује нека богослужења и да зна да постоје покретни и непокретни празници; • бити подстакнут да активније учествује у богослужењима;		
V - ЦАРСТВО БОЖЈЕ 17. Царство Божје – циљ стварања 18. Живот будућег века 19. Сведоци Царства Божјег 20. Обожење – циљ хришћанског живота 21. Знаци присутва Царства Божјег у овом свету (чуда, мошти...) 22. Икона – прозор у вечност	• Царство Божије – циљ стварања • Васкрсење мртвих и живот будућег века • Етос хришћана као сведочанство Царства Божијег • Обожење – живот у савршеној заједници с Богом и другима • Знаци присутва Царства Божијег у овом свету (чуда, мошти...) • Икона – прозор у вечност	• моћи да објасни да Царство Божије у пуноћи наступа по другом Христовом доласку и васкрсењу мртвих; • моћи да објасни да је Бог створио човека као сарадника на делу спасења; • моћи да препозна да је Литургија икона Царства Божијег; • бити подстакнут да активније учествује у Светој Литургији. • моћи да преприча догађај Преображења Господњег; • моћи да повеже појмове светости и обожења са дејством Светога Духа • моћи да препозна да је предукус Царства Божијег присутан у моштима, чудотворним иконама, исцељењима... • моћи да препозна разлику између православне иконографије и световног сликарства; • моћи да препозна икону као символ Царства Божијег; • бити подстакнут да на правилан начин изражава поштовање према хришћанским светињама.	

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
- Кооперативна - Интерактивна - Перцептивна - Истраживачка - Демонстративна - Илустративна -Монолошка - Дијалошка - Учење по моделу - Текст метода	Активно слушање,памћење, посматрање, препознавање, упоређивање, уочавање, разликовање, именовање, разговор, постављање питања, замишљање, описивање, читање, писање, анализирање, откривање, закључивање, образлагање, груписање, примењивање, процењивање, претпостављање, повезивање са већ стеченим знањем, тумачење табела и графикона, сврставање у категорије, раздвајање битног од небитног, поређење, предвиђање, сарадња са другим ученицима...	Припремање, организовање, посматрање, праћење, објашњавање, помагање, показивање, вођење, подстицање, предвиђање, проверавање, вредновање, саопштавање, иницирање, слушање, праћење, процењивање, идентификовање, поређење, одлучивање, разговор, читање	- Ученици - Наставници - Родитељи - Учионица - Дидактичка средства и материјали - Уџбеници - Искуство ученика - Фотографије - Слике - Краћи текстови - Апликације	Идентификација ситуација у којима ће ученици стећи и показати понашање у складу са прописаним исходима.; Инструменти за проверавање остварености прописаних исхода (разговор, посматрање, петнаестоминутне провере знања, тематске провере знања, полугодишња и годишња провера знања); Редовна израда домаћих задатака; Индивидуални рад – израда паноа, ленти времена. Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова.

11.2.2. ГРАЂАНАСКО ВАСПИТАЊЕ

Разред: Осми

Годишњи фонд часова: 34 часа

Циљ учења Грађанског васпитања је да ученик изучавањем и практиковањем основних принципа, вредности и процедура грађанског друштва постане свестан својих права и одговорности, осетљив за потребе других и спреман да активно делује у заједници.

Кључни појмови: патиотизам, ксенофобија, интеркултуралност, медији, родна равноправност и родно засновано насиље

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
1. **ЉУДСКА ПРАВА** **Заједница припадника различитих културних група**	**Припадност држави и нацији** -Патриотизам – осећај љубави и поноса према домовини и свим њеним припадницима -Начини изражавања патриотизма **Обесправљивање и угрожавање слободе мисли** -Ксенофобија, расизам, антисемитизам, антициганизам **Заједница различитих културних група** - Културна разноликост у форми мултикултуралности и интеркултуралности -Интеркултурни дијалог као средство развоја поштовања и различитих култура и заједничког живота - Припадници националних мањина у Србији – заштита права и слобода припадника националних мањина	-изрази осећај љубави и поноса према својој домовини на начин који никога не угрижава; -образложи зашто су понашања која се могу описати као кснофобија, расизам, антисемитизам, антициганизам облици дискриминације и кршења људских права; -наведе примере повезаности различитих култура у једној заједници и образложи потребу интеркултуралног дијалога за квалитетан ђивот свих чланова те заједнице; -покаже интересовање за упознавање различитих култура; -наведе права која националне мањине у Србији по Уставу имају;	Историја (Тоталитаризам у Европи; Покрети за грађанска права;)

2. **ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО** **Родна (не)равноправност**	**Пол и род** - Биолошке разлике (анатомске и физиолошке) насупрот разликама које друштво ствара (очекивања друштва од мушкараца и жена) - Преношење родних образаца - Стереотипи и предрасуде о роду **Родна перспектива** -Укључивање родне перспективе приликом доношењаодлука везаних за заједницу (образовање, здравље, породица, запошљавање, спорт...) **Родна равноправност** -Родна равноправност и једнаке могућности за све ради развоја друштва. -Препреке родној равноправности. - Одговорност државе, организација цивилног друштва и појединаца у постизању родне равноправности. -Привремене позитивне мере за постизање родне равноправности (квоте за упис на факултет, субвенције за запошљавање...) **Родно засновано насиље** **-**Родне разлике као основа неравнотеже моћи -Злоупотреба моћи насилника -Карактеристике особе која врши насиље, која је изложена насиљу или која му сведочи -Мере заштите од родно заснованог насиља	-разликује појмове пол и род и препозна родне стереотипе; -уочава у рекламама, филмовима, књигама, изрекама, стриповима и другим продуктима културе на који начин се преносе реодни обрасци; -указује на примере родне равноправности и неравноправности у ситуацијама из свакодневног живота; -дискутује о значају уважавања родне перспективе приликом доношења одлука значајних за једну заједницу; -наведе неколико привремених позитивних мера за постизање родне равноправности и аргументе за њихову примену; -препозна у понашању особе карактеристике насилника и жртве; -наведе могуће начине реаговања у ситуацији сусрета са насилником;	Историја (Економске и друштвене прилике у Европи у 20.веку; Положај жене у тоталитарним режимима) Биологија (Човек и здравље)

3. **ПРОЦЕСИ У САВРЕМНЕОМ СВЕТУ** **Медији**	**Медији** **-**Врсте и функције медија -Слобода медија и њихов допринос развоју демокатије -Медији као извор информација и дезинформација -Манипулације путем медија (одлагање информације, скретање пажње, побуђивање емоција, стварање осећаја кривице, неговање некултуре...) **Медијска писменост** **-**Способност разумевања, критичког и аналитичког усвајања медијских садржаја **Кодекс у медијима** -Кодекс деце и медија -Кодекс новинара -Притисци на новинаре као инструмент ограничавања слободе изражавања	-наведе основне функције медија и образложи зашто је важно да постоје кодекс новинара и кодекс деца и медији; -образложи значај слободе медија за развој демократије; -у медијим апроналази примере предрасуда, стереотипа, дискриминације, нетолеранције по различитим основама и критички их анализира; -препозна механизме манипулације медија и утицај медија на сопствено мишљење и деловање; -проналази и користи информације из различитих извора, критички их разматра и вреднује; -препозна пример злоупотребе деце и медијима;	Историја Српски језик и књижевност
ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ **Вредности грађанског друштва**	**Снимање кратког филма о вредностима грађанског друштва** -избор теме и формулисање идеје -писање сценарија -подела задатака -снимање -монтажа -презентација -евалуација	-у дискусији показује вештину активног слушања, износи свој став заснован на аргументима, комуниције на конструктиван начин; -учествује у припреми, реализацији и евалуацији кратког филма; -учествује у избору садржаја и начина рада;	

11.2.3. ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК

Циљ:Циљ учења другог страног језика је да се ученик усвајањем основних функционалних знања о језичком систему оспособи за основну писмену и усмену комуникацију . Кроз наставу страних језика ученик богати себе упознајући друге језике и културе, стиче свест о значају сопственог језика у контакту са другим језицима и културама. Ученик развија радозналост, истраживачки дух и отвореност према комуникацији са говорницима других језика.

Годишњи фонд часова: 68 .

НАСТАВНЕ ТЕМЕ (КОМ.ФУНКЦИЈЕ)	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ – по завршеној теми, ученик ће бити у стању да у усменој/писаној комуникацији:	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ
Unité 0 – Voyage dans les villes de France Распуст и забава , слободно време	*Bonjour Salut ! Ça va ? Ça va bien, merci. fi connais Michel ? Il vient de Poitiers. Je vous présente Monsieur Dupont. Tiens, je te présente Valérie, c'est ma meilleure amie. Moi, c'est René. Enchanté. Où est-ce que tu es né ? Je suis né à Rennes. Où est-ce que tu habites ? J'habite à la campagne avec mes parents. Pendant la semaine, du lundi au vendredi, je vis en internat car j 'habite trop loin de mon lycée. Le week-end, je suis chez moi. Tu as des frères ou des soeurs ? Oui, j'ai un frère jumeau. Il est mon frère aîné. Il est né trois minutes avant moi. Il s'appelle Paul. C'est ton grand-père sur cette photo, n'est-ce pas? Oui, c'est mon papi, je m'appelle comme lui. Maintenant, il a 73 ans. Malheureusement, ma grand-mère est morte. Le grand garçon blond aux yeux verts, avec un pull bleu, c 'est Louis. Il s'intéresse à la musique. Oui est cette petite fille à côté de lui ? C'est sa soeur Hélène, elle est très gentille. Lucas et moi, nous habitons dans la même rue, mais nous ne sommes pas dans la même classe. Nous nous rencontrons souvent devant l'école.*	Ученик ће бити у стању да -да говори о својим активностима уз употребу прошлог времена -да прича о распусту -да изриче забране и реагује на забране -да се оријентише у простору	Српски језик (Уочавање разлика у језичким системима,употреба времена, граматичких садржаја и сл) Информатика и рачунарство (писање и слање мејлова, развијање дигиталне писмености)
Unité 1 –	*Yves est le garçon le plus grand dans ma classe fijoue au basket. Je le vois chaque jour sur le terrain de sport. Ma soeur ne me*	-да представи себе и своје другове	

Les copains d'abord ! Представљање себе и других **Unité 2 – Un esprit sain dans un corps sain** Здравље, здрави стилови живота	*ressemble pas. Elle ne sort jamais. Elle ne voit personne parce qu'elle est très timide. Elle voudrait être plus ouverte comme mot Je ressemble à notre mère. Je suis aussi curieuse qu'elle. Elle est médecin. Il est boulanger. Ouel est ce livre sur ton bureau ? C'est le livre de français que Sarah m'a prêté. À mon avis, dans la revue qui est devant vous, il n'y a rien d'intéressant. Ton portable est très bon. Grâce à son mode automatique, il prend de magnifiques photos, facilement et rapidement. Celui-là est meilleur, mais il est plus cher. Pour se relaxer, ma mère fait l'exercice suivant d'abord, elle se met debout, le dos au mur. Puis, elle lève les bras le plus haut possible. Elle tient cette position pendant 6 secondes. Elle respire normalement. Enfin, elle se repose 6 secondes. Le pont Alexandre III est l'un des plus beaux ponts de France qui est inauguré à l'occasion de l'Exposition Universelle de 1900.* *L'examen est difficile. Je te conseille d'étudier plus sérieusement. ni dois/tu devrais étudier plus sérieusement. Il faut réviser régulièrement. / IIfaut que tu étudies régulièrement. Si elle a mal à la dent, elle doit aller chez le dentiste. On peut aller chez moi si tu es libre après l'école. Ça me va ! /Pourquoi pas ! / D 'accord, et on va jouer aux jeux vidéo. Viens voir le match chez moi si tu finis tes devoirs. J'aimerais bien. Voulez-vous essayer cette robe ? Out pourquoi pas !I Out bien sûr ! On pourrait participer à une action humanitaire cette année. C'est une bonne idée ! Ça te dit / Ça te dirait d'aller au cinéma ce soir ? Parfait ! /Avec plaisir. Et si on allait à la piscine? Out On y va ! Sois patiente ! N'ayez pas peur ! Désolé(e). Je ne peux pas. Je suis occupé(e). J'ai un rendez-vous. Je n'ai pas de temps, je dois étudier* *Excusez-mot est-ce que vous pouvez répéter ? Je n'ai pas*	-да говори о својим особинама и особинама својих другова -да предложи другу излазак -да искаже своје утиске о другим људима -да прихвати или одбије позив -да искаже своје мишљење да говори о својим здравственим тегобама -да опише неког -да некоме да савет -да говори о узроцима и последицама својих активности да образложи своје мишљење -да одговори и постави питање -да говори о различитим догађајима	

Unité 3 – Bienvenue dans le lycée numérique ! Интернет и нове технологије , друштвене мреже, изражавање става **Unité 4- Les people** Медији и окружење	*compris. Bien, merci et au revoir ! Je peux sortir, s'il vous plaît ? Je voudrais savoir si le centre est ouvert cet après-midi. Est-ce que vous avez l'adresse du Centre ? Bonjour Madame, pourriez-vous me dire à quelle heure ouvre le Centre ? Pourriez-vous m'expliquer ce qu'il faut faire pour participer à ce concours ? Je voudrais cette revue. Celle-I4 son titre est Okapi. Promets-moi de ne rien dire à personne ! Je te promets ! Regarde-moi! Ouvre-lui! Téléphonez-leur! Ne sors pas tout de suite ! Ne me réveille pas trop tôt ! Je vous demande pardon. Désolé(e). Je suis désolé(e). Ne t'inquiète pas ! Chapeau ! Bravo ! Je suis content(e) pour toi ! Je suis fier/fière de toi. Toutes mes félicitations ! Félicitations ! Je vous remercie beaucoup, Madame !* *Jeu de mémoire Règles du jeu : - Mélanger les cartes et bien les ordonner face contre table. - Tour à tour, chaque élève retourne deux cartes : s'il retourne une paire, il la garde et peut rejouer. Il faut que tu expliques tout à tes parents. Pour trouver, il faut bien chercher. Tu dois/ devrais faire les courses aujourd'hui. Tu peux aller à la bibliothèque. Ils vont t'aider. Dis-moi où est mon livre de français. Pourriez/Pouvez-vous me dire où est la gare ?*	Да говори о друштвеним мрежама, правилима понашања да опише неко место или предмет -да уме да упореди особине људи и предмета да опише нечији карактер и понашање -да образложи своје мишљење -да одговори и постави питање -да говори о различитим догађајима Да разуме говор својих вршњака Да говори о узрасно релевантним темама	

Unité 5 – Trans-Europe Express Путовања, франкофоне земље **Unité 6 – Parler jeune** Говор младих, жаргони, смс поруке	*Quand est-ce que le train pan ? Comment faire la pâte à crêpes ?* *Tu vas à Nice? Non, j'en viens. Tu vas souvent à la campagne? J'y vais chaque été. Le père lit son journal et la mère prépare le petit-déjeuner. J'étudie le français depuis trois ans. Le mercredi, je fais du tennis. Quand je veux organiser une fête, je choisis d'abord une date et je réserve un endroit. Ensuite, je fais une liste d'invités. Je prépare des invitations toute seule parce que j'adore dessiner. Enfin, je choisis la nourriture et la musique. Je suis en retard, c'est pourquoi je prends un taxi. Je vous appelle pour réserver parce que nous voulons passer trois jours dans votre hôtel. Connaissez-vous les différentes traditions de Noël en France ? En Lorraine, on célèbre la Saint-Nicolas depuis plus de 1000 ans. Le Saint Nicolas, protecteur des enfants et de la Lorraine, distribue dans la nuit du 5 au 6 décembre des friandises aux enfants sages.* *Nous sommes arrivés il y a trois jours. Je n'ai jamais été chez eux. Hier, c'était dimanche, je me suis réveillé à 10 heures. Il est né à Genève, mais il a grandi à Lyon. IIs'est trompé à cause de moi. Je suis désolé. Elle a réussi grâce à ses amis. J'écoutais de la musique quand soudain Pauline est entrée. Quand mes parents étaient petits, l'ordinateur n'existait pas. Quand j'avais vingt ans, j'étais étudiant. Je n'étudiais pas beaucoup. J'aimais faire la fête. Un joui; tout a changé. Les frères Lumière ont inventé le cinéma Napoléon Bonaparte était le premier empereur des Français. Ii est né en Corse. Astérix et Obélix ont vécu dans un petit village gaulois et ils ont lutté contre des Romains.*		

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ РАДА	**АКТИВНОСТИ**		**РЕСУРСИ**	**НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА**
	а) Ученик	**б) Наставник**		
• вербална (монолошка – усмено излагање, дијалошка – разговор); Комуникативни приступ • метода читања / текстуална метода (метода рада на тексту); • метода писања; • аудитивна метода; • метода практичног рада; • метода илустративног рада; • демонстративна метода (нпр. културолошки артефакти). предавање; приповедање (причање прича); записивање; рад с радним листовима, текстовима из књига и других извора; интервју; питања и текстуални импулси; различите варијанте разговора (слободни или везани наставни говор, дискусије,дебате); дидактичка игра; игра по улогама; дијалошка игра; симулација комуникативне ситуације;	Слуша,посматра,повезује ,учествује у мануелним активностима (израда постера,паноа, видео презентација), игра по улогама, игре симулације, мини дијалози и сл. Слуша и повезује звучни материјал са текстом, одговара на питања, тражи информације из различитих извора(интернет, часописи,проспекти), преводи гест у исказ и исказ у гест, попуњава формуларе, пише мејлове и честитке, разгледнице и краће текстове.,уочава кључне речи у тексту,лице,род, препознаје везе између групе гласова,проналази речи које недостају,	Употребљава језик у добро осмишљеним контекстима од интереса за ученике, прилагођава говор узрасту ученика, усмерава на коришћење аутентичних материјала, користи комуникативно интерактивни приступ настави,третира ученике као одговорне, креативне и активне учеснике у настави,обезбеђује рад на пројекту путем кога се остварује корелација са другим предметима, омогућује приступ и прихватање нових идеја,мери знања релевантним критеријумима, скреће	- Ученици - Наставници - Родитељи - Двориште - Учионица - Дидактичка средства и материјали - Уџбеници - Искуство ученика - Фотографије -постери - Краћи текстови - Интернет и едукативни сајтови Блог	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања (кратке писмене провере од 15 минута)

тимски рад; пројектни рад; самостална претрага на интернету; рад на компјутеру, у мултимедијалном окружењу.	решава осмосмерке и укрштенице.	пажњу на важност правилног писменог и усменог изражавања,унапређује квалитет и количину језичког материјала.		

11.3. ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА

11.3.1. ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ

ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ СРПСКОГ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ – 8. РАЗРЕД

ЦИЉ : Оспособити ученике да овладају основним законитостима српског књижевног језика на коме ће се ученици правилно усмено и писмено изражавати

САДРЖАЈИ	ИСХОД Ученик ће бити у стању да:	ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
1. Врсте речи 2. Врсте речи (рад на тексту) 3. Реченица (проста, сложена) 4. Функције речи у реченици 5. Односи међу реченицама 6. Односи међу реченицама (рад на тексту) 7. Књижевност (родови и врсте) 8. Препознавање књижевних родова и врста 9. Стил и стилска изражајна средства 10. Препознавање стилова и стилских фигура (рад на тексту) 11. Синтагме (врсте) 12. Гласовне промене 13. Гласовне промене (вежбе) 14. Падежи – основна значења 15. Падежи (рад на тексту) 16. Падежи – друга значења	- разликује глаголске начине и неличне глаголске облике и употреби их у складу са нормом; - одреди врсте непроменљивих речи у типичним случајевима; - уочи делове именичке синтагме; - искаже реченични члан речју, предлошко-падежном конструкцијом, синтагмом и реченицом; - разликује граматички и логички субјекат; - разликује сложени глаголски предикат од зависне реченице са везником да; - препозна врсте напоредних односа међу реченичним члановима и независним реченицама; - идентификује врсте зависних реченица; - примени основна правила конгруенције у реченици; - доследно примени правописну норму; разликује дугосилазни и дугоузлазни	- Кооперативна - Интерактивна - Вербална - Игра - Демонстрација (показивање) - Разговор	- Читанка - Граматика - Слике - Дидактички материјали

17. Основна правописна правила 18. Диктат 19. Глаголи 20. Лични глаголски облици 21. Нелични глаголски облици 22. Глаголска времена (рад на тексту) 23. Заменице – врсте 24. Заменице (рад на тексту) 25. Правопис – интерпункција 26. Врсте зависних реченица 27. Врсте зависних реченица 28. Утврђивање обрађених текстова 29. Епска народна поезија 30. Анализа епске песме 31. Провера стечених знања	акценат; - користи књижевне термине и појмове обрађиване у претходним разредима и повезује их са новим делима која чита; - истакне универзалне вредности књижевног дела и повеже их са сопственим искуством и околностима у којима живи; - чита са разумевањем различите врсте текстова и коментарише их, у складу са узрастом; - разликује народну од ауторске књижевности и одлике књижевних родова и основних књижевних врста; разликује основне одлике стиха и строфе – укрштену, обгрљену и парну риму; слободни и везани стих; рефрен; тумачи мотиве (према њиховом садејству или контрастивности) и песничке слике у одабраном лирском тексту; - локализује књижевна дела из обавезног школског програма; - разликује етапе драмске радње; - разликује аутора књижевноуметничког текста од наратора, драмског лица или лирског субјекта; - разликује облике казивања (форме приповедања); - идентификује језичко-стилска изражајна		

	средства и разуме њихову функцију; - анализира идејни слој књижевног дела служећи се аргументима из текста; уочи разлике у карактеризацији ликова према особинама: физичким, говорним, психолошким, друштвеним и етичким; разликује хумористички од ироничног и сатиричног тона књижевног дела; - критички промишља о смислу књижевног текста и аргументовано образложи свој став; - доведе у везу значење пословица и изрека са идејним слојем текста; - препозна националне вредности и негује културноисторијску баштину; размотри аспекте родне равноправности у вези са ликовима књижевно-уметничких текстова; - препоручи књижевно дело уз кратко образложење; - упореди књижевно и филмско дело настало по истом предлошку, позоришну представу и драмски текст; етходним разредима са новим делима која чита; - говори на задату тему поштујући књижевнојезичку норму; - разликује књижевноуметнички од		

	публицистичког функционалног стила; - састави кохерентан писани текст у складу са задатом темом наративног и дескриптивног типа; - напише једноставнији аргументативни текст позивајући се на чињенице; - користи технички и сугестивни опис у изражавању; - препозна цитат и фусноте и разуме њихову улогу; - пронађе потребне информације у нелинеарном тексту; - напише електронску (имејл, SMS) поруку поштујући нормативна правила; - примени различите стратегије читања (информативно, доживљајно, истраживачко и др.); - састави текст репортажног типа		

МАТЕМАТИКА-ДОПУНСКА НАСТАВА 8.

Број часова:36

Циљ:помоћи ученицима у схватању градива

Садржаји	Задаци	Технике и методе	Наставна средства
1.Линеарне једначине и неједначине (10 часова) 2.Тачка,права и раван (2 часа) 3.Призма (4 часа) 4.Пирамида (8 часова) 5.Системи лин.ледначина (8 часова) 6.Ваљак (3 часа) 7.Купа и лопта (1 час)	-схвате основна својства једнакости -умеју да решавају линеарне једначине (1 непозната) -решавају најпростије системе лин.једначина -цртају линеарне функције -схвате односе између тачке, праве и равни - упознају геометријскатела (призма, купа, пирамида и ваљак) Знају P и V геом.тела	-кооперативна -интерактивна -демонстрација -учење путем открића -трагање за одговорима	-дидактички материјали -кратки текстови - прибор за геометрију -скице -модели

Корелација	Активности наставника	Активности ученика	Ресурси	Сарадници
Физика	-планира	-слуша	-ученици	-ученици
Техничко	-бира садржаје	-пише	-наставници	-наставници
	-објашњава	-размишља	-родитељи	-пп служба
	-демонстрира	-логички повезује	-искуство ученика	
	-партнер у учењу	-гледа	-друштвена средина	
	-прати рад ученика			

ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ ГЕОГРАФИЈЕ – 8. РАЗРЕД

Циљ: Овладавање основним знањима и умењима предвиђеним наставним планом и програмом

САДРЖАЈИ	ИСХОД Ученик ће бити у стању да:	ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
- Географски положај Србије: границе и величина - Геотектонски процеси на територији Србије - Сеизмизам Србије - Тектонски облици рељефа - Падински процеси и рељеф настао деловањем воде - Рељеф настао деловањем леда, ветра и човека - Утицаји ерозивних и акумулативних процеса на човека - Климатски фактори и елементи - Климатске области у Србији - Подземне воде Србије - Реке Србије - Језера Србије - Заштита вода и заштита од вода - Земљишта Србије - Распрострањеност биљног и животињског света	- одреди географски положај Србије и доведе га у везу са историјско-географским развојем; - анализира карактеристике граница и пограничних крајева Србије; - објасни значење појмова: * географски положај земље; * математички положај Србије; * економско-географски положај Србије; * војностратегијски положај Србије. - на географској карти света одређује положај Србије на Балкану и у Европи; - одређује, на географској карти, природне и вештачке границе Србије, као и државе са којима Србија се граничи; - опише узроке и последице геотектонских процеса на територији Србије; - класификује облике рељефа на територији Србије и именује репрезентативне; - анализира утицај климатских фактора и климатских елемената на климу Србије - класификује и описује својства водних објеката користећи карту Србије; - наведе начине коришћења вода Србије; - доводи у везу распрострањеност биљних и животињских врста и физичко-географске карактеристике простора;	- Монолошка - Дијалошка - Илустративно демонстративна - Рад на тексту - Индивидуална - Фронтални - Рад у пару - Рад у групи - Амбијентално учење	- Уџбеник - Географска читанка - Географски часописи - Географски атлас - Фотографије - Слике - Краћи текстови - Лап-топ, ЦД, ДВД - Пројектор

САДРЖАЈИ	ИСХОД Ученик ће бити у стању да:	ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
- Кретање броја становника и њихов просторни размештај - Природно кретање - Миграциони процеси - Структуре становништва - Демографски проблеми и популациона политика - Прва насеља у Србији - Село и рурални процеси - Градови - Урбанизација и проблеми урбаног развоја - Београд - Природни ресурси и привредни развој - Друштвени услови привредног развоја и промене у структури привреде - Пољопривреда и географски простор - Индустрија и географски простор - Саобраћај и географски простор - Туризам и трговина - Делатности квартарног сектора - Природна баштина Србије - Културна баштина Србије - Светска баштина под заштитом Унеско-а у Србији - Срби у региону и дијаспори	- објашњава популациону динамику становништва Србије: кретање броја становника, природни прираштај и миграције; - објашњава утицај природних и друштвених фактора на настанак, развој и трансформацију насеља у нашој земљи - уз помоћ карте Србије и других извора информација, анализира утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привредних делатности у нашој земљи; - описује репрезентативне објекте природне и културне баштине и означава их на карти; - повезује размештај привредних делатности са квалитетом животне средине у нашој земљи. - процењује важност очувања природне и културне баштине Србије; - описује репрезентативне објекте природне и културне баштине и означава их на карти; - процењује важност очувања природне и културне баштине Србије; - одређује просторни размештај Срба у окружењу;	- Монолошка - Дијалошка - Илустративно демонстративна - Рад на тексту - Индивидуална - Фронтални - Рад у пару - Рад у групи - Амбијентално учење	- Уџбеник - Географска читанка - Географски часописи - Географски атлас - Фотографије - Слике - Краћи текстови - Лап-топ, ЦД, ДВД - Пројектор

ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ БИОЛОГИЈЕ

РАЗРЕД: ОСМИ

ЦИЉ: Овладавање основним знањима и умењима предвиђених програмом

САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
Улога и значај ћелијских органела у метаболизму ћелије: једро, ендоплазмични ретикулум, рибозоми, хлоропласти, центриоле, лизозоми. Матичне ћелије – ћелије програмиране за различите функције. Ендокрини систем. Поремећаји функције ендокриног система. Чулни систем. Поремећаји функције чула. Нервни систем. Рефлекси и рефлексни лук. Поремећаји функције нервног система. Фотосинтеза. Ћелијско дисање.Транспирација. Терморегулација. „Календар живота“, еволуција различитих група организама кроз геолошка доба. Велика изумирања. Улуткавање и пресвлачење инсеката. Еволуција човека. Еволуција и развој екосистема. Ограниченост ресурса (капацитет средине) и одрживи развој. Нестанак врста и фактори угрожавања. Типични екосистеми Србије. Ретке и угрожене врсте Србије. Интродукције и реинтродукције врста. Инвазивне врсте. Последице глобалних промена.	- повеже грађу ћелијских органела са њиховом улогом у метаболизму ћелије; - идентификује поремећаје у раду органа и система органа изазваних нездравим начином живота; - доведе у везу промене животних услова са еволуцијом живота на планети - повеже утицај еколошких чинилаца са распоредом карактеристичних врста које насељавају простор Србије	- Кооперативна - Интерактивна - Илустрација - Демонстрација (показивање) - Разговор	- Зидне слике - Слике - Цртежи - Уџбеник - Табла - Табеле

ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ ФРАНЦУСКОГ ЈЕЗИКА – 8. РАЗРЕД БРОЈ часова 36

Циљ: Овладавање основним знањима предвиђеним наставним планом и програмом

САДРЖАЈИ	ИСХОДИ Ученик ће бити у стању да:	ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
1.Представљање себе и других 2. Слободно време,путовања кроз франкофоне земље 3. Школа,школски живот 4 Интернет,друштвене мреже	-да напише своје основне податке у упитницима, обрасцима, табелама Да најједноставнијим језичким средствима опише себе и друге користећи описне придеве,прилоге за начин и сл Да једноставним језичким средствима опише своје уобичајне активности,да допуни, попуни осмосмерку овладавајући најфреквентнијим глаголима, лексиком и сл, да повезује звучни материјал са текстом или сликом, да користи прошло време правилних и неправилних глагола Да разуме краћи писани текст на дату тему, да коректно изговара дату лексику, да говори о будућим плановима, да изрази допадање, недопадање, да одговара на питања у вези са текстом тачно, нетачно и сл да користи садашње и будуће време најфреквентнијих глагола Да користи најфреквентније речи у вези са темом, да препознаје скраћенице, жаргоне, да најједноставнијим језичким средствима изрази своје мишљење у вези друштвених мрежа, да на интернету попуни кратку анкету и сл,	-комуникативни приступ -интерактивна -вербална -игра -демонстративна -илустративна -разговор	● Уџбеник ● Радна свеска ● Слике ● Постери ● Аудио и видео материјал ● интернет

ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ ХЕМИЈЕ

ЦИЉ: Овладавање основним знањима и умењима предвиђених програмом

САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
Метали у неживој и живој природи. Општа физичка и хемијска својства метала. Алкални и земноалкални метали. Гвожђе, бакар, алуминијум, олово и цинк, њихове легуре и практична примена. Оксиди метала и хидроксиди, својства и примена. Неметали у неживој и живој природи. Општа физичка и хемијска својства неметала. Халогени елементи. Сумпор, азот, фосфор и угљеник. Оксиди неметала и киселине, својства и примена. Физичка и хемијска својства соли. Примена соли. Физичка својства угљоводоника. Полимери. Нафта и земни гас. Алкохоли – својства и примена. Карбоксилне киселине – својства и примена. Естри – својства и примена. Масти и уља. Угљени хидрати у прегледу: моносахариди (глукоза и фруктоза), дисахариди (сахароза и лактоза), полисахариди (скроб и целулоза). Аминокиселине. Протеини. Витамини.	- опише физичка својства метала и неметала; - опише својства оксида, неорганских киселина, база и соли; - опише својства оксида, неорганских киселина, база и соли; - препозна физичке и хемијске промене неорганских и органских супстанци у окружењу; - наведе заступљеност у природи и улоге масти и уља, угљених хидрата, протеина и витамина у живим организмима и доведе их у везу са здрављем и правилном исхраном људи;	- Кооперативна - Интерактивна - Илустрација - Демонстрација (показивање) - Разговор	- Слике - Уџбеник - Табла - Табеле - Задаци

ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ ИСТОРИЈЕ – 8. РАЗРЕД

Циљ: Овладавање основним знањима и умењима предвиђеним наставним планом и програмом

САДРЖАЈИ	ИСХОДИ Ученик ће бити у стању да:	ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
Основне одлике савременог доба и историјски извори за његово изучавање Последице Великог рата Револуције у Русији и Европи Економске и културне прилике у Европи Тоталитаризам у Европи Свет на путу ка новом рату Стварање југословенске државе Југословенска краљевина Друштвене, економске и културне прилике у Краљевини Југославији Други светски рат Победа Антифашистичке коалиције Људско страдање Априлски рат у Југославији Терор окупатора и грађански рат Најважнији догађаји 1942/43. Ослобођење Југославије и револуција Ратна стварност и страдање у Југославији Супротности у свету и хладни рат Ратови и кризе Наука, друштво и култура Ново уређење Југославије Међународни положај Југославије	- смешта кључне догађаје, појаве и процесе из савремене историје на временској ленти; - уочи динамику различитих историјских појава и промена на историјској карти; - анализира и процени ближе хронолошко порекло извора на основу садржаја; -доведе у везу узроке и последице историјских догађаја, појава и процеса на конкретним примерима; -образложи улогу и занчај истакнутих личности у датом историјском контексту; -уочи елементе континуитета и дисконтинуитета српске државности; -изведе закључак о повезаности националне историје са регионалном и светском, на основу датих примера; -образложи утицај историјских догађаја, појава и процеса на савремено друштво; -идентификује основне карактеристике тоталитарних идеологија и наводи њихове последице у историјском и савременом контексту; -образложи утицај различитих друштвено-економских система на свакодневни живот људи, анализирајући дате примере; -идентифијује узроке, елементе и последице историјских сукоба и ратова и дискутује о могућим начинима превенције конфликата;	-кооперативна -интерактивна -вербална -игра -демонстративна -илустративна -разговор	● Уџбеник ● Читанка ● Слике ● Историјска карта ● Историјски атлас

Привредни развој Унутрашњи сукоби у Југославији Друштвене и културне прилике у Југославији Крај Халдног рата Изазови савременог света Криза југословенсе државе и друштва Распад југословенске државе Србија и српски народ на почетку 20.века	-изрази ставове, засноване на историјским аргументима, уважавајући мишљење саговорника; -анализира историјске догађаје и појаве на основу доступног аудио-визуелног изворног материјала; -образложи смисао неговања сећања на важне догађаје и личности из историје савременог доба; -истажи меморијалне споменике у локалној средини и учествујеу организовањуи спровожењеу заједничких школских активности везаних за развој културе сећања; -покаже одговран однос према културно-историјском наслеђу сопстевног и других народа; -уочи одраз историјских догађаја и појава у књижевним и уметничким делима;		

ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ ФИЗИКЕ – 8. РАЗРЕД

Циљ: Овладавање основним знањима и умећима предвиђеним наставним планом и програмом

САДРЖАЈИ	ИСХОДИ Ученик ће бити у стању да:	ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
1. Осцилаторно кретање 2. Периодично кретање 3. Механички таласи 4. Звук 5. Карактеристике светлости 6. Равна и сферна огледала 7. Елементи сферних огледала 8. Брзина светлости. Закон преламања светлости 9. Конструкција ликова 10. Наелектрисање тела 11. Кулонов закон 12. Електрично поље 13. Електрична струја 14. Елементи струјног кола 15. Везивање отпорника 16. Омов закон за део струјног кола и цело струјно коло 17. Џул-Ленцов закон 18. Дејство магнетног поља на струјни проводник	-ученик препознаје врсту кретања на основу облика путање -репродукује појмове који описују периодично кретање -репродукција особина таласа, зна брзину звука -репродукција особина кретања светлости, зна брзину светлости -цртање огледала и сочива са основним елементима -зна смер електричне силе и особине наелектрисаних тела, репродукује Кулонов закон -зна својства електричног поља -зна да струја тече само кроз проводне материјале -цртање електричног кола са основним елементима -коришћење Омовог и Џуловог закона -препознавање магнетног ефекта електричне струје	- Кооперативна - Интерактивна - Илустрација - Демонстрација (показивање) - Разговор	● Слике ● Уџбеник ● Табла ● Табеле ● Задаци

ДОПУНСКА НАСТАВА ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Садржај	Начин и поступци остваривања	Кључне компетенције
- Past Simple - Present Perfect - Modal verbs - Conditionals 0, 1 - Reported Speech - Will vs. Going to - The Passive Voice - Second Conditional	-Комункативни приступ; -добро осмишљени контексти за ученике где је наставник сигуран да је схваћено значење поруке зајено са њеним културолошким, васпитним и социјализирајућим елементима; -упућивање на значај граматичке прецизности исказа; -мерење знања јасно одређеним релативним критеријумима; -социјална интеракција (с циљем да се унапреди квалитет и обим језичког материјала), -рад у учионици спроводи се путем групног и ли индивидуалног решавања проблема, потрагом за информацијама из различитих извора (Интернет, дечји часописи, проспекти и аудио-материјал) као и решавањем мање или више сложених задатака у реалним и виртуелним условима са јасно одређеним контекстм, поступком и циљем; -упућивање ученика на законитост усменог и писаног кода и њиховог међусобног односа; -усвајање језичког садржаја кроз циљано и осмишљено учествовање у друштвеном чину; -поимање наставног програма као динамичног, заједнички припремљеног и прилагођеног скупа задатака и активности; -наставник је ту да омогући приступ и прихватање нових идеја; -ученици се третирају као одговорни, креативни, активни учесници у друштвеном чину;	-Способност изражавања и тумачења концепата, мисли, осећања, чињеница и мишљења у усменој или писаној форми укључујући вештине посредовања сумирањем, тумачењем, превођењем , парафразирањем и на друге начине, ка и интеркултурално разумевање; -Успешно учествовање у тимском раду -Способност за самостално учење -Способност заприкупљање и селектовање информација Испољавање креативности, истраживачког духа, толеранције, емпатије, позитивних естетских и моралнихставова -Усмереност ка очувању традиције, прихватању култура других народа, ширењу идеје космополитизма,

	-уџбеници постају извори активности и морају бити праћени употребом аутентичних материјала; -учионица постаје простор који је могуће прилагођавати потребама наставеиз дана у дан; -рад на пројекту као задатку који остварује корелацију с другим предметима и подстиче ученике на студиозан и истраживачки рад; -за увођење новог лексичког материјала користе се познате граматичке структуре и обрнуто.	прихватању вредности грађанског друштва, укључивању у живот локалне заједнице и усклађивању са глобалним кретањима.

11.3.2. ПЛАН РАДА ДОДАТНЕ НАСТАВЕ

ДОДАТНА НАСТАВА ИЗ СРПСКОГ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ – 8. РАЗРЕД

ЦИЉ : Проширивање и продубљивање знања стечених у уквиру садржаја предвиђених обавезним програмом

САДРЖАЈИ	ИСХОД Ученик ће бити у стању да:	ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
Књижевност: - Читање и разумевање прочитаног - Књижевни родови и врсте - Књижевни и функционални појмови Језик: - Граматика - Правопис - Лексика - Језичка култура - Говорна култура Писано изражавање	– објасни настанак и развој српског књижевног језика; – разуме значај књижевног језика за културу и историјусрпског народа; – сврста српски језик у одговарајућу језичку групу у Европи; – именује дијалекте српског језика; разуме постојеће језичке прилике уСрбији; – издвоји делове творенице и препозна основне моделе њиховог грађења; – користи садржаје из граматике обрађене у претходним разредима и повеже их са новим градивом; – доследно примени правописну норму; – примени основна правила о распореду акцената чита са разумевањем књижевноуметничке текстове и остале типове текстова, примењујући различите стратегије читања; – тумачи значења,језичке, естетске иструктурне особине уметничких текстова,користећи књижевнетермине и појмове;	- Кооперативна - Интерактивна - Вербална - Игра - Демонстрација (показивање) - Разговор	- Читанка - Граматика - Слике - Дидактички материјали

	– критички промишљао стварности на основу прочитаних дела; – истакне универзалне вредности књижевног дела и повеже их са сопственим искуством и околностима у којима живи; – повеже писце и дела из обавезног дела програма од 5. до 8.разреда; – издвоји основне одлике књижевног рода и врсте у конкретном тексту, као и језичко-стилске карактеристике текста у склопу интерпретације; – уочи слојевитост књижевног дела имећу жанровско прожимање; – повеже књижевна дела са историјским или другим одговарајућим контекстом; – одреди временски оквир у којем је писац стварао; – разликује аутора књижевноуметничког текста од наратора,драмског лица или лирског субјекта; – препозна националне вредности и негује културноисторијску баштину, поштујући особености сопственог народа и других народа; – учествује у избору књижевних дела и начина њихове обраде и представљања; – уочи разлику између научног, административног иразговорногфункционалног стила; – пише и говорипоштујући карактеристикеразличитих функционалнихстилова; – уочи разлику између речи и лексеме;		

	– препозна метафору иметонимију каолексичке механизме иразуме значење вишезначних речикарактеристичних засвакодневнукомуникацију; – разуме значењезастарелих речи инеологизама; – користи речник,енциклопедију илексикон; – уочи манипулацију у пропаганднимтекстовима; – напише приказ,расправу и краћи есеј; – разликује делове текста и књиге – укључујући индекс, појмовник,библиографију – и умеда их користи; – повезујеинформације и идеје изнесене у тексту,уочава јасно исказанеодносе и изводизакључак заснован на тексту.		

ДОДАТНА НАСТАВА ИЗ ФРАНЦУСКОГ ЈЕЗИКА
Број часова 36

Циљ: Ученици су на додатној настави усмерени за рад на пројектима, изради паноа,презентација за потребе школског сајта,учешће у школским манифестацијама,представама,такмичењима.

САДРЖАЈИ	ИСХОДИ Ученик ће бити у стању да:	ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
9. Слободно време 10. Музика и спорт 11. Франкофонија 12. Школски живот	-разуме дијалоге, говори о свом слободном времену, напише писмо једноставним реченицама о свом хобију, интересовањима, породици, друговима,прави илустровани материјал, стрип и сл Уради кратку анкету на тему музике и спорта, направи кратак интервју, пише о неком спортисти,музичару краћу биографију прави презентацију, пано, слуша популарну француску музику, разуме текст, повезује уз помоћ слике Дописује се с вршњацима из франкофоних земаља на узрасно релевантне теме, упознаје обичаје и навике младих из франкофоних говорних подручја, представља своју културу,обичаје и сл Пише краћи скеч на француском језику, учествује у изради стрипа, пева популарне песме, прави аудио или видео презентацију своје школе, града и сл.	-комуникативни приступ -интерактивна -вербална -игра -демонстративна -илустративна -дискусија	● Уџбеник ● Радна свеска ● Слике ● Фотографије ● Интернет ● Аутентични аудио и видео записи

МАТЕМАТИКА-ДОДАТНА НАСТАВА 8.

Број часова:36

Циљ:омогућити ученицима сазнања која превазилазе редовну наставу

Садржаји	Исходи	Технике и методе	Наставна средства
1.Линеарне једначине и неједначине (10 часова) 2.Тачка,права и раван(2 часа) 3.Призма(4 часа) 4.Пирамида (8 часова) 5.Системи лин.ледначина(8 часова) 6.Ваљак(3 часа) 7.Купа и лопта(1 час)	-схвате основна својства једнакости -умеју да решавају линеарне једначине (1 непозната) -решавају најсложеније системе лин.једначина(текст.задаци) -цртају линеарне функције,испитују ток -схвате односе између тачке,праве и равни - упознају геометријскатела (призма,купа,пирамида и ваљак) Знају P и V геом.тела ,ресавају сложеније задатке,рот.тела	кооперативна -интерактивна -демонстрација -учење путем открића -трагање за одговорима	- дидактички материјали -кратки текстови -прибор за геометрију -скице -модели -математички листови

Корелација	Активности наставника	Активности ученика	Ресурси	Сарадници
Физика	-планира	-слуша	-ученици	-ученици
Техничко	-бира садржаје	-пише	-наставници	-наставници
	-објашњава	-размишља	-родитељи	-пп служба
	-демонстрира	-логички повезује	-искуство ученика	
	-партнер у учењу	-гледа	-друштвена средина	
	-прати рад ученика			

ДОДАТНА НАСТАВА ИЗ ГЕОГРАФИЈЕ

Циљ: Продубљивање и проширивање знања стечених у оквиру садржаја предвиђених обавезним програмом

САДРЖАЈИ	ИСХОД Ученик ће бити у стању да:	ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
- Предности и недостаци географског положаја Србије - Највише планине Србије - Остаци вулканских купа - Фрушка гора и њени манастири - Путевима Шумадије - Необичне пирамиде Ђавоље вароши - Пећине Источне Србије - Делиблатска пешчара: „Сахара Европе“ - Реке Метохије - Власинско језеро - Суботица и Палићко језеро - Припрема за такмичење и анализа теста - Ниш: на раскрсници путева - Од Неопланте до Новог Сада - Панчево: Јужна капија Баната - Пирот: град ћилимарства - Краљево са Жичом - Бор: град бакра - Сокобања са Озреном - Крушевац и Лазарев град - Приштина- центар Косова и Метохије - Врање са Врањском бањом - Копаоник: традиционално рударство и савремени туризам - Врњачка бања: средиште здравственог туризма - Железничком пругом Београд-Бар - Дунавом кроз Србију - Објекти Светске културне баштине у Србији	- одреди географски положај Србије и доведе га у везу са историјско-географским развојем; - анализира карактеристике граница и пограничних крајева Србије; - објашњава сложеност и повољност географског положаја Србије; - опише узроке и последице геотектонских процеса на територији Србије; - класификује облике рељефа на територији Србије и именује репрезентативне; - анализира тематске карте и статистичке податке и графички их приказује; - класификује и описује својства водних објеката користећи карту Србије; - наведе начине коришћења вода Србије; - уз помоћ карте Србије и других извора информација, анализира утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привредних делатности у нашој земљи; - описује репрезентативне објекте природне и културне баштине и означава их на карти; - процењује важност очувања природне и културне баштине Србије; - анализира тематске карте и статистичке податке и графички их приказује;	- Монолошка - Дијалошка - Илустративно демонстративна - Рад на тексту - Индивидуална - Фронтални - Рад у пару - Рад у групи - Амбијентално учење	- Уџбеник - Географска читанка - Географски часописи - Географски атлас - Фотографије - Слике - Краћи текстови - Лап-топ, ЦД, ДВД - Пројектор

ДОДАТНА НАСТАВА ИЗ ИСТОРИЈЕ

Циљ: Продубљивање и проширивање знања стечених у оквиру садржаја предвиђених обавезним програмом

САДРЖАЈИ	ИСХОД Ученик ће бити у стању да:	ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
Рат светова – радио драма Јад Вашем Михаило Пупин „Од пашњака до научењака“ Роза Луксембург Петар Николајевић Врангел Александар Флеминг Одлике тоталитарних идеологија Кристална ноћ Герника Уметничка дела у настави историје Видовдански устав Саобраћај у Београду Атлантска повеља Велика тројица Холокауст Дневник Ане Франк Приступање Југославије Тројном пакту Страдање Срба у Другом светском рату Јосуп Броз Тито Дражa Михаиловић Живот у логорима Диана Будисављевић Споменици српске културе под заштитом УНЕСКА Деколонизација „Ја имам сан „ Марин Лутер Конг Нелсон Мандела	- уочи динамику различитих историјских појава и промена на историјској карти; - пореди различите историјске изворе и рангира их на основу њихове сазнајне вредности; - анализира и процени ближе хронолошко порекло извора на основу садржаја; -поредећи различите изворе о истој историјској појави или догађају анализира позицију аутора; -доведе у везу узроке и последице историјских догађаја, појава и процеса на конкретним примерима; -наведе специфичности друштвених појава, процеса, политичких идеја, ставова појединаца и група у историјском периоду савременог доба; -образложи улогу и занчај истакнутих личности у датом историјском контексту; -изведе закључак о повезаности националне историје са регионалном и светском, на основу датих примера; -образложи утицај историјских догађаја, појава и процеса на савремено друштво; -идентификује основне карактеристике тоталитарних идеологија и наводи њихове последице у историјском и савременом контексту; -образложи утицај различитих друштвено-економских система на свакодневни живот људи, анализирајући дате примере;	-кооперативна -интерактивна -вербална -игра -демонстративна -илустративна -дискусија	● Уџбеник ● Читанка ● Слике ● Фотографије ● Историјска карта ● Историјски атлас ● Интернет ● Историјска литература

Роза Паркс Титови пионири Филм и књижевност у Југославији Миграције Сведочанство из избегличке колоне Савременици о НАТО бомбардовању Карикатура у настави историје	-идентификује узроке, елементе и последице историјских сукоба и ратова и дискутује о могућим начинима превенције конфликата; -изрази ставове, засноване на историјским аргументима, уважавајући мишљење саговорника; -препозна пропаганду, стереотипе и идеолошку позицију у историјском извору и формулише став који се супротставља манипулацији; -критички се односи према информацијама из медија користећи се историјским знањима и вештинама; -анализира историјске догађаје и појаве на основу доступног аудио-визуелног изворног материјала; -образложи смисао неговања сећања на важне догађаје и личности из историје савременог доба; -истажи меморијалне споменике у локалној средини и учествује у организовању и спровођењу заједничких школских активности везаних за развој културе сећања; -покаже одговран однос према културно-историјском наслеђу сопственог и других народа; -уочи одраз историјских догађаја и појава у књижевним и уметничким делима;		

ДОДАТНА НАСТАВА ИЗ ФИЗИКЕ

Циљ: Продубљивање и проширивање знања стечених у оквиру садржаја предвиђених обавезним програмом

САДРЖАЈИ	ИСХОД Ученик ће бити у стању да:	ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
1. Осцилаторно кретање 2. Карактеристике таласа 3. Видеозапис или симулација на рачунару различитих облика електричних појава у свакодневном животу 4. Кулонов закон-рачунски задаци 5. Кулонов закон-рачунски задаци 6. Рад у електричном пољу,напон 7. Рад у електричном пољу,напон-рачунски задаци 8. Решавање задатака са општинских такмичења 9. Решавање задатака са општинских такмичења 10. Решавање задатака са општинских такмичења 11. Амперметар и волтметар у електричном колу 12 . Омов закон 13. Кирхофова правила 14. Рад и снага електричне струје и Џулов закон 15. Анализа задатака са општинског такмичења 16. Решавање проблема везаних за Кирхофова правила 17. Сферна огледала и конструкција лика 18. Оптички инструменти	- зна осцилаторно кретање - зна карактеристике таласа - зна да примени симулацију електричних појава у свакодневном животу на рачунару - зна да решава задатке везане за Кулонов закон - зна да решава задатке везане за рад и напон - уме да користи амперметар и волтметар у електричном пољу - зна да решава задатке Омовог закона - зна Кирхофово правило - решава задатке из рада, снаге и Џуловог закона - зна да конструише лик код сферних огледала	- Кооперативна - Интерактивна - Илустративна - Демонстративна (показивање) - Метода рада на тексту - Метода активног учења	● Слике ● Уџбеник ● Табла ● Табеле ● Збирка

ДОДАТНА НАСТАВАЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Садржај	Начин и поступци остваривања	Кључне компетенције
- Teens around the world - Diary - School idioms - Modal verbs - Tenses - Conditionals - Reported Speech - Gerunds, Infinitives - Passive Voice - Idioms -Teens around the world - Diary - Art	-Комункативни приступ; -добро осмишљени контексти за ученике где је наставник сигуран да је схваћено значење поруке зајено са њеним културолошким, васпитним и социјализирајућим елементима; -упућивање на значај граматичке прецизности исказа; -мерење знања јасно одређеним релативним критеријумима; -социјална интеракција (с циљем да се унапреди квалитет и обим језичког материјала), -рад у учионици спроводи се путем групног и ли индивидуалног решавања проблема, потрагом за информацјијама из различитих извора (Интернет, дечји часописи, проспекти и аудио-материјал) као и решавањем мање или више сложених задатака у реалним и виртуелним условима са јасно одређеним контекстм, поступком и циљем; -упућивање ученика на законитост усменог и писаног кода и њиховог међусобног односа; -усвајање језичког садржаја кроз циљано и осмишљено учествовање у друштвеном чину; -поимање наставног програма као динамичног, заједнички припремљеног и прилагођеног скупа задатака и активности; -наставник је ту да омогући приступ и прихватање нових идеја; -ученици се третирају као одговорни, креативни, активни учесници у друштвеном чину; -уџбеници постају извори активности и морају бити праћени употребом аутентичних материјала; -учионица постаје простор који је могуће прилагођавати потребама наставеиз дана у дан; -рад на пројекту као задатку који остварује корелацију с другим предметима и подстиче ученике на студиозан и истраживачки рад; -за увођење новог лексичког материјала користе се познате граматичке структуре и обрнуто.	-Способност изражавања и тумачења концепата, мисли, осећања, чињеница и мишљења у усменој или писаној форми укључујући вештине посредовања сумирањем, тумачењем, превођењем , парафразирањем и на друге начине, ка и интеркултурално разумевање; -Успешно учествовање у тимском раду -Способност за самостално учење -Способност за прикупљање и селектовање информација Испољавање креативности, истраживачког духа, толеранције, емпатије, позитивних естетских и моралних ставова -Усмереност ка очувању традиције, прихватању култура других народа, ширењу идеје космополитизма, прихватању вредности грађанског друштва, укључивању у живот локалне заједнице и усклађивању са глобалним кретањима. Учествовање на такмичењу.

11.4. ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНОГ-ВАСПИТНОГ РАДА

11.4.1. СЛОБОДНЕ НАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ

ВРЕДНОСТИ И ВРЛИНЕ КАО ЖИВОТНИ КОМПАС II

Циљ програма је оснаживање личног развоја ученика и подстицање развоја вредности и врлина као главних ослонаца и водича у животу за добробит појединца и друштва, као и развој социјалних вештина значајних за просперитет, физичко и ментално здравље и живот у атмосфери узајамног уважавања и бриге једних за друге.
Разред Седми и осми
Годишњи фонд часова 36 часова

Опште међупредметне компетенције	**Исходи** По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	**Тема и кључни појмови садржаја програма**
Компетенција за целоживотно учење Решавање проблема Одговорно учешће у демократском друштву Сарадња Комуникација Одговоран однос према околини Одговоран однос према здрављу Дигитална компетенција Рад с подацима и информацијама	– доведе у везу вредности, врлине и осећања са понашањем људи; – критички разматра систем вредности у друштву; – препозна активности којима се промовишу људске врлине и вредности и изражава позитиван став према томе; – се одупре притиску вршњака да се понаша супротно сопственом систему вредности; – препозна примере бриге за друге и позитивно се о томе изјасни; – покаже саосећање са другим људима и спремност да помогне другоме у складу са	**ЖИВОТНЕ ВРЕДНОСТИ** Живот. Породица. Здравље. Љубав. Образовање. Мир. Другарство. Заједништво. Опште добро. Социјална правда или једнакост. **ЉУДСКЕ ВРЛИНЕ** Праведност. Истинољубивост. Одговорност. Захвалност. Поштење. Толеранција. Емпатија.

	својим могућностима; – идентификује код себе врлине које поседује и које жели да развије; – препозна и именује врлине код блиских особа и у примерима из живота, књижевности, филма; – препозна и именује сопствена и туђа осећања; – користи асертивну комуникацију; – образложи значај дружења и наведе шта другови једни другима не треба да раде; – препозна примере негативног понашања где се лично добро ставља испред општег добра и искаже свој негативни став према томе; – користи технике самоконтроле осећања; – прихвати одговорност за сопствено понашање; – конструктивно решава конфликте; – наведе неколико глобалних и локалних организација које се баве хуманитарним радом и исказује позитиван став према волонтирању; – искаже поштовање и захвалност према људима који чине добра дела за опште добро; – у дискусији покаже вештину активног слушања, износи свој став заснован на аргументима, напада проблем а не особу; – сарађује и буде члан тима.	Поверење. Солидарност. Самоприхватање. Одмереност. **СОЦИЈАЛНЕ ВЕШТИНЕ** Просоцијално понашање. Брига за себе и друге. Сарадња. Асертивна комуникација. Препознавање сопствених и туђих осећања. Самоконтрола. Волонтирање. Конструктивно решавање конфликата. Одређивање приоритета. Критичко мишљење. **ДОБРОЧИНСТВО** Филантропија -појам и значај. Доброчинитељи некад и сад. Црвени крст. Институт за трансфузију крви. Хуманитарне невладине организације. Добротворне фондације. Осмишљавање и реализација мање акције за добробит неког појединца, групе или заједнице.

ПРЕДУЗЕТНИШТВО

Циљ учења слободне наставне активности *Предузетништво* је да допринесе развоју иновативности и предузимљивости код ученика, способности да се идеје претворе у акцију, способности за тимски рад и коришћење разноврсних извора знања ради бољег разумевања друштвених процеса и појава и преузимања одговорне улоге у савременом друштву.

ОПШТЕ МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	**ИСХОДИ** **По завршетку програма ученик ће бити у стању да**	**ТЕМЕ и кључни појмови садржаја**
Комуникација Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција Решавање проблема Сарадња Одговорно учешће у демократском друштву Одговоран однос према здрављу Одговоран однос према околини Естетичка компетенција Предузимљивост и оријентација ка предузетништву	– наведе основна права потрошача и начине њихове заштите; – на декларацији пронађе најважније информације о производу и одреди однос цене и квалитета; – посматра занимања из перспективе некад и сад и предвиди могућности њиховог развоја у будућности; – повезује одређена занимања и врсту и нивое образовања; – препозна проблеме у свом непосредном окружењу и дискутује о могућностима њиховог решавања; – се укључи у иницијативе које се покрећу у школи; – разликује особине лидера и менаџера; – одговорно преузима задужења у тиму, сарађује са другим члановима тима и учествује у доношењу одлука; – планира, распоређује и управља ресурсима (знања и вештине, време, новац, технологије); – учествује у осмишљавању пословне идеје; – информише се о постојању сличних производа на	**ЗАШТИТА ПРАВА ПОТРОШАЧА** Однос цене и квалитета производа/услуге. Декларација производа. Уговорна обавеза за услугу. Остваривање права потрошача. **СВЕТ РАДА** Свет занимања некад, сад и у будућности. Професионална оријентација. Професионални развој. Форма и функција CV и мотивационог писма. Концепт целоживотног учења. **ПОКРЕНИ СЕБЕ И ДРУГЕ** Покретање иницијативе. Менаџмент и лидерство. **УЧЕНИЧКА ПРЕДУЗЕЋА** Појам предузећа (привредног субјекта). Производ и/или услуга.

	тржишту; – комуницира са окружењем о креативним идејама свога тима; – примењује правила пословне комуникације; – поштује етичке принципе у пословању; – израчуна трошкове израде производа према датим инструкцијама; – прикупи информације о ценама сличних производа на тржишту и на основу њих одреди цену свог производа; – учествује у промоцији и продаји производа; – презентује рад свог тима.	Појам тржишта. Људски и материјални ресурси. Пословна комуникација. Основни етички принципи у пословању. Процес производње и процес пружања услуга. Цена производа или услуге. Облици промовисања производа. Продаја производа или услуге.

11.5. СПИСАК УЏБЕНИКА И ПОМОЋНЕ ЛИТЕРАТУРЕ У ОСМОМ РАЗРЕДУ

Предмет	Назив издавача	Наслов уџбеника	Број и датум решења министра
Српски језик и књижевност	Klett	Цветник, читанка 8, Уџбеник за 8. разред основне школе;, аутори Зона Мркаљ и Зорица Несторовић	650-02-00287/2020-07 од 16.12.2020.
		„Граматика“, српски језик и књижевност за 8. разред основне школе, аутор Весна Ломпар	650-02-00287/2020-07 од 16.12.2020.
Енглески језик	„ЕДУКА”	Over the Moon 8, енглески језик за пети разред основне школе; први страни језик, пета година учења; уџбенички комплет (уџбеник и радна свеска) и уџбеник у електронском облику Лара Штамбук и Гордана Ракић	650-02-00124/2020-07 од 26.10.2020.
Француски језик	Завод за уџбенике Београд	Lemonde de Léa et Lucas 4,француски језик за осми разред основне школе,други страни језик, четврта година учења; уџбенички комплет (уџбеник са радном свеском и компакт диск)	650-02-00370/2020-07 22.1.2021.
Историја	Вулкан знање	Историја 8, Уџбеник за осми разред основне школе; Весна Димитријевић	650-02-00030/2025-07 18.7.2025.
Музичка култура	Вулкан знање	Музичка култура 8, Уџбеник + ЦД	650-02-00171/2020-07
Ликовна култура	АрхиКњига	Ликовна култура за осми разред	650-02-00163/2021/07 9.11.2023.
Географија	Вулкан знање	Географија 8, Уџбеник за осми разред основне школе; Драгана Милошевић, Мирослав Грујић	650-02-00068/2025-07 3.11.2025.

Математика	Клет	Математика 8, уџбеник за осми разред основне школе Математика 8, збирка задатака за осми разред основне школе са Решењима уз збирку задатака за осми разред основне школе; уџбенички комплет; ћирилица	650-02-00298/2020-07 16.12.2020.
Биологија	АрхиКњига	Биологија 8, уџбеник за осми разред основне школе; ћирилица	650-02-00187/2023/07 3.11.2025.
Физика	АрхиКњига	Физика 8, уџбеник са збирком задатака за осми разред основне школе,	650-02-00190/2023-07 2.11.2023.
Хемија	АрхиКњига	Хемија 8, уџбеник за осми разред основне школе; ћирилица	650-02-00291/2021-07 28.1.2022.
		Лабораторијске вежбе из хемије са збирком задатака	650-02-00177/2023-07 19.10.2023
Техника и технологија	„М&Г ДАКТА ”	Техника и технологија 8 за осми разред основне школе; уџбенички комплет (уџбеник и комплет материјала); ћирилица Милан Санадер, Гордана Санадер, Раде Радаковић, Миомир Филиповић, Зоран Богатиновић	650-02-00007/2022- 07 од 9.5.2022
Информатика и рачунарство	Вулкан знање	Информатика и рачунарство 8, уџбеник за пети разред основне школе; ћирилица Милош Папић, Далибор Чукљевић	650-02-00250/2021 – 07 17.12.2021.

12. ОСТАЛИ ПРОГРАМИ КОЈИМА СЕ ОСТВАРУЈЕ ШКОЛСКИ ПРОГРАМ

12.1. ПРОГРАМ РАДА БИБЛИОТЕКЕ

ЦИЉЕВИ:

- Реализација задатака и послова из области образовања и васпитања;
- Допринос унапређењу образовно васпитног рада;
- Реализација послова и задатака из области културних и уметничких аспеката образовања;
- Подстицање читања и самосталности ученика у учењу;
- Допринос развоју медијске и информатичке писмености ученика и наставника;
- Сарадња са наставницима и локалном самоуправом на реализацији заједничких активности.

ЗАДАЦИ:

- Развијање и неговање навика читања и коришћења библиотеке код ученика и наставника;
- Развијање и промовисање правилне употребе свих облика извора информација;
- Подстицање ученика на учење и њихово оспособљавање за самостално учење и образовање током целог живота;
- Сарадња са наставницима, ученицима и њиховим родитељима;
- Праћење и подстицање развоја ученика у индивидуалним способностима и њиховим склоностима ка интелектуалном, емоционално-социјалном, професионалном и сваком другом развоју,
- Стварање услова за што непосреднији и једноставнији приступ библиотечком фонду и расположивим изворима информација;
- Развијање индивидуалне стваралачке способности и креативности код ученика;
- Вођење библиотечког пословања (инвентарисање и сигнирање, каталогизација, класификација библиотечке грађе и други послови);
- Заштита и чување библиотечке грађе и периодична ревизија фонда.

САДРЖАЈ	НАЧИН И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА	КЉУЧНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ
Израда годишњег плана рада; -планирање и програмирање рада са ученицима у школској библиотеци; -планирање развоја школске библиотеке и набавка библиотечке грађе потребне за реализацију наставе и образовно васпитног	Физичка обрада књига завођењем у инвентарне књиге и печатирањем. Отварање карти корисника.	Компетенције које школски библиотекар поседује, а које кроз свој рад стално унапређује, јесу: - познавање наставног плана и програма, његових циљева и стандарда

рада; планирање рада библиотечке секције. -учешће у изради годишњег плана рада школе; -вођење аутоматизованог библиотечког пословања, са увидом у наставне планове и програме рада школе; -коришћење у пракси сазнања и достигнућа савремене науке, научно проверених метода и резултата сопственог истраживачког рада. -Сарадња са наставницима на промоцији читања кроз све облике образовно-васпитног рада; -сарадња са наставницима у припремању ученика за самостално коришћење разних извора информација; -сарадња са наставницима око утврђивања годишњег плана обраде лектире; -коришћење ресурса библиотеке у процесу наставе; -сарадња са учитељима и одељенским старешинама приликом преузимања бесплатних уџбеничких комплета; -сарадња са учитељима и професорима српског језика на реализацији читалачких пројеката -сарадња са одељенским старешинама и професорима српског језика на организацији посете Сајму књига у Београду;	Евидентирање и изнајмљених књига у постојећим картонима. Прављење спискова задужења и подсећање ученика да врате књиге у библиотеку. Претраживање нових издања преко Интернета. Контакти са издавачима, тражење најповољнијих услова за набавку књига за награде и фонд библиотеке у складу са узрастом и интересовањима ученика и наставника. Редовна ревизија фонда школске библиотеке на сваке три године, у складу са бројним стањем библиотечких јединица. Разговор са учитељима и предметним наставницима о читалачким навикам ученика и сарадња на прикупљању радова. Редовно обавештавање учитеља и наставника у вези са конкурсима у организацији градских библиотека и осталих културних и образовних институција. Организовање група ученика за учешће или присуствовање у активностима других библиотека	- поседовање комуникационих вештина - познавање вештина коришћења информација у различитим изворима и медијима - познавање различитих облика рада са ученицима - познавање начина вредновања рада - прихватање идеје целоживотног учења - културно изражавање - решавање проблема - вештина сарадње - брига за здравље Компетенције које кроз активности у библиотеци развијају ученици јесу: - комуникација на матерњем језику - комуникација на страном језику - учење како се усваја знање - дигитална компетенција - међуљудска и грађанска компетенција - културно изражавање - компетенција за целоживотно учење - решавање проблема - вештина сарадње - брига за здравље

-систематско информисање корисника школске библиотеке о новонабављеној библиотечкој грађи. -Упознавање ученика са радом школске библиотеке, библиотечким фондом и мрежом библиотека; -упознавање ученика са врстом библиотечке грађе и оспособљавање ученика за самостално коришћење извора знања; -упознавање ученика са занимањем библиотекар, њиховим пословима и другим сродним занимањима; -остваривање програма образовно васпитног рада са ученицима у школској библиотеци; -стимулисање и навикавање ученика да пажљиво користе и чувају библиотечку грађу, да развијају навику долажења у школску и јавну библиотеку и да узимају учешћа у њеним културно- просветним активностима у складу са њиховим интересовањима и потребама за читањем, -развијање беседништва, стваралаштва, такмичења, квизова о прочитаним књигама, развијање комуникације код ученика и сл. -рад са ученицима на реализацији читалачких пројеката -рад са ученицима, члановима секције, према плану и програму рада;	Присуствовање састанцима актива школских библиотекара Младеновац. Упознавање ученика првог разреда са фондом и активностима школске библиотеке. Одржавање часова у библиотеци. Сусрети са писцима, разговор, учешће у заједничким активностима. Одабир адекватних издања за пројекте и радове које ученици треба да ураде. Израда паноа, слика, одабир текстова и илустрација за одређене културне активности у школи. Учешће у одабиру песама за такмичење рецитатора. Разговор о поузданости информација са сајтова и саветовање о коришћењу сајтова за учење. Учешће у активностима установа културе: позоришне представе (одласци и гостовања), изложбе, концерти. Посета сајму књига.	

-рад на развијању позитивног односа према читању и важности разумевања текста и упућивању на истраживачке методе рада (употреба лексикона, енциклопедија, речника и др.) и омогућавању претраживања и употреби свих извора и оспособљавању за самостално коришћење; -подстицање побољшања информационе свести, развијањем истраживачког духа и критичког односа према различитим информацијама и изворима сазнања и осећаја за естетске вредности. -Сарадња са родитељима у вези са пружањем правовремених и тачних информација о читалачким интересовањима и потребама ученика, ради развијања читалачких и других навика ученика и формирању личних и породичних библиотека; -остваривање сарадње са родитељима у вези са развијањем читалачких навика ученика, учешћем родитеља у вези са активностима у којима учествују њихова деца: -сарадња са родитељима приликом наручивања и преузимања бесплатних уџбеничких комплета. -Сарадња са стручним већима наставника, педагогом, психологом и директором школе у вези с набавком и коришћењем	Присуствовање седницама стручних органа у школи : давање предлога у вези са унапређењем целокупног наставног процеса у школи. Организовање тематске наставе, презентација, радионица и групног и истраживачког рада у библиотеци. Израда радова, учешће у наградним конкурсима, ликовне радионице, маскембал, такмичења, језичке радионице, посете, сусрет са познатим личностима... Пружање помоћи у организацији, радионица, презентација из одређеног наставног предмета. Координација рада приликом реализовања тематских активности.	

књижне и некњижне грађе, те целокупном организацијом рада школске библиотеке; -информисање стручних већа, стручних сарадника и директора о набавци нове стручне литературе за предмете; -припрема заинтересованих за реализацију изложби, креативних радионица; за организовање књижевних сусрета и других културних активности; -сарадња око обезбеђивања књижне и некњижне грађе у школској библиотеци коју користе ученици, наставници и стручни сарадници; -припремање и организовање културних активности школе (књижевне трибине, сусрети, разговори, акције прикупљања књига). -присуство Наставничком већу; - прикупљања средстава за обнову књижног фонда; - подела бесплатних уџбеника. -Сарадња са другим школама, школском, градском и другим библиотекама на територији локалне самоуправе и Републике Србије по питању свих активности из области струке; -сарадња са локалном самоуправом по питању промоције рада библиотеке и школе; -сарадња са културним и другим установама (Библиотеком „Деспот Стефан		

Лазаревић“, Библиотеком града Београда, Центром за културу и туризам Младеновац, позориштима и музејима; -учешће у раду Актива школских библиотекара Општине Младеновац, Друштва школских библиотекара Србије и других стручних друштава у локалној самоуправи и Републици Србији. -Вођење документације о раду школске библиотеке и школског библиотекара -анализа и вредновање рада школске библиотеке у току школске године; -праћење и евиденција коришћења библиотечке грађе у школској библиотеци; -стручно усавршавање - учешће на семинарима, саветовањима и другим скуповима на којима узимају учешће и школски библиотекари: -стручни скупови у организацији Друштва школских библиотекара Србије.		

12.2. ПРОГРАМ РАДА ПРОДУЖЕНОГ БОРАВКА

1. УВОД

Савремени начин живота све већем броју родитеља намеће потребу збрињавања детета млађег школског узраста које након редовне наставе одлази кући и без надзора проводи време до доласка родитеља. Самосталан боравак код куће често излаже дете многим опасностима, а страх и брига родитеља за дете током радног дана намећу потребу за организованом бригом за дете. Школе тиме добијају нову и захтевнију улогу која од запослених захтева организованију бригу о детету током целог дана. Продужени дневни рад након (или пре) редовне наставе – **продужени боравак**, један је од модела којим се могу квалитетно и структурално решити наведени проблеми, посебно у урбаним срединама. Нова улога школе на тај ће начин бити максимално и рационално искоришћена јер пружа небројене могућности деловања у сврху правилног развоја и раста сваког детета у квалитетну особу, корисну својој породици и заједници.

2. ЦИЉЕВИ ПРОГРАМА РАДА И ОРГАНИЗАЦИЈЕ СЛОБОДНОГ ВРЕМЕНА У ПРОДУЖЕНОМ БОРАВКУ

Циљеви реализације садржаја у продуженом боравку у складу су са општим **циљевима** основног образовања.

1. Омогућити детету пун живот и открити његове/њене пуне потенцијале као јединствене особе
2. Омогућити детету његов/њен развој као социјалног бића кроз живот и сарадњу са осталим а како би допринела/допринео добру у друштву
3. Припремити дете за даље образовање и целоживотно учење (учити како учити)

3. СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉЕВИ:

· потпун и хармоничан развој детета
· важно стистицања индивидуалних различитости (свако дете је јединствено; осигурава му се развој свих потенцијала)
· фокусирање на учење (истиче се важност онога што дете учи и процеса којим усваја знања)
· оспособити ученика за самостално учење
· истиче се радост учења и подстиче мотивисаност за учење
· потенцирати важност учења утемељеног на опажању процеса из окружења (очигледна метода)
· писменост (језичка, математичка, информатичка)
· рад на начинима изражавања емоција (друштвено прихватљиви модели)
· развијање духовне димензије живота

· европска и глобална димензија модерног живљења
· плурализам, поштивање различитости и важност толеранције
· партнерство у образовању
· улога технологије у образовању
· брига о деци с посебним потребама
· темељна улога образовања у раном детињству
· улог арада у продуженом боравку у постављању узора за целоживотно учење

ПРОГРАМ СТРУЧНОГ ВЕЋА У ПРОДУЖЕНОМ БОРАВКУ

Време реализације	***Активност/теме***	***Начин реализације***	***Носиоци реализације и сарадници***
СЕПТЕМБАР	1. Доношење плана рада стручног већа за продужени боравак 2. Формирање група и договор о раду 3. Разно	седница	Председник Стручног већа Учитељи који изводе наставу у продуженом боравку,Директор Педагог
ОКТОБАР	1.Договор о активностима у Дечјој недељи 2.Реализација наставних садржаја 3.Упознавање са проблемима у настави 4.Проналажење начина како најуспешније радити домаће задатке	седница	Председник Стручног већа Учитељи који изводе наставу у продуженом боравку, Директор, Педагог
НОВЕМБАР	1. Договор са учитељем 1.разреда 2. Договор са учитељима 2.разреда 3. Договор са учитељима 3.разреда 4. Договор са учитељима 4.разреда 5. Актуелно	седница	Председник Стручног већа Учитељи који изводе наставу у продуженом боравку, Директор, Педагог
ДЕЦЕМБАР /ЈАНУАР	1. Израда честитки и украса за Нову годину и Божић 2. Анализа рада слободног времена и слободних активности 3. Припрема приредбе за школску славу,Светог Саву; учешће ученика и задужења наставника из продуженог боравка 4. Анализа успеха ученика који долазе на продужени боравак 5. Актуелно	седница	Председник Стручног већа Учитељи који изводе наставу у продуженом боравку, Директор, Педагог
МАРТ	1.Игре у школском дворишту 2.Друштвене игре-такмичење	седница	Председник Стручног већа, Учитељи који изводе наставу у

	3.Обележавање празника-Васкрс 4. Актуелно		продуженом боравку,Директор,Педагог
АПРИЛ	1. Улепшајмо околину (посадимо цвет) 2. Шетња-излет 3. Актуелно	седница	Председник Стручног већа,Учитељи који изводе наставу у продуженом боравку,Директор,Педагог
МАЈ	1.Израда паноа на тему Моја школа 2. Договор о активностима поводом Дана школе 3. Актуелно	седница	Председник Стручног већа Учитељи који изводе наставу у продуженом боравку;
ЈУН	1. Извештај о реализацији наставе у продуженом боравку 2. Вођење документације 3. Сумирање резултата на крају другог полугодишта и размена искуства 4. Актуелно	седница	Председник Стручног већа Учитељи који изводе наставу у продуженом боравку,Директор,Педагог

4. КЉУЧНА ПОДРУЧЈА РАЗВОЈА

Хармоничан развој тела и душе: задовољавање потребе за кретањем и установљавањем културе кретања; поправљање координације покрета, осећаја за ритам и слушање; комуницирање с основним предпоставкама здравог начина живота; развијање основних хигијенских и здравствених навика које служе сврси; обогаћивање емоционалног живота; побољшање познавања самог себе и других; реалистична самоевалуација; јачање потреба за интерперсоналним везама. Лакоћа процеса социјализације и комуникације: развијање интелектуалних, емоционалних и моралних особина личности; упознавање и увежбавање правилног понашања; јачање осећања једнакости полова; усвајање практичних знања повезаних са елементарним грађанским васпитањем и свакодневним животним дужностима. Усвајање основе језичке комуникације: постизање солидне употребе језика, усмено и писмено, темељних способности и вештина; циљани развој менталних способности; утемељење вештина за самоучење и самоедукацију. Уз постизање вештине прецизног и течног писања и читања, од ученика првог и другог разреда захтева се развијање вештине интерпретативних, критичких и креативних читалачких вештина и изражајног читања и рецитовања. Учење писаних слова први је корак у учењу употребе писаног језика. Аутоматском писању претходи учење облика и спајања слова. Ученици морају бити оспособљени да довољно брзо пишу како би писање користили као алат. Захтев развијања лепог рукописа, економичне и уредне организације текста и употреба стандардних и уредних слова не спречава индивидуалне особитости рукописа. Ученици морају научити да пишу без изостављања, замене или испуштања слова. Усвајање основа математичке, логичке и научно-технолошке писмености: активности креативног, јасног и логичног решавања проблема; откривање, ређање, класификовање, генерализовање, скицирање, рачунање и мерење; примена математичких знања у различитим концептима; употребе речи, бројева, симбола, табела и модела за објашњење математичких законитости; коришћење

пригодног математичког записа, математичке и остале терминологије везане уз природне науке, вербализовање – математички језик; подршка решења вербалним и симболичким делатностима; употребе информацијско комуникацијских технологија; увежбавање и развој радно-практично-техничких вештина. Културно-уметничко подручје развоја: оспособљавање за примање емоционалних, моралних и естетских вредности у литерарним и ликовним радовима, кроз позоришне и филмске (тв) представе; читање квалитетне поезије и прозе; упознавање с класичном и прикладном литературом; креативно изражавање кроз креирање ликовно-вајарских и позоришних радова. Пажња се обраћа књижевним, историјским и уметничким информацијама и изражајима блиским узрасту ученика. Игре, спорт и рекреација: стално задовољавање потреба за кретањем; игре опонашања, дечје игре из народне традиције, импровизовање игара у самосталној режији, поправљање координације покрета, групно импровизовање игара пропраћено ритмом, покретом и мимиком; елементарне игре, групне игре, спортске игре, такмичарске игре.

5. САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

Остваривање циљева и развој кључних подручја ће се најбоље одиграти усмеравањем рада на садржаје, теме, кључне појмове и образовна постигнућа која су прописана Наставним планом и програмом за одређени разред. Садржаје ће реализовати учитељ у продуженом боравку, али у договору с учитељем који ради у редовној настави. Стога је изузетно важно све активности планирати како би се постигла кохерентност међу одабраним садржајима и усклађеност деловања међу учитељима. Време предвиђено за реализацију пратећих активности треба реализовати у складу са претходно наведеним циљевима рада у продуженом боравку, имајући увек на уму узраст и могућности детета. Креативност, иновативност и учитељска вештина максимално ће доћи до изражаја при одабиру игара, литературе, културних садржаја као и садржаја којима ће реализовати захтеве за развојем социјализацијских и комуникацијских радно-техничких компетенција. Посебну пажњу треба посветити целокупном развоју детета, у здраву, самосталну, радноспособљену јединку која ће у будућности својим знањем, развијеним животним вештинама и ставовима допринети развоју друштва.

6. ОПИС РАДА У ПРОДУЖЕНОМ БОРАВКУ

Пре или после редовне наставе (у зависности од смена) организује се продужени боравак у школи за ученике првог циклуса основне школе. Боравак и рад према таквом обику организује се од 7 сати до 13:30, када ученици првог циклуса иду у после подневну смену, а од 11 до 17 часова када ученици иду на редовну наставу пре подне.

Препорука је да се учитељи који раде у редовној настави свакодневно договарају и усклађују своје активности са учитељем из продуженог боравка. Време за договарање и усклађивање активности не би смело бити краће од пола сата недељно. Стручни тим сачињавају и наставници страног језика и ликовне културе, па је пожељно да се и они укључе у заједничко планирање активности. У циљу упознавања деце као и решавање педагошких ситуација, учитељ из продуженог боравка је упућен на континуирану сарадњу са педагогом и спецјалним педагогом за превенцију понашања младих. Учитељ који ради у продуженом боравку, са осталим учитељима делују јединствено, сарадднички, синхронизовано, свеобуватно и интегрисано са читавим разредним процесом. Заједно сарађују са родитељима, одржавају родитељске састанке и појединачне, индивидуалне разговоре са родитељима. Следећа начела курикуларног

приступа, а у складу с начелима локалног и школског курикулума, унутарња организација намеће свакој школи одговорност у креирању недељног и дневног распореда активности. Сваки учитељски тим, креатор је свакодневног рада са ученицима, у складу са законитостима струке.

У продужени боравак могу се уписати ученици првог, другог, трећег и четвртог разреда.

- У продуженом боравку постоје две групе ученика и три учитеља који раде у сменама.
- Радно време продуженог боравка је
  -за ученике који наставу похађају пре подне од 11:00h до 17:00h
  -за ученике који наставу похађају после подне од 07:00h до 13:30h
- У оквиру продуженог боравка организују се следеће активности и облици рада:
- Интегрисано учење и поучавање
- Тимско и сарадничко учење
- Индивидуални и индивидуализовани приступи у учењу
- Учење кроз игру, праксу и решавање проблема
- Организовано спровођење слободног времена ;
- Одмор и рекреација
- Телесне активности
- Излети, шетња, боравак на чистом ваздуху и спортске активности
- Самопослуживање у групи, чување и одржавање школске имовине и хигијене
- Радионичарски рад
- Групни рад: плесна, драмска, ликовна, рецитаторска и хорска група.
- Формирање група према интересовању деце
- Игра
- Сарадња са родитељима, учитељима и наставницима
- Учествовање у животу и раду школе

Дневни режим рада	
Пре подне	**По подне**
07:00-08:00 – прихватање деце и договор о раду	07:30-11:45- редовна настава

08:00-08:30 – доручак	11:45-12:15-одмор
08:30-09:30 – слободне активности	12:15-13:30 - слободне активности
09:30-11:00 ч – самосталан рад ученика	13:30-14:00- ручак
11:00-12:00 ч – слободно време	14:00-15:30- самосталан рад ученика
12:00-12:30 ч – ручак	15:30-16:30- слободно време
12:30-13:15- одмор и одлазак на наставу	16:30-17:00- слободне активности
13:30-17:45 – редовна настава	

Одмор и забава су прилагођени временским условима. Сваки дан шетамо. Користимо школску салу, школско двориште, спољне спортске терене, оближње, као и библиотеку. Учествујемо у обележавању свих значајних догађаја у нашој школи (Дан школе, школска слава Свети Сава, Новогодишња приредба, 8. мартовска продајна изложба и приредба, приредбе за почетак и крај школске године). Учествујемо у разним пројектима и хуманитарним акцијама.
Време организујемо у 3 сегмента:

- **самосталан рад ученика** (време за израду домаћих задатака)
- **слободно време** (друштвене игре по слободном избору, игре опуштања, спортске игре,..)
- **слободне активности ученика**: (ликовне, драмске, музичке, спортске, радионице)

Самосталан рад ученика:

Самосталним радом, уз сталну стручну и педагошку помоћ и сарадњу са учитељем, ученици организовано и плански, утврђују, продубљују, примењују и усвајају нова знања, умења и навике. Израда домаћих задатака се свакодневно организује у одређено време. Домаћи задаци урађени на часовима самосталног рада се анализирају, исправљају и вреднују, али се не

оцењују. Ученици који имају тешкоће у савладавању наставног градива добијају помоћ у виду индивидуалног рада који подразумева допунске часове и додатно ангажовање наставника.

САМОСТАЛАН РАД

Редни број теме	НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ (ОБЛАСТИ)	БРОЈ ЧАСОВА У ТЕМИ
1.	Српски језик	180
2.	Математика	180
3.	Свет око нас/ Природа и друштво	према потреби
	Укупно:	360

Садржај	Начин и поступци остваривања	Кључне компетенције
СРПСКИ ЈЕЗИК	Израда домаћих задатака Увежбавање садржаја предвиђеног програма из математике, српског језика, света око нас. Разговор о распусту; Почетак писања и читања; Читање текстова о Светом Сави; Учење рецитације; Језичке игре – допуњалке, квизови, ребуси Народне пословице Питалице , загонетке, брзалице; Најлепша мама на свету Разговор о народним песмама; Учење драмских текстова;	1) комуникација на матерњем језику: способности зражавања и тумачења концепата, мисли, осећања, чињеница и мишљења у усменој или писаној форми; 2) математичке, научне и технолошке компетенциј основно нумеричко резоновање, разумевање света природе, способност примене знања и технологије за људске потребе (медицина, транспорт, комуникације и др.)

МАТЕМАТИКА	Час у библиотеци; Весела математика – играмо се математичким појмовима; Занимљива математика; Математичке мозгалице; Математичке игре - квиз	3) учење учења: способност да се ефективно управља сопственим учењем: планирање, управљање временом и информацијама, способност да се превазиђу препреке како би се успешно учило, коришћење претходних знања и вештина, примена знања и вештина у различитим ситуацијама, индивидуално и/или у групи;
СВЕТ ОКО НАС / ПРИРОДА И ДРУШТВО	Еколошке радионице; Здрава исхрана; Живот животиња у зимском периоду, Весници пролећа; Стигло нам је пролеће; Квизови знања	4) друштвене и грађанске компетенције: способност да се ефикасно и конструктивно учествује у друштвеном и радном животу и да се ангажују у активном и демократском учешћу, посебно у све разноврснијим заједницама;
МУЗИЧКА КУЛТУРА	Слушање музике; Певање научених песама; Веселе песме о школи; Веселе и популарне песме; Народне игре уз музику; Ја имам таленат; Свирање на ритмичким инструментима;	5) културолошка освешћеност и изражавање: способност да се схвати значај креативних идеја, искустава и емоција у различитим медијима - музика, књижевност, плес, ликовна уметност и друго.
ЛИКОВНА КУЛТУРА	Цртање и бојење; Илустрације доживљаја деце; Колаж; Вајање; Израда предмета од теста; Израда колажа од пресованог лишћа;	6) дигитална компетенција: самопоуздано и критичко коришћење информационих и комуникационих технологија за рад, одмор и комуникацију;
ФИЗИЧКО	Спортске игре; Штафетне игре; Игре брзине и спретности;	

ВАСПИТАЊЕ ДИГИТАЛНИ СВЕТ	Игре на снегу; Основни кораци у плесу; Коришћење апликација за креативно изражавање; Креирање презентација; Креирање видео садржаја; Безбедно коришћење интернета;	

Слободно време:

Слободно време је предвиђено за активности које се организују на принципу потпуне слободе избора, добровољности, самоорганизованости ученика у оквиру различитих група. Кроз ове активности ученици стварају, откривају, истражују, увежбавају, сазнају...

Редни број теме	**НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ (ОБЛАСТИ)**	**БРОЈ ЧАСОВА У ТЕМИ**
1.	**Културно – образовни програм**	25
2.	**Рекреација**	25
3.	**Стваралачки рад, креативне радионице**	50
4.	**Рецитаторска, драмска, фолклорна и хорска секција**	40
5.	**Такмичарске игре**	40
	Укупно:	180

Садржај	Начин и поступци остваривања	Кључне компетенције

Културно – образовни програм Рекреација Стваралачки рад, креативне радионице, психолошке и педагошке радионице Рецитаторска, драмска, фолклорна и хорска секција Такмичарске игре	Гледање едукативних садржаја, тематских емисија, анимираних филмова и филмова за децу; Шетње оближњим парком; Вежбе обликовања; Разне врсте корективних вежби (за стопала и кичму); Вежбе за правилно дисање и држање тела; Спортске игре; Дечје игре; Цртање, сликање, прављење предмета од различитих материјала; Уређење простора; Учешће у организацији школских изложби; Организовани разговори са децом, ослобађање сопствених и туђих емоција и потреба, у циљу побољшања социјалних односа, тимског рада, препознавања и решавања различитих облика насилничког понашања. Изражајно рецитовање песама; Вежбе дикције; Такмичење рецитатора; Драматизација драмских текстова; Скечеви, имитације, драмске игре; Одигравање народних песама; Учење народних кола; Смишљање корака уз одређене песме; Певање песама; Припрема за приредбу; Друштвене игре; Пантомиме; Квиз; Игре памћења;	1) дигитална компетенција: самопоуздано и критичко коришћење информационих и комуникационих технологија за рад, одмор и комуникацију; 2) друштвене и грађанске компетенције: способност да се ефикасно и конструктивно учествује у друштвеном и радном животу и да се ангажују у активном и демократском учешћу, посебно у све разноврснијим заједницама; 3) осећај за иницијативу и предузетништво: способност да се идеје претворе у акцију кроз креативност, иновативност и преузимање ризика, као и способност за планирање и управљање пројектима; 4) културолошка освешћеност и изражавање: способност да се схвати значај креативних идеја, искустава и емоција у различитим медијима - музика, књижевност, плес, ликовна уметност и друго.

7. ДИДАКТИЧКО-МЕТОДИЧКЕ СМЕРНИЦЕ

У складу са циљевима и задацима које желимо да остваримо и са развојним могућностима ученика, препоручује се промена стратегије, метода и облика рада како би се детету омогућило да на лак и безбрижан начин увежбава програмом предвиђене садржаје те максимално опуштено проводи своје слободно време. Школа мора постати ученикoв други дом, са свим особинама пријатног пријатељског окружења.Важни педагошки принципи учења темеље се на томе да је:

- мотивациони фактор дечјег учења његова радозналост
- да дете буде активно у процесу учења
- постојеће дечје знање и искуство основа је учења
- дечје тренутно окружење осигурава контекст учења
- у центру процес аучења је језик
- дете треба да учи вођено активностима и методама откривања
- дужни смо да дете упутимо у естетску димензију учења
- социјална и емоционална димензија важан је фактор учења

Начини организације и облици рада:

- курикуларни приступ (уместо предметно-сатног)
- интегрисано учење и поучавање
- мултидисциплинарни приступ (информационо-комуникационе технологије)
- тимско и сарадничко учење
- истраживачка настава
- искуствено учење
- проблемска настава
- пројектна настава
- учење кроз игру, праксу, учење за живот
- факултативни програми (спортске активности)
- ванучионична

8. УСЛОВИ ЗА ИЗВОЂЕЊЕ ПРОГРАМА (ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА)

Наставни процес одвија се у учионици, а програм рада продуженог боравка се остварује у просторијама које су прилагођене и опремљене

искључиво за остваривање рада продуженог боравка. Програм рада у продуженом боравку реализује се у свим расположивим просторијама у школи, укључујући и спортску салу и школско двориште. Простори у којима ће ученици проводити већи део дана су светли, довољно велики, опремљени аудио-визуелном опремом, дидактичким помагалима, малом приручном библиотеком и рачунаром. Током боравка у школи ученици сами купују ужину или је доносе од куће. Обедовање се реализује у одговарајућем простору у школи или у школском дворишту. За разноврсне ученичке активности осигураће се довољно материјала (папири, бојице…) Усвајање хигијенских навика захтева довољну количину сапуна и папира као и умиваоник за прање руку (који је одвојен од санитарног чвора). У опремању простора укључени су и родитељи (обезбеђују средства за опремање просторија и набавку средстава).

9. НАЧИНИ ПРАЋЕЊА НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА

- Праћење напредовања ученика у сарадњи са одељенским старешином и родитељима ученика.
- Писмено и усмено проверавање из српског језика, математике и света око нас, односно природе и друштва.
- Праћење постигнућа ученика (знања, умења и вештина) из српског језика, математике, света око нас, тј. природе и друшта

12.3. ПРОГРАМ РАДА СЕКЦИЈА

ГЕОГРАФСКА СЕКЦИЈА

Садржај	Начин и поступци остваривања	Кључне компетенције
Обележавање значајних датума 2. фебруар Светски дан мочвара 14. март Међународни дан река 22. март Светски дан воде 23. март Светски дан метеорологије 22. април Дан планете Земље 5. јун Светски дан животне средине 8. јун Светски дан океана 15. јун Светски дан ветра 18. јун Светски дан Сунца 29. јун Међународни дан Дунава 14. септембар Дан прашума 27. септембар	**Географска секција** се организује за ученике који показују веће интересовање за наставу из географије, који желе да прошире своја географска знања, без обзира на ниво постигнућа на часовима редовне наставе. Остварује се кроз истраживачко и сарадничко учење у складу са потребама и могућностима ученика. **Циљеви** географске секције су: - развијање интелектуалне знатижеље код ученика која ће се постићи истраживачким радом, припремом реферата, израдом паноа, посетама манифестацијама; - активно посматрање света око себе; - стицање знања о објектима, појавама и процесима у географском омотачу Земље и у непосредном окружењу; - разумевање узрочно-последичне повезаности појава и процеса у географском омотачу; - развијање естетских опажања и осећања проучавањем и упознавањем природних и других феномена у геопростору; - разумевање потребе очувања и заштите	***Компетенције за целоживотно учење** Учење учења: способност да се ефективно управља сопственим учењем: планирање, управљање временом и информацијама, способност да се превазиђу препреке како би се успешно учило, коришћење претходних знања и вештина, примена знања и вештина у различитим ситуацијама, индивидуално и/или у групи; ***Комуникација** Способност активног доприноса неговању културе дијалога, уважавању и неговању различитости и поштовању основних норми комуникације, познавање специфичних карактеристика различитих модалитета комуникације (усмена и писана, непосредна и посредована комуникација, нпр. телефоном, преко интернета), јасно исказивање одређеног садржаја, усмено и писано, и прилагођавање захтевима и карактеристикама ситуације, уважавање саговорника, изражавање својих ставова мишљења, осећања; ***Рад с подацима и информацијама** Упоређивање различитих извора и начина добијања података, процена њихове поузданости и препознавање могуће грешке, коришћење табеларног и графичког приказа података и њихово читање, тумачење и примењивање; ***Дигитална компетенција** Анализирање и систематизовање информација у електронском облику користећи одговарајућа

Светски дан туризма 11. децембар Светски дан планина	литосфере, атмосфере, хидросфере и биосфере; - упознавање ученика са географским карактеристикама, културним и историјским наслеђем Србије, појединих земаља и градова у Европи и свету, као и упознавање ученика са географским карактеристикама Младеновца и околине; - оспособљавање за самостално коришћење географске литературе и нових средстава комуникације, као и за њихову примену у стицању нових географских знања.	ИКТ средства, ефикасно користи ИКТ средства за комуникацију и сарадњу, одабир одговарајућих ИКТ средстава и прилагођавање проблема могућностима тих ИКТ средстава, коришћење ИКТ за рад, одмор и комуникацију;
Са различитих меридијана-праћење и анализа актуелних дешавања у земљи и свету		

Садржај	Начин и поступци остваривања	Кључне компетенције
Излет	**Задаци** географске секције су: - укључивање ученика заинтересованих за свет у коме живимо; - проширивање знања ученика о наставним темама и ван уџбеника; - утицање на изражавање креативности ученика и њихово оспособљавање за целоживотно учење; - подстицање ученика за истраживање и стицање знања о новим областима, државама и занимљивостима у свету; - припрема ученика за такмичење; - оспособљавање за самообразовање;	***Решавање проблема** Проналажење и осмишљавање могућих решења проблемске ситуације, примена знања из различитих предмета, искуства стеченог ван школе, интелектуалних, емоционалних и социјалних способности; ***Сарадња** Ангажовање на заједничком решавању проблема групе или реализацији заједничких пројеката, учествовање у заједничким активностима на конструктиван, одговоран и креативан начин, доприношење постизању
Израда паноа, презентација, реферата, тематских новина, макета		
Обилазак хидролошких објеката и морфолошких облика на територији општине Младеновац: - Марковачко језеро; - Селтерс бања; - Коraћичка бања; - долина реке Луг; - планина Космај;		

Локална средина: - заштита природе; - привреда: катастар активности- анализа утицаја на животну средину; - знаменитости локалне средине; Оријентација: - мерења на карти; - употреба компаса	**Методе** географске секције су: демонстрациона, теренска, монолошка, дијалошка, илустративна, метод показивања, усменог излагања, разговора. **Остварује** се кроз: - непосредну наставу; - самостално коришћење различитих извора сазнања, откривање и истраживање; - кооперативно учење; - унутрашњу мотивацију и посвећеност; - отворену, искрену и разумљиву комуникацију; **Ученици процењују** успешност свог рада и радова других ученика на основу унапред договорених критеријума.	договора о правилима заједничког рада и њиховог придржавања, подржавање других да искажу своје погледе, прихватање разлике у мишљењима; ***Одговорно учешће у демократском друштву** Активно и одговорно учествовање у животу школе, заједници којој се припада, прихватање и поштовање других особа, заштита и неговање људских права; ***Одговоран однос према околини** Разумевање концепта здравог и безбедног окружења за живот људи и спремност да се активно учествује у заштити и унапређењу квалитета живота у заједници, процењивање ризика и користи од употребе неких супстанци по околину и здравље људи, познавање фактора који утичу на загађење земљишта, воде и ваздуха, разумевање и предвиђање последице њихове употребе, увиђање предности и недостатака коришћења различитих извора енергије, разумевање значаја и коришћења могућности рециклирања; ***Естетичка компетенција:** Повезивање уметничких и културних дела са историјским, друштвеним и географским контекстом њиховог настанка;

ДРАМСКА СЕКЦИЈА

Садржај	Начин и поступци остваривања	Кључне компетенције
Култура говора	Познавање и увежбавање уметности говорења претходи јавном наступу. На примерима одабраних поетских текстова, поштујући предлоге и избор чланова секције, наставник организује и подстиче проучавање вредности говорног језика кроз вежбе: интонације, темпа, правилне артикулације, акцентуације, мимике и гестикулације. Како је разумевање изговореног текста предуслов добре говорне интерпретације, наставник поставља проблемска питања у вези текста, успоставља везе са искуством ученика, подстиче ученике да изражавају своје ставове. Користећи звучне записе, чланови секцијеанализирају,понављају, увежбавају и процењују успешност изговореног текста. Проучавају се драмски текстови различитих жанрова (утврђивање теме, идејне основе, сукоба у драмској радњи; ликови у делу- изглед, поступци, карактеризација). Бирају се текстови за драматизацију и прави план учествовања на школским свечаностима, смотрама и такмичењима . Организују се и спроводе читачке, распоредне пробе, ученици учествују у изради костима, сценографије. Остварују сарадњу са рецитаторском, музичком, ликовном, информатичком секцијом у припреми програма. Уз инструкције наставника, ученици учествују у изради извештаја активности секције, видео записа одиграних представа и сусрета за школску медијатеку и фото-албума за летопис школе и школски часопис. Организујемо посету позоришту и гледање позоришне представе, а затим трибину о одгледаном драмском делу. У библиотеци школе уприличити сусрете са професионалним глумцима и драмским писцима.	Комуникација на матерњем језику: способност изражавања и тумачења концепата, мисли, осећања, чињеница и мишљења у усменој и писаној форми. Дигитална компетенција: самопуздано и критичко коришћење информационих и комуникацијских технологија за рад, одмор и комуникацију. Учење учења: способност да се ефективно управља сопственим учењем: планирање, управљање временом и информацијама, способност да се превазиђу препреке како би се успешно учило, коришћење претходних знања и вештина у различитим ситуацијама, индивидуално или у групи. Друштвене и грађанске компетенције: способност да се ефикасно и конструктивно учествује у друштвеном и радном животу и да се ангажују у активном и демократском учешћу, посебно у све разноврснијим заједницама. Културолошка освешћеност и изражавање: способност да се схвати значај креативних идеја, искустава и емоција у различитиум медијима: музика, књижевност, плес, ликовна уметност и друго.

ЛИТЕРАРНА СЕКЦИЈА

Садржај	Начин и поступци остваривања	Кључне компетенције
Читалачка култура	Рад у овој секцији је слободно опредељење ученика. Она је организована да ученици развију језичко осећање, негују добар стил и књижевни укус. Своју литерарну вештину остварују писањем радова и учешћем на различитим конкурсима, проучавајући најзначајније теме из књижевног стваралаштва и разнородне жанрове. На тај начин ученици развијају одговарајући однос према књизи и писаној речи, стваралачке способности и афинитете према естетксим и етичким вредностима. Наставник подстиче и развија ученички дар. Једна од могућности је додатна литература, прилагођена узрасту, интересовању, књижевним склоностима (ка поезији или прози). Организују се књижевне вечери на којима се читају текстови по избору ученика и самостални радови ученика.	Комуникација на матерњем језику: способност изражавања и тумачења концепата, мисли, осећања, чињеница и мишљења у усменој и писаној форми. Дигитална компетенција: самопуздано и критичко коришћење информационих и комуникацијских технологија за рад, идмор и комуникацију. Учење учења: способност да се ефективно управља сопственим учењем: планирање, управљање временом и информацијама, способност да се превазиђу препреке како би се успешно учило, коришћење претходних знања и вештина у различитим ситуацијама, индивидуално или у групи. Културолошка освешћеност и изражавање: способност да се схвати значај креативних идеја, искустава и емоција у различитиум медијима: музика, књижевност, плес, ликовна уметност и друго.
Креативно писање		

РЕЦИТАТОРСКА СЕКЦИЈА

Садржај	Начин и поступци остваривања	Кључне компетенције
Језичка култура	Формирање секције и избор песама за рецитовање поштујући предлоге и избор чланова секције, наставник организује и подстиче проучавање вредности језичке културе говора стихова кроз вежбе: узимајући у обзир чиниоце изражајног казивања , акценатске вежбе, вежбе интонације, пауза у рецитовању, понављања и рефрена и сл. Анализа и разумевање одабраних песама. Користећи звучне записе, чланови секције анализирају, понављају, увежбавају и процењују успешности рецитовања Прављење плана за предстојећа такмичења, за учествовања на школским свечаностима и приредбама, на Дану школе уз сарадњу са другим секцијама, као и са библиотекаром школе. Уз инструкције наставника, ученици учествују у изради извештаја и анализе активности секције, чување видео и аудио записа за летопис школе, школски електронски часопис и сајт школе.	1. Комуникација на матерњем језику: способност изражавања и тумачења концепата, мисли, осећања, чињеница и мишљења у усменој и писаној форми. 2. Дигитална компетенција: самопуздано и критичко коришћење информационих и комуникацијских технологија за рад, идмор и комуникацију. 3. Учење учења: способност да се ефективно управља сопственим учењем: планирање, управљање временом и информацијама, способност да се превазиђу препреке како би се успешно учило, коришћење претходних знања и вештина у различитим ситуацијама, индивидуално или у групи. 4. Друштвене и грађанске компетенције: способност да се ефикасно и конструктивно учествује у друштвеном и радном животу и да се ангажују у активном и демократском учешћу, посебно у све разноврснијим заједницама. 5. Културолошка освешћеност и изражавање: способност да се схвати значај креативних идеја, искустава и емоција у различитиум медијима: књижевност.

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК 5.-8. РАЗРЕД -ТРАДИЦИЈА , УМЕТНОСТ, КУЛТУРА

Садржај	Начин и поступци остваривања	Кључне компетенције
The United Kingdom Положај, симболи, градови ; England-језик,песма, обичај, игра, грађевине, занимљивости, храна, животиње, спорт, музика,предлог за читање. Scotland: -језик,песма, обичај,игра, грађевине, занимљивости, храна, животиње,спорт, музика,предлог за читање. Ireland:-језик,песма, обичај, игра, грађевине, занимљивости, храна, животиње,спорт, музика, предлог за читање. Wales--језик,песма, обичај,игра, грађевине, занимљивости, храна, животиње,спорт, музика,предлог за читање. Australia and New Zealand -језик,песма, обичај,игра, грађевине, занимљивости, храна, животиње,спорт, музика,предлог за читање, активност, активност уз помоћ одраслих. The United States of America -језик,песма, обичај,игра, грађевине, занимљивости, храна, животиње,спорт, музика,предлог за читање. Canada--језик,песма, обичај,игра, грађевине, занимљивости, храна, животиње,спорт, музика,предлог за читање.	Настава ће се реализовати на почетном, средњем и напредном нивоу кроз интерактивне методе, кооперативни рад у пару и у групама и индивидуални рад; такође ће се радити тематска и амбијентална настава.; у настави ће бити симулација, језичке игре песме, спремање хране,спортске активности, израда пројеката и тематских паноа, радиће се анкете, табеларни прикази, графикони и писани састави на основу њих;	1) комуникација на матерњем језику: способност изражавања и тумачења концепата, мисли, осећања, чињеница и мишљења у усменој или писаној форми; 2) комуникација на страном језику: способност изражавања и тумачења концепата, мисли, осећања, чињеница и мишљења у усменој или писаној форми укључујући вештине посредовања сумирањем, тумачењем, превођењем, парафразирањем и на друге начине, као и интеркултурално разумевање; 3) математичке, научне и технолошке компетенције: основно нумеричко резоновање, разумевање света природе, способност примене знања и технологије за људске потребе (медицина, транспорт, комуникације и др.); 4) дигитална компетенција: самопоуздано и критичко коришћење информационих и комуникационих технологија за рад, одмор и комуникацију; 5) учење учења: способност да се ефективно управља сопственим учењем: планирање, управљање временом и информацијама, способност да се превазиђу препреке како би се успешно учило, коришћење претходних знања и вештина, примена знања и вештина у различитим ситуацијама, индивидуално и/или у групи; 6) друштвене и грађанске компетенције: способност да се ефикасно и конструктивно учествује у друштвеном и радном животу и да се ангажују у активном и демократском учешћу, посебно у све разноврснијим заједницама; 7) осећај за иницијативу и предузетништво: способност да се идеје претворе у акцију кроз креативност, иновативност и преузимање ризика, као и способност за планирање и управљање пројектима; 8) културолошка освешћеност и изражавање: способност да се схвати значај креативних идеја, искустава и емоција у различитим медијима - музика, књижевност, плес, ликовна уметност и друго.

ХОР

Певање у хору има свој образовни и васпитни циљ.

Образовни циљ обухвата развијање слуха и ритма, ширење гласовних могућности и учвршћивање интонације, способност за фино нијансирање и изражајно певање применом елемената музичке изражајности (темпо, динамика...), упознавање страних језика, литерарних текстова, што све води ка развијању естетских критеријума.

Васпитни циљ обухвата развијање осећања припадности колективу – тимски рад, развијање толеранције, дисциплине, поштовања различитости и правила понашања, развијање одговорности, стицање самопоуздања, саваладавање треме и пружање помоћи у смислу вршњачког учења и сарадње.

Садржај	Начин и поступци остваривања	Кључне компетенције
1.одабир и разврставање гласова; 2.вежбе дисања, дикције и интонације; 3.хорско распевавање и техничке вежбе; 4.интонативне вежбе и решавање појединих проблема из хорске партитуре (интервалски, хармонски, стилски); 5.музичка и психолошка обрада композиције; 6.увежбавање хорских деоница појединачно и заједно; 7.остваривање програма и наступапрема Школском и Годишњем програму рада школе.	На часовима хора, наставник треба да укаже на грађу и важност механизма који учествује у формирању тона у оквиру певачког апарата. Дисање, дикција и артикулација представљају основу вокалне технике па тако вежбе дисања и распевавања морају бити стално заступљене. Код обраде нове песме или композиције прво се приступа детаљној анализа текста. Уколико је текст на страном језику, ученици морају научити правилно да читају текст, изговарају нове, непознате гласове који непостоје у матерњем језику и упознају се са значењем текста. У оквиру анализе текста важно је обратити пажњу и на акцентовање речи и слогова у зависности од дела такта у коме се налазе и мелодијског тока. Обрађене композиције изводити наредовним школским активностима (Дан школе, Свечана послава поводом обележавања школске славе Светог Саве, Годишњи концерт...), културним манифестацијама у школи и ван ње, као и на фестивалима и такмичењима хорова, како у земљи, тако и ван ње.	1) компетенција за учење 2) одговорно учешће у демократском друштву; 3) естетичка ко петенција; 4) комуникација; 5) одговоран однос према здрављу; 6) рад са подацима и информацијама; 7) решавање проблема; 8)сарадња; 9) дигитална компетенција.

ИСТОРИЈСКА СЕКЦИЈА

Садржај	Начин и поступци остваривања	Кључне компетенције
- Наша земља у праисторији – локалитети и фотографије; - Религије старих Египћана, Грка, Римљана; -Олимпијске игре – албум спортских дисциплина; -Историјски споменици Старе Грчке; -Римска архитектура; -излет;	Ученици би требало да се кроз игру и причу на креативан и оригиналан начин сусретну са далеком прошлошћу. То ће допринети бољем разумевању појава и процеса у људском друштву у праисторији и историји.	-Комуникација на матерњем језику: способност изражавања и тумачења концепата, мисли, осећања, чињеница и мишљења у усменој или писаној форми; -Дигитална компетенција: самопоуздано и критичко коришћење информационих и комуникационих технологија за рад, одмор и комуникацију; -Учење учења: способност да се ефективно управља сопственим учењем: планирање, управљање временом и информацијама, способност да се превазиђу препреке како би се успешно учило, коришћење претходних знања и вештина, примена знања и вештина у различитим ситуацијама, индивидуално и/или у групи; -Културолошка освешћеност и изражавање: способност да се схвати значај креативних идеја
- Немањићи – владари и њихове жене; - Живот и дело Св. Саве - Знаменити европски средњовековни владари – презентација; -Деспот Стефан – манастири на Космају; -Хуманизам и ренесанса – ремек дела; -излет;	Истраживачки рад уз употребу интернета, литературе, израда паноа,презентација; Самостални и групни рад уз помоћ наставника;	-Комуникација на матерњем језику: способност изражавања и тумачења концепата, мисли, осећања, чињеница и мишљења у усменој или писаној форми; -Дигитална компетенција: самопоуздано и критичко коришћење информационих и комуникационих технологија за рад, одмор и комуникацију; -Учење учења: способност да се ефективно управља сопственим учењем: планирање, управљање временом и информацијама, способност да се превазиђу препреке како би се успешно учило, коришћење претходних знања и вештина, примена знања и вештина у различитим ситуацијама, индивидуално и/или у групи; -Културолошка освешћеност и изражавање: способност да се схвати значај креативних идеја, искустава и емоција у различитим медијима – музика, књижевност, плес, ликовна уметност и друго.
- Српска револуција - знамените личности; -Младеновац и околина у Српској револуцији; - Србија у Првом	Наставник подстиче ученике да се више интересују и истражују о знаменитим личностима и занимљивостима у свету.	-Комуникација на матерњем језику: способност изражавања и тумачења концепата, мисли, осећања, чињеница и мишљења у усменој или писаној форми; -Дигитална компетенција: самопоуздано и критичко коришћење информационих и комуникационих технологија за рад, одмор и комуникацију; -Учење учења: способност да се ефективно управља сопственим учењем: планирање, управљање временом и информацијама, способност да се превазиђу

светском рату – хероине Великог рата; - Израда презентација, реферата на тему војске и наоружања; -излет;		препреке како би се успешно учило, коришћење претходних знања и вештина, примена знања и вештина у различитим ситуацијама, индивидуално и/или у групи; -Друштвене и грађанске компетенције: способност да се ефикасно и конструктивно учествује у друштвеном и радном животу и да се ангажују у активном и демократском учешћу, посебно у све разноврснијим заједницама; -Културолошка освешћеност и изражавање: способност да се схвати значај креативних идеја, искустава и емоција у различитим медијима – музика, књижевност, плес, ликовна уметност и друго.
- Срби у Другом светском рату; - Народна култура Срба у 20. веку – истраживачки рад уз употребу интернета, литературе о старим занатима; - Посете изложбама, културним институцијама и актуелним догађајима; -излет;	Ученици проширују своја сазнања, везују се за прошлост свог народа; Наставник упућује на самостално коришћење различитих извора сазнања и на тај начин их оспособљава на самообразовање.	-Комуникација на матерњем језику: способност изражавања и тумачења концепата, мисли, осећања, чињеница и мишљења у усменој или писаној форми; -Дигитална компетенција: самопоуздано и критичко коришћење информационих и комуникационих технологија за рад, одмор и комуникацију; -Учење учења: способност да се ефективно управља сопственим учењем: планирање, управљање временом и информацијама, способност да се превазиђу препреке како би се успешно учило, коришћење претходних знања и вештина, примена знања и вештина у различитим ситуацијама, индивидуално и/или у групи; -Друштвене и грађанске компетенције: способност да се ефикасно и конструктивно учествује у друштвеном и радном животу и да се ангажују у активном и демократском учешћу, посебно у све разноврснијим заједницама; -Културолошка освешћеност и изражавање: способност да се схвати значај креативних идеја, искустава и емоција у различитим медијима – музика, књижевност, плес, ликовна уметност и друго.

12.4. ПРОГРАМ ИЗЛЕТА, ЕКСКУРЗИЈА И НАСТАВЕ У ПРИРОДИ

Циљ је савлађивање и усвајање дела наставног програма непосредним упознавањем појава и односа у природној и друштвеној средини, упознавање културног наслеђа и привредних достигнућа која су у вези са делатношћу школе.
Садржај екскурзије подразумева остваривање дела наставног и ваннаставног плана и програма и саставни је део годишњег плана и програма школе. Одељенска и стручна већа школа предлажу план и програм наведених активности, који разматра Наставничко веће. Предложени план и програм разматра и на њега даје сагласност Савет родитеља школе.
Носиоци припреме, организације и извођења плана и програма путовања су директор школе, стручни вођа, одељенски старешина. Стручног вођу путовања одређује директор.
Одељенски старешина обезбеђује организационо-техничке услове за извођење путовања и координира остваривање садржаја и активности предвиђених планом и програмом, стара се о безбедности и понашању ученика.
Пре изведеног путовања наставници и ученици морају бити упознати са правилима понашања којих су дужни да се придржавају:
Излети и посете се изводе у складу са одговарајућим стручним упутствима надлежног органа (од 1 до 3 дана у години).
Настава у природи се изводи у складу са одговарајућим стручним упутствима надлежног органа (од 7 до 10 дана у години).

Циљеви

-унапређивање укупног здравственог стања ученика,њиховог правилног
психофизичког и социјалног развоја;
-стварање основа за усвајање активног,здравог и креативног начина живота ;
-проширивање постојећих и стицање нових знања и искустава о непосредном
природном и друштвеном окружењу;
-развијање еколошке свести и подстицање ученика на лични и колективни ангажман
у заштити природе
-социјализација ученика и стицање искуства у колективном животу
-развијање толеранције и одговорног односа према себи, другима, окружењу
и културном наслеђу;
-развијање позитивних односа према националним, културним и естетским вредностима;
-задовољавање основних дечјих потреба за кретањем и игром

Задаци :

Васпитни – социјализација ученика, понашање ученика у групи и јавном превозу, развијање љубави према домовини, развијање културних и хигијенских навика,развијање навика за очување природних лепота наше земље.

Образовни – упознавање националне историје, упознавање географије Србије. Упознавање биљног и животињског света наше земље, упознавање сликарства и архитектуре.

Функционални – развијање способности уочавања и доживљавања естетских вредности .

Задаци наставе у природи остварују се на основу плана и програма наставе и учења, образовно-васпитног рада и школског програма и саставни су део годишњег плана рада школе.

Задаци који се остварују реализацијом програма наставе у природи су:

– побољшање здравља и развијање физичких и моторичких способности ученика;

– задовољавање основних дечијих потреба за кретањем и игром;

– очување природне дечије радозналости за појаве у природи и подстицање интересовања и способности за њихово упознавање кроз одговарајуће активности;

– развијање способности запажања основних својстава објеката, појава и процеса у окружењу и уочавање њихове повезаности у конкретним природним и друштвеним условима;

– подстицање самосталности у процесу стицања знања кроз непосредне истраживачке задатке;

– развијање свести о потреби заштите, неговања, чувања и унапређивања природне и животне средине и изграђивање еколошких навика;

– упознавање природно-географских, културно-историјских знаменитости и лепоте места и околине;

– упознавање са начином живота и рада људи појединих крајева;

– упознавање разноврсности биљног и животињског света појединих крајева, уочавање њихове повезаности и променљивости;

– упознавање са карактеристикама годишњих доба у природи и смењивање временских прилика;

– развијање способности сналажења тј. оријентисања у простору и времену;

– оспособљавање ученика за безбедан и правилан боравак у природи;

– развијање правилних хигијенско-здравствених навика и подстицање самосталности у обављању личне хигијене и бриге о себи;

– подстицање и стварање навике за неговање редовне физичке активности и за што чешћи боравак у природи;

– формирање навика редовне и правилне исхране;

– навикавање на правилно смењивање рада, одмора и сна;

– разумевање и уважавање различитости међу појединцима;

– подстицање групног рада, договарања и сарадње са вршњацима и одраслима кроз одговарајуће активности.

Задаци екскурзије су: проучавање објекта и феномена у природи; уочавање узрочно-последичних односа у конкретним природним и друштвеним условима; развијање интересовања за природу и еколошке навике; упознавање начина живота и рада људи појединих крајева; развијање позитивног односа према: националним, културним и естетским вредностима, спортским потребама и навикама, као и позитивним социјалним односима.

Садржаји наставе у природи и екскурзије

Садржаји наставе у природи остварују се на основу плана и програма наставе и учења из којег се издвајају они садржаји који су погодни за остваривање циљева и задатака наставе у природи, а одговарају условима у којима се она реализује.

У програмима наставе и учења за поједине предмете могу се наћи садржаји који експлицитно или имплицитно упућују на погодност овог облика образовно-васпитног рада.

Садржаји наставе у природи остварују се и на основу школског програма и саставни су део годишњег плана рада школе.

Садржаји екскурзије остварују се на основу плана и програма наставе и учења, образовно-васпитног рада и саставни су део школског програма и годишњег плана рада школе.

Садржаји екскурзије у првом циклусу основног образовања и васпитања су посебно:

– уочавање облика рељефа и површинских вода у околини и природно-географских одлика Републике Србије;

– посматрање карактеристичних биљака и животиња (обилазак станишта биљака и животиња);

– посете заштићеним природним подручјима (национални паркови, резервати, споменици природе и др.);

– упознавање с прошлошћу и културном баштином завичаја и отаџбине (обилазак музеја, културно-историјских споменика, етно-села, спомен-кућа знаменитих људи – научника, књижевника, уметника, војсковођа, државника и др.);

– развијање способности оријентације у простору и времену;

– обилазак разних типова пољопривредних површина и сточарских фарми (упознавање с производњом здраве хране);

– обилазак привредних друштава и јавних предузећа (прерада природних сировина, упознавање с различитим делатностима људи, заштита животне средине и др.).

Садржаји екскурзије у другом циклусу основног образовања и васпитања су посебно:

– посете које омогућавају упознавање са природним лепотама, природно-географским и друштвено-географским одликама Републике Србије (планине, реке, језера, бање, биљни и животињски свет, заштићени природни објекти и национални паркови, становништво, народи и етничке заједнице у Републици Србији и др.);

– обилазак праисторијских, античких, средњовековних, нововековних и локалитета савременог доба (Лепенски вир, Винча, Сирмијум, Виминацијум – војни логор, Гамзиград – Царска палата, Медијана, Студеница, Ђурђеви Ступови, Жича, Милешева, Сопоћани, Градац, Грачаница, Високи Дечани, Раваница, Лазарица, Љубостиња, Манасија, Каленић, Сремски Карловци, Крушедол, Ново Хопово, Врдник, Смедеревска тврђава, Голубац, Нишка тврђава, Петроварадинска тврђава, Орашац, Топола, Ћеле-кула, Таково, Тршић, Бранковина, Врањевшница, Текериш, Струганик, Шумарице и др.);

– обилазак Београда, престонице Републике Србије (Дом Народне скупштине, Народно позориште, Народни музеј, Београдска тврђава, Опсерваторија, Војни музеј, Музеј Српске православне цркве, Музеј Првог српског устанка – Конак кнеза Милоша, Конак кнегиње Љубице, Народна библиотека, краљевски дворови на Дедињу, Музеј града, Авала, Јајинци, Етнографски музеј, Педагошки музеј, Музеј Вука и Доситеја, Саборна црква, Храм Светог Саве на Врачару, Природњачки музеј, Ботаничка башта „Јевремовац”, зоолошки врт, Музеј југословенске кинотеке, Музеј Николе Тесле, Музеј савремене уметности и др.);

– обилазак установа културе у Републици Србији (Галерија Матице српске у Новом Саду, Српско народно позориште у Новом Саду, Књажевско-српски театар у Крагујевцу, завичајни и локални музеји, спомен-куће и др.);

– обилазак привредних друштава и јавних предузећа (предузећа у области прехрамбене, хемијске, машинске и електроиндустрије, индустрије грађевинског материјала, енергетике и др.);

– подстицање испољавања позитивних емоционалних доживљаја.

А) Програм за први циклус образовања

Садржај	Начин и поступци остваривања	Кључне компетенције
Једнодневне ескурзија Посматрање карактеристичних биљака и животиња Упознавање са прошлошћу, културом и традицијом Уочавање облика рељефа и површинских вода у околини Упознавање различитих делатности људи	I разред – Младеновац, Београд (Храм Светог Саве, позоришна представа, посета Зоо врту и обилазак Калемегдана), Младеновац; II разред – Младеновац, Јагодина (Музеј воштаних фигура, посета Зоо врту, обилазак парка „Поток“), Свилајнац (Природњачки музеј и Дино парк), Младеновац; III разред – Младеновац, Београд (Авалски торањ), Сремска Митровица – Засавица (обилазак специјалног резервата природе и вожња бродом), Пећинци (Српски музеј хлеба – Јеремија), Младеновац; IV разред – Младеновац, Лазаревац (Црква Светог Димитрија), Струганик (родна кућа војводе Мишића), Ваљево (Муселимов конак, Народни музеј Ваљево, Тешњар), манастир Лелић, Бранковина, Младеновац.	- компетенција за целоживотно учење - вештина комуникације - дигитална компетенција - решавање проблема - вештина сарадње - брига за здравље - еколошка компетенција
Једнодневни излет Програм предвиђа излете са пешачењем. Школа је обавезна да у оквиру фонда радних дана планира и обезбеди потребно време од једног дана за ученике првог, другог, трећег и четвртог разреда. Изласке у природу предвиђају многа наставна подручја (физичко васпитање, природа и друштво, природа, друштво, биологија, географија, историја). Треба их организовати и	Како су излети, екскурзије и настава у природи организовани боравци у природи са унапред одређеним циљем, приликом планирања извођења истих, водићемо се добром припремом ученика, родитеља и наставника који реализују овај вид наставе. Припрема ученика за излете и наставу у природи подразумеваће упознавање места у којем ће се реализовати овај облик извођења наставе, поштовање правила на путу и у месту. Припрема	

остварити на нивоу одељења-разреда-школе. Стручни активи наставника утврђују оперативне задатке као и локацију. За ученике 3. и 4. разреда планиран је излет у Београд при чему била организована вожња бродом у оквиру пројекта „Учионица на води“. За ученике 1. и 2. разреда и ученике у комбинованим одељењима планиран је излет на планину Космај. Стручни актив наставника биологије, физике и хемије планира следеће посете за ученике секција и додатне наставе:Фестивал науке Посета Ботаничкој башти. Стручни актив наставника српског језика планира посету Сајму књига.	родитеља подразумеваће реализацију општих родитељских састанака и упознавање са детаљима око целокупне реализације излета и наставе у природи, као и организацију тематских родитељских састанака на тему ***Припрема ученика за излет*** и ***Припрема ученика за наставу у природи***. Припрема наставника подразумеваће припрему наставног материјала који ће бити прилагођен реализацији наставних садржаја на путу. Најважнији део организације наставе у природи је онај део који се односи на саму реализацију са ученицима. У оквиру тог дела, истичемо да ће ученици добијати припремљене радне материјале који ће обухватати вођење дневника о свим активностима. Ученици ће кроз истраживачке задатке, посматрање и бележење, сакупљање, израдом мини пројеката, експериментима, коришћењем ИКТ технологије, допуњавати своја знања стечена у учионици, као и развијање својих компетенција за крај основног образовања.	
Настава у природи - Златар - Гоч - Дивчибаре - Сокобања - Златибор		

Б) Програм за други циклус образовања

Садржај	Начин и поступци остваривања	Кључне компетенције
5. разред **<u>ПЕТИ РАЗРЕД - дводневна</u>** **Први дан:** Младеновац- Пожаревац (Музеј Милене Павловић Барили-Тулбе-посете)- Костолац (Виминацијум-посета)- Голубац (Голубачка тврђава- панорамско разгледање)- Лепенски вир (археолошки локалитет- посета)- Кладово **Други дан :** Кладово- ХЕ„Ђердап“ (панорамско разгледање)- Неготин (Музеј Крајине- Музеј С.С. Мокрањца- Хајдук-Вељков музеј-посете)- Зајечар (Градски музеј-посета- ручак у центру града)- Гамзиград (археолошки локалитет- посета)- Младеновац	Допунска настава се организује за ученике којима је потребна помоћ у савладавању прећеног градива.Остварује секрозсарадничко и истраживачкоучење у складусапотребама и могућностимаученик Остварује секрозсарадничко и истраживачкоучење у складусапотребама и могућностимаученик Остварује се кроз истраживачко и сарадничко учење у складу са потребама и могућностима ученика. Остварује се кроз непосреднунаставу, учењеоткривањем и истраживањем, кооперативноучење, крозтакмичарске и кооперативнеигре, крозиницијативу , крозприродноосnаживањеунутрашњем отивације и посвећености, крозотворенуискрену и разумљивукомуникацију. Наставник подстиче ученике да се више интересују и истражују оновим областима,	Копетенцијезацеложивотноучење, вештинакомуникације, дигиталнакомпетенцијарадсаподацима, вештинасарадње ,компетенцијенастранимјезицима, компетенцијенаматерњемјезику,социјалне и грађанскекомпетенције. Учење учења: способност да се ефективно управља сопственим учењем, планирање и управљањем временом и информацијама, способност да се превазиђу препреке како би се успешно учило, коришћење претходног знања и вештина у различитим ситуацијама, индивидуално или у групи. Естетичка компетенција: Развијање свести да се естетичка вредност не везује само за уметност, већ и за природне, социолошке, идеолошке, емотивно-афективне и практичне
6. Разред **7. <u>дводневна</u>** **Први дан:** Младеновац- манастир Хопово (посета)- Сремски Карловци (обилазак центра насеља)- Петроварадин (шетња тврђавом)- Нови Сад (одмор и шетња центром града)- Зобнатица (Пољопривредно добро- Музеј-ергела- посета)- Суботица (смештај у хотелу „Патрија“- вечера-дискотека-преноћиште) **Други дан :**Суботица - шетња центром града-посета Градској кући)- Палић (посета ЗОО-врту и шетња Идвор (посета Музеју и родној кући М.Пупина)- Ковачица (посета Музеју наиве)- Панчево (пролазак)- Београд- Младеновац		
7. Разред **<u>Дводневна</u>** **Први дан:**Младеновац- манастир Жича (посета)- Врњачка бања (одмор и шетња центром наеља)- Крушевац (црква		

Лазарица и Лазарев град-посете)- Чегар (посета)- Ниш **Други дан :** Ниш -обилазак града и посете: Нишка тврђава- Логор Црвени крст- Ћеле-кула- „Видиковац“)- Нишка бања- Медијана (археолошки локалитет)- Младеновац	и занимљивостима у Србији. Наставник кроз презентаације приближава и прилагођава обрађене наставне теме и јединице на часовима. Ученици процењују успешност свог рада и радова других ученика на основу унапред договорених критеријума. Наставник упућује на самостално коришћење различитих извора сазнања и на тај начин их оспособљава за самообразовање. Амбијентална настава	садржаје.
8. Разред **<u>Дводневна</u>** **Први дан:**Младеновац- Ужице (посета музеју)- Стопића пећина (посета)- Златибор (смештај-шетња центром Златибора **Други дан:**Златибор - Сјеница (панорамско разгледање уз аутобуса)- Нови Пазар (посета манастирима Сопоћани и Ђурђеви ступови)- Рашка - манастир Студеница (посета)- Младеновац		

12.5. ПРОГРАМ РАДА УЧЕНИЧКОГ ПАРЛАМЕНТА

Ученички парламент је законом загарантована формална институција, која ученицима омогућава демократски начин удруживања ради заступања свих интереса ученика у школи, као и учешће ученика у доношењу одлука које се њих непосредно тичу.

Ученички парламент омогућава лични развој ученика.
Пружа могућност колективног одлучивања кроз ученичке парламенте и доприноси побољшању атмосфере и живота у школи.
Ученички парламент је место које омогућава сарадњу, уважавање различитих аргументација и ставова.
Ученички парламент омогућава бољу комуникацију и подстиче доношење заједничких одлука прихватљивих за све стране.
Ученички парламент доприноси развоју колективног односа и изградњу партнерства са наставницима, стручним сарадницима и органима школе.

- Ученици најбоље разумеју своје потребе.
- Школске одлуке ће се боље и спремније реализовати.
- Ученички парламент утиче на бољу информисаност ученика.
- Укључивањем ученика у ученички парламент побољшава се однос и сарадња између ученика и наставника, стручних сарадника.
- Ученици својим идејама могу да покрену и реализују пројекте у сарадњи са органима школе.

Садржај	Начин и поступци остваривања	Кључне компетенције
Избор представника одељења седмог и осмог разреда	Одржавање седница Ученичког парламента Сарадња са органима школе Сардња са локалном заједницом Посете (сајмовима,	Кључне компетенције за целоживотно учење су: комуникација на матерњрм језику Дигитална компетенција
Конституисање Ученичког парламента		
Избор руководства Ученичког парламента		
Упознавање чланова *Парламента* са законским оквиром деловања парламента, са правима и дужностима чланова; упознавање са нормативним актима школе (*Статут*; *Програм рада школе*); *Законом о основама система* (део који се односи на ученике); *Правилником о понашању ученика*; *Пословником о раду парламента* и сл. 2. Израда и усвајање *Плана рада Ученичког парламента* за сваку школску годину		
Прикључивање акцијама и манифестацијама поводом “Дечје недеље“		
На крају класификационог периода представници Парламента присуствују		

седницама Наставничког већа 2. Покретање и прикључивање хуманитарним акцијама Обележавање значајних датума *Међународни дан толеранције* *Светски дан деце* *Дан Конвенције о правима детета* *Дан заљубљених* *Светски дан здравља* *Дан планете Земље*	другим школама, трибинама...) Организовање трибина у школи Израда паноа на одређену тематику Промовисање добрих примера из школског живота Подношење извештаја Учешће у важним дешавањима у школи Покретање и прикључивање хуманитарним акцијама Обележавање значајних датума	Учење учења Друштвене и грађанске компетенције Осећај за иницијативу и предузетништво Културолошка освешћеност и изражавање
Присуство или организовање трибина, предавања или радионица са темама везаним за адолесцентно доба Организовање другарских вечери и хуманитарних новогодишњих журки за осмаке Превенција вршњачког насиља		
Прослава дана Светог Саве		
Избор Ученика Генерације – давање мишљења		
Прослава *Дана школе*		
Анализа рада Ученичког парламента - Извештај о раду		
- Чланови *Парламента* као вршњачки едукатори - преношење искустава, иницијатива и предлога у своје одељење; покретање акција на нивоу одељења - Културно - забавни живот ученика - осмишљавање активности - Сарадња са управом школе; понашање ученика; испуњавање обавеза ученика -Давање мишљења при избору ђака генерације - Волонтерске акције: еколошке и вршњачке солидарности и тд. - Предлози за осавремењивање наставе		

12.6. ПРОГРАМ КУЛТУРНИХ АКТИВНОСТИ ШКОЛЕ

Културне активности школе остварују се на основу програма културних активности. Културне активности обухватају: прославу дана школе, почетка и краја школске године и завршетка основношколског образовања и васпитања, прославе школских и државних празника, приредбе, представе, изложбе, концерте, такмичења и смотре, посете установама културе, заједничке активности школе и јединице локалне самоуправе и друге активности које доприносе проширењу утицаја школе на васпитање ученика и културном развоју окружења школе. Прославе школских и државних празника, почетка и краја школске године и завршетка основношколског образовања и васпитања за ученике организују се у школи или у договору са јединицом локалне самоуправе у установама културе.

ЦИЉ И ЗАДАЦИ: упознавање, развијање, чување и поштовање властитог националног и културног идентитета на делима српске књижевности, позоришне и филмске уметности, као и других уметничких остварења; Развијање и унапређивање стваралачког мишљења и иновативности; формирање позитивног става и одговорног односа према културном и уметничком наслеђу;

Садржај	Начин и поступци остваривања	Кључне компетенције
Организовање и учешће на школским приредбама – хор, солистичка и групна извођења; припрема сценографије и изложби	Учешће на приредбама поводом Дана школе и Светог Саве Драматизација текстова и извођење на различитим манифестацијама и прославама (Дан школе, Дечја недеља) Приредба поводом пријема ђака првака у Дечји савез, Обележавање Дечје недеље,	Комуникација на матерњем језику Комуникација на страном језику: Математичке, научне и технолошке компетенције:, Дигитална компетенција: Учење учења: Друштвене и грађанске компетенције: Осећај за иницијативу и
Учешће на различитим манифестацијама у школи и ван школе,групна извођења; припрема изложби	Карневали поводом различитих културних и уметничких манифестација у граду, у оквиру школе, Прослава новогодишњих и ускршњих празника,	
Гледање филма, позоришне представе, ликовних дела	Посете изложбама (у школи и ван школе), Посете различитим институцијама културе (позоришне представе, концерти, галерије, музеји...)	
Ликовни и литерарни конкурси и ликовне и литерарне радионице	Учешће чланова литерарне, драмске, ликовне секције на конкурсима и радионицама	
Естетско уређење школског простора	Уређење простара у школи са одређеном тематиком, панои, слике, уметничка дела, фотографије, литерарни текстови...	

Обележавање важних датума	Постављање радова ученика у холу школе, предавања, приредбе, свечане академије Наступи и укључивање у различите културне активности организоване унутар школе и локалне заједнице	предузетништво Културолошка освешћеност и изражавање: Компетенција за учење; Одговорно учешће у демократском друштву; Комуникација; Одговоран однос према околини; Одговоран однос према здрављу; Рад са подацима и информацијама; Решавање проблема; Сарадња; Дигитална компетенција
Такмичења ученика (Оштро перо и слично)	Ученици пишу и читају своје литерарне радове на одређену тему	
Снимање и пројекција ученичких филмова, писање сценарија, режија,	Ученици осмишљавају сценарио, учествују у режији, изради костимографије и сценографије, глуме, снимају и промовишу едукативне и уметничке филмове.	

12.7. ПРОГРАМ ШКОЛСКОГ СПОРТА И СПОРТСКИХ АКТИВНОСТИ

Садржај	Начин и поступци остваривања	Кључне компетенције
Недеља школског спорта	Физичке активности прилагођене узрасту и могућностима ученика: Дан школе – спортска такмичења Културне манифестације са циљем промоције физичког вежбања, спорта Ђачке акције и радионице -- уређивање спортских терена	Одговорност према околини и здрављу Комуникација на матерњем језику; Дигитална компетенција Учење учења; Друштвене и грађанске; Осећај за иницијативу и предузетништво; Културолошка освешћеност и изражавање. Компетенција за учење Одговорност према природи Сарадња – комуникација
Активности у природи	Из фонда радних дана, предвиђених заједничким планом, школа организује активности у природи: Излет на Космај Крос се организује минимум два пута у току школске године плус КРОС РТСа ЗИМОВАЊЕ- Организује се за време зимског распуста (физичке активности на снегу); ЛЕТОВАЊЕ; Организује се за време летњег распуста (камповање итд.).	
Школска такмичења	Школа организује и спроводи обавезна унутар школска спортска такмичења, као инегрални део процеса физичког васпитања и то у: спортској гимнастици, атлетици и најмање једној спортској игри. Ученици могу да учествују и на такмичењима у систему школских спортских такмичења Републике Србије. Спортови на којима учествујемо на Општинским првенствима су – пливање, одбојка, рукомет, кошарка, футсал, атлетика, гимнастика, карате, стрељаштво, баскет Спортске манифестације – Вишебој на Космају, Улична трка, бициклијада, ролеријада	
Корективно-педагошки рад	Потешкоће у савладавању градива; Смањене физичке способности; Лоше држање тела; ЗДРАВО РАСТИМО – пројекат Министарства просвете о здравој исхрани ученика Здравствене потешкоће које онемогућавају редовно похађање наставе. Рад са ученицима који имају лоше држање тела подразумева: Уочавање постуралних поремећаја код ученика; Саветовање ученика и родитеља	

12.8. ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ОД ДИСКРИМИНАЦИЈЕ, НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА

Република Србија се ратификацијом Конвенције о правима детета Уједињених нација у даљем тексту: Конвенција), обавезала да обезбеди остваривање свих права детета, а нарочито, на заштиту од свих облика насиља, злостављања и занемаривања, потпуну информисаност, на правично поступање и заштиту приватности, као и да детету које је било изложено насиљу обезбеди подршку за физички и психички опоравак и његову социјалну реинтеграцију.

Правилником о протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање, "Службени гласник РС", број 11 од 14. фебруара 2024. (у даљем тексту: Правилник о протоколу) прописују се садржаји и начини спровођења превентивних и интервентних активности, услови и начини за процену ризика, начини заштите од насиља, злостављања и занемаривања, праћење ефеката предузетих мера и активности.

ОБЛИЦИ НАСИЉА И ЗЛОСТАВЉАЊА

Под насиљем и злостављањем подразумева се сваки облик једанпут учињеног, односно понављаног вербалног или невербалног понашања које има за последицу стварно или потенцијално угрожавање здравља, развоја и достојанства личности детета и ученика или запосленог.

Насиље и злостављање сматра се насиље запосленог према детету, ученику, другом запосленом, родитељу, односно другом законском заступнику (у даљем тексту: родитељ); ученика према другом детету, ученику или запосленом; родитеља према свом детету, другом детету и ученику, запосленом као и према трећем лицу.
Насиље и злостављање може да се јави као

- физичко
- психичко (емоционално),
- социјално и
- дигитално

Физичко насиље је понашање које може да доведе до стварног или потенцијалног телесног повређивања детета, ученика или запосленог; физичко кажњавање деце и ученика од стране запослених и других одраслих особа.

Психичко насиље је понашање које доводи до тренутног или трајног угрожавања психичког и емоционалног здравља и достојанства

детета и ученика или запосленог.

Социјално насиље и злостављање је понашање којим се искључује дете и ученик из групе вршњака и различитих облика социјалних активности, одвајањем од других, неприхватањем по основу различитости, ускраћивањем информација, изоловањем од заједнице, ускраћивањем задовољавања социјалних потреба.

Дигитално насиље је злоупотреба информационих технологија која може да има за последицу повреду друге личности и угрожавање достојанства и остварује се слањем порука, видео записа, електронском поштом, СМС-ом, ММС-ом, путем веб-сајта (web site), четовањем, укључивањем у форуме, социјалне мреже и објављивањем садржаја или поверљивих личних података без сагласности (информација, слика, видео снимака и сл.).
Осим наведених облика, насиље и злостављање препознаје се и кроз: злоупотребу, сексуално насиље, насилни екстремизам, трговину људима, експлоатацију детета и ученика и породично насиље.

Злоупотреба детета и ученика је све оно што појединац, односно установа чини или не чини, што негативно утиче, наноси штету, ускраћује или смањује могућност за безбедан и здрав развој и доводи га у немоћан положај према појединцу или установи (злоупотреба у спорту, у политичке, верске, комерцијалне и друге сврхе). Злоупотреба подразумева и прекомерно подстицање, односно психолошки притисак на дете и ученика од стране родитеља или наставника ради постигнућа која могу да имају за последицу угрожавање нормалног психофизичког и социјалног развоја и најбољег интереса детета.

Сексуално насиље и злостављање је понашање којим се дете и ученик сексуално узнемирава, наводи или приморава на учешће у сексуалним активностима које не жели, не схвата или за које није развојно дорастао или се користи за проституцију, порнографију и друге облике сексуалне експлоатације.

Насилни екстремизам је промовисање, заговарање, подржавање, припремање и учествовање у идеолошки мотивисаном насиљу за остваривање друштвених, економских, верских, политичких и других циљева.

Трговина људима је врбовање, превожење, пребацивање, скривање или примање лица, путем претње силом или употребом силе или других облика присиле, отмице, преваре, обмане, злоупотребе овлашћења или тешког положаја или давања или примања новца или користи да би се добио пристанак лица које има контролу над другим лицем у циљу експлоатације.

Експлоатација је рад који није у најбољем интересу детета и ученика, а у корист је другог лица, установе или организације. Ове активности могу да имају за последицу угрожавање физичког или менталног здравља, моралног, социјалног и емоционалног развоја детета и ученика, његову економску зависност, ускраћивање права на образовање и слободу избора.

Занемаривање и немарно поступање је пропуштање родитеља, друге особе која је преузела бригу о детету и ученику, установе или запосленог да у оквиру расположивих средстава обезбеди услове за правилан развој детета и ученика у свим областима, а што може да наруши његово здравље и развој.

Занемаривање у установи обухвата: ускраћивање појединих облика образовно-васпитног рада неопходних детету и ученику; нереаговање на сумњу о занемаривању или на занемаривање од стране родитеља; пропусте у обављању надзора и заштите детета и ученика од повређивања, самоповређивања, употребе алкохола, дувана, наркотичког средства или психоактивне супстанце, укључивања у деструктивне групе иорганизације и др.

Кризни догађај је у већини случајева непредвидив догађај са потенцијално негативним последицама. Тај догађај и његове последице могу проузроковати значајну штету особама које су непосредно или посредно изложене кризном догађају.

Кризни догађај карактерише број жртава (повређених или настрадалих), материјална штета, психолошке реакције појединца и/или заједнице у целини, као и солидарност у сврху отклањања последица.

Кризни догађаји су:

– Природна смрт детета/ученика;
– Покушај убиства и убиство детета/ученика (у установи или ван ње);
– Покушај самоубиства ученика и самоубиство (у установи или ван ње);
– Природна смрт, самоубиство или убиство запосленог у установи;
– Саобраћајна незгода у којој је повређено или настрадало дете, односно ученик и/или запослени у установи;
– Нестанак детета/ученика;
– Масовно тровање у простору установе;
– Дојава о подметнутој експлозивној направи у установи или терористичком нападу и слично;
– Талачка криза;
– Насиље већих размера (масовне туче, вишеструка убиства, терористички напади);
– Техничко-технолошке опасности (експлозија, изливање, испаравање отровних материја и пожар);
– Природне катастрофе (поплаве, земљотреси, пожари...);
– Епидемија која је обухватила територију/општину на којој се налази установа;
– Други кризни догађаји, у смислу овог правилника.

У случају проглашења ванредне ситуације, односно ванредог стања, установа поступа у складу са прописима који то уређују.

ОПШТИ ЦИЉ ПРОГРАМА

Општи циљ је унапређивање квалитета живота деце/ученика применом:

- **Мера превенције** за стварање безбедне средине за живот и рад
- **Мера интервенције** у ситуацијама када се јавља насиље, злостављање и занемаривање.

ПРЕВЕНЦИЈА ДИСКРИМИНАЦИЈЕ, НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА

Превенцију насиља, злостваљања и занемаривања чине мере и активности у којима се у установи ствара сигурно и подстицајно окружење, негује атмосфера сарадње, уважавања и конструктивне комуникације.

Превентивним активностима се:

- подиже ниво свести и осетљивости детета и ученика, родитеља и свих запослених за препознавање свих облика насиља, злостављања и занемаривања;
- негује атмосфера сарадње и толеранције, поверења, уважавања и конструктивне комуникације у којој се не толерише насиље, злостављање и занемаривање;
- истичу и унапређују знања, вештине и ставови потребни за креирање безбедног и подстицајног окружења и конструктивно реаговање на насиље;
- унапређује познавање процедура за пријављивање и поступање код детета и ученика, родитеља и свих запослених у случају сумње или сазнања о свим облицима насиља, злостављања и занемаривања обезбеђује заштита детета и ученика, родитеља и свих запослених од насиља, злостављања и занемаривања;
- подстиче усвајање позитивних норми и облика понашања, учење вештина конструктивне комуникације и развијање емпатије;
- остварује упознавање са видовима и стратегијама пружања одговарајуће подршке и разумевања различитих облика комуникација и понашања ученика са тешкоћама и сметњама у развоју и инвалидитетом;
- развијају социоемоционалне компетенције деце и ученика, родитеља и запослених (свест о себи, свест о другима, саморегулација, одговорно доношење одлука и др.).

Деца и ученици, родитељи и запослени заједнички планирају, осмишљавају и спроводе превентивне активности, начине информисања о садржајима, мерама и активностима за спречавање и заштиту од насиља, злостављања и занемаривања.
Превентивне активности са ученицима, родитељима и запосленима треба да обухватају различите и континуиране интерактивне

методе рада (трибине, радионице, фокус групе, коришћење дигиталне платформе за едукацију и др.).
Савет родитеља и ученички парламент се укључују у планирање и реализацију превентивних активности које могу бити предвиђене на нивоу одељења за ученике, васпитну групу и родитеље у форми организације предавања, трибина, радионица и сл.
У оквиру превенције, препоручено је стручно усавршавање свих запослених из области заштите од насиља и дискриминације током сваке школске.
У оквиру превенције насиља и злостављања установа остварује васпитни рад, појачан васпитни рад и васпитни рад који је у интензитету примерен потребама специфичностима установе и најбољем интересу детета, самостално или у сарадњи са другим надлежним органима, организацијама и службама.

Превенција дискриминације , насиља, злостављања и занемаривања, као један од приоритета у остваривању образовно-васпитног рада планира се развојним планом и школским програмом, који чине саставни део годишњег плана рада. Установа програмом заштите од насиља, злостављања и занемаривања одређује мере и активности које обезбеђују развијање и неговање позитивне атмосфере и безбедно окружење (у даљем тексту: програм заштите).

Програм заштите утврђује се на основу

- анализе стања безбедности
- присутности различитих облика и интензитета насиља
- злостављања и занемаривања
- специфичности установе и резултата самовредновања и вредновања квалитета рада установе.

Програмом заштите дефинишу се превентивне и интервентне активности, одговорна лица и временска динамика њиховог остваривања.

Програм заштите садржи:

1) начине на који се превентивне мере и активности уграђују у свакодневни живот и рад установе (васпитне, наставне и ваннаставне активности), на свим нивоима (појединац, васпитна група, одељенска заједница, ученички парламент, стручни органи, тела и тимови, родитељски састанци, родитељи - индивидуално и групно, савет родитеља);

2) стручно усавршавање запослених ради унапређивања компетенција запослених за превентивни рад, благовремено уочавање, препознавање, реаговање на насиље, злостављање и занемаривање;

3) начине информисања о обавезама и одговорностима у области заштите од насиља, злостављања и занемаривања;

4) подстицање и оспособљавање ученика за активно учествовање у раду одељенске заједнице, ученичког парламента, школског одбора и стручних органа установе;

5) подстицање ученика за обављање друштвено-корисног, односно хуманитарног рада;

6) садржаје и начине за појачан васпитни рад ради развијања самоодговорног и друштвено одговорног понашања;

7) поступке за рано препознавање ризика од насиља, злостављања и занемаривања;

8) начине реаговања на насиље, злостављање и занемаривање, улоге и одговорности и поступање у интервенцији када постоји сумња или се оно догађа;

9) облике и садржаје рада са свом децом и ученицима, односно онима који трпе, чине или су сведоци насиља, злостављања и занемаривања;

10) начине, облике и садржаје сарадње са породицом, јединицом локалне самоуправе, надлежном организационом јединицом полиције , центром за социјални рад, здравственом службом, правосудним органима и др.;

11) начине праћења, вредновања и извештавања органа установе о остваривању и ефектима програма заштите, а нарочито, у односу на

- учесталост инцидентних ситуација и број пријава;
- заступљеност различитих облика и нивоа насиља, злостављања и занемаривања;
- број повреда;
- учесталост и број васпитно-дисциплинских поступака против ученика и дисциплинских поступака против запослених;
- број и ефекте планова заштите од насиља и планова појачаног васпитног рада,
- остварене обуке у превенцији насиља, злостављања и занемаривања и потребе даљег усавршавања;

- број и ефекте акција које промовишу сарадњу, разумевање и помоћ вршњака;
- квалитет сарадње укључености родитеља у креирању сигурног и подстицајног школског окружења у циљу превенције насиља,
- друге показатеље.

Планом заштите од насиља на годишњем нивоу дефинишу се превентивне и интервентне активности, одговорна лица и временска динамика њиховог остваривања и саставни је део годишњег плана рада установе.

Приликом израде програма заштите од насиља неопходноје да планиране активности одражавају актуелне потребе школе на основу анализе стања (сигурност и безбедност ученика, анализа ситуација насиља и ризичних понашања ученика из претходне школске године и сл.).

Садржаји програма	Начин и поступци остваривања програма	Кључне компетенције
1. Акције превенције	У школи се организују различите превентивне активности ради спречавања насиља, злоупотребе психо-активних супстанци и промоције хуманих вредности: прославе, хуманитарне акције и манифестације (Оштро перце*, Новогодишњи вашар, Ускршњи вашар, Хуманитарни турнир,спортски дан и итд*), као и превентивна предавања и трибине за ученике и родитеље.	*Опште:* КОМУНИКАЦИЈА НА МАТЕРЊЕМ ЈЕЗИКУ ДИГИТАЛНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ ДРУШТЕВЕНЕ И ГРАЂАНСКЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ ОСЕЋАЈ ЗА ИНИЦИЈАТИВУ И ПРЕДУЗЕТНИШТВО *Међупредметне компетенције:* **КОМУНИКАЦИЈА** Познавање:Уважава саговорника Изражавасвоје ставове и мишљења, осећања и вредности на позитиван и аргументован начин.
2. Одељењска и школска правила понашања	На часовима одељењског старешине, ученици кроз разговор и дискусију усвајају одељењска правила понашања у учионици, школи и ван ње, и у скаду су са правилима понашања школе.	
3. Толеранција и поштовање различитости	Реализација ових садржаја остварује се кроз различите активности као што су: радионице, израда паноа, плаката, филмске пројекције, презентације, посебно осмишљени пројекти и обележавање Дана толеранције. Садржаји и активности се прожимају кроз наставне	

	предмете (грађанско васпитање, верска настава, природа и друштво) и активности Ученичког парламента.	Негује културу дијалога. **РЕШАВАЊЕ ПРОБЛЕМА** Ученик: испитује проблемску ситуацију Проналази могућа решења Упоређује различита могућа решења. Примењује изабрано решење и прати његову примену . Вреднује примену датог решења и идентификује добре и слабе стране. **САРАДЊА** Конструктивно, аргументовано и креативно доприноси раду групе. Доприноси постизању договора о раду заједничког рада. Активно слуша и поставља релевантна питања. Ангажујесе у реализацији преузетих обавеза у оквиру групе. **ВЕШТИНА ЗА ЖИВОТ У ДЕМОКРАТСКОМ ДРУШТВУ** Активно учествује у животу школе. Поштује разлике. Познаје др. културе и традиције. Развија толеранцију. Активно, компетентно и критички учествује у демократском друштву. **БРИГА ЗА ЗДРАВЉЕ** Подразумева: Правилну исхрану, Заразне болести и њихову превенцију. Правилну употребу лекова. Пружање прве помоћи. Бављење спортом. Превенцију од болести зависности.
4. Дечја права	Сваке године, прве недеље октобра, у школи се обележава Дечја недеља кроз спртске и културне активности, у сарадњи са општином Младеновац. Ученици се са дечијим правима упознају и у млађим и у старијим разредима кроз садржаје предмета: свет око нас и грађанско васпитање, као и на часовима одељењске заједнице. У школи се поред тога обележава Међународни дан дечијих права (20.11) , Светски дан Рома.(8.4.)	
5. Развијање вештина ненасилног решавања сукоба	Садржаји ће се реализовати на часовима одељењске заједнице, грађанског васпитања, верске наставе и др. Ученици развијају и усавршавају вештине комуникације кроз форум театар, радионице, трибине. Организују се родитељски састанци у циљу едукације, а наставници похађају акредитоване семинаре на тему превентивног реаговања, медијације, вештина ненасилне комуникације. Школа у оквиру интервентних активности, ради ненасилног решавања сукоба, сарађује са Центром за социјални рад и другим институцијама спољашње заштине мреже.	
6. Облици насиља и последице	На састанцима Наставничког већа и других стручних органа школе, као и у оквиру стручних обука, наставници се упућују у начине и поступке препознавања и кораке интервенције у случајевима насиља у школи (психичког, физичког, социјалног, дигиталног и сексуалног насиља...). Ученици се о облицима, нивоима и последицама насиља едукују у оквиру одељењских заједница, путем трибина, радионица, вршњачком подршком и Ученичког парламента	
7. Активности	Ученике који испољавају насилне облике понашања треба	

васпитног рада	укључивати у различите ваннаставне активности, представе, трибине, секције према интересовањима ради превазилажења негативних образаца понашања и афирмације јаких страна личности. Појачани васпитни рад, ако део интервентних активности у школи, треба тимски палнирати, спроводити и процењивати постигнуте ефекте на крају периода праћења.	

12.9. ПРОГРАМ СПРЕЧАВАЊА ДИСКРИМИНАЦИЈЕ

Дискриминација и дискриминаторско поступање у образовању и васпитању, је свако неоправданоављење разлике или неједнако поступање, односно пропуштање (искључивање, ограничавање или давање првенства), у односу на лице или групе лица, као и на чланове њихових породица или њима блиска лица на отворен или прикривен начин, а који се заснива на раси, боји коже, прецима, држављанству, статусу мигранта, односно расељеног лица, националној припадности или етничком пореклу, језику, верским или политичким убеђењима, полу, родном идентитету, сексуалној оријентацији, имовном стању, социјалном и културном пореклу, рођењу, генетским особеностима, здравственом стању, сметњи у развоју и инвалидитету, брачном и породичном статусу, осуђиваности, старосном добу, изгледу, чланству у политичким, синдикалним и другим организацијама и другим стварним, односно претпостављеним личним својствима у установи којом се неоправдано прави разлика или даје првенство, а нарочито она којом се:

1) ограничава или ускраћује право на предшколско, основно и средње образовање и васпитање под једнаким условима,

2) отежава или онемогућава упис лица или групе лица у установу, услед њиховог личног својства,

3) искључује лице или група лица из образовног система услед њиховог личног својства,

4) отежава или ускраћује могућност праћења наставе и учешћа у другим образовним односно васпитним, активностима услед личног својства лица или групе лица,

5) деца, односно ученици, запослени или трећа лица разврставају по њиховом личном својству,

6) ускраћују или не предузимају мере подршке које су законом прописане, а по основу личног својства,

7) на други начин неоправдано прави разлика или неједнако поступа са децом, ученицима или другим лицима која учествују у образовном и васпитном процесу.

Посебни случајеви дискриминације

Посебни случајеви дискриминације су дискриминација у:

1) остваривању исхода и стандарда образовања и васпитања,

2) остваривању права на образовање и васпитање,

3) употреби језика и писма,

4) обезбеђивању безбедности деце и ученика и других учесника у образовном и васпитном процесу,

5) поштовању правила понашања у установи;

6) планирању и програмирању образовно-васпитног рада,

7) реализацији образовно-васпитног рада,

8) руковођењу и организовању рада установом,

9) поштовању права детета, односно ученика, и других учесника у образовном и васпитном процесу,

10) прикупљању и употреби података о деци, ученицима, родитељима, старатељима и запосленима када то законом или подзаконским актом није предвиђено,

11) запошљавању и поступању према запосленима у установи,

12) другим областима од значаја за образовање и васпитање.

ПРЕВЕНТИВНЕ АКТИВНОСТИ

Време реализације	**САДРЖАЈ АКТИВНОСТИ**	**Носиоци реализације**
IX	Упознавање/подсећање свих актера школског живота са садржајем: 1. Правилника о ближим критеријумима за препознавање облика дискриминације од стране запосленог, детета, ученика или трећег лица у установи образовања и васпитања и 2. Правилника о поступању установе у случају сумње или утврђеног дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности.	- директор школе -секретар школе
IX	● Анализа стања о распрострањености различитих облика дискриминације у школи;	- Тим за заштиту од ДНЗЗ
X	● Обука Тима за заштиту ученика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања;	-Тим за професионални развој запослених
Током целе школске године	● Организовано дежурство наставника и помоћног особља, ради осигурања безбедности ученика у школи и дворишту	- директор

Током године	● Редовно се води Књига дежурства у којој се, имеђу осталог, бележе све активности у вези са повредама правила понашања	- дежурни наставници
XI	● Уређивање паноа- ликовни и литерарни радови на тему "Нулта толеранија-дискриминација" ● Родитељски састанци (једна од тачака треба да буде посвећена теми дискриминације и активностима Тима)	Одељ.старешине
Током године	● Радионица: " Стереотипи и предрасуде"- старији разреди	-одељ.старешине на ЧОС-у
Током године	● Развијање и неговање богатства различитости и културе понашања у оквиру образовно-васпитних активности- ЧОС (" Чувари осмеха", Учионица добре воље")	- одељењ. стар. - психолог
Током године	● Организовање дебате, округлог стола, представа, изложби о заштити ученика од дискриминацији ради превазилажења стереотипа и предрасуда, унапређивања толеранције и разумевања и поштовања различитости;	Ученички парламент
Током године	● **Реализација програма " Основе безбедности деце"** у 4. и 6.разреду на часовима ЧОС-а, једном месечно; Области које ће се обрађивати су: 1. Безбедност деце у саобраћају; 2. Полиција у служби грађана; 3. Насиље као негативна појава; 4. Превенција и заштита деце од опојних дрога и алкохола; 5. Безбедно коришћење интернета и друштвених мрежа; 6. Превенција и заштита деце од трговине људима; 7. Заштита од пожара; 8. Заштита од техничких и технолошких опасности и природних непогода;	-Припадници полиције -одељењске старешине 4.и 6.разреда
I - V	● Процена нивоа ризика, заустављање дискриминације, заштитне мере, информисање надлежних служби, праћење ефеката предузетих мера;	- Тим за заштиту ученика од ДНЗЗ
IV- V	● Школска спортска такмичења (спортски дан, посвећен безбедном и сигурном школском окружењу- фудбал, кошарка, одбојка, рукомет, стони тенис)	-наставник физичког и здравственог васпитања
Током године	● Сарадња са релевантним службама (Центар за социјални рад, МУП, Здравствене службе...) ● Умрежавање свих (СР, ШО, НВ, Ученички парламент)	- Сви поменути актери

ИНТЕРВЕНТНЕ АКТИВНОСТИ

Време реализације	САДРЖАЈ АКТИВНОСТИ	Носиоци реализације
Током године	● Усклађена и доследна примена утврђених поступака и процедура у ситуацијама дискриминације; ● сачињавање матрице за процену дискриминације /сврставање дискриминаторног понашања у један од три нивоа;	Тим за заштиту ученика од ДННЗ
Током године	● Сарадња са релевантним службама- Центар за социјални рад, МУП, Дом здравља...	- Тим за заштиту ученика од ДНЗЗ
Током године	● Континуирано евидентирање случајева дискриминације;	- Одељењ.стар - стручна служ. - директор
Током године	● Праћење и вредновање врста и учесталости дискриминаторног понашања путем истраживања, запажања и провере;	-Тим за заштиту учен. Од ДНЗЗ
Током године	● Подршка и оснаживање лица која трпе дискриминацију;	- Одељ.стар. - стручна служба
Током године	● Рад са извршиоцима дискриминације;	- Одељ.стареш - стручна служ.
Током године	● Саветодавни рад са родитељима;	- Тим за Заштиту од ДНЗЗ

МАТРИЦА ЗА ПРОЦЕНУ РИЗИКА ОД ДИСКРИМИНАТОРНОГ ПОНАШАЊА

ЕЛЕМЕНТИ	1.НИВО	2.НИВО	3.НИВО
УЗРАСТ УЧЕСНИКА	Исти или приближни узраст учесника	Узрасно старији- према млађем учеснику	Група учесника- према појединцу

ИНТЕНЗИТЕТ, ТРАЈАЊЕ И УЧЕСТАЛОСТ	Поновљено и продужено дискриминаторно понашање лица или гупе лица према појединцу или групи са сличним или истим својствима. /раса, боја коже, национална и верска припадност, сметње у развоју.../
ОБЛИК И НАЧИН ДИСКРИМИНАТОРНОГ ПОНАШАЊА	Узнемиравање и понижавајуће поступање: изговарање речи и писање порука, којима се вређа достојанство и проузрокује осећај узнемирености, одбачености и страха .
ПОСЛЕДИЦА ДИСКРИМИНАТОРНОГ ПОНАШАЊА	Угрожавање психичког и физичког здравља.

МАТРИЦА ЗА ПРОЦЕНУ РИЗИКА ОД ДИСКРИМИНАТОРНОГ ПОНАШАЊА

ЕЛЕМЕНТИ	**1.НИВО**	**2.НИВО**	**3.НИВО**
УЗРАСТ УЧЕСНИКА	Исти или приближни узраст учесника	Узрасно старији- према млађем учеснику	Група учесника- према појединцу *или другој групи*
ИНТЕНЗИТЕТ, ТРАЈАЊЕ И УЧЕСТАЛОСТ	*Једанпут учињено дискриминаторно понашање појединца према другом појединцу са сличним или истим својствима/раса, боја коже, национална и верска припадност, сметње у развоју.../*	*Поновљено дискриминаторно понашање старијег појединца према другом појединцу са сличним или истим својствима. /раса, боја коже, национална и верска припадност, сметње у развоју.../*	*Поновљено и/или продужено дискриминаторно понашање лица или гупе лица према појединцу или групи са сличним или истим својствима. /раса, боја коже, национална и верска припадност, сметње у развоју.../*
ОБЛИК И НАЧИН ДИСКРИМИНАТОРНОГ ПОНАШАЊА	*Узнемиравање и понижавајуће поступање **појединца према другом појединцу сличног узраста** - изговарањем речи и писањем порука, којима се вређа достојанство и проузрокује осећај узнемирености, одбачености и страха,*	***Поновљено** узнемиравање и понижавајуће поступање **старијег појединца према појединцу**- изговарање речи и писање порука, којима се вређа достојанство и проузрокује осећај узнемирености, одбачености и страха*	***Поновљено и/или продужено** узнемиравање и понижавајуће поступање **групе према појединцу или групи** - изговарање речи и писање порука, којима се вређа достојанство и проузрокује осећај одбачености и страха.*
ПОСЛЕДИЦА ДИСКРИМИНАТОРНОГ ПОНАШАЊА	*Уколико дискриминаторно понашање **не доводи** до угрожавања физичког, односно, психичког здравља.*	*Уколико дискриминаторно понашање потенцијално **може да доведе** до угрожавања физичког, односно, психичког здравља.*	*Уколико дискриминаторно понашање **доводи до** угрожавања физичког, односно, психичког здравља.*

12.10. ПРОТОКОЛ О ПОСТУПАЊУШКОЛЕ У ОДГОВОРУ НА КРИЗНИ ДОГАЂАЈ

Протокол се односи начине поступања школе у реаговању на кризни догађај, јачање отпорности школе, обезбеђивање ефикасне реакције у пружању заштите деци, односно ученицима и запосленима који су били изложени кризном догађају на индиректан или директан начин, као и начина и активности школе за повратак у редован начин рада.

Школа формира тим за кризне догађаје, у оквиру тима за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања, као његов обавезни део.

Обавезни чланови тима за кризне догађаје су: кординатор тима за заштиту, представник родитеља, стручни сарадник и одговорајући наставници други запослени из установе, а који могу бити и чланови тима за заштиту.

Директор доноси решење којим се дефинише улога чланова тима за кризне догађаје, односно одређује чланове тима који ће обављати послове и активности које се односе на координацију, пружање психосоцијалне пордршке и информисање.

Координација обухвата активности – планирања, организације, координације и сарадње са спољном заштитном мрежом, праћења и евалуације.

Психосоцијална подршка обухвата активности – праћења реаговања, процена потреба за психосоцијалном подршком, пружање индивидуалне и групне подршке, процена потребе за укључивањем мобилног тима и уколико до тога дође, сарадња са мобилним тимом.

Информисање обухвата активности – прикупљања, проверавања, селекције, дистрибуције информација, као и припреме саопштења.

Специфичности школе и капацитети за реаговање у кризним ситуацијама

Школа је конституисана као јединствена организација која у свом саставу има шест издвојених одељења (Међулужје, Корађица, Корађичке Ливаде, Марковац, Пружатовац и Велика Иванча).
У школи се образују и васпитавају ученици од I – VIII разреда. У матичној школи настава се изводи у једној школској згради.

Матична школа:
У матичној школи у приземљу је смештенео 5 кабинета, 2 учионице за боравак, 2 радионице за технику и технологију, кафе – кухиња, 3 канцеларије , просторија за архиву, фискулутурна сала, справарница и тоалети.

На спрату се налази зборница, библиотека преко 19 350 књига, ,физике, ликовне културе), 8 кабинета , канцеларија ППС, 2 помоћне просторије и тоалети.
У згради школе постоје 3 улаза/излаза (2 главна и 1 споредан). У згради постоји два степеништа (1 главно и 1 споредно ка фискултурној сали).

Издвојена одељења:
У згради издвојеног одељења у Великој Иванчи налази се 4 учионице, 1 кабинет за ИиР, библиотека, просторија предшколске установе, фискултурна сала, зборница, кафе-кухиња, тоалети, као и 2 улаза у зграду.

У згради издвојеног одељења у Међулужју - налази се 2 учионице, просторија за васпитну групу предшколског узраста и наставничком канцеларијом. Простор не испуњава услове за рад у једној смени. Рад се организује у две смене.

У згради издвојеног одељења у селу Корађица налази се 4 учионице, наставничка канцеларија, кухиња, хол и простор за васпитну групу предшколског узраста. Настава се одвија у преподневној смени .

У згради издвојеног одељења Корађичке-ливаде налази се 1 учионица и наставничка канцеларија. Рад се организује у две смене.

У згради издвојеног одељења у селу Марковац налази се 3 учионице, простором за васпитну групу предшколског узраста и наставничком канцеларија. Настава се одвија у преподневној смени .

У згради издвојеног одељења у селу Пружатовац налази се 2 учионице, простор за васпитну групу предшколског узраста и наставничка канцеларијом. Рад се организује у преподневној смени.

Зграда матичне школе је недовољно пространа и функционална за око 550 ученика и око 96 запослених (наставно и ненаставно особље школе) али је добро одржавана и опремљена у складу са могућностима.

Школа поседује План евакуације бр. 2379 од 10.12.2018. године, као и Правила заштите од пожара бр. 2379/1 од 10.12.2018. године. Оба документа су конципитана у складу са свим техничким прописима, правилницима и прописаним стандардима.

Планом заштите од пожара, а на основу просторног распореда школе, односно, броја просторија, степеништа, улаза/излаза и броја ученика и запослених присутних у школи у сваком тренутку током радног дана, процењено је да се све особе присутне у објекту главне зграде могу безбедно и брзо евакуисати.

Уопштен план евакуације школе:

Након оглашавања опасности у школи *(пожар, земљотрес, експлозија... дојава о експлозивној направи...) сигналом за наступајућу опасност оглашавањем испрекиданог звука школског звона у трајању од 20 секунди. Након тога следи организовано напуштање учионица и свих просторија у школи унапред утврђеним трасама (путеви евакуације су видно обележени у ходницима школе) ка најближем излазу из школе, затим следи окупљање свих евакуисаних на зборном месту које се налази на школском игралишту које је на безбедној удаљености од школске зграде. Један број запослених, односно дежурних, проверава да ли су сви напустили објекат, те и они одлазе на зборно место.*

У случају терористичког акта, ученици и запослени остају у учионицама и канцеларијама које се закључавају.

Превентивне активности

Годишњим планом превентивних активности планира се стручно усавршавање запослених ради јачања компетенција за пружање психосоцијалне подршке, за реализацију плана евакуације и друге обуке које могу допринети ефикасном реаговању установе у различитим кризним ситуацијама;

Годишњим планом превентивних активности планира се такође и рад на унапређењу безбедносне културе ученика реализацијом различитих предавања МУП-а, Ватрогасно-спасилачке јединице Младеновац, Саветовалишта за младе Дома здравља, Црвеног крста...

Годишњим планом превентивних активности планира се такође и рад на унапређењу безбедносне културе родитеља реализацијом различитих предавања, радионица, као и рад на јачању компетенција за пружање психосоцијалне подршке.

Годишњим планом превентивних активности планира се такође и реализација вежби евакуације у сарадњи са Црвеним крстом и Ватрогасно-спасилачком јединицом Младеновац, а са циљем упознавања свих у школи (како ученика, тако и свих запослених) са планом евакуације и увежбавањем свих процедура у вези са евакуацијом.

Интервентне активности у случају кризног догађаја

Када установа има сазнање да се догодио кризни догађај одмах, а најкасније у року од 24 сата, активира се тим за кризне догађаје, који има следеће задатке:

– прикупљање података, процена потреба и обавештавање надлежних органа;

– успостављање сарадње са спољашњом мрежом заштите;

– сарадња и заједничко деловање са мобилним тимом за кризне интервенције;

– благовремено информисање деце/ученика, родитеља, запослених и медија о догађају;

– психосоцијална подршка деци, ученицима и запосленима;

– израда и реализација плана рада установе у измењеним условима и стабилизација рада у установи;

– организација евентуалних комеморативних активности;

– праћење реализације планова и евалуација;

– вођење документације и извештавање и

– други послови који могу бити од значаја у ситуацијама када се деси кризни догађај.

Када су жртве кризног догађаја деца са хроничним болестима, деца са сметњама у развоју и инвалидитетом, тим за кризне догађаје након идентификације израђује индивидуализоване планове у сарадњи са родитељима и представницима спољашње мреже заштите.

Поступање школе након кризног догађаја

Након реализације плана поступања у кризним догађајима, и успостављања стабилног стања у установи тим за кризне догађаје врши евалуацију спроведених активности и сачињава извештај**.** Евалуација обухвата: анализу ефеката спроведених мера и активности односно реализацију измењеног плана рада, као и пружање прве психолошке помоћи, са посебним осврtом на снаге, изазове и препоруке у реаговању на кризни догађај. На основу евалуације плана реаговања у конкретним ситуацијама, установа даље унапређује план поступања установе у кризним ситуацијама.

Уколико је због кризног догађаја дошло до прекида или извођења наставе у измењеним условима, тим за кризне догађаје у сарадњи са Педагошким колегијумом израђује посебан план даље реализације образовно-васпитног рада. Израђени план реализације усваја Наставничко веће, док Школски одбор доноси одлуку, а сагласност на план даје надлежна школска управа.

Извештај о реализацији посебног плана део је Годишњег извештаја о реализацији плана заштите од насиља, злостављања и занемаривања.

План поступања школе у кризним ситуацијама		
I	**Прикупљање података**, **процена потреба** и **обавештавање** надлежних органа	Тим прикупља информације о догађају (опис догађаја, место и време када се десио догађај), ко је све погођен кризним догађајем и каква му је помоћ потребна, где се налази и у каквом је стању, као и о томе шта је већ урађено поводом тога у установи. У зависности од врсте/облика кризног догађаја, наредни корак подразумева хитно обавештавање полиције, хитне помоћи, ватрогасне службе, као и других евентуално потребних органа/служби. Неопходно је да запослени у установи поступају у складу са планом поступања у ситуацијама кризе и у зависности од врсте кризног догађаја, и у складу са планом евакуације. Тим за кризне догађаје благовремено информише Министарство просвете, односно надлежну школску управу о догађају, као и предузетим активностима.
I а	**Поступање школе у складу са планом евакуације**	Емитовање сигнала за наступајућу опасност (пожар, земљотрес, експлозија... дојава о експлозивној направи...) је испрекидан звук школског звона у трајању од 20 секунди. Након тога следи организовано напуштање учионица и свих просторија у школи унапред утврђеним трасама (путеви евакуације су видно обележени у ходницима школе) ка најближем излазу из школе, затим следи окупљање свих евакуисаних на зборном месту које се налази на школском игралишту које је на безбедној удаљености од школске зграде. Један број запослених, односно дежурних, проверава да ли су сви напустили објекат, те и они одлазе на зборно место. У случају терористичког акта, ученици и запослени остају у учионицама и канцеларијама које се закључавају.
II	**Успостављање сарадње** са спољашњом мрежом заштите (социјална и здравствена заштита, полиција, јавно тужилаштво, јединица локалне самоуправе, мобилни тим).	На основу прикупљених података, уз обавезу хитног обавештавања спољашње мреже заштите, установа врши процену да ли може да поступа самостално или јој је потребна помоћ и подршка представника спољашње мреже заштите, са којом израђује јединствен план деловања, начин рада и извештавања. У зависности од облика/врсте и степена интензитета кризног догађаја установа процењује кога укључује од спољашње мреже заштите.
III	**Сарадња и заједничко деловање са мобилним тимом** за кризне интервенције	Уколико кризни догађај као последицу има најмање троје или више повређених или настрадалих лица, директор је у обавези да одмах по сазнању обавестити Министарство просвете како би се ангажовао интерсекторски мобилни тим за кризне ситуације, који је формиран у складу са Протоколом о поступању приликом суочавања друштва са кризним ситуацијама у оквиру Радне групе Владе Републике Србије ради пружања неопходне подршке.

		У ситуацијама када поступа мобилни тим, тим за кризне догађаје установе постаје саставни део мобилног тима. Тим за кризне догађаје установе пружа потребне информације мобилном тиму, учествује у заједничком планирању, организацији и реализацији психосоцијалне подршке. У сарадњи са мобилним тимомом, тим установе врши праћење и идентификовање деце/ученика и запослених којима је потребна помоћ, пружа прву психолошку помоћ као и друге видове подршке.
IV	**Благовремено информисање** деце/ученика, родитеља, запослених и медија о догађају	Директор установе именује особе задужене за припрему званичних информација за родитеље, ученике, запослене и за медије. Обавештења имају сврху континуираног информисања запослених, родитеља и деце/ученика и медија о најновијим, провереним и тачним информацијама до којих је установа дошла, ради планирања одговарајуће подршке и предузимања других потребних мера (сузбијање гласина и ширења панике); упознавање са могућим тешкоћама, ризицима, изазовима и начинима за њихово превазилажење; упознавање са начинима подршке. Саопштење за медије сачињава се у сарадњи са надлежним службама Министарства
V **Va**	**Психосоцијална подршка** деци, ученицима и запосленима **Подршка ученицима**	Тим за кризне догађаје прати реаговања ученика, родитеља и запослених, идентификује коме је помоћ потребна и у складу са тим организује пружање психосоцијалне подршке. Приликом пружања психосоцијалне подршке као основна интервенција користи се психолошка прва помоћ. У зависности од врсте, интензитета и последица кризног догађаја, тим процењује потребу за укључивањем представника из система здравствене заштите у циљу пружања психосоцијалне подршке и/или укључивање интерсекторског мобилног тима за кризне ситуације. Помоћ ученицима директним обраћањем на тему догађаја и давањем могућности да директно изразе своја осећања у безбедном окружењу и без осуђивања. Помоћ ученицима да се изборе са тешким осећањима и око разумевања појмова губитма, смрти... Креирање безбедне и прихватајуће атмосфере у којој ће се ученици осећати слободно да потраже помоћ. Идентификовати ученике који су у већем ризику од емоционалног стреса. Континуирана комуникација са родитељима ученика који су осетљивији. Правовремено реаговати на попуштање у школи, на тешкоће у савладавању новог градива, на раздражљивост, повученост, анксиозност, депресивност, као и на ризична понашања.
	Израда и **реализација плана** рада установе у измењеним условима и	Тим за кризне догађаје у сарадњи са релевантним тимовима установе израђује план рада по измењеном, прилагођеном плану.

VI	**стабилизација рада** у установи	Неопходно је да начин рада установе буде прилагођен последицама кризног догађаја, могућностима и потребама деце/ученика и запослених у погледу реализације свих школских активности непосредно након кризног догађаја. План рада треба да садржи конкретне активности/мере које установа планира да предузме, носиоце (извршиоце) планираних активности, временску динамику, начин извршења, начини праћења и извештавања. Приликом прављења плана важно је узети у обзир врсту кризног догађаја, број погођених особа, процену даљих ризика, реакцију локалне заједнице и одговарајуће правне аспекте. Након кризног догађаја, непходно је да установа предузима активности које ће водити стабилизацији стања у установи - постепени повратак установе на редован начин рада који је био успостављен пре кризног догађаја уз континуирано праћење понашања деце/ученика и запослених у циљу процене ефеката подршке и предузимања даљих мера. Установа прати реализацију плана и у зависности од тока смиривања кризног догађаја, ревидира план, надопуњује га и коригује.
VII	Организација евентуалних комеморативних активности	У случају кризних догађаја са смртним исходом, тим учествује у организацији и планирању адекватних комеморативних активности.
VIII	**Праћење реализације плана** и **евалуација**	Неопходно је праћење реализације плана рада (у оквиру плана рада тима за заштиту) у измењеним условима, евентуалне корекције и допуне плана у зависности од процене степена, броја и последица изазваних кризним догађајем и предузетим корацима.

Тим за кризне догађаје континуирано прати реаговања деце/ученика и запослених и процењује потребу за психосоцијалном подршком у наредном периоду и у сарадњи са спољашњом мрежом заштите израђује план о њеној реализацији.

Тим за кризне догађаје прати реализацију планова, у сарадњи са спољашњом мрежом заштите процењује степен смиривања ситуације и покреће процес договарања са породицама жртава и повређених о начинима обележавања сећања на догађај (обезбеђивање простора, активности сећања, обележавање годишњица и слично).

12.11. ПРОГРАМ ИНКЛУЗИВНОГ ОБРАЗОВАЊА

Индивидуални образовни план се припрема за ученике којима је услед социјалне ускраћености, сметњи у развоју, инвалидитета, каснијег укључивања у школовање, недовољног познавања језика и других разлога потребна додатна образовна подршка.

ЦИЉ индивидуалног образовног плана јесте постизање оптималног укључивања таквих ученика у редован образовно-васпитни рад и њихово осамостаљивање у вршњачком колективу.

Садржај	Начин и поступци остваривања	Кључне компетенције
Педагошки профил	За сваког ученика појединачно, према његовим специфичним потребама и могућностима, одређује се ниво подршке: индивидуализација, ИОП1, ИОП2 или обогаћен и проширен програм за ученике са изузетним способностим (ИОП 3). Припрема се прилагођен начин образовања који обухвата индивидуални образовни план, програм и начин рада. Изради плана предходи израда педагошког профила, који садржи јасне, конкретне податке о јаким странама ученика и потреби за подршком кроз више категорија.	-комуникација на матерњем језику -.дигитална компетенција - учење учења - друштвене и грађанске компетенције - осећај за иницијативу и предузетништво - културолошка освешћеност и изражавање -.есететичка компетенција -.комуникација -рад са подацима и информацијама -решавање проблема -сарадња
Мере подршке	С обзиром на специфичности сваког ученика посебно одређују се мере подршке: Прилагођавање материјала и учила подразумева коришћење различитих материјала (као што су визуелни, сликовни, звучни, тактилни), прилагођених радних листова и задатака за вежбање , као и прилагођених уџбеника и асистивне технологије. Планира се употребу различитих приступа , метода , техника и облика рада, осмишљавају додатне/ посебне активности, начин задавања задатака, праћење темпа напредовања, организација учења. Планира се начин провере знања, испитивања и оцењивања	
План активности	План се израђује на месечном, тромесечном нивоу и у дневној припреми тако што се одређује: -предмет/област- идентификована приоритетна област и потребе за подршком	

	-циљ/очекивана промена – која додатном подршком треба да се достигне у датом подручју -операционализован опис подршке – кроз низ појединачних активности/корака -лица која ће пружити подршку -временски редослед/трајање, учесталост активности -очекивани исходи и начин процене	
Извештај, евалуација, вредновање и самовредновање	Извештаји и вредновање индивидуализованог приступа врши се кроз самовредновање стручног тима за инклузивно образовање према унапред утврђеној динамици школе (евалуације ИОП-а и извештај за свеску малог тима).	

12.12. ТИМ ЗА ПРАЋЕЊЕ КВАЛИТЕТА ИЗВОЂЕЊА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ

Активности	Време реализације	Праћење и начин реализације	Носиоци активности
Истицање термина часова допунске наставе са именима наставника који их реализују (сајт, огласна табла)	Септембар / октобар	- Термини допунске наставе су видљиви ученицима и родитељима	Директор, Тима за праћење квалитета, стручна већа
Идентификација ученика којима је потребна додатна подршка (допунска настава)	Класификациони период	- Извештај одељењског старешине - Предлози предметних наставника	Тим за праћење квалитета, одељењска већа
Информисање родитеља идентификованих ученика за допунску наставу	Класификациони период	- Разговори на отвореним вратима - Родитељски састанци - Праћење у Ес дневнику	Одељењски старешина
Функционално коришћење постојећих наставних средстава и метода и облика рада у циљу подизања мотивације ученика за рад	Током године	- Извештаји предметних наставника - Анализа посећених часова	Предметни наставници
Праћење напредовања ученика на часовима допунске наставе кроз формативно оцењивање	Током године	- Праћење у Ес дневнику	Предметни наставници/ директор/ пп служба
Посета часовима допунске наставе	Током године	- Анализа посећених часова допунске наставе - Повратна информација након посете часовима - Препоруке за унапређење рада	Директор, помоћник директора ПП служба

Анализа посећености и успешности допунске наставе	Класификациони периоди	- Увид у планиране и реализоване часове допунске наставе - Анализа квалитета и успешности допунске наставе - Предлог мера	Тим за праћење квалитета, стручна већа
Анализа укључености ученика у допунску наставу и образовних постигнућа ученика	Полугодиште и крај наставне године	- Извештаји, анализе, графикони - Мере за унапређивање	Директор Тим за праћење квалитета, ПП служба
Праћење редовности обављања часова допунске наставе	Класификациони периоди	- Ес дневник - Разговори са наставницима - Анкете за наставнике	Тим за праћење квалитета, стручна већа; Тим за самовредновање
Консултације са родитељима	Током године	- Анкете за родитеље ради добијања повратне информације о квалитету допунске наставе;	Тима за самовредновање
Заједничко планирање часова и садржаја на нивоу стручних већа	Септембар Током године	- Увид у планове рада наставника и стручних већа - Размена искустава међу предметним наставницима – посета часова - Тимски часови допунске наставе (хоризонтално учење)	Стручна већа
Развијање позитивног става ученика према допунској настави	Новембар Након класификационих периода	- Анкетирање ученика - Радионица ПП службе: „Методе и технике успешног учења“ - Разговори са ученицима који имају три и више недовољних оцена – план учења - Развијање поверња у могућности ученика као и позитивна очекивања у погледу напредовања на часовима	ПП служба, ПП служба ПП служба Предметни наставници, одељењски старешина

12.13. ПРОГРАМ БЕЗБЕДНОСТИ И ЗДРАВЉА НА РАДУ

Програм безбедности и здравља на раду обухвата заједничке активности школе, родитеља и локалне самоуправе, усмерене на развој свести за спровођење и унапређивање безбедности и здравља на раду.

Циљеви програма:

Подизање нивоа свести и повећање осетљивости о важности здравља и безбедности, укључујући и безбедност и здравље на раду.
Ангажовање постојећих ресурса школе за стварање безбедног и подстицајног окружења.
Укључивање свих учесника образовно-васпитног процеса у превенцију и доследну примену свих прописаних мера безбедности и здравља на раду.
Укључивање родитеља и органа локалне самоуправе у заједничке активности, везано за стварање климе о неопходности и реализацији безбедности и заштите здравља.
Доследна примена поступака у случајевима оболевања и повређивања на раду.
Информисање свих укључених у рад школе о процедурама, плановима и резултатима на плану безбедности и здравља на раду.

Садржај	Начин и поступци остваривања	Кључне компетенције
Превентивно и периодично прегледање и испитивање опреме за рад	Контрола против пожарних апарата, контрола и одржавање сигналних и паник лампица, електричних инсталација, громобрана, котларнице ...	
Едукација и оспособљавање запослених и ученика за безбедан и здрав боравак у установи	Основна обука за оспособљавање запослених за безбедан и здрав рад; У сарадњи са Црвеним крстом извршити оспособљавање за безбедну евакуацију ученика и запослених у случају ванредне ситуације; У сарадњи са Црвеним крстом реализовати обуку из пружања Прве помоћи;	

12.14. ПРОГРАМ ПРОФЕСИОНАЛНЕ ОРИЈЕНТАЦИЈЕ

Професионална оријентација је организован систем друштвене и стручне делатности који не само да пружа помоћ појединцу при непосредном избору позива, већ упућује, усмерава и подстиче професионални развој ученика и оспособљава их да ову врсту проблема и убудуће адекватно решавају.

Основни циљ професионалне оријентације у основној школи је развијање спремности код ученика да стичу знања и искуства о себи и свету рада и да доносе реалне одлуке у погледу свог даљег образовања.

У складу са овим циљевима школа ће се оријентисати на остваривању следећих задатака:
упознавање,праћење и подстицање индивидуалних способности и особина личности ученика које су значајне за његов професионални развој,развијање код ученика свести да и сам активно доприноси сопственом професионалном развоју;
упознавање ученика са светом рада и занимања,системом средњег образовања и васпитања,развијањем правилног односа према раду;
подстицање ученика да се испитивачки односи према себи и свету рада и проверава своје могућности и интересовања за обављање послова у појединим струкама и занимањима;
усмеравање и оспособљавање ученика у професионалном опредељивању и доношењу реалних одлука у вези са избором занимања;
остваривање сарадње са институцијама које могу допринети успешнијем професионалном развоју ученика;
успостављање сарадње са родитељима и њихово оспособљавање за пружање помоћи деци при усмеравању њиховог професионалног развоја.

Систематски и континуирано ће се радити на професионалној оријентацији ученика од првог до осмог разреда. Професионално васпитање је карактеристично за млађи узраст и односи се на развијање љубави према раду као битној људској потреби,неговање радних навика и упознавање сопствених способности и психичких карактеристика.

Садржаји програма	**Начин и поступци остваривања програма**	**Кључне компетенције**
1.**Самоспознаја** Упознавање себе и својих жеља, интересовања, особина и способности *Аутопортрет –Ко сам ја?* *Ја у очима других- Како ме други виде?* *Ја у тиму*	Програм професионалне оријентације се реализује од 1.до 7. разреда кроз садржаје различитих предмета и рад одељењске заједнице у сарадњи са Тимом за професионалну оријентацију, педагогом и психологом и родитељима ученика. У осмом разреду се реализује професионална оријентација у ужем смислу: -професионално информисање, тестирање и саветовање: -упитник и тест професионалних нтересовања;	КОМУНИКАЦИЈА НА МАТЕРЊЕМ ЈЕЗИКУ ДИГИТАЛНА

Мој начин учења *Ја у будућности- Како видим себе за 10 година ?* *Моја очекивања*	- саветовање и помоћ у доношењу одлуке. .-Разговори у одељењу -Индивидуални рад -Рад у пару и групи -Израда ликовних и литерарних радова -Драматизација занимања, играње улога -Радионице на различите теме -Истраживање извора информација (брошуре, интернет презентације занимања, школа, предузећа) -Израда паноа занимања и професионалне оријентације -Предавања и трибине за ученике и родитеље -Посете сајмовима, фестивалу науке, установама културе - Посете школама; - Сусрети са представницима појединих занимања; -Представљање занимања заинтересованих родитеља ученика -Заједнички родитељски састанак ради упознавања са Завршним испитом и уписом ученика у средње школе	КОМПЕТЕНЦИЈА ДРУШТВЕНЕ И ГРАЂАНСКЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ ОСЕЋАЈ ЗА ИНИЦИЈАТИВУ И ПРЕДУЗЕТНИШТВО РАД СА ПОДАЦИМА И ИНФОРМАЦИЈАМА РЕШАВАЊЕ ПРОБЛЕМА САРАДЊА
2. **Информације о занимањима** Упознавање области рада, карактеристика занимања и послова: услови рада, потребне способности, контраиндикације		
3. **Испитивање могућности школовања** Упознавање различитих школа и образовних програма		
4.**Реални сусрети** Упознавање са предузећима Представљање одређених занимања Упознавање са средњим школама за које постоји интересовање Информисање о мрежи средњих школа и занимања		
5.**Одлука о избору занимања** Анализа могућности о упису у средњу школу Саветодавни рад са ученицима и родитељима ради доношења исправне одлуке		

12.15. ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Садржај	Начин и поступци остваривања	Кључне компетенције
1. Рециклирање папира	Сакупљање искоришћеног папира у школи, ручно рециклирање и коришћење рециклираног папира за наставне и друге потребе	Еколошка компетенција Естетска компетенција Вештина сарадње
2. Разврставање отпада	Постављање контејнера или кутија за папир, пластику, стакло и лименке у холу школе или школском дворишту Акција “Очистимо свет”	
3. Рециклирање пластике	Израда предмета од пластике – самостални ученички радови и изложбе. Акција- “ Чеп за хедикеп”	
4. Обележавање датума -Дан здраве хране- 16. октобар -18. октобар- Дан пешачења -3.новембар- Дан чистог ваздуха -Светски дан вода – 22. Март -Светски дан планете Земље - 22. Април -9. мај- Дан птица - Светски дан борбе против пушења- 31. мај -Светски дан заштите животне средине – 5. Јун	Одабрати једну или две теме у току једне школске године Изложба радова ученика на задате теме, постављање едукативно-информативних постера у холу школе, презентације, приредбе, квизови, израда хранилица за птице	Математичка писменост и основна знања из природних наука и технологије Дигитална компетенција Вештина сарадње Еколошка каомпетенција Естетска компетенција
5. Посете сајмовима и фестивалима - фестивал науке	Вођење заинтересованих ученика на фестивал науке -Изложба радова ученика на задате теме, постављање едукативно-информативних постера	

12.16. ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ПОРОДИЦОМ

Школа подстиче и негује партнерски однос са родитељима, односно старатељима ученика, заснован на принципима међусобног разумевања, поштовања и поверења. Програмом сарадње са породицом, школа дефинише области, активности и облике сарадње са родитељима, односно старатељима деце и ученика, који обухватају детаљно информисање, саветовање, укључивање у наставне, и остале активности школе и консултовање у доношењу одлука око безбедносних, наставних, организационих и финансијских питања, с циљем унапређивања квалитета образовања и васпитања, као и обезбеђивања свеобухватности и трајности васпитно-образовних утицаја. Програм сарадње са породицом обухвата и организацију отвореног дана школе у току школске године, када родитељи, односно старатељи могу да присуствују образовно-васпитном раду.

ЦИЉЕВИ: -Укључивање родитеља у систематски васпитни рад школе, као и праћење и подстицање развоја њихове деце и усклађивање педагошког деловања;

-организовати облике активности који ће : подићи на виши ниво партнерство родитељи – школа, пружити помоћ и подршку родитељу при обављању педагошке функције.

ЗАДАЦИ : -Допринос складном деловање породице и школе у образовању и васпитању ученика;

- инсистирати на редовној и квалитетној сарадњи родитеља и школе;
- остваривати позитивну интеракцију наставнник – родитељ;
- обезбедити добру информисаност родитеља о променама у образовању и како се то одражава на рад школе и образовање њихове деце.

Садржај	**Начин и поступци остваривања програма**	**Кључне компетенције**
Индивидуални разговори (индивидуална Отворена врата наставника) - консултације	Међусобно информисање родитеља и наставника: - о здрављу, психофизичком и социјалном развоју ученика; - о резултатима учења и понашања ученика; - о ваннаставним и ваншколским активностима ученика; - о условима живота у породици, школи и друштвеној средини; - о могућностима и начинима унапређења успеха и развоја ученика.	Дигиталне компетенције.
Дан отворених врата	Разговор наставника са родитељима, презентација услова, начина рада, постигнућа , планова развоја, присуство часовима и сл.	Естетичка компетенција: развијање свести да се
Родитељски састанци	- упознавање родитеља са наставним планом и програмом, уџбеницима,	

	наставницима, облицима и методама рада , кућним редом школе (права и обавезе свих учесника образовно – васпитног процеса), - реализација педагошке теме у оквиру педагошког образовања родитеља.	естетичка вредност не везује само за уметност, већ и за природне, социолошке, идеолошке, емотивно- афективне и практичне садржаје. Разумевање света природе, културолошка освећеност и изражавање: способност да се схвати значај креативних идеја, искустава и емоција у књижевности.
Саветодавни рад са родитељима ученика који имају тешкоћа у понашању и учењу	Различити облици саветодавног рада у зависности од проблема: информације, упућивање, праћење резултата спроведених мера; учешће у изради индивидуалних образовних планова.	
Сарадња са родитељима у реализацији неких задатака и делова програма школе.	- Учествовање у решавању социјалних и здравствених проблема ученика. - Учествовање у организовању слободног времена ученика. - Укључивање родитеља у обезбеђивање услова за успешнији рад школе. - Непосредно укључивање родитеља у акције уређења, реконструкције школских објеката и сл.	
Заједнички састанци мањих група родитеља и ученика са наставницима	- Информације о узроцима неуспеха (породица и школа), последицама по општи успех на крају школске године, утврђивање мера у породици (обавеза родитеља- ученика- наставника).	
Едукација и информисање родитеља	- Здравствено васпитање (здраствена заштита и превентива, најчешћа обољења деце, телесни развој, ментална хигијена, хигијенске навике, хигијена одевања и рада, најчешће деформације и њихово отклањање). - Психолошко образовање (псих. карактеристике детета, проблеми учења и рада, развој индивидуалности, креативности и социјализације деце, васпитање за хумане односе међу половима, одговорно родитељство). - Педагошко образовање (васпитна улога породице, обавезе ученика, радно васпитање и морални развој ученика, слободно време).	
Деловање Савета родитеља.	-Према дефинисаној улози у Закону.	
Учешће родитеља и запослених школе у Школском одбору	-Према правилницима и програмима овог тела.	
Рад Тима за подршку ученицима и сарадњу са родитељима.	-Према плану рада овог тима.	
Учешће родитеља у	Према планираним активностима тимова и секција, организација,	

презентацијама стваралаштва и активности ученика и наставника, у разним прославама (Светосавска приредба, Дан школе, матурско вече и сл)	наставника...	
Посета различитим културним и актуелним дешавањима у граду и околини.	- Учествовање у социјалним и културним интеракцијама ученика (биоскоп, позориште, природа и сл). - Пратња ученицима и помоћ наставнику.	

12.17. ПРОГРАМ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ

Циљ Програма социјалне заштите у сарадњи са Центром за социјални рад Младеновац на нивоу града и општине Младеновац је да проналази могућности за решавање породичне проблематике и пружање материјалне и психосоцијалне подршке ученицима како би им се омогућило да што лакше преброде постојеће проблеме и равноправно укључе у образовано-васпитни процес.

Садржај	Начин и поступци остваривања	Кључне компетенције
Развој безбедног окружења у коме ће бити остварено право сваког детета да буде заштићено од свих облика насиља	Организовање предавања, радионица, семинара Недеља посвећена активностима против насиља Дан толеранције Дан људских права Дан планете Радионица на часовима грађанског васиптања Спортска такмичења и тунири Квизови Обележавање *Дана школе*, *Св.Саве* Изложбе у школи и ван школе Активан рад тима за заштиту деце од насиља Активан рад тима за инклузију Саветодавни рад са родитељима и ученицима	- вештина комуникације - решавање проблема - вештина сарадње брига за здравље - иницијативност и предузетничка компетенција
Активно учешће у националном систему превенције и заштите деце од свих облика злостављања и занемаривања и подршка деци из осетљивих група	Сарадња са Центром за социјални рад, Градском општином Младеновац, Домом здравља, Центром за усвојење и хранитељство, Институтом за ментално здравље, Институтом за говорну патологију "Др Цветко Брајовић", Полицијом Редовни контакти размене информација, консултације и састанци у циљу обезбеђивања најбоље подршке ученицима из угрожених група Организовање предавања, радионица и семинара у школи и ван школе за ученике, родитеље и наставнике Рад на разним пројектима у сарадњи са владиним и невладиним организацијама	- дигитална компетенција - развијање друштвене свести (маштовите и духовите дечје игре)
Развијање вредности пријатељства,	Организовање хуманитарних акција за помоћ деци Изложбе ученика	

солидарности и колегијалности	Спортска такмичења Представе Такмичења	
2. Евиденција	Вођење евиденције и савесно чување уз поштовање физичког и психичког интегритета, безбедности и уважавање моралних, културних и религијских убеђења .	

12.18. ПРОГРАМ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ

Циљеви и задаци здравственог васпитања ученика у школи су:

- стицање знања и формирање исправних ставова и понашања ученика;
- формирање здравог начина живота;
- развој хуманих односа међу ученицима;
- узајамна сарадња школе, породице и заједнице на развоју,заштити и унапређењу здравља ученика.

Реализација здравственог васпитања ученика одвијаће се у оквиру:

1. Редовне наставе (у наставним предметима: познавање природе, биологија, хемија, физичко васпитање - одабрати наставне јединице које пружају најповољније могућности за реализацију здравственог васпитања)
2. Часова одељенских старешина - разговори, предавања и радионице усмерене на превенцију злоупотребе психоактивних супстанци „Твоје знање мења све“ (3-4.разред)
3. Ваннаставних активности (секције: ритмичка, фолклорна и спортске секције)
4. Акција за унапређење школског простора и простора око школе
5. Укључивање ученика у акције ДС, УП и др.
6. Сарадње са Домом здравља Младеновца, кроз реализацију радионица за ученике „ Превенција болести зависности“, „Превенција менталног здравља“, „Права деце, занемаривање и злостављање“, „Превенција ХИВ-а“ , „Правилна исхрана“ , које ће се одржавати у току школске године, по утврђеном распореду.

Садржај	Начин и поступци остваривања	Кључне компетенције
Дом здравља	Усвајање основних знања о систематском прегледу. Посета дому здравља и упознавање са школским лекаром и са његовом улогом. Редовни систематски прегледи. Вакцинација ученика; у сарадњи са разредним старешинама. Редовне посете стоматологу.	ученик уме да организује процес учења, да организује простор и обезбеди услове за учење уме да пореди различите изворе и начине добијања података ученик проналази и осмишљава могућа решења проблемске ситуације активно слуша и поставља питања поштујући саговорника, а дискусију заснива на аргументима

		разуме значај правилне исхране познаје карактеристике основних заразних болести, њихове изазиваче и мере превенције
Ментално здравље	Сарадања са психологом Дома здравља школе – Радионица на тему “Превенција менталног здравља” “ Права деце, занемаривање и злостављање”	активно слуша и поставља питања поштујући саговорника, а дискусију заснива на аргументима
Хигијена	У сарадњи са стоматологом (посета стоматолошкој ординацији у сарадњи са родитељима) практично показати правило прање зуба и правилно одржавање оралне хигијене. Организовање радионица на тему *Чистоћа је пола здравља.* Прављење постера који би указивали на важност прања тела и руку као и последице неадекватног одржавања личне хигијене.	познаје карактеристике основних заразних болести, њихове изазиваче и мере превенције
Здрава храна/правилна исхрана	Дан здраве хране – доношење здравих намирница у школу, правилна подела хране на одговарајуће групе, прављење паноа (пирамида здраве исхране). Радионице у сарадњи са нутриционистом Дома здравља “Правилна исхрана”	разуме значај правилне исхране
У здравом телу, здрав дух	Организовати час са професором физичког васпитања који ће демонстрирати правилно извођење вежби, објаснити како да ученици изводе вежбе код куће и предочити им важност бављења спортом за здрав живот. Направити програм вежби за кориговање криве кичме и равних стопала. Организовати спортске дане.	
Болести зависности	Организовање трибина у сарадњи са МУП-ом,	

	локалним домом здравља и Црвеним крстом. Радионице “Превенција ХИВ а”, “ Превенција болести зависности”	
Репродуктивно здравље	Радионице у сарадњи са локалним домом здравља Редовна настава Биологије за 7. разред – *Самостални ученички радови и презентација најбољих радова пред свим ученицима 7. и 8. Разреда*	
Сарадња са Црвеним крстом	Предавања угледних стручњака у складу са одређеним темама. Укључивање ученика у рад Црвеног крста.	

12.19. ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ЛОКАЛНОМ ЗАЈЕДНИЦОМ

Садржај	Начин и поступци остваривања	Кључне компетенције
Културно уметнички, научни и забавни садржаји	Креативне радионице (ликовно и литерарно стваралаштво, драмско стваралаштво) у току школске године. Књижевни сусрети, промоције књига, литерарни конкурси, посете сајму књига. Укључивање ученика у библиотеку града. Ликовне изложбе и конкурси. Музичке смотре и такмичења. Посете фестивалима науке. Обележавање Дечје недеље и значајних датума. Обележавање школе славе. Организовање екскурзија, излета, матурских вечери и посета (музеји, галерије, представе, историјски споменици...). Организовање такмичења за ученике. Упознавање културе других народа. Сусрети са представницима амбасада, изложбе, филмови...	- Способност за комуникацију и тимски рад; - способност креативног и критичког мишљења и изражавања ставова; - испољавање истраживачког духа и радозналости; - способност квалитетног планирања слободног времена; - способност коришћења различитих извора знања; - орјентисаност на сарадњу и повезивање; - способност правилног избора садржаја учења и активности; - способност одлучивања; - способност учења кроз забаву и игру;

	Припреме ученика за полагање завршног испита. Организације са којима се остварује сарадња: ➢ Центар за културу и туризам Младеновац ➢ Градска библиотека „Деспот Стефан Лазаревић“ ➢ Туристичке агенције ➢ Музеји ➢ ГО Младеновац ➢ Амбасаде других земаља ➢ Родитељи и заинтересовани грађани ➢ Геронтолошки центар Младеновац ➢ Храм Светог Јоакима и Ане	- оспособљеност за самостално учење; - испољавање толеранције, емпатије и хуманости; - понашање у духу солидарности и спремност за волонтерски рад; - уважавање различитости; - промоција културе других народа, као и расне, националне и културне равноправности.
Спорт и рекреација	Укључивање ученика у спортске активности и рекреацију у спортском центру и градским теренима у току школске године и за време распуста. Учествовање ученика у манифестацијама „Улична трка“, „Брзином до звезда“, „Мале олимпијске игре“ и другим манифестацијама. Учествовање ученика у планинарској акцији „Гребенчић“. Организације са којима се остварује сарадња: ➢ Секретаријат за спорт и омладину Београда ➢ Спортски центри ➢ Спортски клубови ➢ Планинарско удружење „Гребен“	- Поседовање спортског духа; - способност за културно и безбедно понашање на јавним местима.
	Предавања, трибине и саветовалишта из области очувања здравља и болести зависности.	-Поседовање саобраћајне културе;

Здравље, безбедност и волонтирање	Обука ученика за вршњачку едукацију из области очувања здравља. Обука ученика за безбедно понашање у саобраћају (предавања, филмови, радионице...). Обука ученика и запослених за заштиту од пожара. Борба против насиља у школи и окружењу – укључивање у радионице, спровођење анкета итд. Укључивање ученика у обуку за пружање прве помоћи и такмичење. Учествовање у хуманитарним акцијама. Пружање помоћи старим и немоћним грађанима. Организовање помоћи за угрожене становнике. Рад на решавању проблема ученика на које наилазе у породици и окружењу. Сакупљање сировина и уређење околине. Обезбеђење – школски полицајац Осигурање ученика и запослених од повреда. Организације са којима се остварује сарадња: ➢ Општински и градски Црвени крст ➢ Центар за социјални рад општине Младеновац ➢ Одељење за друштвене делатности општине Младеновац	- способност одговорног понашања у односу на очување здравња, превенцију насиља и социјалне односе; - вештина употребе савремене

	➢ Дом здравља Младеновац ➢ Полиција ➢ Управа саобраћајне полиције ➢ Агенција за безбедност саобраћаја ➢ Ватрогасна служба Младеновац ➢ Осигуравајућа друштва	технологије и способност квалитетне селекције информација.
Професионална оријентација	Организовање посета средњих школа. Посете сајмовима образовања. Организовање предавања, трибина, радионица и презентација разних занимања Организације са којима се остварује сарадња: ➢ Општина Младеновац ➢ Завод за запошљавање ➢ Средње школе у Младеновцу, Сопоту и Аранђеловцу	- Способност планирања будућности и избора занимања;
Програм рада Ђачког парламента	Укључивање представника Ђачког парламента у радионице, трибине и предавања из области превенције и решавања проблема младих, комуникације, међуљудских односа итд. Организовање вршњачке едукације из области дигиталног и других облика насиља, очувања здравља и др. Укључивање ученика у волонтерски рад и хуманитарне акције. Састанци са представницима парламената других школа у циљу успостављања сарадње и размене искустава. Састанци са председником општине у циљу међусобног информисања и планирања акција.	- Оријентисаност ученика за развијање и неговање сарадничких односа;

	Организације са којима се остварује сарадња: ➢ Општина Младеновац ➢ Основне и средње школе у Младеновцу	- способност одлучивања.
Промоција и унапређење рада школе	Посете вртићима и упознавање родитеља са радом школе. Укључивање предшколске деце у забавне активности школе. Стручно усавршавање наставника на семинарима, предавањима и сл. Учешће на промоцијама уџбеника и приручника за наставу. Промовисање и награђивање успеха Организације са којима се остварује сарадња: ➢ ПУ „Јелица Обрадовић“ ➢ Издавачке куће ➢ Друге организације ➢ Предузећа „Браћа Мирчић“, „Библи“, „Фото Клик“	- Перманентно усавршавање; - уважавање постигнутог успеха и подстицање на исти.

12.20. ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ЦРВЕНИМ КРСТОМ (од 4. до 8. разреда)

<table>
<tr><th>Садржај</th><th>Начин и поступци остваривања</th><th>Кључне
Компетенције</th></tr>
<tr><td>“Крв живот значи”-наградни конкурс</td><td rowspan="5">Наведене активности оствариваће се у сарадњи са волонтерима Црвеног крста Младеновац кроз вршњачку едукацију и деловање на стварање позитивног окружења,јачање младих у друштву и њихово укључивање у активности заједнице. За све активности постоје одговарајуће радионице.Окосницу чине следеће активности:
непосредно васпитно деловање на ученике кроз разговор,предавања,указивање позитивних примера, саветодавни рад.</td><td rowspan="5">- За целоживотно учење
- Вештина комуникације
- Вештина сарадње
- Решавање проблема
- Рад са подацима и информацијама
- Дигитална компетенција
-естетска компетенција</td></tr>
<tr><td>Квиз "Шта знаш о Црвеном крсту и добровољном давалаштву крви"- формирање екипа прве помоћи за наступ на такмичењу

Општинско такмичење – 4.разред</td></tr>
<tr><td>Обука ученика из области прве помоћи и реалистичког приказа повреда и обољења .</td></tr>
<tr><td>Промоција здравих стилова живота – превенција пушења, алкохолизма, и промоција бављења физичком активношћу.</td></tr>
<tr><td>Укључивање сиромашне, болесне деце, који су добри, врло добри и одлични ученици на опоравак (на море,у планине - бесплатно у оквиру рекреативне наставе).</td></tr>
<tr><td>Солидарност на делу - сакупљање школског прибора, одеће, обуће, играчака за сиромашну децу (на нивоу одељењске заједнице).</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Брига о старима - сарадња са Геронтолошким Центром (приредбе)</td><td></td><td></td></tr>
</table>

12.21. ПРОГРАМ ПРОФЕСИОНАЛНОГ РАЗВОЈА

Професионални развој је сложен процес који подразумева стално развијање компетенција наставника, васпитача и стручног сарадника ради квалитетнијег обављања посла и унапређивања развоја деце и ученика и нивоа постигнућа ученика.

Стручно усавршавање представља стални, плански и систематизовани и програмирани процес а којим се обезбеђује: стицање нових и што савременијих педагошких, психолошких методичких и дидактичких знања и усавршавање тих знања до нивоа њихове примене у раду са ученицима и родитељима ученика, стално праћење нових достигнућа у струци, продубљивање и развој стеченог знања из области педагогије, психологије и методике у функцији остваривање наставних садржаја, полазећи од узраста детета и ученика, њихових психолошких карактеристика, могућности и потреба, увођење нових знања у образовни и васпитни рад са ученицима.

Задаци Тима за стручно усавршавање:

- јачање компетенција наставника
- унапређивање образовно-васпитног рада
- остваривање циљева и стандарда постигнућа ученика

Потребе и приоритете стручног усавршавања установа планира на основу исказаних личних планова професионалног развоја наставника, васпитача и стручних сарадника, резултата самовредновања и вредновања квалитета рада установе, извештаја о остварености стандарда постигнућа, задовољства ученика и родитеља, односно старатеља деце и ученика и других показатеља квалитета образовно-васпитног рада.

Стално стручно усавршавање остварује се активностима које:

1. Предузима установа у оквиру својих развојних активности, и то: .

- извођењем угледних часова, односно активности са дискусијом и анализом;
- излагањем на састанцима стручних органа и тела које се односи на савладан програм стручног усавршавања или други облик стручног усавршавања ван установе, приказ књиге, приручника, дидактичког материјала, стручног чланка, различите врсте истраживања,
- студијско путовање и стручну посету и др. са обавезном дискусијом и анализом;
- остваривањем:
  - ✓ истраживања пројекта образовно-васпитног карактера у установи;
  - ✓ програма од националног значаја у установи;

- ✓ програма огледа, модел центар;
- ✓ облика стручног усавршавања који је припремљен и остварен у установи у складу са потребама запослених;

2. Спроводе се по одобреним програмима обука и стручних скупова.

Компетенције стручног усавршавања су:
К1 компетенције наставника за уже стручну област
К2 компетенције наставника за поучавање и учење
К3 компетенције наставника за подршку развоју личности детета и ученика
К4 компетенције наставника за комуникацију и сарадњу
К5 компетенције васпитача у непосредном раду са децом
К6 компетенције васпитача за развијање сарадње и заједнице учења
К7 компетенције васпитача за развијање професионалне праксе
К8 компетенције стручних сарадника у ПУ за стратешко (развојно) планирање и праћење праксе предшколске установе
К9 компетенције стручних сарадника у ПУ за сарадњу и заједништво
К10 компетенције стручних сарадника у ПУ за развијање рефлексивне праксе предшколске установе
К11 компетенције стручних сарадника у ПУ за развијање квалитета реалног програма
К12 компетенције стручних сарадника у ПУ за властито професионално деловање и професионални развој
К13 компетенције васпитача у дому ученика и школи са домом ученика за професионални приступ пракси
К14 компетенције васпитача у дому ученика и школи са домом ученика за пружање подршке ученицима
К15 компетенције васпитача у дому ученика и школи са домом ученика за комуникацију и сарадњу
К16 компетенције директора за руковођење процесом васпитања и учења детета у ПУ
К17 компетенције директора за руковођење образовно- васпитним процесом у школи
К18 компетенције директора за планирање, организовање и контрола рада установе
К19 компетенције директора за праћење и унапређивање рада запослених
К20 компетенције директора за развој сарадње са родитељима/старатељима, органом управљања, репрезентативним синдикатом и широм заједницом
К21 компетенције директора за финансијско и административно управљање радом установе
К22 компетенције директора за обезбеђивање законитости рада установе
К23 нису објављени стандарди компетенција

Приоритетне области стручног усавршавања су:
П1 Примена инклузивног и демократског приступа у васпитању и образовању у циљу обезбеђивања квалитетног образовања за све

(индивидуализација и диференцијација, превенција осипања из образовања, пружање додатне образовне подршке ученицима из осетљивих група укључујући и подршку преласку ученика на следећи ниво образовања и васпитања, рад са даровитим ученицима)
П2 Јачање компетенција за процењивање остварености образовног-васпитног рада и постигнућа ученика (праћење напредовања ученика, самовредновање, формативно оцењивање, вршњачко оцењивање)
П3 Методика рада са ученицима којом се подстиче развој функционалних знања, вештина и ставова (учење и настава оријентисани на компетенције и исходе, активно учење, истраживачке методе, тематска настава, пројектно учење)
П4 Унапређивање стручних - предметно методичких, педагошких и психолошких знања запослених у образовању
П5 Јачање васпитне улоге установе/школе у правцу развоја интеркултуралног образовања, формирања вредносних ставова неопходних за живот и рад у савременом друштву
П6 Унапређивање дигиталних компетенција и употреба информационо-комуникационих технологија у реализацији образовно-васпитног процеса
П7 Јачање компетенција за организацију и управљање радом установе
П8 Јачање компетенција запослених у предшколској установи за примену програмске концепције „Године узлета”
П9 Развијање културе заједнице учења у предшколској установи (структура и култура установе, рефлексија, хоризонтална размена, самовредновање, дељено лидерство, сарадња са породицом и локалном средином у ширем смислу)

Запослени на пословима образовања и васпитања има право и дужност да сваке школске године учествује у остваривању различитих облика стручног усавршавања у установи, и то да:
1) прикаже: облик стручног усавршавања који је похађао, а који је у вези са пословима наставника, васпитача и стручног сарадника; примену наученог са стручног усавршавања; резултате примене наученог на стручном усавршавању; анализу утицаја стручног усавршавања на развој детета и ученика; стручну књигу, приручник, стручни чланак, дидактички материјал; резултате обављеног истраживања, студијско путовање, стручну посету и слично;
2) изведе угледни час, демонстрира поступке, методе и технике учења и друге наставне, односно васпитне активности;
3) присуствује активностима 1) и 2) и учествује у њиховој анализи;
4) учествује у: истраживањима, пројектима образовно-васпитног карактера у установи, пројектима мобилности, програмима од националног значаја у установи, стручним и студијским путовањима и посетама, међународним програмима, скуповима и мрежама, програму огледа, раду модел центра;
5) оствари активности у школи вежбаоници;
6) оствари активности у оквиру приправничке, односно менторске праксе;
7) оствари активности које се односе на развијање партнерства са другим установама и развој праксе хоризонталног учења.
План стручног усавршавања наставника и стручних сарадника школе заснива се на следећим документима:
• Закон о основама система образовања иваспитања,

- Правилник о сталном стручном усавршавању и стицању звања наставника, васпитача и стручних сарадника,
- Правилник о стандардима компетенција за професију наставника и њиховог професионалног развоја,
- Правилник о стандардима квалитета рада установе,
- Правилник о вредновању квалитета рада установе,
- Школски развојни план,
- резултати самовредновања и спољашњег вредновања рада школе,
- исказани лични планови професионалног развоја наставника и стручних сарадника.

На основу Правилника о сталном стручном усавршавању и стицању звања наставника, васпитача и стручних сарадника („Службени гласник РС“, број 109/2021-49), у оквиру пуног радног времена, запослени на пословима образовања и васпитања има право и дужност да сваке школске године:

1) оствари најмање 44 сата стручног усавршавања које предузима установа

2) похађа најмање један програм стручног усавршавања који доноси министар или одобрени програм из Каталога програма стручног усавршавања за које, када су организовани радним даном, у складу са Законом и посебним колективним уговором, има право на плаћено одсуство;

3) учествује на најмање једном одобреном стручном скуп

Бодовна листа односи се на активности стручног усавршавања у оквиру установе и усвојена је на седници Наставничког већа. Све активности које су дате у њој су активности које развијају компетенције наставника, како оних који их релаизују тако и оних који учествују у њиховој реализацији. Сем поменутог, они су и у функцији личног професионалног напредовања али и стицања звања упросвети.

Једна од основних претпоставки суштинске трансформације школе у школу непосредног типа и јачања њене образовно-васпитне функције, је промена погледа, схватања и ставова наставника према савременој технологији васпитно-образовног рада у битно проширеној функцији школе коју она има у нашем друштву.

АКТИВНОСТИ	Учесници	време реализације
Реализација угледних часова са дискусијом	Чланови Стручних већа	Септембар-јун
Реализација предавања у оквиру стручних већа	Чланови Стручних већа	Септембар-јун
Похађање програма стручног усавршавања из Каталога	Чланови Стручних већа	Септембар-јун
Учествовање у стручним скуповима, вебинарима, представљањима уџбеника	Чланови Стручних већа	Септембар-јун